F 771

Z BIBLIOTEKI SEMINARIUM

Tabula Libri
Apocaliptici
Sigillis septem signati,
seu
Organum & Instrumentum
1080 Scientiarum 4 Nou.
DIALECTI
CA

Datum
Data

PROŒMIVM.

Sub auspiciis SS. Trinitatis, IESV, MARIÆ & IOSEPH, Sancti Pauli Primi Eremitæ, Sanctæ Catharinæ aliorúmq; Studentium Patronorum, tripartitum Philosophiæ stadium transire paramus.

Et quia naẽ ordo postulat ut primum ante, deinde 2dum & tertium attingamus Primo à Summulis seu breui introductione ad Lcam incipiemus, deinde Lcam ipsam, ac reliquum Philosophiæ cursum, quantum p debilitatem uirium nostrarum licuerit rectissimè metiemur. Cum igitur introductio in Lcam tractatus sit de uocibus, prout hæ mentis operaõnum exterius uices gerunt, uoces am 3pliciter considerari poũnt Primo prout exterius uices gerunt primæ mentis operaõnis, 2do prout ponuntur loco 2dæ, 3tio prout correspondent 3tiæ mentis operaõni Primum Tractatum hunc in 3 partes diuidemus, in Prima de terminis uocalibus & eorum proprietatibus, in 2da de judicio uocali seu enuntiatione, in 3tia de discursu, prout hæc scilicet exterius tribus mentis operationibus interius respondet, quantum p debilitatem ingenii licebit clarè breuiter, in aliquibus longius prout maẽ subiectæ conditio postulabit disseremus, omisso cultiori sermone, dictionis elegantia, & selecta penitus uerborũ luxuria, nè disciplinam hanc, quæ plane & nude proponi amat, ad oratoriam uel historicam transferamus, & uerborum ambiguitate implicemus potius quàm declaremus. Itaq; me uestræ Religiosi Tyrones utilitati ac doctrinæ potius accomodando, quàm ingenii & acuminis aucupandæ gloriolæ, disputaõnibus uerissimis inseruiam; Interim Cassiodori uerbis uos alloquor. degite moribus compositis & uiuatis in moribus seriatis, raõ motus uestros componat, qui rationales uos ee cognoscitis, Sic ille

Sic ego.

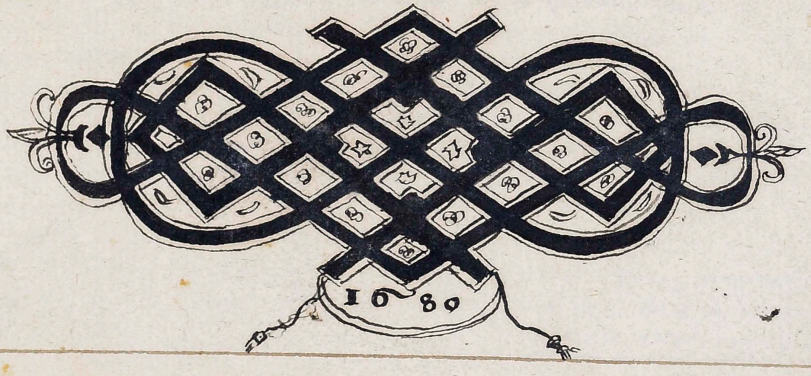

PARS PRIMA.

De his quæ ad Primam Mentis operationem Spectant.

Quæstio I.

Præmittitur breuis doctrina de operatione intellectus in communi.

§ I

Quid sit operatio intellectus & quotduplex.

Nomine operationis intellectus nihil aliud intelligitur quam actus quo intellectus 1
res quascunque intelligit & cognoscit, quæ definitio aut potius descriptio, pro iudicio
notitia huius nominis pro nunc sufficiat.

Et quia nequit esse operatio intellectus absque obiecto tam materiali, quam formali, ideo obiectum 2
materiale intellectus, est id ipsum quod cognoscit, obiectum formale est illa ratio sub qua cognoscit
ipsas res cognitas. Modus autem quo res seu obiectum taliter aut taliter cognoscitur uel intel
ligitur dicitur modus tendendi, quia per ipsum tendimus & accedimus quodammodo ad rem
siue obiectum cognoscendum & intelligendum. Omnis autem modus tendendi in 3 classes redu
citur, uel enim intellectus in obiectum seu rem quæ eidem obiicitur nihil de eodem affirmando
uel negando, nihilque ex eo deducendo, uel ita tendit ut determinate de eodem obiecto
quidquam affirmet uel neget, uel denique ita tendit, ut non solum simpliciter aliquid de obiecto
affirmet uel neget, uerum tamen ab eiusdem affirmatione uel negatione ad alterius rei affirmatio
nem uel negationem tendat.

Ex hoc triplici modo tendendi potentiæ intellectiuæ consurgit omnes intellectus operationes 3
in 3 Classes diuidi scilicet in primam operationem quæ simplex apprehensio uocari solet.
in Iudicium immediatum quæ tamen 2da mentis operatio dicitur: In discursum denique seu 3.
mentis operationem, & hæc est principalis & genuina intellectus diuisio.

Simplex Apprehensio siue Prima Intellectus operatio est intellectio, qua ita rem
seu obiectum concipimus ut nihil de illo affirmemus uel negemus, ut cum dicitur homo
animal. dicitur autem apprehensio quia per illam intellectus quodammodo apprehendit & trahit
ad se rem, quam uult cognoscere, ueluti nos manu apprehendimus ea, quæ erant à nobis
remota & illa ad nos attrahimus. Vocatur autem apprehensio simplex quia non constat pluribus
apprehensionibus, sed est unica tantum apprehensio, ut enim diximus superius, Prima apprehensio
nihil negat aut affirmat, seu nihil copulat & separat (affirmare enim est copulare
predicatum cum subiecto, negare est diuidere [illegible] sed simpliciter tantum apprehendit rem. Aliæ
autem operationes uidelicet 2da & 3tia [illegible] complexæ seu constantes pluribus quam unam
apprehensionem, quia rem non solum apprehendunt sed de eadem aut affirmant, aut negant
non ideo igitur putes uocari apprehensionem simplicem, quia per illam cognoscantur res solum simpli
ces & tantum incomplexi, v.g. Deus, aut homo, possunt enim per ipsam cognosci res non com
positæ aut tantum complexi v.g. homo iustus, imo integra propositio, periodus lata, imo
longissima historia, modo non feratur sed suspendatur iudicium de ipsius ueritate aut fal
sitate. Prima denique operatio dicitur quia nullam ante se operationem præsupponit, & illa ante omnes

5 Aduerte tñ quod quamuis prima apprehensio ex parte sui sit simplex semper & ea de caā similiū dicaī uirtutes corporeas, tñ ex parte obiecti, diuidit in obiectiue simplicem, & obiectiue complexam, apprehensio simplex obiectiue uocatur coēniter prēcisio seu abstractio, hoc ē apprehensio quā ex multis quæ simul conjuncta sunt unum absq cēteris concipiī, ut si solam lactis dulcedinem concipias mente, nihil de albedine cēteris q̄ lactis accidentibus cogitans. Apprehensio obiectiue complexa ē, p quam multa simul concipiunt, ut dum hanc ueritatem mente concipimus, hanc ē dulce, uel aliquod album ē dulce.

6 Iudicium immediatum seu ūa mentis operaō ē intellectio quā potest solam simplicem apphnem & considerationem duarum saltem rerum, rg. hoīs & lapidis aut hoīs aut alīs, iudicamus an illæ res sint inter se connexæ & conjunctæ, aut diuisæ & separatæ, dicendo hoc ē aāl & hoc nō ē lapis. Vocatur aīm ab illē compositio integra aut diuisio, qā p illam componit intellectus componit pōm cum sbō affirmando, uel diuidit ngōe. Vocaī deinde ūa operaō, qā semp pr̄s supponit primam, neq enim intellectus pōt iudicare de connexione aut nō connexione duarum rerum, nisi prius ambas apprehendent.

7 Tertia demiq operaō seu discursus ē intellectio p quam ex una re rebus aut iam affirmata uel negata progrediī ad affmi uel ngm alterius rei nobis ignotæ, eā illa tñ connexæ, rg. Ex hac ppne, hoc ē aāl gē ē uiuens, nam hæ gē iudicat me affirmare ūam ppnem pp illius connexionem cum prima, dicitur aīm ūtia mentis operaō qā qā presupponit primam & ūam mentis operationem. In eo aīm ūa mentis operō conuenit cum ūtia quod utraq sit quoddam iudicium, in eo aīm discrepat quod ūa operaō sit iudicium purum illationis expers, ortum ex mera connexionis uel repugnantiæ terminorum inter se apprehensione, ut hi apprehensa inter hos trēs connexione, hoc aāl foēs iudicium hoc, homo ē aāl, uel apprehensa inter hos tres repugnantiā hoc lapis foēs hoc aliud iudicium, hoc nō ē lapis, ūtia u. operaō ē iudicium cum cqā, seu illatione conjunctum, ortum ex uno uel pluribus antecedentibus iudicii tpōr ex caā intellectum mouente & determinante, ut si hoc iudicium foēs hoc ē aāl, concludas gē ē sentiens.

8 Ad Simplicem apphm spectat foāre dfnes & diuisiones, illas præsertim quibus diūe plures cognoscimus, nihil de illis iudicando. Ad iudicium seu ūa mentis ope: spectat, sedē foāre ppnes uarias, ut affuas negatiuas, æquiualentes, subalternas. Ad discursū spectat in foa argumentari. Has 3 Mentis Operationes assumit lēa p sua præcepta dirigendas, qā quælibet a rectitudine deficere pōt imperfect apphdō. false iudicando; prauē iudicando;

9 Quod aīm dicta diuisio operationum intellectus in 3 classes sit bona, patet, qā ē adequata & comprehendit oēs & solas operationes intellectus, oīs enim intellectio rem uel iudicat uel nō iudicat, hi nō iudicat ē simplex apphīo, si u. iudicat tunc uel iudicat independenter ab alio iudicio priori, seu ab iq eo qō præcesserit iudicium aliud & sic erit iudicium immediatum, seu ūa operaō, uel iudicat dependenter ab alio iudicio priori & sic ē dicamus, nulla aīm intellectio excogitari pōt quæ ad istas 3 reduci nō possit.

§ II

Soluuntur aliquot Obiectiones.

Obij I. Admiraõ, dubitaõ, Suspicio, Speculaõ, consultaõ, sunt operaõnes intellectus, sed 10
hæc n̄ reducuntur ad enumeratas operaõnes, g̃o prædicta diuisio n̄ ē bona. R. N. min:
Admiraõ enim ē Simplex apprehensio alicujus notabilis effectus cum ignoraõne caõ, quam
tn̄ scire uellemus, VG. cum cœlo sereno tonat, Dubitaõ ē Simplex apprehensio duorum oppo
sitorum cum æquali apparentia ueritatis pro utraq̃ parte: Vnde nescimus quid sit iudicandũ
Suspicio ē simplex apprehensio duorum oppositorum cum indiriaõne aliqua n̄ totali ad unã
potius quam alteram partem. Speculaõ ē inquisitio apprehensionum, iuuantium ad iudicium a
liquod n̄ practicum, ut cum quærimus raõnes probabiles pro aliqua conclusione. Consul
taõ deniq̃ ē inquisitio apprehensionum iuuantium ad aliquod iudicium practicum, ut
cum quærimus raõnes pp quas debemus facere, aut omittere quidpiam.

Obij II. Idem ē affirmare, ac habere in intellectu affirmaõnem, sed qui apprehen 11
dit hanc ppnem hoõ ē aãl ht in intellectu affirmaõnem, nemp uerbum est g̃o affirmat,
g̃o falsum ē quod diximus posse nos apprehendere p simplicem apprehensionem integram
ppnem, idem die de ngne et discursu. R. D. Maj. Affirmare ē hrē in intellectu affirmaõnē
tqm̄ purum obm̄ N. majo: tqm̄ modum tendendi ipsius operaõnis intellectus assentientis
obõ ppnis, apprehensionis obiectæ C. Maj: D. simili min: N. cqm̄.

Obij III. Qdõ aliquis affirmat hoem ee aãl, facit simplicem apprehensionem illorum 12
3, uerborum, idem die de 3tia operaõne, g̃o unica solum dat operaõ. R. illa uerba n̄
ee in intellectu tm̄ obiectiue, seu tqm̄ purum obm̄, sed illa apprehendit intellectus
p modum tendendi affirmatiuum.

§ III.

Nonnullæ diuisiones Specialiores Operaõnum intellectus afferuntur.

Diuiditur I. Operaõ intellectus in Intuitiuam et abstractiuam. Intuitiua cg̃io ē 13
quæ cognoscit rem aliquam p proprias species illius representantes rem Sicut ē in se ipsa
Sic VG. cum uideo parietem cognosco illum intuitiuè, qã eundem uideo p species pro
prias parietis. cg̃io abstractiua ē, quâ intellectus cognoscit res n̄ p proprias illarum
species, sed p species aliunde acceptas, et ab aliis rebus quodammodo abstractas et
mutuatas, sic nos Deum in hac uia cognoscimus abstractiuè, quia n̄ cognoscimus eum
p proprias illius species, sicut ē in se ipso, sed p species à rebus creatis mutuatas iuxta
illud Apostoli, uidemus nunc in Speculo tunc am facie ad faciem. Sic concipimus Deũ
Patrem adinstar cujusdam uenerandi Senis, Angelum adinstar iuuenis alati, &c: Pri
ma cognitio ē tm̄ rerum existentium, Ida pt ee rerum existentium et possibilium.

Diuiditur 2da Mentis operaõ, in Comprehensiuam et Supercomprehensiuam, illa ē quæ 14
cognoscit rem ea cognoscendi claritate, quâ res exigit et quâ meretur cognosci ut pfecte
cognoscatur. Seu ē illa quæ adæquat intrinsecam cognoscibilitatem obi. Supcomprehen
siua uero ē, quæ cognoscit rem majoris cg̃nis claritate et lumine, quam res exigat
cognosci.

Tertio diuiditur in cg̃m directam et reflexam, directa ē quæ exprimit ipsam rem 15
quæ ē extra intellectum, qualis ē cg̃io hominis lapidis &c: reflexa ē p quam cogno
scitur n̄ solum ipsa res quæ ē extra intellectũ, sed m̄ prior cg̃io quam habuit quis
piam de re eadem, rg. dum quis cognoscit se habuisse, cognitionem hoĩs lapidis &c.

Diuiditur 4. in cg̃m ultimatã et n̄ ultimatam, n̄ ultimata ē p quã percipitur 16

aliquod signum, n̄ tn̄ ꝑcipitur determinatè res cujus ē signum, vg. audis sonum campanæ, et ignoras cujus rei sit signum, an surgendi an psallendi, quod am̄ talis cgio n̄ sit ultimata patet qa in eq intellectus n̄ quiescit, sed ex nāa sua ordinatur ad id cujus ē signum. Vltimata cgio ē ꝑ quam cognoscitur res sgcata ꝑ signum, vg. si audito signo campanæ ꝑcipiatur m̄ cujus rei sit signum. Et hæc notitia de operaōnibus intellectus in cōōni sufficiant.

Quæstio Secunda.

De Terminis in Cōōni & Particulari

Prima nostri intellectus Operaō, dupliciter considerari p̄t primo absolutè prout ē in se, & absq ullo ad alias operaōnes respectu, et sic sumpta uocatur conceptus, notio, notitia, simplex apprehensio, 2do respectiuè ad 2dam et 3tiam operaōnē, et sic accepta uocatur trs seu extremum propositionis, in quæstione hac, agemus de prima intellectus operaōne 2do modo accepta, hoc ē quatenus ē terminus, seu ꝑpnis extremum. Vbi quærendum uenit quid sint tri, quotuplices & quas habeant proprietates, ad hæc quæstionis puncta separatim respondebimus.

§ I.

In quo inquiritur quid sit terminus.

1. Prænoto I. Terminus ē uox æquiuoca multasq &t uarias ht sgnes sgcat enim in primis finem seu limitem, deinde in polonico idiomate sgcat citaōnem, tandem apud Philosophos, sgcat uocem internam uel externam, quæ trāt ꝑpnem, seu quæ uel tqm̄ sbm̄ uel tqm̄ pdm̄ ingreditur ꝑpnem. Vnde m̄ uocatur extremum ꝑpnis, vg. in hac ꝑpne: hoō ē aāl hæc uoces hoō, aāl sunt tri seu extrema ꝑpnis, quia ingrediuntur ꝑpnem tqm̄ pdm̄ & sbm̄, hoō tqm̄ sbm̄, aāl tqm̄ pdm̄

2 Prænoto II. Sbm̄ ē trs qui alteri tro, nimirum pdō subijcitur, seu de quo aliquid prædicatur, pdm̄ u. ē trs qui de alio nimirum sbō prædicat, vg. in hac ꝑpne hoō ē aāl, hoō ē sbm̄, quia de illo prædicatur hic terminus aāl, qui proinde ē pdm̄ dictæ ꝑpnis, Jam.

3 Dico Terminus Philosophicus ita cōōniter definitur, ē id in quod resoluitur ꝑpō, tqm̄ in pdm̄ et sbm̄. Ad intelligendam hanc definitio:

Obseruanda sunt sequentia, I. quamlibet rem compositam in eadem resolui ex quibus componitur, siue ex quibus coalescit. Vnde qa domus componitur, ex lateribus, calce, scandulis, in lateres, calcem &c. resoluitur, qa oraō ex suis partibus componitur, nimirum Exor. Ꝑpne Constr. &c. dum resoluitur, in easdem partes resoluitur. Qa gō ꝑpō Philosophica, ē quoddam artificiosum compositum, coalescens ex tris tqm̄ partibus, recte dicitur in illos resolui.

4 Quod hæc dfio sit bona, patet et pt̄ quia conuenit omni et soli ꝑpnis, nullus enim est trs assignabilis ꝑpnis qui n̄ sit prædicatum, uel sbm̄ ejusdem, computa am̄ seu uerbum substantiuum sum, et cætera similia uerba, qa in ꝑpne æquiualent copulæ, n̄ dicunt̄ tri ꝑpnis sed sunt copulæ quæ coniungunt ipsos trōs ꝑpnis, scilicet pdm̄ & sbm̄.

5 Inferes primo; nec plures nec pauciores ēē trōs quam duos unius cujusq ꝑpnis uidelicet pdm̄ & sbm̄, pdm̄ m̄ solet uocari majus extremum, quia cōōniter debet magis latè patere seu ēē uniuersalius sbō, aut si n̄ ē uniuersalius, saltem n̄ dt ēē minus uniuersale sbō, aleas ꝑpō eēt falsa, sbm̄ u. uocatur minus extremum qa dt minus latè patere pdō, uel saltem n̄ magis aleas m̄ ꝑpō nullius eēt ueritatis. Raō hujus ē, qa pdm̄ fungitur nobiliori munere, qm̄ sbm̄, quando enim interrogo an Petrus sit doctus, cgio seu notitia

quam habeo de sbo, uidelicet de Pro e valde imperfecta, quapropter ut illam perficiam ac illuminem, quaero cgm pdi, ex quo sequitur quod cognitio pdi, sit perfectiua cgnis sbi quia me facit aliquid scire de sbo, quod ante cgm pdi ignorabam: rao am perfectiui, seu id quod dat perfectionem, semper e perfectius quam rao perfectibilis, seu id quod accipit perfectione.

Inferes 2do: duplex e m pdm et sbm aliud enim obiectiuum aliud foale. obiectiuum pdm uel sbm e ipsamet res quam uox illa pdm quae e pdm uel sbm sgcat. rg. ipse lapis realis, qui per uocem lapis sgcatur. foale u. pdm uel sbm e ipsa uox quae sgcat, rg. uox hoo, uox aal 6

Inferes 3tio uoces extra ppnem n ee tros actu, sed aptitudine, qa actu n terminant ppne sunt tm apti eandem terminare. item particula e quae a Logicis uocatur copula n ee trm ppnis sed medium, qa mediat inter sbm et pdm connectendo scilicet et ligando ea, medium am n e extremum. pt nihilominus particula est ee pdm uel sbm, rg. in hac ppne: Verbum est, est annomalum, praeterea casus obliqui, cum neq negentur, neq affirmentur de sbo n sunt tri, ut in exemplo, Auena e pabulum equi, ly equi n e trs qa n componitur cum sbo. 7.

Inferes 4. Subiectum ordine constructionis semp praecedit copulam et pdm, esto enim in pronunciando prius ponatur copula, uel pdm quam sbm, VG. Est Deus bonus, semper tn ordine constructionis praeponi postulat. Vnde n e considerandus locus terminorum in ppne, sed sensus, siue enim copula anteponatur sbo, siue pdo postponatur. semp pdm et sbm erunt extrema ppnis si n loco, saltem sensu, qui maxime solus e attendendus. 8.

Inferes 5. Non ee de essentia ppnis, ut contineat oes tros expresse, sed sufficit ut intelligatur contenti in ppne, Vg. in his ppnibus, Ego sum, Ego curro, Petrus orat &c: Equiualet enim his, Ego sum existens, ego sum currens &c: in his enim ppnibus uerbum adiectiuum praeter puram raonem copulandi affert m secum, aliquod pdm in aliquo determinato genere et haeppnes, uocantur de 2do adiacente, illae u. ppnes quae hnt pdm diuersum a uerbo uocantur de tertio adiacente, rg. hoo e substantia 9

Obj I. allata tri dfio n soli competit tro, go n e bona. ads pt. quia competit m ppni siquidem in eam pt resolui alia ppo, VG. ppo haec Deum ee bonum e de fide, resoluitur in hanc, Deus e bonus. R negando Ads, ppaenis D. ads, Competit m ppni, quatenus ppo e N. ads, quatenus trs e C. ads. Dico igitur, qd ppo aliqua, poit ee trs quando nimirum ponitur pro sbo uel pdo alterius ppnis. quia itaq in dicta ppne: Deus e bonus e de fide ponitur loco sbi Deus e bonus, ideo e trs dictae ppnis, extra quam n e, nec uocatur trs, sed integra ppo. 10.

Obj 2 trs e id in quod resoluitur ppo, sed resoluitur in Syllabas, go syllabae, sunt tri ppnis. R. negando maj: qa integram n adfers, sed dimidiam saltem dfm tri, n enim e illud trs, in quod resoluitur ppo quomodo cunq, sed in quod resoluitur ppo tqm in pdm et sbm. 11.

Obj 3. hae ppnes omnis hoo e aal raale, nullus lapis e sensitiuus pluribus constant tris quam duobus, go male diximus, omnem ppnem constare solum duobus tris R. N. ads nam ppositiones, aduertia, signa uniuersalia uel particularia uidelicet oes nullus, aliquis, postquam, &c: n sunt tri, sed potius affectiones trorum, et faciunt simul cum illo tro quem afficiunt unum trm, per se enim nihil determinate sgcant 12.

§ II

In quo quaeritur quodduplex sit terminus.

Termini duplicer omnes considerantur, I. ut sunt Solitarij, 2do: ut sunt inter se comparati, de Solitarie acceptis hos et sequenti § agemus.

Omnium Primo trs diuiditur in terminum Mentalem, Vocalem et Scriptum. Mentalis e qui Sola mente concipitur. Vocalis qui uoce exprimitur, Scriptus qui scribitur. 13

Secundo trs siue uocalis siue Scriptus diuiditur in significatiuum et n̄ significa:
Significatiuus ē, qui ex institutione et beneplacito hominum, sgcat, seu representat aliquid
à se dstum, et pt eē pdm̄ uel sbm̄, rg. hæc uox hoō, n̄ solum manifestat se ipsam sed
m̄ aliquid à se dstum, nempe id ad quod manifestandum ē instituta, ad libitum institutoris. Non significatiuus ē, qui ex institutione hominum n̄ hīt ut aliquid sgcet à se dstum,
talis ē uox, blicti, Syndapsas, pt tn̄ poni in ppne, pro pdō uel sbō ad significandum se
ipsam, n̄ am̄, aliud à se dstum, ut cum dico, blictri ē uox, ubi pdm̄ uox, affirmat de
hac uoce blictri, in hac am̄ ppne, hoō ē aāl, pdm̄ aāl, affirmatur n̄ de uoce hoō, sed
de eo, quod sgcat uox hoō.

15. Obj I. Hic trs uox n̄ pt poni ad sgcandum aliquid dstum à uoce, et tm̄ ē trs sgcatiuus
gō m̄ blictri erit trs significatiuus, licet n̄ possit poni in ppne ad significandum aliquid dstum
à uoce. R. D. ads trs uox n̄ pt poni in ppne ad sgdum aliquid dstm̄ ab omnibus aliis
uocibus quas sgcat. C. ads, n̄ pt poni ad sgdum aliquid dstum ab hac sola uoce uox N. ads
& cqm. Disparitas est, qā uox n̄ solum sgcat se ipsam, sed m̄ ex institutione hoūm sgcat
oēs alias uoces, meq; facit in earum cqm̄ deuenire, et ideo pt poni in ppnibus, ad
sgcandas alias uoces à se dstas et diuersas, ut cum dico coelum ē uox, terra ē uox.
Blictri am̄ n̄ pt poni pro aliis uocibus quia illas n̄ sgcat, nam pronunciata, n̄ me facit
uenire in notitiam alterius uocis, nisi sui ipsius.

16. Obj 6. Logici utuntur trō blictri ad sgdum trm̄ n̄ significatiuum, gō sgcat trm̄ non
significatiuum, gō ē trs significatiuus. R. D. ads, utuntur trō blictri, tqm̄ uocabulo expri
mente ipsum trm̄ n̄ significatiuum N. ads, utuntur ipso tqm̄ trō n̄ significatiuo C. ads.

17 Obj 3tio: nihil ē uox significatiua, sed blictri ē nihil, gō blictri ē uox significatiua
R. D. maj: D. min: blictri ē nihil, hoc ē sgcat hanc uocem nihil N. min: blictri ē nihil
hoc ē n̄ ē uox significatiua N. min: & cqm̄, uox nihil hīt suam sgm̄ ex instituto et bene
placito hoūm, sgcat enim negationem essendi, seu rem n̄ esse, blictri am̄ caret omni sgne
ex beneplacito institutorum linguæ latinæ, ideoq; blictri sgcat nihil, solum negatiue hoc est
n̄ sgcat aliquid dstum à uoce n̄ am̄ sgcat nihil positiue, hoc ē ngm̄ essendi, seu rem
aliquam n̄ esse.

18 Obj 4. Auditâ uoce blictri cognosco aliquid dstum ab hac uoce blictri, cognosco enim
proferentem hanc uocem blictri eē uiuum, eē loquentem, &c. sed hæc oīa st dcta ab
hac uoce blictri, gō sgcat aliquid à se dstum, R. D. maj: cognosco aliquid dstum ab
hac uoce blictri ad quod sgcandum ē uox illa instituta ex beneplacito hoūm N. maj: ad
quod significandum n̄ ē instituta ab hominibus C. maj: C. min: eodem modo D. cqs signi
ficat aliquid à se dstum ex beneplacito hoūm N. cqm̄ n̄ ex beneplacito C. cqm̄, oēs uoces
siue sint significatiuæ siue n̄, hnt ex naā sua hoc ut representent, proferentem eē
uiuum eē loquentem, sed hoc n̄ hnt ex beneplacito institutorum, sermo am̄ noster ē de uo
cibus significatiuis ex institutione hoūm.

19. Terminus item significatiuus alius ē naālis alius ad placitum, naālis ē, qui ex naā sua pp conne
xionem cum aliqua re, præter sui cqm̄, ducit in notitiam alterius rei, cum qua ē connexus, vg. fumus est
terminus naāliter significatiuus ignis aut caloris. trs significatiuus ad placitum ē, qui facit in cqm̄
uenire alicujus rei n̄ connexæ cum illo, neq; ex naā sua, sed tm̄ ē institutus ex litera hoūm in
stitutione, ad sgdum illud qd sgcat. vg. Sonus campanæ respectu missæ uel concionis.

20 Voces itaq; oēs ex una parte sunt signa naālia in quantum scilicet notificant conceptū
loquentis cum quo naāliter connectuntur, 2 st signa naālia uoluntatis, 3. sui ipsorum, seu sui
maālis soni; ex alia parte nullam rem aliam determinatam sgcant independenter à beneplaci
to hoūm, Vnde hæc uox Deus ē signum merè ad placitum, et ex institutione hoūm Entis infiniti
excipe uoces inarticulatas, ut sunt gemitus Suspiria &c: his similia, quæ sunt signa naālia doloris.

21 Diuiditur 3. trs siue Mentalis siue Vocalis siue Scriptus, in Complexum et incomple
xum, Incomplexus ē dictio unam rem sgcans, siue illa sit simplex ut hoō, siue compos

ut Respublica

ut Respublica, Jusiurandum. &c. Trí complexus é qui complectitur plures dictiones 15
quæ n ab iñuicem separatæ sunt significatiuæ, rg. hoó albus. Vnde cum ppõ aliqua po
nitur pro termino ppñis, et trí complexus.

Nota hic quod uoces quæ pluribus dictionibus unam rem expriment, ad incomple 22
xos trí reducant, quales sũt hẽ: aal vaale, Verbum eam factum, quæ uoces licet sint trí,
complexi quoad dictionem, sẽ tñ incomplexi quoad sgm.

Terminus incomplexus diuiditur in Cathegorematicum & Syncathegorematicum, seu ut 23
loquunt alii Significatiuum et Consgcatiuum. Catego: seu sgcatiuus é q uox quæ se
aliquid pfecte sgcat, et huiusmodi sunt ipsa tm nna substantiua, rg. Leo, bos, Syncathe
greg: seu consgcatiuus é uox quæ duntaxat cum alia conjuncta aliquid pfecti sgcat
&, huiusmodi sũt oia adiectiua nomina, ut hic tres dulce, se solo acceptus non si
gnificat pfecte quid sit dulce, an Saccarum, an mel, an lac, ad consignificatiuos trés
spectant in adnomina, hoc é aduerbia nn affirmantia, qualia sunt ẽolitus doctus
prodigè liberalis, ẽolitus enim & prodigè liberalis solitarè accepta nihil signifi
cant, significant autem cum nominibus acceptis quibus adiunguntur. Praeter-
Cathegorematicum & Syncathegorematicum adjicitur hic et nunc trís mixtus qui compo
nitur ex utroq seu qui sub una dictione inuoluit duas uoces, qualis dictio
est nemo, has uoces in uoluens, nullus hoó, equidem, ego quidem &c:

Nota cum hic loquimur de nominibus adiectiuis, nos n loqui de illis quæ sgcant uni
uersalitatem, particularitatem, numerum, ut sunt omnis neuter nullus &c:

§ IIII.

Aliæ diuiones terminorum Solitarie acceptorum.

Quarto trí Categorematicum alius é ponitiuus, alius negatiuus alius priuatiuus po 24
sitiuus é, qui sgcat aliquid ponitiuum uel existens ut Deus, Angelus &c: uel possibi
le & aptum existere ut alter mundus, Antichristus, uel cum Fictum quasi reale po
sitiuum, ut hirco-cervus, Chymera. Negatiuus é, qui sgcat carentiam sõe, ñ sbõ ine
pto ẽ incapaci talii sõe, ut in hac ppõne Angelus é incorporeus, hẽ incorporeus
é trí negatiuus, quia denotat ngm, seu carentiam sõe corporeitatis in Angelo ca
pax é Angelus. priuatiuus é, qui sgcat carentiam sõe in sbõ aptã & ca
paci talii sõe, ut in hac ppõne hic homõ é caecus hẽ caecus é trí priuatiuus
qã sgcat carentiam sõe visus in homine, cujus homõ é capax.

Quinto: trí quicunq alius é finitus, alius infinitus, seu infinitans. Finitus 25
é cujus sgcãe, limitata é & determinata ad certam rem, ut templum, lapis &c. In
finitus seu infinitans é, qui unam rem determinatam negando, & nullam determina
tam sgcando, extendit se adquamuis aliã rem sine, tãa sũt omnia positiua nomi
na quæ afficiunt pnuia sgnẽ, ut n bos n homõ, n lapis &c: Hinc

Nota I quod uerba nunquam infinitent qã in ipsis ngtio poneretur, fieret 26
ppõ omnino negativa, ut bn n é brutum, lapis n sentit &.

Nota 2. duplicem éé ngm unam quæ negat & hoc uerbum affixit, reddit 27
ponem affirmatiuam alteram quæ infinitat, et hoc nn affixit nec mutat ppriam
sam, ut patet in his ppnibus, n equus uivit hoó é n lapis.

Sexto trí finitus diuiditur in abstractum et concretum abstractus é qui significat 28
sõam, uel quasi sõam separatam a sbõ, de quasi p se stantem sine hoc est Physice
ut calor, albedo, sine sit Logica, ut Deitas, humanitas Petreitas &c: Concre

tus ē qui sgcat foam in sbō & cum subiecto stantem, rg. album ē trs concretus qā sgcāt & sbm albedine affectum & albedinem tanquam formam albi. Homo est terminus concretus quia, importat & naturam hominis tanquam subiectum & et humanitatem tqm foam logicam, hic additur ab aliquibus trs substractus et subtractus substratus ē suppositum uel sbm qua tale, rg. hoō ē trs substratus respectu humanitatis, quia illi substernitur, subtractus ē qui subtrahitur et prescindit à foā sup se stante, ut hoō, quatenus concipitur ab humanitate uocatur trs subtractus.

29 Septimo: trs finitus subdiuiditur in absolutum et connotatiuum, absolutus ē qui nihil extra se respicit, ut hoō equus &c: connotatiuus ē qui aliquid extra se respicit, ut Pater respicit filium, Dominus seruum &c:

30 Octauo. Finitus trs alius ē adhuc denominans, alius denominatus, denominans ē id à quo uenit denominaō, ut iustitia ē trs denominans, quia ab illa uenit denominaō iusti, similiter calor à quo uenit denominatio calidi. Trs denominatus ē qui ab alio denominaōnem sumit, ut iustus calidus, uisus, st trs denominati.

31 Nota hic primo, quod denominaō sit duplex, intrinseca scilicet et extrinseca intrinseca ē, qdō fit à foā intrinsecè recepta in sbō qd denominatur, ut denominaō iusti ē intrinseca, quia prouenit à foā intrinsecè inhærente hoō qui denominatur iustus idem dic de denominaō calidi. Extrinseca u. ē, qdō fit à foā tm extrinsece tendente, et determinante sbm quod denominatur, rg. denominaō uisi ē extrinseca qā prouenit à uisu extrinsece tm tendente in obm uisibile cum intrinsece in solo recipiatur oculo Hinc subdiuidi pt trs denominans, in denominantem, intrinsecè, et denominantem extrinsecè, similiter denominatus in intrinsece et extrinsece denominatum.

32 Nota 2do: ut trs sit uerè et Philosophice denominatus, dt tam quoad uocem qm quoad rem desumere denominaōnem, unde lucus esto à luce denominetz n ē tn Logicè denominatus, qā lupus quoad rem n participat lucem, similiter parca n ē trs denominatus, qā quoad rem ē n parcens esto denominetz à parcendo.

33 Nono: trs quicunq diuiditur in trm primæ intentionis, et trm 2dæ intentionis Primæ intentionis trs ē qui independenter ab operaōne intellectus denominantis sgcat rem prout ē in se, & idum suam naam, tales tri sunt Leo, bos, hi namq independenter ab operaōne intellectus, sgcat res idum naam earum. trs 2dæ intentionis ē qui fit dependenter ab operaōne intellectus, tribuentis ei quandam denominaōnem. Unde tri 2dæ intentionis breuiter loquendo st et uocantur denominaōnes logicæ, quales sunt sbi, pdi, antecedendis, cqis, majo: min: conclusionis

34 Nota istos et similes alios trōs, cognoscens, intelligens, uidens, n ēē 2dæ intentionis, qā denominaōnes cognoscentis intelligentis uidentis n obiectis sed sbis conueniunt, denominaōnes am 2dæ intentionis obis conuenire debent, ut patet ex datis exemplis.

35 Decimo trs diuiditur in Coōnem & singularem, coōnis ē qui multa singularia seorsim sgcat et de pluribus singillatim pdri pt, ut hoō, qā hic sgcat Prm, Paulum &c: Singularis ē, qui uel unum singulare sgcat ut Prs, uel raōnē universalem restringit p particulam hic iste, &c: ut hoc aal.

36 Nota I. cum Arriaga, hunc trm omnis hoō n ēē ppriè coōnem, quia de pluribus singillatim n pt pdri n poūm rectè dicere, Paulus ē oīs hoō, Prs ē oīs hoō.

37 Nota 2do: trs iste Deus n ē trs coōnis, raō ē, qā trs Deus licet prædicetur de tribus psonis, n tn prædicatur cum multiplicaōne sui, uidelicet ita ut

Z BIBLIOTEKI SEMINARIUM SANDOMIERSKIEGO

sint 3 dii, vt dicunt cum prædicatur trí hoó, de 3bus hoíbus ita vt constituat tres homines.

Dices, Pr̃s é trí singularis, & trí é cóunis pluribus qui vocant hoc nóé, gó male dicimus tm singulariter cé illum qui sgcat singulare. Rñ d. 2dam partem ád 1 é cóunis pluribus 2dum nñ et Equivoce transeat é cóunis 2dum rem, adquam significandam é positus Nñ ád, nam Parochus uel Pater qui imposuit tale nñ filio náli uel baptismali, imposuit solum hoc nñ ad exprimendum distinctum sum filii sui ab omni alio. Regula itaq trí cóunis est, ut totus 2dum suum conceptum totam, seu sgm prædicetur de singulis inferioribus, et eodem modo conueniat singulis ñ diuerso, unde trí Equiuocá et analogi ñ sñt propriè cóues. 38

Videamo cóunis trí diuiditur in collectiuum & universalem, collectiuus est qui multa ꝑ modum unius sgcat, et de remine illorum multorum in particulari pdñ ꝑt. ut Respublica, Sodalitas &c: Vniversalis é qui de inferioribus prædicatur, et particula omnis uel nullus afficitur huc spectat trí ultis, Arithmeticus, qui de cóunitate seu oibus universim acceptis, sed de nullo in párticulari ꝑ modum collectiui trí prædicatur, talis é trí duodecim qui recte sic pdicatur oés Apostoli sunt duodecim, sed ñ recte inferetur, Pr̃s é Apostolus, gó Pr̃s é 12. 39

Duodecimo Cóunis trí adhuc diuidit in Suptranscendentem, Transcendentem ñ transcendentem, Equinocum Analogum et univocum. Suptranscendens é qui ñ solum dicitur de ente, sed ñ de ñ ente, et ñ de impossibili, de possibili de negationibus et priuationibus, talis trí sñt cogitabile intelligibile, cognoscibile, qá ñ solum entia, sed ñ possibilia, impossibilia, negationes, et priuationes, sunt cognoscibiles intelligibiles cogitabiles. Transcendens é quí dicitur de omnibus omnino rebus quia transcendit oia rerum genera, exprimunt aũ trí transcendentes, uocem sacramentalem QVBFV, et quot sñt litteræ in dicta uoce, tot sunt trí transcendentes, incipientes à dictis litteris Res, Ens, Vnum, Bonum, Aliquid, Verum, dicunt aũ hi trí transcendere oia rerum genera, qá nihil é in rerum náa, de quo hi trí prædicari ñ ꝑint, quidquid enim est illud é Res, Ens, Vnum Bonum, Aliquid Verum. Non transcendens é qui ñ convenit omnibus rebus, quamuis conueniat pluribus ejusdem ordinis seu in uno genere rerum constitutis, ut V.G. Substantia, Accidens, Substantia enim ñ ꝑt de omnibus sed solum de iis quæ sunt in genere substantiæ, ut cælum, aqua aër, Scientia accidens solum dicitur de iis quæ continentur in genere accidentis, ut de albedine nigredine &c. Similibus. 40

Trí Vniuocus é qui de pluribus ꝑt dici, illa aũ plura dñt cé sibi similia in ratione significata ꝑ nomen, ut hoí dicit de Pr̃o Plo, sub eadem ratione qá ñ hoô sgcat ád ratale, et in ratione ális ratalis conueniunt Pr̃s Plis &c alis. 41

Trí Equinocus é qui ñ ꝑt dici de pluribus, sed dissimilibus in ratione ꝑ nñ significata, tale nñ é canis qd dicitur de ácli latrabili de pisce marino, de constellatione cœlesti, quæ rationes seu res significatæ ꝑ nñ canis sñt dissimiles.

Analogus trs é qui dicitur de pluribus dissimilibus quidem quoad rationem seu sgcatum ꝑ nñ, illæ trí rationes dicunt aliquem ordinem ad invicem, seu habit aliquam connexionem inter se, tale é hoc nomen Sanum, nam et medicina dicitur Sanum, et ácl dicitur Sanum, et aër dicitur sanus, quæ sñt diuersa, et similiter dicuntur sana, ácl enim dicitur Sanum, qm id in quo é ipsa Sanitas

~~tus e qui sgcat foam in sbo, et cum sbo stantem rg. album, e tis concretus quia et significat sbm albedine affectum, et albedine tqm faam alti, hoo e tis con~~ Mediana dicitur Sana, tqm id quod cadit Sanitatem, aer am tqm id, quod conducit ad Sanitatem, quia uero medicina caat ~~ad~~ Sanitatem, et aer conducit ad Sanitatem, quae propre e in aali, tqm in sbo ad cujus sanitatem ordinant. Vi Et haec de diuisione tronum Solitarie acceptorum. de ideo participant raonem p nn sigcatam

§ IV.

In quo ponitur diuisio terminorum inter se comparatorum.

42 Primo tri inter se comparati st ptinentes et impertinentes, impertinentes sunt illi qui neq sibi repugnant, neq se inferunt, Pertinentes u. dicunt illi, qui uel sibi repugnant ut e raale, go n rugibile, et hi uocant ptinentes repugnantia, uel se inferunt, ut e Leo, go e aal, et hi uocant ptinentes sequela

43. Tri ptinentes repugnantia, seu aliter oppositi subdiuidunt in contrarios, Contradictorios relatiuos et priuatiuos, contrarij, aut sunt logice aut Physice contrarij si logice pugnant secum in Sola qualitate, hoc e 2dum affir: et ngm ut ois nullus, si Physice contrarij pellunt se mutuo ab eodem sbo, ut calor frigus, hinc pt dfio, et dstio contrarij logici et contrarij Physici, Contradictorij quoq uel st logice uel Physice contradictorij. Logice contradictorij dicunt, qui secum pugnant et in qualitate, et in quantitate, qualitas am hic, affirmaonem, et ngm, quantitas uniuersalitatem, et particularitatem designat, Physice contradictorij st, quorum unus dicit meram et simplicem ngm alterius, sine ullo respectu ad sbm VS. hoo n hoo, lux n lux. Relatiui sunt quorum unus dicit ordinem ad alium, ut Pater filius, Dominus Seruus, tri relatiui oppositi uocantur disparati, quia sgcant res nullam inter se connexionem habentes, ut hoo, mans, lignum.

Priuatiui sunt, quorum unus sgcat carentiam foo, alter m sgcat sbm capax talis formae, ut caecitas et oculus.

44 Termini ptinentes sequela, seu inferentes se in bona cqa st triplices, alij Synonimi, alij conuertibiles, alij habentes se, ut Superius et inferius, Synonimi sunt, qui idem omnino diuersis uocibus significant, ut Ensis mucro gladius. Conuertibiles sunt qui se reciproce et mutuo inferunt, et hi aque latere patere debent ut hoo, aal, raale, &c: habentes se ut Superius et inferius, ut aal hoo: aal enim e quid Superius respectu hominis, et in his ngio Superioris infert ngm inferius, nam bona e cqa n e aal, go n e hoo. Non tn positio Superioris infert positionem inferioris, male enim infertur e aal go e hoo, qa aal pt ce bos uel canis. e contra positio inferioris infert positionem Superioris, ut e homo go e aal, n tn ngio inferioris infert ngm Superioris, male enim infertur, n e hoo go n e aal.

45 Secundo tri inter se comparati, sunt excedentes et excessi qui aliqdo simul reperiunt, aliquando simul desiderantur, aliquando seorsim sunt: ut hoo et albus, Europaeus enim e et hoo et albus, Conius nec hoo nec albus, Aethiops hoo sed n albus. dicunt am excedentes et excessi quia inter se collati se excedunt excedunturq sicut in exemplo allato patet

46. Tertio inter se tri comparati, sunt denominantes simpliciter, et 2dum quid, simpli

citer denominantes sunt qui sgcant foam, oes partes sui capaces informantem: Sic Polonus dicitur albus simpliciter quia e. albus in cibus corporis partibus albedinis capacibus, esto n sit albus crinibus oculis labiis &c: qa his n deletur albedo zdum quid denominantes sunt, qui sgcant foam n oes sui capaces partes informantem, et potentem latius extendi, Sic Ethyops dicitur albus zdum quid, luscus uidens zdum quid quia ille dentibus duntaxat e albus, hic uno tm uidet oculo.

§ V

In quo ponitur diuisio terminorum predicabilium & predicamentalium

Terminos pdbiles et predicamentales, alii inter solitarios, alii inter comparatos ad inuicem tros ponunt, nos separatim eos ponemus, utpote qui nec pure solitarij nec purè comparati uidentur.

Predicabiles itaq tn sunt 5. genus, species, diffa, proprium & accidens. 47

Genus e quod pdt de pluribus specie differentibus in quid, seu qualitatiuè inadequate, ut aal, quod de hoc equo Leone &ceteris specie differentibus pdt.

Species e id quod pdt de pluribus numero tm differentibus in quid adequatè ut hoc de Pro Paulo, &c: e am pdicac adequata tunc qdo pdm continet totam subiecti essentiam.

Differentia e id quod pdt de pluribus differentibus in quale quid. Nota am zplicem ee diffam, sicut et speciem, nimirum subalternam & atomam, subalterna diffa pdt de pluribus specie differentibus, ut sensibile et uitale sunt diffe subalterne, pdicant de equo, Leone et aliis cum speciebus. Atoma u. diffa pdt de pluribus numero differentibus, ut raale de Pro Plo et ceteris.

Proprium e quod pdt de pluribus numero differentibus in quale accidentale necessario, et conuertibiliter, ut risibile de Pro Paulo, &c: Proprium hoc loco rigorosissime sumitur, uocaturq 4tomodo proprium.

Accidens e qd pdt de pluribus in quale accidentale contingenter, ut album, dulce &c: De his fusius suo loco in Logica, sufficiat hic ea prelibasse.

Predicamentales tn st decem, Substantia quantitas, qualitas, relao actio, Passio Vbi qdo, Situs, & habitus 48.

Substantia e id quod pse subsistit. Quantitas e id quod dat rei extensionem, et e duplex, altera continua, ut longitudo, latitudo, profundum, superficies, altera discreta, seu discontinua, ut numerus et orao, ille constat ex unitatibus pluribus hec u. ex pluribus dictionibus.

Qualitas e id quo aliquid ad interrogaonem quale dicimus esse quale, ut ad interrogaonem quale e lax, Respondemus, dulce, album &c: dulcedo go u albedo e qualitas

Relao e respectus unius ad aliud, qualis respectus e inter Patrem & Filium.

Actio e actuale agentis exercitium, à quo agens denominatur: ita calefactio e actio à qua ignis denominatur calefaciens.

Passio e receptio actionis in sbo ad quod actio terminatur, ut calefactio inquantum recipitur in sbo quod calefit dicit passio Vbi e esse in loco

Situs e ordo et dispositio partium rei in loco constitutae accomodata ad partes loci ut Sessio, Statio, &c: Quando e ee in tempore. Habitus seu habere e denominao proueniens à re applicata corpori pmodum indumenti, uel ornamenti, ut ee uestitum frameatum &c:

Obserua, hic n̄ dfri sed tm̄ describi et explicari breuiter tam pdtā qm̄ pblia suis enim locis in ulteriori cursu definitiones propriæ singulorum dabuntur.

Decem itaq̄ s't pdta, seu Categoriæ entium rei quæ hoc dystrichio comprehen:

Arbor, Sex, Seruos, Ardore, Refrigerat, Vstos,
Ruri, Cras, Stabo, nec Tunicatus, ero.

Arbor sgcat substantiam, Sex, quantitatem, Seruus relaōnem, ardor qualitatem Refrigero actionem, Vstus Passionem, Rus ubi, Cras quando, stabo Situm Tunicatus Habitum.

Dixi Cathegoriæ entium rei nam præter illas, undecimam entium raōnis assignant aliqui. Operæ pretio duxi hic subijcere schema prædicamenti Substantiæ, uulgo arborem Porphyrianam è qua Series et dispositio prædicamentorum, à Summo genere usq̄ ad indiuidua descendentium uideatur

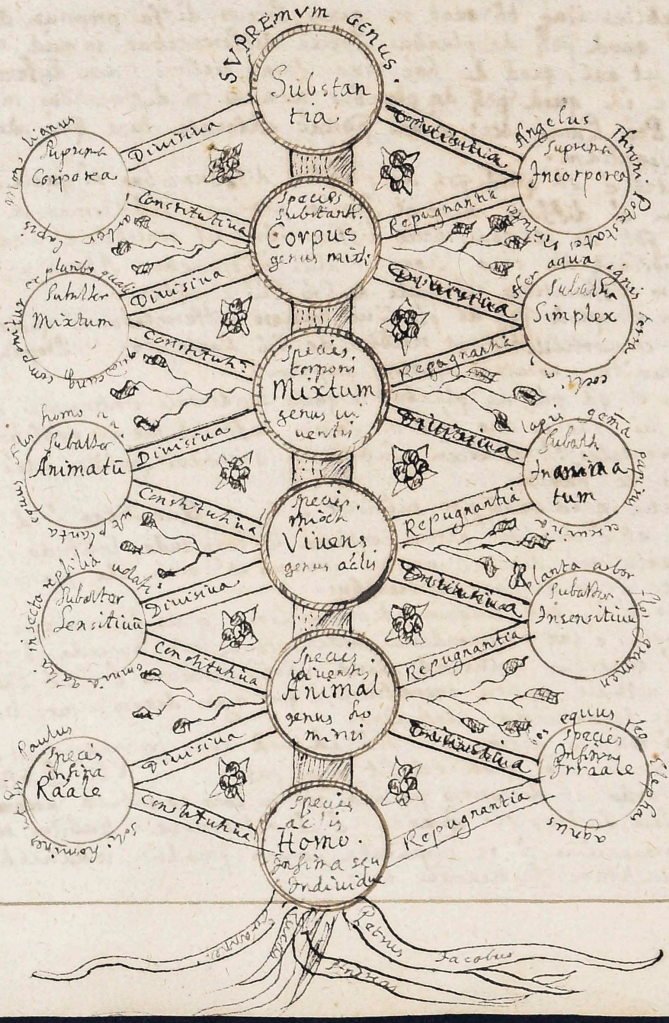

Circa hoc Schema, Aduertendus Primo, pdm quod primo seu Supremo loco ponitur, uocatur genus generalissimum, alia uero p rectam lineam ab eodem descendentia uocant genera subalterna, et Species subalternas, seu intermedias, Vltimum aũ pdm quod ẽ hoc, uocant Speciem infimam seu atlomam, quam sequunt individua ipsi ut sunt Pr̃i Pl̃s Ioannes &c:

Aduerte 2do: differas collaterales quę ponunt ad latus sinistrum scribentis, ẽ positiuas et simul constitutiuas eorum, quę in recta linea ponunt, vnde differa corporea constituit corpus, differa aãli constituit uiuens, illas aũ differas quę ponunt ad latus dextrum scribentis, et negatiuas trs exprimuntur, n ee constitutiuas sed trs diminutiuas ngis enim n ẽ nata ex se aliquid per se constituere, sed trs auferre. Vnde quatenus hę differe constituunt species aliquas, iam sunt positiuę n negatiuę, ut in corporeum additum substantię, constituit Angelum. Inanimatum additum corpori constituit lapidem, in Sensitiuum additum uiuenti constituit Plantam.

Quæstio IV

De Proprietatibus Terminorum

Cognita ẽ sentia terminorum, illorumq expensis diuisionibus, proprietates eorundem restant examinandę, Sumitur aũ hic proprietas, trs pro conditione, seu officio, quo pt fungi trs in ppnibus. Talos aũ conditiones seu proprietates, assentq ab aliquibus sv ab aliquibus nos cum pluribus, ad 8 reducemus, scilicet, Suppositio, Status, Ampliatio, Restrictio Alienatio, Remotio, Diminutio, Appellatio. Principalis inter has ẽ Suppositio, qã ista plurimum utuntur Philosophi ad inducendos diuersos sensus in ppnes et discursus, cum enim Solis conceptibus n possumus inter nos colloqui, uocibus uti debemus quia u. haurire pecuniam patimur, ideo una eademq uoce sępius multa et diuersa Significamus.

§

Quid et quotduplex sit Suppositio.

Suppositio, sistendo in acceptatione uocabuli ẽ idem ac substitutio, seu subrogatio unius loco alterius, nihil ẽ usus trs uel pro se, uel pro aliquo sui significato, sępe enim unus idemq trs plures hr sgcationes, nihilominus qdo loquimur, solemus uti trs in ista potius sgcatione quam in alia, talis aũ usus trs in determinata sgne dicitur suppoo. Vnde aliud ẽ Suppo, aliud sgcatio, quia p suppotionem determinamus trm ad unam certam sgnm, significatio aũ ẽ indifferens, ẽ indeterminata, ut illa utamur uel non. 1

Aduertos II. uti bene notat Phonseca lib. 8 cap. 20, de Soto lib. 2 Summ: cap. 9 Non bene dicitur trs supponere, sed potius supponi, trs enim n supponit, sed supponitur loco alterius, scilicet rei uel conceptus quem sgcat. 2

Aduerte 2. Trm n supponi nisi in ppne, ut enim trs supponat pro aliquo significato dt apparere in qua sgne utimur tali trs: ideo cum dico canis n apparet in qua sgne utor isto trs canis, an pro cane uero, an pro pisce an pro stella, cum oiã ista sgnet, at cum dico canis latrat, statim apparet in qua sgne utor trs canis. 3

Mouent aliqui quęstionem et dubium, pro quo nam trs suppositi subrogentur, an pro re quam sgcant, an u. pro conceptu interno quem trs exprimit. Nonnulli uoluerunt uoces supponi n pro rebus sed pro conceptibus quos exprimunt, ratio illorum ẽ qa uoces rq. noo pro eo supponitur pro quo subrogat sed subrogat pro concepto, qo pro conceptu supponitur. pz. min: pro eo subrogat quod uellemus adducere in medium, sed

conceptum uellemus adducere, si uellemus gó pro conceptu subrogatur, res cuius ipsū uerbi gratia homo p̄t cē p̄sens, alii ē contra uolunt uoces supponi pro rebus ſignificatis, rāō illorum ē q̄ uoces pro eo supponuntur, quod manifestant, sed nō manifestant solos conceptus internos, sed potius illorum obā, gó p̄z mīn: cum profero has uoces Pr̄i ē albus nō intendo manifestare, me hīc conceptum representantem Pr̄m ee album, sed cum dicerem me scire, quod Pr̄i sit albus, sed intendo illis uocibus notum facere quod in re Pr̄i habent albedinem. Confir: uoces ponunt loco conceptuum ut uolunt recentiores, gó id uocibus uolo p̄stare, quod p̄stat conceptus, sed conceptus nō repr̄ sentant se ipsos, sed res siue obā sua, gó res, nō conceptus uocibus intendo repr̄sentā re. Nos tamē negotio rem recentiabimus medium sequendo, et tm̄ suppositum, tam rem quam conceptum rei subrogantem dicendo. tm̄ enim supponunt, nō solum pro re bus, sed nō pro conceptibus, et pro conceptibus quidem in quantum mediantibus ijs quē manifestant res q̄s fuerunt apprehensē et prout fuerunt cognitē ab intellectu. Sup ponuntur aīe pro rebus in quantum res ipsas ipm̄ tm̄ sgcant quod aliter dialectici dicere solent, supponi uidelicet tm̄ pro conceptibus, ut quo, pro rebus u. ut quod

5 Dividitur primo Suppoō in māāle et foāle, māāle ē cum tm̄ accipitur pro se ipso, hoc ē pro sono māāli uocis, rg. hoc ut prbāle acapitur pro uoce constante duabus syllabis, foāle u. suppoō ē, cum tm̄ accipitur pro reipsa quam sgcat: ut cum dico celum ē rotundum, celum supponit pro sphēra seu globo celesti, nō aīe pro scripto seu pro uoce sola.

6 Suppoō foālis alia ē propria, ut ē usus tm̄ pro suo sgcato proprio, ut cum dico, hoō ridet, hoō enim propriē ridet, ideoq̄ ly ridet, sumitur pro proprio sgcato, alia ē Metaphorica seu impropria ē ē usus tm̄ pro suo sgcato impropriō, ut cum dico prata rident, ubi ly rident, sgcat risum impropriē.

1 Pro regula uniuli habendum ē quod quotiescunq̄ uariat suppoō tm̄is semp syllogismus erit fallax Si enim tm̄ in una ppōe rg. in majō: supponat māāli, in rdā aīe ppōe rg. in minori foāliter supponat, argumentum erit semp fallax et Sophisticum, ut uidere ē in hoc argumento, Pr̄i ē nox dysillaba, sed tu es Pr̄i, gó tu es nox dysillaba in majori enim ly Pr̄i supponit māāliter pro sola uoce in minori supponit pro re foālis sgcata, Quod dicī de suppoōne māāli et foāli in prēdicto exemplo, idem observandum ē de suppoōne propria et impropria et quacunq̄ suppoōne alia.

Secundo Suppositio aliaret Personalis, alia Simplex. Personalis ē usus tm̄ pro suo nudo sgcato, quod se hz in dependenter ab intellectu ut hoō ē nālis, ubi hoō supponit personaliter pro suo nudo significato, hoīs enim in dependenter ab intellectu conuenit pdā nāalis. Quando cunq̄ aliquis tm̄ coōnis supponit personaliter quidquid prēdicatur de tm̄ ita supponitō, p̄t pdā de oibus illius inferioribus, Pr̄i ē nālis Plī ē nālis. Suppoō Personalis, alia ē accidentalis, alia nāalis, accidentalis ē acceptio tm̄. pro re quam sgcat cum determinatione ad tempus importatum p copulam ut equus currit uel fuit cum ꝑbō attributi, attributi sbō accidentale, ut hoō hīe ē albus, nāalis ē acceptio tm̄, sine ulla determinatione, pro omnibus pro quibus ē natus accipi, ut Pr̄i ē hoō, hoō ē aal nāale.

9 Suppoō Simplex ē usus tm̄i, pro sgne 2do intentionali pro hac sgne suppo nit tm̄ coōnis aut singulari, quotiescunq̄ de illo p̄z tm̄ de intentionibus, ut hoō ē Species, Pr̄i ē sbō &c: Quod p̄z de tō accepto in hac suppoōne, nō p̄t pdā de illius inferioribus, sic nō p̄t dici Pr̄i ē Species, licet dicatur hoō ē Species. Ex dictis facile aduertes, qōd tm̄ accipitur Simpliciter, qōd Personali:

qdo enim trs, v.g. coonis accipit psonaliter, seu pro suo nudo sgcato, id qd pdt de illo, pt m pdri de illius inferioribus, qdo u. accipit seu supponit simpliciter n pt pdri de illius inferioribus

Obseruatis prædictis duabus suppo: facile solues hoc Sophisma, Hoo e species sed Prs e hoo, go Prs e Species. Suppoo simplex uocat m ido intentionalis, Personalis u. uocat I. intentionalis.

§. II.

De aliis raone Signi uniuersalis et particularis Suppositionibus.

Raone signi unlis. Ois, nullus, conuenit tro coni duplex Suppoo, una distributiua, seu copulatiua, alia collectiua, seu copulata, distributiua est acceptio tri coonis pro omnibus suis inferioribus, separatim sumptis: ut omnis hoo e aal; ubi trs coonis hoo sumitur pro singulis inferioribus separatim sumptis, et ideo bene infertur, go Prs e aal, Pls e aal.

Suppoo distributiua pt ee completa uel incompleta, Completa e acceptio tri coonis, pro omnibus suis inferioribus, siue mediate, siue immediate in se contentis, ut oe aal e uiuens, ubi ly oe aal supponit n solum pro inferioribus immediatis ut sunt Species, rg. hoo equs &c, Species enim immediate continetur sub genere, sed m supponit pro mediatis hoc e pro indiuiduis ut sl Prs, Bucephalus &c: quæ immediate continent in suis Speciebus, & mediate in genere, incompleta e usus tri coonis solum pro inferioribus immediate in illo contentis, ut cum dicit oe aal fuit in Arca Noe ubi ly oe aal supponit solum pro Speciebus quæ immediate continent in genere, & ideo sensus e illius ppris qd oes Species aalium fuerint in arca Noe, n u. quod oia indiuidua Prior Suppoo uocat pro singulis generum, ido pro generibus singulorum Vnde ex dictis facile solues hanc fallaciam, oe aal fuit in arca Noe, meus equus e aal, go meus equus fuit in Arca Noe; quia in Maj: aal, supponit solu incompleta, pro Speciebus aalium, n pro indiuiduis, in Min: solum pro indiuiduo psonaliter

Suppoo collectiua e acceptio tri coonis pro omnibus inferioribus simul suptis 12
ita ut quod de ipso dicitur aut pdt, dici m possit de inferioribus solum simul sumptis, ut oes Apost: st 12 ubi trs coonis oes Aposto: n supponit pro singulis seorsim sed pro omnibus simul sumptis, aleas ualeret dicere, go Prs e duodecim, hinc ad euitandas fallacias quæ dupliciter possunt committi, uariando suppoonem collectiuam et distributiuam, diligenter erit aduertendum, ad pda terminorum seu Subiectorum — qui supponunt collectiue, uel distributiue fallacia pt committi, qdo pdm, quod tm conuenit et pdt de omnibus inferioribus collectiue siue simul sumptis, infertur de aliquo inferiori distributiue, seu separatim sumpto, ut oes Apostoli st duodecim, Prs e Aposto: go Prs e 12. Vbi trs 12, qui pdt de tro Apostoli collectiue supponente, infertur in conclusione de Prs distributiue seu separatim sumpto; quod inde accidit, qd mutet tri Suppoo collectiui, oes Apostoli, in majori enim Supponit collectiue, et ideo solu ipsi conuenit pdm duodecim, in minori am mutat suppoonem, et supponit psonaliter. Secunda e, qdo pdm quod conuenit singulis distributiue sumptis infertur de illis collectiue sumptis: ut Prs e unus ex 12 Apostolis.

Andreas ē unus ex 12 Appō: &c: sed ē trū Andreas, &c: st ocā Apostoli, gō oēs Apostoli sunt unus et duodecim, ubi pdm unus n̄ conuenit nisi singulis Apostolis distributiue sumptis, et trū in conclusione inferē collectiue de oībus simul Sapīs.

Magi recessionē erit aduertere, qđ trū cōnes distribuunt, seu qđ sumunt distributiue, qđo n̄, ā qā tam pdm quam sbm ꝑt distribui. duē dant regulē una pro sbō altera pro pdō, sbm distribuūt, seu supponit distributiue in omni & sola propositione, ut omnis hoō ē ānal, nullus hoō ē equus, ubi in utraq ꝑpone sbā hoō distribuitur pro omnibus suis inferis: secundū sumptū, qā ꝑt dici gō Pr ē ānal, gō Pl, n̄ equus, quod in pdō ꝑpone n̄ fit ut n̄ dicas aliquis hoō ē doctus, gō Pr Pl, ē doctus, ꝑt enim ee aliquis alter, gō sbm hoō in pdō ꝑpone, n̄ subtrahitur distributiue littera pro pdō regula ē quod nemp pdm distribuat hoc ē distributiue supponat in oī, et sēd ꝑpone negatiua: ut Pr n̄ ē arbor, ualet enim dicere gō n̄ ē plus quam gō ē, qđ, pdm arbor distribuat, et supponat distributiue pro oībus inferioribus sibm sumptis. Aduertendum itaq ē, in ꝑpone unli negatiua iuxta pdictas regulas, tam pdm, quam sbm distribui, seu supponere distributiue, ut patet in hac ꝑpone: nullus equus ē hoō, ubi tam sbm equus quam pdm hoō supponit pro inferioribus omnibus secundū sumptis, ualet enim inferre, gō bucephalus n̄ ē Pr

Ratione cuius partis aliquis, unus ꝑt trū cōnis supponere dupliciter, 1, determinate, idē confuse, Suppō determinata ē acceptio trū cōnis solū pro aliquo inferiori, cui pdm determinato conuenit, Hōc suppō solet n̄ uocari distributiua exempli gratia sit aliquis hoō currit, ubi ly hoō supponit pro aliquo determinato hoc ē ex suis inferioribus qui uere currit, alias ꝑpō n̄ esset uera. Suppō confusa ē usus trū cōnis pro aliquo suo inferiori indeterminato, ita ut de quocunq inferiori secundū sumpto pdm affirmetur, ꝑpō n̄ erit uera, ut aliquis oculus ē necessario uidendum ubi trū cōnis oculus, supponit pro aliquo ex oculis, sed indeterminate, uel pro dextro uel pro sinistro, et in talium ꝑpnum resolutione quamuis ē deueniri ad aliquid certum et determinatum, secus in resolutione ꝑpnum procedentium in suppōne determinata. Exēpli.

Colligit. Trū cōnem indifferentē ad hanc uel illam suppōnem determinari ad Suppōnem certam, ab aliis trū quibus conjungit. hinc ut supponat distributiue, et conjungi huic signo universali Omnis, nullus, ut oīs hoō currit sicut jungat cum trū Species g. hoō ē species, trū hoō. supponit simpliciter, si conjungat cum trō aāl erit in Suppōne personali, & sic de aliis.

§ III

De aliis terminorum Proprietatibus.

Secunda trū ꝓprietas ē status, et ē acceptio trū pro tempore p copulam importata, ut celum ē serenum, ubi copula ē, ē ꝓsentis temporis, ideo n̄ utcunque trū accipit pro ꝓsenti tempore, tm accipit cum statu, ut n̄ ꝓpō allata est tm in ꝓsenti tempore, celum, dī et esse et serenitas in illo. Triplex am ē status iuxta triplicem temporis differam.

Tertia Proprietas trū ē Ampliatio Opposita statui, qđ ē extensio sequi ad alia tempora ꝓter illud quod à uerbo adhaerente importat. Triplex am ē ampliatio alia temporum, alia temporum et Suppositorum, alia temporum et formarum.

Ampliatio temporum ē, in qua existentia quidem rei extenditur ad uaria tempora: ut Pr peccauit, scilicet, Pr qui ē uel fuit peccauit; caecus uidet, hoc ē ille hoō qui antea caecus erat nunc uidet &c: Ampliatio temporum et Suppositorum ē, qđo trū significatio extenditur, n̄ solum ad alia uel plura tempora, sed n̄ ad plura suppōsita: et Sancti Deum uident, id ē SS. Martyres et Confess: Deum uident semper uidebunt. Ampliatio temporum & formarum ē qđo trū extenditur ad significandos

diuersas foas, pro diuersis temporibus sbo inexistentes, ut cum dico Christus crucifixus, et mortuus resurrexit, Sensus e Christus qui antea dolores crucis, et priuaonem uitæ passus e, nunc uitam, et carentiam dolorum ht.

Quarta e restrictio et e contractio termini a maiore ad minorem sgnem, dicit m 19
ampliatio restrictioni opposita, et e extensio tri a minori ad majorem sgm. pro utraq seruit hic trs, unle, si sumat ampliatiue, pro omni eo qd intelligit siue intelligat, p discursum siue sine discursu, in hoc sensu n solum, hoo, sed m Deus & Angeli sunt raales; Si sumatur restrictiue tunc solus hoo e raalis, quia id propre dicit raale quod intelligit p discursum. Deus am et Angeli n discurrunt propre. coomiter tn tri restringunt p additionem alterius tri, ut hoo doctus e honorandus, ubi hoo restringitur solummodo ad doctum.

Quinta e Alienao, seu distractio. e tri a propria sgne ad impropriam translao. 20
Vg. uidi Leonem, scilicet marmoreum, uel uidi Cesarem scilicet pictum. ubi tri Leo, et trs cesar, qui propre significant uiuum Leonem, et uiuum Cesarem, trahitur ad significandum marmoreum et pictum.

Sexta e diminuo, et e qdo pdm affirmat de sbo n toto sed illius parte, ut Ethiops e albus, idum quid, hoc e idum dentes, ubi pdm albus, pdtz de sbo hoo, n tn de toto, quidquid sgcat ly hoo Physice, sed solum de parte illius nempe dentibus. 21

Septima e Remotio et e qdo aliquis trs, qui sgcat aliquod ens reale, transfertur ad sgcandum ens fictum, et impossibile, ut hoo irraalis, ubi ly hoo, qd sgcat hoem raale transfertur p ly irraale, ad sgcandum aliquem hoem fictum et impossibilem. 22

Octaua Appellao e, qdo significao unius tri applicat ad sgm seu rem significatam, p alium trm ut Alexander e Magnus Philosophus, ubi ly magnus applicat ad alium trm nempe Philosophus, ideoq ppoo illa facit, hunc sensum, Alexander e Philosophus prestans. Trs qui applicat ad alium, uocat trs appellans, trs am ad quem applicat uocat appellatus. 23

Quia u. trs appellans, sepe pt caare magnas Equiuocaones, diligenter erit obseruandum an appellet sbm, an uero applicet pdo, qua re bene animaduersa, tota Equiuocao euanescet sit exemplum ista ppoo: Prs Magnus e Philosophus, ubi trs appellans Magnus si appellat sbm Prs, facit longe diuersum sensum ppnis quam si appellet pdm et ideo donec nesciat an appellet sbm an pdm, ppoo manet dubia et Equiuoca, si enim appellet sbm, ht hunc sensum, Prs, qui e statura magnus, e Philosophus. Si appellet pdm facit hunc sensum Prs e prestans Philosophus. 24

Preterea sepe contingit qd, pdm appellat sbm idum rectum n am idum obliquum, ut rg. Christus e Eternus; Christus dicit duo, unum in recto aliud in obliquo in recto dicit psonam diuinam idam quam e Eternus, in obliquo dicit naam humanam idum quam e temporalis sicut ceteri homines, quapp si ly Eternus, appellaret hoc sbm Christus, idum totum qd dicit tam in recto qm in obliquo, esset ppoo falsa et heretica, diceret enim, quod Christus tam idum naam humanam, idum quam e temporalis sit Eternus, quam idum psonam diuinam, idum quam tm e Eternus. Quod erit bene notandum 25

§ IV

De Ascensu & descensu.

Diximus § 2. auestionis hujus, trm coonem raone signi unlis et partis, aliquando supponere distributiue, alqdo collectiue, aliqdo determinate, aliqdo confuse; necessarium e ad penetrandam uim ppnum illarum, in quibus tales suppoones reperiunt nosse quid sit ascensus quid descensus. Per descensum enim ppnes predicte resoluunt in sua inferiora que continent, p ascensum u. inferiora congregant in tro coni in quo continent, aliquando enim ab. unli, progredimur ad singularia, alqdo a singularibus ad unlia, aliqdo enim dicimus 16

oīs hoō ē aāl, et descendimus ad inferiora p hanc illaōnem, gō Prs ē aāl &c: aliqdo u. dicimus ē conuerso, Et Prs ē aāl, et Pls ē aāl &c: gō omnis hoō ē aāl ascendimus à singularibus ad uniā, unde colligit ascensum ēē progressum à singularibus ad uniā descensum u. ab uniibus ad singularia.

17 Notandum tn ē ut ascensus à singularibus ad uniā sit bonus singularia dnt sufficienter enumerari, unde pp defectum sufficientis enumeraōnis, mala ē ista cqā. Prs ē fidelis Paulus, Jacobus ē fidelis, gō oēs Apostoli st fideles, quæ cqā falsa ē quia Judas unus ex duodecim Apost. n fuit fidelis, gō n oēs Apost: st fideles, et ideo Philosophi postquam enumerarunt aliquot ex inferioribus solent addere, & sic de cæteris. Hæ enim partæ, denotant sufficientem enumeraōnem inferiorum.

18 Juxta 4druplicem ppnem distributiuam collectiuam determinatam et confusam ē m 4druplex Ascensus et descensus, I descensus in ppne distrib: à superioribus ad inferiora, fit p particulam &, copulatiuam seu distributiuam, copulando inferiora in hunc modum, oīs hoō ē aāl, descendit, gō et Prs, et Pls, ē aāl, et nē de cæteris, ubi per particulam & copulant oia inferiora prædicando de singulis aāl, idem prorsus fit in negatiua ppne uniā. Jam m dicimus § 2. hujus Q. n. 13 Solas ppnes uniles ēē distributiuas. Huic descensui correspondet p oia ascensus in ppnibus distributiuis in hunc modum, Prs ē aāl, et Paulus ē aāl, & sic de reliquis, gō omnis hoō ē aāl.

19 Secundus descensus ē collectiuus qui fit à trō coōni, supponente collectiue, in quo inferioribus sufficienter enumeratis descendendo à trō collectiuo infertur pdm termini collectiui de inferioribus simul sumptis, ut oēs Apostoli st 12 Enumeratis Inferioribus sufficienter in hunc modum, gō Prs, Pls Andreas & sic de cæt. st 12. Huic descensui suus correspondet ascendo, enumerando sufficienter inferiora: rg. Prs, Pls, And. & reliqui simul sumpti st 12. infertur pdm tn collectiue supponentis de omnibus inferioribus simul sumptis in hunc modum, gō oēs Apostoli simul sumpti sunt 12.

30 Tertius descensus ē à trō supponente determinatè, enumerando inferiora, et de singulis seorsim sumptis affirmando uel negando, iuxta qualitatem ppnis affirmatiuæ uel negatiuæ pdm, distinguendo ppnes p partam & uel ut aliquis hoō currit, gō uel Prs currit uel Paulus currit, & sic de cæt. In Ascensu accipe has easdem ppnes disjunctiuas inferiorum, et inferes trm coōnem, determinate supponentem cum suo pdō, gō aliquis hoō currit.

31 Quartus descensus ē à trō coōni supponente indeterminatè e confusè, enumerando singula inferiora de ijs pdo, pdm, n simul sed disjunctim sumptis, ut aliqua nauis ē necessaria ad nauigandum, gō uel ista uel illa, & sic de reliquis ē necessaria ad nauigandum, Ascensus fit enumerando inferiora, rg. uel sinister uel dexter oculus ē necessarius ad uidendum, gō aliquis oculus ē necessarius ad uidendum.

32 Pro generali Regula habeto, quod in ppne de sbō supponente confuse, et pdo supponente distributiuè prius debeat fieri resoluō sbi quàm pdi, hoc ē tn supponentis confusè, quàm supponentis distributiuè, rg. in hac ppne: hoō n ē aāl, trōs sic resolues uel hic uel ille uel tertius hoō, n ē hoc uel illud uel tertium aāl enumerando singula gō hoō non est aāl. Et hæc de prima operaōne intellectus, quatenus dicit respectu ad tertiam & secundam, hoc ē quatenus uocat trs et extremum ppnis dicta sufficiant. Jam dicendum de eadem quatenus in se spectat uocaturq conceptus notitia apprehensio.

Quæstio IV

De Definitione & Diuisione

Insinuauimus ab initio Logicæ esse munus dirigere primam mentis operaōnem, qua

tenus ē, uocatq; exothici conceptus appellit, diuiser inquam dando illi pceptu bone definitionis diuisionis - quare quantum ad dfm de hac § sequenti.

§ II.

Quid sit Dfio quotduplex, et quas conditiones habere debeat.

Definitio recte cōiter definitur, quod sit oratio explicans nāam seu essentiam rei, uel ē oratio qua explicat quid sit aliquid. Dicitur 1 Oratio, quia ad dfm requirunt plures uoces quam una, dicit explicans nāam rei ad excludendas alias orationes, que n explicant quid sit res, seu essentia rei 1

Dfio ē duplex alia nominis alia rei, dfio nominis ē que explicat sgn nominis alicui rei impositi, et dicitur Ethymologia, rg. si quis definiendo hoc nō homo dicat, homo dicit ab humo, quia de terra factus ē homo, et hec pertinet ad grammaticum. Dfio rei ē que explicat naam rei habentis illud nā, rg. si definias hominem dicendo, homo ē animal rationale. 2

Rei dfio ē triplex prima dicit essentialis scilicet ea, que explicat rem p pdā ejus essentia seu ē oratio explicans nāam rei p pdā ejusdem essentialia, et hec ē proprie et stricte dfio partes am eius seu intrinsece sunt illa, que intrinsece componunt aliquod totum, itaut ablata quacunq parte destruatur totum. Cātalis dfio ē, oratio explicans naam rei p cātas ejusdem. Accidentalis dfio ē seu potius descriptio, ē oratio que describit rem p genus et differā accidentales 3

Regule bone dfionis sūt; Prima ut constet ex genere p quod conueniat cum ceteris definitum, et differā p quam idem definitum à ceteris differat, dt am in dfne genus ee proximum, et differā ultima, patet in hac dfne homis homo ē animal rationale, homo enim p animal q ē genus proximum ut uidere ē in arbore Porphyriana, conuenit cum ceteris animalibus p sua rationale am qd ē ultima differā, ab eius alijs distgs 4

Secunda ut dfio sit danor suo definito, ideoq; hēn dt p uoces proprie, etn ambigue et Metaphorice sumptas, quare mala ē dfio hominis, ut homo ē arbor inuersa, uel in qualibet p idem, uel Synonimum explicat, ut ensis ē gladius, uel obscurum p aque obscurum, ut Sonnus ē mortis imago, uel p contrariū, ut frigidum ē quod n ē calidum. 5

Tertia Regula ē, ut definitio et definitum conuertant, seu ut possint pdā de inuicem, rg. homo ē rationale, gō animal rationale ē homo, bene conuertit. mala am ē hec dfio hominis, est animal implume bipes: id enim n de gallo gallinaceo deplumato dici pt. 6

Quarta ut fiat p partes eius, solas et ees, ita ut nihil accidentale Superfluum adesse nihil essentiale deesse patiatur. 7

Quinta ē, ut sit breuis et nullum Superfluum uerbum habeat, ex hoc capite mala ē hec dfio: homo ē animal rationale bipes barbatum, ubi duo tria ultimi sunt Superflui. 8

Quatres am essentia dfii, consistat in integra ppne cum sua copula, am uero in solo genere et differā. Ex quod quidam dfio possit constare integra ppne cum sua copula, n tn necessario requirit copulam, sed tm genus et differam, ideoq; essentia dfinis consistit in solo genere et differā. Rao ē qa ablata copula manet tota essentia dfinis, Vt animal rationale cum definito, sed cum dfio predicat de definito et cum illo conuertit, n pdca ratione conuertitur cum copula; Sed sumptum solum genus cum differā, predicat de definito, et cum illo conuertitur, gō solum genus et differa precisa copula, constituet dfm essentiam definis, maior ē certa, et ex pdictis conditionibus, requisitis ad dfm, minor pbatur et consequentia legitima. 9

Dices Arist: I Topic: cap: 7 ait, dfm uel esse principium demonstrationis, id ē premissa qua ē integra ppō, uel ipsam demonstrationem, id ē conclusionem deductam ex premissis, 10

gò dfio è integra ppoó · Rx cuꝫ Conimbri: ei eum locum ab Arist. ibi intelligi enuntiationꝫ definitiuam, sed ppñen in qua sit dfio, i. u. ipsam dfm, ita ut dicat ppñen in qua è dfio è uel principium demonstrationis, uel demonstrationem

§ II.

In quo aliqua de Definitione inferuntur & contrariꝫ argumenta Soluuntur.

11 Infer: 1. Dfio cælis, per pdá cælia seu intrinseca dupliciter fieri pt, primo p pdá cælia Metaphysica, qualia sunt genus et diffá. erit dfio Metaphy: rg. hóis hoc: hóo è aal raale ubi aal è genus, raale è diffá, 2do: dfio cælis eá potest p pdá cælia Physica, qualia sunt maá et foá, hoc dfio è Physica cælis hóis, rg. hóo è compositum ex corpore et aá raali:

12 Infe: 2. Sicut in dfne Physica, maè ponitur primo loco, foá 2do, ita in Metaphy: primum locum habet genus, tpñ determinabile, seu informabile, diffá u. 2dum tpñ determinans, seu informans Metaphysicè. An aim dfio sit Physica an Metaphy: cognoscas p hoc, qd in dfne Metaphy: tam genus quam diffá seorsim sumpta possint pdicare de re definita, in Physica aim ñ pt pdicari maá et foá seorsim sumpta, de re definita Physicè.

13 Infe: 3. Discimus Superius numero 3. causales dfnis fieri p caas, caæ aim sunt 4. Materiális, Formális, Efficiens et Finalis, quarum primæ duæ sunt intrinsecæ, 2 posteriores sit extrinsecæ, Vide ri dfio fiat p caas intrinsecas, erit dfio cælis, si u. p posteriores erit mere caalis, ut Vs. Ira è effervescentia sanguinis circa cor, quod si dfio fiat p uia caarum generis, erit perfectissima dfio caælis, qualis è illa: Hóo è craá Dei constans ex corpore et aá raali ad Eternam beatitudinem creata.

14 Infertur 4. Accidentales dfnis dicimus illas, quæ describit non p genus et diffám accidentalem, qa u. Accidentia quidam sit propria quarto modo quidam caarum pluribus ideñ ñ explicatur hic dfio accidentalis, I. Assumendo loco diffæ accidens Propium convertibile, ut hóo è áal risibile. 2: Assumendo loco diffæ congeriem aliquorum accidentium caarum, quæ congeries accidentium, nulli alteri competat, ut hóo è áal implume, bipes, erectum vultum habens, loquens articulatè. Dan.

15 Obj: 1. Dfio è pda mentis operaó, gò dfio ñ spectat ad 1 mentis operáonem. Ads pt dfio enim continet in se iudicium, in hac enim dfne hóis hóo è áal raale quis ñ videat iudicium comprehendi, siquidem hic iudicat intellectus hoc esse áal raale, gò dfio è pda mentis operaó. Rx N. ads cum Sua pbne, in hac enim ppne (quod ñ in aliis in quibus dfio aliqua affertur observandum) hóo è aá raale, sunt duo scilicet definitum et dfio, definitum è hóo, dfio è áal raale, hóo pro sbo, áal raale pro pdo hic ponitur, dfio itaq ipsa, è solus et unicus iste conceptus áal raale, qui conceptus, cæterò ñ importat nec in uidit iudicium.

10 Obj: 2. Dfio in coni definiri ñ pt gò tu gratis eam definiuisti, ads pt. qd ideas iterum dfio definiens dfm deberet definiri p aliam dfm, & sic in infinitum. ~~Dfio enim in coni, seu naa dfnis~~ gò. Rx N. ads, pbnis ejus N. ads, ostendo, in dfne hic ñ sequi progressum in infinitum, dfio enim in coni seu naa dfnis p dfm particulare à nobis explicata è. Hæc am partis dfio, ñ è necesse ut alia definiat et explicet dfne, nam cum dfm in coni definiunt, ois in parti dfnes, adeoq et se ipsam exercitá definiunt, patet hoc à paritate intellectus, qui dum cognoscit ens in coni, omnia entia particularia, adeoq et se, et suam ipse ratiocinationem, quá operatione ens in coni cognoscit exercitè concipit, et cognoscit saltem operationem, nec datur processus in infinitum in cognitionibus entis.

17 Obj: 3 Non pt è iden dfio & definitum, sed hæ voces quibus dicit oratio explicans naam

rei ē simul dfio, et dfinitum. gō. Rx D. Maj: n̄ p̄t idem esse dfio & definitum mediate N. maj: n̄ p̄t idem eē dfio, ut definitum C. majo: dfio ē definitio sui ipsius mediatè in quantum subtat conceptui dfnis, seu in quantum continet sub illa raōne cōōni n̄ explicat clare & expressè qualis debeat eē dfio, sed tm̄ confusè, illa u. dfio qua definitur qua definitur mediatè, hæc ipsa uox ē clara & expressè explicat qualis debeat eē dfio & sic est clarior suo definito, cum illa dfio, oratio explicans naām rei n̄ sgcet se ipsam, sub his terminis scilicet in quantum ē orāo explians, sed uocem dfio quæ confusè sgcat dfm̄.

Obj 4. dfio ē orāo, dfm̄ n̄ ē orāo, gō n̄ omnia quæ conueniunt dfm̄, conueniunt dfto Rx D. ads D. cqs, gō n̄ omnia quæ conueniunt dfni, conueniunt dfto loquendo de rebus quas sgcat dfio N. cqm̄, loquendo de modo significandi C. cqm̄. Explicat dstio, de essentia dfnis ē, ut significata terminorum dfnis conueniant definito, seu rei quæ definitur, ry in hac dfnē hois, aāl raāle, requiritur ut id quod immediate et p se significant, hi tn̄, aāl & raāle conueniant hoi, qd aūt dfio significet p modum orāonis, raō ē, qa cū dfio debeat eē clarior suo dfto, dt constare ex uocibus, uoces enim st signa oium clarissima et idum D. August. habent principatum significandi, et qa definitio n̄ p̄t consistere in unica uoce, n̄ enim explicaret dstè naām rei, ideo dt eē orāo, quæ constat ex pluribus uocibus, at u. dfm̄ cum sit ipsum obm̄ dfnis, seu res significata p tros dfnis, n̄ hit hunc modum significandi, sed hit tm̄ modum significandi confusum.

Obj: 5. Dfio dt conuerti cum suo definito, qua definitur ipsa dfio, n̄ p̄t conuerti cum suo dfto, gō n̄ ē bona, major patet, minor pt. dfio in cōōni quæ definitur ē unlis, orāo explicans naām rei, quæ ē definitio prioris ē singularis, gō n̄ p̄t conuerti cum suo definito. Rx. I. D. maj: dt conuerti cum dfto, raōne rei significatæ, C. maj: raōne signorum N. maj: et dstē simili: min: N. cqm̄. Rx 2. Concessa majore N. min: ad pbm̄ D. idam partem adis, dfio dfnis ē singularis in essendo C. ads, in repræsentando N. ads: Etsi enim in se ipsa sit singularis, repræsentat tn̄ oem omnino possibilem dfm̄. Rx 3. C. maj: N. min: et pbnis ads quoad I partem, nam illud dfm̄, scilicet hæc uox definitio maāliter & idum se sumpta ē singularis licet dicat de unli, siquidem m̄ de hac dfnē aāl raāle dicitur quod sit singularis dfio n̄ enim ē omnis dfio, et tn̄ aāl raāle, ē quid unlē; et Hæc 3 Respon: ē major declarāo Responsionis idē. 19

§ III

De Diuisione.

Diuisio bene sit dfnin p̄t ē orāo quædam imperfecta, carens scilicet affirmaōne & rigne p quam totum aliquod in suas partes, seu membra distribuitur. 20

Diuisio ē duplex alia nominis alia rei, nominis diuisio ē, qua nn̄ seu uocabulum in sua significata diuidit, rei diuisio ē, quâ res in suas partes seu membra distribuitur. 21

Diuisio rei alia ē p se alia p accidens, diuisio rei p se ē triplex, scilicet totius essentialis, totius integralis, et totius potestatiui. Diuisio totius eēlis si totum eēle ē Metaphysicum, hoc ē constans ex genere et diffā in partes Metaphysicas, nimirū genus et diffam. Si totum eēle ē Physicum in Physicas, scilicet maām & formā fiet. 22

Totius integralis diuisio sit in partes integrales, quæ maālem ipsius entitatem componunt et integrant, quales sunt caput manus &c: qa u. totum integrale, aliud homogeneum, aliud hetherogeneum, et partes aliæ sunt homogeneæ aliæ hetherogeneæ illæ quidem sibi similes, idemq nn̄ & dfm̄ habentes, ut partes aquæ oes sunt aquæ 23

hb u- dissimiles, & diuersum n' ac ḋsm̃o habentes, ut partes integrales hominis, ut cã
to ossa, nerui &c: ideo n' diuisio totius integralis aliã c' in partes integrales he
therogeneas, aliã in partes integrales homogeneas.

24 Diuisio totius p̃ substantiã fit in partes potestatiuas, hoc c' in eas, quas n' actu sed
poã ht, ut diuisio generis in species speciei in indiuidua &c: et hb diuisiones sunt tria

25 Diuisio aũ p̃ accidens é n' t triplex, I sbi in accidentia, ut hoc album é albu
alius niger, ḋa accidentis in sbã, ut albonum aliud c' lac, aliud nix: 3. acciden
tis in accidentia ut albonum aliud c' dulce aliud amarum.

26 Vt sit bona diuisio q̃ ht hr̃ conditiones, I c' ut fiat in membra paucissima cag
proxima, unde mala é diuisio, uiuentium aliud é hoc, aliud brutum, recta aũ, nõ,
uentium aliud c' sensitiuum aliud insensitiuum. Secunda membra diuidentia ont se
contra ostã. Vnde mala c' hec diuisio animalium aliud c' quadrupes aliud cornutum 3.
sdm̃ partes notã enumeran ont, 4. membra diuidentia ont adequare diuisum, hinc
mala c' diuisio animalis in bipes et quadrupes, multa enim sunt animalia quã n' st bipe
dia, multa sine pedibus multa plures quam 4 pedes habentia. Ex dictis.

27 Colliges I. thẽ totum n' ab una parte diuidente, sed ab omnibus partibus collectis
ue acceptis, ḋr adequari ita ut n' latius pateat, quàm oẽs sub partes collecti
ue accepte, unde mala é diuisio, animal aliud c' sensitiuum, aliud animale animal
phice & mere est totum, adequatur ab hoc uno membro sensitiuum, tam enim late
patet quam animal

28 Colliges 2do quod dequocunq; dicitur diuidens, dicit n' positi diuisum rg. animal, quod
é diuisum in hominem et equum quẽ sunt diuidentia, ita se habent, ut de quo dicitur hoc
dicit positi animal n' animal é contra, 2. de quo negant ea membra diuidentia, negat n'
diuisum et é contra, sue rgo é animal, negamus eé hominem & equum, et negando hoc
et equum, se ea membra diuidentia animal, negamus n' animal.

29 Colliges 3. Nomine diuisionis n' intelligit hic loco separatio p̃ a sbo p̃ partan
non, hec enim separatio cum importet iudicium negatiuum, c' ḋ operationis intellectus
sed intelligit simplex cognitio quã diuidimus, ac dsteb conapimus plura absq; ul
la negatione, sue & dho spectat ad primam mentis operationem in quartum predet
esse quod in ppne et sue é trs complexus, in quartum aũ sumitur pro oratione
affirmatiua totius de dfinito, c' ḋ a operatio, & hec quoad primam partem

PARS II. De iis quæ ad 2dam Mentis Operat: Spectant.

In Prima parte 2dum intentum in præfatione ex ponitur diffecimus de uocibus, ut primo
intellectus operationi uices gerunt, hac parte de ijsdem disputabimus, ut ḋb mentis operationi expli
candæ deseruiant, dicimus quidem Superius, tres ee partes ppnis, ex quibus compositis etiã
quos resolutis ois ppio quod uenisamum c', sed qa adhuc inmediationes à Philosophis ad
mirant ppnam partem, scilicet oratio, nã, et uerbum, ideo de his primo agendum é, tum de
principijs ppnum postea de ipsa eãdem ppnis illiusq; proprietatibus ac diuisionibus.

Quæstio II.

De Propositione.

Enuntiationes seu ppnes principia n' sunt ẽt th̃ ut diximus, sed n' nã uerbum &
oratio, certum quidem é, tres ee aut nã aut uerbum, imo & integra oratio tres agere sdet
cum hec omnia in ppne extrema esse, uicemq; sibi, aut poti subire posit, th̃ iustum, et
ut de his singularem habeamus notitiam, utpote intimioribus principijs, et partibus ppnis

principalioribus.

§ I De Nomine Verbo.

§ I.

De Nomine Verbo & Oraõne.

Dico I. nñ definitur ab Ale lib. I Rerichermenias, siue de interpretaõne cap. 2 é uera significatiua ex institutione sine tempore cujus nulla pars sgcat separata, finita & recta quæ cum uerbo ueram uel falsam efficit oraõnem I

Hæc dfio é bona, I. qá é Alis, 2 quia constat genere & diffá propria, nam ly uoa significatiua, é loco generis, in hoc enim conuenit cum oibus quæ sunt uoces significatiuæ, reliqua loco differentiæ sunt: dicitur enim ex institutione, ad excludendas oes uoces ñ significatiuas, ut blictri, item ad excludenda suspiria, gemitus & similia, quæ ñ sgcant ex beneplacito instituentis, sed naãliter, Dicitur sine tempore p quas partes, nñ datgt à uerbo, I qá uerbum conjugat p uaria tempora, nempe præsens præteritum &c: quæ tempora nomini ñ conueniunt, adeoq nñ dicit sgcare sine tempore. 2. Verbum semp sigcat aliquã actionem aut passionem cum tempore, seu pro aliqua diffá temporis, importata p conjugaõnem nempe uel pro tempore præsenti, uel præterito uel futuro. & quamuis quædam nomina sgcent actionem aut passionem, illam tñ ñ sgcant cum tempore, imo illam sgcant pro nullo tempore, ut hoc nñ amor, significat actionem amandi, sed sine ullo tempore, uerbum ám amor, significat eandem actionem simul cum tempore præsenti, et pt illam sgcare ñ pro præterito & futuro, præterea licet hæc nñ hora dies Annus &c: significent tempus, ñ tñ sigcant cum tempore ullam actionem aut passionem, sed solum sgcant certam aliquam temporis mensuram, idem dic de nominibus præsens præteritum &c: Præterea, nñ pandium, cœna & similia, significant & connotant tempus, sed ñ sgcant actionem cum tempore præsenti, præterito, aut futuro, sicut sgcat, et pt sgcare uerbum cœno, & prandeo: & licet significent aliquam temporis diffam, scilicet tempus meridianum aut uespertinum hæc tñ tempora ñ sunt ad rem nostram, qá qdo dicit aliquid sgcare cum tempore intelligi dt de tempore præsenti & futuro, ideo ad uerba impropriè spectant participia et futura infinitiua, qá resoluunt p uerba, ut Prs é currens, resoluit Prs é qui currit, sunt enim modi uerborum ñ propriè uerba. Vnde Notandum é diligenter, ñ esse idem significare tempus, connotare tempus, et sgcare cum tempore: illud enim sgcat quod é impositum ad illud sgcandum, ut hora dies annus &c: illud connotat tempus qd significat aliquid concernens tempus, ut cœna prandium: illud u. sgcat cum tempore qd significat uelut in actu exercito actionem uel passionem quæ fit in tempore, ut currit, loquitur &c. I. modo & 2do: conuenit nomini, tertium Verbo.

Dicitur cujus nulla pars sgcat separata, ad diffam oraõnis seu tñ complexi cujus partes sgcant separatæ, at u. hujus nominis Prs, partes separatæ, hoc é syllabæ ñ sgcant, & licet aliquorum nnum syllabæ sint significatiuæ, qá tñ impertinenter omnino se habet ad uocem, quam componit cum reliquis syllabis, ideo habet pro ñ significatiua respectu illius uocis. 3

Dicitur finita ad excludenda nñ infinita, ut ñ hoo, quod propriè et dialecticè loquendo ñ é nñ, sed é solum nñ dum addito alienante, qá ñ sgcat aliquid determinate dicitur recta, ad excludendos obliquos, qui ñ sunt nomina in rigore dialectico, sed casus nominum, nec possunt eé p se sbm aut pdm ñ subintellecto aliquo alio, ut cum dicitur hic liber é Petri, ly Petri ñ é pdm, unde ad inueniendum pdm, dicendum é sic, hic liber est spectans à Petrum, idem enim sgcat ac illa alia ppoo. 4

Vltimo additur quæ cum Verbo ueram uel falsam efficit ppnem, et p hæc item excludu 5.

tur obliqui, Aduerbia, & alie partes orationis, que n' st nomina, qa sola nna cum uerbo faciunt orationem ueram uel falsam, sic nn Prs conjunctum cum uerbo e, facit orationem ueram ut Prs e, dicere am, Petri est, aut Sapienter est, n' e dicere uerum aut falsum. Hinc aduertes sola nna substantiua, ee propne & simpliciter nna apud diale: qa sola illa cum uerbo efficiunt ppnem ueram uel falsam, adiectiua am sunt nomina tm cum addito, hoc e nomina adiectiua, quasi diceretur que nominibus, que propne nna sunt adijciuntur. plur tn participat de ratione nominis qm reliqua, quia possunt efficere orationem ueram uel falsam, tqm partes principales illius, aduerbia am obliqui & similia n' sunt partes orationis sed potius conjunctiones partium, sicut rg. daui innaui

6 Dico II Verbum e uox significatiua ad placitum cum tempore, cujus nulla pars separata sgcat, finita & recta, et e semp eorum que de alio pdcat nota. Est Alis lib. eodem, cap. 3

7 Pb: am coni ratione, qa constat genere et differa propria, ut patet, nam p ly uox significa: ad placitum, conuenit cum nomine et aliis uocibus significantibus ad placitum, p ly cum tempore, differt à nomine, p ly finita differt ab infinitis, ut n' curro, n' scribo, p ly recta differt ab ijs quae n' sunt modi indicatiui temporis presentis, cetera enim modi et tempora, quasi obliqua respectu hujus s't, hoc enim p se enuntiat ueritatem, cetera tempora dependenter ab illo, ideo enim hec ppo hoo studuit, e uera, quia aliquando, de presenti uera fuit, hoo studet, p ly est semp eorum que de alio pdcant nota, differt uerbum à participio, quod licet sgcet cum tempore, nunquam tn p't ee copula ppnis seu nota extremorum, uerbum enim ht rationem pdi, uel foalis uel maalis: foalis quidem, quando copulat pdm cum sbo, ut Petrus e diligens; Verbum est copulat pdm cum sbo. tunc u. habet uice pdi maalis, cum et uicem pdi et uicem copule subit, ut Prs orat, ly orat sustinet et maale & formale predicatum.

8 Olj I: contra hanc adam conclusionem. in hac ppne: Prs e aal, et similibus, uerbum est absoluitur à tempore, n' enim sgcat tempus presens, uel futurum uel preteritum, go n' sgcat cum tempore, go uerbum n' dt sgcare cum tempore. Rx N. eqm, nam licet absoluat à tempore certo, n' absoluitur tn ab omni, qa in citata ppne uerbum e, sumitur pro omni tempore cum pro omni tempore uerum sit dicere, Prs e aal, Jam u. in hac ppne Prs currit, Verbum currit pro solo tempore quo currit sumitur, rao utriusq e qa in priori ppne suppo e naalis, in hac am posteriori e accidentalis. Vide precedentis I. partis quest: 3 § I. n. 9.

9 Olj 2. He uoces lectio presens, exercitium presens legendi significant lectionem fieri in tempore presenti, go sunt uerbum. Rx N. ads, neq enim significant potius fieri, quam n' fieri nunc lectionem, cum n' dicam quod sit nunc lectio, nec dicam quod n' sito.

10 Orao definit ab Ale, citato libro cap. 4 Vox significatiua ad placitum cujus partium aliqua separata sigect ut dictio n' ut affirmao, aut ngao, hec dfio e ualde obscura, et uidetur mala, sed bene intellecta e optima, qa in multis orationibus, partes sgcant, ut affirmao uel ngao, et tn sunt uere orationes, ut e ista, Si sol lucet, dies e, ubi dies e sgcat ut affirmao licet sit pars integre orationis. Definitio igitur sic intelligenda e, Orao dt constare ex partibus significatiuis separatim, et sufficit ad orationem, ut ille partes sint nna, et uerba significatiua, nec necessarium e, ut partes illius sint affirmatiue uel negatiue, qd si tn contingat aliquam orationem habere tales partes, m'si oes tales fuerint, hoc nihil repugnat orationi. Per dictam explicationem, orao bene differt à tro complexo, qui licet habeat partes secundum significatiuas, repugnat tn illi hre partes illas, p modum affirmationis uel ngis.

Nota particule ille, ut dictio et n', ut affirmao uel ngao, addite sunt ab Ale pp majorem explicationem, nam necessarie n' st cum sine illis sufficienter explicet essentia orationis

atq ideo breuius.

Dico 3 Oraõ é uox plurium dictionum significatiua ad placitum, cujus partium aliqua sgcat separatim, hæc enim totum complectitur quod prior 11

Obj. Hæ uoces, curro scribo &c: st oraõnes, et tñ earum partes nihil sgcant separatim, gõ 12
R. D. maj: sunt Oraõnes Logicæ N. maj: obiectiuè N. maj: respectu scilicet intellectus, qui intelligit res, quibus conuenit talis dictio importata p uerbum, qdo enim uoce profertur uerbum curro, mente tenetur id quod currit, ego uidelicet et ipse cursus.

Dico 4. Oraõ alia é pfecta alia impfecta, pfecta é quæ facit sensum pfectum, et ñ relinquit suspensum aũm Auditoris, ut Prs currit, Impfecta é quæ relinquit pendulum audientem, siue quæ impfectum sensum generat, ut si Prs studeret. Oraõ pfecta, alia é enuntiatiua, alia ñ enuntiatiua, Hæc é in qua ñ é uerum uel falsum, qã ñ é affirmatiua uel negatiua, ut fac studeas, uerbo sunt tales oẽs, quæ constant uerbo modi alterius quàm indicatiui, ordones enim significantes res principaliter ut uolitas, ñ aũ ut affirmatas aut negatas, ñ hñt ueritatem aut falsitatem. Oraõ enuntiatiua é in qua é uerum uel falsum, siue in qua aliquid affirmatz uel negatur, ut Prs studet. 13

Collige I. Solam oraõnem enuntiatiuam ptinere ad eadem operaõnem reliquas ad primam, raõ é qã illa sola affirmat uel negat, reliquæ ñ, sed trs illæ, qui ñ affirmat ptinet ad primã operaõnem, qui uero affirmat uel negat pertinet ad eadem, gõ 14

Collige 2, Ad enuntiationem 3 requiri, scilicet sbm copulam et pdm, seu id de quo aliquid dicitur, id qdde alio dicitur, id quo uno de altero dicitur. 15

§

De Propositione seu de Enuntiatione.

Enuntiatio definitur ab Ale, lib. I Pericher: cap. 4 é oraõ affirmatiua uel negatiua alicuius de aliquo ut Prs é hoõ, hoõ ñ é equus, Et licet enunciatio et propositio sunt idem, tñ enuntiatio dicitur propoõ, inquantum ponitur in Syllogismo tqm præmissa, extra Syllogismum dicitz enuntiatio, Adertes m enunciare aliquid de aliquo, idem é ac affirmare uel ngre aliquid de aliquo.

Propoõ, alia é Simplex, alia composita, Simplex é quæ constat ex uno sbõ et uno pdõ, ut hoõ é aal, Composita é quæ componitur ex pluribus Simplicibus ppnibus, ut Prs é diues et doctus, Jacobus, ludit et Prs saltat, dt aũ ppoõ composita, componi ex pluribus ppnibus, p illam conjunctionem &c, Si enim ñ componantz p conjunctionem &c, ñ erit una ppoõ cõpositio, ut si dicas Prs é Logicus Paulus é Physicus, ppoõ Simplex dicitur cathegorica, hoc é prædicatiua, composita u. dicitur Hypotethica, licet hoc nñ hypothetica Strictè sumptũ significet solam ppnem conditionalem, tñ late sumptum, dicitur de omni ppne composita. Simplex alia é absoluta alia modalis, absoluta é, quæ absolutè sgcat pdm inesse, uel ñ inesse sbõ: ut ~~hoõ necessario é a~~ Prs é doctus, Modalis é quæ insup exprimit modum quo pdm inest uel ñ inest sbõ, ut hoõ necessario é aal. Absoluta item ppoõ é duplex alia é de eodo adiacente, in qua solum uerbum é pdm ut Deus é, alia de tertio adiacente, in qua ultra uerbum é, adhuc tertio loco ponitur pdm.

Conjuncta siue composita ppoõ, subdiuiditur in copulatiuam disjunctiuam et illatiuam, Copulatiua é, in qua plures ppnes simplices copulantur conjunctione, & ae, atq, ut hoõ é raãlis capax disciplinæ, hue ptinent ppnes aduersatiuæ, et relatiuæ, quales sunt: quamuis Prs é ingeniosus, ñ é tñ diligens; ñ Sapientiæ debetur cœlum sed uirtuti, ita uirtus facit meliores sicut Scientia Sapientiores. 18

Disjunctiua é in qua 3 ppnes simplices connectuntz disjunctiuæ, uel aut, siue, exẽpli grãe

hoc uel e quid raale, uel irraale. Illatiua dicitur, in qua plures ppnes simplices connectuntur p aliquam illatiuam particulam, quæ illao si fiat p parlam si erit illao conditionalis: ut si bos esset uiuens esset aal. Si am illao fiat p parlam causalem qa erit illao causalis, ut uesper e quia sol occidit. Si fiat p particulam go, aut itaq erit illao raalis, quæ p hoc differt a caali qa in causali semp infertur effectus ex caa, iam uero in raali possumus aliquid inferre, m ex effectu, uel quocunq alio.

20 Propoo item alia e identica, alia n identica, identica e in qua idem eodem modo acceptu de se ipso pdit, rg. hoo e hoo. n identica In qua pdm differt a sbo, saltem raone di uersi modi concipiendi, rg. Leo e aal rugibile.

21 Alia e item ppoo, directa, alia indirecta, Directa e in qua Superius de inferiori pdit, aut accidens de sbo, indirecta e, in qua hie ordo puertit.

22 Item alia e ppoo unlis, quæ afficit parla ois nullus, alia parlis cui affigit ly aliquis, quidam. Singularis alia, quæ afficit particula hie iste, uel pro sbo ht tm singularem, ut Prs e diligens. alia e indefinita, quæ nullo unli aut parli signo afficit ut hoo ambulat

23 Nota hie I. circa indefinitas ppnes quod si sint in maa necessaria æquiualeant unlibus et ita hæc ppoo lapis e substantia e unlis. Si u. sint in maa contingenti, æquiualent parlibus, et ita hæc ppoo hoo currit e parlis.

24 Nota 2 Circa negatiuas ppnes quod tunc Solummodo st uere et propne negatiuæ qdo negatio afficit copulam principalem, scilicet conjungentem pdm cum sbo, n am qdo negao afficit copulam aliam in ppne p accidens contentam, Vnde hæc ppoo e affirmatiua, qui n e se ditiosus e charus omnibus. Hæc am negatiua, qui sectat impietatem n e amicus Dei.

§ III

De Maa & Foa qualitate & quantitate Ppnis.

25 Mae ppnis iuxta superius dicta sunt tri scilicet pdm & sbm, foa e ipsa copula, p hanc enim determinat ut unus trs pdm alter sbm sit, unde cum in duabus ppnibus, manent, ijdem tri, sed solum mutat dispoo, ita ut qui fuit, in una pdm, fiat in altera sbm illæ ppnes differunt solum foaliter, & n maaliter, ut ois hoo e raalis, oe raale e hoo.

26 Maa ppnis e triplex, sicut et ipsa ppoo, alia necessaria, alia impossibilis, alia contingens, necessaria e, qdo pdm necessario inest, seu conuenit sbo, ut hoo e aal raale, risibile, ubi maa e necessaria, quia hoo n pt a ee aal, raale, risibile. hinc in maa necessaria ppnes affirmatiuæ semp sunt ueræ, negatiuæ semp falsæ, maa impossibilis e, qdo pdm n inest sbo, sed potius ipsi necessario repugnat, ut lignum e lapis, repugnat enim necessario lignu esse lapidem: in hac maa ppnes negatiuæ oes sunt ueræ, affirmatiuæ oes falsæ. Maa contingens e, qdo pdm pt conuenire sbo, uel n conuenire, ut hoo e albus, hoo enim pt esse albus, & pt n ee albus; ppnes de maa contingenti si sunt parles, plerumq solent ee ueræ, uniuersales oes falsæ.

27 Raone foæ, seu dispositionis foæ trorum p particulam seu copulam e, ppnes aliquando possunt ee raales, aliquando innaales, qo erunt raales, si trs qui e unlis uel uero qui sgcat p modum foæ, seu foa aliqua sit pdm, id am quod sgcat ad modum sbi sit sbm, ut ois hoo e aal: & de his similiter discurrendum, sicut de ppne directa & indirecta, de quibus Superius numero 21. Paragra: eodem.

28 Qualitas ppnis (saluis ijs quæ suo loco de ueritate & falsitate ppnum dicturi sumus)

ē affirmaō uel ngaō ppnis, interroganti enim qualis ē ppoō ℞ affir: uel negatiua, ppoō am̄ fit affirmatiua cōpulam ē, nega: p parlam̄ non. Affirmaō am̄ ē enuntiatio alicujus de aliquo, ut hoō ē aal raale, ubi pdm̄ raale, enunciatur de sbō hoō. ngaō ē enunciatio alicujus ab aliquo, seu p quam sbm̄ diuiditur à pdō, ut hoō n̄ ē equus affirmaō ē prestantior ngne, qā p ppnes affirmatiuas, acquirimus scientiam de rebus quid sit, p negatiuas solum quid n̄ sint, ideoq minus nos faciunt scire.

Quantitas ppnis ē extensio, uel contractio, sbi ad plura uel pauciora inferiora, hinc ppoō, raōne quantitatis, alia ē unlis, qdō sbm̄ ppnis, ē trs coōnis, et sumitur pro oibus suis inferioribus, ut ois hoō ē aal, nullus hoō ē equus. alia ē parlis, qdō sbm̄ ē trs coōnis, et supponit solum pro aliquibus ex suis inferioribus, aut aliquo, ut aliquis hoō ē doctus; utraq am̄ ppoō predicta, semp suo signo omnis, nullus, aliquis affiat. Alia ē singularis, qdō uel sbm̄ singularis ē trs, ut Prs ē pius, uel qdō trs coōnis affiat Syncathegoremate singulari, ut hic hoō ē pius, Alia ē indefinita qdō trō coōni n̄ additur Syncathegorema seu signum determinans, an sumat pro oibus, an solum pro aliquo inferiori, ut hoō ē albus. Ex his. 29.

Nota ad quantitatem ppnis n̄ attendi quantitatem pdi sed solius sbi, raō ē, qā sicut in Physicis quantitas sequitur maam, ita in composito Logico, pdm̄ sequitur sbm̄, pdm̄ enim ē pmodum fol, sbm̄ pmodum maē. 30

Quaestio Secunda.

De Proprietatibus Absolutarum Propositionum.

Examinatā superius naā & essentia ppnum ordo naē postulat, ut examinemus earundem proprietates, 5 am̄ coōniter à Summulistis absolutarum enuntiationum numerantur. Prima ē qualitas, 2da quantitas, tertia oppositio. 4. Equipollentia, 5 Conuersio, De quantitate & qualitate nihil difficultatis occurrit, restant gō 3 tantum sequentes examinde proprietates. quas singulas singulis § expediemus, sit itaq.

§ I.

De Oppositione.

Oppositio ē duarum ppnum habentium idem sbm̄ et idem pdm̄, 2dum qualitatem & quantitatem, uel utrumq repugnantia: Sic ois hoō ē raālis, nullus hoō ē raālis opponuntur quoad qualitatem, Item istae ois equus ē hinnibilis aliquis equus ē hinnibilis, opponuntur & differunt in quantita: istae am̄ ois hoō ē risibilis, aliquis hoō n̄ ē risibilis, opponunt ibi 2dum utrumq I

Quadruplex datur oppositio, uidelicet contraria sub contraria subalterna, contradictoria. Oppositio contraria ē tunc, qdō 2 ppnes secum pugnant in sola qualitate conueniunt u. in quantitate, hoc ē qdō 2 ppnes sunt unles, sed una affirmatiua altera negatiua. 2

Oppoō subcontraria ē qdō 2 ppnes sunt parles, et una eorum affirmatiua altera negatiua. 3

Oppoō subalterna ē qdō 2 ppnes secum pugnant in sola quantitate, hoc ē qdō una duarum ppnum ē unlis, altera parlis, ambae am̄ affirmatiuae uel ambae negatiuae. 4

Oppoō contradictoria ē qdō duae ppnes pugnant secum in quantit: & qualitate hoc ē qdō una duarum ppnum ē affirmatiua et altera negatiua, una unlis, & altera parlis. 5

Regulæ Oppositionis sunt istæ.

6 Prima contrariæ ppres nõ ponunt eé ãbæ ueræ, sc ambæ falsæ, in maá necessaria & impossibili, sed nõ una est uera, altera necessaria falsa, & è contra, ut patet in exemplo Schematis. In maá u. contingenti, licet nõ possint eé ãbæ simul ueræ, ponit tñ ambæ simul eé falsæ, ut omnis hoó é Sapiens, nullus hoó é Sapiens.

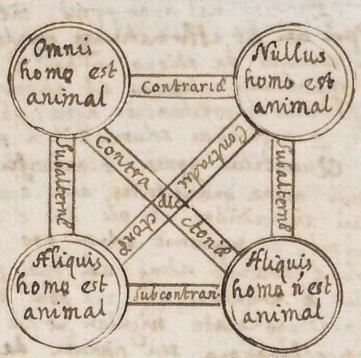

1 Secunda, subcontrariæ nõ ponunt esse simul ambæ ueræ aut ambæ esse falsæ, sed nõ una sit uera, altera omnino erit falsa, & è contra, ut in exemplo uera é hæc ppõ, aliquis hoó é ráális, sed hæc ipsius subcontra nã é falsa, aliquis hoó nõ é ráális, in maá u. contingenti, ambæ possunt eé ueræ, nõ tñ ambæ falsæ, ut aliquis hoó é Sapiens, aliquis hoó nõ é Sapiens.

8 Tertia: Subalternæ in maá necessaria ambæ sunt ueræ, ut omnis hoó é áal, aliquis hoó é áal; In maá impossibili ambæ sunt falsæ, ut nullus hoó é áal, aliquis hoó nõ é áal, in maá aũ contingenti, regulariter una est falsa partis uera, ut oõis hoó é albus, aliquis hoó é albus.

9 Quarta: Contradictoriæ in nulla maá possunt eé simul ambæ ueræ, aut falsæ: una de in quauis maá, ex ueritate unius, recte infertur falsitas alterius & è contra.

10 Obseruandum hic I. in ppribus quæ sibi opponunt requiri identitatem termino rum nõ solum quoad rem, sed nõ quoad uocem, sgna, et suppositionem, hoc é, ut sbm at ppõ, in utrãq ppre sint idem, idem sgcent et suppondant. Requiritur insuper in ijs respectus ejusdem temporis et ejusdem loci. Vide inter has ppres Pr Ro me scribit, Pr Cracouiæ nõ scribit nõ é oppositio, qã diuersa loca respiciunt. neq inter has, Pr fuit albus, Pr nõ é albus, qã diuersa tempora respiciunt. Neq inter has é oppositio, hoó currit, rãale nõ currit, qã licet hoó & rãale, sint quoad rem idem, quoad uocem tñ et modum sgdi nõ sunt idem. Neq inter has, omnis ca nis latrat, quidam canis nõ latrat, qã hæc nõ é identitas suppoõnis & significaõnis ã sbm enim pmæ intentionis, intelligit canis terrestris, seu ráal latrabile in alia aũ ppre idem sbm sumitur pro uidere, neq inter has é oppositio, hoó é uisibilis, equus nõ é uisibilis qã hat diuersa ppá tis, equus nõ é uisibilis qã hat diuersa ppá

11 Observa 2. hue referri oppoõnem ppnm indefinitarum, cum æquipolleant uerbibus aut particularibus, huc quoq referri oppoõnem ppnm comportatæ et hypotheticarum, ideoq proportionaliter dicendum de illis, qd de oppoõne simplicium seu categoricarum dictum.

12 Obseruandum 3. Circa contradictorias ppres quod videlicet frequenter apparentes ppres contradictiones pro ueris obtundant, ut hinc aũ et fallaãa in eo plerumq latet, quod uarietur ppnm suppositio: uel certe, qã in altera ppre, nõ cadit particula nõ supra id cum tm, qui affirmabatur in alia, utrumq hoc patet in exemplis, ut Solus hoó currit, Solus hoó nõ currit, uidentur hæ esse contradictoriæ, et tñ nõ sunt, si in prio nõ ppre f hã Solus hoó, intelligitur nõ associatus, in altera aũ f cosdem trós Solus hoó ipse unicus hoó se nõ alium aliud aal intelligitur currere. Vide hæ ambæ propositiones falsæ sunt, nõ prior ppõ cadat in associatum, hæ nõ ppres ego semper scribo, ego semp nõ scribo, nõ st uere contradictoriæ, qã parã non nõ cadit supra scribo, per scribo, quod affirmabat sed tñ supra scribo.

§ II

De Æquipollentia

Æquipollentia ē duarum ppnum in significando æquivalentia, mutata quantitate et qualitate p appositam ngm. 13

Ad reducendas ppnes oppositas ut sibi æquivaleant, seu ut idem sqeent, utendum ē illa particula negativa Non, quæ qá malignantis ē náe, hoc ē invertit tam quantitatem quam qualitatem ppnis, cui præponitur, ut si ppni affirmativæ unli, præponatur, eam reddat parlarem negativam, ut si huic ppni ois hóo currit, præponas non, in hunc modum, n ois hóo currit, æquivalebit huic, aliquis hóo n currit, qá parlá negativa non invertit tam qualitatem quam quantitatem, ppnis istius, ois hóo currit, et fit æquivalens suæ contradictoriæ, aliquis hóo n currit. Idem prorsus dicendum, de ppne negativa unli, si enim parlá non præponatur signo unli nullus, ut nnullus, æquivalebit huic signo párli affirmativo aliquis. Idem dicendum de aliis ppnibus. 14

In prædicto discursu, fundant 3. aliæ regulæ, iuxta quas ppnes oppositæ possint fieri æquipollentes, expressæ hoc versu 15

Præ contradic Post contra præ postq subalter

Prima regula ē Præ contradic hoc ē una contradictoria, æquipollet suæ contradictoriæ, si integræ ppni præponatur párla non, sic si præponatur huic ppni aliquis hóo currit dicendo, n aliquis hóo currit, æquivalebit contradictoriæ suæ, quæ ē nullus homo currit. 16

2da Regula ē pro contrariis illis verbis expressa Post contra: qá si in ppne contraria parlam non post ponas subiecto, illam anteponendo soli copulæ, æquipolens erit suæ contrariæ, ut omnis hóo ē aál, n dicas, omnis hóo n ē aál, æquivalet huic nullus hóo ē aal, quæ ē contraria illius prioris ppnis ois hóo ē aál, item nullus hóo n currit, æquivalet huic ois hóo currit. Eadem ē prorsus regula pro subcontrariis, et de affirmativis ē clarum negativæ exemplum sit, aliquis hóo n ē doctus, dicendo aliquis hóo non, non, ē doctus, æquivalet suæ subcontrariæ, aliquis hóo ē doctus, duæ enim ngés faciunt unam affirmativam. 17

3tia Regula, Præpostq subalter: ē pro ppnibus subalternis, quæ fiunt æquipollentes si parlá non præponatur semel sbó, seu toti ppni, et semel postponatur sbó præponendo illam copulæ, ut ois hóo ē raális, si dicas, n omnis hóo n ē raális, æquivalet suæ subalternæ, aliquis hóo ē raális. Præterea sicut supra diximus, parla non si præponatur signo unli, facit illud párle, negáo enim ē malignantis náe, iuxta cóone dialecticorum axioma; quidquid post se invenit destruit. Unde orta sunt alia axiomata, Negationes pari numero positæ affirmant, impari negant. Et duæ ngnés faciunt unam affirmativam, quare consultum ē, si plures sint in impari numero negáones, oés abijcere, et unam duntaxat servare, quæ facile ostendet ppnem negativam. Si u. sint in pari numero omnes alia abijcere, et duas duntaxat servare, quæ facile ostendet affirmativā. 18

Unde Colliges primo: Idem omnino valere, n omnis, ac aliquis non; et n aliquis non ac omnis, et nonnullus ac aliquis, et n aliquis ac nullus, et omnis non, ac nullus, et nullus non, ac omnis, et n omnis non ac aliquis; et nonnullus non, ac aliquis non. uti in exemplis prædictarum regularum patere pt. 19

Colliges 2do: ab una ppne æquipollenti bonam ēē cqám, cum utraq eundem sensum ac eandem sqm habeat 20

Colliges 3tio ppnes infinitas, hoc ē in quibus pdm aut sbm, ē trs infinitus n æquivalere ppnibus negativis si pdm significet seu importet actualem existentiam, et hoc ē ac 21

rum siue infinitet sbm siue pdm, rg. hic ppoo negatiua, Prs n currit actu, n equi
ualet huic infinitae, Prs e actu n currens, in qua infinitat pdm, qa illa negatiua
e uera, siue existat Prs siue non, at u. infinita n e uera si Prs n existat, qa p
hanc dicitur qd Prs actu existens, n currat, p illam am praecidit ab existentia Petri,
similiter eadem ppoo infinita ex parte sbi, rg. n Prs currit, actu affirmat qd aliquid
dsctum a Pro currat actu, at u. negatiua, Prs n currit actu hoc n dicit, msi enim
nihil currat, adhuc tn maneret uera, n am maneret uera illa infinita, igit plus
significat infinita, quam pure negatiua, nihilominus tn qdo pdm n dicit actua
lem existentiam, tunc infinita ex parte pdi, equiualet negatiuae, rg. hic negatiua
Prs n e equus, equiualet huic Prs e n equus, si u. sit infinita ex parte subiecti
tunc n equiualet negatiuae, quia tunc infinita plus sgcat, quam negatiua, ut si di
cas, n Prs e equus, quae omnino falsa e, nam m Pls, Leo, bos, e n Prs, bos e n Prs
et tn nec Paulus, nec Leo, nec bos e equus, negatiua am, Prs n e equus e uera

§ III

De Conuersione Propositionum.

22 Conuersio e duarum ppnum unius ex alia p mutaonem sbi in pdm, et pdi in sbm ne
cessaria consequentia.

23 Hic dfne definit conuersio generice accepta, et ut praescindens a Perfecta et imperfecta
Perfecta enim e, duarum ppnum seruata eadem quantitate, et qualitate Imperfecta u. con
uersio, e duarum ppnum &c. Seruata eadem qualitate.

24 Vltra insinuatam conuersionis diuisionem, uidelicet Perfectam et imperfectam, e 3plex conuer
sio, I. Simplex, 2da p accidens, 3. p contra positionem.

25. Simplex conuersio e, in qua duntaxat tri ita transponunt ut ex pdo unius ppnis fiat
sbm alterius, manente eadem qualitate, et quantitate, ut nullus hoo e aal irraale, nul
lum aal irraale e hoo

26 Conuersio p accidens e, quando extrema ppnum transponunt manente solum eadem
qualitate, et mutata quantitate, ut ois hoo e risibilis, aliquod risibile e hoo.

27 Conuersio p contrapositionem, in qua extrema ppnum transponunt, et infinitant
p praepositam particulam n, seruata eadem qualitate, et quantitate ut ois hoo e
aal, omne n aal e n hoo, aliquis homo n e albus, aliquod n album n e n hoo

Ad melius pcipiendam doctrinam hanc totamq de conuersione difficultatem.

28 Notandum e primo, ppnem quae in aliam transmutat et conuertit dici conuersam ppnem
am, in quam alia transmutat et conuertitur dici conuertentem.

29 Notandum e 2do: affirmatiuam ppnem unlem, designari apud Philosophos p
litteram A negatiuam unlem, p litteram E, partem affir: p litteram I. ne
gatiuam partem, p lit: O. quod hi duo uerticuli exprimunt.

Asserit A. negat E, sunt uniuersaliter ambae.

Assent I negat O sunt particulariter ambo.

30 Nota 3. n oes ppnes eodem modo et debere conuerti. quae am ppot, quomodo de
beat conuerti, indicant sequentes uerticuli

Simpliciter f E c I conuertitur E u A p acci.

Ast O p contra, sic fit conuersio tota.

31 Explicant hi uersus, simpliciter f E c I. id e, unlis negatiua, et partis affirmati

ua, illa denigrata ꝑ litteram E. hæc u. ● I, conuertuꝫ simplicꝫ conuersione exempli grã, nullus hoó é lapis, gó nullus lapis é hoó. item, Aliquis hoó é doctus, gó aliquod doctum é hoó.

Et unꝫ ꝑ acci hoc é uniuersalis negatiua ꝑ E denigrata, et uñlis affirmatiua, denigrata ꝑ A, conuertuꝫ conuersione ꝑ accãdens, id é seruatã qualitate, conuertuꝫ in ꝑticulrẽ rg. nullus hoó é lignum, gó, aliquod ligaum ñ é hoó, item, ois hoó é aal gó aliquod aal é hoó. 2ª

Stat O ꝑ contra hoc é uñlis affirmatiua denigrata ꝑ litteram A, et ꝑticlis negatiua denigrata ꝑ O, conuertuꝫ ꝑ contrapõnen. Exempli grã, omnis lapis é durus, gó aé ñ durum é ñ lapis, item, aliquis lapis ñ é durus, gó aliquod ñ durum ñ é ñ lapis.

Notandum 4. eosdem tros et easdem suppõnes debere seruari in conuertente, quæ fuerunt in conuersa, unde gó in aliqua ꝓpõne committitur ampliatio, ñ ꝑt fieri conuersio, ꝓdictas regulas ut uidet é in his ꝓnibus, et similibus, nullus puer fuit senex, ñ ualet ista simplex conuersio, gó nullus senex fuit puer, item nullus unus fuit mortuus, gó nullus mortuus fuit unus, ubi ꝑ ly puer, et ly unus sumuntuꝫ ampliatiue et ñ pro tempore quod importabat ꝑ uerbum fuit, gó é prætentum, sed pro ꝓsenti ita ut sensus sit, nullus qui nunc é puer fuit senex, nullus qui nunc é unus fuit mortuus, quæ ꝓpones ꝓsunt conuerti sic, gó nullus qui fuit senex, é nunc puer, ita, gó nullus qui fuit mortuus, nunc é unus, quod an ly puer de ly unus, amplientur supra tempus ꝓsens, patet idem, qc ñ ampliauerit supra tempus prætentum gó importat ꝑ uerbum fuit, salꝫ essent ꝓpones illæ nullus puer fuit senex gã multi qui fuerunt pueri, fuerunt ñ seres, et multi qui fuerunt uiri fuerunt mortui.

Quæstio III

De ꝓnibus copulatiuis, disiunctiuis, & Modalibus, earumq; ꝓprietatibus.

Hactenus in quæstione ꝓcedenti, egimus de ꝓnibus simplicibus nunc dicendum restat aliquid de ꝓnibus compositis (de quibus aliqua in nihilominus §. 29. I. partis infr. n. 17 & 18) Modalibus, et earum ꝓprietatibus. & hoc ꝑ separatum § ut ita.

§ II.

De ꝓnibus copulatiuis & disiunctiuis.

Ꝓnõ copulatiua respectu disiunctiuæ, hîc se habet sicut unlis ad ꝑticlem, nam sicut ad hoc ut ꝓnõ unlis distributiua sit uera requiritur gó ꝓdicatum illius, ꝑdicari de omnibus ꝑticlibus inferioribus seorsim sumptis siue sibi, sic ad ueritatem ꝓnis copulatiuæ requiritur ut illius ꝓdicatum conueniat seorsim singulis copulatis, ex parte sibi, ut Pr̃s et Paulus currit. ut hîc ꝓnõ, copulatiua sit uera, necesse é, ut uterq; currat. et sicut ad ueri ficandam ꝓnem ꝑticlem sufficit gó illius ꝓdicatum conueniat uni tm, sic ad uerificandam disiunctiuam sufficit gó ꝓdicatum conueniat uni ex sibi ꝓnibus disiunctiuis: ut Pr̃s uel Paulus currit, ad hanc enim ꝓnem sufficit, ut Pr̃s, uel uero Pls, currat. I

Et gã iuxta dicta copulatiua se habet ꝑ modum unlis, disiunctiua ꝑ modum ꝑticlis, poteris statim uidere, qualiter opponantuꝫ prædictæ ꝓnes iuxta regulas Superius traditas, cum enim duæ copulatiuæ sunt unles, si qualitate differant erunt contrariæ, copulatiua et disiunctiua cum in quantitate differant, si ñ qualitate differant, erunt contradictoriæ, 2. disiunctiuæ cum sint ꝑticles si qualitate dif- 2

ferant erunt subcontrariæ. Copulativa & disjunctiva si in qualitate conveniant, et in quantitate disconveniant, erunt subalternæ, ut patet in infra posita figura

Quoad mutuam exclusionem, et quomodo possint simul esse veræ, vel simul falsæ, idem servandum quod in ppne simplicium.

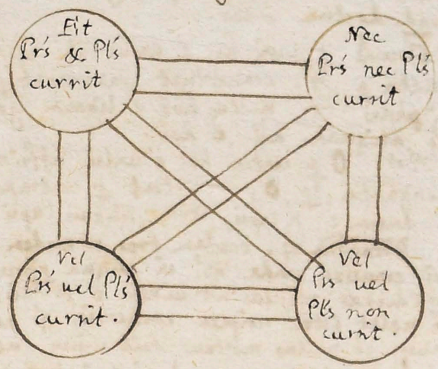

§ II

Quoad Equipollentiam et conversionem ppnum copulativarum.

3 Propoones copulativæ fiunt sibi equipollentes servando regulas quas supra § 2, q. 2 attulimus pro equipollentia ppnum simplicium iuxta versum illum Præ contradic &c: cum enim copulativa iuxta dicta sit unlis, si illi præponat parla negativa, equivalet suæ contradictoriæ disjunctivæ, ut facile experiri potens, in exemplis figuræ, immediatæ. in hunc modum, n̄ et Prs et Paulus currit, equivalet suæ contradictoriæ, vel Prs, vel Pls n̄ currit. Item ista, n̄ vel Prs, vel Pls n̄ currit, equivalet suæ contradictoriæ, et Prs & Pls currit quod si post sbm̄ ppnis contrariæ iuxta illud; Postcontra, parlam n̄ ponas equivalebit contrariæ suæ, ut nec Prs, nec Pls n̄ currit, equivalet suæ contrariæ, et Prs et Pls currit, item si dicas, et Prs et Pls n̄ currit equivalet suæ contrariæ, nec Prs nec Pls currit, eadem omnino lex servetur de subcontradictoriis:

4 Subalterna fit equipolens alteri subalternæ, servata regula, Præpostq subalter, hoc est semel ante, semel postponendo parlam non sbo, ut n̄ vel Prs vel Paulus n̄ currit, equivalet suæ subalternæ et Prs et Pls currit, item, n̄ et Prs et Pls n̄ currit, equivalet suæ subalternæ, vel Prs vel Pls currit, idem serva circa subalternas negativas.

5 Quod attinet ad conversionem ppnum supra dictarum, fieri debet iuxta versus eosdem § eodem citatos servatis ijsdem regulis, Simpliciter fEcI cum enim copulativa ppo tam negativa quam affirmativa sit universalis, vel convertitur p accidens si sit affirmativa, vel simpliciter si sit parlis, ut et Prs et Pls currit convertitur p accidens in parlem, gō aliquod quod currit ē et Prs et Pls, ubi vides servari qualitatem et mutari solam quantitatem, iuxta Regulas conversionis p Accidens, si sit copulativa negativa poterit converti vel simpliciter, servata eadem qualitate, et quantitate p transpositionem solorum extremorum, iuxta regulas supra dictas § 3 præced. q. in hunc modum, nec Prs, nec Pls currit, gō quod currit, nec ē Prs nec Pls, vel sic p accidens, gō aliquod quod currit, nec ē Pls, nec Prs. Item pt copulativa affirmativa converti p contrapoonem, infinitando sbm̄ et pdm̄, iuxta leges contrapositionis. ut et Prs et Pls currit, gō n̄ currens ē n̄ et Prs et Pls, ex his facile colliges conversionem disjunctivarum, tam affirmativarum, quam ngrum, quæ ut sint ppoles ut diximus, convertuntur, ut simpliciter si sint affirmativæ, vel p contrapoonem si sint negativæ.

§ III

De Propositionibus Modalibus.

6 In qualibet ppne modali 2 continentur, scilicet dictum et modus, dictum appellatur ipsa ppoo cui modus additur, modus am (ut ad præsens attinet institutum) ē vox significativa determinans ppnem, ad aliquam maam

1 Modus ꝯpliciter solet accipi in ppne I. nominaliter, 2 Adverbialiter, Nominaliter, ut necesse ē hoem ee aal, adverbialiter, ut hoo necessario ē aal. Qualitas

et quantitas ꝑpruꝫ modaliuꝫ, ꝯ ſpectanda ñ̄ penes dictuꝫ ſed penes moduꝫ. qualitas aũ ꝑpruꝫ modaliuꝫ, ita penes moduꝫ ꝺ̄t attendi, ut niſi particula ñ̄ cadat ſupra copulaꝫ modi, ꝓ̄ó, ñ̄ fiat negatiua ſto negaõ afficiat copulaꝫ dicti.

In ꝑpnibus modalibus, duplex ꝑt cõ unitas, aut pluralitas, alia ex parte dicti, cum c 8
nni ꝓ̄po, habet ſbꝫ cõbne et uniuerſale, ꝓ̄ó illa dicitur, cõ de dicto uniuerſali; ut
aiam hoẽ cõ aal ẽ poſſibile, aliam ex parte modi, cum ꝓ̄ó ꝑt moduꝫ unles aut par-
les, aliaꝫ quꝫ affirmaõnes, aliaꝫ ngã cõ ex parte dicti, aliam ex parte modi.

Ꝑpres itaq; modales uocanꝫ illꝰ, in quibus explicatur modus, quõ ꝑdm̄ inest ſbꝫ, illꝰ 9
aũ ꝑpres quꝫ ñ̄ explicant moduꝫ, quo ꝑdm̄ inest ſbꝫ, uocanꝫ ꝑpres de ineſſe, rg. hoẽ
ẽ aal, ẽ ꝓ̄ó de ineſſe, hõc aũ, hoẽ ẽ aal neceſſario ẽ modalis.

4 aũ aſſignant modi, quibus ꝑdm̄ ꝑt ineſſe ſbꝫ, neceſſarium poſſibile, impoſſibile, contin- 10
gens, ꝓ̄ó aũ quꝫ modificatꝫ dicitur dictum, ut hoẽ ꝛ̄et aal neceſſario, ꝓ̄ó illa
hoẽ ẽ aal, dicit dictum, dictam aũ poſſunt proferri, uel ꝑ moduꝫ indicatiuum ut hoẽ
ẽ aal, addendo moduꝫ adverbialiter, ut hoẽ ẽ aal neceſſario, uel poſſunt proferri dicta
ꝑ moduꝫ infinitiuum, addendo moduꝫ nominaliter, ut ꝑm̄ currere ẽ contingens, quꝫ
ꝑpres quocunq; modo proferanꝫ ſemp idem ſgcant, excepto modo contingenti, qã ꝓ̄ó
dico, ꝑr̄ currit contingenter, ñ̄ idem ſgcat ac iſta, ꝑm̄ currere ẽ contingens, nam ꝑma
ſuppoſit actu currere, ñ̄ aũ ꝛ̄da.

Ad ueriſicandas ꝑpres modales, ñ̄ ſufficit qõ ꝑdm̄ conueniat ſbꝫ, ſed ut talimo- 15
do conueniat, qualimodo affirmatꝫ, ideo falſa ẽ iſta ꝓ̄ó ꝑr̄ ẽ aal contingenter
licet enim conueniat ꝑr̄ cõ aal, qã uero ñ̄ conuenit taliter qualiter affirmatꝫ modo
contingenti, ideo propoſitio eſt falſa.

Ꝑpres modales poſunt cõ uel ꝑales uel unles, ut poſſibile ẽ hoẽm diſcurrere, uel 12
poſſibile ẽ hoẽm aliquem currere, duo tm̄ modi ſunt unles, ſcilicet neceſſarium et im-
poſſibile, qã ñ̄ iſti duo modi addanꝫ ꝑpnibus, indefinitis, rg. aal ẽ ſenſitiuum, homo
ẽ hnibilis reddunt illas unles, ſicut particulꝫ oĩs et nullus, ipſis enim ꝋquiualent, ut in
exemplo, neceſſe ẽ aal cõ ſenſitiuum, impoſſibile ẽ hoẽm cõ hnibilem, ꝋquiualet his, cõ
aal ẽ ſenſitiuum nullus hoo ẽ hnibilis, contingens, et poſſibile, ẽ moduꝫ ꝑtis, qã ꝓ̄ó
poõ, quaꝫ modificat, ꝋquiualet ꝑti. Si ꝓ̄ó modificata ſit indefinita, ut con-
tingens ẽ hoẽm cõ album ẽ ꝑales,

Modus impoſſibile ẽ negatiuus, qã ñ̄ afficit dictum affirmatiuum, reddit ꝑpres 13
negatiuaꝫ, ſi enim afficiat hanc ꝑpnem, hoo ẽ hnibilis in hunc moduꝫ impoſ-
ſibile ẽ hoẽm cõ hnibilem, reddit illaꝫ ꝋquiualentem hui, nullus hoo ẽ hnibilis
reliqui modi qualeꝫ inueniunt ꝑpres tales reliquunt, maxime qõ Adverbialiter
addunt, qõ u. ꝓ̄ó nominaliter addunt ꝑt contingere, ut ꝓ̄ó ꝛ̄ negatiuum, adhuc tm̄ manet abſolute affirmatiua ꝓ̄ó modalis, qã quedam ꝑpres Mo-
dales, ſunt negatiuꝫ dicti, et affirmatiuꝫ modi, ut hoẽm ñ̄ cõ irrationalem ẽ neceſſe
qõ aũ ſit affirmatiuꝫ ẽ uã, qã modus in dictis ꝑpnibus, ẽ ꝑdm̄ principale, et
ideo qõ affirmatur modus, ꝓ̄ó modalis ẽ affirmatiua, qõ negatꝫ ẽ negatiua. Et
liquando ſunt negatiuꝫ, tam dicti quam modi, ut ꝑr̄ ñ̄ currere ñ̄ ẽ neceſſe, aliqñ
ſunt affirmatiuꝫ dicti, et negatiuꝫ modi, ut ꝑr̄ cõ doctum ñ̄ ẽ impoſſibile, aliqñ
ſunt affuꝫ, tam dicti quam modi, ut Deum cõ eternum ẽ neceſſarium.

Cum neceſſe et impoſſibile ſint modi unles contrarii ꝋquiualentes ꝑtibus & 14
nullus efficiunt ꝑpres contrarias. Modi aũ ſubcontrarij ꝑales ſunt, poſſibile &
poſſibile non, et afficiunt ꝑpres ſubcontrarias. Modus aũ poſſibile non, dicit quod

pária ñ debeat afficere dictum ñ ad modum, ut possibile ē hominem ñ ee raálem
Modi subalterni afficiẽtes ppres subalternas sunt necesse et possibile, item impossibi
le, et possibile ñ, Modi ãt contradictorij efficiẽtes ppres contradictorias s't possibile
et impossibile, item necessarium, et possibile non, et hõe patent in exemplis figurãhũjus

Leges Supradictæ continentur his uersibus.
Omnis necesse ualet impossibile nullus,
Possibile quidam, quidam ñ, possibilem

§ IV

De Propriétatibus ppnum Moda:

Propõnes Modales hñt easdem pro
prietates quas absolutæ, scilicet, quanti
tatem, qualitatem, de quibus ãm prece
dent. & oppõnem, Equipollen: conuersi:
De hijs ḡl § presenti.

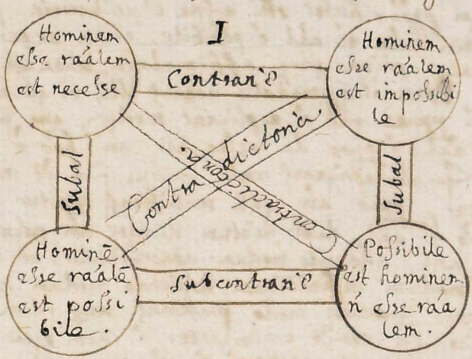

16 Oppositæ sibi Modales ppres zplices sunt, aliæ quæ uocant diuersæ appellaõnis
aliæ quæ uocant ejusdem appellaõnis, ejusdem appellaõnis sunt in quibus unus idemq;
modus ponitur, diuersæ in quibus uarijs.

17 Oppoñ ppnum Modalium Similitor ē 4plex, contraria, subcontraria, subalterna se con
tradictoria contrariétas ppnum modalium diuersæ appellaõnis, ē inter necesse et
impossibile, et contingens, et contingens ñ. Contradictio inter necesse, et contingens ñ
uel inter impossibile, et contingens, clarius id ex sbõ schemate patet.

In ppnibus Modalibus ejusdem appelle
õnis ita uarijs sgcáo p adiectas negationes
ut equivaleant modis diuersæ appellaõnis,
ideoq; tam illæ quam hæ, sunt sibi pari mo
do oppositæ, ubi constat ex sequenti Schema
te

Diuersæ appellaõnis.

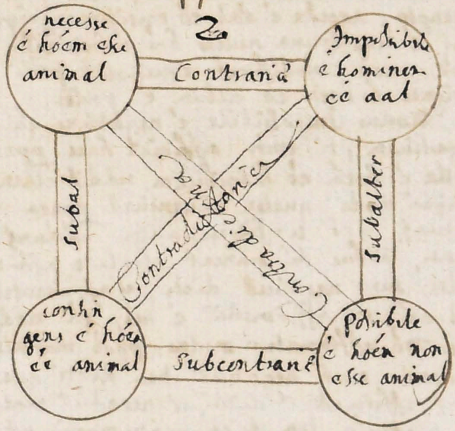

Ejusdem appellaõnis.

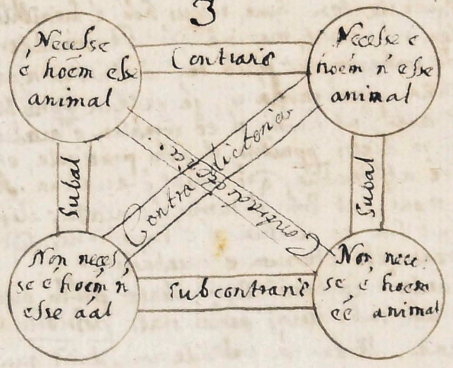

Jam quoad Equipollentiam Modalium:
Omitto hic ego multa multorum præcepta, cir
ca Equipollentiam Modalium quæ explica
re solent uerba illo

E dictum negat Iq modum, nihil A, set V totum

Hec etenim obrunt et confundunt memoriam, precipue tyronum Philosophie, ideoq pla
niorem et faciliorem modum secutus.

Dico equipollentiam modalium faciendam ee juxta regulas traditas de equipollentia ab 20
solutarum, modo id seruet, ut quoties ibi dicitur preponendam ee ngm, ponatur hec
ante modum, quoties am dicit postponendam ee, ponat supra dictum, unde pro ma
iori facilitate appono solum aliqua exempla. Precontra die uis has duas con
tradictorias, necesse e hoem ee aal, contingens e hoem n ee aal, facere equipollentes;
igit idum regulam precontradie, prepone huic modo necesse, parlam non fietq ppoo
parlis affirmatiua, n necesse e hoem ee aal, que equiualet huic contingens e hoem,
ee aal. pari raone si parli negatiue preponeret, parla n, fiet ppoo parlis affirua

Post contra uis contrarias modales ppnes exempli gra has, necesse e hoem esse aal, im 21
possibile e hoem ee aal, facere equipollentes, postpone ngm, hoc e ita eam pone, ut cadat
n supra modum, sed supra dictum, ut necesse e hoem n ee aal, que equiualet huic im
possibile e hoem ee aal, idem iudicium esto de subcontrariis

Prepostq subalter, uis duas ppnes Modales subalternas, rg. has, necesse e hoem esse 22
probum, contingens e hoem ee probum, facere equipollentes, in altera earum ppne, et postpo
ne ngm, nimirum unam ante modum, et alteram supra dictum post modum, rg. n contin
gens e hoem n ee probum, que equiualet huic necesse e hoem ee probum.

Quoad conuersionem Modalem.

Conuersio ppnum modalium e transpositio extremorum, que tenet se ex parte dicti
ita uidelicet, ut pdm dicti fiat sbm, et e contra, rg. necesse e hoem ee raalem, go ne 23
cesse e raale ee hoem.

Triplex quoq est sicut et absolutarum, scilicet simplex p accidens, et p contrapoonem 24
eedemq hic regule applicande que supra de conuersione sunt tradite. Conuer
sio p contrapositionem in Modalibus contingentibus locum n hit.

Obserua hic I. parles negatiuas n posse simpliciter conuerti, exempli gra hec ppob 25
contingenter aliquis hoo n e probus, male conuertit, contingenter aliquod probum non
e hoo, nam Angelus uel alia cra possibilis extra hoem e proba, et tn necessario
non est homo:

Obserua 2. qd parles affirmatiue, in parles negatiuas nulla facta extremorum mu
taone conuerti possunt rg. contingenter hoo e doctus, go contingenter hoo n e doctus
conuersio hec uocat in oppositam qualitatem, estq peculiariss et propria contingentium.
Reliqua que obruant magis quam illuminant omitto. interim sit.

Quaestio IV

De Propositionibus Exponibilibus.

Exponibiles ppnes sunt que raones, alicuius tri, obscurum hnt sensum, et ideo indi
gent expositione, expositio am ppnis dt fieri p aliam clariorem, que uocat exponens I.
alia que exponibilis exponibilis.

Triplex e ppoo exponibilis, Exclusiua, exceptiua, et reduplicatiua, tn u. implican
tes qui faciunt obscurum sensum expositionis, sc tm 3: tm, preter, in quantum, ex quibus
ille ppnes deducunt

§ I

De Propositione Exclusiua.

3 Exclusiua ppoō ē, quæ ita unum tm̄ exprimit, ut oēs reliquos excludat, tales ppnes sunt oēs illæ, quæ afficiunt aduerbiis, tantum, solùm, duntaxat &c: hæc am̄ aduerbia uocant signa exclusiua, exemplum ppnum exclusiuarum ex parte sbi, hoc ē in qua alia sbā excludunt à pdo ~~exclusionis~~ ppnis ē, Solus Deus ē Æternus, ubi à pdo Æternus excludunt oia alia sbā excepto Deo. Exemplum exclusiuarum ex parte pdi, hoc ē in qua excludant alia pdā à sbō, ē; Prs ē Logicus tm̄, ubi p ly tantum Signum exclusiuum à sbō Prs, excludunt alia pdā, saltem ejusdem generis nempe Physici, Metaphy: Mathe: &c:

4 Hinc diligenter erit aduertendum, Sicut in simili mā aduertendum præmonui, parte I. q. 3 §3 n. 24 An Signum exclusiuum se teneat ex parte sbi, an ex parte pdi qā sæpe contingit ut ppoō sit uera, quando tale signum se ht ex parte sbi, falsa u. si apponat ex parte pdi, et ē contra, Sic uera ē ista, Solùm Deus ē Æternus, falsa ista, Deus ē Æternus Solum, quia m̄ ē iustus et misericors &c:

5 Ppnes exclusiuæ ex parte sbi, uel sunt affirmatiuæ signi et copulæ, ut tm̄ Joannes ē Rex Poloniæ, et exponitur p istam copulatiuam, Joannes ē Rex Poloniæ, et nullus alter ē Rex Poloniæ, cui contradicit p hanc disjunctiuam, uel Joannes n̄ ē Rex Polo: uel aliquis alter ē Rex Polo: Hic aduertes, quod m̄ pro reliquis exemplis erit obseruandum nempe illam copulatiuam, Joannes ē Rex Poloniæ, et nullus alter ē Rex Poloniæ, componi ex duabus ppnibus simplicibus, Scilicet, Joannes ē Rex Poloniæ nullus alter ē Rex Poloniæ, quarum prima ē ppoō singularis affirmatiua, 2da unlis negatiua, ad faciendam am̄ contradictoriam oppositam singulari ppni, Sufficit immutare qualitatem ejusdem ppnis, cum aliam qualitatem n̄ admittat, ad faciendā am̄ contradictoriam ppni unli negatiuæ, n̄ sufficit immutare qualitatem, sed opus est immutare quantitatem, Sicut patet in Supra allato exemplo, uel Joannes n̄ ē Rex Polo: uel aliquis alter ē Rex poloniæ; Igitur ad hanc qualitatem et quantitatem, erit attendendum in oibus reliquis exemplis, ut recte contradicas ppnibus exponentibus Jam ad reliqua exempla

6 Vel sunt negatiuæ signi & copulæ, ut n̄ tm̄ Prs n̄ ē Logicus, exponitur p hanc copulatiuam, Prs n̄ ē Logicus, et aliquis alter n̄ ē Logicus, cui contradicit p hanc disjunctiuam, uel Prs ē Logicus uel omnis alter ē Logicus.

7 Vel sunt affirmatiuæ signi et negatiuæ copulæ, ~~ut n̄ tm̄ Joannes ē doctus exponitur p hanc copulatiuam, Joannes ē doctus, et aliquis alter ē doctus; cui contradicitur p h~~ ut tm̄ Prs n̄ ē otiosus, exponitur p hanc copulatiuam Prs n̄ est otiosus, et oēs alij sunt otiosi, cui contradicitur p hanc disjunctiuam: uel Prs ē otiosus, uel aliquis alter n̄ ē otiosus.

8 Vel sunt negatiuæ signi et affirmatiuæ copulæ, ut n̄ tm̄ Joannes ē doctus, exponitur p hanc copulatiuam, Joannes ē doctus, et aliquis alter ē doctus, cui contradicitur p hanc disjunctiuam, uel Joannes n̄ ē doctus, uel nullus alter ē doctus. Sicut exponimus ppnes exclusiuas ex parte sbi, sic exponi possunt exclusiuæ ex parte pdi sicut consideranti patebit, ut Prs ē Logicus tm̄; exponitur p hanc copulatiuam, Prs ē Logicus, et nullam aliam facultatem scit, cui contradicit p hanc disjunctiuam, uel Prs n̄ ē Logicus, uel aliquam aliam facultatem scit. Notandum tamen hic qd in ppne de excluso sbō p partem exclusiuam, n̄ excludant oia à sbō quæ aut illi identificata, aut necessario conjuncta sunt, sed tm̄ ea quæ n̄ sunt identificata

illi, seu quę sunt extra subiectum.

Oppositionis exclusiuarum ꝓpnum assigno Schema ex quo generalis earum oppositio ñ difficili negotio cognosci ꝓsort.

tantum hóo est raális	Contrariæ	tantum hóo ñ é raális
Subal	Contradictoriæ	Subal
nontantum hóo ñ est raális	Subcontrariæ	nontantum hóo est raális

Ex quo Schemate

Nota 1 Contrarietatem exclusiuarum cé inter partes tm, et tm non, subcontrarietatem ñ tm, et ñ tm ñ, 9

Nota 2 Contrarias (in maá contingenti in qua ꝑdictum Schema procedit) nimul esse falsas. Subcontrarias nimul veras, contradictorias, nec nimul veras, nec nimul falsas, subalternę aũ, quę se inferre dñt, contradicunt sibi 10

§ III.

De Propóne Exceptiua & Redeplicatiua.

Exceptiuę ꝓpnes sunt in quibus aliquis tr excipiẽs & exprimens seu affirmans ꝑtis, ꝓter vnu, solum: seu ꝓpo exceptiua est, quę ꝑ partes excipiuas excipit à participatione ꝑdi, aliquod inferius, quod continet in sbo de quo illud ꝑdm affirmat, ut oĩs hóo é peccabilis, ꝓter Christum, in qua ꝓpne Christus licet sit contentus, sub tro cõmi hóo, tr excipit à participatione illius ꝑdi peccabilis, ꝙ ponitur sic Christus ñ é peccabilis, et oĩs alter é peccabilis, Contradicit sibi vel Christus é peccabilis, vel aliquis alter ñ é peccabilis. 11

Differt aũ ꝓpo exceptiua à ꝓpne exclusiua et parte sbi, quod in exceptiua excludat à participatione ꝑdi, aliquod inferius, quod continet in sbo, at in exclusiua excludunt à ꝑdo, alia aũ à sbo, et ñ quę continẽt in sbo, ut videre é in allatis exemplis. 12

Oppositionis exceptiuę Schema.

omne aal ꝓter hóo é sensitiuum	Contrariæ	Nullum aal ꝓter hoc é sensitiuum
Subal	Contradictoriæ (Contradictoriæ)	Subal
Aliquod aal ꝓter hóo é sensitiuum	Subcontrariæ	Aliquod aal ꝓter hóo ñ é sensitiuum

Quoad Reduplicatiuas

13 Notandum 3. Reduplicatiuæ ꝓpres illæ sunt, in quibus aliqui trs reduplicaꝫ, et affi citur partis, in quantum, quâtale ut tale, & similia, rq. hoc ut admirabiles ē risibilis, i tem hoc quatenus ē rãlis discurrit &c: illæ pártes aliqđo signánt, seu denotant rãonem il lam in sbo, pp quam pdm, conuenit sbo; plures enim rãones huel hoc, aut quasi hoc possit ēe in uno sbo pp quarum unam, potuit aliquod pdm conuenire sbo, licet pp aliam illi n̄ con ueniat: Sic in igne ē calor et siccitas, rãone caloris calor calefacit n̄ ám rãone sicci tatis, huic istæ reduplicatæ, ignis in quantum ē calidus calefacit, dicit quod hoc pdm cale facit, illi conueniat rãone caloris. Sic aliqđo denotant de hoc quod ē in sbo sit rão quare pdm conueniat sbo, ut hoc quatenus hoc, ē risibilis exponitur enim sic hoc est risibilis, et esse risibilem conuenit homini rãone rãs humanæ, quæ in illo reperitur. Alii qđo denotant de pdm sit de essentia sbi, ut ut hoc quâ hoc ē rãalis, exponitur enim sic hoc ē rãalis, et rãalitas ē ipsi de essentia, aliqđo denotant conditionem pp quam pdm conuenit sbo, ut ignis quatenus ē approximatus calefacit, et exponiꝫ sic: ignis calefacit, et approximaõ ē requisita conditio ad calefactionem. Datur n̄ alia ꝓpoõ, quæ uocaꝫ Specificatiua in qua pdm conuenit quidem sbo, sed n̄ ut tale est, seu pp aliquam rãonem Supra assignatam ut albus ē dulce, Sic albus & albo enim n̄ conuenit ēe dulce rãone albedinis, sed rãone sbi cõnis.

14 Oppõnem contrarietatis Subcontrarietatis in reduplicatiuis n̄ ē facile assignare imo et contradictionis Si alicui falsæ ꝓpni contradictoriam assignare uolueris, exempligã reduplicatiua ē ꝓpoõ: hoc in quantum ē dal ē sensibilis contradictoriæ huic oppoñ tur ista, n̄ in quantum opponitur ē dal ē sensibilis. neutri ám harum congruè assignari pt contraria aut Subcontraria pono huic rq. falsæ ꝓpni reduplicatiuæ Ethiops in quantum ē dal ē albus, nec ista ē contradictoria Ethiops n̄ in quantum ē dal ē albus, nec alia contradictoria reperiri pt. Plura quæ hic tradi deberent usq & ratio docebit intenta hæc quoad duas partes Sufficiant.

PARS III

De Argumentatione siue de 3. Mentis Operatione.

Peruenimus ad eam partem, ad quam oia, qæ hucusq tradidimus referuntur uel lem ut ea acuratiori diligentia, quam alibi res tanta postulare uidetur hæc doctrina mentibus uestris imprimeretur. Sine hac enim n̄ sincere cognita, nemo Philosophus, sal ten bonus esse potest.

Quæstio II

De Syllogismo ejusq; partibus & Proprietatibus.

§ II

Quid sit Syllogismus quadruplex et quæ ejus proprietates.

Argumentatio quæ ē perfectissima Scientiæ instrumentum definitur: In qua ex uno cognito infertur aliud incognitum. Ita ex quo aliud infertur dicitur illud ám quod infertur dicit cas. Iudicium ám quo unum infert ex alio, siue illatio

& correxio cqs cum tali, uocatur consequentia, que signat ꝑ partes illationis, qó i tq adeo &c. Vide qó inter argumentantem, uti oportebit oratione, nunquam ē detecta cqa, sed solum consequens, hoc ē ꝓpoó illata ex tali, aut premissis, Hec enim sola pt habere dubium maam in se, ideoq distinguendam cqa ām semp ē aut bona aut mala si mala, negarda, si bona concedenda

Hís 2 tantum argumentationis partes assignat, scilicet Syllogismum & inductionem, Cla ritatis ingratia, Species argumentationis annumerari possunt et annumerantꝰ: erthymema, exem plum, Sorites et dilemma, esta forte ad illas duas reuocari possunt. 2

Syllogismus definitur ab Ale I. Priorum cap. I. Oratio in qua quibusdam positis, alterum 3
quid apponitis necesse ē contingere eo quod hec sint. Hoc ē Syllogismus ē oratio conflata ex pluribus ppnibus quę si suo modo et iuxta suas regulas & leges disponte sint impossi bile ē, ut ztia quę ex illis sequitur uera nō sit, si illę aliter ex quibus sequitꝰ tm ue ra concedantꝰ. ut ois hoō ē animalis, Pr̄ ē hoō, gō Pr̄ ē animalis, in quo Syllogismo si ad mittantꝰ tm uere illę 2 primę ppnes nulla ratione negari pt illa ztia ꝓpoó quę ex illis infertur illa ām ꝓpoó quę infertur ē aliquid aliud quam sint illę ex quibus sequitꝰ qa continet duos tres quos nulla ex illis duabus simul continet.

Omnis Syllogismus Simplex dt constare tribus ppnibus simplicibus, quarum prima & 4
uocatꝰ premissa, tertia uero conclusio, quę necessario, et infallibiliter sequitꝰ ex illis dua bus ratione dispositionis terminorum et premissarum, ita ut qó cuꝫ dabitur talis dis poó, in quacuꝫ mā admissis et concessis premissis, necessario sequatur conclusio uerę et innegabilis. Ethic

Obliges I. qó ad Syllogismum nō requiratꝰ ut premisse sint uere uel falsę, sed solum re 5
quiritur ut sint ita disposite ut ex illis necessario sequatur conclusio, ita ut premissis con cessis, licet sint falsę, negari nō possit cqa

Obliges 2, aliud ē cqa tm aliud cqs, cum enim cqa sqet illationem ex premissis, cqs ām ipsa 6
illatum, pt contingere ut aliquis ponitis premissis ueris, & illam parlam qó inferat aliquod cis seu ppnem ztiam quę quidem uera sit nō tamen contineatꝰ in premissis: ut ois hoō ē animalis sed oē risibile ē hoō, gō equus ē dal, quę ꝓpoó illata ē uera, sed illatio & parlam gō quę denotat conclusionem seu illatum deduci ex premissis ē falsa, qa nō infertur ex premissis illa conclusio. ideo negarda erit cqa, qa sqat deduci & illam parlam gō, illa conclusio, cum tꝫ nō deducatꝰ, et ideo negatur ipsa deductio, nō ām ꝓpoó deducta, quę cum uera sit ne gari nō pt.

Preterea erit aduertendum quod aliqđ conclusio sequatꝰ ex premissis ueris necessario, ita 7
ut negari nō pōit, et qa continet in premissis, necessario sequitꝰ ex illis, et ita admissis pre missis, nō conclusio admittenda erit, nihilominus tꝫ talis conclusio, nō sequitꝰ necessario in dis positioni seu fōl (quod ad Syllogismum requiri supra diximus) sive premisse sint uere si ue falsę, conclusio quę isto modo sequitꝰ scilicet Piforma, Formalis uocatꝰ, illa ām conclusio quę sequitꝰ solum ui mā eo quod habeat connexionem necessariam cum premissis uocatꝰ mālis. ad dignoscendum ām qđ conclusio ē fōalis seu necessaria ui fōl, et qđ necessaria solum ui mā, et nō fol, uti poteris regula ista: Totties erit conclusio fōalis, quoties (quicuꝫ hardem mā disponeatꝰ in illa fōa) admissis premissis, necessario sequetꝰ conclusio quę negari nō potest. Quoties ām aliqua mā disposita in uera fōa ex premissis ueris seu admissis deducit conclusionem negabilem, et alia mā, in eadem fōa disposita de ducit conclusionem necessariam ex premissis, totties talis conclusio erit mālis & nō fōalis si enim esset fōalis, quascuꝫ mā disponeretꝰ in illa fol, semp et infallibiliter ex premissis concessis et ueris necessario deduceretꝰ conclusio uera et innegabilis.

Aduerte quod qđ dico ex premissis concessis seu admissis necessario sequi con 8

duónem, idem dico acñ dicerem ex pmiss̄ ueris, pro eodem enim accipiuñ illa uerba, admissis, concessis, ueris, quod enim admittis uel concedis id admittis ut uerum, et iudicas éé uerum, licet in re falsum sit, et quod negas, iudicas éé falsum licet in re uerum sit. Hinc fit quod qó admittis pmissas falsas, disponitas in bona fóa, nñ conduónem tenerís admittere licet sit falsa. qá necessario sequitur in bona fóa, exempla conduónis maáli, sit iste Syllogis: maális, Oís hóo é aál, omnis hóo é rátális, gó oé rátale é aál. ubi conduó é maáli qá sequit, sdiun ut mayorē, seu connexionis terminorum conduónis cum pmissis cum quibus identificatur, nñ añ ui fóe, qá si ui fóe sequeret, deberet nñ conduó Syllogismi sequenti, éé uera necessaria, cum sit in eadem fóe ex pmissis uera: ut oís equus é hñnibilis, omnis equus é aál, gó oé aá aál é hñnibile, in quo Syllogismo, uides ex pmissis ueris in eadem fóa in que é ille alter nñ inferre conduónem ueram sed falsam, et ideo nñ negandam quamuis admittantq pmiss̄, sequentis añ Syllogismi conclio é fálsi: ut Omnis hóo é rátális, Pís é hóo, gó Pís é rátális: qá quicuq maá disponaq in ista fóa, admissis pmissis nñ conduó erit necessaria seu necessario uera ac admittenda, ut oís equus é rátális, Bucephalus é equus, gó é rátalis, ubi admissis pmissis nulla máne negari pt ega, Sicut negari pt illa deducta ex fóe Syllogismi conducentis maáliter

9 Ex pdictis I Sequit nullum argm pter Syllogismum concludere póaliter, qá nullum aliud argumentum infert conduónem necessariam in fóe, ut uidere poteris in Enthymemate, quod ni semp necessariam infert conduónem, ut oís hóo é rátális, gó equus é rátális.

10 Sequitur 2, Conuersionem rg. oís hóo é rátalis, gó aliquod rátale é hóe nñ éé syllogismum qa conduó nñ é quid otum à pmissa sed idem.

11. Ad oia quę hactenus diximus melius intelligenda oportet Scire quid sit maá quid fóa Syllogismi, igit triplex é maá syllogismi, proxima, remota, & circa quam, proxima sut propones, ex quibus immediate Syllogismus componitur, remota, sunt trí ex quibus ppes componunt. Circa quam uersatur Syllogismus, é triplex, necessaria, probabilis & falsa, Unde nñ triplex ex parte maá é triplex, demonstrativus, Topicus seu probabilis, et Sophisticus, demonstrativus uersaq circa máam necessariam, Topicus circa probabilem, sophichius circa falsam. Omnis añ Syllus Simplex dt constare ex tribus ppnibus Simplicibus; porro quę primo loco ponit uocaq major, quę 2do: minor, tertio quę ex his sequit uocaq conclio. Vocaq I ppo major, qá in illa reperitur majus extremum, 2da minor uocaq, qá in illa reperitur minus extremum, hoc é sbm minoris, illud pdm majo: saltem in prima fóa.

12 In oi Syllo simplici, dt necessario reperiri 3 termini dt nñ plures, qá Syllus nñ erit bonus, illi añ trí sunt, pdm et sbm conduónis, item medius trís. Medius trís est quem reperitur in conduóne, reliqui añ duo qui sunt in pmissis cum medio trío sunt in conduóne; Hinc majus et minus extremum semp sunt in conduóne. pdm é majus extremum, et sbm é minus extremum. Medius trís definit quod ut ille, cujus affirmaó uel ngaó de aliis duobus trís in pmissis, é ratio, cur illi duo trí in conduóne, de se inuicem affirment uel negent ut uidere é in hoc Syllo, oís homo é aál, Pís é hóo, gó Pís é aál, ubi uides medium trm hóo, cum majori extremo aál, affirmari pariter cum minori extremo Pís, et ideo ista 2 extrema in conduóne ad inuicem affirmanq. quę enim cum uno 3trio, nempe medio trío identificantq nñ inter se identificari necesse est.

13 Fóa Sylli é debita terminorum et ppnum dispositio ex qua sequit conduo infallibili plura de hoc sequenti Paragrapho.

Ratio añ é cur Syllus tatum debeat tribus constare trís qá Syllus, inuentus é ad probandum aliquid quod é in quęstione, quęstio añ necessario pt 2 trío, unum de quo aliquid dicitur seu sbm, et alterum qui quęritur pdm, rg. ni quibus, An

hoō sit risibilis, trs de quo queritur ē hoō trs uero qui de hoē queritur ē risibile, porro ut sciamus, utrum hi duo tri habeant inter se connexionem & conuenientiam, inueniendus ē aliquis trs 3tius, qui nunc uni nunc alteri illorum duorum terminorum applicet et si utriq conueniat, m illi 2 tri, necessario inter se conuenient; Si u. ambobus, aut alterutri n conueniat, m illi inter se disconueniant, nec secum connectent, hinc orta sunt illa axiomata, quae sunt eadem in 3tio sunt eadem inter se, & in hoc fundant Sylliat firmatiui. Quando 2 ita se hnt ut unum eorum jungat alicui tertio, alterum uero disjungat ab eodem, illa m duo ad inuicem disjungent, & in hoc fundant Sylli negatiui ut gō in proposita quaestione, an hoō sit risibilis, ostendat quod risibile conueniat homini, inueniendus ē medius trs, utriq coōnis, rg. hic Aal raale, et imprimis conjungendus ē, cum majori extremo, quod ē risibile hoc modo. oē aal raale ē risibile, et erit major ppoō, deinde cum minori extremo quod ē hoō hoc modo, ois hoō ē aal raale et erit minor ppoō, Ex his necessario sequet conclūo, gō ois hoō ē risibilis, ubi extremum unum conuenit alteri, qa in praemissis, utriq eorum conueniebat medius terminus 14

Foē Sylli, ē debita terminorum et ppnum dispoō, ex qua sequit conclūo infallibilis plura de hoc sequenti §.

§ II
De Figura Syllogismi.

Dixi praecedenti §. foam ēē debitam trorum, et ppnum dispoōnem, ex qua sequitur conclūo infallibilis, foā am duo in se continet, nempe fgram & modum, & de fgra loquemur hoc §.

Figura ē dispoō trium terminorum idum subiectionem et praedicaōnem, ex qua dispoōne necessario sequitur conclūo, igitur tot erunt fgrae Syllogisticae, quot modis possunt disponi illi 3 modi, ut necessario sequat conclūo, st am solum 3 modi quibus dispositi illi 3 tri deducunt necessariam cqm, gō m fgrae Syllogismorum, erunt 3 solum et non plures 15

Quod am solum sint 3 modi quibus dispositi illi tri 3 inferunt necessariam conclūonem uitalis dispoōnis, patet, qa si alio modo quocunq disponant conclūo n erit necessaria, illi am modi quibus in dictis tribus fgris disponunt tri, sunt hi in prima fgra medius terminus semel subijcitur in majori semel praedicat in minori, in 2da fgra medius trs bis praedicat, hoc ē in qualibet praemissa semel. in 3tia fgra medius trs bis subijcit hoc ē in utraq praemissa semel, uti patet ex his exemplis pro prima figura, ois hoō ē aal, Prs ē hoō, gō Prs ē aal. Pro 2da: nullus equus ē raalis, ois hoō ē raalis, gō nullus hoō ē equus. Pro 3tia aliquod aal ē doctum, oē aal ē uiuens, gō aliquod uiuens ē doctum, hi sunt soli modi, quibus dispositi tri necessario concludunt. dicti am modi disponendi trōs continent hoc uersu. 16

Sub prae prima, prae secunda tertia bis Sub. uel
uel his clarioribus duobus.
Prima prius subijcit medium post praedicat ipsum.
Praedicat altera bis, Tertia bis subijcit.

Hoc ē in prima fgra medius trs semel subijcit in majori, semel praedicat in minori. in 2da fgra tam in majori, quam in minori pdcat in 3tia fgra tam in majori quam in minori subijcit. Haec oia manifesta sunt, in allatis Superius Syllogismis. 17

18 Prima fgra ē pfectissima, et euidentissimè concludens, idq tam uniliter quàm particulariter, tam affirmatiuè, quàm negatiuè, 2da am nonnisi negatiuè, & 3tia n nisi particulariter concludit.

19 Preter relatas 3 fgras, seu modos disponendi tros, ad Syllum requisitos, ab Alē inuentos affertz à Galeno 4tus modus, & uocatz figura Galenica, in qua medius trus predicatz in majori, et subijcitz in minori, ut in hoc Syllo uidere ē, ois hoo ē raalis, sed aal raale ē risibile, go omnis hoo ē risibilis, sed hec fgra n ē admittenda, tqm diuersa à prima fgra Alis, cum qua coincidit quoad terminorum dispositionem, & solē ppnes transponuntz, nam minor ponitz loco majoris, et quē deberet eē major ponitz loco minoris. qd am in dicto modo nihil aliud fiat nisi translao minoris in locum majoris & ē contra patet ex inde, qa minor nunquam dt continere majus extremum, seu pdm conclusionis, sed solum minus extremum, seu sbm conclusionis, in predicto am Syllo 2da ppoo continet majus extremum, quod ē proprium majoris, ideo illa ppoo n ē proprie minor, sed solum transposita de suo loco, quod n sufficit ad assignandum 4tum modum, aleas si conclusionem poneremus in primo loco, habebimus 5 modum, si in medio, erit 6tus.

§ III.

De modis Syllogismi.

Modus ē dispoo ppnum 2dum qualitatem et quantitatem ad inferendam conclusionem, in modis directis primē fgrē pount uariari ppnes, 2dum qualitatem, et quantitatem 16 modis: totidem combinaones seu uariaones predictarum ppnum sunt ponibiles in modis indirectis ejusdem primē fgrē, totidem in 2da, et totidem in 3tia figura. ex hoc patet, quod ppnes in omnibus tribus figuris. 2dum quantitatem & qualitatē possunt uariari 60 4 modis ex his tn omnibus modis n sunt utiles seu necessario concludentes, nisi nouendecim uersibus infra scriptis complexi.

Dani

BArbArA cElArEnt fEkIO bArAlIptOn
Celantes Dabitis fapesmo frisesomorum
Cesare Camestres Festino Baracco Darapti
Felapton Disamis Datisi Bocardo Ferison.

In dictis uersibus qui memoria tenendi erunt singula uerba unum modum Syllogismorum denotant. Preterea erit aduertendum, quod ricut ad Syllum requiruntz 3 ppnes, sic illē 3 ppnes tam quoad qualitatem, tam quoad quantitatem, denotantz p 3 primas uocales, quē in dictis uerbis reperiuntz. dixi am parte: 2. q. 2, § 3, n. 29 Vocalem A. significare unlem Affirmatiuam. E. unlem negatiuam I. parlem affir: O parlem negatiuam, ex his patet, qui uellet Syllum facere in Barbara, deberent omnes tres ppnes eē unles affirmatiuē, cum in hoc uerbo Barbara reperiatz illa uocalis unlis A. affirmatiua. in Celantes dt eē prima ppoo unlis negua, 2da unlis affa, 3. unlis nghua, & sic de reliquis modis.

22 Primi 9 modi in dictis uersibus comprehensi, spectant ad primam fgram; quorum 4 primi Barbara &c:, uocantz modi directi seu naales, reliqui 5 uocantz indirecti, seu innaales, ex eo quod in primis 4 majus extremum seu pdm majoris sit pdm conclusionis, ut uides in hoc Syllo, oē raale ē risibile, ois hoo ē raalis, go omnis hoo ē risibilis. ubi uides majus extremum ly risibile, sicut pdcatz in majori, sic m pdri in conclusione. in Modis am indire

ctis maius extremum subijcit in conclúone, et minus extremum pdcatie illo ut uides in hoc Sylló Baralipton, oé ráále, é nisibile, où hóó é rááli, gó aliquod nisibile é hóó. Nam uides maius extremum nisibile subijci in conclúone, et de eo pdi minus extremum nempe hóó, cum tamen in omnibus figuris, exceptis istis modis indirectis maius extremum debeat pdi in conclúone, et minus extremum subijci, se maius extremum semp debeat esse (ut iam insinuaui) in majori aut pdn aut sbn, et minus extremum, aut pdn aut sbn in minori, iuxta diuersas figras, in quibus fit Syllus, de quibus paulo post.

§ IV.

De Prima Figura.

Ad primam figrá ut dixi spectant primi 4 modi primis duobus uersibus contenti Barbara in prima figa medius terminus subijcit, et de illo maius extremum pdcat in minori idē medius trs pdcat, et minus extremum subijcit, in conclúone, maius extremum de minori extremo pdcat. exceptis ut ante dixi modis indirectis. omnia magis in exemplis patebunt: Primus modus Barbara, ex duabus affirmatiuis uníbus, infert conclúnē uníet affirmati: ut oé nisibile é ráále, où hóó é nisibili, gó où hóó é rááli. 23.

Secundus Modus Celarent, ex majori negatiua últ, et ex minori affirmat: úli infert conclúonem negatiuam úlem: ut nullum ráále é equus, où hóó é rááli, gó nullus hóó é equus 24.

III. Modus Darii ex majori úli affirmatiua minori parti affirmatiua, infertur conclúo pártis affirmatiua, ut où hóó é rááli, Pri, é hóó, gó Pri é rááli.

IV. Modus é Ferio, ex majori úli negatiua, minori parti affirmatiua, infert conclúonem pártem negatiuam, ut nullum uiuens é immobile, aliquod áál é uiuens, gó aliquod áál n é immobile.

V. Baralipton, qui é primus ex indirectis ex majó: & mino: úli affir: infert conclúonem partem affirmati: ut où equus é áál, oé humbile é equus, gó aliquod áál é humbile.

VI. Celantes ex majori úli negatiua, minori úli affa infert conclúonem negati ut nullus lapis é uiuens, où Petra é lapis, gó nullum uiuens é Petra

VII. Dabitis ex majori: úli affá, minori partili affir: infert conclúonē partem affirmatiuam, ut où equus é quadrupes, aliquod áálé equus, gó aliquod quadrupes é áál VIII Fapesmo, ex majori úli affá, minori uli nga, infert conclúonem partem negatiuam, ut oé Boabile é Bos, nullus equus é Boabilis, gó aliquis Bos n é equus.

IX & ultimus Modus I fgrl Frisesomorum ex majori parti affir: minori úli negatiua infert partem negatiuam, ut aliquod ráále é áál, nullus bos é ráális, gó aliquod áál n é Bos.

Obserua ultimos istos 5 modos indirectos, uocari indirectos et innatales, qá n ser uant natálem suæ figuræ dispónem terminorum, quæ disponit ut majus extremum int pdn conclúonis. in 2da & 4ta figa n pount cé modi indirecti 25

Pro Modis directis primæ figræ, ut bene concludant, obseruandæ sunt istæ Regulæ 26
major n pt cé partis, minor n pt cé negatiua, Ratione primæ Regulæ n é bonus iste Syllus, aliquod áál é asines, où hóó é áál, gó aliquis hóó é asinus, Ratione 2de Regulæ é malus iste, où hóó é áál, nullus equus é hóó, gó nullus equus é áál, neutor enim infert conclúonem necessariam.

§ V

De 2da & Tertia Figura.

27 Secunda fgra hꝫ 4 modos, nempe Cesare Camestres Festino Barocco. In ista figura medius trs, tam in majori quam in minori pdcat, hinc majus extremum in ista fgra subijcitur in majori medio tro.

Primus Modus Cesare, ex majori unli negatiua, minori unli ~~affirmatiua~~ affirmatiua, infert conduonem unlem negatiuam, ut nulla substantia e accidens, ois color e accidens, go nullus color e substantia. Secundus Camestres, ex majori unli affa minori unli negatiua, infert unlem negtuam ut ois hoo e raalis, nullus equus e raalis, go nullus equus e hoo.

Tertius e Festino ex majori unli negatiua, minori parti affirmatiua, infert partem negatiuam, ut nullus Leo boat, aliquis bos boat, go aliquis bos n e Leo

Quartus modus Barocco, ex majori unli affirmatiua, minori parti negatiua, infert conduonem partem negatiuam, ut oe album e disgregatiuum e uisus, aliquis paries n e disgregatiuus uisus go aliquis paries n e albus.

28 Ex predictis modis potes colligere primam regulam pro 2da fgra scilicet ex majori parti nihil sequi: ut aliqua substantia e colorata, nullus Angelus e coloratus, go aliquis Angelus n e substantia, 2da Regula e ex duabus premissis affis nihil sequi, ut ois equus e aal, ois hoo e aal, go ois hoo e equus

Tertia fgra continet 6 modos: scilicet Darapti &c: In 3tia fgra medius trs tam in majori, quam in minori subijcit & ideo minus extremum in minori pdcat.

29 Primus modus Darapti. Ex majori & minori unli affirmatiua, infert partem affirmatiuam, ut oe aal e uiuens, oe aal e sensitiuum, go aliquod sensitiuum e uiuens.

Secundus modus Felapton, ex majori unli negatiua, minori unli affirmati: infert partem negatiuam, ut nullus hoo e arbor, ops hoo e raalis, go aliquod raale n e arbor.

Tertius Disamis, Ex majori parta affirmati: minori unli, affa, infert partem affam ut aliquod raale e risibile, oe raale e hoo, go aliquis hoo e risibilis.

Quartus Datisi, ex majori unli affa, minori parti affa, infert partem affam: ut oe uiuens e mobile, aliquod uiuens e aal, go aliquod aal e mobile

Quintus Bocardo, ex majori parti negtua, ex minori unli affa, infert partem negtuam ut aliquod bipes n uolat, oes bipes e aal, go aliquod aal aal n uolat

Sextus modus Ferison, ex majori unli negatiua, min: parti affa, infert partem negatiuam, ut nullus Angelus e aal, aliquis Angelus e Substantia, go aliqua substantia n e aal.

Hi sunt 19 modi, quibus dispositae premissae, semp & necessario concludunt.

30 Duae Regulae dnt obseruari pro 3tia fgra, I. minor e semp affa, 2da, conduo semp partis, ut uides m in darapti, licet utramq habeat premissam unlem. Si enim esset unlis n necessario concluderet ui foe ut ois hoo e raalis, ois hoo e mobilis, go oe mobile e rationale.

Preter Regulas partes, quas cuiuis fgrae assignauimus Supsunt aliae coones omnibus tribus fgris, quae necessario sunt obseruandae, ut Sylli earum necessario concludant.

31 Prima e Conduo sequit semp debiliorem partem, hoc e quoties aliqua ex premissis e partis, toties m conduo erit partis, n am e contra e necessarium, ut quoties premissae sunt unles, m conduo necessario debeat ee unlis, qa n e periculum, ut conduo ~~dad~~ partis deducta ex unlibus sit falsa, nam si unlis conduo e uera, m illius partis, quae loco u niuersalis ponitur erit uera, at u. si existente aliqua premissa parti inferri posset conduo unlis sepe ex premissis ueris inferret conduo falsa, quod repugnat bono modo arg di. Preterea, quandocunq aliqua ex premissis e negatiua, m conduo dt ee negatiua. Hinc colligo partem e debiliorem unli, tam affa, qm ngtua & negtuam licet unlem, ee debiliorem affa.

Secunda ē ex meris partibus ppnibus n̄ ōne sequit̄ conclūo. Aduerte me semp loqui 32
ui fōe n̄ am̄ ui mae

Tertia ē ex ābabus negatiuis n̄ rectè concludit: raō ē qā in eo ipso quod aliqua 2 exclu- 33
dant à medio trō, excludunt m̄ ab inuicem, ut patet in hoc exemplo, nullus lapis ē aāl, nul
lus equus ē lapis, gō nullus equus ē aāl, ubi uides majus & minus extremum, excludi
à medio trō lapis quē tn̄ ab inuicem n̄ excludunt imò necessario sunt conjuncta, cum
oīs equus sit aāl.

Quarta medius trs dt saltem in aliqua ex premissis distribui, hoc ē supponere pro oībus 34
inferioribus suis complete, seu pro singulis generaue; distribuit am̄ medius trs, qdo ē uel
sbm̄ ppnis uālis affe, uel pdm̄ ppnis negatiue, tam partis, quam uālis. & hec m̄ ē
raō cur ex meris partibus, nihil sequat, qā uel medius trs in premissis n̄ distribuitur
ut fit in isto Syllo, aliquod aāl ē irraāle, aliquis hōō ē aāl, gō aliquis hōō ē irraālis
uel aliquis trs distribuit in conclūone, qui n̄ fuit distributus in premissis; ex defectu bo
nē distribuōnis medij tn̄, male concludit sequens Syllus fallax, oē aāl fuit in arca Noe
noctem canis ē aāl, gō noctem canis fuit in arca Noē; ubi medius trs, n̄ distribuit com
plete, ut diximus parte I. Q. 3 § 2. n. II.

Quinta ē trs qui n̄ fuit distributus in premissis, neq dt distribui in conclūone, ut 35
paulo ante insinuaui, raōne huius defectus malus ē iste Syllus, oīs hōō ē aāl, nullus equus
ē hōō, gō nullus equus ē aāl, ubi aāl, in majori cum sit pdm̄ ppnis affe n̄ distribuit,
predicatum enim ppnis affirmatiue nunquam distribuit ut alias iam dixi, nihilominus
distribuit in predicti Syllogismi conclūone. Raō predicte Regule ē, qā si trs qui in pre
missis n̄ fuit distributus, distribuat in conclūone, sumet uelius in conclūone, qā in pre
missis, qā in conclūone, supponit pro omnibus suis inferioribus, n̄ am̄ in premissis, unde
fiet, ut quod in premissis n̄ petijsti, nec concessum tibi fuit id in conclūone petes & infers.

Sexta Regula ē, medius trs nunquam ponitur in conclūone, qā ille dt ēē raō, ut 2
extrema ad inuicem in conclūone affirment uel negentur 36

Septima ē, seruande sunt eedem affectiones trōnum in conclūone, quē fuerunt in premis- 37
sis, aleas erunt quatuor termini

Octaua, tn̄, dnt ēē impmisti, hoc ē quod ptinet ad unum n̄ dt conjungi cum alte 38
ro ex hoc capite uitiosus ē iste Syllus, nulla musca ē major passere, oīs hōō ē major
passere, gō nullus hōō ē major musca. in quo Syllo, ut uides trs major in prima
premissa conjungit cum passere, in conclūone u. cum musca: Vt Syllus iste sit rectus
dt in conclūone amputari hic trs major, ut sit conclūo, gō nullus hōō ē musca. Re
gule enumerate esto n̄ oēs comprehendunt his 4 uersibus.

Partibus ex puris, sequitur nil siue negatis
Si qua preit partis sequitur conclūo partis
Si qua negata preit concluō fitq negata
Lex generalis erit, medium concludere nescit. Ex his.

Notandum ē primo, quoad Regulam primam datam hic numero 31. hrē m̄ cum 39
suas exceptiones & limitaōnes, Prima ē, quod licet una premissa, imo utraq sit
falsa, conclūo tn̄ pt ēē uera, ut oīs lapis ē aāl, Prs ē lapis, gō Prs ē aāl, docet
id expressè Alēs, lib. 2 de priori Analisi, cap. 3. in hec uerba. Hinc pspicuū
ē ubi conclūo ē falsa, ea ex quibus argumentaō constat, aut oīa, aut aliqua neces
sario ēē falsa, quod si uera sit, nec omnia, nec aliqua uera ēē necesse est, qui non
nunquam fit, ut cum neutra Sylli ppōō uera sit, Conclūo sit equè uera n̄ tn̄ ex necessitate.

2 Quod si aliqua premissa fuerint partic in mâ necessarâ, aut conuertibili, pt infer
ri conclue vnâlis, ut Pri é hoô, gô où hoô é quidditatiue
uicers, uel Pri é rââlis, Pri é hoô, gô où hoô é rââlis. Rão am é, qâ in majori ne
cessarâ, quod conuenit uni inferiori seu individuo conuenit omnibus gô ex una parti
pt uniuter recte concludi, nihilominus in hâ exceptionibus, obtinen iam aliquibus
insinuatam probitat adhibere, minimum ui mâc, ex falsa premissa uerum conclusionem
& ex pâli uidem, sequi posse. Vnde in talibus illationibus esto cqâ sit uerum in
tâ cqa, adcoq cqâ negari pt admitti cqâ. Cqâ enim uerum pt inferri ex âde falso.

40 Notandum 2do: quoad 3 Regulas, datas hic n. 33, multas ppnes uideri appa
rentor negatiuas, quâ tri quoad rem & sqn sunt affas, & è contra, multas uideri affas
quâ tri in re negatiuâ sunt ut hec ppoo, hoô differt à bruto, é quoad rem negatiua, se
cus enim illius é, hoô in é bruta.

41 Notandum 3. quoad Regulam 4 p parlâ ois & nullus fieri distributionem, sed p
parlân omnis sbm tm distribuis, p parlân u. nullus, & sbm & pdm. parlâ enim omnis
solum sbm cui prlponitur afficit, parlâ u. nullus quidquid post se inuenit afficit siue
istius ppnis, nullus hoô é lapis iste é sensus, nec hic hoô, nec hic nec ille, é lapis, nec hic
nec ille, &c: unde hic tam sbm, quam pdm distributiue supponitur. Hujus u. affe
ppnis, ois hoô é aâl, é hic tm sensus, & Pri, & Plus, & quinti alius hoô é aâl, in am
hic, quinti hoô, é & hoc et hoc & illud aâl.

42 Notandum 4: indefinitum Syllgm in mâ contingenti, ex puris partibus constanteam
eè uitiosum: in mâ u. necessarâ, recte concludere, qâ continet ppnes, equivalen
ter unâles.

43 Notandum 5: licere agri à sensu infinito ad negatiuum, vg. ligneum é in râale
gô ligneum in é râale.

§ VII.

Adferuntur quedam affa quibus inituntur regulæ allatæ & tota uis Syllogistica.

44 Inter principia lumine hâc nota quæ quilibet intelligens lingnam latinam intelli
git. Primum é quodlibet é ud in é: in pt idem eè & in Sce, eè enim & in eè, & &
in é sunt tri contradictorij, quia nulla râone possunt eè simul, ueri aut falsi, sed in
unus é uerus, alter necessario é falsus, neq ullum medium é assignabile, quod
aliquid neq sit, neq in sit, eo enim ipso quod medium sit, é & erit uerus unus
tri contradictorius nempe é. In hoc principio fundatur aliud principium
lumine nâo notum & contra positiue negantes, legitimam rectæ Syllgi cqm à dialecti
cis ad bonitatem cqæ deducendam inuentum, nempe, quæ sunt eadem uni tertio, sunt
eadem inter se, vg. sit unum tertium istud cô nis tri aâl & cum aâli identifi
cetur râale, & cum eodem tertio identificeè seu fiat idem pri, certum & euiden
é quod cum pri & râale identificens cum uno tertio nempe aâli, in identificentur
inter se. Hinc sequitur qô qdo unum identificatur cum tertio & alterum distin
guitur, ab eodem tertio, in illa duo inter se distingui, ut si hoô distinguitur ab in
nibili, in equus qui identificaè cum hinnibili distinguetur ab homine. In illo
principio quibus sunt eadem uni tertio sunt eadem inter se, fundatur oês
Syllogismi ex prmissis affirmatiuis, quia in prmissis affirmatiuis duo
extrema identificans cum medio termino, Vnde in Conclusione bene infertur

illa duo inter se identificari, ut patet in Barbara, Darij & aliis, In illo aut alio principio quando unum identificatur cum tertio, alterum n identificatur cum eodem tertio, m illa duo n identificari inter se, fundantur omnes Syllogismi, qui habent ex premissis negatiuam, qa in talibus ~~premissis~~ Syllis, unum extremum identificatur seu affirmatur de uno tertio, nempe de medio tro, & in ppne negatiua negatur alterum extremum de eodem medio tro, m necesse e ut illa duo extrema in conclusione negentur ad inuicem ut uides in Celarent, Cesare &c:

In predictis principiis innituntur alia duo, quibus ut probat Ales I Priorum cap. I. immediate innititur uis Syllogistica, & sunt hec: Dici de omni, seu dictum de omni & dici de nullo, seu dictum de nullo, Dici de omni sqcat: quod quidquid dicitur de aliquo tro coni, qui supponit distributiue, pro omnibus suis inferioribus, dici m debet, de quolibet inferiori in illo contento, ut qdo dicitur oir hoo e aal, cum ly hoe supponat pro omnibus inferioribus, sequitur quod pdm animal possit & debeat dici de Petro Paulo & Simine &c: ut m alibi diximus. Huic principio innituntur ~~alia~~ duo Syllogismi prime figure, Scilicet Barbara & Darij in quibus conclusio est affirmatiua, qui sunt modi perfectissimi omnium modorum, qui affirmatiue concludunt, & ideo alii omnes modi concludentes affirmatiue, ut probentur bene & uere concludere debent reduci ad istos duos, qui enim non possunt reduci ad hos duos Syllogismos signum e manifestum & euidens, quod non bene concludant, sed plura de hoc tractabimus & fusius declarabimus, quando de reductione imperfectorum Syllogismorum agemus. 45.

Principium dici de nullo significat quod illud predicatum quod negatur de aliquo termino communi complete distributo, negari etiam debeat de omnibus in illo contentis seorsim sumptis, ut si dicas Nullus homo est Leo, hoc predicatum Leo, quia negatur de termino communi homo supponente distributiue, debet etiam negari de Petro Paulo, Jacobo & quolibet alio sub termino communi homo contento. In hoc principio, fundantur duo modi Celarent & Ferio prime figure, quorum conclusio e negatiua, quia predicatum quod negatur in majori de medio tro debet m in conclusione negari de subiecto minoris, quod continetur in medio termino distributiue supponente in majori. Ad hos duos modos directos negatiue concludentes dnt post se reduci oes alij modi ut probentur recte concludere, sicut de facto sunt reducibiles oes indirecti & m prime & 2de fgre habentes aliquam premissam negatiuam, hec principia uocantur a priori p que bonitas eqe demonstratur. Preter hec sunt adhuc alia principia a posteriori pro iis figurarum modis in quibus bonitas, eqe e obscurior inuento: tales am modi sunt indirecti prime 2de & 3tie fgre, de quibus sit. 46.

§ VI

De Reductione Sylli: imperfectorum ad Perfectos

Diximus Superius 4 modos directos esse perfectos, ad quos reducuntur reliqui 15 modi imperfecti dicuntur autem illi modi perfecti, quia adeo directe & perfecte concludunt ut concessis semel premissis evidens sit non posse negari conclusionem, reliqui autem modi, vocantur imperfecti, non quod non concludant certo, cum conclusio illorum non sit minus certa, ac modorum perfectorum, sed quia magis sunt obscuri & ideo, qui nunc callet perfecte regulas dialecticae, facile ex tali errore possent negare conclusionem, unde ut conclusio modorum illorum appareat evidenter vera, inventus est modus reducendi Syllos imperfectos ad perfectos.

Triplex autem est reductio Syllorum una vocatur ostensiva, seu conversiva, altera ad impossibile, tertia expositoria, seu per Syllum expositorium. reductio ostensiva est in qua per premissarum transpositionem, aut per conversionem propriam Sylli imperfecti, fiunt perfecti.

Omnes 15 modi imperfecti possunt reduci ostensive ad 4 perfectos, exceptis duobus Barocco & Bocardo, qui reducuntur ad impossibile, de qua reductione inferius. Ut autem reductio ostensiva rite fiat, observandae sunt istae regulae, primo quemlibet modum imperfectum reduci ad illum modum ex perfectis, à cujus prima littera incipiunt imperfecti, sic Baralipton, reducitur ad Barbara, quia incipit à littera B. à qua incipit in Barbara; Cesare, Camestres, & celantes, reducuntur ad Celare, & sic de alijs. Secundum Reg. continetur his versibus.

S vult simpliciter verti, P. vero per acci
M vult transponi, C. per impossibile duci

In dictis versibus notandae sunt illae 4 litterae, S. P. M. C. littera S. denotat quod propositio denotata per vocalem antecedentem litteram S, debeat converti simpliciter. V.g. Celantes, habet litteram S post tertiam vocalem, & denotat, quod si vis celantes reducere ad modum perfectum, nempe ad Celarent, debet conclusio quae denotatur per 3 vocalem E converti simpliciter, nempe servata eadem qualitate, & quant. conclusionis, pdm debet poni in loco sbi, & sbm in locum pdi, sicut diximus de propriam conversione V.G. Syllus iste in Celantes nullum rationale est Leo, omnis homo est rationale, ergo nullus Leo est homo si conversas conclusionem simpliciter ut paulo ante diximus, fiet Syllus in celarent ut, nullum rationale & Leo, omnis homo est rationalis, ergo nullus homo est Leo, ubi vides propriam illam, quae est in conclusione, nempe nullus Leo est homo, converti simpliciter sic, ergo nullus homo est Leo; idem observa in reductione dabitis, minor quae denotatur per eadem vocalem I. & in dabitis, ubi conclusio per 3. vocalem I denotata convertendae sunt simpliciter

P. vero per acci, hoc est illa propositio quae denotatur per vocalem adm litteram P. debet converti per accidens, rg. Darapti, fiet Darij, si minor quae designatur per vocalem A. adm litteram P. convertatur per accidens, ut omnis homo est rationalis, omnis homo est animal, ergo aliquod animal est rationale; si illam mino: omnis homo est animal, convertas per accidens in hunc modum aliquod animal est homo, habebis hunc Syllum in Darij omnis homo est rationalis, aliquod animal est homo, ergo aliquod animal est rationale.

M. vult transponi hoc est, quod propositio significata per vocalem adm litteram M, debeat transponi, ita ut major debeat fieri minor, vel vero minor debeat poni loco majoris, V.G. Syllus est in fapesmo omnis homo est rationalis, nullus equus est homo, ergo aliquod

rāle ñ ẽ equus, reducit ad ferio in hunc modum, accipiendo minorem nullus equus ẽ hō et conuertendo illam simpliciter, rōne litterē S. ut patet ante dicti in hunc modum, nullus hō ẽ equus, & ponas hanc ppriam conuertam hoc majoris rōne litterē M. & loco minoris ponas majorem opis der Sylli conuertendo illam p accidens rōne litterē S. & habebis hunc Syllum in Ferio, nullus hō ẽ equus, aliquod rāle est hō, gō aliquod rāle ñ ẽ equus. Aduertendum tñ ẽ conclūonem nunquam transponi; Vnde si vocalis denotans conclūonem precedat litteram M. intelligendum ẽ, qđ premissē debeant transponi, patet hoc in Frisesomorum

Ep impossibile duci, hoc ẽ quod modi illi qui hñt vocalem ant̃ litteram C, x̄ possunt 54
reduci ostensiue, sed eōrum p impossibile, tales sūt Baroco & Bocardo, quamuis aīa oēs modi, exceptis predictis 2, reducant ostensiuè ad 4 modos pfectos, nihilominus tñ ñ ipsi possunt reduci ad aliquem, ex modis directis p impossibile, ñ tñ ad illum reducuntur, à cujus litteris incipiunt, sed ad aliquem alium, & de hoc § sequenti

§ VIII.

Ostenditur modos imperfectos concludere p reductionē ad impossibile

Reducere ad impossibile nihil ẽ aliud, quam aduersarium qui negauit eam admissis premissis, in aliquo ex dictis 19 modis cogere ad admittendam contradictoriam ppriam, premissis aliquibus quas concessit, quod admittere ẽ impossibile, impossibile enim ẽ, ut 2 cōtrariæ sint, ideo neq; admitti possunt.

Fit aīa ista reductio ad impossibile hac modo, accipit pro cōclūone, ab Aduer- 55
sario negatā, quam necessario tenebaꝫ admittere, qā alteram cōtrariam negauit, & conjungit illam cum una ex ppriis admissis, & deducit conclūonem cōtrariam, unius ex primis sui concessis, quam conclūonem negare ñ pōt, qā talis Syllus, semp ẽ euidens, tam unus ex 4 directis, hoc clarius patebit ex ipsis exemplis, ad reducendum aīa modum Barocco, cum reliquis tribus modis eōdē fere, ẽ hīc regula obseruanda, major primi Syllī, quē fuit concessa, dēt in suo loco manere, minor aīa quē pariter fuit concessa dēt excludi, & loco illius poni contradictoria negatē conclūonis, quo facto deduces conclūonem cōtrariam minoris excluse & concessē. Sit exemplum Syllus in Barocco, oē rāle ẽ āal, aliqua arbor ñ ẽ āal, gō aliqua arbor ñ ẽ rāle. Si quis admissā majē & minē neget eam, quē semp ẽ vera & necessaria, admissis premissis in 2da fere probabis illam sic reducendo aduersarium ad concedendum impossibile, oē rāle ẽ āal, ois arbor ẽ rāle, gō ois arbor ẽ āal. ubi vides majorem primi Syllī stare in suo loco, & cōtrariam conclūonem ejusdem Syllī ẽ in loco minoris, minorem illam aliqua arbor ñ ẽ āal, quē concessa fuit extrema, illiusq; cōtrariam gō ois barbor ẽ āal illatam. qui Syllus ẽ euidens, & pfectus in Barbara, sicq; aduersarius compulsus ẽ admittere 2 cōtrarias, nemp conclūonem hujus, & minorē hē feriis, quod sunt cōtrariæ, eōdem prorsus fac, cum reliquis modis 2da & 3tiæ.

Vt 6 modi istiꝰ fere reducant p impossibile, hæc erit Regula observanda: accipienda ẽ cōtrariæ conclūonis negatē, & ponenda ẽ loco majoris, minor aīa in suo loco 56.
relinquenda ẽ, & sic educes conclūonem cōtrariam majoris concessē & extremē. Sit exemplus Syllus in Bocardo aliquod āal, ñ ẽ rāle, oē āal ẽ sensitivum, gō aliquod sensitivum ñ ẽ rāle, si quis admissā majē & minē negetē eam, accipe illius cōtrariam, & pone illam pro majē sic oē sensitivum ẽ rāle, & oē āal ẽ sensitivum, quē ẽ minor primi Syllī, gō oē āal ẽ rāle. quē ẽ cōtraria majoris extremē.

eadem obseruanda in reliquis 3 modis 2hi fgr.

57. Pro reducendis modis indirecti primę fgre ad modos directos p impossibile obserua hanc regulam, cōia conclōnis expellit de suo loco majorem, major aũ expellit minor. Ut sic intelligat cōe exemplū: rg. sit iste Syllus in Fapesmo, oē rāle ē hō, nullus equus ē rāle, gō aliquis hō nō ē equus: accipe cōiam conclōnis, & pone pro majo: & majorem pro minori sic, ois hō ē equus, oē rāle ē hō, gō oē rāle ē equus. Regule supā dicte comprehenduntur his uersibus

Pro prima fgra.

Major fit minor, et fit contradictio major
Excipe celantes in quo puertitur ordo.
Nam minor oppōe cedit majorq minori

Pro 2da.

Seruat majorem, uariatq secunda minorem.

Pro 3tia:

Tertia majorem uariat seruatq minorem.

58 In prima fgra excipitur modus celantes in quē obseruandum ē contrarium, nā cōia conclōnis ponit in loco minoris, & minor ponit in loco majoris, qđ manet extrema, illiusq infertur cōia, sit exemplum: nullus equus ē bos, oē hinnibile ē equus, gō nullus bos ē hinnibilis. accipe contradictoriam mediatę conclōnis, & pone in minorem sic, oē hinnibile ē equus, aliquis bos ē hinnibilis, gō aliquis bos ē equus, ubi uides cōiam majori primi Syllī, & contradictoriam conclōnis, ponit loco minoris de conclōnis, minor aũ primi Syllī in locum majoris

59 Per Syllum Expositorium probat bonitas eāe qđ loco medii tri cōnis ac hibet medium determinatum & singulare, tunc cōia euidentissimē infertur conclō negata, saltem mediata, tq si concessis prēmissis, negat hujus Syllī conclō, in modo Darapti, oē rāle ē nisibile, oē rāle ē āal, gō aliquod āal ē nisibile, accipe medium tri singularem, rg. hoc rāle uel Ptr Pietq Syllus Hoc rāle ē nisibile, sed hoc rāle ē āal, gō aliquod āal ē nisibile ex plane inferitur conclō antea negata, plura suo loco hac in mā.

Quæstio Secunda.

Quot sint Species Syllogismi.

Igimus Superiori quæst: de Sllo in genere, ordo postulat ut de Speciebus ejus agamus. Species aũ Syllī ut sic, sunt: Syllus ex positionis, Modalis, ex obliquis, conjunctus, qui dividit in conditionalem seu Hypotheticum, Copulatiuum, & disjunctiuum.

§ II.

De Syllogismo Expositorio.

1 Expositorius ē, cujus medium ē tri Singulare. dicit expositorius, tum qā id qđ probat plane ante oculos ponit, tum qā per eum imperfecti Syllī exponunt. uocat ꝺ demonstratiuus sensibilis, qā rem sensibus demonstrat, nam singularia in sensibus manifesta sunt.

Hic Syllus plerumq conctat ex oibus tris singularibus, uel saltem ex medio tro singu- 2
lari: ut Pr̃s ẽ hoo doctus, sed Pr̃s ẽ filius Pauli, go Filius Pauli ẽ hoo doctus

Aduertendum, ẽ hic diligenter, aliquos tros singulares, posse sumi uel uniter uel par- 3
ticulariter: tris singularis sumitur uniter, qdo supponit seu accipitur pro omni eo
qd ẽ, seu pro omni eo qd sqeat ut Deus ẽ tris singularis significans rem determi-
natam & singularem, nempe unum Deum, nihilominus, qa Deus continet 3 psonas, de qua-
rum qualibet pt dici iste tris Deus fit, qd qdo supponit pro omnibus tribus psonis, tunc
sumitur uniter, ut cum dico, Deus creauit cœlum & terram, supponit pro oibus 3 Perso-
nis, sumitz am̃ partiter, qdo sumitur pro aliqda determinata psona, ut cum dico Deus
ẽ Pater, n̄ enim sumitur pro omni Persona quæ ẽ Deus.

Ex supra dictis poteris soluere multas Equiuocaones, maxime circa misterium SS. Trinit. 4.
vg. Deus ẽ Pater, Filius ẽ Deus, go Filius ẽ Pater, concluo ẽ falsa qa in majori sumi-
tur uniter Deus in minori partiter, major ideo ẽ falsa, qa n̄ totum id quod Deus est
ẽ Pater, alias & Filius & Spiritus S. ẽ ẽ Pater, cum & unus & alter ẽ Deus. Si uero
Deus sumat partiter debet dici sic Hic Deus, seu hæc Persona Deitatis ẽ Pater, sed Fi-
lius ẽ hic Deus, & ista minor erit falsa. item iste Syllus ẽ fallax Pater ẽ Deus
Filius ẽ Deus, go Filius ẽ Pater, si enim in majori Deus supponit uniter, ẽ falsa
major, si supponit partiter, major erit uera, sed partis, ex partibus am̃ ut supra dixi-
mus nihil sequit

Hinc Colliges Syllum expositorium cum possit hrẽ ppnes uniles & partes fundari 5
in illis principiis: dici de omni & dici de nullo, ita ut quidquid pt affirma-
ri de tro uniti Deus, supponente uniter pro oibus suis inferioribus seorsim sumptis
poit m̃ affri de singulis Personis sub illo contentis, ut Deus ẽ omnipotens, go & Pa-
ter ẽ omnipotens, & Filius & Spiritus S. ẽ omnipotens. Et quidquid negatur de
illo, debere negari m̃ de qualibet inferiori.

Syllus expositorius hit 2 modos in I. fgra, in quibus bene concludit. ut si utraq 6
præmissa sit affa, vg. hic hoo ẽ doctus, Pr̃s ẽ hic hoo, go Pr̃s ẽ doctus, uel si ma-
jor sit negatiua minor affa, ut hic homo n̄ ẽ doctus, Pr̃s ẽ hic hoo, go Pr̃s n̄ ẽ do-
ctus In 2da fgra hit 3 modos, I. cum utraq præmissa sit affa, ut Polonorum Rex ẽ 7
hic Joannes, hic hoo ẽ hic Joannes, go hic hoo ẽ Polonorum Rex. 2dus ẽ cum
major ẽ affa & minor negatiua: ut Joannes est Rex Poloniæ, Leopoldus n̄ ẽ
Rex Poloniæ, go Leopoldus n̄ ẽ Joannes. Tertius, qdo major ẽ negatiua minor
affa ut Pr̃s n̄ ẽ doctus, hic hoo ẽ doctus, go hic hoo n̄ ẽ doctus. in T

In 3tia fgra hit 2 modos, Primus ẽ utraq præmissa affa, ut Pr̃s ẽ bonus miles, Pr̃s 8
ẽ hic hoo, go hic hoo ẽ bonus miles. 2dus ẽ ex majori negatiua, & minori affa
ut Joannes n̄ ẽ Philippus, Joannes ẽ Filius Francisci, go Filius Francisci n̄ ẽ Philippus
in ista 3tia fgra & prima Syllus expositorius n̄ bene concludit, ex majori af-
fa & minori negatiua qa distribueret in conclusione aliquis tris, nempe majus extre-
mum, qd n̄ fuit distributum in præmissis, hoc am̃ ẽ contra regulas boni Sylli supra
citatas, nihilominus iuxta aliquos bene concludit talis Syllus tam in prima quam in
tertia fgura.

Nota, qd qdo tris singularis, pt sumi modo uniter modo partiter ut dixi hic nu- 9
mero 3tio, tunc Syllus expositorius, tot modis pt fieri, qd Syllus coonis seu simplex
ejusdem subiacet Regulis

§ II

De Syllogismo Modali & ex obliquis.

Modalis Syllus ẽ qui uel utramq uel alterutram ~~uel alterutram~~ præmissam hit 10
Modalem.

11 In qua nam figrā sit Aliquis Syllogismus modalis cognoscendum ē ex tropo dispone prēcipuē attendendo ad medium trm dicti, Si enim is subijat in utraq; prēmissa, Syllus ē vlt figrē Si predicat in utraq ē vltē figrē: Jam vero in quo modo sint cognoscendum ē ex dispone ppria, cuiusq; quantitate & qualitate.

12 Facilitatis grā consultum ē ut modi aduerbialiter vtferant n nominaliter, Vt hoc necessario ē aal; potius, quam necesse ē hominem esse aal, ne forte verbum aut efficiat sensum implicatum.

Modi equipollentes, sepe numero pro se inuicem ponunt, vt. pro impossibile, uel impossibiliter, sepe dicimus necessario n̄ unde Supra dicta de equipollentia Modorum Similem equipollentiam, contingere in illis ppnibus, quē modalium naam sequunt & hūt inter se oppositionem modalium oppoñ dēt primales, ideoq; reductiue saltem dicipossunt modales, ejusmodi sunt honestum & turpe verum & falsum, facile & difficile & sequentes enim ppnes sunt sibi equipollentes, honestum ē hoñm ēē misericordem n̄ turpe ē hominem ēē misericordem.

13 Syllus obliquus seu ex obliquis, ē ille cujus aliqua premissa hūt obliquum trm. triplex aīn ē, alius in quo medius trs ē obliquus, alius in quo extremum aliquod ē obliquum.

14 Quando extremum aliquod ē obliquum, idem n̄ in obliquo in conclone ponī dēt, ut omnis potestas ē à Deo, oē regnum ē potestas, gō oē regnum ē à Deo. qui Syllus obliquus ē in Barbara

15 Cūm u. medius trs ē obliquus, uel ē obliquus in una trm uel in utraq premissa, n̄ in una trm, tunc unum extremum illius premissē efferendum ē in conclone in Casu recto, alterum u. in obliquo, ut contrarium eadem ē naa, sed album & nigrum sunt contrariā, gō albi & nigri eadem ē naa. Si u. in utraq premissa, medium ē obliquum, tunc eodem prorsus modo extrema conclonis ponenda sunt, quo sunt posita in premissis, ut nulli Angelo inest sensus, oi Angelo inest intellectus, gō euidem cui inest intellectus n̄ ē sensus.

16 Jt petent An Syllus obliquus, sit in bona cqā recta? Omnes trs obliquos resolucndos ēē in rectos, Salua Sensu esto mutata constructione, facile aīn hoc fiet, nam sub omnibus obliquis, dnt latere recti, aliqs imperfectum sensum habeant nec possint ēē extrema ppria; exempli grā, supra proxime ponitur Syllus, Sē in rectos resolues Nullus Angelus ē sensitiuus omnis Angelus ē intellectiuus, gō quoddam intellectiuum n̄ ē sensitiuum, qui Syllus in 3 figrā in modo Felapton cum sit bonus, indicat quoq; bonum obliquum fuisse illum, ex quo hic rectus.

§ IIII

De Syllogismo Conjuncto.

17 Syllus conjunctus ē qui uel utraq uel alterutram premissam hūt conjunctam, & Est triplex, Conditionalis seu Hypotheticus, Copulatiuus & disjunctiuus.

Conditionalis ē qui hūt unam premissam conditionalem, affectam particula Si, in alia uerō premissa hūt unam partem conditionis, alteram in conclone infert, ut Si Angelus ēset hoc esset aal, sed Angelus n̄ ē aal gō Angelus n̄ ē hoc. Regula p quam dignoscit bonitas cqē, in conditionalibus in mā necessaria ē hc. Totties ē bonus eadem illāo, quoties posito ade, n̄ pt n̄ sequi cqs: ut Si sol ē ortus dies est, sed sol ē ortus gō dies ē, aut sublato cqe, necessario tollitur ads, ut Si hoc haberet alas, posset volare, sed n̄ pt volare gō n̄ habet alas. n̄ attenditur hic An uerū sit in se ipsum ads, sed an uere sequatur ex ipso cqs. nam ut ajunt Dialectici Conditionalis nihil ponit in re; hic ē sensus tm illāonem, unius ex altero, non

ropendo hoc alteru in re, sed trā suppponendo sit. aſſert

Copulatiuus Syllus ē, qui ht altrūtram prēmissam, uel utrāq copulatiuam 19
seu constantem copula affā &, uel negatiua nec, Vg. nemo nimal ē sedens &
curreus, sed ht ē sedens, gō n ē curreus.

Disjunctiuus Syllus ē, qui altrūtram ppnem prēmissam, ht disjunctiuam, affe 20
ctam uidelicet parta disjunctiua, aut, uel, siue, seu: ut uel modo dies ē uel nox
sed dies ē, gō n ē nox.

§ IV

De Fallaciis seu Syllo Sophistico.

Syllum Sophistrum, definiunt Aſſes & Elench. cap. 5. sic, qui uidet procedere
ex prēmissis probabilibus & ueris, nec sunt: uel uidet concludere, & n concludit.

Fiunt Syllo Fallaces Sepe in disputatōnibus, ad decipiendos incautos, & n raro sit 21.
ut p illos falsum pro uero uendaz: ne igit aliquid simili nobiscum contingat, bene cōa
ca calenda sunt, quē usq nunc in Summulis diximus, maxime am quē de Suppōnibus ter
minorum, de Statu, Restrictione, Ampliatōne, & alijs trōm proprietatibus, ppria oppōnibus
& earum exponibilitate, seu ui penetranda tradidimus.

Preter oēs fallacias, quē in supra dicti committi pount, restant adhuc aliquē alij
in tra tradendē, quarum 6 uocanz fallaciē dictionis, alie 7 extra dictionem.

Prime 3 fallaciē consistunt in dictionibus seu uocibus, ualde sibi similibus, & ideō 22
pt in illis committi fallacia uel equiuocatōnis, uel amphibologiē, uel uariationis accentus
uel diptongi. Fallacia equiuocatōnis ē, qdō uox una cadēq ht plura significata & in
una ppne accipitur pro uno, in alia pro altero significato, ut omnis canis ht 4 pedes, sed
aliqua stella ē canis, gō aliqua stella ht 4 pedes, hue spectat Metaphora.

Fallacia Amphibologiē ē, equiuocatio, totius ppnis, & contingit uel uariando casum alicu 23.
ius tri, uel uariando sensum ppnis, ut oēs Episcopi sūt Sacerdotes, sed isti equi sunt Episco
pi, gō isti equi sūt Sacerdotes, ubi nominatiuus pluralis Episcopi uariaz in genitiuum Sin
gularem in minori, in hac alia fallacia uariaz sensus, ista capra ē mater, sed hec capra
ē tua, gō hec capra ē mater tua uel n ē idem sensus prēmissarum & conclusionis.

Fallacia accentus seu diptongi ē, qdō idem nomen scribitur, uel cum diptongo uel 24
sine illo, aut pronunciaz nunc breuiter nunc longe. Vide ht diuersas signes: ut equus
ē animal hinnibile, iudex debet ee equus, gō iudex ht ee aal hinnibile, in supra dicti
fallacis, semp negarda ē eqa, qa n bene sequitur ex prēmissis.

Quarta fallacia ē compositionis, & ē qdō aliqua duo pōa, conueniunt sbō secundo hoc 25
ē unum sine alio, quod uocat a Philosophis in sensu diuiso, infertur quod possint con
uenire simul, seu ut ajunt in sensu composito. Vg Binarius & ternarius, sunt par & im
par, sed quinarius, ē binarius & ternarius, gō quinarius ē par & impar, ad hunc Syllu
& similes, R ē D. maſo: Binarius & ternarius in sensu diuiso seu separatim sumpti,
sunt par & impar C. maj: in sensu composito seu simul sumpti N. maj: & C min: N cōa.

Quinta fallacia ē diuisionis, & ē qdō 2 pōa n pount conuenire sbō, conjuncte 26
seu simul, infertur neg illa posse conuenire diuisim, seu unum sine alio, Vg. impos
sibile ē currentem sedere, sed ht currit, gō impossibile ē cum sedere. Ad pro
dictam & similes syllos, R ē D. maj: impossibile ē currentem sedere in sensu
composito, seu simul C. maj: in sensu diuiso, seu separatim N. maj: igit bene
aduertendum ē qdō aliqua 2 simul, uel diuisim conueniunt alicui Rōi, ut pos
sit statim obuiare cum distinone, fallaciamq dissipare, hec enim 2 fallacie frequē
tissime sunt p totam Philosophiam & Theologiam.

Sexta fallacia ē figure dictionis, & ē qdō uox significant aliquam rem, in 27.
isto statu, in istis circumstantiis in alia ppne sumitur adequate eandē rem,

ñ alio sensu seu in aliis circumstantiis: Rñ. quidquid emisti comedisti; sed carnes crudas emisti, gō carnes crudas comedisti. Vel ly quidquid comedisti emisti, sqēat quod illam rem, quam emisti crudā Subintarabam comedi, sed n quoad qualitatem: scilicet talitor, qualiter cam

Prima fallacia extra dictionem ē fallacia accidentis, & ē qdō sbō vnum se tribuitur id, quod conuenit illi ratione sui accidentis: ut album ē concretum, sed Pr̄ ē Albus gō Pr̄ ē concretum, ex eo quod album, hoc ē aliquod sbm in quo albedo sit concretum, infertur, quod Pr̄ qui ē sbm Albedinis, sit concretum vnum se cum tm sit concretum solum ratione accidentis. Item contingit hōc fallacia qdō aliquod pōm conuenit sbō vnum se, infertur illi conuenire vnum accidens: ut Pr̄ currit, sed quem video cognosco ee Pm, gō hunc quem video cognosco currere. ubi video quod ex eo quod cognoscam Pm vnum se, infert quod illum cognoscam secundum accidens, currus.

Secunda Fallacia ē, à dum quid ad Simpliciter, in qua ex eo quod Aethiops 23
sit albus vnum quid, hoc ē vnum partem, infertur ee albus vnum totum, sine addito diminuente: ut Aethiops ē albus vnum dentes, sed Paulus ē Aethiops, gō ē albus, hāc Fallacia n contingit Si tm qui supponit in una ppone pro amplitudine totius suę sgcationis, in alia restringit ad minus amplam: ut qui dicit Pm ee aal dicit uerum, sed qui dicit Pm ee Animal, licit illum ee aal, gō qui dicit Pm ee animum uerum dicit, ubi video in minori, restrigit aal, ad Speciem animi, n minus qd n conduo sit animal

Tertia ē ignorantia ignorantia Elenchi, & ē qdō fit comparatio unius rei ad aliam, 30
quā se diuersimodē hīt ad illam, & ideo inferens, apparenter 2 cōia de illo, ut Paulus ē doctior Petro, sed Paulus n ē doctior Joanne, gō Paulus ē doctior, & n ē doctior Rē igit ☞. cqs, ē doctior & n ē doctior respectu ejusdem N. cqm, respectu diuersorum C. cqm.

Quarta ē fallacia adi & cqs, & ē qdō n seruantz leges bonę cqe, ad inferendum 31
cqs ex adi: ut ois hoō ē aal, gō bē aal ē homo, qā unitis affa n constituitur Simpliciter sed p accidens; n valet enim inferre ex genere Speciem, rg. Pr̄ ē aal, gō ē hoō aleas n ista valeret gō ē equus, ex aali enim n minus infertur una Species quam alia qa aal cum sit genus, contrahitur p diuersas differas, quā illud determinant ad diuersas species.

Quinta ē fallacia petitionis principii, & ē qdō assumitur pro probatione principii seu 32
controuersiā id ipsum qd ē controuersum: ut Si quis uelit probare moueri Solem, quia tat locum, & mutare locum, qā mouet.

Sexta ē fallacia cāe pro cā, uel partis cāe pro tota cā, & hīt uel qdō aliquid ponitur pro cā alicujus rei, cujus cā n ē: ut muricus ē cā cantus, sed hoō niger ē muricus; gō hoō niger ē cā cantus, ubi video inferri qd hoō niger sit cā cantus, cum tm qā niger ē cā n sit, sed qā muricus, & ideo n hoō niger speciem sumatur, nempe ille hoō qui niger ē ē cā cantus ē bona cq, & cqs uerum. 33
n reduplicatiue, hoc ē ut niger ē ē falsum cqs & cq, uel fit, qōid qd vnum est cā partialis, seu pars cāe alicujus effectus assumitur tqm totalis cā, ut ideo Pr̄ se videt, qā hīt speculum arte se, sed n coecus hīt speculum arte se, gō n coecus videt se; quā cq ē falsa, qā rō totalis quod Pr̄ se videat n ē quod habeat speculum arte oculos sed n qā hīt poam uisiuam, n impeditam ad videndum, oculos apertos, & speculum illuminatum

Vltima ē qdō simul plura interrogantz p modum unius: ut hoō & equus sunt bene n risibles an non? sed hāc fallacia nonnih simplices valde capiuntz qā quilibet sciet Respondere hoō ē risibilis equus non ē.

Quæstio 3 Quæ sit ultra

61

Quæstio III.

Quæ sint ultra Syllogismum Argumentationis Species.

Insinuauimus superius duas tm argumentationis species ab Alē poni, videlicet Syllogismum & inductionem. His tribus passim ab Authoribus addunt Enthymema, Exemplum, Sorites, & dilemma. de his ḡ sit.

§ Vnicus.

Enthymema ē argumentatio in qua exposita una ppōne infertur alia diuersa, vocatur à quibusdam Syllus truncatus si negēt eā enthymematis ñ pt directius probari, ḡn reducendo Enthymema ad Syllum; tunc aīm Enthymema reducat ad Syllum, ḡ dicitur illi una prēmissa, quæ ad completionem & constitutionem Sylli desiderat. 1

Si tri dicat predicat in conclone, Signum ē desideran minorem. Si vero subjicat, signum ē desideran majorem, rg. oē dal sentit, ḡ hoc sentit, ubi qa tri sentit in adē ponitur pdicat in conclone, desiderat ad Syllum conficiendum hōc minor, sed hoc ē dal. in hoc u. Enthymemate hoc ē mālis, ḡ hoc ē nibilis; qa tri in adē ponitur ponitur hoc in conclone ponitur pro sbo, Signum ē desiderari majorem hanc, bē māle ē nibile 2

Inductio ē argumentatio in qua ex ois inferioribus sufficienter enumeratis superius seu ultra infertur: ut terra ē corpus simplex, aqua, aēr, ignis, stat corpus simplex, ḡ oē elementum ē corpus simplex. 3

Inductio reduci pt ad Syllum si ipsi addat minor, quæ sola semper ei deest. ut patet in exemplo ad Syllum reducto, & terra & aqua & aēr & ignis ē corpus simplex, sed oē elementum ē terra, aqua, aēr, ignis, ḡ oē elementum ē corpus simplex. 4

Exemplum ē argumentatio in qua ex uno uel pluribus singularibus aliud singulare colligit ob similitudinem eorum inter se: ut milites Pompeij qui fortiter pugnarat prēmia acceperunt ḡ & milites Cesaris si fortiter pugnabus prēmia accipient reduci pt ad Syllum si ex parti adē fiat major unlis. rg. oēs milites qui fortiter pugnant prēmia accipiunt, sed milites &c. 5

Sorites ē argumentatio in qua coacervant multe ppones, à se mutuo dependentes, itaut nomen semper pdi tribuat pdo precedenti immediate ppni ponito in sequenti ppne loco sbi, donec ultimum pdm tribuat sbo primæ ppnis. Vnde hēc argumentatio, vocatur à primo ad ultimum, rg. ois hoc ē dal, oē dal ē uiuens, oē uiuens ē corpus, oē corpus ē substantia, ḡ ois hoc ē substantia. 6

Non pt ex sorite unus Syllus fieri sed plures. Vnde si reducendus ē ad Syllum tot ns ppnes uno Sylló comprehendendæ sunt: ut oē dal ē uiuens, ois hoc ē dal, ḡ omnis hoc ē uiuens ubi pro minori ponitur prima illa in Sorite ppō. 7

Datur ñ Sorites Sophisticus in cujus videlicet aliqua ppne, aliqua fallacia enumeratis latet Vg. Hoc ē dal, dal ē uiuens, uiuens ē substantia, substantia ē genus generalissimum, ḡ hoc ē genus generalissimum, ubi ē fallacia accidentis substantia enim ñ quatenus hīt unitatem & conuenientiam cum hoc, sed aliunde competit oē genus generalissimum. Item qui se inebriat bene dormit, qui bene dormit ñ peccat, qui ñ peccat erit in cœlo, ḡ qui se inebriat erit in cælo. Hīc ē fallacia compōnis in ppne, qui bene dormit ñ peccat. Subintel in sensu 8

compõnis dorm̃tionis, ñ am in sens̃ dcuiso ejusdem.

9 Dilemma ẽ argumentaõ computa, constans duabus partibus, quarum utraq; concessa obst aduersa, plenúq; constat utráq parte cendria, ut uel Deus ẽ æternus uel ñ ẽ æternus, Si ẽ æternus, gõ immortalis, (et habeꝫ intentum à uidente probare Dei immortalitatem) Si ñ ẽ æternus gẽ ñ ẽ Deus

10 Dilemma Sophisticum complectit in se aliquam fallaciam, ut uel cornua a mihi uel ñ amisisti, gẽ illa habuisti, si ñ amisisti, gẽ illa habes. Catat hic fallaciã Elenchi, amisti enim & ñ amisisti, ponunt hic tm̃ dnia cum tí ñ sint liquidem datur medium inter illa, nec amittere, nec ñ amittere

11 Dilemma Sophisticum p̃t foãi p interrogaõnem, ut habeare quod ñ amisisti? Si negaueris, infert Sophista, gẽ caput ñ habes, qã illud ñ amisisti, si concesseris infert, gõ auriculas asininas habes qã illas ñ amisisti.

APENDIX SVMMVLISTICA

§ Vnicus

De Inuentione Medii tri & explicaõne nonnullarum dstionum, frequentius tã Philosophica quam in Theologica maã occurrentium.

1 Hic ẽ famosus ille multorum Tyronum ruina Asinorum pons, ab antiquis Viris inuenièdi medium trm̃ dictus, dicit ab pons, qã sicut pons, connectit unam ripã cum alia fluminis parte, ita medium, ẽ raõ connectens utrúq; extremum. Asinorum pons uocaꝫ qã in inueniendo medio trõ discernunt ingeniosi à nedibus, nos ab hac ubi inutilia & inextricabilia seliquimus, Sola enim ingenij prbitatẽ & principium notitiã uinat ad inuenièdum Medium trm̃, Sufficiat hic admotasse.

2 Ad inferendam conclusionem affirm̃ debere assumi medium cui utráq extremitas conclusionis conueniat, rg. ad inferendum hoc ẽ risibilem, recte assumitur admirativum, qã admirativo conuenit ẽ hominem, conuenit quoq; ẽ risibile, ex hoc; Ex hac itaq; media fõa Syllogismi: ẽ admirativum ẽ risibile, hõ ẽ admirativus, gõ ẽ risibilis: Ad inferendam uero conclusionem negativam ẽ assumi medium, cui una extremitas conclusionis repugnet, altera uero conueniat, ut gõ rasile, repugnat lapidi, conuenit homini, ideo ad probandum hoc ñ ẽ lapidem recte assumitur rasile & sic fõaꝫ Syllogismi in Celarent, nullum rasile ẽ lapis, oĩ hõ ẽ rasilis, gõ nullus hõ ẽ lapis

Quoã ad Dstiones.

3 Prbtandum ẽ Qdõ quidem res qualibet in ppria posita uarios sensus habere p̃t, atq; in uno esse uera, in altero falsa, ideo dstãs & sõpe occurrunt ppres ut uerum à falso dstum magis elucescat, unde ẽ illud.

Sõpe nega concede raro dsque frequenter.

4 Dstio igitur nihil aliud erit, quam multiplicis sensus explicaõ, & separaõ ueri à falso, nam qdcuq; dicimus, uel unam partem tm̃ sensus, falsum, rg. hãc propõ. Logica p Res ñ dirigit, dstui illi sic, ñ dirigit res physicè C. Logicè N. aut intellectu aliter N., qã Logica ñ dat præcepta quomodo res, rg. equi cum in se & Physicè cõsiderãdi sint dirigendi, sed quomodo ut ut substant intentionibus solis in ppre & Syllo & intellectum collocandi. Obtenã uniuersim moneo, Dstio ñ dt esse minima, & frequens, ẽ enim confusio & argumenti interruptio potius quam explicaõ

porro uarij sunt tri quos in distinguendis propositionibus adhibere solemus.

II. Maáliter & foáliter. Termini sunt celeberrimi. Maále dicitur aliquid tale, quod tale ráone subiecti, uel máis é, siue illa Physica, siue Logica, siue ñ Metaphysica sit, ut album é dulce, sensus é, quod sbñ dulcedinis sit ñ sbñ albedinis, sicut áal é sbñ ráálitatis; Formaliter dicit tale, id quo é tale ráone foé, ut album é disgregatiuum uisûs foáliter, nam hoc ipsi conuenit pp foam albedinis, ubi aduerto, ad hoc ut aliquid foáliter uel máliter dicat tale, ñ é necesse ut habeat uerum máam, uel foám ueram, sed satis é, si in eo concipiamus aliquid p modum foé & p modum máis, sic áal é máliter ráale.

III. Formaliter, Virtualiter, Eminenter, Foáliter dicitur contineri effectus in sua cá, qdo in cáe é propria entitas effectus, sic ignis é foáliter calidus, qá in igne é entitas caloris. Eminenter dicitur effectus in cáa qdo ñ continet effectus eorum esse sed pt illa perduci eo quod sit pfectior, sic Deus dicitur eminenter continere oés creás, qá é illis pfectior, & é productiuus omnium Specierum. Virtualiter contineri é contineri in sibi simili, uel in aliquo sui, sic ignis continet in igne, tam sibi simili, in aliquo án continet sui, rg. in seminibus plantæ.

IIII Reduplicatiuè & Specificatiuè. I Sumitur duplicatiuè ráone & cáam pp qm pdm sbo conuenit uel ñ conuenit, ut hoc qua hoc é ráális, Vnde Similes ppnes equivalent caátibus, & particulæ Reduplicatiuæ, vt prout, quatenus idem sgcant ac ideireo ideo &c. Reduplicatiuè sumitur tri qdo denotat ráonem sub qua pdm tribuit sbo, Intrant tri ñ adfert cáam, pp quam id conueniat rg. hoc quatenus habet luscum oculos é luscus, ñ enim hic oculos é luscus ut quis sit luscus, aleas oés oculi essent lusci, denotat tri ráonem sub qua reperitur.

IV. Consecutiuè & Foáliter. Consecutiuè sumitur tri, qdo nec cáam nec ráonem sub qua pdm sbo conuenit reduplicat, denotat in sbo aliquid conueniens, quod é connexum cum illo ut hoc qua é risibile é ráále, uera é propoo ñ foáliter sed consecutiuè, quia risibilitas é connexa cum ráálitate, ut patet quid sit foáliter cum sit oppositum consecutiuo.

V Intentionaliter & Realiter, primum sgcat rem ut p intellm, alterum rem pprià ouiam denominatur, sic hoc iustus dicit bonus positiuè, qá retinet ht bonitatem in se, à qua ita natur bonus. Negatiuè, quod ñ ht saltem oppositam foam, à qua tale dicit ut hoc ñ iustus dicit negatiue bonus, qá scilicet non é malus.

VII. Absolutè seu simpliciter & Comparatiuè, Absolutè seu simpliciter rem sgcat in se prout præscindit à respectu & omnibus alijs, ut hoc qui ht sufficientem Magnitudinem, dicit absolute magnus. Comparatiuè seu respectiuè sgcat rem quæ inest p comparationem ad alterum, sic dicit aliquis Rhetor doctus respectu pueri stolidi.

VIII. Vt quo & ut quod, Vt quo é tri quo mediante denominão dicit, ut quod é ipsa foa denominans. Sic Vnio Hypostatica é foa sgcans Christum ut quo, qá illa mediante sanctitas increata. ut quod sgcat humanitatem.

IX. Per se & p accidens, Per se dicit id quod conuenit alicui ráone sui ut hoc p se, at p accidens dicit quod ñ conuenit ráone sui nec ex intentione operantis, sic hoc p accidens é albus, sic aliquis aliquem p accidens uisitat, si ñ inuiteb.

X In recto, seu directè, & in Obliquo, seu indirectè, Primum sgcat id quod in explicatione ponit in nominativo casu, vel quod principaliter denotat. In Obliquo seu indirecte, quod minus principaliter, vel vdarie, vel concomitanter seu ex adi sgcare intendimus.

XI. In Actu Signato, & in actu exercito, illud é quod quasi reflexè & expresse denotat. In actu exerato é quod quidem attingit ab actu, n tn denotatur expresse, sed quasi implicite & re ipsa. ut qdo dico infidi cognovit se posibile, cognovit se exerate, qa continet in oi posibili, n vero tunc reflectat se, sup se, tunc dicit cognoscere omne posibile, & se reflexè, seu in actu signato. Sic n dicit res fieri in actu exercito, quando ipsum opus exhibet, ut Sedendo in actu exerato, ostendis te sedere posse, éq idem ac te implicite ostendere, qdo u. dicis te tacere, taces in actu signato, n exercito, id est expresse, signanter & cum actuali reflexione.

XII. Actu & poá. Actu vo dicit é, quando é producta, & ht simpliciter extra caas seu actualem exiam. Poâ dicit res qdo necdum é producta, sed pt é actu.

XIII. In actu primo & in actu vlo, In actu primo dicit vis accipi qdo à poá quam nondum ht, pt tn hré, accipit denominationem. In actu vlo am cum iam ht poam aliquid efficiendi, vel patiendi, sed n ht ex parte principii omnia requisita, ut in actum eodem exire pot, Sic voluntas peccandi in dormiente é in actu primo remoto, & vigilantis voluntas é in actu primo proximo.

XIV. Prius naá & Posterius naâ. Prius naá dicit res quæ n dependet ab altero, atq pt é sine illo, Posterius naâ é quod dependet ab altero in existendo, Simul naá st quæ se nec præcedant, nec subsequunt, talia st relativa, Prius tempore quidsit patet.

XV. Transitive & n transitive, Primum dicit illud quod é tale p aliquid sibi adjectum, ad quod videt quodammodo transire ad hoc, ut sit tale, vg. aá dicit transitive corporea, maá prima Spiritualis, aál naále, &c: Intransitive dicit quod é tale per suam étiam, sine respco, n transeunto ad aliud, Sic aál é intransitive scribitivum. (prim se

XVII. Collective & distributive, Primo modo accipiunt multa simul, vdo multa se

XVIII. Essentialiter accidentaliter & integraliter, Ecliter é qdo aliquid ita convenit alicui, ut sine eo n étt ejus étia, sive n étt ipsum hoc qd é. Accidentaliter id convenit sine quo n tollerit saltem immediate étia, dixi saltem immediate qá eo ablato n eo ipso iam aliquod pdm in essentiâ deesse videat licet ea essentia p seruare n potit physicè sine hoc quod auferit, Sic hoó accidentaliter é visibilis, qá ablatâ visibilitate adhuc essentia ht poá sua, scilicet aál naále, physicè tn interiet hoó ipse. Integraliter é hré aliquid p modum partis n essentialis, ita ut sine ea éé n possit, sed alicujus partis quasi ultra essentiam & solum ad aliq ornamentum ptinens, ut é brachium, nasus &c: Dicit n écliter, idem ac independenter, & n p participationem, sive à se, sic Deus dicit écliter, existere, Cráá p participationem seu dependentem à Deo.

XVIII. Primario, & Secundario, Primario dicit qdo aliquid intendit p se & ratione sui vdario u. qdo aliquid intendit pp aliud, vel qá é medium ad illud assequendum, vel qá é inseparabile ab illo altero, Sic qui vult ensem, vult n duritiem ferri, & laborem artificis, ensem quidem primario, duritiem vdario, tam ab illo inseparabilem.

XIX. Radicaliter & Proximè seu poáliter. Radicaliter intelligimus cum aliquis proprietati radicem assignamus, Sic dicimus naále, radicaliter é visibile, qá est radix visibilitatis. cui radicaliter competit risus. Proximè u. seu poáliter tribuit

principio immediato alicujus operaõnis, Sic proximè risus prouenit à risibilitate.

Deniq Intrinsecè & Extrinsecè, Intrinsecè sgcat idem quod eéliter, uel intrinsicè unitam aé conjunctam rem alteri, deniq idem é ae inuolui in concepta alicujus tqm tis, sic tis dicit eé intrinsecus relaõni, uel ppni. Extrinsecè his oppositum sgcare phibet.

Obiectiuè & Subiectiuè, Prius sgcat prout existit extra intllm, posterius in intllu.

Et hæc pro prima Tyronum in Philosophia instructione dicta sufficiant, ne nimis fusi simus in tabula libri, sed potius Deô, ae Deiparâ Vota & studia nra dirigente librum ipsum aperiemus, & ad Subtiliores quæstiones gradum animorius faciemus.

De Natura

Ales 2do Metaph. cap. 3. q. 3. diuidit Philosophiam in Naalem, Moralem & raalem definiturq Philosophia, quod sit scientia rerum p caas suas deducta, sed hæc e unlis dfio nam sic definita Philosophia complectitur Logicam Physicam Mathe: &c. sed cum nos oes illius partes nominatas, tractare n possimus, nec uelimus, sed quasdam solas easq præcipuas, ideo strictius Philosophiam accipere debemus, e go prout in præsenti de ea

Philosophia scientia de rebus naalibus & raalibus p caas suas deducta Philosophia am dicit latine amor Sapientiæ, Sophos enim græci nuncupabant Sapientes & Sapientiam dicebant Sophiam, hic agemus de Philosophia raali hoc e de Logica coonis am usus in qualibet scientia tractanda necessarium ee docet, præcognitiones quasdam & prolegomena præmittere, quibus ipsius rei quæ exponenda nunc accipitur aliqualis scientia acquirat, ne itaq & nos à coeni usu & sensu deuiemus, & in incertum disputemus pugnemusue, quari aërem uerberantes de Logica, quidnam autem illa sit ignorantes, disputaonem de naa Logicæ præmittemus.

Quæstio I.

De Nomine, existentia, & aliis distinctionibus Logicæ

Cum res quælibet noscat tum ex dfne sui, tum ex proprietatibus, hac quæstione inuestigabimus quidnam sit Logica, dum de genere in ejus dfne agemus, tandem de existentia, dignitate, tum quodduplex sit Lca & alias ejus proprietates indagabimus.

§ I.

Quid Sit Lca, & unde Originem duxit ejusq dignit.

Logica à græca uoce Logos originem trahit, & qa uox logos uarias (ut unguæ græcæ periti aduertunt) hit sgcaones, hinc fit ut & nomen Logicæ uarie usurpetur. Logos enim n tm sermonem externum, sed m internum, hoc e mentis operaonem apud Peripateticos denotat, ideo Logica latino idiomate n tam sermocinalis quam raalis facultas apellanda e. Vocatur m organum instrumentum, & modus sciendi, idq propterea, quod oes aliæ scientiæ utant Logica tqm instrumento. Unde breuiter definiri pt, quod sit facultas eliciendi bonas operaones intellectus

Licet iuxta Philosophum nne Logices n oia ueniant quæ in hac facultate tractari solent (cum multa ad Metaphy: magis spectent) sed ea solum quæ demonstraoni aliquomodo deseruiunt ex coonitn hujus uocis usu in scholis Philosophicis hodie tota hæc facultas nomine Logices gaudet 2

Quoad originem Logicæ, dico illam incepisse incipiente primo hoe, & cum cæteris scientiis eq à Deo infusam ee, ita D. Thomas I par: q. 24 Art. 3 Ab Adamo uero p filios e deriuata ad Noë inde ad Abrahamo, ab hoc ad Chaldeos & Egyptios, à quibus teste Euguino acceperunt græci inter quos ualde floruit sed tandem diuturnitate & injuria temporis cum cæteris rebus senescens, ad tempo 3

ra Platonis & Alij pœne exolerit.

Vnde Principium Logicæ iam iam deperditæ Lé inventor & restaurator Ales, patet nam licet primus Laer dicat Magistrum Diogenes & Laertius, cap. 3. de vitis Philosophorum, & ante hunc imperfectum quoddam initium, ejusdem scripserit Zeno, ut testatur idem Laertius cap. I, tamen Solus & primus Ales, hanc facultatem ex Prosaico in ordinem pulcherrimum redigere certas máas digessit, ita ut Cassiodoro testante nihil perfectius quam Læas reliquerit.

Quantum ad dignitatem Logicæ ejus dignitas potissimum constat & elucet ex sbo, quod dirigit, quod é nobilissima pars hois scilicet ráo. hinc ait Toletus cum Lá ráonem efficiat & ráo sit nobilissima hois portio, hóo sine Logica cum efficiente imperfectus est.

§ II.

Quotuplex est Logica.

Primo Lá dividit in náalem & artificialem, náalis alia é actualis, alia habitualis. Actualis náalis sunt actus ipsius, quibus intellectus absq; ope alterius artis inquibet scientia discurrit, componendo dividendo definiendo &. Habitualis náalis quel habitus ab hujusmodi actibus genitus, & ad similes elycendos inclinans, vel qd probabiliter judico, principia generalia luminis náæ ex quibus náaliter discurrimus.

Artificialis Lá itidem alia actualis, quæ sunt actus intellectus elyciti ope & regulis certis docentibus recte dividere definire &c: Alia artificialis habitualis, quæ sunt regulæ quædam & præcepta habitualia, studio & labore acquisita, quibus intellectus iuvatur & facilitatur, sine errore res cognoscere, apprehendo, judicando &c:

Quod ám Logica dety artificialis probat a pari aliarum artium & disciplinarum: dantur enim variæ artes docentes modum recte earum opera & sine errore exercendi, qó ním deliturus facultas, instituens & dirigens intellectum, ut sine errore definire dividere, & de ijs discurrere queant.

Confirmat primo ab experientia, nam videmus passim tradi ejusmodi regulas & præcepta, ac Scholas & Academias multitudine discipulorum repleri, qó daf.

Confir: 2do: nam experimur alios qui similiter magis his præceptis studerent & ea opere implent, melius aliis discurrere, qó daf facultas vere ratiocinandi.

Differt ám artificialis a náali, qá intellectus náali tm instructus, tameti aliquas conclusiones ex premissis deducat, id tm timidè facit, & ita ut ráonem scientificam suarum ráonum conclusionum reddere nposit. Vnde a ráone scientiæ & artis propriè sm dictæ differt idem usus artificialis inductus facile & absq timore ullo errorum ex alio deducit & scientificè concludit. Porro artificialis hæc Logica duplex: una acquisita, una scilicet inventionis, a qua primi artium & scientiarum inventores easdem artes ac scias, longa experientia & reflexione, ad actus proprios invenerunt. Et una Doctrinæ, seu p doctrinam & præcepta a Magistro tradita, qui modus esto faabilior priore sit, ac tutior, in eo tm n' tm Philosophiæ Tyrones seu quamcunq alias artium & scientiarum alumni, ut excellenter profitiant, excellenter n' sudare cogitab. Logica artificialis dividit iterum in úalem & parlem. p unlem aliqui intelligunt illam quæ tradit præcepta ómnibus scientiis cómia, rg. dfm tradendam eé p éclia, demonstrationem constare debere ex necessarijs, p parlem u. illam intelligunt, quæ tradit præcepta propria præcepta, alicui parti scientiæ convenientia, rg. qd dfó in Physica desumi dt ex máe & foé,

metaphysica uerò a genere & diffā. Alij uerò uolunt Logicam unlem cē oium conclusionum & preceptionem conclūnem, parlem uerò cē preceptum aut conclusiné aliqua singulare. 13

Dividit n Logica in Analiticam seu scientificam, & demonstratiuam, que docet scire & qualiter sit faciēda demonstrā. Topicam, que docet pubabiliter in utrāq partem disputare, & Sophisticam, que docet, seu tradit regulas cognoscendi Sophismata, & cognita Soluere. Dividitur tandem in Verbalem realem & rēalem, & in multas alias, & inutiles diuisiones, quas ut tales consultò omittimus.

Dividitur tandem celebri divisione Logica in Docentem & Utentem, utrāq uerò in Actualem & habitualem; Docens Actualis sunt ipsa precepta, quibus intellectus quasi instruit & docet facere rectos operationes, Sic iudicium quo dicero, ohis dt constare genere & diffā, est Lca docens actualis. et cē actus Lcā docentis, & primo quidem qō iudicium illud sit actus Lcē patet, qā ad Lcam spectat ostendere, quomodo faciēda sit ohō; quod u. sit Logicē Docentis n patet, qā fungit munere Magistri docentis intellectum, ut rectē faciat dām. Lcā Utens actualis sunt ipsē operationes elicitē ex dicta precepta, seu dt ohes, Sylli actuales vg. hoō é aāl rāle, ois hoō é nisibilis, Pr̄ é hoō, qō Pr̄ é nisibilis, qui duo actus realiter sine sunt distī à prioribus, scilicet preceptis, possint enim separari, cum p̄t quis iudicare, quomodo faciendus sit syllus, & tn illum n construere, atq adeo darum é Logicam Docentem ab Utenti actuali realiter distīqui, sed major é difficultas, de divisione Logicē in Utentem & Docentem habitualem, pro cujus Solutione. 14.

Quæritur hic quid nōe Lgicē utentis ueniat..?

Respondent aliqui cum Hurtado & Vasquez Logicam utentem ita debere accipi, ut Lcā sit ablatiui casūs, atq adeo nōe Lcē utentis ajiunt uenire, oēs habitus scientificos, qui Lcā utuntr, Sic uocant Phycam Metaphicam, Theolo: utentes Lcā. Sed contra hanc explicationem é primo, qō nisi aliquid obstet p ly Lca utens, debeamus intelligere id qō é unum membrum dividens Lcam habitualem, sed habitus alii utentes Logicā, n sunt hmōi membrum dividens, qō p ly Lcā utens n dōt intelligi alij habitus Lcā utens. major patet, quando enim possumus dicere, hanc divisionem cē bonam, debemus dicere eam potius cē bonam, quam malam, qō uerò nihil obstet, quo minus dicamus eam bonam patebit ex dicendis. minor pb. Cē membrum bonum dividens Lcam habitualem dt contineri in Lcā habituali, tām pars in toto, sed habitus utens Logica n sunt partes Lcē habitualis, neq in ea tqm partes in toto continentr, qō. major patet ex dialectica, minor n constat, nam Phycica Metaphycica &c: n continentr in Lcā sola habituali oēs habitus intellectuales. Ido: qā alij sciē n sunt utens Lcā eo potius sunt utentes Lcā, hoc é preceptis Lcii in sua māā; quia qui utitur instrumento n dt dici utens instrumentum, sed utens instrumentō. Atqui Lcā é instrumentum, saltem impropriē alicuius scientiæ, qō alij sciē qui utuntr Lcā n dōt dici Logica utentes, sed Logica utentes, major immediata patet, qā qui utitr malleo, n dt dici utens malleo, sed utens malleo. 15

Dicunt alij quod p ly Lca utens n in ablatiuo debeant alij habitus intelligi sed in nominatiuo, adeo ut quinis habitus intellectus qui utitr preceptis Lcē possit dici Lca utens. Sed contra 2°. Lcā utens potest cē nōe aliis scē omnibus scientijs utentibus preceptis Logicē, qō alij scientiæ n sunt Logicē utentes, cqā é clara, ads pb. nulla scientia alia facilitat intellectum ad alijcēndos Syllos probare unum tōam, immō falsa & falsa, sed Lcā utens facilitat ad tales Syllos bonos elyciendos, qō nulla alia sciā é Lcā utens, adeoq Lcā utens p̄t cē nōe oibus alijs scijs. major est certa 16.

nam quę scia concurrit ad Syllos istos Aristos: oé A est B. sed oé C é A, gº oé C. é B. idem hujus scientię, erit iste in mâa falsa, ois substantia é Spiritualis, ôti equus é substantia, gº oi equus é spiritualis, in his & similibus exercet Lca utens, & tri nulla alia scia à Lca dsta hic intervenit. minor patet m, qa Logica utens n curat determinatum modum illius é iudicare, an maius uel minus extremum sint cum medio tro connexa hoc enim præstant alię scię uel intellectus. Logica aũ tri solicita é ut ponat in bona fa illos tros, gº habeñ pt m abiq alia Scientia

11. Respondent cum Conimbricensibus Complutenses & Fonseca & alii Lcam n eé utentem respectu partis scientificę, sed solum dici utentem, respectu partis Topicę & Sophisticę, sed contra est nam imprimis Lca in usu præceptorum abstrahit à maa idem enim præceptum diuersis rebus applicari pt, ut patet in arte Sculptoria, quę præscindit à maa cuprea, lignea &c: circa quas uersari pt. Deinde falsum é Lcam tri eé utentem respectu partis analiticę, siue in propria, siue in aliena maa, licet enim doctrina & præcepta dstgnt ab usu, n sequit tri doctrinam n eé scientifico modo traditam, praxis enim n sequatur scientię, ut hic supponere uidemur aduersarij, n negamus tri Metaphy: idem dicendo de aliis scijs facere suas demonstrationes, sed hoc falsum é quod n concurrat Lca. Tertio falsum é quod maę probabiles n sint aliarum sciarum, cur enim conclus de motu coeli, rg. n spectet ad Physicam.

§ IIII N

Vtrum habitus Logicę Docentis dstguat ab Utente.

18 Dico Habitus Lcę utentis dstgt realiter ab habitu Lcę docentis. Ph primus actus Lcę utentis, dstgnt realiter ab actibus Lcę docentis, gº & habitus Lcę utentis dstgt ab habitu realiter Lcę docentis, ads pt nam actus Lcę docentis, sunt regulę actus uero Lcę utentis, sunt regulatum. sed oé regulam & regulatum sunt dsta, gº & actus regulans & regulatus sũt dsti. cqa am prima pt, qa ꝑ actus generant habitus gº ꝑ actus dstos & diuersos generant habitus dsti & diuersi; actus enim similes sibi generant habitus, gº.

19 Ph 2do: Cubiculũ dat nouas difficultates n circa idem obm soale, dat nouus habitus ad eam superandam, sed dat specialis difficultas in utendo Lca regulis, gº dat habitus nouus ad hanc difficultatem superandam. major patet, ad hanc enim finem ordinant habitus, minor ph. nam licet sciant præcepta, de faciẽda demonstratione syllogistica &c: adhuc remanet difficultas, quam oés experimur in ijs faciẽdis. ergo supposito præceptis dat specialis difficultas in utendo regulis. ads experientia constat, sępe enim uidemus ipsos Magistros difficultatem habere, redigendi in librum suam argumenta, qui tri regulas optime nouerunt.

20 Confirmat: nam licet quis sciat præcepta rg. computandi, nihilominus maret difficultas in usum de praxin redigendi, ut patuit uidemus in n exercitatis in exercitatis uero nulla uidet & id experientia constat in oi facultate, gº n: licet quis sciat præcepta Lcę adhuc maret difficultas illa in praxin redigendi, gº dat habitus hanc sublevans. Ph 3tio pt deperdi habitus Lcę docentis, n deperdito habitu utentis, gº sũt diuersi habitus, cqa patet, nam mutua separabilitas, é signum dstionis realis, ut dicemus infra; ads pt: nam Theologi, Mathematici &c: faciunt optimos Syllogismos, definiunt & diuidunt de præceptis Lcę cogitando, imo n interrogarent, sępius in quonam modo uel figura sint Syllogismi nescirent dicere. neq dicas similes Syllogismos proficisci à Lca naali n artificiali.

contra enim ē, qā habitus, & facilitas genita ab actibus artificialibus ē artificialis, sed facilitas in uiro docto, ē genita à sæpius exercitis actibus Syllogizandi artificialibus gō ē artifi.

Confirmat facilitas dandi præcepta, & facilitas exequendi præcepta, realiter inter se distinguunt: sed habitus Lcæ Docentis & Vtentis, sunt facilitas dandi præcepta & exequendi præcepta, gō. major patet, nam 2 illæ facilitates pount separari ut & in alijs habitibus. Sic ponamus hoēm maxime exercitatum, in tradendis præceptis artis Saltatoriæ: hic certè habebit optimum habitum præceptiuum, & tn̄ si nunquam se exerceat in arte Saltatoria, experiet difficultatem in Saltando. Sic aliud ē, ēē Architectum, & militem merè præceptiuum & Theoricum, ab executiuo & practico, gō. 22

Rx aduersarii contra Conf. immediatam: Totam difficultatem quam experitur ille qui h't Lcam docentem pfectam in exequendis præceptis, prouenire rāone māæ, qā nimirum operationes, circa māam determinatam aliarum scientiarum, cujus māæ notitiam n̄ h't Lcā, & quamdiu ē hæc ignota, tam diu ē difficultas applicandi præcepta. Sed contra: defectus māæ pārlis caāt difficultatem exequendi præcepta, gō cognitio māæ pārlis, caāt facilitatem exequendi præcepta, cum sit eadem proportio, sed actus reliquarum sunt cgio māæ pārlis ut patet, gō actus reliquarum sciārum caānt facilitatem exequendi præcepta. Vnde. 23

Pt. 4 conclūo facilitas exequendi præcepta, caāt ab actibus reliquarum sciarum, sed habitus Lcæ utentis, ē facilitas exequendi præcepta gō habitus Lcæ utentis caāt ab actibus reliquarum sciarum, gō habitus Lcæ utentis n̄ ē habitus Lcæ docentis. Pt. hæc cqā: habitus Lcæ Docentis n̄ caāt ab actibus reliquarum sciarum, uerum ab actibus solius Lcæ, sed habitus Lcæ utentis, caāt ab actibus reliquarum sciarum, gō habitus Logicæ Vtentis n̄ ē habitus Lcæ Docentis. 24

Confirmat contra Aduer: quotiescunq ē defectus māæ pārlis toties ē difficultas exequendi præcepta, imo impossibile ē illa exequi, sed p aduersarios, stante facilitate dandi præcepta, sæpius ē defectus māæ, gō stante facilitate dandi præcepta, sæpius ē difficultas exequendi præcepta, gō hæ duæ facilitates pount separari ab inuicem realiter 25

Instant Aduersarij contra pbm 3 numero 21 datam, n̄ ēē difficultatem in dandis præceptis manente artificiali facilitate exequendi præcepta: Vnde qdō Viri docti bene argumentant nec pount dare præcepta, sola naāli ui, urgent māam propositam & ideo boni Sylli, n̄ proficiscunt à Lcā artificiali utente, qā ut quis operet ex directione artis, requirit saltem tenuis & insensibilis reflexio, & attentio ad ejusdem artis præcepta, nam alias n̄ apparet qualiter opus directiue pendeat ab arte. Sed contra qā in uiris illis qui difficulter dant præcepta Syllorum, à se constructorum, ē artificialis facilitas exequendi præcepta, ut pt: facilitas genita p actus artificiales, ē artificialis, sed facilitas exequendi præcepta remanens in ejusmodi uiris doctis ē genita p actus artificiales, gō pt minor, qā facilitas exequendi præcepta remanens in ejusmodi uiris ē genita p actus cum reflexione ad præcepta Lcæ elicitos. 26

Obij primo, n̄ sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed nulla ē necessitas ponendi distinctos habitus Lcæ docentis & utentis, gō n̄ sunt dsti; minor pt; nam idem habitus p't facilitare ad tradendas regulas, & ad illis utendum, gō n̄ ē necessitas dsqui hos habitus. Rx C. majo: N. min: ad pbm minoris D. ads idem habitus p't facilitare ad regulas & ad utendum illis, si n̄ sit noua difficultas in usu transeat ads, si sit noua difficultas in usu N. ads & cqm. 27

Dices: Pt eadem res diuersas præstare denominaōnes, gō m̄ idem habitus p't ēē docens & utens: & diuersam denominaōnem dare actibus: Rx C. ads N. cqm. rāo ē data in pbne 28

conclusionis, scilicet & mutua separabilitas, & noua difficultas in utendo, & demum qa utens e realiter posterior docente, & ab illa dependens, go diuersus, cum idem à se ipso, dependere nequeat.

29 Obj. III. directe contra I pbm conclusionis sie: Ex diuersitate actionum n bene infertur dstio habituum, go neq hie: pt ads, indurare, & liquefacere sunt diuersæ actiones, sed has diuersas actiones idem sol producit p calorem, ceram liquefaciendo, & lutum indurando go ex diuersitate actionum, n bene infertur diuersitas caarum. R D. ads, ex diuersitate actionum 2dariarum n bene infertur dstio habituum C ads, ex diuersitate actionum propriarum & primariarum N. ads ad pbm & instantiam R patet; 2darius enim solis effectus liquefacere &c:

30 Dices: Sensibilitatis & raalitatis actiones propriæ & primariæ sunt diuersæ, & tn sensibilitas & raalitas sunt idem realiter, go m licet actus Lcæ docentis, & actus Lcæ Utentis sint diuersi, n tn sequet habitum Lcæ Docentis & utentis ee dstos realiter. R C. ads N. cqm, Disparitas e, quia licet reperiat sensitiuum aliquod, quod n sit raale, rg. bos, equus &c: nihilominus sensitiuum & raale, aliquando necessario semp reperiunt, ut patet in homine, qd de Lca Docente & Utente nunquam uerificat

31 Instabis eadem cognitio pt ee repræsentatiua raalitas & aalitatis, go & eadem species pt ee repræsentatiua, actuum & præceptorum Lcæ, hoc e Lcæ Docentis & utentis. R C. ads N. cqm Disparitas e, qa aalitas & raalitas separabilia n sunt, cujus oppositum diximus pbne 3tia, numero 21 euenire in Lca Docente & utente.

32 Obj. IIII. Nulla operao recta ut e conformis præceptis Lcæ e dsta realiter ab eadem operaone recta, ut e cgio ueritatis go ois habitus sciendi, seu docens erit m habitus eliciendi operaones, seu utens. R N. ads nam operao recta ut e cgio ueritatis, dicit eeliter, eam cqm, qua intellectus cognoscit aliquid prout e in se à parte rei, & operao recta ut e conformis præceptis Lcæ dicit eeliter aliam cognitionem, qua intellectus cognoscit actu ee elycitum, iuxta regulas Logicæ, adeoq actus illi sunt realiter dsti, ex dictis.

33 Colliges I. Aliam ee conformitatem, actus cum obo, quæ dicit ueritas foalis, Aliam ee conformitatem actus cum præceptis Lcæ, quæ uocat rectitudo, prior itaq pt ee absq 2da ut si dicas, hoo e raale aal, n e dfio iuxta præcepta Lcæ, qa postponit diffæ genus, e tamen uera ppoo, quia enuntiat obm prout e à parte rei

34 Colliges II. In aliis habitibus dstgnt dirigentes ab exequentibus: nam prudentia e habitus dirigens oes uirtutes, n e am dubium prudentiam cum sit in intellectu dstgui ab habitibus uirtutum, qui sunt in uoluntate, cur m n in Lca.

35 Colliq. III. Lcam Utentem præter nudum Lcæ habitum, dicere intrinsece & eeliter uoluntatis imperium & impedimentorum, quæ ex parte actus 2di reperiunt absentiam, cum igit actus uoluntatis, sit qualitas, & multa impedimenta contraria qualitate tollant, negari n pt realis harum Logicarum dstio.

Quæstio II.

An Lca sit Scientia uel Ars

§ I.

In quo declaratur Lcam ee Smplr Scientiam.

1 Præn. I. Scientiam ab Ale 3pliciter sumi, primo stricte pro cognitione euidenti, quæ pp se tm expetitur, & ad alias scias n refertur, sie eam accipit 2 Metaph. tex. 12 quam optime declarat D. Thom. I. 2dæ, q. 5 Art. 3 ad 3. Vocans eam Scientiam simpliciter. 2do late pro quacunq cognitione ~~m~~ opinatiua, sie eam sumit I Metaph. cap. I dum ait: ois hoo naaliter scire deriderat. Tertio proprie pro cognitione euidente discursiua, sie eam

definit I Post.

definit primo Post. dum ait, Scire ē ꝑ demonstraōnem cognoscere. Vnde Sciā ē, uel cognitio rei ꝑ demonstraōnem.

Prenot. 2do: Habitum ēē qualitatem quandam inhærentem pōē, producta ab uno actu intenso, uel multis remissis facilitans pōam ad producendos similes actus. 2.

Habitus ut sic diuidit, in Virtutem & Vitium. Virtus ē dispōō ꝑfecti ad optimum. Vitium ē corruptio & remotio uirtutis iuxta Alēm I Phys. textu 18. Demonstraōnem autē ꝑplicem; à priori seu ꝑ caām, & eētiam ac principium; à posteriori seu ꝑ effectus.

Prenota 3 Sciām aliam ēē Actualem, aliam habitualem, Sciā actualis ē, Assensus certus, & euidens alicujus conclusionis ꝑ comparatus ꝑ demonstraōnem, Sciā uero habitualis ē habitus seu qualitas certa & euidens ꝑ demonstraōnem acquisita, inter quas scias hæc ē diffa quod actualis tam diu in nobis ꝑseuerat, quam diu illi conclusioni assentimur. Habitualis u- in nobis m̄ n̄ cogitantibus manet. 3.

Pren. 4. Lcām diuidi in 3 partes, quarum prima uocat Analitica seu demonstratiua & ē illa in qua fiunt Sylli demonstratiui constanter scilicet ex ꝑpnibus necessarijs, 2da dicitur Topica seu probabilis & ē illa in qua fiunt Sylli constanter ex ꝑpnibus probabilibus seu contingentibus, Tertia Sophistica seu apparens, & ē illa in qua fiunt Sylli, constanter ex ꝑpnibus apparentibus id ē ex ꝑpnibus quæ apparent ueræ & sunt falsæ. De his iam m̄ dictum ē quæst. præcedenti § 2 n 13. 4.

Dico II Lcā Docens ē Sciā, idq̄ 2dum oēs Sui 3 partes, Est contra nonnullos antiquiores, quam tenet Alēs 6 Ethi. cap. I. & I Priorum cap. I. D. Tho: 5 Metaphys. Sectione 4, & Opusculo 70. Comptonus Ariaga, Ouiedo, Caramoel, Sotus, quæst. I 5.

Ph primo: Omnis disciplina continens ueras & proprias demonstraōnes, ē propriè Scientia Sed Lcā ē talis, gō ē Sciā. Major ꝑtet ex Alē 5 post. cap. 2. minor ꝑt, Lcā demonstrat dfm uel diuisionem, debere ēē clariorem definito, dicendo oīs manifestaō ꝑ genus & diffam ē definitio sed talis manifestaō debet ēē clarior re manifestata, gō aliqua dfio debet ēē clarior rē definita, ē in Darapti, Item ostendit demonstraōnem generare sciām, dicendo: omnis argumentaō constans ex principijs euidentibus, ueris & cāis conclusionis, generat scientiam sed demonstraō maxime à priori ē talis argumentaō, gō generat sciām. Similiter demonstat Topicum Syllum generare opinionem dicendo: oīs argumentaō quæ constat tm̄ probabilibus, generat opinionem, sed Syllus Topicus ē hujus modi, gō ostendit tandem ex uero n̄ sequi nisi uerum in bona fōē, ꝑ illud quæ st̄ eadem uni tertio st̄ eadem inter se gō habet demonstraōnes. 6.

Conf: Illa ꝑpōō ē scientifica quæ ex principijs euidentibus ꝑ euidentem cqm̄, proprietates & caās suorum obiectorum demonstrat, Sed Lcā ē talis, gō. Major ē Alis 6 Ethico: dicentis, sciā ē cognitio intellectus discursiua, certa & euidens rei ꝑ caām, ꝑ quam res ē & n̄ contingit se aliter habere, minor constat ex argumento primo ubi adduximus plures demonstraōnes. cqā ē in fōē. 7

Ph 2do: Nam nisi Lcā sit sciā, nulla dabitur uera sciā, gō ē sciā, sequela ꝑt. nā oēs scientiæ modum procedendi scientificum hīt à Lcā, gō nec illæ erunt sciæ, si istā n̄ ē. 8

Confirmat primo: ut aliquis discursus sit scientificus, dt constare scientifice, de bonitate fōē, sed hanc nulla facultas monstrat, nisi Lcā, gō. Major constat, nam nullus erit securus & eētus de conclusione nisi sit certus qd bene inferat, min: alter patet nā ad Lcām Spectat dare legitimas conclusiones.

Confir: 2. Bonitas fōē ē demonstrabilis, sed à nulla alia facult. quām à Lcā, gō Lcā eam demonstrat. Min. patet nam eo ipso quod doceat modum hunc demonstrandi ē Lcā, major ē clara, nam si ostendatur aliquis discursus ēē 2dum fgram & modum, Lcām ostendet, ꝑ eētiam fōē ac perinde demonstrabitur in hoc enim consistit raō fōē, gō cum hoc fieri poīt à Lcā, Lcā ꝑt habere demonstraōnes ac proinde ēē Sciā.

11 Pt̃ 9tio ejusdem scíã ẽ agere de passionibꝰ cujus é agere de essentia obi, sed Lca é agere de cétra modi sciendi, gò & propñtatibus ojusmodi. atqui ꝑ eãm ꝑount demonstrari propñtates gò Lca pt facere ueras demonstrãones.

12 Pt̃. 4. Lca inclinat intellectum ad iudicandum Conclusionibus, numero 6 probãr ꝑ cãas x rdones ꝓãles earum, gò é habitus Scientificus, pt̃ cgã, nam nõ pt ẽe opinio, qã opinio nõ iudicat ꝑ rãões ꝓãles de conclusionibus in bona cgã, nõ mõ pt ẽe fides, quã innititur authoritati dicentis, nõ mõ intellectus & habitus principiorum, qã iste nõ procedit ex cauã, nec mõ é ars, qã ars é de re factibili, nõ procedendo demonstrative

13 Pt̃ 9to: ut aliquid sit Scientia sufficit quod procedat demonstrando passiones de sbõ prout maã circa quam uersaꝰ illa patitur. Vnde Metaph: dicitur cẽ Scia uere & passiones de suo sbõ demonstrat, nõ ꝑ eãm propñe dictam, sed ꝑ rãonem ꝓãlem, sed Lca hoc loco procedit, gò é Scia minor pt̃: nam mõ é tão ꝓãlis seu uirtualis cã, & prout maã patit̃ logicali, rg. prõ dicabilitas geneni, & reliquorum prædicabilium, eorum uniuersitas.

14 Conf. Actus uoluntatis quatenus ad bene beateq; Spectat uiderdum, cadunt sub aliqua propñe & uere scia, à Physica dstã, uidelicet sub morali Philosophia, gò rõb intentiones, quatenus de hiis demonstrant passiones, & conducunt ad sciendum, sub aliqua scia à Metaphysica dstã cadent, cujusmodi é Lca, nam licet entitates rãonis rdum considerat Metaphysicus, sub hoc tñ fine quatenus deseruiunt rectõ intellectui, & sciendi modo ad Deum spectant.

15 Pt̃ 6to: nam in libris quos in de Lca edidit Alẽs, tam multæ sunt demonstrationes ad Logicam concernentes ut illis ꝑspectis esset res quæstio, & controuersum sit Lcam ẽe sciam, nam tñ conuertendi ꝑ enthymemata in reductione modorum imperfectorum ad ꝑfectos in medij tñ inuentio nẽ &c: tam multas statuit demonstrãones, ut hæc una pars reliquas oẽs scias demonstrãonũ multitudine facile uincat Lca. Vide Alẽm in lib. priorum & ꝑih.

16 Dico III. Lca Vtens nõ é Scia é Diui Thom. 4. Metaph. Sect. 4. Sanchez Arriaga, pt̃. primo: Lca Vtens nõ é cognoscens sed efficiens, seu producens, gò nõ é Scia tão, pt̃ nam gò aliquis Philosophus efficit rg. ẽfm hominis, nõ utitur ipso homine cognito, sed ẽfm quæ illum cognoscit: tunc aũ nõ cognoscit reflexe ipsam ẽfm, sed tñ illam efficit, gò uti aliqua re nõ é eam cognoscere, sed eam efficere iuxta regulas præcognitas, idem é dicendum de ipsa Lca Vtente.

17 Pt̃. 2do: Scia é habitus intellectiuus & resolutiuus sed Lca Vtens tñ é habitus constructiuus, sed compositiuus instrumentorum logicalium, gò nõ é Scia

Confirmaꝰ, Habitus Specificaꝰ immediate ab actu, sed Lca uteris nõ elicit actum Scientificum, sed tñ introductiuum fcã Artificialis in maãm, scilicet fodam ꝺfnis, diuisionis, in conceptibus obiectiuis, gò nõ é Scia

18 Lca utens nullam efficit demonstrãonem ꝑ quam demonstret aliquam passionem de suo obõ gò nõ é scia, pt̃ tão; Lca utens solum utit̃ præceptis logicalibus ad hoc ut intellectus nõ dicentibus talibus regulis fiãt instrumenta logicalia, gò.

Confirmaꝰ in omni demonstrãone conclusaꝰ intellectus ut assentiat conclusioni ꝑ premissas, itaq; actus scientificus é assensus conclusionis ꝑ premissas, sed in actu Lcæ utentis nõ é aliquid simile, sed solum constructis modi sciendi, sicut actus artis é construere artificiatum gò. Confirmaꝰ ex D. Tho: 4. Metaph. lect. 4. uti docet gò Lca ꝺcta quod é docens é scia, utens u. recedit à modo sciendi.

§ II.

Satis fit Obiectionibus.

19 Obj. I. Lca é modus sciendi gò nõ é Scia. cgã pt̃. modus sciendi é quoddam instrumentum alicujus sciaꝝ, Sed instrumentum nõ é scia uel ars, rg. penicillus nõ é ars pictoria gò nec Lca é scia. Rẽ C. ad N. cgm. ad pbm C. maj. D. min. instrumentum nõ pt̃ ẽe ars uel scia, illa cujus é instrumentum C. min: nõ pt̃ ẽe ars uel scia alia ꝺstã abilla cujus

é instrumentum N. min: &c cap. Sic ars Typographica é instrumentum artium, scilicet Rhetoricæ Grammat. &c. ars sternifactoria artis equestris &c. gó m Sca ñ obstante qé sit instrumentum 20
aliarum sciarum pt cæ scia.

Obj 2. Sca ut sit sciá dt aequiri p demonstrationem, sed p hanc ñ pt aequiri gó ñ é sciapmer pt exprescribit Modum faciendi demonstrationes, gó é prior à demonstratione, go ñ pt aequiri p illam, Rx N. min. ad pbm Dico, Scam turc incepisse tunc cæ scientiam, cum p varias reflexiones animadversiones & experientias, regulas infallibiles demonstrandi procuravit sensim, quas postea demonstrationes elicuit, quæ habitum scientificum produxerant.

Obj 3tio, Scia ñ dat de singularibus, sed Sca agit de Singularibus, ergo hic & nunc à nobis 21
efformandis, gó ñ é Scia. Rx P. maj. Scia ñ é de Singularibus, sub ratione Singulari transeat
major. Sca ars tractat de singularibus, sub ratione boni, rg. de definitione singularium scilicet
constat genere & differa quæ conveniat omni definitioni, de hac ars vel illa dfre bm p accidens
& varie agit, dixi transeat, qa ñ é certum ñ possit cæ scientia de Singularibus.

Obj 4 Sca é instrumentum sciarum, gó ñ é scia, nam instrumentum ñ dt cæ ejusdem rationis 22
ultimæ cum re cujus é instrumentum ad hoc responsum é superius.

Obj 5 In hoc præsertim differunt sciæ & ars, quod scia sit circa id quod é, sc ars circa ge- 23
nerationem, at Sca ñ é id circa id quod é, sed circa generationem seu stylum effectionis, gó
é ars de ñ scia, major é Alis cap. ultimo 2do Post. minor u. patet. Rx N. maj non h é ide
differa artis & scia, ars enim circa factibilia versat, & scia circa demonstrabilia.

Obj 6. Scia é de necessariis & perpetuis, sed Sca é de contingentibus, gó ñ é Scia; major Alis 24
i Post. cap. 1, minor pt. qa é de Syllis, Effectibus, & reliquis hujusmodi quæ sunt extra fluxus
bilia à nobis & contingentia. Confir. qa omnis scia é subalterna, vel subalternata sed
Sca ñ é talis, gó ñ é scia, minor pt, nam nullam monstrabis sciam, quam Sca subalter-
net, vel cui subalternata sit. Rx N. min: Sca namq. Sicut & quilibet scia de per-
petuis & æternis tractat, nam si respiciamus ad veritatem demonstratas constat illas esse
æternas, ut qó generet demonstras Scias, quod unde sit predicabile &c: quæ ñ corrumpunt
p se misi p accidens, ad corruptionem singularium &. hac ratione dicit agere scia &c
p perpetuis qa de veritatibus perpetuis tractat, &c de sbo perpetuo p se: Ad Confirmationem
Rx ñ oportere sciam esse subalternam, vel subalternatam cæ, ut patet in Methaph
é omnis subalternatio proprie dicta accidens scia alicujus &. ñ omnium.

Obj 7 Alés 2do Metaph. cap. 2 docet esse absurdum quærere scientiam & modum sciendi. 25
gó Sca cum sit modus sciendi ñ é scia. Rx D. adt absurdum é quærere sciam quæ sit modus scien-
di ad alias scias ñ ad se N. adt absurdum é quærere sciam & modum sciandi ejusdæ
scientiæ C. adt similiter D. cas. Sca gó ñ é modus sciendi ad se, sed ad alias scias.

Dicet Alés I Rhetor: 4 cap. docet quod Rhetor: aut Dialecticam ñ ut facultatem aut scias 26
instituere ac docere, coravet, is nanam earum hoc transitu intermere uideret, gó scitur
cé contra ndam Sca rationem scientiæ. Rx Alés nomine Dialecticæ ibi intelligit utentem
& docentem.

Obj 8 contra ndam cond. Logica utens acquirit p demonstrationem, gó é scia, cqa patet 27
ads pt, Sca utens acquirit p eundem actum quem acquirit docens, sed docens acquirit
p demonstrationem, gó & utens, Rx N. ads, ponis & ejus N. maj. Rx patet ex probatione hujus
conclusionis. Ex dictis

Colligit primo recte à nobis factam distinctionem Logicæ docentis ab utente § 3 q. Ir. 28
18, patet & hic nam Sca docens é scia utens u. ñ é scia, gó Sca docens dbgt ab utente, pt cqa, repugnat ut idem habitus sit realiter scia, & ñ sit scia, at si Sca docens
& utens sint unus realiter habitus, hoc fieret, gó.

Coll. 2. Ex doctrina Alis I. Post. demonstrationem ex casi procedere. quod dupliciter potest 29.
intelligi uno modo ex casi formaliter alio modo ex casi virtualiter. Sca is ejus do-
ctrina formaliter est illa quæ nunc causat ut aa influit in passiones & eaat easdem. Causa

uirtualiter é ipsa ráo ádi à priori, quæ solet uocari ráo fóalis, & é tali, quod illud cuius é ráo, posset habere cáam ét ipsa ráo cáa, caáreq; illud cuius caa uirtualis pomtz & hoc modo immutabilitas omnimoda dicitur cáa seu ráo fóalis æternitatis, nfó æternitas ab immutabilitate causetz, sed qa si æternitas caam haberet utiq; ét omnimoda immutabilitas. idem dicendum de immutabilitate, ráone æternitatis ad ualtz, de ente mne bonitatis, hoc enim modo óes fere metaph. demonstráones procedunt, quadrat iste dicendi modus Aristi 2do. de Cælo, texto 13. nam cum probaret dextrum cádi é oriens, qa inde incipit cælestis motus, arguit contra seipsum pro sua opinione, Motus cæli nunquam incepit Duæ determináones 2do. Metaph: textu 5. & 6. falsum qó é dicere ab oriente ipsi pit motus: & R sibi; Motum cæli incepisse ab oriente á quod inde inceperit, sed qa si incepisset inde debuisset incipere, aeñ dicerent, iuxta nostram mentem inde incepisse nfó áliter sed uirtualiter, qa si incæperet inde exordium sumeret. Et ita cum assert 30 demonstráo quæ generat sciam procedit ex cáis prioribus & notioribus intelligendum é ex cáis fóaliter uel uirtualiter, hoc é ex cáis uel ráonibus quæ essent cáæ si cáæ exigerentz in illa máa. Ert itaq; caa uirtualis ráo pp quam aliquid alicui conuenit.

Colligi 3 ut aliqua scia absolute talis dicatz á requiri oés conclúones ejus euidenter, qa nulla é ex ijs, quæ dicuntz scib ut Metaph. Physica &c: quæ á habeant multæ ex ijs probabiles Sufficit qó ad ráonem scie ut saltem ex modo procedendi, & quartum é ex se conetur demonstrare, & quoad multas partes de facto scientifice procedere. 31

Colli. 4 multo minus requiri ad sciam ut obm illius sit scia, nam de planeta de homine, & de errore pt scia haberi quod ideo dixi, qa nonnulli hoc z confunduntur de ráone Logicam, dum ait de opinione & de sillo fallaci á é sciam, qa opinio & sillus fallax scia á é, quæ ráo falsissima é & equiuocatione laborat: Confundit enim obm scib cum scia ipsa quod longe aliud é. Vide. 32

Colli. 5. aliud é unam opinionem é falsam, & aliud notitiam qua ego ejus falsitatem cognosco falsam ée: aliud illam é probabilem & aliud notitiam qua ejus probabilitatem cognosco é probabilem, patet id in exemplis rq. dixit insipiens in corde suo Non est Deus. Hoc ppó falsa é impia é; at hoc ppó falsum, impium & blasphemum dicere é Deum á é uera é pia é ac sancta. Item hoc ppó esse tria realiter distincta ab cria, é probabili, at hoc probabile é esse realiter distincta ab cria, é certa. Sic, á concluo Scilli Tempi é probabile, at eam esse probabilem & ex antecedentibus comprobabilibus infert eam probabilem, á solum é probabile sed certum.

Colligas ultimo sufficere ad acquirendam sciam p demonstráonem certo & euidenter concludere, ex principijs lumine náe notis á ám ex principijs scientificis. 33

§ III

Vtrum Logica sit Ars

Prbn. 1. quinq habitus numerari ab Alé 6to Eth. cap. 3, Scilicet intellectum primorum principiorum, sciam, Sapientiam, & artem 34

Prbn. 2. Alem artem definiuisse quod sit habitus cum recta ráone factiuus, quæ differt à prudentia, quem definiuit idem Philosophus é habitum cum recta ráone actiuum p q factiuus: cujus uerbi expositio é totum hujus difficultatis regulum. Vide tota hæc quæstio de reducz ad inquirendum, quid Alés intellexerit p nomen factionis in definitione ars artis positum. 35

Prbn. 3. Artes é in duplici differa; quædam enim sunt Mechanicæ & seruiles quæ exercentz p operáones corporeas ut ars nauigandi, agriculturæ &c: Alia sunt liberæ 36

rales quæ exercent p operaõnes aæ ut Rhetorica, Gramm: &c: ex quo patet, quod cum aæ naaliter seruiat corpus actiones quæ exercent corpus dicunt seruiles, quæ u. p animam exercent uocant liberales.

Dico Lca utens e Ars actiua, ita D. Thomas 2: quæ. 5 Art. 3 & 4, Sanchez contra quosdam recentiores. Pt. primo authoritate D. Thos. loco citato Alii primo post. 37

Pt 2do raõne nam Lca utens introducit foam defnis diuisionis, & argumentaõnis in operibus intellectus primo, & postea hoc facit in uerbis aut scripto, go e Ars ads pt nam sicut reliquæ artes, habent introducere foam aliquam in maa, ut statuaria foam statuæ in ligno, ære &c. Ita Lca introducit foam Sylli, dfnis, & argumentaõnis in operaõnibus intellectus sub illa foa, illas adornando & componendo: & sicut artes domificatiua, statuaria, dicunt artes, qa illud faciunt 2dum quasdam regulas certas, ita eodem modo facit Lca, cqa pt nam ht similitudinem ad illas, go sicut illæ artes sunt, & Lca ars e suo modo

Pt 3tio Lca utens e habitus n intellectus primorum principiorum, saltem totaliter sumpta, nec scia uti superius declaratum: n Sapientia, qa n tractat de rebus Sapientissimis, & p caas altissimas sicut tractat in ordine rerum naaliuum Metaph: in ordine Supnaali Theol. nec Prudentia, cum hæc sit habitus directiuus actionum humanarum in genere moris, quod Lcæ n competit, go Lca e ars, nam n e alius habitus qui poit ee. 38.

Pt. 4. Lca utens procedit modo compositiuo introducendo foam modi sciendi in aliqua maa 2dum regulas certas, go e ars, ~~ads patet~~ cqa patet nam ut sit ars aliquo modo nihil requirit aliud, nisi ut modo compositiuo, procedat. ads m patebit, intuenti tot regulas quas ht in prioribus resoluõnibus Alis, ut Syllos doceat conficere conuertere & reducere 39

Obj. 1. Ars uersat circa res factibiles & quæ transeunt in exteriorem maam, sed Lca n uersat taliter go n e ars. R. D. maj: Ars factiua & quæ e simpliciter ars, uersat circa res factibiles C. maj: Ars actiua quæ e ad similitudinem & p analogiam ars, uersat circa res factibiles, quæ transeunt in exteriorem maam N. maj. & C. min. D. simili. cqs, go Lca n e ars factiua C. n e ars actiua N. cqm. 40

Instabis Lca uersat circa opera externa ut Syllos uocibus & scriptura faciendos, go uel e ars simpliciter, uel nulla prorsus. R. D. ads: uersat circa opera externa primario & p se N. ads 2dario & p accidens C. ads, p accidens enim e Lcæ quod utat uocibus, aut scriptura. 41.

Obj. 2. go Lca n e simpliciter ullus habitus ex 5 enumeratis 6 Ethic. R. C. illatum ibi enim Alei n intendit oes habitus enumerare. Ex dictis 42

Collig. 1. Solas artes Mechanicas ee proprie & simpliciter artes, hæ enim proprie sunt factiuæ & uersant circa opera externa, liberales am ee tm p similitudinem, & analogiam cum Mechanicis artes. 43

Colliges 2. Lcam utentem ee quidem uere & proprie artem, sed cum addito Actiuam, qa uersat circa actionem immanentem, scilicet circa operaõnem intellectus, post quam nullum opus factum remanet nisi forte p accidens.

Quæstio III.

Vtrum Lca sit speculatiua uel Practica.

Quæstionis hujus resoluõ pendet à determinaõne, quid sit ee praxim quid speculaõnem quæ proprietates, & quis finis habitus speculatiui & practici, his enim examinatis facile quæstio resoluet.

§ II.

In quo aliqua prænotant ad quæstiones decisionem conduentia

Prænoto primo, speculaõ nihil e aliud, quàm actus contemplatiuus ordinatus ad res cognoscendas seu contemplandas, sistendo in ipsa contemplaõne, & hujusmodi sũt rg. actu Phil. naalis, 1

qui eliciunt ut cognoscat naa entis mobilis, n ordinando talem cgm ad opus extra intellectum; pp quod Philosophia naalis sortitur denominaonem sciae speculativae à suis actibus. vel iuxta Alem 2do Metaph. cap. 2, & D. Thomam opusc. 70 q. 5. A. 1, parte prima quaest. 14. A. 6. & Vasquez D. 8 part. 1. cap. 5 habitus speculativus e ille cujus finis e veritatis cognitio, quin ulterius progrediat ad opus. Habitus u. practicus e ille cujus finis e operao, vel est actus seu operao practica, id e factiva alicujus operis extra intellectum. Unde ille dicit habitus seu scia speculativa, cujus obm e aliquid contemplabile, & si e aliquid factibile, n attingitur à scia modo factibili, sed modo speculabili, ille u. dicit habitus practicus, cujus obm e factibile, &. attingit modo factibili

2 Prenoto II. practicum ita illud dici, quod n solum efficit quodcunq opus cum m cognitio sit opus, & tn n e practica, sed quod taliter efficit, quod m ad opus dirigat, & illud p regulas ordinet, ita quod n solum sit operao elicita sed m obm, quod ut efficiat, regulis directionis ad faciendum indigeat, & taliter Ethica, seu Scia moralis dicit practica, qa n morat in sola contemplaone boni vel mali, sed ulterius ordinat ad bonum agendum & malum fugiendum. Similiter nec speculativum dicitur illud quod quomodocunq cognoscat veritatem sed quod tantum intendit cognoscere. unde ut sit speculativum, requiritur ael qd maa n sit operabilis, vel si sit operabilis n ut operabile, sed ut scibile attingat: ut am sit practicum requiritur quod maa sit operabilis & modo operabili attingat.

3 Prent. 3. Habitum practicum à speculativo differre 4pliciter, primo ex fine, qa finis speculativi e veritas, finis practici e opus (loquendo de fine sciae, n de fine scientis) pt enim aliquis addiscere Physicam quae e speculativa pp lucrum quo commode exercere poit suas operaones & e contra, pt aliquis vacare studio medicinae, quae e practica, n ut medeat, sed tm ut sciat illius praecepta. 2do: ex parte obi, qa obm practici e operabile ut operabile ex vi illius habitus vel cgnis practicae; speculativi u. obm n e operabile sed contemplabile; 3tio ex modo procedendi, qa speculativum procedit modo resolutorio, id e pure resolvendo & manifestando veritatem prius dubiam; practicum u. procedit modo compositivo, id e ponendo rem cum ee; 4to deniq differunt ex principiis, qa principia sciae speculativae, sunt speculativa practicae practica.

4 Prent. 4 Dia cgm practicam à praxi quod e nn graecum deductam à verbo graeco πρατω. quod sgeat ago; Unde idem e praxis graece ac latine actio, quae distinguitur à factione p hoc, quod factio relinquas opus post se, ut pictoria, aedificatoria, actio u. nullum opus relinquit post se, ut pulsao cytharae.

5 Prent. 5 Praxim aliam ee Naalem, aliam humanam, seu ex cgne, praxis naalis respondet agenti naali, & fit ex determinaone naali absq ulla cgne, tali modo oes actiones rerum naalium dicunt praxes. Praxis humana e, quae respondet agenti ex cgne, efficiturq ex cgne ut cum quis ex prudentia recte operat, vel ex arte facit opera artis.

6 Prent. 6. Quadruplicem ee in hac maa autorum sentiam, prima e Lcam ee simpliciter, absoluto & totaliter practicam, 2da e Lcam ee simpliciter & absolute speculativam 3 Lcam ee partim speculativam partim practicam, 4. Lcam nec ee proprie specul: nec proprie pract. sed organicam, & quae adminiculo sit tam sciis tam practi: quam specula:

§ II.

Nostra Statuitur Sententia

Pico 1 Lca ex parte e vere & proprie practica, ita Phonseca Aureolus Muraa Stiga Raphael de Huersa, Mirandulus Caprechus Suarez &c: pt. primo authorit.

Stus, 1. Metaph., & 2do: Summa 3. cap. 1. qui ubicunq; enumerat Scias speculatiuas
uel habitus Speculatiuos, nunquam inter illos ponit habitum Logicæ, & diuidens oēs scias
in Speculatiuas, actiuas & factiuas, affert oēs suas speculatiuas eorum obā & rationes ꝓbales
& n' numerauit habitum Lcæ, & idem repetere licet ex primo Topic: cap. 9 & 12, qo.

Pz. 2do: ratione, habitus ille é uere & proprie practicus, cujus actus sunt uere pra
ctici, sed multi actus Lcæ sūt practici uere, qo Lca. habitualis é uere practica. multi
actus qui prescribit regulas quibus facienda é ofia dirigit &c: sūt actus practici, sed quidam
sunt actus Lcæ, qi multi actus Lcæ sūt uere & proprie practici. Pz maj: Actus practicus é cujus
operi factibili, à Scientia, ab cujus effectione p se & immediate diriguntur, sed actus qui pre
scribunt quomodo facienda é ofia, &c ofia, sunt cujus operi factibili ab ipsa scientia & absq; alio
operi, effectionem p se & immediate diriguntur, ut constat: qo actus, qui prescribunt quomo
do facienda sūt ofia &c: sunt uere & proprii practici.

Pz. 3. ex D. Thom. opusc. 70. Q. 4 A. 1. ad 2dum, ubi ait Scias Speculatiuas é illas,
quarum cujus quæritur pp se, rem aliquam saltem aliquid, quod cognoscunt in Lca n' quam ad
cognoscendum pp se, ex quo recte infertur, in Sententia D. Thom. Lcam saltem quoad ejus
multos actus n' ee Speculatiuam sed practicam, cujus Doctor in medium afferre libet ver
ba, Q. 2. de diuisione scias Speculatiæ: Ad 2dum dicendum qd scia Speculatiua ut
patet in 1. Metaphysicorum sunt de illis, quorum cognitio quæritur pp se ipsas, res autē
de quibus é Lca, n' quærunt ad cognoscendum pp seipsas sed ut adminiculum quoddam
ad alias scias, & ideo Lca n' continet sub Philosa Speculatiua, ut pars principalis, sed
quasi quoddam reductum ad eam, prout ministrat Speculatori sua instrumenta. Quemq;
D. Doctor, ubi aperte docet Lcam ee practicam.

Pz. 4. Finis habitus Speculatiui é Speculari cognoscere & Scire ueritatem, ita ut 10
talis habitus n' dirigat alio, sed Lca otiosa sciat & speculeh aliquas ueritates, tradit
modum sciendi, neq; expetit pp se, sed pp alias scias, qo Lca é uere & proprie practica

Dico 2do: Lca é n' expresse uere & proprie Speculatiua. Est D. Thom. cum suis 11.
discipulis, Complutens: Lormam, Joannis à S. Tho: Sechi quæst. 4 prologi, Durandi D.
Aug. & fundat maxime in Alé.

Pz 1. Scientia Speculatiua é illa, cujus actus sunt speculatiui, sed aliqui actus
dialecticæ sunt Speculatiui, qo Lca é Speculatiua, Pz. min. Actus seu cgio Speculatiua
é illa quæ n' dirigit nec concurrit p se ad sui obi effectionem, sed actus seu cgio
dialecticæ qua Logicus cognoscit in pfecta demonstratione, ex assensibus euidentibus
pmissarum in rae aut illa fgra bene inferri assensum conclusionis, hæc inquam
cgio Lcæ n' dirigit neq; concurrit p se ad sui obi, nimirum ad assensum conclusionis
illationem & effectum, qo talis actus é Speculatiuus, Pz min. hæc, qa qo poē est
necessitata saltem quoad Speciem, ita ut cessare n' possit in ordine ad aliquem opus
independenter à cgne ipsius operis, talis cgio, n' dirigit, neq; concurrit p se ad tale opus ef
ficiendum, sed potius euidentibus assensibus promissarum necessitatus é quoad Speciem intelle
ctus, ad dicendum assensum euidenter conclusioni ita ut cessare n' possit & hoc quidem fit
independenter à dialectica quæ dictat recte inferri unum ex alio, qo talis cgio & actus
Logicæ, neq n' concurrit, neq dirigit se ad effectionem sui obi, scilicet assensus conclusionis.

Pz 2do: actus Logicæ quo Logicus indicat pfectam demonstrationem generare scian, n' é actus 12
practicus & directiuus sed mere speculatiuus, qo aliqui actus Lcæ sūt speculatiui, Pz 2dus:
cgio obi quod necessario resultat independenter à tali cgne, n' é practica nec directiua re
spectu illius p se, sed hoc quod é pfectam demonstrationē generare scian resultat necessario
ex ipsa demonstratione independenter à dialectica cgne illius ut p se constat, qo talis cgio & actus
dialecticæ, quo cognoscat demonstrationem pfectam generare scian n' é practicus nec directiuus

sed mere speculatiuus.

13 Pt 3tio Illa scia e Speculatiua, cujus finis e ueritas, sed Lca e talis, go e Speculatiua, min. pt. finis Lcae e contemplari & cognoscere naam Syllorum ppnum, oppoonum, unlium, Lca enim inuenta e ut sciamus discurrere go finis ejus e ueritatis cgio.

14 Pt. 4. Finis Lcae proximus e, dare regulas faciendi legitimos discursus, dfnes &c: n a. discurrere & definire; hoc enim e Lcae utentis; Sed dare regulas dicendo Syllus dt constare tribus ppnibus, dfnio genere & diffa: &c: n e praxis nec modus tendendi practice, go finis Lcae docentis n e praxis. min. pt. n magis practice tendit Lca in naam Sylli dum eum definit, quam Philosophia in naam cgni, uel Mathe: in naam sphaerae dum eam declarat, sed cgio Philosophiae uel Math: sunt Speculatiuae circa dicta oba, go & Lcae cgio circa naam Sylli, go obm illius est Speculao.

15 Confirmat Lcus ptobat dfm ee clariorem suo definito, Syllum factum in Barbara concludere euidenter, demonstraonem pfectam generare sciam, dici de oi & dici de nullo &c: quae passim Lcus considerat, n scit quomodo facta sunt, nec facienda, go tales actus sunt Speculatiui cum n transeant ad effectionem suorum obiectorum, sed sistunt in eorum mera contemplaone & ueritate, qd e de raone speculatiuae sciae.

16 Pt. 5. Lca procedit modo resolutiuo demonstrando passiones de suo obo illudq contemplando nam Lca ad hoc inuenta e ut intellectus n procedat ignoranter & cum errore, go solu intendit scire ueritatem, & fugere ignorantiam, go e speculatiua; & tandem mri dialectica in construone Syllorum aliquo modo procedat modo operabili, tamen omnia illa principia quibus ad talem construonem utitur sunt speculatiua, ut haec, quae sunt eadem unitatis sunt eadem inter se, dici de omni & dici nullo &c: quae in dialectica principes & dignitates uocantur, go cum hujus modi principia sunt speculatiua rao foalis obi talis sciae erit speculatiua & cqr Lca ex hac parte uere & propne erit Speculatiua.

§ III

Soluuntur Argumenta.

17 Obj 1 contra 1 Conclusionem. Idem e finis instrumenti & cae principalis sed aliarum sciarum quarum Lca e instrumentum finis e Speculao, go & Lcae. min. suppo: ab aduersariis, major pt nam idem finis e scribentis & calami, securis & fabri, go. Pt. 2do eadem major qa ad unum eundemq effectum ordinant & concurrunt instrumentum & cae principalis, go idem e finis utriusq. R primo argtm hoc parum nobis obesse, qa nec nos negamus Lcae finem ee Speculaonem. R 2do: D. maj: idem e finis instrumenti & cae principalis eodem modo N. maj: diuerso modo C. maj.

18 Obj 2do: Lca n e actiua go nec practica, pt. ads ex Philo. 5. Metaph: cap. 1 ubi agens de scia practica, ait: idem ee egibile & agibile, sed electio n ptinet ad intellectum cujus operaones dirigit Lca, sed ad uoluntatem, go Lca n pt dici scia actiua. R N. ads, & inde pt. male desumptam ee ex textu illo & pluribus similibus, ut patet 6. Ethi cap. 10, loquitur enim in ijs Ales, tm de habitu prudentiae in quo solummodo textus illi uerificant. raone enim euincitur contrarium, nam p impossibile implicante omni actu uoluntatis, &c. solo p manente intellectu, adhuc Lca elicit suas operaones, Vnde n e idem simpliciter ee actiuum & eligens.

19 Obj 3. Scia practica necessario respicit praxim quae e operao dtca ab actione intellectus, nimirum uel operao externa, uel actio uoluntatis a raone dirigibilis, sed Lca n respicit nisi actiones intellectus, cqr n respicit praxim, go n e practica. R C. maj. N. min. praxis naq graece dicitur, latine operao dirigibilis p operaonem, sed tam actio intellectus quam actio uoluntatis aut externa e operao dirigibilis p raonem, intellectus enim ad definiendum & argumentandum dirigitur, sicut uoluntas ad bene operandum & artifex ad recte construendum go tam actio intellectus, quam actio uoluntatis aut externa e uere praxis, go Lca

dirigens actiones intellectus respicit praxim, ac provide é practica. Dicere añ quod praxis
nõ operãõ, quod n̄ sit actio intellectus, é petitio principii, de hoc enim quærimus rationem, qua
re potius actio voluntatis, quàm actio intellectus dirigibilis debeat é praxi, quæ tãõ discrimi
nis cum nulla sit, dicendum é actionem intellectũ dirigibilem é praxim, & Scãm dirigente
illam é usus practicam.

Obj 1 D. Thomam 1ª 2dæ. Q. 91 A. 1 ad 3tium asserentem in Speculativis aliam é Scãm
in Speculativis nempe dialecticam, & D. Aug. & de civit. Dei, cap. 4 dicentem Scãm partem é
philo: ac proinde cum Philos Speculativa sit, n̄ dialect. Scãm Speculat: & contemplat: é. Rhoc pro
nobis argitur é, cum dicimus Scãm esse partem é Specul. quod ipsum n̄ D. Tho: & Aug. dicunt. Dein
de adde, ideo D. Thos & Aug. dixisse, dialecti é Scãm Specul. potium quàm practicam, qã é quoddam
veluti instrumentum subserviens & administrans potius Scijs Specul. quàm practicis, qã illæ proprie sũt,
quamuis hoc servitium & administrium scijs practicis modo exhibeat, ut colligit ex Aug. loco cit
tato, & D. Thos: expresse opus. 70 Q. 4 A. 1 ad 2dum ait.

Obj 2º Illa sola é usus practica cujus obm é praxis, sed Scã obm nempe actus intellectus 21
Ut n̄ sunt praxis, qã Scã n̄ é practica, min: pt. praxis & speculo opponuntur, sed obm Scã, scilicet
actus intellectus sunt Speculãs qã n̄ sunt praxis, Rc n̄ obm actum intellectus é Speculãs nem, sed
multos é practicos ut oés testant. Unde gratis admisso, oem actum intellectus é Speculãs nem
n̄ sequitur actus intellectus n̄ é praxim, nam Speculãs, seu Scã Speculativa n̄ opponuntur cum
praxi sed cum scia practica, nam idem met actus ob finis rationem sui obi, in cujus proinde con
templatione nititur, é Speculãs ac Scã Specul. ratione u. alterius actus ratione dirigentis &
prescribentis regulas, ut talis dirigi recte fiat é praxis: ac proinde scia illius, ut sic di
rigibilitatem considerans, nempe Scam respiat praxim, & é practica.

Obj 3. Ars vel scia practica é illa quæ respicit ac dirigit actionem externam vel interna 22
voluntatis, sed Scã n̄ dirigit actionem externam, nec actionem voluntatis, sed solum actionem in
tellectus, qã Scã n̄ é scia practica, pt. major Scia practica é activa, & ars practica é affectiva,
ut docet Philos 6. Metaph. cap. 2, sed ut idem Alex ibi tertatur. Quod scia practica activa, respi
ciat actionem voluntatis, & ars practica effectiva respiciat actionem externam, qã ars vel scia practica
é illa, quæ respicit vel actionem externam vel actum voluntatis. Sed Scam seu autem practicam, n̄
solum actionem voluntatis aut externam respicere, imo n̄ actionem intellectus, cum hæc n̄ sit
usus praxis. ad pbm maj. dico, Scian practicam activam é illam, quæ dirigit actiones imma
nentes, cum ám n̄ sola prudentia sed n̄ Scã dirigat actiones immanentes, illa voluntatis &
intellectus, tam Scã quàm prudentia practica erit.

Dices Alex dicit 2. Metaph. cap. 2 finis scijs practicæ é opus, scijs vo Speculat. é veritas 23
hoc é cognitio veritatis, sed scia quæ solum respicit actum intellectus n̄ u. voluntatis aut actio
nem externam solum habet pro fine ipsos actus intellectus, qui sũt veritas seu cognitio veritatis,
qã talis scia erit scia Speculativa & n̄ practica, qã scia practica é illa quæ respicit actionem
externam, vel actionem voluntatis tantum. Rc finem scijs Speculãs é veritatem, hoc é contem
plationem ipsam primarij obi qd respicit, finem ám scijs practicis é opus, id é alia actio ab illa
prima cognitiva distã, quæ p illam dirigatur, sive sit actio externa quã opus externus fiat, sive actio
interna voluntatis, qua obm amet, sive alia actio intellectus quã obm cognoscat, juxta illæ
directionem, atq ita Scã practica p̄t ordinari ad opus intellectus.

Instabis, cõne axioma docet, Intellectum fieri practicum extensive, sed n̄ extendit intel 24
lectus ad propria actus, sed vi ordinis ad actus voluntatis aut actiones externas, qã intel
lectus aut scia fit practica, ut respicit actiones tm voluntatis, aut externas. Rc primo
N. illud cõne axioma, quod nullibi apud Alem reperitur, Rc 2do: istud axioma hunc vel
sensum, quod ex eo fiat practicus intellectus, quod in contemplatione sui obi n̄ quiescat,
sed ad ejus effectionem, progrediatur & extendatur, sive tale obm sit actio altioris ordi
nis sive alia actio ejusdem ordinis intellectiva, quæ p illam actionem reflexe intellecta dirigatur.

ut explicant Conimbr: hic q. 4. ff. 5 in solu'ne ad 1dum.

25 Obj 4 Fr hoc scid Speculativa & practica inter se dissident, quod scia practica tendit in suum obm modo operabili, ipsum scilicet operando, scia u. Speculativa tendit ad illud modo resolutorio, sed 1ca modo resolutorio tendit ad suum obm nimirum ad modum sciendi illa p suas caas & principia scientifice cognoscendo & resolvendo, ac reducendo ad illa, gò 1ca n' é practica. Rp Scian respicere suum obm modo operabili, solum cè quod sit cgns operi, ut operabilis & factibilis, à sciente iuxta directionem talis scid, ideo enim dicimus sciam divinam circa entia possibilia, respicere illas modo operabili, qà illas cognoscit, ut factibiles ab ipso Deo, qui tali scià dirigit ad illas producendas; Huic ah n' obstat, quod talis scia resolvat obm ad suas caas, & illud p sua principia scientifice cognoscat, bene enim talis modus scientifice cognoscendi compatit cum nobili practica, ut docet ipse Arles 1. Metaph. c 1 aliqs nulla 1cet scid practica, neq Philo. moralis 1cet practica, cum suum obm hac scientifica resolutione ac sua principia cognoscat.

26 Obj 5 contra 2dam conditionem. Scia cujus finis é opus é practica, ex 2o Metaph. Sed 1ca finis é talis, 1ca nang finis é aegrtalis ofio &c. gò 1ca é practica. Confirmatur scia quæ efficit obm, pro quo regulas prescribit é practica, sed 1ca é talis gò é practica. Major pf. Prudentia n' aliunde é practica, nisi qà dirigit & docet voluntatem recte operari, gò similiter 1ca cum docet recte operari intellectum erit practica. Rp D. maj: Scia cujus finis é opus distinctum ab actu elicito scib, & intellectus é practica, C. maj. cujus finis ab actu elicito scib, & intellectus é opus distinctum elicito intellectus & scib N. maj. D. simil. min. N. cgn n' suffiat gò ad hoc ut aliqui habitus sit practicus, quod finis ipsius habeat qualecunq opus, aliquin nulla daretur scid Speculativa, sed requiritur ut sit opus distinctum ab actu elicito ipsius scib, ut n' sit opus contemplativum veritatis sed distinctum à cgne ejusmodi ad Confirmationem Rp C. maj: cum dictis conditionibus paulo ante secus regard a' cum min: ad cujus pbm C. a' N. cgn disparitas é qà prudentia 5t pro obo opus alterius pot ab intellectu, & reliquæ conditiones ipsi conveniunt gò é vere practica, at u. 1ca n' conveniunt gò.

27 Obj 6. Scia Speculativa inventa é pp se ipsam ut docet Phil. 2 Metaph. cap. 2. Sed 1ca cum sit modus sciendi, n' é inventa pp se ipsam sed pp alias scias, gò. Confr. Scia speculativa é tm triplex, scilicet Physica Metaph. & Mathe: ut docet idem Phil. 6. Metaph: 2. sed 1ca nulla harum é, gò nulla é scia, major pf. aliquis Phil. marcan dedisset divisionem scie Speculativæ gò. Rp D. maj. Scia speculativa quæ n' é modus sciendi aliis scitis inventa é pp se ipsam pace C. maj. Scia quæ é modus sciendi aliis N. maj. C. min. N. cgn. Philo. 1. Metaph. loquit ut patet solum de scitis, quæ n' sit modus sciendi aliis scitis. ad Confirm: Rp 1. Philon ibi tm divisisse scias, quæ experiuntur pp se posse n' ad eas quæ ordinant ad serviendum aliis scitis, licet n' pp se exerceri possint. Unde hinc n' infertur 1can excludisse ibi à ratione scid, ita nec excludit à ratione speculativæ, hinc patet Rp ad pbm scilicet n' fuisse mentem Arlis memorare oes scias. Rp 2do: Alem ibi loqui solum de scitis quæ sunt pure speculativæ n' am de iis quæ sunt partim Speculativa partim practica quales é 1ca. Rp 3. Alem ibi loqui tm de scitis realibus n' u. Sermocinalibus qualis é 1ca

28 Eodem modo qdo S. Thomas docet Logicam n' ee Speculativam, nec partem Philo Speculativæ principalem, n' docet absolute n' ee Speculativam, nec partem Philosophiæ Speculativæ, sed tm n' ee eo modo quo sunt reliquæ scib, eo scilicet rigore & proprietate, quod n' ordinet ad alias scientias.

29 Obj: 10: S. Augustin. 8 de Civit. cap. 4 dividit Philo. ex Platone in Moralem qui versatur in actione consistit, 2do: in Naturalem, quæ contemplationi deputata é, 3. in rationalem quæ nec ad vitam à falso detinet, gò S. Augustin. desiguit 1can, nullum membrum detorte n' inclusum in

speculativa, uel in contemplatoni deputata, q̃ sentit n' cē Speculativam. Rō de mente S. Augst. 85
n' posse cē dubium illum Ioān docuisse Speculativam, cum finem ipius dicat cē ueritatis tpm
tum hoc loco, tum lib. 2 de doctrina Christ. cap. 31, ubi docet Ds Spectacula caā ueritatis
magis expetunt quām conueniunt ad opus eglīs Icē, q̃ sentit principaliorem finem Icē esse ue
ritatem. Vnde q̃o S. Aug. Ioān distguit à rāli quā contemplatoni deputata é, n' uult
n' cē absolutē speculativam, sed tm n' cē speciālem veron rālium q̃ uerissimum é, hoc enim scīa
é Physica, Sed docet eam in ueri à falso discriminanda egrē occupari, quod é proprium Specu
lativē. Imō infra subdit, quod sit contemplatē & maxime conducit ad ueritatis p̃fectionem

Obj. II. Quamuis positis euidentibus aserenibus prēmissarum, intellectus sit quoad Specē 30.
em determinatus ad elycienduam asserenam conclusionis sine errore independenter ab ullo habitu
tm habitus Scientificus conclusionis p se cum illo concurrit ad talem asensum, q̃ similiter
licet sit ita quoad Speciem determinatus ad asentiendum conclusionis sine errore independenter à
egrē Logicē de bonitate conclusionis, tali tm ut egīs dirigit & concurrit p se cum ipso intel
lectu ad asensum conclusionis. Rō hēbitum concurrere p se cum poā quē abq̃ illo scīphiter pt
operari illam inclinando & facilitando ad exercitium operis, ad hoc aī sufficiat quod poā sit
libera quoad exercitium ita ut absolute posit n' operari. Vnde cum in illo casu intellectus
positis n' prēmissis euidentibus sit quoad exercitium liber, & possit absolutē n' elycere asensum
conclusionis, ideo pt cē habitum scientificus illum facilitans, egīs u. practica, sine qua poā pt
operari, Solum concurrit p se cum poā dirigendo illam, ut melius operetr hoc é sine errore, atq
ita supponit necessario q̃d poā illa possit errare. Cum itaq̃ in prēdicto casu intellectus
n' possit errare in asentiendo conclusioni independenter à tali egrē Icē, ideo talis egīs non
é uere practica p se concurrens cum illo ad talem asensum.

Obj. ultimo Actus Libri tg. é incapax erroris, q̃ illi é celi dispoē artificiosa, & tm talis actus 31
ofnis, uere dirigit à Dialectica, ut & nos concedimus, q̃ licet intellectus in prēdicto sit incapax
erroris, & necessitatus ad asensum conclusionis, erit tm ejus egīs practica, Vt D. idām partem adu
& tm tm talis actus ofnis, uere à dialectica dirigitur, in se ipso immediatē & p̃xime N. di
rigit mediatē & cāliter Ds aā, talis itaq̃ actus & similes quibus celli é artificiosa dispoē
n' dirigunt à dialectica in se ipsis immediatē se p̃xime q̃a sunt incapaces erroris independen
ter à egrē Icē; sed tm dirigunt mediatē & cāliter in poā intellectiua quē pt in illi
oliciendis errare à qua ipsi dirigibiles denominant

§ IV.

In quo quidam ex dictis colligunt.

Colligit. 1. De rāone egīs practicē cē ut sit egīs rei factibilis, nam egīs rei n' factibilis 32
ug. Dei notitia n' é practica sed pure Speculativa, cum n' posit transire ad operationem q̃d é de
rāone notitiē practicē, ut patet ex Alē 2do Metaph. cap. 2 & hoc requiritur egīs talis rei
factibilis ut opus q̃d cognoscit factibile, sibi possit ab illo, in quo talis egīs é, ut dicu
huc D. §. 2. num. 2. Vnde licet Physicus cognoscat modum quo progignit rosa, & grandi
res gene rarū, tali egīo Philoca. Dum oci n' é uere practica, sed Speculativa, q̃ nec rosa
nec grandines sunt factibiles ab ipso sciente, scilicet Philosopho. requirit q̃d ad rāonem scīē
practicē, q̃d sit egīo operis, uel rei factibilis ab ea persona in qua talis scia residet.

Colligit. 2. De rāone scīē practicē cē n' sdum egīo operis uel rei factibilis ab ea persona 33
in qua talis scia é, sed n' ut dirigat operantē ad actu efficiendum illud ipsum opus
ad talis scīā ut pro obō ut patet ex prēnotatis 2do: ejusdem D. §. 1. n. 2. quan
uis enim aliqua scia dirigat ad opus aliquod efficiendum, si tm illud opus p talem

ciam ut factibile n̄ cognoscit, talis sciā seu cgio n̄ erit practica, seu speculatiua, qā
oīs sciā, aut cgio boni seu mali, dirigit & mouet uoluntatē, ad actum amoris uel odij
circa illud, m̄si talis actus p illam cgm̄ ut factibilis n̄ concipiat, & tn̄ n̄ oīs cgio bo
ni aut mali ē practica, ut oēs tenentur concedere, alias nulla eēt sciā Speculatiua, gō
ad raōnem cgnis & sciē practicē, n̄ sufficit, quod quoquo modo dirigat ad opus efficiendum
sed necessario desideratur, qd dirigat ad efficiendum illud idem opus, qd p illam ut fa
ctibile concipit p se.

34 Colli. 3. Duo am requirunt ad hoc ut aliqua sciā sit proprie & p se dirigens, primū
qd ostendat modum factibilitatis operis, qd purum cognoscit. 2dum, qd p se ad illud o
pus efficiendum iuuet & concurrat, licet enim cgio aliqua opus ut factibile demon
stret, si ad ejus operis effectionem n̄ iuuet, n̄ erit proprie & p se cogio dirigens ad illud
nam si quis clare cognoscat modum quo in ipso nutritio fit, talis cgio monsta
bit illi modum factibilitatis ipsius nutritionis, ut constat, & tn̄ talis cgio iuxta
oēs n̄ erit proprie & p se dirigens ad nutritionem, n̄ ob aliam raōnem, nisi qā nu
trio ē necessaria, & omnino à tali cgne independens, atq ideo cgio illa, p se ad nutri
tionem non iuuat.

35 Collig. 4 Ad raōnem cgnis practicē n̄ sufficere qd dirigat ~~ad~~ p se ad opus media
alia cgne quē ex illa p se inferat, sed requiritur, qd ipsa p se immediate, m̄ ad
illud dirigit, ut notauit Molina, Q. I A. 4 D. 1 Notitia quā quis cognoscit
Deum eē bonum summē amabile media istā alia cgne, Deus ē summe amandus quē
ex illa infertur se, dirigit mediate & p se ad amorem Dei, & tamen talis cgio prior n̄
ē practica sed Speculatiua, gō ad raōnem notitiē practicē, requirit qd dirigat m̄ ad opus
immediate.

36 Collig. 5. Hinc ex dictis patet, quid sciā ac cgio Speculatiua, sit, quid m̄ Speculaō
obiectiua, cgio Speculatiua ē illa cui aliquid deest ex requisitis ad raōnem sciē practicē
nempe notitia illa, qua quis cognoscit obm̄, seu rem n̄ factibilem absolute ut cgio Dei,
uel rem n̄ factibilem ab ipso sciente, ut cgio rosē factibilis à Deo, quam Physicus hre
pt, uel notitia rei factibilis, quē ad ejus effectionem p se n̄ dirigat, ut cgio modi, quo
nutritio pt fieri, uel cgio dirigens p se ad opus, n̄ tn̄ immediatē & proxime, sed remote
& immediate, ut constat ex colliges immediate. Speculaō obiectiua, seu obm̄ Specu
latiuum, ē quidem uel res n̄ factibilis, uel n̄ factibilis ab ipso sciente, uel tametsi facti
bilis ab ipso operante n̄ tn̄ iuxta directionem ac cgm̄ illius p se immediate, hoc enim p
ē obm̄ sciē speluē, ut iam dictum ē, qd idem ē ac Speculaō obiectiua.

37 Collig. 6. Quando aliqua pte uel caā ē ex se omnino determinata & necessitata ad
operandum media cgne operis factibilis, tqm̄ omnino requisita, siue illa necessitas sit
solum quoad Speciem, qā ~~absolute n̄ poit n̄ operari talem cgm̄ ope~~, caā si actu opere
tur n̄ poit errare, siue sit m̄ quoad exercitium, qā absolute n̄ poit n̄ operari talem cgm̄
operis factibilis, à qua caā illa in operando dependet eē uere & proprie practicam. Ita
Molina Superius citatus Disp. 1 ad finem, & oīs schola Theologorum asserentium cgm̄ pos
sibilium in Deo qua media producit creās eē cgm̄ practicam

38 Collig. 7. qdō aliqua caā seu poā ē necessitata ad operandum n̄ tn̄ media
cgne operis factibilis, ut requisita ad tale opus, sed independenter ab illa, siue neces
sitata sit quoad exercitium, qā n̄ pt n̄ operari, siue solum quoad speciem, qā si operet n̄ poit
errare in illo opere efficiendo, cgio illius operis ut factibilis, m̄si in illa caā dum ope
ratur existat n̄ eē uerē & proprie practicam.

Colli 8 Ad rationem scie practice ut sit sic p se & fabiliter, n requiri qd sit ejus opus factibilis à poa, qua p se posit errare in eo opere eligendo. patet, nam Deus n pt errare circa creatas efficiendas, & tn ejus scia divina circa ipsas creatas ut factibiles e vere practica ut oes consentiunt, go de ratione scie practice n e, qd respiciat opus factibile, à poa qua posit labi in errore. 39

Colli 9 Duplicem ee Scian practicam, alian omnino requirtan ut opus simpliciter fiat, & creat consonum regule, qa absq illa n pt fieri, & hec n exigit quod opus quod respicit sit factibile à poa qua pbit errare. Alian ee Scian practican requirtan n ut opus simpliciter fiat, & creat consonum regule, sed ut melius fiat, n pt an explicari quia ut illud opus melius fieri, nisi dicatur ee, qd fiat sine periculo erroris, atq ita hec Scia practica tendit ad precauendos errores pos, quam dirigit ad operandum. & ideo exigit qd talis poa posit p se errare, alias n potent errores precauere, nec ad tale opus p se dirigere, qd e de ratione scientie practice. Cum go Scia practica ut sic, abstrahat ab illa Scia practica, qua n tendit ad precauendum errorem nec respiciat opus factibile à poa qua posit errare. & ab ista scia n practica, qua tendit ad precauendum errorem, & respiciat opus factibile à poa erroris capaci, n pt dici, quod de ratione scie practice ut sic precise & fabiliter sit, precauere errore, & ee ejus operis factibilis, à poa qua posit errare. qa qd n convenit alicui inferiori n pt convenire rationi eorum abstractis ab illo ut patet. 40

Colligo 10. Ad rationem scie practice n sufficere qd ordinet ad opus extriseca intentione scie, qui vult illam scian requiere inordine ad aliquod opus, sed requirit qd talis scia creata ex intrinseca intentione ipsiusmet scie ad opus ordinet, hoc e ad illud opus efficiendum p se & immediate dirigat, patet. sepe enim quis plures philosophicas veritates cognoscit ut alios edoceat & sic lucretur, atq ita ex ejus extriseca intentione talis scia philosophica ordinatur ad opus & tn qa scia illa ex se ad opus n ordinat neq p se dirigit non e scia practica sed speculativa, ex quo proportionaliter n fit, n sufficere ad rationem Scie speculative, qd ex extriseca intentione scientis n tendat in contemplatione obi, & n ordinet ad opus, sed requiritur qd ipsa ex se intrinsece ad opus n ordinet, neq p se dirigat ad illud. alioquin n esset speculativa sed practica, par enim ratio in utroq casu proportionaliter militat. 41

Colligo 11. n semp actionem practicam ee effectivam, hoc e respicientem externas operationes, sed aliqo artem ee activam, id e dirigentem actiones externas, ut docet Philosophus lib. I Moral. cap. ultimo, ubi sic ait: Siquidem in faciendo potius quam in agendo e artem exercere. dum go dicit potius, sentit Philosophus n semp sed ut plurimum Artem practicam ee effectivam, de proinde aliquam ee artem vere practicam activam, que dirigat actiones internas intellectus qualis e Sch. 42

Colligo 12. Scian respicere suum obm modo resolutorio, qui illam Speculativam constituit, nihil aliud ee quam ita illud attingere & contemplari ut tota intentio ipsius scie quasi resolvat & finiat in contemplando precise tale obm, sine illud cognoscat p causas suas vel principia sine n, Cum go intentio Sch n in omnibus actibus finiat & resolvatur in precisa obi contemplatione, sed illud n ut factibile considerat, dirigens ad ejus effectionem, vere talis scia respicit suum obm, n solum modo resolutorio, sed in operabili & ideo e quoq practica. 43

§ V.

Quali necessitate e necessaria Sch ad alias Scias.

Prenoto I. Scam aliam ee naturalem aliam artificialem, aliam Actualem aliam Habitudinem, dequa 44

Q. I. §. 2, n. 6 & 7 egimus, de his redit quæstio, quæ ipsarum & qualiter sit necessarium ad acquirendas alias scias, cum am Lca naalis apud autores dupliciter sumatur videlicet in actu primo & in actu 2do: Lca naalis in actu primo, e ipse intellectus, seu poa intellectiua, docens res, rg. recte definire, diuidere &c: In actu 2do Lca naalis e actus aliquis intellectus, ut rg. dfio illaõ, egio de bonitate illaõnis dfnis &c: lumine naæ patentis & clari, uel iuxta Sanctacrusanus, sunt aliqua naalia dictamina, ac quasi practica iudicia & regulæ partes, quas intellectus sine ullo ordine artificioso concipit & illis utitur, dingiturq in rerum occurrentium cgne. De prima nullum dubium e, eam ad oes scias comparandas, simpliciter requiri, uariant de 2da Autores hoc e de Lca naali, quatenus p illam intelligitur, actus intellectus, seu clara egio de bonitate illaõnis.

45 Prenot. 2do: Multas ee necessitatis diuisiones, sed qa ad presens n oes spectant ideo aliquas tm examinabimus, diuiditur igitur necessarium in id qd e necessarium simpliciter & absolute & in id quod e necessarium 2dum quid, & ex suppoõne aliqua. Prioris necessitatis, si agamus de necessitate infinita, & omnimoda e solus Deus, cujus eetia cum infinite necessaria sit, ante oem hypotesim a se hit quod n poit n ee, posterioris sunt craæ, quorum eetia & exia sunt finitæ & nullam absolutam & simplicem necessitatem habent.

46 Prenot 3. Necessitatem hypoteticam aliam ee naalem aliam supnaalem, necessarium naaliter e, qdo stando legibus naæ aliter ee n poit, at de absoluta Dei poa aliter ee pt sic rg. ad conseruandam uitam, homini cibi necessarij sunt, sine quibus hoo naali cursu diu uiuere n pt, & hæc e necessitas naalis, quoniam miraculose, multi sine cibo & potu multis annis uiuerunt supplente Deo quod naa n poet. At necessitas supnaalis tametsi naalis n sit sed hypotetica, talis e tn, ut hypotesi seu conditione stante, ne quidem miraculose Dei poæ cedat. Sic dicimus n ee necessarios hoes, at ex hypotesi qd sint, sequi necessario ee aalia raalia, nec poe fieri diuinitus, ut aliquis in mundo hoo sit, & tn nulli aal rationale sit.

47 Prenot. 4. Finita & hypothetica necessitas e duplex, ad simpliciter ee ut cibos ad conseruandam uitam, dicimus necessarios simpliciter ee; Ad melius ee sic cibos conuenientiores & salubriores dicimus necessarios ad uitam melius conseruandam, Aliud e enim uiuere, aliud sine ullo morbo uiuere. Physica alia, quæ reuera sunt talia siue quæ sunt physice necessaria, alia moraliter necessaria, quæ reuera necessaria n sunt, at considerata houm uoluntate & fragilitate, ita se hnt, ac si essent necessaria reuera. patet in exemplo, carere omni peccato ueniali physice impossibile n, at e moraliter impossibile, quoniam considerata houm fragilitate, longo tempore sine speciali priuilegio, omnia uitare ueniali impossibile est Impossibilitas qo moralis e quædam difficultas, quæ infert n necessario, sed infallibiter rem n ee. Vnde e contra Moralis necessitas erit summa n essendi difficultas, quæ infallibiliter inferat rem ee. Vnde quæstio hic e solum de necessitate simpliciter hoc e an Lca ita sit necessaria, ut sine illa scie nullo modo acquiri queant. Item tam de Lca naali quam artificiali habituali quam actuali.

48 Prenoto 5. Etiamsi ad sciam necessarium sit iudicium de bono modo inferendi, seu de bonitate illaõnis, saltem in actu exercito, hoc tn iudicium n necessario pendere a preceptis Lcæ, sed haberi pt ex euidentia obi, patet id in demonstraõnibus mathematicis, quæ cum ita euidentes & sensibiles, sint, ut manibus palpari queant, pp suam euidentiam n indigent ad suum assensum preceptis Lcæ, sed ex euidenti connexione terminorum & ppnum, faciunt simul certitudinem de bonitate illaõnis, cujus rei signum e, qd nullus unquam pp defectum Lcæ de illarum certitudine dubitauit aut dubitare potuit.

49 Prenoto 6. Magnam ee uarietatem opinionum in hac naa, sunt enim qui Lcam summe necessariam dicunt, sunt qui hoc dogma n negant, sed remittunt, sunt qui necessariam ee audacter negant, st qui & utilem, & tandem alij eo deuenerunt, ut illam nociuam & pnitiosam

aſſerunt, has opiniones authorum, quas licuit ad tantas multasq; claſſes uideſq; reducere, nos ad pauciores reducemus, & ſingulas ſcé partes examinabimus, dtq;

Dico I. Sca habitualis nalis non ē neceſſaria ſimpliciter ad alias ſcias, nec p̄ſecte acquirendas, ē cō nec omnino. Ph. Nullus habitus nalis Chi nale ſumitur ut opponitur ſupnali, neceſſarius ē ad hoc, ut poa ſimpliciter poſit, ſed tm ut facilius poſit, Sca ē habitus nalis, gō nō ē neceſſaria ut intellectus ſimpliciter poſit acquirere ſcias, ſed tm ut facilius poſit illas acquirere. Maior ē certa, minor ph, qa habitus nales, tm ad facilius poē ſunt neceſſarij poſis. 50

Confir. Habitus Sca eatenus ſolum ad alias ſcias requiruntur & ē neceſſarius, quatenus requiritur, ut intellectus eliciat actus Sca, p̄ quos alias ſcias dirigatur, ſed habitus Sca nō requiritur ſimpliciter ut intellectus actum Sca eliciat, ſed tm ut ſit quid, gō nō nec ad alias ſcias requiret ſimpliciter. 51.

Dico II. Sca actualis nalis Chi nale ſumitur ut opponitur artificiali nō ē neceſſaria ſimpliciter ad aem cgm ſcientificam comparandam. Ita Calacuritanus, Franciſc. Aſpton. Compluſ. Joan. à S. Tho. Comm. &c. Ph. In hoc ſyllo cē aal ē uniuers, ois hoō ē aal, gō ois hoō ē uiuens ponto euidenti aſſenſu p̄miſſarum poſſum clarē & euidenter aſſentiri concluſioni, absq; ulla clara & reflexa cgne de bonitate illatōis, gō poſſum aliquam ſcam ſtificam cgm comparare, absq; ulla Sca actuali nali. Ph. cga, Sca actualis nalis ē actus intellectus, ſeu clara cgio de bonitate illatōis, ſed nec tali cgne aut iudicio, p̄ habere aliqua ſcientifica cgio gō nec Sca actuali nali, p̄ hāc aliqua cgio ſcientifica, maior immediata ſupponitur, nam p̄ Sca naalem hi intelligit actus intellectus nō ab ipſe intellectus, & certo iudicium de bonitate illatōis, ſeu actus quo iudico cē hoc & nunc bonam illationem, absq; eo qd me reflectam, an hoc illatō ſit conformis preceptis Sca nece, nec ē actus Sca artificialis, gō ē actus Sca nalis, gō iudicium illud, ſit p̄ Sca naalem actualem. minor immediata phata erit cum probauerimus, primum ads q̄ ſic ph. Premiſſe in dicto ſyllo tam clare mihi proponunt concluſionis ueritatem quam clare apprehenſiones p̄miſſarum proponunt mihi ueritatem p̄miſſarum, gā tam neceſſitatus noster ad aſſentiendum concluſioni ſupponitis p̄miſſis euidentibus, quam ad aſſentiendum ueritatibus p̄miſſarum ſupponitis euidentibus apprehenſionibus p̄miſſarum. Sed poſitis euidentibus apprehenſionibus p̄miſſarum, poſſum aſſentiri ueritati illarum, absq; ulla cgione ſeu iudicio, quo iudicem me illis recteibi aſſentiri poſſe, ut patet q̄ oēs, gō poſitis euidentibus p̄miſſis poſſum aſſentiri concluſioni absq; ulla cgne ſeu iudicio, quo iudicem bonam cē illationem ant poſſe me recte aſſentiri concluſioni. 52

Confirm: Cē eo preciſe quod intellectus clarē & euidenter cognoſcat aliqua z in re atis cē re ipſa identificata uni tertio, maret neceſſitatus ad clare aſſentiendum illa duo cē idem re ipſa inter ſe, ut oēs concedunt, ſed in hoc rg. Sylli, cē nale ē riſibile ois hoō ē nalis, gā ois hoō ē riſibilis, p̄ has ſolum p̄miſſas quibus intellectus clarē cognoſcat cē nale cē riſibile, & aem hoem cē nalem, clarē nō & euidenter cognoſcat hoc duo ſi licet hoem & riſibile re ipſa identificari in uno tertio uidelicet in nali, gō poſitis p̄miſſis euidentibus maret intellectus neceſſitatus ad aſſentiendum illa duo hominem ſalicet & riſibile cē idem inter ſe. 53

Dices. Si aliquis dubius de bonitate illatōis nō p̄t ſcientifice aſſentiri concluſioni gō neceſſario requiritur q̄d aliquis certo ſciat bonitatem illatōis, ad hoc ut poſt elicere aſſenſum ſcientificum concluſionis, gē cgio clara de bonitate illatōis, ad aem aſſenſum ſcientificum ſimpliciter neceſſaria ē, & impoſſibile prorſus ē ut poſitis p̄miſſis clarē & euidentibus ex quibus clare inferaſ concluſio, intellectus dubius nit de bonitate illatōis nam illæ p̄miſſæ euidenter illum quoad ſpeciem neceſſitant ad nō dubitandum de tali illatōne. Vnde ni intellectus nit dubius de bonitate illatōnis, dubius neceſſario. 54

cit de bonitate prẽmissarum aut illarũ clare & euidenter ñ cognoscit.

55 Dico 3. Ꝛcā actualis artificialis ñ ē simpliciter necessaria ad acquirendas alias scias in statu pfecto vñ Scotus, I Met. q. I. Arauio, Masnio, Lerma, Caloq. &c. pꝫ. Quia sufficit Ꝛcā naālis ad acquirendas alias scias tam in statu pfecto quā impfecto, gō. Conclūo & probō hāc ex sequenti robur accipiet.

56 Dico 4. Ꝛcā naālis sufficit ad comparandas alias scias in quouis statu scilicet pfecto & impfecto. Quod Ꝛcā naālis sufficiat ad comparandas alias scias in statu impfecto acquirendas hoc ē quartum ad aliquas faāles & euidentes conclūones remo dubitat, quod u. ñ sufficiat ad alias scias in statu pfecto, hoc ē ad oēs tam faāles quām difficiles conclūones pt 1. Pꝫ. primo acquirere alias scias, ē acquirere certam & euidentem rerum notitiam, Sed a omnis ē certa & euidens rei cgiō, sed certa & euidens notitia aliarum rerum pt acquiri cum sola Ꝛcā naālis, gō Ꝛcā naālis sufficit ad alias scias comparandas. major certa, min. pꝫ. qā cum sola Ꝛcā naāli possint ab hominibus saltem ingeniosioribus, soāni aliarum rerum definitiones, naāra earum exprimentes, vg. hois ē aāl rāle, & hoc nulla facta regularium cognitionum reflexione nec earum doctrina prohabita, gō cum sola Ꝛcā naāli, pt acquiri certa & euidens rerum aliarum notitia, ḍsō omnis ē pfecta scia seu certa & euidens rei cgiō, aut saltē modus quo talis cgiō acquiritur. Et quo ad ḍsm ñ in tantum conueniunt aduersarij dicentes cum sola Ꝛcā naāli, poē scias ḍsm acquiri, eo gō ultimo dus quidam faāli sciendi, sgō ñ duēm solius Ꝛcā naālis scientiā acquiri point p discursum

58 pꝫ. 2. point ab ingeniosis soāni Syllogismi in quacunq; mā & p eos acquiri cgiō rerum aliarum, exempli grā, pt ab illis talis soāni Syllus, oē hoō ē raāle, Pri ē hoō, gō ē raāle, imo multa quoq; point scientifice efficere Syllos, rg. oē Rex ht vasallos, Joannes ē Rex gō ht vasallos, item, omne totum ē majus sua parte, caput ē pars corporis, & corpus ē totum, gō caput ē minus corpore, qui scientificē efficiunt hos & similes Syllos, quia sciunt Ꝛcām reflexa de bonitate illationis, & sciunt gō conducant, insaj trā sunt artificialium, & generalium regularum. Et uniter loquendo point ingenioni saltem nullis prohabitis regulis logicis conficere Syllos primo fgre in quacunq; mā, qui certo bene minime nō patent, & bonitas illationis in illis, gō point ingenioni saltem comparare scias alias, inclinantes ad oēs conclūones, cum sola Ꝛcā naāli.

59 Dices Ad cognoscendam quidem bonitatem illationis, & ad inferendas conclūones in euidentibus & faāilibus rebus aut mā sufficit Ꝛcā naālis, sed ñ sufficiat ad cognoscendam bonitatem illationis, in magis difficilibus & minus euidentibus, ad hoc enim vix sufficit Ꝛcā artificialis. Rō & simul confirmo dicta: Ꝛcā uniformiter procedit circa mās oēs tam faciles quam difficiles, gā abstrahendo ab omni mā prescribit modum & foām naālem ubiq; seruandam, sed ex concessis pt quis uerari scientificē circa mās faciles, auditis Solitis Ꝛcā naāli, gō idem potest circa materias difficiles. Tandem nullus sanæ mentis ausit dicere non aliquam alicujus phi ē tam difficilem ut p ḍsm, aut faacilem Syllum sciri nequeat, sed indigeat modo sciendi aut Syllo difficili, & ex impfectis, qui tute, tm securus ē, cum ad faacilem pfectum reducit. & Certē p faacilem quemq; I fgre Syllum, uel maxime aliquid sciri pt cum Ales dicat lib. I Post. cap. 14. Figuram an maxime scientialis ē prima.

60 Discursus hic pro probanda nostra conclūone, sic in legitimam argumentat non reductus clarius & forsitan proponitur. Qui conclūo cujuscunq; scib ñ quo modo ht et difficili, pt elici auditis Solitis naāli Ꝛcā gō Ꝛcā artificialis ñ ē simpliciter necessaria ad oēm cujuscunq; sciē elicienda conclūonem, seu gō idem est

ad omnem in statu

ad oem in statu pfecto sciam. Pñ. ads auxilio solius Xĉi naãlis possit ab hominibus saltem ingeniosis, haberi modi faciendi faciles, ad eliciendam quamcũq; difficilem conclõnem, gõ. patet hñc cgã qã quod pt elici; aut scirí pfaciliores modos sciendi, nã necesse elici aut sciri, p difficiliores, pñ ads immediatum dñio & Sylluis in prima fgrã sunt modi faciles sciendi, imo & magis scientifici quam alii nam Alex aiti figuranem maxime scientificiali ẽ prima, sed auxilio solius Xĉi naãlis pt hñi dñio, & Sylluis, in prima fgrã, ut Superius ẽ ostensum. dñio enim & Syllus in prima fgrã, lumine naã patent, & insup pñ: antequam fierent regulæ naãlis pro faciendi dñibus & Syllis in 1 fgrã, & antequam dialectica de ijs præceptis constituerentur præcesserunt necessario plurimæ dñes, & Sylli à multis habiti, examinati & approbati; ad auxilio solius Xĉi naãlis, nõ lebur processus in infinitum ex quibus postea facte sunt regulæ generalis, gõ dñio & Sylluis, præcipue in prima fgrã, habitus ẽ & haberi pt, auxilio solius Logicæ naturalis

Pñ. 3. eadem conclio. Xĉa naãlis sufficit ad acquirendam Xĉam artificialem, & quidem totam & integram seu in statu pfecto, gõ sufficiet nã ad acquirendas alias scias & quidem totas seu in statu pfecto, patet hñc cgã. Xĉa artificialis ẽ multo difficilior aliis sciis, gõ si Xĉa naãlis sufficit ad acquirendam artificialem, sufficiet nã ad aquirendas alias, pñ: ads primo. Xĉa naãlis inuenit artem dñendi, diuidendi &c: gõ sufficit ad acquirendam artificialem totalem, pñ: ads immediatum, Alex 1. Met. cap. 1 asserit p experientiam ars & scia hominibus proueniunt. Experientia enim arte genitt, inexperientia fortunam. fit porro ars cum ex multis experimentis præconceptis una de similibus cõsignãe in universum oritur. Ex quo tale confiatur argũm, experiãa apprehendendo dñdi &c: inuenit & genuit artem apprehendendi dñdi &c: sed Xĉa naãlis ẽ experientia in dñdo, didi &c: gõ Xĉa naãlis &c: major constat ex citato loco alii Alis, ex experientia ars gignitur. Minor nã clara ẽ nam Xĉa naãlis ẽ lumen intellectus quo quis videt & agnoscit se ita debere apprehendere dñre &c: eo gõ artem sic appdo bene apprehenderit sic dñdo bene definiendo

Dices Xĉa naãlis inuenit tñ artem dñiendi qua ẽ modus quidam sciendi facilis, qua arte adiutus intellectus inuenit artes Syllogisticas primo fgrã, tandem hac adiutus intellectus inuenit artem Syllogisticam aliarum fgrarum, gõ Xĉa naãlis nõ inuenit totam artificiosam Xĉam, gõ nõ sufficit ad inuenendam & acquirendam totam artificiosam Xĉam seu in statu pfecto. Rñ Nñ ads & supponitur gõ intellectus arte dñdi pñt aliqdo ad inueniendam artem Syllogisticam 1 fgrã, aut arte Syllca 1 fgrã ad inueniendam artem aliarum fgrarum adiuuari. qã ree in genere cãs efficientis ree in genere cãs dirigentis ree in alio genere pt intellectus adiuuari arte dñdi ad inueniendam artem Syllogisandi in aliis fgris neg arte Syllogisandi in hoc modo ad artem Syllogisandi in alio. Non in genere Xĉæ efficientis ut patet, certe enim ars dñiendi nõ pt efficere artem Syllogisandi. nõ in genere cãs dirigentis (de qua hic controversia) quomodo enim regula faciendi dñnis pt dirigere intellectum ad faciendum Syllum, qui tam diuersa ẽ à dñne rãe; & ex eodem capite quomodo regula faciendi Syllum in una fgrã aut modo pt dirigere intellectu ad faciendum Syllum in alia fgrã aut modo

Confirmat Conclio 3. qã multi philosophi alias scias absq; Xĉa artificiali imo absq; ulla consecuti sunt, ut referunt Connibri: quos videre licet fol. 63 Colli: 1 de Dñe

gō Lcā artificialis n̄ ē necessaria simpliciter ad alias sciās exacte aequirendas sed sufficit Lcā naālis ad eas assequendas.

64 Conf. 2. à priori qq̄ ad quemlibet assensum scientificum in quauis maā & circa quamcunq̄ ueritatem solum desiderantur scilicet cōgio euidens principiorum & m̄ cōgio clara de bonitate illaōnis conclusionis ex prēmissis (dato qd hec m̄ necessaria sit) atqui intellectus absq Lcā artificiali p̄t euidenter cognoscere principia & m̄ clare iudicare de bonitate illaōnis, gō intellectus absq Lcā artificiali, sola fultus naāli, p̄t absolutè & simpliciter in quauis maā & circa quamcunq̄ ueritatem quemlibet assensum scientificum comparare, ac p cq̄s sciās alias pfectè & exacte aequirere

65 Dico V. Lcā actualis artlis ē ad alias scias aequirendas necessaria quasi simpliciter, seu ex suppōne qd quis uelit scire facile, ordinatè & securè, ita Ales I. Top. cap. 2. S. Thom: in Pref. I. Post. Fonseca Calagurit. Sancta crusanus & alij fere omnes Pt. I. Autorit. Doct. Vario: & primo Alis qui 2do Metaph. cap. 3 ait: Absurdum ē quærere Sciām & modum Sciendi, absurdum inquit n̄ impossibile, ut notant. Cornib. quæ. 6 Procemil. A. 2, absurdum quippe ē post Lcē inuentionē felicem, eam n̄ præmittere, aut n̄ prædiscere tqm̄ idoneum Sciendi modum, qā scilicet stulto labore consumitur qdō cum multo labore acquireditur opus difficile, qd facili negotio aequirere poēt, sumendo instrumentum qd prē maxibus habet. Idem Ales I. Top. 2. expresse docet, Lcām ad alias sciās facile aequirendas necessariam ēē. Paulus Valluj p. 2 q. I cap. I. & 3 ait magna quælibet ē exercitatione indiget & lib. de Replu: Dialectica quæ mentis oculum barbarico luto obrutum sursum trahit, nè ignorantiæ cœno mersus iaceat, D. Tho: I. Post. sic. Sicut igitur ex hoc, qd raō de actu manus ratiocinetur adinuenta ē ars ædificatoria, uel fabrilis p quas hōō faciliter & ordinatè hujus actus exercere possit, eadem raōne ars quædam necessaria ē, quæ sit directiua ipsius actus raōnis p quam scilicet hōō, in ipso actu raōnis ordinatè & faciliter & sine errore procedat, & hæc ē ars Lcē, Clemens Alexa: lib. 6. Stromatum, Dialeām seu Lcām comparat sepi, qua licet arbores fructusq simpliciter n̄ egent ut sint, egent tn̄ ut tuti sint. Victo: à Soto qui ait: poā facit habilem, ars u. facilem; id ē ut explicat Sancta crusanus, poā dat posse simpliciter, ars uero faciliter.

66 Pt. 2. à priori. Raōne desumpta ex D. Aug. lib. 2 de Ordine cap. 13: nam opifex n̄ p̄t magnum opus aliquod breuiter, ordinatè & sine errore efficere, absq eo qd habeat parata instrumenta, ad tale opus construendum. sed Lcā ad alias sciās aequirendas (quod maximum ē) parat debita instrumenta dum docet diuersas regulas & fōalas differendi, gō n̄ potent quis alias scias aequirere, breuiter ordinatè, & sine periculo erroris absq præcidio dialecticæ. Idem D. Doctor lib. I. de doctri. Christ. cap. 36 ait: Sciā hæc (Lcā) plurimum intellectorem iuuat. Certum an̄ ē iuuamen n̄ requiri simpliciter ad aliquid

67 Pt. 3. Veteres Philosophi n̄ nisi magno & diuturno studio, labore plurimo & post errores n̄ paucos uarias sciās compararunt absq Lcā, gō Lcā actualis artificialis ē necessaria ad comparandas alias scias facile & securè

68 Nota p ly securè n̄ ita hic intelligi, quasi Lcā ita sit necessaria ad sciendum, ut nisi adhibeatur Lcā fōā, omnino erretur, sed quod uel erretur, uel sit errandi periculum, uel ad minimum certo constare n̄ poēt discursum aliquem sine errore ēē, ita ut p accidens sit quod quis incidat in discursum bonum, n̄ adhibita fōā Lcā, cum ex modo illo dis

cursendi constare n̄ pōit discursum ēē bonum.

§ VI

Satis fit Obiectionibus;

Obj. I contra Concl. 2. Alem definit Sciam ēē cgm̄ rei p cāam & quod illius sit cad & quod n̄ pōit se aliter hr̄e, sed cognoscere aliquid ēē cāam rei quē scitur, ita ut n̄ pōit se aliter hr̄e, nec illam n̄ cāare, ē cognoscere bonitatem illāonis ad connexionem effectus cum cāa, gō cgio Scientifica n̄ pt ēē sine cgne de bonitate illāonis, atq adeo sine lcā in actu 2do sumpta. R. Ales in dicta afne n̄ intendit qd Sciā seu cgio Scientifica debeat in actu signato, cognoscere illāonem rei ex cāa hoc ē quod debeat concipere & iudicare ex parte obi rem illam necessario sequi & inferri ex cāa, sed solum hoc vult Ales qd scia seu cgio Scientifica, cognoscat illāonem rei ex cāa in actu exercito, hoc ē eo ipso qd cognoscat rem p cāam, cognoscat illāonem rei ex cāa. cgio itaq in actu exercito illāonis rei ē ex cāa ē simpliciter necessaria ad quamcumq cgna Scientificam (intellige discursiuam in qua unum ex alio infertur) n̄ am cgio in actu signato illāonis ejusdem, quam reflexa quam directa. 69

Obj. 2 contra 3 & 4. Concl: Autoritates Alis; S. Tho. D. Aug. Ales ait 4 Metaph. t. 8 oportet instructi à dialectica ad Philosophiam accedant, simile quid D. Tho. sup. Boetium de trinit. asserit. R. hi & similes textus intelligendi sunt aut de lcā naali, aut de lcā necessit ex suppositione necessaria, uel ad melius ēē. Vnde hic ly oportet idem sonat quod expedit, seu utile ē, explicāoni huic robur addunt oppositi supnus n. 65, & 66. allegati textus eorundem Autorum. 70

Obj. 3. contra easdem Conclusiones: quē coincidit cum prima obiē: ut quis habeat sciam, seu actum scientificum, dt scire quod actus quem habet sit scientificus seu certus & euidens: qui enim bene definit, demonstrat &c: ita tn̄ ut hoc nesciat se bene facere comparat ab Alē I. Met. cap. 2 rebus inanimatis quē operantur quidem, nesciunt tn̄ se operari, atqui sine actuali lcā n̄ pt aliquis scire se scire, qā ut sciat se scire, dt ēē imperturbabilis, de bonitate illāonis, & circa disposiōnem premissarum quod haberi nequit sine actuali lcā, gō n̄ sufficiat lcā naālis, sed requiritur actualis artificialis ad comparandas alias scias in quouis statu. R. D. maj. dt scire se scire, uel in actu exercito, uel in actu signato C. maj. semp in actu signato N. maj. simil. D. min. N. cgm̄, nam n̄ requiritur ad certitudinem sciarum, ut ab actu reflexo seu signato suam certitudinem desumant, aleas iterum ille actus reflexus, deberet suam certitudinem desumere ab alio actu & sic in infinitum, qd si ad actus reflexi certitudinē n̄ requiratur alter actus, gō m̄ n̄ requiretur ad ipsum actum, sed sufficiet sola intellectus firma obō adhesio. quod patet à pari, nam cum uideo parētem, sum certus qd uideam parētem, & si n̄ cogitem actu aut me reflectam, quod oculus meus n̄ fallatur, gō m̄ hic. 71

Instabis intellectus assentitur pp ipsas premissas, gō p actum reflexum cognoscit ipsas premissas. R. D. ads assentitur pp premissas cognitas obiectiuas C. ads, foales N. ads & cgm̄. patet responsio, sic enim assentitur intellectus qd nunc sic dies, quia ē sol à parte rei, quē exiā solis ē premissa obiectiua, siue sbm̄ premissē foalis 72

n̄ u. assentitur pp hanc ppnem sōalem, quā cognosco & dico esse ē Sol. Et licet hāc ppō sōalis esse cōia requiratur ut cognoscam eniam Solis, sicut apprehensis obi requiuntur ad iudicium de obō, tn̄ esse in iudicio debeo me reflectere supra apprehensionem in conclusione supra prēmissas sōales, eo qō esse apprehensum, esse prēmissē sōales sunt motiuum assentiendi conclusioni, licet sint conditio. Sed cum hāc doctrina aliquibus n̄ placeat, alios aegto Respondet P. Kery in hunc modum, ut quis aliquid p̄fectē sciat, d̄t scire se scire, hoc ē p actum conclusionis, d̄t attingere intrinsece & reflectere se, tam supra prēmissas obiectiuas quam sōales, ita ut quis concludēn affirmet, qā affirmauit prēmissas & obā ipsarum. Siue d̄t p̄fectē penetrare prēmissas & connexionem earum cum conclusione & uicissim &. d̄t scire se scire hoc ē p actum distinctum à conclusione d̄t se reflectere ad hoc qō sciat, uel u. p ipsum actum & assensum conclusionis, d̄t iudicium ferre de bonitate illationis p quam complexa scia N.

13 Dices Vide qō d̄t hic actus suam certitudinem Rx inde qō habeat cōnem obm̄, obō prēmissarum, Vide cum prēmissē certē sint, & ipsum conclusionis actum cē certum necesse ē, qā quaecunq sunt eadem uniterō sunt eadem inter se.

14 Obj 4 Positis duobus Syllis uni Speciē similibus, uno quidem p̄fecto, altero ad fallaci, ita tn̄ ut fallacia sit ualde occulta, qui caret scīa, eodem modo assentitur utrique qō assensus quo assentitur Syllo bono n̄ erit Scientificus. Rp. cqā nam p assensum Scientificum intellectus d̄t reddi imperturbabilis, in hoc ām casu n̄ redditur, qā eodem modo assensum prēbet uero & falso, qui ām assentitur falso, requirit cē imperturbabilis, qā illi p̄t ostendi ueritas & sic dimoueri ab assensu, qō neq dum assentitur uero, cum eodē modo assentiat falso erit imperturbabilis Rx C. ad N. cqā ad id quod additur dico intellectum reddi imperturbabilem p assensum scientificum, n̄ pure consideratum, sed prout connotat obm̄ in illo assensu clare representatum. Quare licet in modo tendendi & adhērendi obō sepe n̄ differat assensus uerus à falso, differt tn̄ assensus falsus à scientifico ex parte obi, omnis enim assensus falsus, oritur ex obscura cqne obiecti. Vide Si intellectus capiat clarius obm̄, statim recedet ab assensu falso: at u. assensus uerus oritur ex clara penetratione obi, quo circa licet deinde clarius penetret obm̄, n̄ ideo recedet intellectus ab illo assensu, sed magis illi adhērebit, quod ē cē intellectum imperturbatum.

15 Obj 5. Ad hoc ut acquiratur aliquis scīa de re aliqua, necesse ē, ut cognoscat bonitatem illationis, & connexionem quam hāc conclusio cum prēmissis, Sed nisi scīa artificialis n̄ p̄t cognosci bonitas illationis, nec connexio conclusionis cum prēmissis, hāc enim Sola docet suis regulis, quomodo sit cognoscenda illationis bonitas, & connexio conclusionis cum prēmissis, qō. Majorem docet Alēs I Post. 2. Sane am arbitramur, unum quemq̄ simpliciter cum caām existimamus cognoscere pp quam res ē, Rx primo: N. simpliciter majorem tum qā ostendimus Superius non requiri simpliciter ad quamuis scīam, seu cqm scientificam comparandam, ut cognoscat bonitas illationis, nisi duntaxat in actu exercito. tum qā n̄ oi Scīa d̄t necessario cē conclusio seu discursus, sed p̄t in cē dispositionis. Rx 2do: N. min: Ductu enim & lumine Solius logicē naālis p̄t cognosci bonitas illationis, & connexio conclusionis cum prēmissis, imo facilius quispiam ingeniosum, cognoscit bonitatem illationis quam precepta scīo aliquatenus ex Mente ~~Alēs~~ S. Aug. qui ait lib. 3. cap. 13 contra academicos

Plenumq; citius ingeniosus uidet, ñ éć ratam conclúonem, quam ejus præcepta capit.

Obj.ᵇ 5ᵒ. Aliquē máō ad aliquas varias scias ꝑtinentes ita st difficiles, ut uix proprietate 16
earum aliquam, nedum cōtiam inuestigare possimus, gō ad saiendas saltem res aut máas tales, ant Simpliciter necessaria ĺcá artificialis. R. C. adś N. cām, ñ enim emollit, neq; amolli tur ĺcá árlis majores rerum difficultates, regulś enim logicales ñ adhibent nec habent majorē uim in Superandis rebus difficilionibus, quam facilionibus, sed uniformiter procedunt circa res tam faciles, quam difficiles, & abstrahendo à máa, docent facere dñas & alia quęuis artefacta logica. Sicut ars rq. Sculptoria, uniformiter procedit circa mdam quamcuŕ tam difficilem quam facilem, & ꝑ uniformes, siue easdem regulas docet efformare effigiem ex cera luto, autñ marmore duro; nec enim utitur Sculptor peculiari regula, ad sculpendam imaginem in marmore qua ñ utaŕ ad eandem efformandam in Cedro rq. quod ñ patet, ex responsione n. 17 § 2. Q. I data. Tota gō difficultas in opere mechanico, uincenda é à ui & conatu artificis mallei, aliorumq; instrumentorum, In liberalibus u. disciplinis, difficultas rerum saiendarum Superanda é, à uirtute & conatu intellectus, ab ejus assidua cura & obseruaōne diligenti, inuestigante rerum cāas, partes uidelicet earum ēles, tam Physicas qm Met. Tum à prōri id é ꝑ rerum caās id é ꝑ ear tum à posteriori id é ꝑ earum effectś utendo qdo opꝰ fuerit fere aṁ semp opus é sensuum ministerio, ois naīa nostra saā incipit à sensibus ut ait Alēs.

Obj. 6. cum M. Alberto, qui cap. 3 Predicab. ait: rescíers logicam, etsi scire aliquid uideatur 11
nescit tā, cum raōnem sui sciti reddere nequeat. gō ĺcá árlis omnino & simpliciter, necessaria é ad comparandam quamcuŕ Sciam, adś confirmat autoritas D. Aug. sic ĺcam extollentis dialectica scit scire, Sola scientes scire facere ñ solum nult, sed ñ potest, R. hoc textus intelligendus éć disjunctiue de ĺcá artificiali aut náli, quod enim pōit quis cum Sola logica náli, raōnem sui sciti reddere patet, gā cum Sola ĺcá náli definientes, aut in 1 fgrá Syllogisantes, siquidem cumine náli uident conitatem dñis & illaōnis facti raōnem certo pōunt dare, ad cumen náś uel ad promissas sibi aliunde saītas confugiendo. Et certe qui ex Sola ĺcá náli, concluśt Prōr éć aál raále, interrogatus cur id saiat, dabit raōnem asserendo se ita conclusisse, gā aliunde sciunt oēs homines éć aál raále, & Prōr éć homines.

Obj. 7 ĺcá artificiali é quoddam instrumentum intellectus ñ minus sibi ad Scienda 18
necessarium quam species intelligibiles promtś apprehensiones, & promissę ad iudicandum & concludendum Scientifice, sed species intelligibiles, promtś apprēs & promissę sunt Simpliciter necessariś intellectui ad iudicandum & concludendum scientifice gō ñ ĺcá artificiali, é Simpliciter necessaria intellectui ad Scienda, uel Scientiam aliquam acquirendam. R. N. maj. Sola enim ĺcá náli é sufficiens intellectui ad saiendum uel saiam comparandam uti hactenus concessum. Quod uero raro contingat hoc tempore hoēs saientes & sapientes euadere sine ĺcá árli, id euenit aut ꝑ ingenii tarditatem, aut ꝑ uitś breuitatem, aut laborem sumptum cui succumbendum moraliter uidetś ei qui ad comparandas saias terdit sine auxilio Magistri & sine ĺcá artificiali. Hæ u. impedimenta ꝑ accidens faciunt intellectum impotentem ad acquirendas Scias, ipse enim p se loquendo, docta ĺcá náli, uita & industria comite, licet labore multo, simpliciter pt scias, & fectè comparare ut iam dixi ñ semel comparauit. De Speciebus intelligibilibus apprehensionibus & promissis, quomodo ad assensum Scientificum sunt necessaria, suo loco uidebitur.

19 Obij 8. Directè contra 5 Conclusionem. Intellectus sine Lcâ arli pt prima principia clare cognoscere & illa bene disponere in quauis mâa, sed hoc solum requirit, ut clare cognoscat bonitatem conclusionis illaonis ex premissis, gô intellectus pt absq dialectica cognoscere in quauis mâa clare bonitatem illaonis. Subsumo: atqui positis premissis euidentibus & cgne clara bonitatis illaonis, n pt intellectus errare, nam necessitatus e ad assensum scientificum conclusionis gô intellectus absq Lcâ artificiali, m sine periculo erroris pt scias comparare. Rx ex suppoone qd quis clare cognoscat prima principia & bene premissas disponat ita ut clare cognoscat bonitatem illaonis, uerum e qd n poit errare in assensu scientifico conclusionis, at u. qâ qdô premissæ euidentes, n ita clare ostendunt illaonem conclusionis, uel conclusionem ipsam, nisi hoc uel illo modo ordinate disponant, in quarum ordinata dispoone, pt seclus â Logica aliquis error uel tarditas, aut difficultas adesse, idcirca ad breuiter facile & sine errore scias aequirendas Lcâ necessaria e.

80 Obij 9, ad addiscendam comparandamq facile & secure Lcam artificialem, n e simpliciter necessaria alia scia, gô m ad addiscendas seu comparandas facile & secure alias scias n e necessaria Lcâ artificialis. Rx ad addiscendam facile & secure Lcam arlem, n e necessaria ipsa Lcâ artificialis, n e necessaria ulla alia scia dstâ à Lcâ arli C. ads.

81. Instabis si Lcâ artificialis e necessaria ad se ipsam, uel e eadem ad seipsam necessaria uel diuersa, si primum, gô idem erit ante seipsum, uel, gô Lcâ supponitur ante Logicam, si 2dum, gô dabitur processus in infinitum. Rx Lcâ e necessaria ad seipsam quo ad diuersas partes, ita ut una pars sit ad alteram necessaria. Sic Logica ostendens quid sit dfio, necessaria e, ad hoc ut facile, & sine errandi periculo, poit Lcâ demonstraone definire. Item Lcâ cgio declarans quid sit demonstrao, necessaria e ad hoc Logicæ, ut ordinate & facile, passiones definitiones demonstret, & sic de alijs. Et ideo aliæ scie n sunt necessariæ ad aequirendam Lcam, sibi enim ipsa sufficit, & necessaria e, cum tradat instrumenta sciendi & foalas disserendi quibus ipsa utitur, reliquæ u. scie cum hæc n tradant, ideo ad eas sine errandi periculo & facile comparandas e necessaria Lcâ. Processus quoq in infinitum hic n sequitur, deuenire enim e hic ad partes lumine naô notas.

82 Obij 10, si scie dependerent in aequisione sui à Lcâ arli, nec sine hac pfecte ac sine errore haberi possent Lcâ esset nobilior quam aliæ scie, quod e falsum. Rx primo: hanc sequelam concesserat Plato. Rx 2do: N. sqlm nam pt nobilius pendere ab ignobiliori, sic ignis ut comburat, pendet ab approximaone, & intellectio in statu uiæ à Phantasmatibus, & operao 2dâ & 2hâ à prima

83 Obij 11. Etiam cum Lcâ arli n poiunt moraliter aequiri, scie in statu pfecto, sine aliquo errore, nullus enim adhuc Philosophus fuit, qui in aliquo aliquando n erraverit, gô Lcâ n pt dici necessaria ad aquirendas scias in statu pfecto sine errore, qâ id quo posito adhuc remanet aliud impossibile, n pt dici necessarium ad illud. Rx N. cqm, ejusq pbm falsu enim uniter e, id quo posito adhuc aliud remanet impossibile n debere dici necessarium ad illud, alcas dicere possemus uoluntatem nostram n ee necessariam, ad amandu Deum supomnia, qâ posita nostra uoluntate, adhuc remanet impossibilis amor Dei sup oiâ in naê lapsa, sine peculiari graâ Dei. Pariter dicere possemus graam n ee necessariam ad uitanda oiâ peccata uenialia, tandem nullam artem ee necessariam ad exercendum opus artis sine errore, nam m positâ arte n possumus uitare oes errores, positaq graâ habituali n possumus uitare omnia peccata uenialia.

84 Dices Nullus dicet uires gygantis ee necessarias ad ferendum rg. Colisseum, uel

pyridem magnetican, cé necessariam ad nauigandum sine errore, non licet hæc requirant ñ sunt tñ satis. Rñ cé magnam disparit. inter poán, & ea quæ sunt similia póé, & inter gradum póé & determináo nem póé. Póá enim licet ñ sufficiat, dicitur tñ semp necessaria, ut patet in exemplis allatis, & præterea in intellectu qui dicitur cé necessarius ad videndum Deum, licet ad hoc ñ sufficiat, idem dico de arte, quæ est velut quidam póá, sic enim dicit pictoria, necessaria ad delineandum sine errore. Idē dem dicendum de quibusdam instrumentis quæ videnr constituere poán in cé póé, sic ad ferendum colissæum, dicit necessaria póá, ad navigandum sine errore dicit cé necessaria navis &t u. illæ quæ ñ sunt póá, sed solum determináo póé, vel peculiari gradu pfectionis in póá vel instrumento illa inquam ñ dicunr cóniter necessariæ, nisi in sint sufficientia. Sic ñ dicit intellectus pfectus ut duo, necessarius ad acquirendam sine errore rg. Mathematicam, nec ulla res aggartis necessaria ad ferendum colossæum, qális intellectus ut 2, & aliæ aggartis sunt quæ determinatiuam gradus & pfectionis póé, multo minus pixis magnetica. Dicitur necessaria ad navigandum sine errore, qá revera in sine hac p alia instrumenta vitari possent errores in navigáne. Raó am disparitatis inter poán & determináo nem póé, qá implicat poam in cé necessariam ad opus, cum cé posse præcedat operari, &t u. determináo talis vel talis gradus póé, ñ dicitur necessaria, ex cóni modo loquendi, nisi sit in sufficiens omnis enim limitáo, videtur fieri ad assignandam sufficientiam requisitam, aliquin superflua foret ejusmodi limitáo

Obj 12 Quotidiana experientia constat, plures Jurisprudentiam didicisse sine 2éa, gó hæc 85
ad alias scias nullo modo é necessaria - Rñ Jurisprudentiam ñ éc sciam qá rei p suas cáas ñ cognoscat, sed Juris peritorum authoritati fidit, & in rudem aliquam quæstionem formam arguendi addiscat, & ex Dialectica usurpat, ut facilius Jurisprudentiam acquirat.

Obj 13 Intellectus sufficienter dirigit ab ipsis scis, ut recte & scientifice operetur 86.
gó ñ eget directione logicæ - Rñ D. sás, ut recte operetur rectitudine sumpta a conformitate actus cum obé, rectitudine sumpta a conformitate actus cum præcepto. N. sás; & cqm. Nam hæc ppró hoc é rále ád, licet sit conformis obo; ñ tñ conformis est præceptis Dñi, incita quæ genus dt anteponi dñe, cujus oppositum fit in exemplo Sanctorum hæc Rio patet darius ex Colliges I. quæstionis primæ numero 33.

Obj ultimo, multi ante Alem Philosophi scias nales tradiderunt sine 2éa, gó 87
2éa ñ adeo é necessaria. Rñ traditas cé quidem scias arte 2éam, sed modo imperfecto & mille pmixtas erroribus 2éa defectu, ut testat Alés 4 Met. t. 8.

§ VII.

In quo quædam ex dictis colliguntr & quæruntur.

Colligi. Ante alias scias 2éam addiscendam cé. Nec obstat illud Alis 6 Met. I. Intra 88
hendis artibus à facilioribus & manifestioribus incipiendum; 2éam an ceteris difficiliorem cé manifestiorem é. Ad hoc enim Rñ à facilioribus quidem ordiendum cé, sed quæ difficiliora sunt ad aliorum notitiam requirant. Etsi itaq 2éa difficilior sit, ob doctrinæ tñ commoditatem ab ea inchoandum.

Quæres I. Utrum 2éa quæ é necessaria ad alias scias, influat in alias scias & 89
quomodo? ad quod Rñ I. Logicam actualem ñ influere efficienter in actus aliarum

sciarum, sed tm regulariter & directiue. Raõ prima é, qã Lcã n aliter é necessaria aliis saltem, nisi talibus regularem & preceptorem, qõ totius ipius influxus saltem p directionem. patet quia si ea ad quod Lcã requiruntur ad alias scias bene instituta eam influere efficaciter, n apprehensiua in judicium, actus imperans in imperatum Lersaõ naãlis in eam spiritualem influeret efficaciter, qõ tm é falsum & absurdum. Raõ 2da é, qã si Lcã actualis n solum dirigeret intellectum, sed n cum ipso physice efficeret actus aliarum sciarum, id ideo fieret, ut intellectus fieret simpliciter potens vel faãle potens ad tales actus eliciendos, rq. ad actus philosophie naãlis. Sed intellectus prius habitu, rq. Phiõ naãlis posita directiue logica, & prius quam is influxu physico, ejusdem, é simpliciter & faãle potens qõ. Raõ tertia é qã sequitur qõ n Lcã concurrat effective ad actus Scie supernaãlis, quod nemo dicere audet, qã impossibile é ut res inferioris ordinis producat rem superioris ordinis. Raõ 4. é à priori. Actus intellectus n potest producere alios actus intellectus, qã iuxta coõnem sentiam, nihil producit ab actibus intellectus, nisi habitus, sed actus, Lcã sit actus intellectus, qõ n potest producere actus aliarum sciarum, qui pariter sit actus intellectus. Raõ 5ta é à pari de prudentia & phia morali, quæ actus aliarum scientiarum physice n producunt, sed voluntati quasi facem præbendo eas illuminant, qõ m.

90: Rz rdo: Lcã habitualem n concurrere effective ad actus aliarum sciarum, sed tm directiue. Sta D. Thom: S. 2 q. 57, a. 3, Raõ prima S. Tho: é, Lcã concurrit ad actus aliarum sciarum, sicut artes ad obã, quæ dirigunt seu artefacta, sed artes n concurrunt effective ad artefacta, sed tm præam executiuam dirigunt, qõ nec Lcã min. patet, nam cõis architecti rq. n facit physice domum, nec cognitio Pictoris imaginem, sed tm directiue. Confir: nullus habitus efficit actus nisi similes, qui à quibus ipse genitus seu productus é, sed actus aliarum sciarum non sunt similes actibus Logicæ, utpote ex diuersis motiuis eliciti, & diuersas difficultates habentes, qõ n fieri effective à Lcã. Raõ rdã, qã habitus Lcã n est productus ab actibus aliarum sciarum, ut pote diuersæ raõnis, qõ n pt eosdem producere efficienter, ut pote diuersæ raõnis ab iis à quibus ipse productus é, imo nec influit in actus aliarum sciarum effective immediate, qã n é representatiua actuum aliarum sciarum, pt tm dici directiue mediate influere, qã producendo actus logicos immediate influentes in actus aliarum sciarum, indirecte facilitat intellectum ad alias scias.

91 Obj 1 contra 1 Rz Rectitudo é Sãlitas in actu, sed ob nouam Sãlitatem in effectu nouum semp requirit principium ex parte cãarum; ut in beata visione, ad Sãlitatem Supernaãlitatis præter intellectum qui é cãa visionis, requirit lumen gloriæ supernaãle, ad productionem actus Supernaãlis concurrens, qõ m hic, nouum dt statui principium ob Sãlitatem rectitudinis. Rz 1. hoc argtm probat nullum dari posse actum scientificum, nisi concursu Logicæ qõ tm falsum é. Rz rdo: C maj. D. min. ob nouam Sãlitatem in effectu nouum requirit principium, Si ab uno produci potest C min. Si potest N. min. illa am rectitudo pt indui absolute in actum ab intellectu, lumine naãli & ut ingenij illustrato, licet non facile, aliud est de

necessitate luminis gloriæ, sine quo uisio beata, uel alio ejus locum supplente, elici omnino ab intellectu n̄ p̄t.

Obj. 2. Caā exemplaris ab Alē & Philosophis ad efficientem reducitur, qā Lcā effectiue concurrit, quæ ē caā exemplaris. Rx n̄ ideo reducitur ad caām efficientem qā influit physicè uere, sed qā tenet se ex parte principij sicut nec approximatio in igne, nec actus intellectus respectu actus uoluntatis, influunt physicè in suos effectus licet se teneant ex parte principij, atq; adeo C. adē N. cqm. 92

Obj. 3. In oēm effectum influit aliqua caā proportionata, sed dialecticum artificium, in actibus aliarum sciarum ē effectus, gō in ipsum influit aliqua caā proportionata effectiuè, gō Lcā arlis, nam dialectica artificij nulla ē proportionata alia caā præter Lcām. Rx C. Syllō, N. illatum & ejus pbm dicoq; dialectici artificij proportionatam caām effectiuam eē ipsum intellectum. 93

Obj. 4. In eos actus physicè efficienter influit Lcā, qui continentur intra sphæram ipsius, sed actus aliarum sciarum, continent intra sphæram Lcæ arlis, sphæra enim Lcæ ē modus sciendi, qui in actibus aliarum sciarum reperitur gō. Rx in eos actus efficienter influit Lcā, qui continent intra sphæram actiuitatis Lcæ C., qui continent intra sphæram cognoscibilitatis Logicæ Nego. Modus ām sciendi repertus in aliis sciis & actibus earum, ē solum cogitatis & n̄ actiuitatis Lcæ. 94

Obj. 5. Habitus efficienter influunt in actus qui ab ijs dependent, sed actus aliarum sciarum, dependent à Lcā habituali, gō in illos efficienter influit. Rx D. maj: habitus efficienter influunt in actus proprios elicitos, C. maj: in actus tm̄ regulatos, & qui quocunq; tandem modo alio dependent ab alio habitu N. maj: Simil. D. min. N. cqm. 95

Dices p actus aliarum sciarum, auget habitus Lcæ, gō effectiuè ad illos concurrit actus Lcæ, cqā patet adē pt. Nam physicus sæpius rg. definiens in sua maā, uel argumentans, facilius cognoscit principia generalia dfnum discursuum &c gō. Rx N. adē, ad pbm dico illam facilitatem oriri ab actibus Lcæ docentis, qui semp utpote regulæ præcedunt argtiones dfnē, &c in quacunq maā. 96

Obj. 6. actus aliarum sciarum sunt similes logicis, cum habeant eandem foām licet maāliter diuersam, gō p̄t Lcā efficienter illos producere. Rx D. adē habet similes adæquatè N. adē hēt similes inadæquatè C. adē, n̄ sufficit ām quæcunq similitudo, aleas quælibet poā cujuslibet alterius actus physicè efficienter producere, cum sint similes in uitalitate, maālitate, spiritualitate, sed requirit similitudo adæquata ex obō foāli & maāli si adsit noua difficultas. 97

Quæres ido: Vtrum Lcā sit una simplex & indiuisibilis qualitas? Rx Negatiuè ex pluribus namq; habitibus realiter inter se distinctis componitur ita oēs nominales, quos sequunt Suarez. Hurtados Arriaga Obie: &c: 98

Pt. primo n̄ p̄t haberi p unam demonstraōnem, tota sciā, sed si habitus Lcæ & aliarum sciarum eēt una simplex qualitas haberet p demonstraōnem unam tota sciā, gō. major uera ē, qā sciā totalis complectitur plures demonstraōnes inter se dsctas quarum acquisiō n̄ p̄t hri n̄ si p propria sua media sibiq dedita, gō. Idem pt nam posita una demonstraōne, iam haberet illa simplex qualitas tota (simplex enim qualitas n̄ constat partibus) quæ ē habilitaō, seu facilitaō, ad producendos actus scien

tificos, qui sit intra latitudinem illius scie, gō si ēcā esset simplex qualitas, precipuè habita hac simplici qualitate, haberet hic facultas continens actus scientificos, qui sunt intra latitudinem scie, cum effectus fōālis simplicis qualitatis sit facultas, quā sicut adequatè sumpta inheret intellectui, ita ut cum actuet omni eo modo, quo pt informare quia actuatiu fōis, n ē dstā, ab ipsamet informatōne, sic enim fōa dat ee rei: etc proinde si illius qualitatis effectus ē habilitas ad oēs illos actus scientificos, impossibile ē obtento uno actu scientifico, n obtineri totalem adequatè sciam quē ē simplex qualitas, hoc am n subnihil, neq enim se quis experitur facilem, ex eo gō sciat unam demonstratōnem propriam ad alias satellitij demonstratōnes pt id ipsum a posteriori, nullus ē habitus, qui possit facilitare ad obm circa quod nulla ratōne versat, sed in ēcā esset simplex qualitas, vel alia scia, esset habitus, qui posset facilitare aliquem ad obm circa qd nulla ratōne versat, scilicet gō. major ē certa quomodo enim pt aliquis habitus facilitare ad aliquod obm qē ē extra speciem quis, minor pt, qā simplex qualitas ē indivisibilis, gō dato habitu facilitante ad unum obm circa qd illa scia versat, dabitur n habitus facilitans ad diversum obm qd nullo modo attingit

99 Pt. 2do: Non pt p errorem unum circa demonstratōnem acquiri habitualis error circa oēs demonstratōnes illius scie, gō n n potest acquiri scia habitualis p unam demōnem ad oēs alias demonstratōnes illius scie, ads pt, qā habitus erroris circa demonstratōnem unam factus, n destruit facilitatem ad alias demonstratōnes, quod patet in ipso Philosopho qui turpissime erravit circa aliquas demonstratōnes, gō.

100 Pt. 3tio. requit habere unm et potam habitum acquisitum simplex producendi actus specie ēcē tos gō scia totalis requit ee simplex qualitas, ads pt, habitus rg. qui versat circa quantitatem n pt facilitare aliquem ad actus qui versant circa motum, gō requit habere unm et potam habitum acquisitum simplex producendi actus specie dstōs

101 Pt. 4. Impossibile ē unam simplicem qualitatem, simul ēā intensam et remissam sed si scia totalis eet una simplex qualitas, simul eet intensa et remissa, gō. Major ē certa, qā remissio ē diminutō graduum qualitatis, sicut intensio ē consurgens ad actū, impossibile am ē unam simplicem qualitatem, simul hic gradus diminutos et auctos gō. minor am pt pt fieri in una demonstratōne, unus habitus intensior alio, pp actus frequenter exercitos, alter u remissior, pp n tantam habitudinem debiti exercitij ad sui equalem acquisitionem. gō si scia totalis ē simplex qualitas, una qualitas, poēt, ē simul intensa et remissa.

102 Contrā: 1 Scia constat ex habitu divisionis dstis etc: sed hi habitus sunt inter se re ipsa dschigomajor ē certa, min. pt habitus divisionis ē inclinatō et facilitas ad dividendum, habitus dstis, ē facilitas ad dfdum etc: Sed facilitas ad dividendum et ad dfdum etc, sunt re ipsa dstē facilitates, alias qui haberet facilitatem dfiendi, necessariō n haberet facilitatem dividendi etc: et ē contra, gō.

103 Confirmat. 2 Nouus effectus fōālis n pt ee sine noua entitate fōāli, sed ēc facilem et expeditum in actibus argumentatōnis Caietā supponit rg. de eo qui fuit facilis in actibus rg. dstis, n am in actibus argtatōnis, et postea post longum exercitium, acquisivit habitum in actibus argumentatōnis, in hac suppōne ē nouus effectus fōāli, non antea n fuit, gō hic effectus n pt ee sine noua fōa, id ē sine habitu, hic enim

dat facilitatem in operando.

Obj. 1. Habitus fidei supernaturalis inclinat potentiam quam informat, ad distinctos actus, puta ad actum quo credo Deum esse incarnatum, & mundum in tempore a Deo conditum &c: Sed in unus idemq habitus naturalis, inclinabit potentiam ad distinctos actus, puta ueros, ergo per. Ideo habitus supernaturalis fidei inclinat potentiam ad diuersos actus, quia uel illi actus eliciti sub sunt eidem rationi formali, eandemq habent rationem formalem, nempe testificationem reuelantis Dei, sed in habitus naturalis? habet eandem rationem formalem, a qua desumit suam unitatem, ergo si habitus supernaturalis inclinat potentiam ad diuersos actus, in id habitus naturalis potest habere. Rx N. ergo, primis N. casibus, quem enim habitus supernaturalis inclinet potentiam ad diuersos actus, id prouenit ex ratione formali, sed quia dant simpliciter in qualiter possent & quia habeant se per modum potentiae.

Instabis in habitus naturales facilitant potentiam ad actus diuersos, ut. habitus fidei naturalis aut iustitiae, facilitant ad credendum alicui dicenti, in hoc obo, in facilitabit cum assentiri in aliis, ergo ista inclinatio, ad actus diuersos, in ipsis habitibus supernaturalibus sed & naturalibus dt attribui. Rx qd assensum quis prebeat alicui dicenti, id prouenit ex eo qa nulla e difficultas noua, in assentiendo ei posito cum ee uerace, at u. in habitu sciae superata difficultate in una ueritate, adhuc supersunt multae alie superandae, proinde in diligenti nouis habitibus.

Obj. 2. Quidquid ponitur in potentia qualitatis, dt ee Simplex & unum, Sed scia tota talis habitualis, ponitur in potentia qualitatis, ergo scia habitualis dt ee Simplex & una, Rx D. maj: dt ee Simplex & unum, unitate artificiosa & subordinata seu extrinseca id e per connexionem multarum sciarum partialium, eo modo quo Sanitas formosita, pulchritudo in potentia qualitatis, quae constituta sunt ex aggregatione multarum qualitatum C. maj: dt ee unum unitate celi & intrinseca N. maj C. min. D. cqs, ergo dt ee Simplex & una, unitate artificiosa & extrinseca C. eqm, una unitate celi & intrinseca N. eqm. Quare qa scia habitualis habet locum in potentia qualitatis non per se sed per suas partes ex quibus conflatur, ideo solum reducitur posito, non dt ee una & simplex unitate celi

Obj. 3. Scia habitualis e effectus intellectus, e enim actus ipsius, ergo dt intellectui proportionari, sed intellectus e una simplex & indiuisibili qualitas, ergo & scia habitualis. Rx primo Instando, Scia habitualis e effectus intellectus, ergo illi dt proportionari, ergo nunc intellectus non potest intendi in iuncta aduersarios, ita & scia habitualis. Rx. Scia habitualis e quidem effectus intellectus sed non omnimoda, unde non in omnibus Rx cum eo proportionem, ut patet ex instantia: in hoc ani proportionatur intellectui, qa est qualitas spiritualis sicut & intellectus.

Quaeres 3. Vtrum scia sit Philosophiae pars? Rx affir: Pa. 1 authoritate Philo 4 Met. aientis, quod is qui de principiis Syllogisticis considerat e Philo. ergo. idem Phian 1 Met. cap. 3 accipit pro omni scia expellente ignorantiam; Tandem 2 Met. tex 3 docet Philoso: debere ee contemplatiuam, sed haec omnia in scia artis reperiuntur ergo e Philae pars

Pa. 2do: ratione, qa Si Ethica eo quod dirigat actus uoluntatis & appetitus sensitiui censetur pars Philae, ergo scia artis quae dirigit actus rationis, a quorum rectitudine perdet rectitudo uoluntatis & appetitus sensitiui actus, prioni iure dicenda erit

pars Philosophiæ, nec obstat. Ecā dicit instrumentum ad comparandam Philam gō ñ ē Philæ pars, ñ obstat inquam cum manus sit instrumentum Fabri & tñ ē ejus Faber Fabri

Quæstio Quarta

De Ens & quod sit obm Logicæ.

Absolutis nonnullis ad nām Icē requisitis, ejusq; proprietatibus examinatis, in hac disputaōne, adhuc obm ejus pstringendum ent. Quod antequam determinabimus prē supponenda sunt de obō in cōni nonnulla, ejusq; Speciebus.

§ I.

Quid sit obm in cōni & quodeligplese.

1 Obm dicitur illud quod objicit alicui pō, uel scię uel actui, rg. mihi videtur hanc chartam objicit hēc charta, ideoq; hēc charta dicit obm meæ visionis, obm gō sat uel actus ē id, circa quod talis scia uel ars uersat, rg. obm physicæ ent id circa quod uersat physica p suos actus, obm Metaph: & Theolo: ent id, circa quod uersant ipsæ cū suis actibus, actus enim ex scia ē idem obm. Confundit hic à multis obm cum sbō, sed immerito, siquidem sbm dicit solum id, qđ subjicit pōsi demonstratōi in scā cujus sbm ē, obm u. dici pt concluō tota demonstraōnis, qā tota illa objicit considerāoni ejus scię, cōnitur tñ à pteriq; pro eodem hic sumit obm ac sbm Logicæ

2 Duplex ē obm Male & fōle, Male ē quod athingit pp aliud, fōle ē qđ athingit pp se & aliud pp illud. rg. respectu meæ pō visibē, videntis pomum, subsistentia pomi ē obm māle, ejus color ē obm fōle, videt enim à me pomum, ñ qā dulce frigidum &c: sed qā coloratum, Sic & obm medicæ māle ē medicina, fōle ē curaō, seu Sanitas nam medicinam athingit pp curaōnem, hanc pp se. Id ipsum magis patet & declarat in assensu, conclōni ob prēmissas, cujus obm fōle sunt prēmissæ, & obm māle ē ejus, ideoq; ne mem ē dicere, qā assentior prēmissis, assentior conclōni ñ u. ē contra. Pt tñ contingere ut obm quod fuit māle sit fōle, & ē contra, Sic rg. pō amo deambulaōnem pp sanitatem, aut comestionem, pp conseruaōnem vitæ, Sanitas & conseruaō vitæ ē obm fōle & deambulaō comestio ent māle, pō u. amo Sanitatē pp deambulaōnem & conseruaōnē vitæ, pp comestionem, tam deambulaō quam comestio ent obm fōle, sanitas u. & conseruaō vitæ ent māle, hinc constat obm māle & fōle, sumere denominaōnē ñ à se ē enim ex se indifferens, ut athingat uel p se uel p aliud, sed hoc totum fit ab ipso actu tendente in illud obm. Vnde quicunq; res potunt cē obm scię, & hoc ñ solum externæ, sed ñ unus actus pt cē obm alterius actus, imo unus actus pt suipsius cē obm si reflexè cognoscatur, quo casu solum ratione differt obm ab actu. In Sup pt cē obm ñ chymæra ñ res impossibiles, licet enim ñ sint à parte rei potunt tñ cognosci, & hinc dicunt obiectiuè cē in intellectu, res qō ex se iā habent quod potint cē obm, & hoc illis ē intrinsecum, qā capacitas, & ñ repugnantia ut ab aliquo actu cognoscant ē illis intrinseca, dicitur q radicale obm, aptitudo passiua, & in actu primo obm. In actu u. rdo obm ē quod aliqua res athingat actu & sit actuale obm, & hoc fit ab extrinseco.

3 Male aliud ē directum, quod uerè in se athingit, & primario licet pp aliud at deambulaō pp sanitatem, aliud indirectum, qđ licet athingat in se, ñ tñ primario

sed secundario, & quasi p accidens, qa videlicet e connexum alicui, qd primario attingit, rg. cognoscens visionem Petri de albedine, indirecte cognoscit albedinem, directe u. visionem albedinis. Maale itenim aliud e proximum, qd vere immediate in se attingit, aliud remotum, qd immediate in se n attingit, dicitur tn attingi, qa ei aliquid intrinsece inhaerens attingit, hinc e proprie obm p accidens, rg. videns murum, ht pro obo proximo colorem, pro remoto murum, qa murum oculus n videt in se, sed tm colorem ei inhaerentem

Obm Foale dividit in Foale quod, & Foale quo, Foale quod e id qd in se & pp se attingitur; Foale quo e rao illa sub qua attingitur foale quod rg. albedo e obm foale quod visus, color u. e obm foale quo, qa sub raone coloris videtur albedo. Obm Foale quod, dicit m rao foalis quae; obm u. Foale quo, dicitz rao foalis sub qua; Seu obm foale quod e rao quelibet specifica in quam tendit actus obm u. foale quo seu sub quo, e rao coonis in qua conveniunt oia oba, ad quae pt se extendere talis poa, quamvis nullus actus in raonem illam coonem feratur, sic poa visiva, fertur in colorem album vel nigrum rg. n quatenus hic color albus aut niger e, sed quatenus precise color e qa eo ipso qd color sit, poa visiva tendet ad illum independenter ab eo qd sit albedo, vel nigredo, dicitur am poa sub raone coonis tendere in hanc coonem raonem tqm in obm qa qdocunq obm poe illam participat, hec colori ut sic convenit & n albedini aut nigredini; qa actus qui fertur in albedinem n fertur in nigredinem vel e contra uterq tn necessario fertz in colorem. hinc una eademq res pt habere diversam raonem sub qua: Sic hoo ht hoc, quod sit compositus ex maa & foa, ex aali & raali, genere & diffa, Unde obm foale quod, pt ee coone pluribus sciis, si plures habeat raones foales sub quo obm, u. foale sub quo, n pt ee coone aliis sciis, qa e radix & fdtm dstionis inter obiecta. 4

Obm foale dividit in Attributum & Attris; Obm attributum e illud, cujus cgio ordinat ad aliud obm magis precipuum, obm u. attris e ad cujus exactam cgm ordinant oes cgnes illius scie & illud n refert alio in ea scia. 3 requirunt conditiones ad obm attris 1. ut sit unum saltem p aggregaonem, seu p similitudinem & Analogiam; 2. ut oia ad illud ordinent vel tqm principia, vel tqm partes, vel tqm proprietates vel tqm species &c: 3. ut penes illud scia distinguat ab omni alia. Rao prime & ide conditionis e, qa unitas scie sumitz ab obo go si n e unum obm, nec ordinet ad unum, neq scia erit una, Ratio 3. conditionis, qa scia distinguit p dfm, dfio am scie, e inordine ad oba, go penes ordinem ad obm dstgui dt. Aliqui confundunt obm attris, cum obo pfectissimo, sed immerito, qa obm pfectissimum pt carere aliqua harum conditione. 5

Tandem obm foale & maale, dividit in Totale & partiale, sive in adequatum & inequatum. Totale seu adequatum st oia quae ab illa scia vel poa considerantz, Partiale sive inadequatum e unum vel plura, sed n oia, quae ab aliqua scia vel poa attingunt. 6

§ II.

An omnes operaones sint obm Lce & quale.

Nota primo operaones intellectus humani bifariam considerari possunt, Primo in coonis & 2dum raones unles, seu ut st precise operaones. 2do in parti seu in quantum st tales operaones. Lca tradit quidem precepta de operaonibus partibus, cum a parte rei 1

n̄ dent operaōnes in cōōni, sed tm̄ eas ꝑ intellectum sub raōne cōōni abstractas considerat, nihil dicendo de hac uel illa rg. dfne aut argumentaōne in parti, sic dando preceptum de dfne hōis, n̄ considerat sub hac raōne parti, an illa dfio sit, hōis dfio, sed tm̄ sub raōne dfnis, ut iuxta regulas & precepta fiat.

8 Nota 2. Qdō inquirimus utrum oēs operaōnes 3 sint obm̄, ly oēs supponere pro generibus singularum operaōnum, seu distributiuè, incompletè n̄ am̄ complete; Vnde pt ēē sensus, an oēs operaōnes intellectus quæ continent sub illis tribus generibus rg. oēs primæ appnes, omnia iudicia &c: sint obm̄ Logicæ, & hoc negat. 2do an omnia illa 3 genera operaōnum spectent ad Logicam, saltem sub raōne operaōnis intellectus considerata, & hoc examinabitur.

9 Dico Obm̄ maāle proximum Logicæ sunt operaōnes intellectus ut sic, seu ut abstrahunt à recto, uel n̄ recto: Et sunt indifferentes ut fiant conformiter ad regulas Logicæ. Est Alis 3 Met. S. 2, & 4 Met. S. 5.

Pt. I. aut. D. Th. qui in lib. I. Posteri: ait Lcam ēē raālem n̄ solum qā ē 2dum rationem, sed m̄ ex hoc qā ē circa ipsum actum raōnis, sicut circa propriam maām; Vnde illam uocat artem artium, qā dirigit ad actum raōnis. Item in Pref. ad libros Periher: ait cum raālis sit Logica scia nec ē qd ejus consideraō uersat circa ea quæ ptinent ad 3 predictas operaōnes.

10 Pt. 2do: Illud ē obm̄ maāle cujuslibet facultatis circa quod uersat immediatè & in quod suam foām inducere intendit, sed Logica uersat immediate circa operaōnes intellectus, & in eas rectitudinem, quæ ē foā logicæ inducere intendit, gō. Major ē certa inductione omnium habituum, qui obm̄ suum efficere pōunt, min. pt. Lcā intendit regulas dare bonæ dfnis argumentaōnis &c: Vno uerbo bonis operaōnibus formandis, hic enim ē finis ipsius dirigere operaōnes mentis; Sed n̄ aliter dirigit uel foāt, quàm ꝑ rectitudinem, gō Lcā intendit inducere rectitudinem in operaōnes Conf. Lcā docens quæ proprie ē Lcā ht pro obō utentem, sed Lcā utens sunt actus intellectus, gō Lcā docens ht pro obō actus intellectus, qā si sumant prescindendo à rectitudine, n̄ erunt obm̄ foāle, qā hoc ē rectitudo. gō maāle proprium cum in illud inducat foāle. Lcā u. ht pro obō id qō enunciat si ē in maā Lcā rg. ipsi actus si in aliis sciis obm̄ illarum.

11 Pt. 3tio In omni Sciā & arte finis adæquatus consurgit ex maāli & foāli, maxime si sciā sit operatiua obi, sed finis Lcæ adæquatus ē operaō recta, recta am̄ operaō consurgit ex operaōne & rectitudine, gō cum rectitudo sit foāle ut dicemus inferius, operaō erit maāle.

12 Confir: I. qā operaōnes intellectus pōunt bene uel male fieri, gō indigent arte uel Sciā ꝑ quàm bene fiant: sed nulla ē ars uel sciā alia quæ dirigat operaōnes ut bene fiant preter Lcam, gō Lcā ht pro obō suo operaōnes intellectus.

13 Conf. 2 Operaōnes uoluntatis st obm̄ maāle Ethicæ, gō operaōnes intelle: st obm̄ proximum maāle Lcæ, ad's suppo: cqā pt. ideo operaōnes uoluntatis sunt obm maāle Ethicæ, qā possunt bene uel male fieri, suntq capaces rectitudinis Ethicæ, sed m̄ operaōnes intellectus pōunt bene uel male fieri, suntq capaces rectitudinis Logicæ, gō sunt obm̄ maāle proximum Logicæ.

Obj. 1. Illud e obm maale proprie, in quod inducitur formale, sed in operaones mentis n inducit formale, go n sunt maale. min. pt quaelibet operao uel e recta uel n e recta, in neutram harum pt induci rectitudo, go in nullam min. pt, n in rectam, qa ht rectitudinem, nec m in n rectam, qa ht oppositam foam, go in nullam Rx N. min. ad pbm dico obm maale Lcae, sunt operaones ut sic, prout abstrahunt a recto, & n recto, nec existunt, n u. in parti ut iam existunt, Lca enim cum dicitur directiua operaonum, eo sensu intelligendum e, quo operaones sunt capaces dirigi, cum am operaones sunt aptae dirigi ut nondum existentes, modo iam explicando, prout scilicet abstrahunt a recto uel n recto, seu regulis praeceptis Lcae, quibus deinde fiunt si conformiter, sint rectae si uero diformiter n rectae. pro quo intelligendo. 14

Nota duplicem ee rectitudinem, prima conformitas actus cum obo, 2da conformitas cum regula a qua dirigit, Iam go cum dicitur, operaones intellectus prout indifferentes ee obm Lcae, n e intelligendum de prima rectitudine, quasi actus intellectus sint indifferentes in aliquo priori, ut repraesentent recte uel n recte res, & postea p regulam Logicam determinent ad recte repraesentandum easdem, hoc enim fieri nequit, cum repraesentao sit illis naalis: Sed intelligendum e de 2da rectitudine, hoc modo, qa plures, & innumeri actus sunt, rg. definientes hoem, falsae dicendo, hoo e aal quadrupes, e substantia incorporea, &c: & una tm uel altera uera, VG. hoo e aal raale, ad quam eliciendam, intellectus p regulam Logicam, rg. dfio e orao constans genere & diffa propriis determinat, quam dfm sine hac regula, intellectus n faceret, uel n tam expedite & licet eam fecisset independenter a Lca, fuisset quidem recta dfio prima rectitudine sed n directa a Lca, & recta 2da rectitudine, & in hoc sensu e indifferens, ut eliciat uel dependenter a Lca uel independenter, quae indiffa p regulam logicam aufert & fit ut ea habita intellectus recte, hoc e regulate procedat & expedite. Hinc intellectus dicit dirigi subiectiue, hoc e tqm sbm accipiens regulam actus, n u. obiectiue, tqm id pro quo faciendo regulam accipit intellectus. Prima rectitudo n dependet a Lca formaliter, sed ab obo, ex Ale quod res e uel n e orao dicit uera uel falsa. 2da rectitudo dependet a Lca; Prima quidem m dependet a Lca quoad exercitium, seu qd hic & nunc sit ex inclinaone Lcae, ac proinde Lca utramq intendit in his operaonibus in quibus utraq reperiri pt. 15

Obj. 2do: animastica tractat de conceptibus, go n logica, Rx Animastica tractat de conceptibus diuerso modo a Lca; Animastica enim de conceptibus tractat, ut sunt uitales, Lca u. ut sunt dirigibiles, seu conformabiles regulis Lcae, ac fieri possunt conformiter ad regulas, habendo raonem pdi, sbi ppriis, &c: go Lca sub diuersa raone agit de conceptibus ac animastica. 16

Obj. 3 Sufficiens e ipse intellectus dirigere se ipsum in operando, go licet ipsius operaones possint bene uel male fieri, n indigebit tn fieri a Lca. Rx primo Instando, Sufficiens e uoluntati intellectus, ut eam in operando dirigat, go ad operaones uoluntatis dirigendas n e necessaria Ethica. Rx 2do: Sufficiens e intellectus dirigere se ipsum in operando, Simpliciter & imperfecte, C. facile & perfecte N. ads, Lca namq inuenta e ad facilius, sicut & alii habitus. 17

Obj. 4. Obm sensuum n e sensao sed sensibile, go m obm Lcae n e operao sed aliquid operabile. Rx N. cqm, disparitas e, qa ut uisio auditio & aliae sensationes essent oba sensuum deberent habere rationem uisibilis audibilis &c: adeoq deberent esse color sonus aliaeque 18

quatitate terminativo sensum, cum am̄ n̄ habeant dictam raõnem, minus n̄ ē qd n̄ sint obā sensuum. Iam u. quelibet operaõ intellectus ht in se raõnem actus & obi, actus ut patet, obi, qa quelibet ē dirigibilis.

19 Obj 5. Apprehensio fit necessario, gō n̄ pt dirigi. Rx C. adē N. cqm licet enim fiat necessario, qa tn̄ pt fieri bene uel male, maxime in apprehensionibus complexis, que oriunt ex apprehensione obiectorum compositorum, ideo pt dari regula ut fiant bene

20 Dices: Oculus n̄ pt dirigi ad melius uidendum, qa ē poa necessaria, gō nec intellectus. Rx N. caalem, sed ideo qa n̄ recipit regulam, quod si daretur regula aliqua in ipso recepta posset m̄ dirigi, sicut de facto iuuat extrinsecus pspicilii, at u. intellectus recipit regulam, gō pt dirigi.

21 Instabis, gō saltem intellectus dirigit n̄ operaõnes illius. Rx D. illatum. Intellectus dirigit subiectiue C. obiectiuè N. illaõnem, Intellectus enim recipit regulam directiuam, que regula ht pro obō operaõnes, & hec regula qa ē in intellectu, dirigit intellectum subiectiue qui ē sbm regulæ

22 Obj 6. Obiectum maale habitus operatiui dt preexistere ante obm foale, sed operaõnes intellectus n̄ preexistunt ante rectitudinem, gō n̄ poūnt ee obm maale, major ē clara ab inductione marmoris, ligni &c: que sunt obā artis statuariæ, & artis fabrilis: min. pt. qa operaõnes intellectus n̄ prius existunt & deinde in illos inducit Lca rectitudinem, sed fiunt cum ipsa rectitudine, gō. Rx D. maj, maale preexistit ante foale C. maj. Semp N. maj: & concessâ min. N. cqm, raõ am̄ disparitatis ē cur requirat in arte Statuaria, ut maa preexistat, antequam introducatur foa, n̄ u. in Lca, qa à statuaria arte talis inducitur foa que requirit dispoõnes, antequam inducatur foa, Lca u. talem foam n̄ introducit gō.

23 Dices discipulus n̄ pt dirigi à Magistro nisi existat, gō nec operaõnes intellectus. Rx N. cqm quia discipulus n̄ tm̄ dt dirigi obiectiuè sed m̄ subiectiuè dt enim ipse pcipere regulas directrices, ideo n̄ pt dirigi nisi existat. operaõnes u. mentis n̄ dirigunt in se nisi obiectiue seu in quantum sunt obm principii directi nimirum intellectus.

24 Obj 7. Caa obi proprii alicujus habitus, n̄ ē obm proprium ejusdem habitus ut docet Ales 4 Met. cap. 2. Sed 2da operaõ, ē principium seu caa 3tiæ operaõnis intellectus & tertia operaõ ē obm Lcæ, gō 2da operaõ n̄ ē obm Lcæ. Rx D. maj Caa obiecti proprii alicujus habitus n̄ ē obm proprium ejusdem habitus, si precisè consideret ut caa seu reduplicatiuè transeat, si consideret caa Specificatiuè seu que ē caa ut participatiua obi foalis ab habitu intenti N. maj. Sic coelum & ē caa multorum corporum naalium, que sunt obā propria Phisicæ, & tn̄ ipsum coelum ē obm partiale Phisicæ. Dixi in Rx transeat, qa hoc m̄ n̄ ē uerum uniter quod caa obi propria alicujus habitus, n̄ poit ee obm proprium ejusdem habitus, qa precipuè habitus Speculatiui considerant caas qua tales sui obi.

§ III.

Quodnam sit obm Formale Logicæ

Diximus Superius foale obm duplex ee scilicet Quod seu raõnem que, & obm foale quo seu raõnem foalem sub qua, raõ foalis sub qua, uariis appellat nominibus directio, artificium logicum, dirigibilitas rectitudo. hec rectitudo siue directio, siue dirigibilitas ē duplex, alia actiua alia passiua, actiua rectitudo uel directio ē dictamen illud, ex ui cujus prescribit modus quo faciendum sit opus, qd dicit directum, rg. actus quo dicit Logicus ofio dt constare genere & diffa, & actus quo dicit architectus, edificium dt hre proportionem longitudinis cum latitudine

seu sunt ipsi actus

seu sunt ipsi actus tradentes præcepta faciendæ dfnis dsionis &c. Passiua directio seu rectitudo é, ex cujus vi opus artefactum, conforme é præceptis & dictamini præscribenti modum, quo faciendum é, seu actus factus idum eadem præcepta, Conficiens rg. dfm Leonis, ex aali tqm genere, & rugibili tqm diffa, diatz directio passiua, Directio actiua extrinseca é operi directo, & directioni foali, qa fertur directio actiua in opus directum tqm in obm quod præscribit. Directio passiua seu foalis é intrinseca operi directo & in illo reperitur, intrinsecum enim é dfioni rg. componi ex genere & diffa. Directio seu rectitudo passiua, zpliciter pt considerari, uel ut é facta, uel ut é facienda, & sub hac conditione, dicitur propriè dirigibilitas passiua.

Dico II. Operaones intellectus, ut dirigibiles, seu ipsos conceptus foales, nempe dfm diuisionem &c: eé obm foale Logicæ. Pf. I. Quod primo & p se à Lca attingit, illud é obm foale ipsius, sed operaones intellectus ut dirigibiles, primo & p se à Lca attinguntz go, major é dfio obi foalis, min. pt. primarius finis Lcæ é docere modum sciendi foalē & ostendere quomodo fieri debeat, bona dfio, dsio &c: go solæ operaones intellectus ut dirigibiles sunt obm foale Lcæ. 26

Pf. 2do. Lcæ munus é dirigere operaones intellectus, ut absq admixtione erroris circa res uersent inquirendo earum attributa, eétiam &c; sed hoc n pt facere, nisi p dfm dsm &c: go. min. pt. qa intellectus n pt bene penetrare eétiam alicujus rei, hois uel Leonis &c. nisi eam prius definiat, diuidat &c. go n pt facere hoc nisi p dfm diuisio: &c: 27

Pf. 3. Lca docet quid sit dfio dsio &c: Sed hoc solum Solis operaonibus intellectus competit, go. min. pt. qa qdo Lca docet dfm eé oraonem explicantem naam rei, diuisionem qua totum diuidit in suas partes &c: id nullo modo conuenit rebus, nisi solis actibus intellectus, go dfio, dsio &. solis operaonibus intellectus competit; Præterea dirigere operaones nostri intellectus, dt ptinere ad aliquam sciam, sed ad nullam aliam go ad Logicam major indubitata é min. m patet inductione, nam directio operaonum intellectus n ptinet ad physicam, cum hæc attingat res naales; n ad Met. qa hæc uersat circa res abstractè sumptas go ad Lcam; 28

Obj. Operao intellectus é obm partiale Physicæ, go nequit eé obm Lcæ. ads patet qa physica attingit operaonem intellectus, quatenus é spiritualis uitalis &c: cqa m pt, qa una eademq res nequit eé obm duplicis sciæ: R. C. adeutroq N. cqm, unum enim obm maale, pt eé coone pluribus sciis, ut patet in hoe, & aliis qui attinguntz diuersis plurimis sciis sub diuersis raonibus formalibus 29

Dices nihil é in operaonibus intellectus quod n sit consideraonis physicæ, n ipsa dirigibilitas passiua, n directio actiua, n m rectitudo inducta, go, ads pt n dirigibilitas passiua, qa hæc é ipsa physica entitas actus; n directio actualis, qa hæc é ipse actus connotans præcepta penes quæ fit, n ipsum artificium inductum, qa n é dstum ab ipsis actibus go. R. Sicut in actibus Mechanicis & artefactis foa statuæ rg. & lignum st entia physica, & tn prout illa foa inducitz idum regulas & præcepta artis, ptinet ad artem statuariam, pari modo dirigibilitas & ipsa directio passiua, & actualis, ac rectitudo in ipsis actibus intellectus, licet sint quid physicum, prout tn connotant regulas & præcepta Lcæ sunt consideraonis Lcæ 30

Dico II. Rectitudo seu directio actiua n é rao sub qua Lca consideret modum sciendi foalem. Pf. Directio actiua é præceptum ex ui cujus præscribitz quo faciendum sit sciendi instrumentum, go n pt eé rao sub qua Lcæ, ads continet dfm directionis actiuæ, cqa patet, qa hoc præceptum é actus ipsius Lcæ go nequit eé rao formalis 31

nũ qua ꝯgrũo

32 Dico III. Directio seu rectitudo passiua, ē rāo sub qua ꝯa cōsiderat modū scīendi fōāles. Pz. ꝯa incumbit in operāonum intellectus directionem, nē male fiant, & ut rectitudinem suam illis inducat, gō operāones intellectus dr̄t cē rectitudinis capaces qā ~~ut~~ si essent rectē iam n̄ posset dirigi.

33 Obj. I. Operāones dirigibiles ordinant ad rectas, gō operāones rectē st obm ꝯgrūo R. D. ads Operāones dirigibiles ordinant ad rectas, tqm ad finem suum ultimum N. ads, tqm ad finem suum consecutiuum C. ads & N. cqm, ꝯa enim munus ē principale, dirigere operationes intellectus & prescribere modum quo modo hīi debeant, id ipsum patet in artifice qui n̄ ht pro obō opus factum sed factibile, ita n̄ ht ꝯa pro obō operāonem rectam sed dirigibilem.

34 Obj. 2. Quelibet operāo uel ē facta uel faciēda, Si ē facta n̄ pt dirigi, Si ē faciēda pari modo n̄ dirigeh, qā suam ht cēriam quē mutari de falsa in ueram & ē contra requit. gō. R. directionem logicam n̄ conuenire in eo ut eadem maneat operāo quē ē uel quē pt cē erronea, siēn bona uel mala ualeat, Sed consistit in eo ut modum intellectui prēbeat, quomodo circa māām quam definit diuidere &c: intendit, actus dēbīs conformem uel diuisioni, prēceptis effiāt, siue qua directione actum dis conuenientem elicuisset. Et hoc ē n̄ in actibus uoluntatis, qui coēnter ut dirigibiles ōtm ꝯa Ethicē assignant.

35 Obj. 3. Obm dr̄t assignari pfecto modo n̄ imperfecte, sed operāones intellectus ut sunt dirigibiles ht se ut impfecto modo, gō operāones intellectus ut dirigibiles n̄ pōunt cē obm ꝯa. Maj. clara min. pt, Operāones intellectus ut dirigibiles, dicunt potentialitatem, quē ē quid impfectum, gō operāones &c. R. N. min. obm enim sāē dr̄t assignari eidem conuenienS, cum am operāones intellectus, ut dirigibiles n̄ u. rectē sūt obm cēe conuenies, proinde illē prē rectis melius stabunt

36 Obj. 4. Obm Sāē. ꝯa dr̄t cē cōne n̄ particulare, gō ꝯa n̄ considerat operāones intellectus ut dirigibiles. Pz. eqā, qā qd cōne ē ūle ē, Sed ūle requit dirigi, gō nec cōne minor pz. qā ūle ē æternæ uentatis & immutabile, gō requit dirigi R. C. cadē D. eqs, gō ꝯa n̄ considerat operāones intellectus, ut dirigibiles in cōni Ctqm, gō ꝯa n̄ considerat in cōni operāones intel- dirigibiles in parti N. cqm: In hoc enim conuenit ꝯa cum aliis artibus, qō sicut illē uersant circa sua obā in cōni ut dirigibilia, tm in pāli ita & ꝯa

37 Obj. 5. ꝯa considerat n̄ Solum rectitudinem sed n̄ irrectitudinem passiuam, gō n̄ Solū rectitudo, sed n̄ irrectitudo debebit admitti pro obō fōāli ꝯa, ads pz ꝯa n̄ tm habet prēcepta ponitiua inducentia rectitudinem in actus, sed n̄ actus negatiuos, qui pro obō hr̄t irrectitudinem uitandam, rg. actus iste, SylluS n̄ dr̄t constare 4 tris, item membra diuidentia n̄ dēnt latius patere diuiso, gō ꝯa n̄ considerat irrectitudinem, cqr habebitr pro obō fōāli partiali. R. D. ads; ꝯa considerat irrectitudinem intendendo, illam N. ads, n̄ intendendo illam, sed pp ponendam rectitudinem C. ads & N. cqm. Verum quidem ē quod illa prēcepta negatiua, habeant pro obō irrectitudinem, sed ordinant illam, ad ponitiuam rectitudinem, actus enim ille qui dicit nē SylluS constet 4 tris eo tendit ut exerceatr rectitudo, quam prēcipit alius actus, Vnde primario & se intendit rectitudinem, secūdario auertit irrectitudinem.

Obj. 6. Si ꝯa hr̄t pro obō rectitudinem, sequr̄ qd habeat substantiam operationis pro eodem obō, qua probo, Substantia operationis n̄ distr̄ ab ipsa operāone

gó si hít pro obó ipsam rectitudinem, habebit & ipsam sub Tantian. Contir:
Xcús agit de ipsis operacionibus foálibus dum se rumpits & quatenus s't expressiones
talium obiectorum, Sed animasticus n' agit de ipsis operacionibus secundum se sum
ptis, & quatenus sunt obiectorum representacones, gó, atqui obm foále idem
obm n' possunt z saó hré, gé rectitudo n' é obm foále. Rx N. sequelam, ad pbm
ejus D. adś, n' dsig realiter C. adś foáliter N. adś & cqm, ad Conf. Rx Anima
sticus agit de operat. intell. quatenus sunt representacones obiectorum, sub caden
ratione sub qua agit de illis Xcús N. sub diuersa ratione C. adś, animasticus enim
agit de illis, considerando in illis rationem Spiritualitatis, uel quatenus sunt intu
itum, aut abstractibus; Xcús u. considerat in illis, quatenus denominant hoc
obm hoc pdm, unde obm &c: gó sub diuersa ratione

Obj 4 Rectitudo foális seu pastina n' pt induci in operacones intell. gó n' é obm for 39
male Xcá, pt adś, idem n' pt induci in se ipsum, rg. Pri n' pt induci in se ipsum sed
rectitudo foális & operaó sunt idem, gó. major supp. min. pt, qá rectitudo foális ni
hil é aliud in re, quàm ipsæ operaones intellectus conformes dictaminibus & pre
ceptis Xcii, gó. Rx I. instando. Idem n' pt induci in se ipsum, sed rectitudo seu bo
nitas actuum uoluntatis é idem cum actibus uoluntatis gé rectitudo seu bonitas n'
pt induci in actus uoluntatis. Rx 2do: N. adś, pbm ejus D. idem n' pt induci phy
sice in se ipsum C. adś, idem n' pt induci Xcé in se ipsum N. adś, ut enim ali
quid physice inducat in aliud, pt unum physice præcedere, & aliud physice
cé posterius, cum gó nihil possit cé physice seipso prius aut posterius, nihil in phy
sice potest induci in se ipsum. Jam u. qá pt cé aliquid, eo quod sibi ide
ficat cé Xcé hoc é ex modo nostro concipiendi prius & posterius, ideo pt
aliquid Xcé induci in identificatum sibi. Qá gó operaones intellectus Xcé sen
suata modum nostrum concipiendi prius existunt, quàm rectitudo foális, sicut
n' cantus ex modo nostro concipiendi, prius existit quàm conformitas ejus ca
preceptis Musicæ, ideóq in reliquis actibus habitibus obseruandum, ideo rec
titudo foális pt in eas induci. Confirmat hoc Rx à pari de actibus uoluntatis
& eorum rectitudine.

Obj 5 Rectitudo operaónum habeś ab aliis sciárum habitibus, gó Xcá n' pt in 40
ducere rectitudinem in operaones. Rx D. adś habeś elicitiuè C. adś directiue N. adś Xcá

§ IV.

Quodnam sit obm attnis & principale Logicæ.

Dico I. Obm attnis Xcé cé operaones rectas. Pz. I obm attnis é ad qó oia 41
referuntś, & illud n' refertś alio, sed huiusmodi sunt operaones rectæ, gó. min. pt. oia quæ
tractantś in Xcá, eo dinguntś ut cognoscantś operaones rectæ & tandem fiant, gó. adś fun
me probat Socratem in Persona Platonis impugnans Protarchum, item Cicero lib. 3
de fine bonorum, & lib. 2 de Oratore, quos & alios plures uide apud Lyresium lib 2.
Procemij tractatu 2. cap. 5.

Pz. 2do condo, & simul adś primi argmti: obm attnis é ultimus finis, ad quem
omnia referuntś in illa scia, & ille n' refertur alio, sed operaones rectæ sunt ultimus
finis Xcé, gó. major é certa, nam nomine obi attnis intelligimus, ad qó oia referuntś

ꝯ ipsum ñ referꝛ ꝯ alis qđ ē cē ultimum finem. min. pꝫ Lca ad hoc inuenta ē, ut
precaueat errores intellectus, fugat ignorantiam, doceat intellectum recte operari, gō recte
operari, seu operaōnes rectē sunt id, ad quod habendum inuenta ē Lca, gō sunt finis Lcē
43 Pꝫ. 3. Modus sciendi ht pro fine intrinseco sciꝝ, seu recte & infallibiliter cognos-
scere, sicut ars pictoria, recte pingere, & quelibet alia opus suum exercere, sed Lca ca-
tlē, 2. Met. 3. & S. Tho: ē modus sciendi, gō finis ipsius ē scire, seu recte cognoscere
44 Confr: ex S. Aug. lib. 3 Contra Acad. cap. 1 Vbi loqueris de diale: ht oēs ꝓnes
quibus supra usus sum, ista me docuit uerds. & lib. 8 de ciuit. cap. 4 Vocat eam
contemplaōnem ueritatis, Item ex Clemente Alexan: lib. 6 Stoomatū dicente: Dialectica
dicꝫ quō omnia quē dicunꝫ de ueritate, confirmat ꝑ demonstraōnem, Sed confirma-
re ueritatem ꝑ demonstraōnem, ē faciliſſime recte operari & cognoscere, gō dialecti-
ca dicꝫ quō recte operaꝫ & cognoscit, ac proinde ipsi propriuſ ē & cēle recte operari
45 Pꝫ. 4 Finis adequatus cujuslibet sciē uel artis, consurgit ex maāli & foā-
li, sed maāle Lcē sunt operaōnes, foāle rectitudo earundem, ut constat ex dictis
gō finis adequatus Lcē, sunt operaōnes rectē
46 Conf. Sicut se ht Philo: Moralis ad actus uoluntatis, ita se ht Lca ad actus
intellectus, sed finis Philo: Moralis, sunt operaōnes bonē moraliter, gō finis Lcē, erunt
operaōnes rectē intellectus, minor certa, major nimis: nam sicut Philosophia Moralis
dirigit operaōnes uoluntatis Ita Lca operaōnes intellectus. Tohan hoc clare docet
Itugo Victo. lib. de Spiritu & aā cap. 31: Lcē munus ē uerum à falso secernere, si-
cut Ethicē uirtutes à uitiis, & Physicē naās rerum inuestigare, ubi simul docet lo-
gicam cē Philosophiē partem:
47 Pꝫ. 5. Id ad quod oia considerabilia referunt in Lca, ē obm attinis Lcē, sed ad
operaōnem intellectus rectam, oia in Lca considerabilia referunꝫ gō. min. pꝫ. Primo
omni ad operaōnem intellectus referunꝫ dictamina illa dici de omni dia de nullo
& alia quecunq regulē oēi tam principia directiua, 3 mentis operaō: tam species
obiectiuē, equipollentiē conuersiō: opp. &c: tam proprietates, Vitia demq Lca tam op
posita, gō oia in Lca tractari soluta ad operaōnem intell. rectam referunꝫ.
48 Ero uitandis captiuncula Reta, ñ cē contra raōnem obi attinis ordinari ad aliud
quomodocunq, nam Deus qui ē obm Theologiē ordinaꝫ & deseruit cgio ipsius ad
ea quē tractantꝫ in Theologia. Item cgio entis qđ ē obm Metaph. deseruit ad
cgm Dei &c: Sed ē contra raōnem obi attinis, ordinari ad illud in cuius scia, qđ ñ
ht aliquomodo ipsius uel pars, uel ꝑ modum proprietatis, uel ꝑ modum partis, sed sit omnino di-
parata & adequate distata ab ipso nullam habens connexionem uel dependentiam.
49 Dico 2do: obm principale Lcē ē demonstraō seu Syllus demonstrativus. Pꝫ. demonstra-
tio ē ultimum opus artis Logicē, adeoq ꝑfectiſſimum, tam ex parte foē quam ex parte
maā, ex parte foē, gā Syllogistica foā ē ꝑfectiſſima ceteris, ex parte maā, gā maā ejus
ē necessaria, adeoq infallibilis, licet aī dfio sit explicativa cētis rei, demonstraō u-
propriētatis rei, & cētis sint ꝑfectiues propriētatibus, ex hoc tm sequiꝫ tm, dfm esse
ꝑfectiuam demonstraōne ex parte rei explicatā, ñ tm ex parte modi explicandi; cum
in demonstraōne major artis industria eluceat quam in dfne.
Obꝫ 1. contra primam concla: Lcē finis ē tradere instrumenta sciendi, seu modum
rectē cognoscendi, gō operaōnes rectē ñ ht finis Logicē, cgā pꝫ: finis dt distgui aō ope
raōnibus sciē, quibus ordinaꝫ gō si finis Lcē ē modus cognoscendi, seu recta operaō,

n pt finis cé ipsa operaé Zcé, cum p eam obtineat finis. Ro Dndú. Finis docenti Zcé habituali, é tradere instrumenta sciendi, hoc é regulas faciendi rectas operaciones. Cáis finis Zcé actuali docenti uel utenti é tradere regulas sciendi. N. aús, similiter 2. qs qé finis Zcé n sunt operaciones rectæ, finis iniquæ proximus Zcé habituali docenti. 2. eqm. finis Zcé habituali docenti remotus, uel m proximus utenti n st operat. rectæ N. eqm. Quod ut intelligaf quo pacto sit uerum Zcám cé modum sciendi, & simul finem ipsius cé modum sciendi, quæ incompatibilia uidenf.

Notandum 1. Duplex é modus sciendi, primus regulativus, actiuus & docens, quæ st ipsæ regulæ, uel habitus ad eas eliciendas. 2dus foáli & utens, qui sunt ipsæ operationes conformes regulis uel habitibus ad has operaciones. Zcá am é m zplex sicut dictum é, scilicet Docens & Vtens, & hæc utrq habitualis & actualis. 51

Nota 2do finem quoq duplicem cé, proximum & remotum, proximus é ad quem immediatè ordinatur aliquid, remotus é, ad quem n immediate ordinaf aliquid, sed prius & immediatius ad aliquid quid; hoc posito.

Finis proximus Zcé docenti habituali n é obm aliquod, sed sunt ipsæ regulæ, finis proximus Zcé docenti actuali é obm foále ultimum regulatum, qé obm é ipsa Zcá actuali utens, & hic finis proximus Zcé actuali docenti, é simul finis remotus docenti habituali. Finis proximus Zcé utentis habituali, n é similiter obm aliquod, sed ipsi actus utentis, seu operaciones rectæ. finis u. utentis actualis é obm foále ultimum qd considerant illi actus, quod obm é simul m finis remotus habituali Vtenti. Pt tñ dia obm Zcé actuali, m remotum habituali, ex eo qd habituali inclinat ad actus qui hnt illud obm. 52

Ex his deduaf primo Plures sensus hrc illam ypren: Zcé finis é modus sciendi seu dare modum sciendi, primus sensus, ut sermo sit de Zcá habituali docente, hic ipse proximo, & modo sciendi regulativo actuali, qui sensus é uerus, & ppó illa in hoc sensu é uera falsa u. si sermo sit de modo sciendi foáli actuali uel habituali. 2dus sensus é Si sermo sit de Zcá docenti actuali, ejus fine proximo & modo sciendi regulativo actuali uel habituali, & sic falsa é ppó illa, Sensus enim esset, quod finis proximus Zcé actualis docentis sint regulæ, quod falsum é, cum Zcá docens actualis sint ipsæ regulæ, uera tñ erit, si sermo sit, de modo sciendi foáli actuali. 3. sensus Si sermo sit de Zcá utente habituali, ejus fine proximo, & modo sciendi foáli actuali & sic uera é: falsa u. si sermo sit de modo sciendi regulativo. Sensus enim esset, quod finis Zcé utentis habituali proximus, sit eliciendo regulas qé falsa est. Quartus sensus é, Si sermo sit de Zcá utente actuali, ejus fine proximo & modo sciendi foáli, & sic falsa é: Sensus enim esset, qd finis proximus Zcé utentis actualis sint ipsi actus, seu Zcá utens actualis quod falsum é. Zcá qé Vtens actualis n pt ullo modo pro fine modum sciendi. 53

Deduaf 2do obm attnis, cé idem tam scia actuali quàm habituali, sed habituali remotum, actuali u. proximum, rab é, qá obm attnis, é finis ad quem ordinaf scia intrinsecè, sed scia actualis, ordinaf intrinsecè ad suum obm foále ultimum, qé illud é illius obm attnis, qd respectu Zcé docenti é ipsamet Vtens seu rectæ operaciones, ideoq rectæ operaciones st obm attnis Zcé docenti, & qá idem obm é scia actualis & habitualis, ideo m obm attnis Zcá docentis sunt operationes rectæ, Vtentis u. actualis obm ultimum formale, é ipsamet conformitas cum 54

obñ, ideo & obñ ejusdem habitualis ẽ eadem conformitas

55 Dices obñ attingit dt cẽ finis proximus, sed rectæ operationes ñ sunt finis proximus docentis habitualis, gò ñ sunt ejus obñ attingi. R. D. maj obñ attingi dt cẽ finis proximus scitæ actualis C. maj: scitæ habitualis N. maj. Scia enim habitualis ñ ht finem proximum obñ aliquod, sed tm effectum aliquem cum poa uel habitus ñ attingat immediate obñ, sed mediante acte quem produat ht tm finem remotum obñ aliquod, scilicet illud ipsum gò actus ejus immediate attingit.

56 Obj. 2 cum Ariaga. Præcipuus finis Sctæ ẽ tradere modum sciendi sed hic proprie ẽ sola demonstratio, gò sola demonstratio ẽ finis Sctæ, minor pt. qa scire ẽ rem p causas cognoscere, gò ht p solam demonstrationem. R. C. maj: totum explic: probabiliter. N. min: quam ipsummet autor gtr. pro probatione adducens convincit cẽ falsam. nam dfio propriissime modi sciendi ex Arte I Post. cap. 2 ut refert Ariaga, ẽ rem p causam cognoscere, atqui m dfio ẽ cgio p causam & quidem potissimum & intrinsecam, gò ñ sola demonstratio, 2do: dato quod sola demonstratio ẽ proprie modus sciendi, adhuc ñ haberet omnes obi attingi conditiones, ut constat, qa Sctæ finis ñ ẽ scire, seu cognoscere tm demonstrative, sed m probabiliter & conformiter regulis ac obiis Sctæ, & ideo licet Sctæ finis sit modus sciendi, modus tm sciendi ñ sumit proprie sola cgne rei p causam efficientem rg. sed m p principia cẽ ham propriætates, demũ pro cgne manifestativa minus noti ex magis noto, qd licet pt p ostn dsionem enthy: convertio: &c.

57 Obj. 3 cum eodem Alles nullum aliud assignauit obñ attingi Sctæ quam demonstratio: gò illa ẽ. patet tàs nam in lib. Analiti: præcipuum ejus intentum erat de ipsa demonstratione agere. R. D. tàs libro cum de Prion & Posteriorum Analitic. C. tàs alicubi tractatum Sctæ N. tàs, qa illi libri solum de demonstratione agebant principaliter, sicut gò illorum liborum erat obñ demonstratio, ita liborum Topic: probabilis syllogismus, Perihermenias veritas enuntiationis ex qua nihil concludit contra nos.

58 Obj. 4 Obñ attingi alicujus facultatis ẽ illud ad cujus cgñ pfectam naa sua ordinata cæteræ cgnes quæ in illa tractantur, sed talis ẽ conclusio legitime deducta ex premissis, gò illa sola ẽ obñ attingi, major ẽ certa minor pt, Sca explicat tres ut bona pprem faciat, ppria natura explicat ut definitionem inferniat, dfnij divisionis regulas tradit ut premissas syllogismi efficiat, tandem premissas discursendi p syllogismos regulas docet ut recta sequatur conclusio, qua habita conquiescit, gò omnia quæ in Sca tractantur naa sua ordinata ad conclusionem. R. C. maj: N. min. ad pbñ N. tàs, falsum enim ẽ Sctam tractare de pprie ut ostn inserviat. Diximus enim ostn dsionem &c: plures ad primam operationem, Prima a'm operatio ad finem potius quam ẽ contra ordinata. R. 2do C. maj: transeat min. N. cgñ, ñ enim sunt enumerata alia quæ in Sca tractantur imo tertia operatio quæ præcipua ẽ omissa ẽ, ex quo arguendum ẽ contra hanc sententiam quæ ẽ fuerit? Tertia operatio adæquate sumpta ñ refertur ad conclusionem, gò conclusio ẽ obñ attingi, qd patet tàs pt. nam totum ad partem nequit ordinari p modum partis sed potius è contra, sed conclusio ẽ pars syllogismi uel discursus, & discursus ẽ finis, gò non ordinatur discursus adæquate sumptus ad conclusionem sed potius è contra

59 Obj 5. Obñ dit cẽ prius scia, sed operationes rectæ sunt posteriores Sctæ utpote sequelata ab ipsa, gò. Major pt. nam scia sumit Speciem & denominationem ab obo, ut docet Alles I Post. 23 gò dit cẽ prius scia, cum habeat respectu illius rationem cauæ. R. D. maj. Obñ in ijs scitis quæ ñ diriguntur ad faciendum illud dt cẽ prius scia C. maj: in ijs scitis quæ diriguntur ad efficiendum suum Obñ N. maj: Sca an ẽ inter hujusmodi quæ

dinguit ad effactionem sui obi. Rx rdo: obm eé prius scim in genere cáe fáli à qua sumit speciem, licet sit posterius in genere efficientis eo pacto quo actus vitalis liber, é prior in genere fáli, quam poa cui dat denominaónem vitaliter & libere operantis, qui tn é posterior poa in genere efficientis cum fiat à poa libera.

Obj 6. Obm proprium cujusq facultatis, é illud quod fit ab illa sola facultate, ut constat in domo respectu domificatoris, statuæ respectu statuarii, sed plures ppnes rectæ rq. demonstraónes & Sylli n fiunt à Icá sed ab aliis sciis in maa earum, gó operaónes rectæ, non sunt obm attnis Icis. Rx. maj. obm præcipuum cujusq artis vel facultatis, fit ab ea sola regulatiue C. maj. Semp n elicitiue N. maj. D. similiter min. plures demonstraónes fiunt ab aliis sciis regulatis p habitum Icæ C-mis n regulatis ab habitu Icæ N. mis. Cum enim Icá tradat regulas in quacunq maa conficiendi Syllos, quæcunq scia eos faciens utitr his regulis, Vnde & Icá Vtens dicitr. Sufficit am ut dicaz quælibet facultas suum obm directiue efficere, ut patet in exemplis datis domificatoris; nam hæc n facit domum elicitiue sed Magister, facit tn regulatiue seu directiue. 60

§ V.

In Quo Quædam ex dictis hac quæstione inferuntr.

Infertur 1. Voces nec proximum nec adæquatum eé obm maale Icæ ráli, ráo Ic, gá 61
unæ vocibus pt eé Icá, sublatis enim his adhuc hoci cent capaces rectitudinis passiæ
ut & in suas operaónes appnes iudicia & discursus mentales inducendi, gó n possunt esse
adæquatum obm. Non n proximum gá Icá immediate & proxime uenaz circa sola mentis
operaónes, mediate am ture attingit & adhibet voces, qdo internos conceptus p signa ex
terna nalt manifestare, Vnde Icæ ráli Icá enim vocalis proxime & adæquate uenaz
circa voces tqm obm suum. Rao rdá gá in voces cent obm maale Icæ, vel sunt in
quantum conferunt qudam sonum, & sic sunt pos auditus obm, gó spectat ad ambro-
siam, vel in quantum conferunt in illis sgcáo & congruentia, & hæ spectant ad Gramat:
vel in quantum in illis conferunt ornatus quidam & sic spectant ad Rhet: posset hæc ni-
hil consideratur in vocibus gó.

Infertr 2do: Res n eé obm totale nec partiale proximum maale Icæ, ráo é gá nequit 62
mediantibus ut quod operaónibus intellectus à Icá attingunz, alias res scis haberent pro
obo maali res ocis quod é ridiculum, tandem illud é obm maale proximum Icæ, in quod
inducaz rectitudo Icæ, sed n inducaz in res ocis, gó. min. pz. rectitudo Icá immediate recipi-
tur in ipsis intellectionibus quia hæ dicunt immediate rectæ, gó n inducaz in res. Confir. Idea
hæc dfio obiectiua aal ráale dicitur recta, gá dfio fáli id é conceptus aáli ráli
& Icæ rectus, gó rectitudo Icá immediate recipitz in ipsis conceptibus n rebus.

Obi Primo: Alés 4 Met. cap. 2 docet Obm maale Metaph. & Dialectice eé idem sed 63
obm Metaph: sunt res ocis gó & Icæ. Rx Alex ibi loqui de maa remota Icæ, quæ est
eadem cum maa proxima Metaphy.

Obj 2. Icé agit de genere, pos, sbo, sed hæc sunt res, gó. Rx agit de genere sec: fáli 64
C. maj, de obiectivo N. rápti, vel agit de genere adæquate sumpto N. inadæquate C-maj. Icé
enim in Lri nihil consideret, nisi actum intellectus conformem præcepti.

Obj 3. Idem é obm instrumenti & instrumento utenti, sed Icé é instrumentum, alias 65
sair sl Roc instrumento utentem, gó idem habebit obm, quod obo sair, sed absurdum
est pro obo res, gó & Icá. Rx D. maj. Idem é obm instrumenti, quod n fit aliud

finem distinctum a [illegible]ne instrumento utentis ℭ. gō ht finem dschen N. maj. cimili d. min. N. eqm finis enim ℭ. inducere rectitudinem in operaōnes intellectus quem alio scib n hnt.

66 Obj 4 ℭa considerat dfm convertj cum suo definito, & cē idem intor se, atqui hoc n convenit ipsi actui definj, qā hui debet ab actu definiti, gō convenit ipsi obō, cpt ℭa considerat obm. R. ℭam immediate considerare in ishis actibus dfm foalem, mediate u. & remote obiectivum conceptus ofnis & definiti, non sensus illius actus c, conceptus foalis dfnis, & conceptus foalis definiti sē dnt confia ut obm utriusq sit idem indivisibiliter sumptum, ubi unides solum remotē attingi à ℭcē in hoc actu, gō male infertur ℭam attingere directe res.

67 Infertj 3. Intellectum humanum n cē adequatum sūm ℭē cmi sōm obi logicali in quo videlicet subiectans & reapiuns operaōnes intellectus, gē n mi mediantibus his attingit intellectus à ℭcē.

68 Infertj 4 Ens raōnis Chymericum n cē obm ℭē. Patet quam assertio probat.

Notandum c Ens raōnis uariam rām habere, accipit enim tum pro actu intellectus, ac pro Entephynicè effecto ab eodem intellectu, qā cum intellectus dicat cē raō, recte actus ejus dicat entia raōnis, tum pro rebus n dabentibus cē à parte rei sed quę fingunt hrē p intellectum ut si concipere sol aureus, luna argentea, omnt entia raōnis ficta, qā tale cē n hnt nec à parte rei, nec cum concipiunt tenebrę privationes & alię rgnes adnitur nec non entia tum insup pro obō n modo aliter quam sit in se cognito, sed n affirmato opposito modo ab eo quo c, ut cum dico equus c raōnis. Entia raōnis primo modo sumpta, nempe pro ipsis actibus intellectus, qā n sint entia raōnis ficta, apud oēs conclusum c, Solum quęrit an potte rioni modo accepta sint obm ℭcē, n quidem in tota sua latitudine accepta, quatenus sunt nine ullo fundo accepta, ut hircocervus, Monacholupus &c: Sed quatenus resultat in rebus eo qd habeant hoc ab intellectu, gō definiant dividant seu quod denominent cē definita divisa.

69 Frequentissima c Tomistarum opinio asserentium obm ℭcē cē entia raōnis, n prout sunt actus intellectus, sed prout resultant in rebus, seu qd illis denominaōnes extrinsecę reapte cē obi, dfniti, divisi, cogniti, &c: sunt entia raōnis ficta, in quibus discutiendis immorat ℭcē, hanc suam doctrinam stabiliunt, qć ℭa agit de dfto divisō &c: tam de suo obō adequato, sed definitum divisum &c: sunt entia raōnis ficta, gō ℭa agit de ente raōnis ficto. major Suppositi ab Adversarijs minor pr qā denominaō definiti divisi tribuit aliquam foam illi rei, quę denominat cē dfnita divisa, sed hanc n pt tribuere realem, gō fictam, n realem, qā nihil ponit reale in obō gō fictam, sed ℭe foa licta considerat à ℭcē, gō.

70 Contra hanc Tomistarum sentiam multi consurgunt autores cuertendo ipsorum fottā. qć ℭcē n agit de dfto dsō, & de aliis denominaōnibus extrinsecis, quatenus sunt obā ficta à nostro intellectu, sed de actibus intellectus, dici n agere prout sunt obē ficta gā tales denominaōnes assero cum coōni, uerē cē entia realia, quod tali cuinco argto. denominaō definiti & divisi c ante aem foam fictam, gō denominaō dfti vel divisi n pt cē foa ficta. Pr. tās, pro illo signo seu pro illo instanti, quo actus dfnis est dat n denominaō dfti & divisi, sed pro illo signo n cē adhuc foa illa, gō denominaō definiti & divisi c ante omnem foam fictam, preterea denominaō definiti & divisi n c realiter distincta ab ipsis actibus, sicut enim à me videri paretem n c quid fictitium, ita n & me videre paretem n c quid fictitium, sed c sola diversitas penes totam rem achuam & passiuam, aleas, concedes tenebunt quod gō Deus cognoscit me absque a maxi fingat aliquam foam fictam seu ens raōnis gō c absurdum gō.

Pt 2do: Denominaõ sumitur à foã denominante, gõ si foã realis m̃ denominaõ erit 71
realis, adẽ certum, cqã pt. positâ foã à qua sbm̃ denominatur, & posito sbõ quod dicitur
denominatum, quocunq; am̃ figmento secluso alio, é sbm̃ denominatum, gõ denominaõnes nul
lum important ens raõnis, adẽs pt eo ipso qd detur hæc realis cgio quæ intrinsecè p se ipsam
terminatur ad Prm̃ existentem, Prm̃ existens é cognitus, gõ secluso õi figmento, datur denomi
naõ cogniti procedens à ~~denominaõne~~ cognitione reali.

Conf. Ens raõnis dt includere aliquid qd ñ sit entitas realis, sed denominaõ Pri cogni 72
ti ñ includit aliquid qd ñ sit reale, gõ denominaõ Pri cogniti ñ é ens raõnis, major est
euidens, minor pt. Prm̃ eé cognitum, tantum dicit Prm̃ & cgm̃ ipsam, sed totum hoc est
reale, gõ Prm̃ eé cognitum ñ é ens raõnis, sed tm̃ dicit ipsum Prm̃ qui cognoscit, & cgm̃
ex ui cujus cognoscit.

Sed quamuis ultro concederet his doctoribus, eas denominaõnes extrinsecas eé entia raõnis 73
nondum tñ sequitur eé obm̃ Lcæ, qã Lcã uersatur circa operaõnes intellectus, sed operaõnes
intellectus sunt entia realia, gõ Lcã uersatur circa entia realia, minor à nemine nega
ri ñ pt, major é m̃ iam superius probata.

Obj. 1 Ex Alé 4 Met. 5 docente de omni ente, & D. Thom: opusc: 42 cap. 4 contra 74
gentes dicentem, obm̃ Lcæ eé ens raõnis, quod ñ reperitur in rerum naã, gõ obm̃ Lcã é ens raõ
nis. Rx Alem ibi intellexisse Lcam agere de omni ente, quatenus oé ens definibile & di
uisibile é, ñ u. qd sub aliis debeat Lcã tractare de omni ente, foãlitatibus. Rx Angelicum
u. Doctor statuit obm̃ Lcæ eé ens raõnis id é operaõnes intellectus, quæ nõe entis raõnis, uti
uidimus interdum accipiunt. Illa u. ulteriora uerba, qd ñ reperitur in rerum naã, sonant eas
operaõnes ñ eé extra, sed intra intellectum.

Obj. 2. Demonstraõnes definiti diuisi Lcã considerat, tqm̃ foãs intrinsecas, cum sint extrinse 75
ca gõ uersatur circa entia raõnis. Rx I Lcæ eé præfixum eum finem, ut faciat bonam dfm̃
dsionem &c: ñ am̃ considerare tales denominaõnes. Rx 2do: Supposito qd tales denominaõ
nes considerent à Lcã, ñ aliter uenirent in ejus consideraõnem quam aliæ res, quæ sicut
p accidens ab ea attingunt ita & aliæ res ab illa possunt attingi.

Obj. 3. Lcã agit de dfto, dsõ &c: & aliis quibuscunq; 2dis intentionibus, sed dftum
ut definitum &c: sunt entia raõnis, gõ Lcã agit de ente raõnis. Rx N. maj: ñ enim
agit de definito aut dsõ, ut dftõ aut dsõ &c: quatenus sunt obã ficta à nostro
intellectu, quæ eé talia negauimus, sed de actibus & cognitionibus, quibus hæc obã
fingunt, quas reales eé nemo ibit inficias.

Obj. 4. dfio dsio realis &c: tractant à Lcã, gõ m̃ debebit tractari & dfio ficta
pt. cqã, qã contrarionum eadem é scia, gõ si Lcã de dfné reali tractat, debebit 77
m̃ tractare & de ficta. Confir: nam Metaph: qã agit de ente reali, dt m̃ age
re de ente raõnis ipsi opposito, gõ Lcã qã agit de dfné reali, debebit m̃ agere
& de dfné ficta. Rx I. hoc argtm̃ multum probat proinde nihil. Probat enim
quod sicut Theologia agit de Deo uero, deberet m̃ agere de deo Ficto, & sicut Me
dicina uersatur circa sanabilitatem corporis realis ita m̃ deberet agere circa sanabilita
tem corporis ficti, atqui hoc ñ concedit, gõ. Rx 2do: N. adẽs, quia falso sup
ponit Lcam agere de dfné reali, sed illa agit de dfné bona, proinde m̃ tractat
de dfné ipsi opposita scilicet mala. Illius am̃ axiomatis sensus é, ñ hic qd
qdõ scia agit de ente reali, statim m̃ debeat agere de ente ficto, sed qd
qdõ aliqua scia agit de entibus realibus agere m̃ debeat de entibus oppositis

realibus, Theologia enim qdo agit de uirtutibus realibus, n agit de uirtutibus fictis sed de uitiis illis oppositis. Ad conf. Dico aliam ee raonem Metaph. aliam Lcae, qa Metaph. agit de ente reali ut sic, dt m agere de ente ficto ipsi opposito; at Lca n agit de dfne ut sic, sed de dfne bona, proinde malam considerare dt ipsi oppositam n am fictam

78 Infert 5. Obm attnis Lcae n ee diuisionem uel dfm. Pt. qa obm attnis e ad quod oia ordinant & ipsum n ordinat alio in eadem scia, sed hae n conueniunt dfni, uel dsioni, go. major e certa, minor quoad I partem pt scilicet quod ad hae n ordinent reliqua in Lca, nam 3tia operao n ordinat ad primam nec p modum partis, nec principii nec proprietatis, sed potius e contra prima ad 3tiam, sed dfnio & dsio ut dictum e in Summulis ptinent ad I. operaone go ad eas n ordinat ad 3tiam, sed e contra, major certa; nam cgio pfecta totius n ordinat ad cgm partis, ullo ex dictis modis sed e contra, Prima am operao e pars respectu 3tiae, go 3tia n ordinat ad primam sed e contra Ex quo patet 2da pars minoris, Scilicet qd dfio ordinet ad 3tiam operaonem, na cgio pfecta partis ordinat ad cgm pfectam totius, Sed prima operao ad qua ptinet dfio, dsio e pars respectu 3tiae, go ordinat ad 3tiam, hinc patet neq primam & 2dam operaonem, ee obm attnis adequatum, nam ordinant ad 3tiam ut partes ad totum, quod e contra raonem obi attnis adequati.

79 Infert 6. Neq modum sciendi ut sic ee obm attnis Lcae. Pt. simili raone, qa obm attnis e, quod n ordinat ad aliud in illa scia pmodum partis & sine quo scia finem suum hre n pt, Sed hujusmodi ne modus sciendi ut sic, go. minor pt. Imprimis mri Lca n sciat quid sit modus sciendi ut sic, dummodo sciat quid sit dfio diuisio &c: obtinet pfecte suum finem scilicet recte res cognoscere, neq enim aliter recte cognoscit, quam dfdo ddo &c: go pt Lca hre suum finem, m ignorato modo sciendi ut sic. Neq dicas n pt Lca scire quid sit dfio dsio &c: nisi sciat quid sit modus sciendi ut sic, sicut n pt scire quid sit ho, nisi sciat quid sit aal, contra enim e, & infero, go cgio modi sciendi ut sic, ordinat ad pfecte cognoscendam dfm diuisionem &c: qui sunt modi sciendi in parti Sicut cgio aalis ordinat ad cgm hois, go n e modus sciendi ut sic obm attnis. Hinc

80 Infert 7. Raonem Superiorem seu coonem respectu inferiorum, n p se hre raone obi attnis. Pt. nihil quod ordinat p modum partis ad aliud in aliqua scia pt ee obm attnis, sed omnis rao Superior e hujusmodi, go. major & cqa sunt bone minor pt. omnis pars aalis pfecte cognita, ordinat & requirit ad pfecta cgm totius, sed ois rao Superior e pars aalis totius, go ois rao Superior ordinat p modum partis ad cgm totius. minor constat, nam e pars aalis Speciei sub ipsa contente, rg. aal e pars aalitatis hois.

81 Confir. ad cognoscendam pfecte raonem coonem n ordinat cgio inferiorum, go rao coonis n pt ee obm attnis, cqa e euidens ads pt. cgio pfecta Speciei rg. requirit cgm pfectam generis, ut probatum e proxima raone, nam genus e pars aalis Speciei & cqr prerequirit generis pfecta, uelut partis ad cgm pfectam Speciei uelut totius, go cgio pfecta Speciei n pt ordinari iterum ad cgm generis pfectam.

cgá teret, nam ad cgm rei alicuius, ꝑ ꝑt prerequiri illa, qio, quę illam rem supponit iam ꝑfecte cognitam, sed cgio Speciei ꝑfecta, supponit cgm ꝑfectā genericum utpote partis, gō cgio ꝑfecta Speciei n̄ ꝑt ordinari ad cgm ꝑfectam generis, mi. conctat ex precedenti pbne, major à par ꝑꝑ. nam n̄ ꝑt requiri aliquis malleus ad faciendum alium malleum quem supponit iam ador ꝑfectum ut cuidam ē, gō nec cgio unius ꝑt ordinari ad cgm alterius ꝑfectam, qđ supponit iam ador ꝑfecte cognitum

Infert 8. Neq demonstrationem ēe obm̄ attris ℔ce, ē contra Aragam, ꝑꝑ. ad obm̄ attris dnt ordinari oia in illa scia, sed tale obm̄ n̄ ē demonstrō, gō, minor ꝑꝑ nre demonstrationis videlicet Syllus, qui ex prēmissis certis & euidentibus in bona foā infert conclonem. Hoc suppo: ꝑꝑ. min: ad Syllum nimilem n̄ refert probabilis qui ex prēmissis probabilibus infert conclonem, neq n̄ enthymema aut alię species argumentationis, gō n̄ referunt oia ad demonstrationem, ador ꝑꝑ. nam nec referunt ꝑmodum ꝑfecti ad imꝑfectum, nec ꝑmodum contrarionem, nec alio modo, sed nullo modo ℔one potent referri, gō n̄ referunt min. ꝑꝑ. n̄ ꝑmodū contrarii qā falsum ē syllum probabilem &c: cē contrarii demonstrationi, gō hoc pacto n̄ referunt. 2do licet cēt contrarius, qā tri demonstrō n̄ ē ipsis contrarius, n̄ ē ratio cur illa ad demonstrationem n̄ u. ē contra demonstrō ad illa referat cum eque illi sint contrarii, nec n̄ referunt ꝑmodum imꝑfecti qā falsum ē qđ syllus probabilis sit imꝑfectus, sed ē tam ꝑfectus in ratione Syllī quam probabilis demonstrō, licet ratione mā sit minus ꝑfectus, gō ex hoc capite n̄ ꝑt referri, 2do: qā in speciebus quę unicē participant rationem generis, cgio speciei n̄ minus ꝑfecte n̄ ordinat ad cgm Speciei ꝑfectioris disparate, rg. canis, licet sit imꝑfectior ℔one vel hoe, n̄ ideo cgio ipsius ordinat ad cgm ℔onis vel hōis: sed Syllus probabilis, unicē cū ratione Syllī cum demonstrativo, gō. 82

Infert 9 Neq Syllum ēe obm̄ Attris ℔ce, ratio ē qā n̄ omnia ordinantur ad cgm Syllī in ℔ce contenta, gō. ador ꝑꝑ. Enthymema enim & reliquę Species argumentationis n̄ ordinantur ad cgm Syllī gō. ador ꝑꝑ. rationibus quibus probauimus conclonem ꝑcedentē probabilem Syllum n̄ ordinari ad Syllum, 2do qā potius Syllus ordinat ad cgm reliquarum Speciarum argumentationis, maxime demonstrativus, cum iuuet ad cognoscendas ēe hias & ꝓpietates cuiuscūq rei, 3 qā esto n̄ esset Syllus & demonstratio adhuc ēet ℔ca, qā adhuc hret operationes intellectus dirigibiles & rectificabiles, nimirum apprēs & iudicia 83

§ Vltimus.

In quo hae tota Disputatio: dicta confirmantur & ad meliorem relationem colliguntur.

Colli. 1. Habitum ℔ce Docentis & Vtentis distingui realiter, ratio prima, qā actus distinguuntur realiter, Regulę enim & regulatum distinguuntur realiter, gō cum actus ℔ce docentis sint regulę, & actus Vtentis sint regulatum distinctum realiter, ꝑ actus am̄ distincti generantur habitus, ratio 2da: qā ad distās difficultates tollendas dnt dari distincti habitus facultates sed n̄ una regularum ē diuersa difficultas, gō. Ratio tertia, qā potuit ab inuicem sepa- 84

rari hi habitus, facilitas enim dandi precepta ptōse sine facilitate exequendi eadē mutua aīa separabilis ē' pōdum realis distinctis. Raō 4, qā iuxta aduersarios habit ℔ docentis n' caāz ab actibus aliarum sciarum, sed ab actibus solius ℔, ttalitus aīa ℔ Vtentis caāz ab actibus aliarum sciarum, qā caāz facilitas exequendi precepta, quotie cunq enim deest defectus māe partis, toties ē' difficultas exequendi precepta, licet sit facilitas dandi precepta, gō pt ēē facilitas dandi precepta, qui deſt facilis exequendi eadem. Tandem gō ē' prius realiter altero, n' ē' idem realiter cum illo, sed ℔ docens ē' prior realiter Vtente, gō. Raō 5. qā pōt differre realiter ex actibus realiter distinctis & habitus, naā enim poās & habitus ad actus ordinauit, gō ex illorum diuersitate tgn ex finibus diuersis illorum diuersitas atq distinctio sumenda ē'. Tum qā docens ē' Scia, Vtens n'

Dices sufficiens ē' distinctio fālis ut hīabitus distinguant inter se, sed contra, qā distinctio fālis ē' distinctio ℔ intellectum, arte oēs aīa operāo: intellectus conueniunt diuersa praedicata utriq gō.

85 Contra: 1. ℔ Scia docentem rdum oēs 3 sui partes ēē Scian. Raō prima qā conuinci in se ueras demonstrationes, demonstrat enim n'sm debere ēē darioren suo dīcto, syllogizari Barbara debere constare 3 propōnibus. Item demonstrat analiticum generare Scian, Topicum opinionem, Sophisticum errorem. Tandem ostendit ex uno n' sequi inuerum in bona fōa, pillar quę sint eadem inter se &c. Confir: qā ℔ ex principiis euidentibus ℔ euidentem eqm, propriētates & caās suorum obiectorum demonstrat; Raō 2da: qā alīs scīe modum procedendi scientificum hīt à ℔, gō n' tradit modum sciendi ē' Scia, nihil enim pt tradere alter gō n' hīt, tā's pt. qā de ratione discursus scientifici ē', ut constet de bonitate fōe quę ē' demonstrabilis ℔ aīa sola monstrat bonitatem fōe alicuius discursus, qā sola docet modum demonstrandi. Conf. 1 ℔ agit de octiā modi sciendi ℔ ēcham u. point demonstrari proprietates, gō pt facere demonstrationes. Confir: 2do ℔ demonstrat passiones rg. predicabilitatem generi, alienum predicabilium unitatem &c, quę sunt rationes fōales seu caē uirtuales, hīe predicabilium, illa generis, sed hoc sufficit ad rationem scīe, gō. Conf. 3 à pari: actuum uoluntatis ex Sentha Tomistarū gō circa idem intentiones uersę ℔; Raō 3. ex D. Tho. 4 Metaph. 4. ubi expresse asserit, gō ℔ docens in parte probabili, tradat Modum probabiliter disputandi & in Sophistica apparenter procedendi, hoc facit demonstratiue, ac ℔ necessaria & demonstrativa rationes, demonstratiue aīa procedere ē' proprium scīe, gō. Raō 4. qā ℔ in oibus tribus partibus procedit modo resolutorio resolut rationes & regulas traditas in suas caās necessarias, hīe aīa modus resolutivus ē' proprius scīe. Conf. ℔ inchoat ad actualem scian, qā inchoat ad eqm certam & euidentem rei ℔ propriam caām, assensus rationes ℔ sunt certi & euidentes, qā immutabiliter inhaerentes principiis lumine nāe notis, sunt n' ℔ caām, datur enim cur aliqua argtatio dīcatur recta, altera ecr uitiosa. Cur una talem altera aliam habeat proprietatem quod totum ℔ demonstrat, gō.

Contra: 3. ℔ Vtentem n' ē' Scian sed actum actiuam. Raō prima partis primę ē', qā ℔ Vtens n' ē' cognoscens sed efficiens, Sic definiens hoem, n' uīt hoē, sed definiē, qua definiunt hominem, & hanc n' cognoscit reflexe sed n' efficit, rdo ℔ utens ē' tn habitus comparatiuus seu constructiuus instrumentorum logicalium non aīa habitus intellectiuus & resolutiuus. 3. actus ℔ Vtentis n' ēt Scientifici

scd tm introductiuu fóc artificialiu in mdam. Raó zda, q̄ scá Vtens nullam efficit demonstrationem, p quam demonstret aliquam passionem de suo obi, nam nisi vlt̄ preceptu ad hoc, ut intellectus mediantibus his fóet instrumenta logicalia. zdo: in actu scē Vtentis n̄ é assensus conclusioni pp prāmissas, scd tm é sola cognitio modi sciendi, sicut in actu artis é construere artificium. Conf. ex d. Tho: qui docet docēdo é docens eē sapientem u. recedere à modo sciendi, scd quā recedit à modo sciendi n̄ é scia, q̄. Raó 3 q̄ usus doctrinē n̄ é doctrina, scd é effectus doctrinē, omnis am scia é doctrina & demonstraó de suo obi, q̄. 87

Raó zdē partis é, q̄ scá utens introducit foām dñis dispositiones in operibus intellectus, sub illa foā operationes aduisando & componendo, iuxta regulas & precepta docentis scē, sicut & alie artes, zdo: scē utens n̄ é habitus primorum principiorum n̄ sapientia, nec prudentia n̄ sapientia, q̄ é ars, nam nisi hi q̄ habitus numerant ab Alē. 88

Colligit demonstrationem āc vpthicam à priori & à posteriori, hoc é qua fit ab effectibus cāē probo, illa u. qua effectus p cāas demonstrat, & hoc itenum demonstrat p cāas é duplex aliā per cāas in essendo & fiendo, hoc é que sunt nere priora in alicuius rei in quam influunt, & hoc cāe dñt eē suo effectu priores, n̄ prioritate reali, saltem prioritate naē ut ad respectu suarum passionum scilicet intellectus sensationis ecc: intellectus respectu suorum actuum. Alia p cāas virtuales, que nihil aliud sunt quam ipse rationes eēdi à priori, que solent uocari rationes fiales quarū tales, quod n̄ illa respectu quorum sunt rationes fiales possent hre sui causas n̄ alie illē cāe sunt, nisi ipse rationes fiales, talis é immutabilitas respectu eternitatis, bonitas respectu actus, & tales sunt ocs fere demonstrationes Metaph̄ 89

Colli: q̄ Cum dicunt authores scām & alias liberales artes eē similitudinarias artes, intelligendi sunt, quod sint similitudinarie artes ex parte maē dirigibilis, i u. ex parte rationis ipsas dirigentis, q̄ maē artis liberalis sunt opera interna que minus subiciunt imperio & directioni artis, quam opera artis Mechanicē, que cum mnt seruilia tōtaliter subiciunt directioni artis: ex parte tñ regule dirigentis, unico eē conueniunt artes liberales cum Mechanicis

Colli: 6. scām eē speculatiuo practicam; Raó prime partis prime é q̄ multi actus scē sunt speculatiui, cgio nam scē, quā scis cognoscit in demonstratione effecta, ex assensibus euidentibus premissarum, in hac uel illa figra, bene in fine assensum conclusionis, hoc inquam cgio n̄ dirigit nec concurrit p se ad sui obi scilicet assensus conclusionis illationem & effectum, in tali enim casu intellectus é necessitatus quoad speciem elicitionis euidentis assensus conclusionis, ita ut errare n̄ possit independenter prorsus à cgne scā, que dictat recte inferri unum ex alio, sed tali cgio n̄ dirigit neq concurrit ad tale opus scilicet ad assensum conclusionis p se q̄. Zdo: Actus scē quo iudicat scis perfectam generare sciam é mere speculatiuus, cgio nam obi quod obm necessario resultat independenter à tali cgne é speculatiua mere, demonstrationem ab generare sciam, resultat ex ipsa demonstratione independenter ab ulla cgne, q̄. 90

Raó zdā, q̄ finis scē é veritas, scē enim é completiuum se cognoscere zdam sllo: ppriam ecc: q̄ ad hoc é inuenta, zdo: scē procedit modo resolutiuo demonstrando passiones de suo obo & illud contemplando, scē enim muneris é, ut dirigat intellectum nē erret in suis actibus. Confir: Logica

considerat res factas ut factas, considerat omn modos sciendi eas factas, itera an
generes & species rerum bene factarum an eas à differentijs proximum rite unitos cum,
Rõe cgnes ex rata sua sunt Speculativæ, qã versant circa obm eas existens, qõ

97 Rãõ 2dæ partis é, qã multi actus Zõb sunt nõe practici, actus enim qui præ-
scribunt regulas quõmõ sit faciendã Dñi, Dsis &c: sunt nõe practici, qã sunt cgnes
operis factibilis ab ipso sciente, & ad ejus operis effectionem p se & immediate di-
rigunt gõ. 200: qõ sint aliquorum actuum é praxis, 3tio à pari de Prudentia
quæ idem é virtus practica, qã docet quomodo hæc virtus, qõ in quibus circumstan-
tijs sit exercenda sed n Zõa hoc modo procedit, gõ. 4to: actio quæ dirigit &
respicit à phiã Morali é praxis, sed actus intellectus é actio, quæ dirigit & respi-
cit à phiã Morali, omnis namq actio virtutis Moralis respicit & dirigit a
phiã Morali actio ân Mentalis rgã studendi, cum ãbus debitis circumstantijs
é actus virtutis studiositatis, gõ.

Colligi. 1. Non repugnare unum eundemq habitum eõ Speculativum & Practicum,
92 qualis é Zefacto habitus fidei divinæ, Speculativus é eo, qã inclinat intellectum, ad
assensum veritatum Speculativarum, ut quod Deus sit unus in Zõa, trinus in personis,
quod Verbum sit Incarnatus &c: Practicus v. quatenus inclinat intellectum ad as-
sensum veritatis practicis à Deo revelatis, ut quod inimicis sit bene faciendum, qõ
Deus sit sup oia diligendus &c: Nec eundem actum repugnat eõ Speculativum & pra-
cticum, si accipiat Speculatõ quatenus é pura contemplatio obiecti, & praxis prout
circa obm operabile, qa n repugnat cognoscere actum directum p actum reflexum, ut eun-
actus directus diverso modo cognoscit obm ab actu reflexo, ita n actus Speculativus,
cognoscit idem n dando regulas nullas efficiendi obi prout dat actus practicus.

93 Dices 1. Scia specificans ab obo Attini vel Zõli, sed Zõo obm é unum, gõ
n dt Zõa hæ determinate unam specificationem vel practicam vel Speculativam. Rx. ar.
Majõ: n é omnino verum, qã n à majori ad minus. Rz. Non dicã hoc sensu Scias
specificari, ut quod dicit de obo Attini idem dicat de Scia, sed qõ p illud tan-
quam finem ultimate intentum diversificant ab aliis scijs, quæ hunc finem n habent.

94 Dices 2. Practicum & Speculativum sunt diffæ Zõles inter se oppositæ, si-
cut rationale & irrationale, qõ licet n pñt eõ eadem res rationalis & irrationalis, ita nec potent
eadem scia eõ Speculativa & practica, gõ nec Zõa pñt eõ Speculativa & practica
simul. Rx D. Zõs practicum adequate & Speculativum adequate sunt diffæ Zõles
inter se oppositæ C. Zõs. inadequate N. Zõs & cqa, patet Responsio ex dictis
hic n. 92 deinde Zõa constat pluribus habitibus realiter inter se dñis, ut di-
cbam é num. 100 & alijs § 2. q. 2dæ.

95 Colliges 8. Nec Zõa Actualem nec Habitualem eõ Simpliciter ad alias Scias
pfectõ acquirendas necessariam. Quoad habitualem patet qã nullus habitus naturalis ne-
cessarius é ad hoc ut potã simpliciter pñit, sed tm ut facilius pñit. Quoad ac-
talem patet, qõ pñito evidenti assensu prmissarum, potest clarè & evidenter assentiri
conclusioni, absq clara & reflexa cgne de bontate illationis. Conf. 1. potest evi-
denter assentiri premissarum potius assentiri veritati illarum, absq ulla cgne seu ju-
dicio quo judicem me rectè illis assentiri posse, gõ n pñtis evidenter prmissis

ponit assertiõi conclusioni, absq; ulla cgne seu iudicio, qui ipsi cem bonam cé illam illatonem, aut posse me recte assertiõi condiõni. Conf. 2. qá eo ipso qõ intellectus clarè & euidenter cognoscat, aliqua duo in creatis re ipsa cé identificata unitertio, manet necessitatus ad clare assentiendum illa duo cé idem re ipsa interse.

Colligo 9 Scam naálem sufficere ad acquirendas alias scias, tam in statu p fecto quam in imfecto. raó é, qá acquirere alias scias c' acquirere certam & euidentem rerum notitiam sed hoc hñ pt cum sola Scá naáli, ponit namq; ab hominibus saltem ingeniosioribus foáni aliarum rerum dfnes naám earum experimentó. Conf. Scá naáli sufficiat ad acquirendam Scam artificialem in statu p fecto, licet Scá artificiali sit difficilis: aliqui 96.

Colli: 10, Nec Habitualem nec Habitualem Scam influere efficienter in actus alia rum sciarum sed tm directiue. Raó prima é quoad actualem, qá Scá n' aliter é necessaria aliis scijs, nisi ratione regularum & preceptorum. Raó 2da: qá intellectus profecti habitu rg. Phil, naáli, ponita directione Scá, & profecto quoniã Scá influxu physico é intellectus simpliciter & facile potens. Raó. 3. Actus intellectus n' ponit producere actus intellectus, sed actus aliarum sciarum sunt actus intellectus, & n' actus Scá sunt actus intellectus, gó. Quoad habitualem, raó é ex D. Thoma, à paritate aliarum artium, respectu Suorum artefactorum quæ tm possunt executiuam dirigunt, 2. Actus aliarum sciarum n' sunt similes actibus Scá, utpote ex diuersis mobilibus elicti & diuersas difficultates habentes, gó. 97

Coll. II. Scam constare ex pluribus habitibus realiter interse distis, Raó I é 98.
qá sequeret qõ ponit aliqua scia Phi p unam demonstratonem, qá ponita una demonstratone, iam haberet illa simplex qualitas tota, quæ é habilitaó, seu facilitas, ad producendos actus scientificos; Effectus namq; foáli simplici qualitatis é facilitas. Tandem si Scá esset simplex qualitas nec alia Scia, esset habitus qui posset facilitare aliquem ad obñ circa quod nulla ratone uersaz. gó. Raó 2da, à par, qá n' pt circa demonstratone p unum errorem, acquiri habitualis error, circa cos demonstratones illius scie, gó n' &c: Raó 3tia, qá requirit hré uim & potam habitus acquisitus simplex producendi actus Specie distinctos; habitus enim qui uersaz circa quantitatem n' pt facilitare aliquem ad actus qui uersanz circa motum gó. Raó 4. Si Scia totalis esset una simplex qualitas, hoc qualitas esset simul intensa & remissa, pt namq; fieri in una demonstratone unus habitus intensior alio, pp actus frequenter exercitos, alter u. remissior pp n' tantam adhibitionem debiti exercitij ad sui æqualem acquisitionem gó. Conf. 1 Habitus dfnis, habitus dsionis sunt inter se re ipsa disti, qá sunt facilitates dictæ re ipsa. Conf. 2. cé facilem & expeditum in actibus argumentatonis c' nouus effectus foáli, nam antea n' fuit, gó hic effectus n' pt esse nisi noua foá, hoc é nisi habitu, qui dat facilitatem in operando.

Colli. 12 Obñ maále Scá cé operationes intellectus ut sunt indifferentes ad hoc 99.
ut fiant conformiter ad regulas Scá, raó é qá Scá uersaz immediate circa operationes intellectus, & in eas rectitudinem quæ é foá Scé inducere intendit, intendit namq; dare regulas Conf dfnis dsionis &c: qá hic é finis ipsius. Ad: Scá Doctoris hñt pro obñ Scam Vtentem, quæ nihil aliud é quam ipsi actus intellectus 3. Scé finis adæquatus é operati recta, recta u. operatio consurgit ex operatione

& rectitudine, sed rectitudo ē ipsum fōale, q̄ operaō ē maāle. 4 Nulla alia dat facultas, quæ poit operaōnes dirigere quæ pōunt bene uel male fieri p̄ Lcam. 5. à pari de operaōnibus uoluntatis respectu Ethicæ.

100 Colli: 13 Operaōnes ut dirigibiles ēē obm̄ fōale Lcæ, raō ē, qā operaōnes intellectus, ut dirigibiles, primo & p̄ se à Lcā attingunt, ipsius enim finis primarius ē, docere Modum Sciendi fōalem, dirigere actus ut absq̄ errore circa res uerent, inuestigando earum ēē tas proprietates passiones &c. quod fit p̄ dfm̄ diuisionem, Sola am̄ Lcā docet quid sit dfio diuisio &c: q̄o.

101 Colli: 14 Rectitudinem passiuam n̄ u. Actiuam ēē raōnem sub qua Lcā considerat modum sciendi fōalem, Raō ē qā Lcā laborat in operaōnum intellectus directione, nè male fiant, & ut rectitudinem suam in illas inducat, si u. essent iam rectæ n̄ pōent dirigi.

102 Colli. 15. & Vltimo: Obm̄ Attnis Lcæ ēē operaōnes rectas, Principale u. Demonstraōnem, Raō primi ē, qā omnia quæcunq̄ tractant eo tendunt, ut cognoscant operaōnes rectæ & fiant, 2do: finis ultimus Lcæ ē, operaōnes rectæ Lcā enim docet intellectum rectè operari, 3. cujuslibet sciæ finis adæquatus consurgit ex maāli & fōali, sed maāles sunt operaōnes, fōale rectitudo earundem, q̄o finis adæquatus Lcæ sūt operaōne rectæ, 4 à pari de Ethica Raō 2di ē. qā Demonstraō ē ultimum & p̄fectissimum opus, tam ex parte maæ, qā maā ē ejus necessaria & ni infallibilis; quàm ex parte fōæ, qā Syllogistica fōa ē cæteris p̄fectissima.

Et hæc quoad Proœmialem Disputaōnem Satis supq̄ dicta sunt.

Finiuimus 14 Februarii:

Pars Prima Lcæ.

123

PARS I. LOGICÆ.

DE HIS QVÆ AD PRIMAM N'EL= =LECTVS OPERATIONEM DIRIGENDAM SPECTANT.

QVÆSTIO I.

Quid sit & in quo consistat distinctio.

§ I.

Cum dstiõ sit opposita identitati, Identitas aũ sit affirmabilitas unius de alio, seu illa eé idem dicuñ, quorum unum p̃t affirmari de altero & ñ negari, qđ aũ dicit unum de altero, ñ ñgnificaţ quod nõ unum & alterum a parte rei sed solum ñgnificaţ, quod identitas sit affirmabilitas duorum, nullam habentiũ pluralitatem a parte rei, sed tm̃ ratõne nostra, in quantum unum realiter, sumiţ uel concipiţ ratõne nostra ut duo & duos conceptus, & quorum unum constituiţ sõm & alterum pdm̃ ppñs affirmantis quod sint idem rg. aál eráále. Dstiõ itaq ex opposito erit negabilitas unius de altero, seu illa dicuñ dstá, quorum unum p̃t negari de alio. 1

Dstiõ zplex é Realis & Raõnis; Realis é negabilitas ab ipsis rebus independens ab actu intellectus unius de alio, seu illa dicuñ realiter dstá, quorum unum de alio independenter ab actu raõnis dstãte illa negari p̃t, rg. lapis de ligno, negari p̃t a parte rei, ideo dstiñ realiter. Raõnis é negabilitas unius de alio dependenter ab actu intellectus illa distinguente, seu diversis conceptibus concipiente. 2

Dstiõ Realis subdiuidiţ in eam quâ ita extrema distinguuñ, ut ab invicẽ separata existere p̃int, uocari p̃t realis strictissima, uel qđ saltem unum sit eá, uel principium productiuum alterius. 2do: in realem Modalem, quæ é inter extrema, quorum unum saltem sine alio ree diuinitus existere p̃t, & tale é inter Modũ & Modificatum. 3tio: in Dstiõem ex raõne rei, quæ ñ fõalis seu realis minor à suis fundamentis uocaţ é inter fõalitates seu realitates ut ipsi dicunt, quarum nulla p̃t eé sine alia, licet sint realiter dstã dstiõe realis minoris ut ipsi docent ttue reuocari p̃t dstiõ quam alii docent eé uirtualiter intrinsecam, quæ é inter duo realiter identificata, ita tñ ut p̃int illis conuenire pdã cõnã independenter ab intellectu, & ideo uocant illam uirtualem, qđ é capacitas seu fõtã ad pdã cõnia suscipienda. 3

Dstiõ Raõnis ñ zplex é, prima Raõnis ratiocinatã, quæ nihil é aliud quam conceptus unius raõnis sine alia, siue illa dicuñ distingui raõne ratiocinatã quorum unum ita p̃t concipi, ut ñ concipiaţ in dfñe adæquata ipsius alterius cum quo é realiter idem, sic dstiñ aál a raáli, & oñ gradus superior ab inferiori 4

genus à differa &c: Idé c' raõni Patricinantis, quæ c' inter extrema, quorum unum involuit in conceptu alterius, sed ita obscurè ut intellectus id n' aduertat, dicit n' scalis confusa, Sic distgt hoc ab aali uiuente &c: qa pt ita obscurè cognosci hoc ut n' distguat in ipso uiuens corpus substantia &c:

Porro 2 cõ distã p intellectum quæ realiter sunt idem n' ita accipiendum c' quasi intellectus fingat in illis aliquam distnem realiter cẽ, hoc enim esset ens raõnis, sed intelligendum c' qõ intellectus ita in illa tendat p aliquem actum ut p illum denominent distã, Sicut denominat aliquod obscurum cognitum ex eo qõ actus in illud tendens sit obscurus, n' u· qõ ipsum sit obscurum, Similiter aliquid dicit scientificè cognitum n' qa ipsum scia c', sed potius actus in illud tendens.

6 Subdividih m' distio realis in Positi: & negatiuam. Positiua c' inter extrema positiua realia, quæ uerè sunt ens propriè, Negatiua c' inter extrema negatiua, seu n' entia & ngnes, ut inter cæcitatem & surditatem &c: Ex his Mixta c', quæ c' inter ens & n' ens. Positiua alia c' adæquata, quæ c' inter duos tros, quorum neutrum includit partem alterius, ut hoc & lapis. Alia inadæquata, quæ c' inter extrema quorum unũ includit partem alterius, Sic distgt hõe distio aliter dicã inclu dentis ab inclusa

7 Signa distnis realis cõmiter assignant. 1 Separabilitas realis unius ab alio, Sumitur ab Alé, 7. Top. 1. Si unum sine alio potest cẽ n' erit idem. Hoc signum fundat in illo dicto euidentissimo, Impossibile c' idem simul cẽ & n' cẽ, adeoq & ipsum è uerissimum & utilissimum, ita ut quodlibet ab alio Separabile sit ab ipso distũ realiter licet n' è contra, quodlibet distũ ab alio realiter nõ ab ipso separabile ut patet in Personis diuinis. 2dum signum c': Quando unum c' producens alterum productum cõ distã realiter, Sumit ex S. Tho: 1. parte Q. 93. A. 4. hoc fundat in illo principio, nihil pt cẽ principium uel cãa sui ipsius, qõ enim c' principium tribuit cẽ, qõ u· c' productum accipit cẽ, Sed implicat aliquid simul dare & accipere, Saltem de primo cẽ loquendo, qõ enim dat prõ supponit hic, qã nemo dat qõ n' hit, qõ am accipit supponit illud n' hic, qõ idem n' pt cẽ simul principium & principiatum. & hoc c' unicum Potm distgdi ꝑsonas diuinas realiter ab inuicẽ ut constat ex Cnalio Laterancnsi, qõ unicè distguit ꝑsonas diuinas ꝑp relaõnes producentis & producti. 3. signum uniuersale distnis realis c' si alterutri eaꝝ conueniat aliquod prõm qõ tñ n' conuenit alteri.

§ II.

An distio consistat in entitatibus ipsis quæ dicunt distingui an in aliqua Supa

Diximus distnem cẽ negabilitatem unius de alio seu remotionem identitatis inter duo ons qõ questio, in quonam consistat hæc remotio seu negabilitas scãliter & cõliter An in relatione, uel modo Supaddito, An in ngne distã ab extremis quæ dicunt distingui, An u· in ipsis extremis, adeoq distio sint ipsa extrema plura. Pro quo.

8 Dicendum c' 1. Distio n' consistit in modo supaddito. Ph. 1. Modus Supaddit̃s c' distus ab extremis, qõ uel p aliũ modum, de quo iterum redit questio & procedet in infinitum, uel p se ipsum, & sic sicut dicit qõ Modus se ipso distguat ab extremis & extrema ab ipso sine alio modo supaddito, nè detꝝ processus in infinitum

ita dicendum erit extrema se ipsis realiter distingui sine modo Superaddito. Confirmatur Deus distinguitur realiter à creatis & Personae divinae ab invicem, sine Modo, cum nullus sit in Divinis distinctus à Personis, ergo idem dicendum est in Creatis.

Pt. 2do: Ille Modus est quid cuius ad entitatem utriusque extremi, modus enim est quid 9
receptum in ipsis extremis, ergo pro illo priori ante Modum possunt concipi extrema, ut 2 sive ut Plura, & cum aliud & aliud, ac tandem unum non aliud ergo distincta; unum enim non est aliud, est est distincta ut patet ex definitione, adeo patet, nam absolutum est prius respectivo & Modali quia haec fundantur in illo. Confir: nisi implicaret omnis modus adhuc daretur unum & aliud, seu alia esset essentia bovis & hominis, & cum una non esset alia, ac proinde distincta ergo sine modo.

Dicendum II. Distinctio non consistit in Relatione. Pt. primo argumentis pro prima conclusione allatis 10
2do: quia relatio necessario supponit res plures formaliter, scilicet rem quae refertur & rem ad quam refertur, ergo distincta supponit; Distinctio enim ut dicetur Concl. 4ta, est ipsa rerum pluralitas. Confir: I. Illa Relatio est extra conceptum rei & in ipsa recepta, & cum distincta à re & res ab ipsa. Quaero an per aliam Relationem & sic in infinitum, an u. per se ipsam, si hoc idem dicendum erit de extremis. Conf. 2. quia cum relatio illa sit extra conceptum rei, pro priori ad illam possunt concipi 2 extrema, ac proinde unum & aliud ergo distincta.

Pt. 3. Per id formalissime distinguitur unum ab alio, per quod constituitur in suo esse ultimo 11
Sed una quaeque res absoluta constituitur in suo esse per entitatem suam non per relationem superadditam ergo & distinguitur. & licet in Divinis Relatio distinguat Personas hoc tamen inde fit, quia non constituit Personas ultimo in suo esse, quod non contingit in creatis. Conf. quia alio quin entia absoluta non distinguerentur, cum non essent alia & alia sine relatione. 2do: nullum esset absolutum respectu alterius, quod sane est contra sensum communem Philosophorum distinguentium entia in absoluta & respectiva.

Addo tamen posse dici distinctionem consistere in Relatione, si nomine intelligatur transcendentalis, quia haec 2dum dicenda non est distincta à rebus relatis.

Dicendum III Distinctio non consistit in negatione Superaddita est Contra Suarez, Ariagam &c: Pt. 12
1. omnibus argumentis pro prima & 2da Conclusione allatis. 2do: ipsae negationes interdum distinguuntur non per alias ne detur processus in infinitum sed per se ipsas, ergo similiter entia positiva, quia negatio negationis est quid positivum, ergo si negatio per negationem distinguitur distincta per positivum distinguentur & sic fit circulus vitiosus, ergo dicendum est distingui se ipsis ac proinde de entibus positivis.

Dicendum est IV. Distinctio formaliter consistit in ipsis entitatibus quae dicuntur distingui 13
est communis. Pt. 1. quia ut constat ex praecedentibus Conclusionibus, distinctio non consistit in ullo Superaddito distincto ab extremis. Confir: per id unaquaeque res distinguitur formaliter ab alia per quod constituitur ultimo in suo esse, sed per suammet entitatem essentialem intrinsece constituitur in suo esse ultimato, ergo. minor patet, major pt. una quaeque res per se formaliter est ens, & cum Unum aliquid bonum &c: Unum autem aliquid est idem ac indivisum in se, & distinctum à quolibet alio, ergo una quaeque res, per se ipsam est distincta à quolibet alio.

Pt. 2do: Una quaeque res distinguitur ab alia per primum differentiale, sed primum differentiale 14
est intrinsecum cum intret essentiam & definitionem, ergo una quaeque res distinguitur per suum esse intrinsecum min. patet major pt: nam hoc est essentia primi differentialis esse id quo res ab alia differt, ergo

Pt. 3. Si ponantur 2 res secluso omni alio, vel sunt distinctae vel non sunt distinctae? 15

Si primum: habeo intentum qđ scilicet distio consistat in ipsis entitatibus, si duæ
qđ sunt idem, qđ n' eć dstā ć foāliter eć idem, qđ idem ć posse inuicem affirma
ri, & n' negari, Sed quæ n' sunt dstā possunt inuicem affirmari, qđ erunt idem, ac
proinde n' duo quod ć contra Suppositum. Ex quo

10 Infertr Ngm dqui ab alia rgne, & quocunq alio ꝑ se ipsam, Similiter positi
uum à positiuo & quocunq alio distinguunt ꝑ se ipsum, adeoq ꝑ positiuum, rāo est
qđ positiuum in Suo eć intrinseco constituit ꝑ positiuum n' ꝑ rgnem aleas n' eć positi
uum, qđ & distinguit ꝑ positiuum n' ꝑ rgm

17 Dices: In illo consistit dstio foāliter, quo Solo ablato tollit foāliter dstio, sed
ablatā sola rgne identitatis foāliter tollit dstio, qđ in rgne identitatis con
sistit foāliter dstio. min: pz. ablata rgne identitatis, ponit ee ipso identitas
sed posita sola illaidentitate tollit foāliter dstio, qđ ablatā sola rgne iden
titatis tollit foāliter dstio. maj pz identitas & rgio identitatis opponunt
cōnie, sed ablatio unius cōnij ć foālis positio alterius, rg. ablatio lucis ć posi
tio tenebrarum & ć contra, qđ ablatio rgnis identitatis, ć positio identitatis. Respon
dent cōmiter Recentiores cum Compluno. C. maj: N. min: ad cujus pbm D. maj: abla
ta rgne identitatis ponit identitas, Si auferat simul pluralitas C. maj: Si n' au
ferat pluralitas N. maj: Docent enim qđ identitati opponant duo, Scilicet rgio
identitatis & pluralitas, ac ꝑ eqs, tam diu donec manet unum ex oppositis iden
titati, licet auferat aliud n' pt poni identitas.

18 Autores ich bene docent, in eo qđ dicant poni identitatem si auferat simul
pluralitas cum rgne identitatis, Sed in eo male sentiunt qđ putent pluralita
tem & rgm identitatis inter plura eć duo dtā opposita pluralis identitati. Rāo
ć qā rgnes necessariæ, seu necessario rebus conuenientes, quibus excludit aliquid
impossibile & repugnans rebus ipsis n' sunt dstæ à rebus ut infra dicemus, sed Sunt ipsæ
res; cujus rāo ć: qā quilibet res ꝑ suam cēliam & entitatem, excludit à se suf
ficientissimè, quodlibet impossibile & repugnans sibi, hoc ipso quod sit hoc aliquid ens
ens, possibile, reale, ec: Sed identitas plurium, quæ realiter sunt plura, ć quid
impossibile & repugnans, cum eo ipso n' sint plura, qđ identitas plurium, quæ realiter
sunt plura excludit sufficienter ꝑ ipsam entitatem cujuslibet rei, adeoq excludit
identitatis seu rgio, ć ipsa pluralitas rerum, qđ cum ponitā identitate tolla
ꝑ foāliſsime rgio identitatis utpote cōnium ipsius identitatis, tollet simul plu
ralitas eo ipso cum sit idem cum rgne identitatis ut ostensum ć. Sed n' po
nita identitate, foāliſsime tollit dstio ut fatear n' aduersarij cum repugnet esse
idem, & dtā, qđ sublata rgne identitatis, & pluralitate, foāliſsimè tollit dstio
qā ponit eo ipso identitas cōtra opponta rgi identitatis seu pluralitati, qđ cū
dstio sit id, quo ablato foāliſsimè tollit dstio, rgio identitatis seu pluralitas
erit foāliſsimè dstio, & sic C. totum argtm petit factum, cum n' sit contra nos
imo in confirmatione nostræ conclusionis vltr illo utimur, & Adueršs gladio ipsum iugulamus.

19 In illo consistit dstio foāliter, quo Solo ablato tollit foāliter dstio, sed abla
ta sola rgne identitatis tollit foāliter dstio, ut ostensum ć, qđ in rgne iden
titatis consistit foāliter dstio. min: pz. nam ablata rgne identitatis ponitur

utpote cdrium, sed identitas foaliter tollit dstnem, go ablatâ ngne identitatis tollit foaliter dstio, go cum in eo consistat dstio, quo ablatô foaliter tollitur dstio, aptè concludimus in ngne identitatis consistere dstnem.

Addo tn ngnes m identitatis inter extrema realiter plura, ee quid reale in 20
distinctum ab entitatibus ipsis, n u. ee n ens uel n reale, ac proinde dstio inter extrema realia, adhuc consistet in reali n am in ngne superaddita. Rao e qa oppositum cdrie ngni identitatis inter plura realiter e quid chymericum & non ens, go ngis identitatis e ens & reale, cqa patet, qa alterum cdrium e quid reale, ads pt oppositum cdrie ngni identitatis inter extrema realia e identitas inter eadem, sed hec identitas e quid chymericum & impossibile, cum repugnet realiter plura ee identificata go oppositum cdrie ngni identitatis e n reale, n ens &c: go ngao identitatis e quid reale, licet explicetur p ngnem, sicut plura realia & positiua explicantur p ngm, rg. immensum quod n concluditur ullo spatio: infinitum quod n hit limites, immortale, inaccessibile &c: Pro meliori intelligentia.

Notandum e zplices ee ngnes. Primi generis sunt que pount abesse uel adesse 21
rei positiue. Sic ngio albedinis in sbo capaci albedinis, pt ab illo abesse n scilicet ponatur albedo in ipso. Secundi generis sunt que n pount abesse à re positiua, sic ngio identitatis hois cum equo n pt abesse ab hoe uel equo. Primi generis ngnes sunt quid negatiuum dstum ab ipsis rebus, eo ipso qd sint separabiles, ab ipsis, adeoq dicuntur contingentes rebus. Secundi generis sunt ipsemet res positiue, que p suammet ee tiam, excludunt aliud quodlibet à se dstum & à suo ee, adeoq qd impossibile e identificari secum, & he ngnes sunt necessarie. Qdo go dicimus qd dstio sit ngio identitatis intelligimus de ngne indistâ ab extremis.

§ III

Soluuntur Obiectiones.

Obij I. Res se ipsis distinguuntur tm Fdtaliter, foaliter u. p ngm, go. Rx N. ads 22
nam effectus foalis diffe siue specifice siue indiuidualis e foaliter differre uel dstgui & eo ipso quod aliquid intelligat hre diffam, intelligit ee differens & dstum ab omni alio, sicut qa effectus foalis albedinis e ee album, eo ipso qd intelligat albedo in aliquo intelligit ee album, go sicut album e foaliter p albedinem tale, ita quelibet res se ipsa & suo pdo diffali e dsta ab alia

Dices II diffa constituit essentiam, go n differt p illam. Rx D. ads, diffa constituit p mo 23
dum diffe C. ads, constituit quomodocunq N. ads & cqm, nam constituere p modum diffe e constituere ita ut ab oi alio rem illam dstguat.

Dices III. Pt concipi diffa constituens hoem & tn n concipi hoo dstgui à lupo uel 24.
aliis, go hoo n dstgt p diffa, ads patet cqa pt qa si dstgueret foaliter p diffam n poet concipi hoo hit diffam quin conciperet dstus. Rx D. ads, diffa pt concipi adequate quin concipiat saltem in confuso, faciens differe ab oi alio cqr à lupo N. ads, pt concipi inadequate C. ads. Implicat in terminis go concipiat diffa m zdum hoc munus

quod faciat differre, & tñ ñ concipiat ꝺ̄ó vg. distinctus ꝑ illam ab oī alio. licet posit
concipi inadequate seu precise ut ē constitutiua, hoc tñ ñ obstat quo minus realiter sit
distinctiua ab oī alio ac proinde N. cqñ.

25 Obj 2 Per illud res distgꝫ ab alio ꝑ quod maxime distat ab identitate cum
illo sed ꝑ ngām identitatis maxime distat ab alio gō, R argtm ñ cē contra nos, cum
admittamus ngām identitatis cē distēn, negamus sltm ngām illam identitatis cē
distām ab extremis.

26 Obj 3 Hoem ñ cē lupus ē foāliter distgui à lupo, sed ñ cē lupum ē ngāo gō distio
foāliter ē ngāo R D. maj: Si ꝑ ly ñ cē lupum, importeꝫ ngāo identitatis inter
hoem & lupum indistrictē ab oī C. maj: tñ importeꝫ ngāo distā ab ipsis entitati
bus hōis & lupi N. maj: Simil. D. min. N. cqñ.

27 Obj 4 Distio ē negāo unionis distē ab extremis, gō ñ distio ē ngāo identitatis distē
ab extremis, cqā pꝫ. Sicut se hꝫt distio ad unionem, ita se hꝫt distio ad identita
tem, gō si diuisio ē ngāo unionis, ab extremis distā, ñ distio erit ngāo identita
tis distā ab extremis. Prima cōis pꝫ. Si inter duo extrema unibilia intelligatur
unio foālissime, intelligiꝫ indiuisio unius ab alio, si aūt intelligaꝫ auferri unio pfte
oisè, foālissime intelligiꝫ unum diuisum ab alio, gō ēē diuisum ab alio, foālissime
intelligiꝫ ꝑ ablationem unionis. R transeat cōis N. cqñ, disparitas ē ex dictis, nam
ngāo unionis inter extrema unita pꝫt adesse uel abesse ab ijsdem, adeoq ē sepa
bili & quid contingens. Ngāo aūt identitatis inter extrema realiter pluria ē necessa
ria ut dictum ē de negatione necessaria & inditā à rebus, contingens u. ē distā prout
patet ostensum ē § præced: gō licet diuisio erit ngāo unionis distē ab extremis
ñ ideo distio erit ngāo identitatis, distā ab extremis

28 Dubium ē utrum distio requirat coexistentiam pluriū. Ro Negati: rāo ē qā cōnia se
aliter distinguuntur & tñ repugnat illa coexistere; rō quodlibet ens distinguiꝫ à chymæ
ra & tñ chymæra ñ existit. Ita quælibet duo distguiꝫ ab alio, & tñ repugnat ea
ēse simul.

29 Dices: distgꝫ tñ poā, ñ actu. contra ē, qā oīa poē ordinat ad actum & repugnat illud
ēē in poā, quod regnat redigi in actum sed chymæra repugnat existere actu adeoq di
stinguī ab entibus positiuis, cqt nec poā distingueref qō ē absurdum, gō dicendum erit
ad distnem realem, ñ requiri coëxistentiam extremorum.

30 Obj 5ª. Possum concipere entitatem aut diffām constitutiuam Petri & ñ concipere Pe
trum foāliter distinguī ab aliis, gō entitas aut diffā Petri ñ ē foāliter distinctiua ejusdem
adeoq distio ñ consistit foāliter in entitate rei. cqā pꝫ. qā ñ possum cognoscere foāli
tatem, aut rem aliquam, quin concipiam ejus effectum foālem, sic ñ possum cognosce
re albedinem in ebo, quin concipiam ebm reddi foāliter album ab albedine, gō si fa
cere distgui foāliter ē effectus foālis diffīs aut entitatis alicujus qō supponiꝫ) fa
quiꝫ qō cognita diffa, debeam cognoscere illam foāliter distām, gō ulterius si possim
cognoscere diffam aut entitatem abiq eo quod cognoscam ꝑ eam rem distgui, iam
ñ ē hic effectus foālis diffīs, facere rem distgui foāliter. R 1 Retorquendo argtm
possum distinguere albedinem, abiq eo qō concipiam illam cē disgregativam unius

gó albedo n' é fóalter disgregatiua uisûs ⸗ poẽ concipere maán priman, absq eo quod concipiam illam cé emanatiuam quantitatis, gó n' é emanatiua quantitatis
R rdo: Similiter sicut responsum é n. 24 § eoder: diffá ráng atg adeo cétia duplex hít munus fóale, altorum rem constituere, alterum rem distinguere ab aliis
Si gó diffá adequate hoc é inordine ad utrumg hoc munus cognoscitur, unum sine altero n' cognoscit; Si aũ inadequate concipiaʒ, unum sine altero munus concipitur hoc é ex parte actus, de obiectiua ráng precisiue, utrum deʒ; alibi

§ IV

Quid sit, quotuplex, & an detur in creatis dstio Virtualis.

Prnoto I. dstreá uirtualem iuxta coórem acceptiõem & explicáõem nihil aliud 31
cé quaã unius simplicis entitatis equivalentiam pluribus rebus realiter dstchi, aut inordine ad uerificanda duo cónia, aut inordine ad plures realiter effectus prestandos.

Prnoto II. xplicam cé dstrém uirtualem, aliam extrinsecam, intrinsecam aliam; In 32
trinseca é ráone cujus una simplex entitas spectata secundum sua intrinseca, & non relatè ad extrinseca, rebus realiter dstis equivalet inordine ad uerificanda de tali simplici entitate cónia. Extrinseca u. é equivalentia unius simplicis entitatis, pluribus rebus dstis inordine ad plures realiter effectus prestandos, ráone cujus equivalentiæ pt una simplex entitas ꝑ nostras ipsi extrinsecas intentiões, nunc ad hunc, nunc ad illum sibi extrinsecum effectum referri, & sic dicgúi extrinsecè ráone nostra, ptq ráone diuersarum realiter quibus substat cgnium reapere ꝑt cónia; Quare dicit uirtualis ráone equivalentiæ extrinseca aũ, gá complex in ráone dstnis, ꝑ extrinsecas obõ nostras cgnes, quæ idem obm referunt ad diuersa extrinseca ipsi connotata.

Prnoto III. In diuinis coóniter doceʒ naán diuinam quæ é realiter idem cum Patre & 33
Filio suscipere ꝑdá cónia, rg. Patri conuenit quod producat Filium, naã n' conuenit quod producat Filium, seu conuenit n' producere Filium, sed producere Filium & n' producere Filium sunt ꝑdá cónia, gé naã & Paternitati licet sint realiter idem ut é de Fide, conueniunt ꝑdá cónia. Quidquid sit de diuinis an deʒ uel n' deʒ hîc dstio uirtualis.

Dico II. Implicat in Creatis dstrea uirtualem intrinsecam, seu capacitatem ad suscipien- 34
da ꝑdá cónia, independenter ab intellectu, inter realitates realiter inter se identificatas, é D. Thomæ, I. dstné 34 Q. 1. A. 1 ad 2. Durandi Henrici Alenni &c:

Pʒ. I Repugnat capacitas ad ꝑdá cónia suscipienda quidem indiuisibili rei, gó repugnaret dstio uirtualis, eqá pt, hoc enim é dstio uirtualis, aũ pʒ: Illud repugnat qd n' stat cum principio lumine naã nostri & necessario, sed talis é capacitas ejusdem rei indiuisibilis ad suscipienda ꝑdá cónia, gé repugnat. min. pʒ. Lumini naã principium uerisimum é, idem n' pt cé nimul, & n' cé, seu eidem n' possit convenire ꝑdá cónia, sed illa capacitas n' stat cum hoc principio sed illud euertit, gó repugnat, min. patet, nam unum cónium euertit aliud, nec cum illo componi pt, ito capacitas ejusdem rei ad hujusmodi ꝑdá cónia, opponiʒ cónie illi principio, gé n' stat cum illo sed illud euertit. min. patet, principium enim dicit, eidem n' possit convenire ꝑdá cónia, quod é oppositum cónie hujusmodi capacitati, quæ dicit, eidem possit convenire ꝑdá cónia.

Dices Principium illud naã n' pt nimul cé se n' cé, seu eidem n' possit ꝑdá cónia hîc 35
hunc sensum: eidem n' uirtualiter seu n' habenti dstrem uirtualem n' possunt convenire ꝑdá cónia. Contra é opinio: Nam idem n' uirtualiter, nihil aliud est quam

cui ñ̄ pount conuenire pdā cdnā, gō dicē eidem m̄ uirtualiter ñ̄ pount conuenire pdā cdnā, c̄ dicere cui ñ̄ pount conuenire pdā duo cdnā, sed hic sensus c̄ prorsus ridiculus, cum bis repetat idem omnino, gō principium illud sic explicatum cēt ridiculum, & mihil nobis manifestans, sed idem p̄ idem docens, obscurum p̄ obscurum. Contra c̄ rdo: qā hoc dicere c̄ petere principium, eximia enim dicit ñ̄ pount eidem conuenire cdnā tm̄ dicti, eidem uirtualiter, seu gō idem c̄ cui ñ̄ pount conuenire cdnā, ñ̄ pount conuenire cdnā, qui sensus prēter quam gō ridiculus ñt ut ostensum c̄, petit m̄ principium, seu id quod c̄ in quēstione hoc m̄ quēritur, an ñt quidpiam tale cui possint conuenire cdnā.

Confirm: Autores dstōis uirtualis, dum eam inter aāl & sāle admittunt, uel docent quod in hōc deū res & ngāo rei ejusdem uel ñ; Si dum, in fero gō ñ daū dstio uirtualis inter aāl & sāle, p̄z. hoc illāo, qā in nullo sbō componiū cū dstio ex aliis predicatis, quam ex re & ngōe ejusdem rei, gō si in hōc ñ c̄ res & ngio ejusdem, ñ daū dstio uirtualis in hōc hōe enim c̄ capacitas sustinendi pdā cdnā. Si primum, gō hoc c̄ fālissima chymera, nrē enim hoc nihil intelligimus aliud, quām rem & ngām ejusdem. 36

Pz. 2. Repugnat in creatis rē ita idē realiter, ut sint realiter dstā, sed dato quod 37
eidem independenter ab intellectu conuenire point cdnā, hoc sequerē gō, maj patet nam dstio & identitas eorundem extremorum, sunt cdnē oppositā gō. min. p̄z cdnā arguunt dstiōem realem eorum quibus conueniunt gō. adz p̄z. qā ngio independenter ab intellectu c̄ signum dstōis realis, sed in cdnii cōliter includit ngio, gō & dstio realis, gō ea quibus conueniunt affirmāo & ngio ejusdem, sunt realiter dstā, majōr patet nam affirmāo c̄ signum identitatis, gō & ngio dstōis.

Dices: Pdā cdnā arguunt dstiōem inter extrema separabilia realiter. Contra c̄, qā ñ 38
minus sunt cdnā, quā conueniunt extremis inseparabilibus, quam sint quilibet nullus separabilibus, gō ñ minus prima arguunt dstiōem realem quam postrema. Contra rdo: qā utrobiq cdnia sunt realiter dstā, & conueniunt extremis independenter ab intellectu, gō utrobiq arguunt dstiōem realem. Contra c̄ 3. qā ideo inter extrema separabilia arguunt dstiōem realem, qā ipsa sunt realiter dstā, & qā conuenient extremis independenter ab intellectu, sed, ñ cōdnā inter extrema inseparabilia, sunt realiter dstā & conueniunt extremis realiter, gō eque arguunt dstiōem realem inter illa. Confirm: uni eidemq rei ñ̄ pount conuenire duo cdnā gō nulla, adz patet, alioquin dicerā aduersarios nostros c̄ hoēs & ñ̄ c̄ hoēs, intelligere gō docent dum adstruunt dstiōem uirtualem & ñ̄ intelligere &c: cqā p̄z; qā ñ̄ c̄ rāo hactenus sufficienter assignata cur aliqua conuenire point & ñ̄ omnia, cum tam sint cdnā eque impossibilia, se inuicem excludentia, gō aut nulla conuenire possent eidem rei aut omnia.

p̄z 3ū: nulla assignarē cdnā quē de eodem uerificarē gō ruit dstio uirtualis, quē c̄ capacitas dnām. adz p̄z in ohē: Solutione 39

Dico II. Datur in Creatis dstio uirtualis extrinseca inordine ad plures effectus 40
prōtandos, patet, qā eadem entitas Petri rg. Equinitet Plantē bruti, inordinē ad efficiendas p̄ se ipsam uegetatiōnes sensatiōnes &c: quē efficiunt à planta bruto &c: Vnde prōbeū intellectui Petri, ut eandem entitatem P̄i, concipiat nunc p ordinem ad uegetatiōnem nunc p ordinem ad sensatiōnem, sicq illam dicat extrinsecē p rāonem, gō datur dstio uirtualis extrinseca in creatis, §. V

Satis fit Obiectionibus.

Obj 1. Pt idem actus contritionis eē amor Dei & odium Peccati, pp diuinam boni 41
tatem iuxta Theologos, sed in illo actu contritionis foālitas amoris & foālitas odii uirtu
aliter distinguntur gō. min. pt. nam nisi uirtualiter distinguantur ille actus contritionis non
solum eēt amor Dei sed m̄ peccati, similiter n̄ solum eēt odium peccati sed m̄ Dei, qd ē
absurdum, sgla majō: pt. nam eo ipso quod n̄ distinguantur amor & odium in illo
actu, n̄ pt eē ille actus amor unius obiecti, quin sit ejusdem odium & ē contra gō.
adē pt ā pari, eo ipso quod cgio sit uirtualiter indistā à repræsentaōne obi, nequit
actus intellectus eē cgio rg. peccati quin sit repræsentaō ejusdem & ē contra, gō eo
ipso quod amor sit indistinctus uirtualiter ab odio nequid eē amor unius obi, quin
sit odium ejusdem & ē contra. Confir:, actum aliquem amare aliquod obi, nihil
aliud ē, quam ad illud ordinari ut ē amor, similiter odisse nihil aliud ē, quam
ad illud ordinari ut odium ē, sed in sentia ngte dstnem uirtualem, contrio termi
natur ut ē amor ad Deum & peccatum, & similiter ut ē odium, gō utrumq ex
tremum Deum & peccatum amat & odit, maj: pt. nam cognoscere, unire agere,
nihil ē aliud quam cgne, actione, unione, terminari ad aliquod extremum, gō à pari a
mare & odisse nihil erit aliud, quam pariter terminari ad aliquod extremum, min. m̄ pt, qā
in sentia negante dstnem uirtualem actus ille contritionis, ut ē amor, nequit hre trm quē
n̄ habet ut ē odium, alias iam haberet pdm à parte rei, quod n̄ hīt ut ē odium, & sic
eo ipso iam eēt uirtualiter dstus, gō terminatur ad utrumq extremum tam ut ē amor,
quam ut ē odium. R. N. min: ad pbm N. maj: ad cujus pbm N. adē, quod eē falsū ostenso
pro quo. Nota idem ille actus contritionis qui dicitur amor & odium, ē fuga
seu auersio à peccato, & conuersio seu accessus ad Deum, adeoq respectu diuersorum ter
minorum auersio & conuersio, hinc n̄ licet inferre, eundem actum eē auersionem & conuer
sionem respectu ejusdem trī aut eē uirtualiter à se ipso dstum, cum n̄ sint cōnā eē auer
sum & conuersus, respectu diuersorum terminorum, sicut idem prorsus hoō, pergens Varsauia
Cracouiam deserit Varsauiam & accedit Cracouiam, quin propterea licet inferre eundem
hoēm à se ipso uirtualiter distingui, aut accedere Cracouiæ & recedere, recedere Varsauia
& recedere Varsauia, similiter idem motus ejusdem hois, ē accessus ad unum trm, & recessus
ab alio, quia propterea sit accessus uel recessus ab utroq uel uirtualiter à se ipso dstus
Dices Ille actus ut ē odium terminatur ad Peccatum, ut ē amor n̄ terminatur ad peccatum 42
gō si idem ē prorsus amor & odium conueniunt illi cōnā, ac proinde dstio uirtualis. R.
N. supp: ante dstnem raōnis illum actum dici poē, ut ē amor, uel ut ē odium. hæ
enim reduplicaōnes, sunt præcisiones & abstractiones intellectus, quæ n̄ conueniunt rebus
à parte rei, sed ante operaōnem intellectus trm dicitur ille actus contritionis amor simul
& odium indiuisibiliter & terminatur ad peccatum & ad Deum, terminatus ad peccatum
illud fugiendo dicitur odium, terminatus ad Deum illum amando dicitur amor, sicut i
dem motus respectu trī à quo dicitur recessus, respectu trī ad quem dicitur acces
sus; in quo nulla ē cōdtio cum sit respectu diuersorum. ad part a: cgnis dico
n̄ ideo cgio ē repræsentaō eo ipso obi, cujus ē cgio, qā cgio & repræsentaō sunt in
distā uirtualiter, sed qā sunt indistā foāliter & raōne ratiocinata, & unum in
uoluitur in dfne alterius, amor u. & odium ejusdem obi, realiter sibi opponuntur &
inuicem repugnant, gō pt eē amor obi quin sit odium ipsius, imo necessario ē
& sic potius retorquetur paritas. Ad Confir: R. I N. maj: patet manifestissimis

instantiis, nam qui amat cgm̃ hæresum & errorum, amor terminatur ad hæreses, & errores, n̄ tn̄ ideo amat hæreses & errores, Similiter qui amat uindictam de peccato sumere, h̄t pro trō peccatum, n̄ tn̄ amat peccatum alias Deus uindicans & puniens peccata amaret peccata qd̄ ē impossibile, Item qui amat mortem uel infortunium inimici h̄t pro trō amoris inimicum n̄ ideo tn̄ amat inimicum, & infinita Similia congeri pōunt. R̄ 2do: N. supp. min: ante operaō: intellectus in actu contritionis ēē aliquid ut amor & aliquid ut odium, sed idem indiuisibilis actus ē amor & odium respectu diuersorum, ad pbm̄ maj: N. adē N. cgm̄ Dispa: ē qā cognosci nihil aliud ē quam obici cgni. similiter unirī nihil aliud ē, quàm affici unione, &c: at u. amari & ēē amatum plus dicit quàm obijci amori, scilicet ferri in illud p modum ponderis & unionis affectiuæ uelut in motiuum amoris, quod confirmatur exemplo affirmaō: comprehensionis, nam n̄ quidquid ē trs uel obm̄ affirmaōnis aut comprehensionis ē eo ipso obm̄ affirmatum aut comprehensum, gō similiter n̄ quidquid ē obm̄ amoris ē amatum, adś, pt, nam angelus comprehendens formicam, necessario h̄t pro trō comprehensionis Deum, cum n̄ pōit aliquid comprehendi n̄ cognito ei respectu & ordine quem h̄t illud, & qā formica h̄t ordinem ēēlem seu respectum transtālem ad Deum, ideo d̄t hic ordo cognosci & cgr̄ m̄ ~~saltem~~ Deus saltē repræsentatiuè, n̄ tn̄ ideo Angelus comprehendens formicam comprehendit Deum. Similiter qui affirmaret de Aduersariis nostris, quod ament cgm̄ hæresum & peccatorum, habet pro obō & trō suæ affirmaōnis, hæreses & peccata, n̄ tn̄ credo existimabunt affirmari de se qd̄ h̄nt hæreses uel peccata. horum Similiter raō ē, qā affirmari ultra trm̄ affirmaōnis, dicit illum inesse siue identificari sbō, de quo affirmatur & ē contra, Similiter comprehendi ultra trm̄ comprehensionis, dicit cgm̄ debere adæquari in raōne cognoscibilitatis, seu ut trs cognoscatur quantum ē cognoscibilis; Sed nulla craā, pt cognoscere Deum quantum ē cognoscibilis, gō nec comprehendere.

43 Obij 2 Si odium ut odium ad nullum obm̄ terminaret nullum diceretur odio habitum, gō Si odium terminatur ad aliquod obm̄ quodcunq illud sit dicetur odio habitum, adś patet cqā pt. nam si affirmaō ē caā affirmaōnis, ngio ē caā ngis & ē contra, 2do qā 2 ngnēs faciunt unam affirmatiuam, gō adś hns 2 ~~af~~ negationes æquiualet cqi affirmatiuo. Conf. n̄ pt aliquis actus n̄ tribuere sbō in quo recipitur oēm fōalem effectum intrinsecum Si sbm̄ illius ē capax, gō similiter n̄ pt ullus actus n̄ tribuere obō, ad quod terminatur oēm effectum fōalem extrinsecum Si obm̄ illius sit capax, Sed amor in actu contritionis indistinctus uirtualiter ab odio peccati, terminatur ad peccatum n̄ minus quàm odium & peccatum ē capax effectus fōali peccati, gō amor denominabit n̄ minus amatum peccatum quàm Deum, adś primum patet, nam contritio illa denominat uoluntatem amantem Deum & odientem peccatum, qui sunt effectus fōales intrinseci. R. N. adś N. cgm̄, ad prima: pbm̄ R̄ I p instantiam Sic: Dimissio peccati ē caā dilectionis Dei, ut Lucæ 7 dimittuntur ei peccata qā dilexit multum: cui am̄ minus dimittitur minus diligit gō cui multum dimittitur multum diligit, gō cui nihil dimittitur nihil diligit, sed Beatissimæ Matri nihil dimittitur, gō nihil dilexit, pt. eadem cqā eodē quo aduersarij argtō, qdō affirmaō ē caā affnis ngio ē caā ngnis, Sed dimissio seu affirmaō, ē caā dilectionis, gō n̄ dimissio seu ngio dimissionis ē caā ngis seu n̄ dilectionis. R̄ 2do: directè D. assumptum, qdō affirmaō ē caā unica & p se affirmaōnis tunc ngio ē caā ngis C. assumptum, qdō n̄ ē unica caā & p se N. assumptum —

Contrat aṁ trm n' cē unicam cām & p̄ē denoīnāonis amati uel odio habiti nē
ultra trm, requiriṫ certo modo tendentia in illum ut dictum ē. ad 2dam pbm R̄ simi
liter p̄ instantiam, Si nullum adl existeret, nullus existeret pōs, gō n' aliquod adl quod
cuiq illud sit existere illud existeret, cgā pz, gā 2 affirma: faciunt unam affirmati
nam, gō ads hns 2. ngnes equivalet cgi affirmatiue. Quod aduersarij nobis hic respon
dere uellent, idem sibi pro responsione accipiant. R̄ 2do: directē D. ads duē ngnes fa
ciunt unam affam, qdo prior ngio ē cā unica & p̄ se altenius C. ads, Secus N. ads:
in casu aṁ nostro ngio terminaonis ad obm n' ē unica cā denomi ngis denomina
tionis odio habiti, ut patet ex dictis. Ad Confir: transeat ads N. cām. Falsitas cgō
patet exemplis adductis, ad primā obiectionis Confirmaonem, nam dictum ē, n' oēm trm &
obm amoni affirmaoni Comprehensioni &c: eē eo ipso amatum, affirmatū comprehen
sum, nisi obm sit capax huius denominaonis, gā ultra hoc requiriṫ ut fōt ejus modi
denominaonem tribuere pōsit ex suo modo tendendi in illud. Dixi transeat ads nam
falsissimum ē, Si enim uerum ēēt, quod scilicet actus tribuat sbō oēm fōlem effecti
ūtrū secum cujus sbā ē capax, tribueret n' ipsi eadem cgio effectum fōlem affir
maoni, ngnis, amori, odii, &c: & demq quoscunq hōi pōt, à quacunq fōa, n' gō uera
ē, qō tribuat oēm effectum fōlem cujus capax ē sbā, Sed requiriṫ ut illum fōa tri
buere pōsit, quod n' addidissent aduersarij, nisi essent infirmum suum argtm. Contrat
emi contritionem n' pōē reddere Deum odio habitum, cum n' pōsit tendere in Deum p̄mo
dum fugē, nec peccatum amatum, cum similiter n' pōsit tendere in illud p̄ modum pos
dens, tām in mobilium amoni, sicut motus, quo moueor à trō ad à quo ad trm ad
quem, n' pōt denominare me recedentem ad trm ad quem, & accedentem ad trm ad quē
sed potius oppōsito modo.

Dices 3tio: Nequit hō cē principium sentiendi, quia sit principium ratiocinandi, & è contra 44
gō nec contritio odium peccati quia sit odium Dei. R̄ C. ads N. cām, Ratio ē qa principiū
sentiendi & discūrēdi sṫ de cētia hōis, n' aṁ de cētia qtionis, ē odiū Dei, imo illi repugnat.

Dices II. Sensitivum & raāle sṫ idem realiter in aā, & trn aā unitur compon duāb sen 45
sitivum gradum, n' rōnem raāle, gō eadem entitas unitiṫ & n' unitiṫ, gō si cōnā adeōq dētio
mutualis. R̄ N. ads quoad 2dam partem & Dico quod unitaṫ tam ut ē raāle quam ut ē
sensitivum loquendo realiter.

Obj: Albedo rg. pōt 2pliciter cōsiderari, 1. ut ē effectō cēliter dependens à Deo, 2do 46
2do ut ē cā Suorum effectuum, scilicet disgreg. uirūm, Sed hāc 2plex habitudō seu fōalitas utrīq dubiṫ, gō.
minor pz. nam pōt uideri albedo in 2do sensu, n' pōt uideri in primo: Sed pōsse uideri & n
pōē uideri eandem albedinem sunt cōnā, gō. quod aṁ in primo sensu n' possit uideri cer
tum ē, nam dependentia illa à Deo n' ē colorata, uideri aṁ n' pōt nisi coloratum. R̄ C.
maj: N. min: ad pbm N. suppositum, in albedine à parte rei duas habitudines uel fōalitates
sed eadem indiuisibili albedo quæ simul dependet à Deo & ē disgregatiua uirtus, qō gō in
dest albedo, videṫ id quod dependet, id quod ē disgregatiuum uirūm, quæ omnia idem sunt
realiter cum albedine, licet n' sit uerum qō sint idem fōaliter. Vide ppō hāc, de
pendentia videṫ sumiṫ in sensu fōali, in sensu aṁ fōali n' ē idem cum albedine
uel colore, ideo in sensu fōali ē falsa, uera in sensu reali.

Obj 4. pōt eadem realiter cgio cē data & obscura respectu diuersorum obiectorum rg. ca 47
pehensiua musicē & cognoscitiua trā Dei, sed hoc fieri requirit absq eo qō uenificent
2. pōē cōnā de illa cgne, gō, min. pz. nam hōe foān & carentiam fōe sṫ cōnā,

Sed illa cgio haberet foam, scilicet claritatem, comprehensiuam & carentiam foe, hoc e comprehensionis Dei, cujus tm eet obscura cgio go. R C. maj: N. min. ad pbm D. maj: hre foam, & hre carentiam ejusdem foe sunt cdna C. maj, diuersae foae N. maj: Simili D. min. N. cqm. nam cgio comprehensiua Muscae n Dei in quantum comprehensiua, hret claritatem rg. ut 6, quae claritas ut 6, e respectu Muscae comprehensiua n respectu Dei, ideo respectu Dei ht carentiam claritatis, sed n illius ut 6, sed illius quae sufficeret ut Deus comprehendat, rg. ut 8, ubi uides ee alterius foe & claritatis ngm.

48 Dices illa cgio e clara & obscura, sed clara dt hre plures gradus claritatis quam obscura, go illa eadem cgio, ht plures & pauciores gradus claritatis, go habens pauciores, seu ut e obscura, ht carentiam plurium & ut e clara supponit illos plures hre, go ht eosdem & n ht. R D. maj: Illa cgio e clara & obscura respectu ejusdem obi N. maj: respectu diuersorum C. maj: Simil. D. min. cgio clara dt habere plures gradus claritatis quam obscura, respectu ejusdem obi C. min: respectu diuersorum obiectorum N. min: & cqm, pt eadem cgio respectu unius, utpote ualde imperfecti ee comprehensiua, adeoq clara & eadem ipsa respectu alterius perfectioris obscura, utpote n attingens; Sicut idem imperialis minus ualet quam aureus, & plus quam florenus, item hoo imperfectior e Deo perfectior Bruto, &c.

49 Obij 5, n magis requirit dstio ad hoc, ut aliquid suscipiat pda cdna, quam ueritas ad hoc ut aliquid realiter cognoscat uel bonitas, ut aliquid realiter amet, sed pt aliquid cognosci realiter, licet n habeat ueritatem realiter, & similiter amari licet n habeat bonitatem realiter go & suscipere cdna licet n habeat dstnem realem. min. e certa nam m mala quae realiter nullam hnt bonitatem pount amari, & carentiae quae n habent ueritatem seu entitatem realem pount cognosci, major m pt qa sicut dstnis munus e, facere ut extrema sint capacia cdnorum, ita munus ueritatis e facere ut aliquid realiter cognoscat & bonitatis ut realiter amet. R 1. N. maj: ad pbm Dico Si ly Sicut denotet omnimodam similitudinem falsum e ads, nam alias contra aduersarios inferre go Sicut bonitas pure apprehensa, & ueritas pure obiectiua in entibus raonis sufficit ut aliquid realiter amet uel cognoscat, ita dstio pura raonis sufficit, ut de aliquo realiter uerificent cdna, qd aduersarij pnegant, & pp quod fingunt suam dstnem uirtualem, Si am ly sicut, denotet aliquam similitudinem, rg. quod Sicut intellectus, n pt cognoscere obm, qd n ht ueritatem, saltem impropre, seu conuertibilem cum ente impropre ita obm n pt suscipere cdna, nisi sit realiter dstum; Sic Concedo paritatem, sed hec retorquet contra ipsos. R 2. D. maj:, n magis requiritur dstio realis, ut aliquid suscipiat cdna, quam ueritas ut sic, siue quecunq ut aliquid realiter cognoscat C. maj: quam ueritas uel bonitas hec determinata rg. realis propre N. maj: Sic enim magis requirit dstio realis quam ueritas, rae est qa sine bonitate reali & ueritate propria, pt aliquid amari uel cognosci, dummodo habeat bonitatem apprehensam uel bonitatem impropre, sed n pt realiter suscipere cdna, nisi aliquid realiter dstguat go.

50 Obij 6: Species, qa e uicaria obi, pt loco obi concurrere ad cgm illius perinde acsi obm adesset in cognoscente, go m dstio uirtualis, cum sit uicaria dstnis realis, pt sustinere pda cdna, acsi eet ipsa realis. R. 1. N. caalem adis, qd ideo precise sed qa e uicaria obi, inordine ad hunc effectum, alias quidcunq poet obm

pót & Species, & rē sicut ignis, cumburit & exsiccat calefacit &c: sic ñ Species ignis combureret exsiccaret calefacerent &c: & sicut boues comedunt currunt &c: sic ñ Species ipsorum. Rx dō: N: suppositum eqis, scilicet dari distrēm uirtualem, ideoq; prius pro banda è, antequam ipsi officium assignet.

Obiī 1mo. Eadem fōlitas, requit eē simili &ñ Similis eidem, sed āal hōis è simile è equo, sāle ñ è simile, gō aāl ñ è calen fōlitas cum sāli sed dīē realiter ni nor patet qō semper sāale ñ nt simile equo, nam p illud hoō differt ab equo, gō n conuenit, ac proinde ñ è similis in illo, major ñ patet, nam eē simile & ñ eē eidem sunt cōnz, q'ē arguunt distrēm uirtualem, Confir: hoō è magis similis homini quam bruto, gō dīt hīé plures fōalitates, cum quas è similis hōi & ñ bruto, alioquin si cum aās eēt Similis bruto, cum quas è similis hōi: ~~cum~~ ñ eēt magis similis hōi quàm bruto, sed equo, gō. Rx 1, argtm si quid probat, probat ñ sāale à se detqui uirtualiter nam ñ sāale è fōale, & ñ è simile bruto, gō ipsi conueniunt cōnā, ac proinde distinguitur tualis, āsī patet quod sit simile, qā è subtantia, ens &c: in quo conuenit cū bruto ñ ñ è simile ut solus fateris. cdo: è elicitiuum operaōnum sāalium, gō ñ conuenit bruto, gō è dissimile. Rx dō: N: suppo: mino: dari fōalitatem ante operaōnem intellectus quē nt āal precise, & aliam quē sit sāale, sed id quod dat è hoō in diuiditi lis uel brutum &c: fōalitate u. facit intellectus concipiendo hoem inadequate Si gō nné fōalitatis accipias rem prout è à parte rei rg. hoem, dico illum eē similem bruto imperfectē, & ñ eē Similem pfectē, in quo nulla è doctiō. Similitudo aīm hōis in pfecta consistit in eo, qā hoō sit principium elicitiuum operaōnum sensitiuarum, quarum ñ è elicitiuum bruton, & in hoc conueniunt ac similes sunt, qā tā hoō idem è, elicitiuum operaōnum sāalium, quarum bruta ñ è elicitiuum: & similiter bruton è elicitiuum operaōnum brutalium, quarum hoō ñ è elicitiuus, ideo in hoc disconueniunt ac proinde ñ sunt similes pfectē.

Dices, hoō cum bruto conuenit à parte rei tam in āali quàm sāali duas: gō pfectē. eqā pz. nam pfecte conuenire nihil aliud è quàm conuenire in omnibus, sed āal & sāale sunt oēs sāones seu pāa hōis, gō si in illis conuenit cum bruto, conuenit pfectē. major pz. à pari, nam quē sunt Equalia duum oēs partes, sunt Equalia pfectē, item quē durant omnibus partibus horē, dicunt pfectē durare illa hora, item quē sunt duo oēs partes in loco, sunt pfectē in loco, gō quē sunt similia duum oia pāa, sunt pfectē similia. Rx C. aās duum distrēm ad precedens argtm, N. cqm, ad pbm. N. suppositum à parte rei eē āal & sāale, adeq; plura, sed unum ideoq; indiuisibile, rg. hoō quod conuenit imperfectē cum bruto ñ uero pfectē. Rāo è qā conuenire pfectē è ita conuenire, ut quidquid dicit de uno dicat poīt de alio preter hoc gō unum sit hoc & aliud hoc, & si hoc sensu C maj: N min: cum hoī realiter ñ conueniant ria quē conueniunt bruto ut patet, conuenire uero pfectē, è ita conuenire, ut aliquid uerificet de uno, quod ñ uerificat de alio preter illud quod è eē unum hoc & aliud hoc, sed constat gō realiter uerificat aliquid de hoē, gō ñ uerificat de bruto & è contra, item gō aliquid uerificat de hoē gō uerificat de bruto. Hinc patet responsio de equalitate ad partaten, nam Equalia sunt quorum unum hēt tot partes gō aliud, siue sint pmanentes siue successiuæ, gō cum plura pōint hēre tot partes unum gō aliud, siue sint pmanentes siue successiuæ.

5us.

5us2

pount dici æqualia pfectè, at hoi vrè bruto n̄ conuenit similitudo pfecta ut ostensum è, gò licet plura pount dici pfectè æqualia, n̄ ideo hoó & brutū pfectè similia, Patet 2do: Resp: ad Conſm precedentis argū, quo pacto hoó é magis simili quam bruto, n̄ qá hīt realiter plures fōalitates, cum quibus conuenit cum alio hoé & n̄ cum bruto, sed qá ijsdem fōalitatibus, utl ut magis propriè loquar, eidem indiuisibili entitati hóis comparatè cum alio hoe, plura conueniunt, quàm comparatè cum bruto, Patet 3. Similitudinem suscipere magis & minus n̄ uero æqualitatem, rāo qá cum similitudo sit conuenientia, pōit án dari major & major conuenientia, cqđ & similitudo, æqualitas u. é rāo tot partium, qō partium é aliud cui æquiualet.

5ª3 Dices hoc é in quēstione, an Similitudo suscipiat magis & minus, & hoc n̄ est n̄ quēstione, sed in dependenter ab hac nāa supponitur uerum, imo, & à te, qō arguis hoém eé magis similem hói quàm bruto.

§ VI.

Vtrum detur dstiō fōalis Scotistica seu ex nāa rei.

5ª4. Prēnsto II. Scotistæ, præter dstiōnem realem & rāonis aliam inuenerunt quam uocant ex nāa rei, quæ licet sit in dependenter ab intellectu à parte rei, n̄ tñ uolunt eam eé realem strictè, sed cum addito Minorem realem, dstiā enim realis stricta, seu realis major est illa quæ intercedit inter extrema mutuo Separabilia; quæ u. é inter extrema, nec diuinitus quidem Separabilia licet sit à parte rei, nihilominus n̄ uolunt eam eé realem nīsi cum addito minor seu ex nāa rei fōalis, & addunt quod stet cum identitate reali eorundem extremorum, addunt 2do: quod ijs extremis sic dstis in dependenter ab intellectu conueniant cōnā; addunt 3. unam ante operāonem intellectus eé ngām de alia, idq̄ nōlint uelint, qá eam admittant eé dstā, ante operāonem intellectus, eé añ dstā, é eé regabilia ad inuicem, necessariō dicere dnt eé regabilia ad inuicem.

5ª5 Prēnsto II. Dnm̄ istam inde colligunt quod unum à suo conceptu fōali, excludit aliud, seu qō unum in sua dstē n̄ includit aliud, docent eé dstā fōaliter ex nāa rei, sic genus à differā gradum Superiō: ab inferiore &c: qá hæc n̄ includunt in dstē sua alia; hāc Sentiā quam Scotistæ oēs tuentq̄ docent se illam desumere ex Scoto, Sed quid quid sit de Mente Scoti, quàm certe ualde dubiam pro hac sentiā eé grauissimorum é opinio.

5ª6 Dico. Non eé possibilem fōalem ex nāa rei ante operāonem intellectus, quæ nec sit realis nec rāonis, é cōnis extra Scholam Scotistarum.

5ª7 Ppz. I. oībus rāonibus quibus probatum é n̄ dari dstiōnem uirtualem intrinsecam, eāque enim hanc impugnant cum eāque admittat unificari cōnē de eodem realiter sumpto.

Ppz. 2 hæc dstiō é realis, gò n̄ é media inter realem & rāonis, cqá é dare ad ppz. omnē dstiō potens existere, & existens à parte rei ante operāonem intell. est realis, sed talis é dstiō ex nāa rei, gò. cqá bona, min: é Scotistarum, major é cōnis apud Philo: & ipsos Scotistas, & ph. Ens reale definit̄ qō existat à parte rei, maxime independenter ab intellectu, sed hæc dstiō é talis gò. major é certa, nec é explicabile aliter quid sit eā ens reale. qō Confir: Ens prima diuisione dividit̄ in reale & rāonis 2. Metaph: Arist. 4 & ipsum Scotus I Sentiā: distinc 26. gò, & dstiō quæ nihil é aliud quàm unitas & pluralitas ac proinde passio entis.

Dices, Dstgui quidem realiter, Si realiter idem sit ac dstgui independenter ab intellectu, sed n̄ dstgui realiter, hoc ē tqm̄ 2 res. Sed contra ē, qā ēē duas res nihil aliud ē, quam ēē duo entia nemine cogitante, gō Si aāl & raāle ꝑ te sunt duo entia, sunt duæ res, res enim independenter ab intellectu, ē idem ac ens independenter ab intellectu. Contra 2do: qā ex eo quod n̄ sit realis major, male dicit n̄ ēē realis Sicut licet similitudo Specifica sit major similitudine generica, tn̄ hoc n̄ obstante, Pr̄s rg. dicit similis n̄ tm̄ Paulo, sed m̄ bruto ac lapidi uere & realiter in raōne aālis & substantiæ, ut arguunt Scotistæ ꝑ se, gō similiter, licet illa dstio sit minor realis n̄ sequit n̄ ēē reale. Contra 3tio: qā ēē dstnem̄ realem sumit ex ngne qā unum negat de alio n̄ ex separabilitate, gō Si unum negat de alio à parte rei, uerè unum realiter distinguet ab alio, ads patet 1 in Personis diuinis, 2do: qā 2 supposita rg. ultra hoc qd sint supposita, hnt qd sint 2 realiter, sed hoc n̄ hnt aliunde nisi à dstne reali, seu negabilitate mutua, gō. min. constat, nam si inter raōnem suppositi & suppositi intercederet ~~dstnā~~ dstio raōnis tm̄ n̄ essent duo realiter, gō qd sint duo realiter à dstne reali seu negabilitate. Contra 4 qā in Deo dicere, iustitia n̄ ē Deus, Sapientia n̄ ē Deus uel ē contra, ē error damnatus in concilio Rhemensi, sed 2dum Scotistas, ea quæ sunt dstā ex naā rei, possunt de Se ngri ut fatent ipsi aduersarij qui inde probant distionem suam foālem, qā n̄ pt foālitate de se negabiles à parte rei ante operaōnem intellectus, gō docent aliquid oppositum concilio. 58

Dices illi contra quos concilium edit iustitiam dicebant n̄ ēē Deum, Scotistæ u. docent n̄ ēē Deum ex naā rei, sed realiter ēē. Sed contra nec illi ita iustitiam dicebant n̄ ēē Deum ut poīt separari à Deo, Item n̄ dicebant distgui à Deo, ut Suppositum aliquod, uel ut producens à producto, atqui hoc eodem sensu, docent Scotistæ, iustitiam n̄ ēē Deum, gō in re n̄ differunt ab illis errantibus. Contra 2do: qā Si Deus ex naā rei n̄ ē iustitia & ē contra, gō iam in Deo sunt duæ naā, & cqr compositio à parte rei. Contra 3. qā n̄ est explicabile, quid debeat intelligi, ꝑ illa uerba ex naā rei Deus n̄ ē iustitia, uel enim intelligis, qd naā & entitas Dei, n̄ sit naā & entitas iustitiæ independenter ab intellectu Si hoc, quæro de iustitiæ naā, ē ne substantia uel accidens? quidquid dixeris infero gō Deus ē compositus ex duabus substantijs, uel substantia & accidente. Infero 2do: gō n̄ quidquid ē in Deo, ē Deus ante operaōnem intellectus. 3tio: gō naā Dei independenter ab intellectu n̄ ē iustitia, quæ oia, uident ēē damnata in citato Concilio. Vel intelligis qd dfio unius n̄ sit dfio alterius; Si hoc quæro, uel loqueris de dfne obiectiua, seu obo dfnis ut ē independens ab intellectu, uel de foāli dfne aut obō ut ē dependens ab intellectu, Si primum, iam una entitas & naā n̄ erit alia independenter ab intellectu, & sic incidis in oiā reprobata Supra, Si 2dum incidis in dstnē raōnis. 59

Pt. 3. Implicat quod de aālitate independenter ab intellectu uerè neget raālitas absq eo quod uere realiter inter se strictè distinguant, n̄ minus quam Paternitas in diuinis à Filiatione, uel hoō à lapide, gō implicat dstio ex naā rei, cqā ē bona ads pt. Si aālitas produceret à raālitate, impossibile ēēt n̄ ēē dstas realiter, ads ē Scotistarum, cqā pt. magis separat & distinguit ngio quam productio, gō si productio distinguit realiter à fortiori distinguet ngio. Confir: major ē dstio inter rem & ngm rei, quam inter rem & rem, locum & locum, tempus & tempus, &c: gō si ea quæ sub diuerso tempore uel loco, uel productione realiter distinguunt à fortiori realiter distinguenter, quæ sunt sub ngne rei & rem independenter ab intellectu 60

61 Dices n̄ è ngiō realiter, sed fōrmaliter, ac proinde nec dctiō, nisi fōrmaliter, sed contra ē, productio realiter qā è ī dependenter ab intellectu, gō & ngiō realiter qā è ī dependenter ab intellectu.

62 Pb. 4. in Diuinis dum Scotus & alicedas ait, Spiritus Sanctus n̄ n̄ procederet à Filio, & cqr n̄ haberet oppositionem producentis & producti, adhuc distinguerē à Filio realiter, ideo precise, qa hōc ppō è uera, Filius n̄ è Spiritus Sanctus, gō similiter si hōc ppō, aāl n̄ è raāle, idq̄ independenter ab intellectu distinguente aāl à raāli distinguerē aāl à raāli, Confir: omne signum distinctiuum realis, tandem reducit in ngm unius de alio, gō ngiō unius de alio, è maximum signum distinctiuum realis, ads pb, & accipio signum Scotistarum, uidelicet productionem: ideo producens & productum distinguunt realiter, qā producens n̄ è productum. Item ideō quō separant distinguunt realiter rg. lapis ab hōc, qā lapis n̄ è hōc, cum enim sit idem n̄ posse simul cē & n̄ cē, ac proinde cē simul idem & n̄ eē, gō in ngm unius de altero totum reducit.

63 Pb. 5to: Pt uerificari dum Scotistas hōc ppō, aāl n̄ è raāle sine reali & stricta distō gō m̄ pt uerificari hōc aāl è raāle sine reali & stricta identitate, sed cqs è absurdum, quia alias si identitas realis ad uentatem ppris affirmatē n̄ requireret, poēnt realiter distā stricte de se inuicem affirmari, rg. hōc de lapide &c: Pb am 1. cqa Eodem modo se habet affirmatio ad identitatem, sicut ngatio ad distinctionem, qā sicut distio requirit ad uerificandā negatiuam, ita identitas ad uerificandam affam ppriem.

64 Pbi 1. hōc è compositus ex genere & differā, gō genus & differā distinguunt plus quām raōne, n̄ realiter stricta, gō ex raā rei. Confir: alias si hōc tm raōne nostra componeret ex genere & differā n̄ eēt raō cur S. Thomas 1. parte q. 3 Arti 5 contra gentes cap. 25, & cum eo Thomistē cōmiter negarent hujusmodi compositionem in Deo, gō. R. D. ads hōc è compositus raōne nostra, ex genere & differā C. ads, realiter N. ads & cqm. Ratio è, qā genus & differā, sunt denominationes proueniētes ab actu raōnis, quā proindē dantur à parte rei, sed à parte rei è una indiuisibilis entitas, equiualens pluribus effectionibus realiter separatis in aliis, Vide intellectus hīt fōtm concipiendi unam sine alia unam p modum generis, aliam p modum differē ad Confir: N. ads, & dico, raō cur Diuus Thomas cum suis, neget Deum componi ex genere & differa, qā genus dīt conuenire cōueniēte in feriabus, nullum am daf pōm quod uniuoce conueniat Deo & cr̄is ideō Deus n̄ pt hīt genus, ac proinde nec componi ex genere & differā.

65 Pbi 2 quō diuersi dfnibus definiunt dctq̄ ex raā rei, sed aāl & raāle sunt hujusmodi, gō. minor patet, major pb. qā dfio è explicatio cōtiā, gō Si sunt diuersē dfnes, diuersē cōtiē, n̄ reales, gō ex raā rei. R. D. maj: quō diuersis dfnibus definiunt explicantibus quidditatem definiti Deum gō è à parte rei, dctq̄ ex raā rei, imo realiter C. maj: quō diuersis dfnibus definiunt explicantibus quidditatem definiti Deum quod è in raōne tm N. maj: Simil. D. min. N. cqm aāl, gō Si definias Deum quod è à parte rei, includit in conceptu suo raāle, & uicissim, cum sint realiter idem Si uero definias prout hīt cē obm in intellectu distum unum ab alio, n̄ includet unum in definitione alterius, & ne omnt dtā obiectiue & raōne nostra.

66 Pbi 3. raā humana independenter ab intellectu è multiplicabilis, qā è in multis & singularitas n̄ è multiplicabilis, gō distinguunt raā & singularitas. Confir: rebus conueniunt propietates n̄ raōne singularitatis, sed raōne raā, gō dctq̄. Confir: 2. Si raā & singularitas eēnt idem, de quo cuq̄ predicaret raā predicaret in singularitas sed

raā tri procat de

139

náe Pri ꝓcaꝯ de Paulo alias ceꝛt Speꝯe dixi, gó & prædicatꝯ singularitas qd ceꝛt falsum. Rx D. maj. náa humana quæ é in Pro é multiplicabilis ni Paulo eadem omnino N. maj: Similiꝫ C. maj. similiter D. min: N. cgñ, ad primam Confirmacionem, alia (tertia parte) é eadem omnino, ideo quidquid convenit realiter náe, conuenit singularitati, qdó gó dicit quod conueniant proprietates rebus náne náa, intelligiꝫ de náa ꝓlcuia & eoꝝ se considerata n u. ute à parte rei. Ad 2dam Confir: C. maj: D. min. de Petro ꝓcaꝯ náa Pauli, eoꝝ speciem ident similis C. min. eadem omnino N. min. ad id quod addit, Scilicet quod alias speꝯe differunt D. simil. si n ꝓdicaꝯ neq similis ꝓfecte, neq eadem C. si similis prædicaretur ꝓfecte, licet n eadem numero N.

Obꝫ: 4to Pri & Paulus sunt ejusdem Speꝯei independenter ab operacone intellectus gó independenter ab intellecta, hñt unam eandemq naam Specificam, sed n hñt eandem singularitatem, gó Singularitas é distá à náe, adó pñ. caeant distæ Specificæ à parte rei, gó hñt identitatem oppositam scilicet specificam. Rx D. adó, Pri & Paulus sunt ejusdem Speꝯei & hñt naam similem Cadi, sunt ejusdem Speꝯei & hñt eandem numero naam, N. adó, Simili: D. cqs, certum enim é, naam Pri n cé identicé naan Pauli, sed tñ similitudine, utpote quæ realiter separatæ n minus quàm aal Pri & Pauli. 67

Obꝫ. 5. Náe Pri é Similis náe Pauli à parte rei, Singularitas n é Similis, gó naa n é idem cum Singularitate, cum eidem n ꝓsit conuenire cé Simile maxime ꝓfecte, & n cé Simile respectu ejusdem, adó pñ. nam Singularitas é dissimilis, utpote quæ dicit n ꝓsit de Paulo, gó. Rx I. argtñ ni quid probat, probat n singularitatem distinctam ex naa rei à se ipsa, patet nam & ipsa é similis alteri in náne singularitatis, entis, & dissimilis ut fatear Adeeranj. Rx 2do: N. Singularitatem n esse similem Singularitati Pauli, licet enim Singularitas Pri n sit Pauli, hoc tñ n arguit dissimilitudinem, sed distinctionem, nam dissimilitudo addit supra distinctionem, differam in naa, quia n hñt Pri à Plo, aleas Speꝯe distinguerent, gó licet sint distæ n tñ dissimiles, & si ex eo Pri n ceꝛt similis Paulo in Singularitate, qa é distus ab illo, & de Plo dicit Petreitas quæ n dicit eadem de Paulo, nihil omnino ceꝛt simile alteri, qa nihil omnino idem dicit de uno quod dicit de altero. Sufficit, gó ad Similitudinem imo requiniꝫ eum sit ceꝛtus inter distá, quod n idem dicat de utroq sed aliud, eadem tñ definibile foaliter, Sed singularitates oés definiri ꝓsunt, quod sint id quo una naa ab alia distinguiꝫ, quod ipsum é naa à parte rei, gó sunt Similes 68.

Obꝫ 6. Individua ejusdem Speꝯei n ꝓsunt cé inter se dissimilia substantialiter gó ree individua diuersæ Speꝯei similia & sic hoc n ceꝛt similis bruto Rx N. cqm raó é nam dissimilitudo importat diuersas naas & n tñ distas Individua am ejusdem Speꝯei n hñt ullatenus diuersas naas, aleas Speꝯe differunt, sed tñ distas Ideo n ꝓsunt cé dissimilia, Similitudo am importat conuenientiam, saltem in aliquo, ita ut de uno ꝓsit dici aliquid gó dicit de alio, gó cum ꝓsit de individuis diuersæ Speꝯei ꝓsit saltem aliquid dici de uno quod de alio ꝓsunt cé similia impfecte. 69

Obꝫ 7mo: ꝓssibilia sunt aliqua n diuinitus ab invicem inseparabilia, adeoq realiter simpliciter identificata, quamuis tñ unum actu à parte rei & uere n sit aliud, sed ista distinguerent foaliter ex naa rei, & tñ ceꝛt idem realiter simpliciter, gó ꝓssibilis é distio foalis ex naa rei. Rx quidquid sit de hac ꝓssibi- 70

litate N. suppo: uidelicet inseparabilitatē mutuam eē signum realis indistionis seu identitatis. Rx 2do: Implicantiam & contradictionem, eē, aliqua eē sibi realiter & simpliciter identificata, & tn unum à parte rei actu & uere n eē aliud.

11 Obij ultimo: Inter quē ē ordo ex naā rei, inter illa ē dstio ex naā rei, sed inter gradus Metaph. & diffas Specificas ē ordo ex naā rei, gō inter gradus Metaph: & diffas Specificas ē dstio ex naā rei, maj: pt. ordo enim requirit dstionem, cum nihil ad se ipsum ordinetz gō qualis ē ordo inter aliqua, talis quoq dt eē dstio, gō ulterius inter quē ē ordo ex naā rei, inter ea ē dstio ex naā rei, minor m pt. qā inter gradus Metaph. & diffas Specificas, ē eēlis subordinatio, nam raōnem uiuentis Supponit Sensitiuum, & raōnem Sensitiui, Supponit hinnibile. Rx N. min: pbm quoq N. quod uidelicet inter gradus Metaph: ae diffas Specificas detz à parte rei seu ex naā rei eēlis Subordinatio, quare inter uiuens & Sensitiuum, inter hinnibile & Sensitiuum considerata physicè & ut sunt à parte rei & in statu Physico nulla ē subordinaō ē am inter ea, Si Spectentz ut substant nostris conceptibus, & Si Sumantz in Statu Metaphysico, & idum raōnes abstractas, dices

12 Dices inter gradus Metaph. ualet cqā ab uno inferiori ad Supe: à Superiori u. ad inferiorem n ualet, ē hinnibile, gō ē sensitiuum, mala am hēc ē Sensitiuum, gō ē hinnibile, gō inter gradus Metaph: datz ordo ex naā rei. Rx N. cqm, ordo enim subsistendi cqē inter gradus Metaph. n ē ordo nemine cogitāte & à parte rei sed p intellectum, Vnde m inter illos ē Solum dstio p raōnem. N. m Suppo: uidelicet gradum aliquem Metaph: eē inferiorem alio superiore nemine cogitante & à parte rei, ideo enim gradus aliquis Metaphysicus ē Superior, qā ē genus comparatiuè ad Speciem, eē am genus ē idā intentio.

13 Instabis, uerum ē dicere nemine cogitante & à parte rei ē hinnibile, gō ē Sensitiuum, gō nemine cogitāte & à parte rei hinnibile, dicat ordinem ad Sensitiuum. Rx I. Retorqueo, Nemine cogitante uerum ē dicere Prs ē Prs, gō nemine cogitante Prs dicit ordinem ad Se ipsum. Rx 2do: N. cqm, imo ex adi contrarium sequitz Si enim à parte rei & nemine cogitante uerum ē dicere, ē hinnibile, gō Sensitiuum, adeoq hinnibile, ē idem à parte rei quod sensitiuum, gō hinnibile n dicit à parte rei ordinem ad sensitium, nihil enim dicit ordinem à parte rei ad se ipsum, Sicut nihil ē prius à parte rei se ipso.

§ VII.

An detz & quid sit dstio realis Modalis & quod sit ejus Signum.

14 Prenoto I. Nomine Modi multa poē Significari, primo Moderaōnem seu mensuram aut temperiem, in hac sqnē dicimus quod quis habeat modum in ira. 2do: raōnem quandam operandi, Sic dicimus hic orator ht egregium Modum dicendi. 3tio Modus à Grammat. sumitz pro aduerbio, quo respondetz ad interrogaōnē, quomodo, ut quomodo uales? bene aut pro Grammaticis conjugationum formaōnibus in Modo Indicatiuo Conjunct: &c. 4to. Modus eēndi à Philo: sumitur pro ipsa essentia, Vnde creuit illud, Modus essendi hominis ē raālitas. 5to. tandem abijsdem p modum intelligitz determinaō affectiu

actualis entium ad aliquid indifferentium. Modus hic uocatur entitatiuus.

Prænoto 2do. Modus in ultima sgne acceptus recte sic definitur, Est Vltima physica actualis determinaõ rei indifferentis. Ex eo quod definiat ultima determinaõ dt p suam essentiam immediate, determinare ad id ad quod determinat, n u. p aliam Supadditã sibi in eodem genere determinaõnis determinaõnem, alias n eet ultima determinaõ, & procederet in infinitum ~~ita~~ determinaõnibus, ex eo qd definiat ee physica determinaõ dt ee entitas prout ens opponit nihilo & Chymærę, & cum à parte rei poit & adesse & abesse rei quam physice determinat, dt hre propriam eetiam & exiam n identificatam realiter rei indifferenti: aliàs n n poet aduenire n cognitę rei indifferenti, nec hac remanente perire, ~~aliàs n~~ nihil enim à parte rei aduenit sibi ipsi aut perit se ipso manente. Ex eo u. quod dicat actualis determinaõ, (intellige quod existat ex Suppoone) dt Modus ee eeliter alligatus his numero rebus indifferentibus, quarum e Modus, ita ut neq de poa absoluta poit existere, illis uel illarum aliqua re n existentibus, licet ipsę res indifferentes point existere hę numero, absq hoc numero Modo, adeoq Modus eet determinaõ tm in poa rei indifferentis. 71

Dico II. Datur dstio realis Modalis. Hæc concluo coonissima e, & potius supponenda quàm probanda. Pt tn Sic: Dant Modi, go & dstio Modalis, Admissis enim Modis dt admitti & dstio Modalis, cum hæc n sit alia quàm dstio Modi à re pt ads: impossibile e in Creatis ut id quod e à parte rei indifferens ad aliquid identificet realiter cum ultima actuali eeli determinaõne ad idem, indiffa enim ad aliquid & ultima actualis determinaõ ad idem, sunt cdna realia, Saltem arguitiue, ac proinde n pount uni eidemq conuenire realiter, Saltem sine reali in tertio quę in creatis locum n ht, go id quod e à parte rei indifferens ad aliquid dt actu & ultimo determinari ad idem, p aliquid realiter dstum, go p modum, Solus enim Modus e ultima actualis determinaõ rei indifferentis, nam positis omnibus constitutiuis dispoonibus & conditionibus, & n posito Modo, res adhuc e indifferens. Sic maa & foa n solum idum se Spectatę, sed m quoad suas oes dispoones & conditiones intimę præsentię coexistentię, &c: Sunt indifferentes ultimo, ut se sibi intrinsecè coonicent actu, inordine ad constituendum compositum physicum, nam Saltem de poa absoluta pt impediri talis coonicaõ, nec Solum id in unione, sed m de actione duraõne aliisq Modis patet. Uberius id probabitur suis locis, cum de unione, aliisq Modis agemus. 76

Dico III. Signum dstionis Modalis e n mutua Separabilitas extremorum ad pmanentiã quę separabilis oriat titulo determinaõnis actualis rei indifferentis, n am titulo inadequatę identitatis inter extrema, ut inter partem & totum, e non mutua Separabilitas, neq tandem titulo immensitatis aut æternitatis alterius extremi, qua de caa craa e inseparabilis n mutuo à Deo. 77

Obij I. Contra: I. Conclu: Non dant Modi go, neq dstio Modalis, ads pt pluribus argumentis I. qa nihil dat qd n sit operatiuum, nam uti dicit unum quodq e pp suam operaõnem, Sed modi n sunt operatiui, aleas eent indifferenter ad operandum, indigerentq ulteriori determinaõne & sic n eent ultima rei determinaõ, 2do: Si darent Modales entitates, rg. uniones actiones &c: dstęę realiter ab extremis, sequeret quod maa n uniret immediatè foę, agens n immediate produceret effectum & sic de aliis, mediaret enim semp modus. 3. Si darent Modi darentur ad tollendam indiffam entium unibilium ut uniant, agentium ut agant, 78

componere ut sint in hoc loco &c: Sed ad hoc n' dant nec sunt necessarij, qó obio tute (n' dant. minor p$. qá cáa rg. necessaria Saltem ponitis omnibus necessarijs ad caándum suum effectum, n' é amplius indifferens ut cáat uel n' cáat cunden, qó p hoc distinguit à cáa libera, & quamuis ponit n' cáa necessaria de poá absoluta impedire à productione sui effectus rg. ignis à productione caloris, tñ supposito decreto Dei volente ut producat suum effectum hic & nunc (quod decretum é inter requisita ad caándum ex parte actus primi) eo ipso cáa producat inimpedibiliter hunc determinatè effectum, qó n' diffá caó ad caándum saltem necessarió, Sufficienter tollit p omnia requisita ex parte actus primi, inter quæ é decretum Dei, sine ulla Modalitate terente se ex parte actus 2di, eadem am é proportionaliter raó de aliis rebus indifferentibus creatis. 4to admisso Modo restringit dominium & omnipoá Dei, Si enim actio rg. illuminaó, é Modus cóbiter affixus huic soli illuminanti; Simul cum Deo tqm cum cáa prima, necnon hanc luci quæ producit & ut é patrio, n' huic aëri in quo lux producit n' potent Deus p hanc illuminaónem, solus sine sole illuminare, p potent p hanc illuminaónem aliam numero lucem producere, uel n' alio sbó, hæ am repugnant Domino & omnipoti Dei cui omnis creá dt cé sbá, ut illa uti posit ad producendum, quidquid voluerit, & ubi voluerit sine p solem, sine cum qá 2dá, præsertim cum Deus utpote virtutis infinitæ, totum id posit facere se sdo qó p$t facere cum cáa 2do: 3to: Relatá prædicamentalia n' é Modi qé res unio, nec actio, adeoq n' dant ullus Modus, Sicut enim eadem substantia 2da se indifferens, ut denominet exempli grá Pater posito aliquo connotato extrinseco nempe tó, Filii videlicet, denominat Pater sine Modalitate quæ sit Paternitas, ita maá & foá 2dum se indifferentes ut uniant actu, posito aliquo connotato extrinseco, ultimo determinante ad cé uniri, ponant dicti unita sine Modalitate quæ sit unio, & sic de aliis. 6to: n' datur physica prædeterminaó humanæ voluntati ad actus liberos, qé neq Modus, ads Supponit cqá p$. ideo n' dant physica prædeterminaó, qá tollit libertatem humanam, atqui in Modus tollit eandem, qó, min. p$. ideo physica prædeterminaó tollit libertatem, qá ea ponita necessario debet cé actio, sed in ponito modo in humana voluntate, necessario dt cé actio, cum ipse Modus saltem aliquis sit actio, qó R$ N. ao

R$ N. ads pbm primæ D. Majoris, nihil absolutum dant quod n' sit operativum, transeat Major, nihil modale dant quod n' sit operativum N. maj: quare axioma Aliquin intelligendum é de entibus absolutis n' u. Modalibus; Sola namq entia absoluta sunt pp se, iam u. Modalia sunt pp aliud, cui affigunt, adeoq n' sunt pp alterius operaónem, eadem Major sic p$t quoq distingui, nihil datur in concreto quod n' sit operativum C. nihil dant in abstracto quod n' sit operativum N. Modi qó in concreto sunt operativi qui n' quidem unio, actio, sed unitum agens &c: é operativum, Deinde in modus in abstracto rg. unio operatur qá producit operaónem suam, p$t enim ultima determinaó in uno genere cé indifferens ad aliquid in alio genere. 2dæ obiectio: R$ seqlm, pbm sqla D. Mediant Modus ut quod N. ut quo C. id am quod tatum mediat ut quo n' tollit immediaónem inter extrema, alias nulla ~~est~~ poá immediate attingeret suum obm aut actum, ztiq pbm C. maj: N. min. cujus pbm D. cáa necessaria ponitis omnibus requisitis ad agendum, seu ad caándum suum effectum non é amplius indifferens ut cáat uel n' cáat, Sed necessario connaturaliter & impedibili

liter immediatum in Specie effectum C. necessario cáat hunc numero effectum N. producti gd effectus in Specie, & multò magis productio hujus numero effectus, dibrigt realiter à cáe nt necessaria, sumpta cum omnibus requisitis ex parte actus primi saltem prescindendo à Decreto Dei, siquidem nihil é indifferens, nt de poá absoluta - ad se ipsum. Iam u. posito Decreto Dei volente ut hoc cáa hic & nunc, producat hunc numero effectum, tollit in diffa cáe, solum efficienter & mediate, quatenus voluntas hoc divina, infrustrabilis efficit necessaria, productionem hujus numero effectus, procedentè ab hac cáa, p quàm productionem tollit fáliter & immediatè in diffa cáe. Sic nt ponita voluntate Dei ut paries sit albus, páries fit necessario albus p talem voluntatem efficienter, fáliter am p albedinem, qua sequit necessario ad talem voluntatem cáa am hujus é, qá cum Deus dicit, volo ut Sol producat lucem, vult aliquid aliud directè, quàm cum dicit, volo existere solem & lucem, cum omnibus requisitis ex parte actus primi, nam 1dáy voluntas é separabilis à prima, licet eodem Modo tendat in obm, Decreta nt Dei separabilia ad invicem cum haberent eundem Modum tendendi, dnt hoc diversa obá; Prima gd voluntas, vult plus directè quam Solem & lucem, cum requisitis ex parte actus primi, hoc am plus é productio lucis à Sole ste pbnis N. ads, sqla D. nt potuit Deus p hanc illuminaónem Solus sine Sole illuminare fáliter C. nt potuit illuminare æquivalenter N. Potest enim Deus loco istius rg. illuminaónis p quam sol producit hanc lucem in hoc aëre, pt ponere aliam similem illuminaónem, p quam Solus Deus producat aliam lucem in alio simili sbo, minor similis distinctus sed hoc repugnat dominio & oipoc Dei, ut nt pot nec fáliter nec æquivalenter illuminare C. ut nt pot illuminare fáliter, pot tm æquivalenter N. min. illam quod ppter ois cáa dt eo sbá Deo, ad usus dominii chymaricos N. ad usus possibiles C. Usus porro chymaricus dominii é, uti ultima determinaóne actuali, hujus numero agentis & hujus effectus, ac hujus passi, ad determinandum aliudagens aliud effectum & aliud passum hoc ipso enim & eot ultima determinaó & nt eot, illa u. ppoc pt Deus facere se solo, quidquid pt cum cáa 2da, aut reganda, cum Deus nt potuit elicere misioneu servitiuan se Solo, quam tm elicit cum cáa 2da, aut distgá sic, pt Deus facere solitem se solo, quidquid pt facere cum cáa 2da N. radicaliter C. quatenus enim Deus p se solum pt producere virtutem rg. illuminativam, eatenus tm pt producere p se ipsum illuminaónem, adeoq radicaliter duntaxat nt fáliter. Quinto pbnis C. ads N. cqm probat qui falsum supponit, quod trs in relaóne potali nit connotatum extrinsecum, cum pbnis nit intrinsecum constitutivum, Sicut nt ultimum determinativum ad é uniti é intrinsecum constitutivum uniti, hoc tm quod é ultimum determinativum actuale rei indifferentis, é Modalitas, secus am trs relaóni potalis, qui nt é ultimum determinativum actuale sui Sdmti, uberius de hoc suo loco. Sexto pbnis C. ads N. cqm Pbm ejus D. ideo nt daf Physica predeterminaó, qa tolleret libertatem humanam ex Suppoóne adi C. qa tolleret libertatem ex suppone cqti N. atqui nt modus tollit libertatem humanam, ex Suppoóne Solum cqti C. min. tollit libertatem humanam ex Suppoóne adi N. ex Suppoóne adi tollitur libertas tunc, qdo agens adt ad - actum agendi, seu adt ad ipsum exercitivum necessitatur & determinatur ad agendum, ex Suppoóne u. cqi tollitur libertas ad agendum, qdo quis post quam se libere determinavit ad agendum nt pt nt agere; illa prior tollit propriè & rm.

pliciter libertatem n' am posterior, hujus raõ e, qa actus idus n' tollit primum, imo ee
liter eundem infert & supponit, rg. actualis Scriptio, n' tollit poam scribendi, Sed potius
illam infert, bene enim arguo Prs scribit, go pt scribere, Cum itaq Modus, rg. actio
libera, proueniens ab humana uoluntate, Sit actus idus, seu actuale exercitium humanæ
libertatis, Sequit qd n' tollat libertatem, sed potius illam inferat & Supponat.

79 Obj. 2do: Ens ut sie adæquatè diuidit in reale & raõnis, nec dat inter hæc
medium, go & dstio ut sie adæquatè diuidit in dstnem realem & raõnis, nec dat dstio
media, qualis e ista Modalis. Rx I. Retorquendo argtn, Ens reale subdiuidit in abso
lutum & Modale, go m' dstio realis subdiuidit in dstnem absolutam realem, seu realem
simpliciter, & in realem Modalem. Rx 2do: Ens ut sie adæquate diuidit in Reale &
raõnis, ita tn ut reale subdiuidat imo & ens raõnis C. ens ut sie adæquate diuidi
tur in reale & raõnis, & ipsum reale n' subdiuiditur N., Sicut go ens ut sie di
uiditur in reale & raõnis, Ens u. reale subdiuidit in Absolutum & Madale, positi
uum & negatiuum, actuale & possibile, ita m' subdiuidit dstio realis, quare n' dat
quidem medium inter dstnem realem late acceptam & raõnis, Sicut nec dat inter ens
reale & raõnis, datur tn inter dstnem realem & absolutam seu simpliciter & raõnis
Sicut datur inter ens reale absolutum & raõnis.

80 Colli: I. Dstionem Modalem intercedere inter rem indifferentem & Modum ipsius.

81 Colli: II. Dstionem Modalem in raõne dstionis n' ee minorem quam sit Modalis abso
luta, imo plenumq ee majorem, Sicut enim magis distant in pfectione res & Modus
ejus, utpote solum in raõne entis conuenientes, quam duæ res absolutæ rg. Paulus
& Prs, conuenienter n' solum in raõne entis, sed m' in proximo genere, ita quoq magis
distant in identitate, res & Modus ejus, adeoq magis dstgnt quam duæ res absolu
tæ, dicitur tn dstio Modalis eo minor reali absoluta ob ngm mutuæ separabilitatis
extremorum quoad pmanentia, quæ mutua separabilitas conjungit cum dstione reali absolu
ta n' am cum Modali.

82 Colli III. Vnum Modum ab alio rg. ubicaõnem rg. ab actione mea n' Modaliter sed reali
ter simpliciter dstgui, Sunt enim mutuo ad pmanentiam à se ipsis Separabiles, cum poim
exercere alibi hanc actionem, quam hic exerceo, & poim ee hic n' exercendo hanc actio
nem.

83 Colli. 4. Cum fecerimus hoc §. num. 63, de dstnione reali in tertio, quæ nihil aliud
e, quam inadæquata extensiuè, suorum extremorum identitas, conjuncta cum reali dstne
pdi inclusi in uno extremo, à pdo constitutiuo alterius extremi, seu e unius indiuisi
bilis eetiæ, pluribus realiter dstis suppositis inadæquate, identificatæ negabilitas realis
de uno Supposito ui alterius Suppositi, exempli graã, inter eetiam diuinam & Patrem
e realis dstio in 3tio, nempe in Filio seu Filiaõne, à qua Paternitas realiter dstguit,
e in quam qa e unius indiuisibilis eetiæ diuinæ, pluribus realiter
de Paternitate ui Filiaõnis, à qua Paternitas realiter dstgt, de hac itaque
dstne in 3tio quæsit utrum det in creatis, qa in diuinis utrum dat e Theolog: agere.

84 Dico Itaq repugnat in Creatis dstio realis in 3tio, Ita Esparsa quæ. 34 de Deo
& coõniter recentiores. Probat qa hæc dstio n' pt Stare in Creatis cum imme
diata identitate extremorum, go repugnat, Pt. ads, qa foalitates inter quas eet dstio
realis in 3tio, n' identificarent sibi realiter, quod ipsum probo, qa n' communicarent

Si aāl ista aduersarios cognoscāt in sensu fōli uel uirtuali & cgā prbāmur, cpies
mur Solius aāli, m̄ ent capax rei cognosci & quidem ent capax actu remine cogi
tanto qā capacitas ad aliquid quē competit rei existenti, ut existit aāl Pri rg. compe
tit ei actu remine cogitante. minor ejusdem Sylli rei ostendit in ōi hōc tāle remine
cogitante n̄ é chymera, sed tāle eo capax cognosci, sed tāle ēt capax in sensu fō
li aut uirtuali & cgā expressimur Solius aāli é chymera implicet enī ut cgto-
plus exprimat in sensu fōali aut uirtuali, quam supponit exprimere, alcas & ēt ea
dem cgio ut Supponit, & n̄ ēt eadem, qā ēt reprecentatio rei obi, diuersa, à quo Spā
ficat omnis cgio, gō in oi hōc tāle actu remine cogitante n̄ é capax cognosci in
sensu uirtuali aut fōali & cgā prbāmur expressimur Solius aāli. cgā prdicti
Sylli é legitima & firdat in Dici de nullo inferturq & eam dstio actualis remine
cogitante obi. de quo dicunt 2 dōia, quamuis hēc procedant dum éo & n̄ adce
restrictum. ttbc pono dstio quē infertur é actualis realis simpliciter, qā tāle si
ent actu é parte rei stricte & simpliciter n̄ é capax cognosci in sensu fōli aut
virtualiō & cgā expressimur Solius aāli, adeoq tāle rg. Petri, distinguit actu à
parte rei stricte & simpliciter ab aāli rg. Petri, nam distgui hoc ab illo n̄ é quid
aliud nisi hoc n̄ éē illud.

Dices dstionem uirtualē éē quidem realem & actualem actualitate exercitiva pō 99
sitati ad uerificandā dōia, n̄ tm éē actualem actualitatem inferente pluralitē
remine cogitante, sicut aureus, Equivalet 6 florenis licet actu n̄ contineat plu
ralitatē florenorum. Contra é qā implicat ut n̄ éē n̄ neget actu à parte illud esse
quod negat actu à parte rei adeoq huiusmodi éē & n̄ éē necesse é distingui actu à par
te rei & éē plura, Sed qōd de obō uerificatur actu à parte rei duo dōia simul
mih ibi éē & n̄ éē quod neget à parte rei actu éē illud éē Quodlibet enim qō
à parte rei uerificatur, sicut é partem affirmat actu id qā est vita ipse actu é
parte rei negat id quod n̄ est, gō qōd de obō aliquo uerificatur dōia actu à
parte rei é in illo obō éē & n̄ éē à parte rei adeoq pluralitas. qā ut nulla dōia
uerificatur de aureo Equivalente 6 aureis ideo partes illa de aureo hic n̄ facit.

Dices 2do: Cur Paulo Rozmer qōd quē alias sent dōia Si dicatur de dstio mere 100
uirtualiter (Scotista diceret de dstio fōaliter ex nāe rei) desinere éē dōia, eo modo quo
éē album & n̄ éē album dicta di dstio realiter simpliciter sbi desinunt éē dōia
contra ō, si quis diceret hircum dum unam fōaliter éē hircum, & dum aliam fōa
liter aut uirtualiter diuersam éē cervum, ubiq conuinceret de eodem 2 dicere pō
dōia, gō mgi 2. pōa dōia dicant de dstio fōaliter aut virtualiter n̄ tm desinunt
éē dōia. & rāo é, qā pōa dōia sunt prdua 2 tii quorum unus totum idemq
pōm negat, quod alius affirmat, sive de eodem omnino sbō sive de dstio, m
realiter simpliciter subiectis, imo de his maxime & necessario dicunt 2 pō
dōia quod enim in affirmatione & ngne ejusdem pōis experiantur diuersa sbā hoc n̄
tollit contradictionē ppōnum dum se & ei abstracto sumptorum, sed solum tollere p̄t
dōctionem ppōnum quē ultra dōctionem predicatorum requirit identitatem sbi. quare
aduersarii confundunt dōctionem predicatorum cum dōctione ppōnum dō é hic observandū

IX

Argumenta propugnantia prbāmur obiectiua Solius

101 Obj⁹. Præterea rhetoricè unam fœlitatem ab alia ć concipi unam fœlitatē n̄ concepta alia, sed p̄t concipi aāl n̄ concepto rāli gō p̄t præscindi rhetoricè una fœlitas ab alia, min. p̄t qđ à longe uideo hoēm uenientē & aduerto illum se mouere n̄ aō aduerto illum rationari, in hoc casu cognosco aāl, qā cognosco principium motus à se, & n̄ cognosco rāle, qā n̄ cognosco principium rationationi, gō p̄t conāpi aāl, n̄ concepto rāli. R. C. maj. N. min. plōni, cuius D. qđ, in hoc casu cognosco aāl & n̄ cognosco rāle ex parte obi N. qđ, ex parte actus C. qđ, cum enim in prædicto casu conāpiam quādē quantitatē qua indiuisibiliter qua indiuisibiliter ć aāl rāle, sequit dari ex parte obi conāpio aāl conāpi an quā aāl rāle, attamen in hoc casu n̄ concipio rāle fœliter ut rāle, sicut conāpio aāl fœliter ut aāl, qā cognoscere aāl ut aāl fœliter, ć ita explicite cognoscere illam entitatem ut n̄ dicē cognoscam motus aut sensationes illius, & cognoscere rāle fœliter ut rāle, ć ita cognoscere ille dicē illam entitatem, ut n̄ cognoscam discursum aut rationem. Cum aō in dicto casu solum ita concipiam hoc entitatē ut cognoscam dicē motus aut sensationes n̄ u. discursum aut rationem, ideo cognosco illam fœliter ut aāl n̄ u. ut rāle

102 Instabis in casu posito cognosco aāl ut aāl, & n̄ cognosco rāle ut rāle, gō, præscindo obiectiuè aāl ut aāl à rāli ut rāli. R. D. ad partem adi. & n̄ cognosco rāle ut rāle, quoad id quod dicat in obliquo C. quoad id quod dicat in recto N. rāle enim dicit in recto ipsam hoc entitatem quæ ć principium & radix rationationis & discursus, ipsam aō rationationem & discursum dicit in obliquo. quare dum conāpit aāl, rāle n̄ concipit ut fœliter rāle, quod solum arguit præcisionem aāli ab actu rationationis & discursus, à quo re ipsa distinguit, n̄u præcisionem obiectiuam ab ipsa entitate rāli, à qua aāl n̄ distinguit.

103 Vrgebis hæc fœlis denominat, minimum rāle ut rāle, n̄ ć in actu rationationis & discursus, sed adæquatè consistit & cēliter imbibitur in ipsa entitate hoc, quæ p se ipsam fœliter adæquatè & in recto denominat rāli, actus u. rationationis, solum ć effectus & tri illius, gō tota illa denominat, scilicet rāle ut rāle tenet se ex parte rei, nempe entitatis hoc, n̄ u. ex parte obliqui nempe rationationis, atqui in prædicto casu dum cognosco aāl ut aāl fœliter n̄ cognosco hanc fœlem denominationem nempe rationē ut rāle fœliter, gō non cognosco aliquid illius entitatis, tenens se cēliter ex parte rei, gō præscindo obiectiuè aāl & rāle ex parte rei, R. tranſeat prima argt. D. rursum atqui in posito casu dum cognosco aāl ut aāl fœliter, n̄ cognosco aāl ut hanc denominationem fœlem, hoc ć rāle ut rāle fœliter, fœlitate tenente se ex parte obi in recto N. adi, n̄ cognosco hanc denominationē fœlem, hoc ć rāle ut rāle fœliter, fœlitate tenente se ex parte actus C. adi, qā dum conāpio aāl ut aāl fœliter conāpio totam entitatem hoc quæ in se ipsa ć aāl rāle in recto adeoq; ob fœlitas existens in recto in entitate hoc, & tri meo cgni qua cognosco aāl in hoc, ideoq; & rāle ut rāle fœliter ex parte obi conāpio. quamuis hanc actum quo fœliter cognosco aāl ut aāl, ita explicitē cognosco entitatem hoc ut conāpiam motus & sensationes, ideoq; discerno ć aāl, simulque

ex parte modi concipiendi indistè & confusè cognosco entitatē hōis ut eam non cognoscam inordine ad actus raōcinaōnis, nec discernam eē raāle, hinc ē quod hoc actu n̄ cognoscam raāle ut raāle foāliter, foāliter inquam ex parte actus ex quo sequitur solum prēcisio foālis n̄ u- obiectiua.

Obj. 2. Cum quis uidet à longe uenientem hōem, & iudicat eādum eē aāl, sed n̄ iudicat nec discernit eē raāle, imo iudicat eē irraāle, rg. equum, hoc suo conceptu affirmatiuo & iudicatiuo, attingit foāliter ex parte obi aālitatem & n̄ attingit raālitatem, aleas eodem actu iudicaret obm̄ illud eē raāle & n̄ eē raāle, quod implicat, gō prēscindit obiectiuè aāl à raāli. Rx N. suppo: ādis, supponit enim in hoc casu concipi aālitatem hōis, cum tn̄ in hoc casu concipiatz aālitas bruti, fingitur enim & censetz illud indiuiduum à longe ueniens eē brutum. bene am̄ pt̄ prēscindi m̄ obiectiuè, aālitas bruti à raālitate hōis, cum realiter à se distinguantz, n̄ am̄ aālitas bruti à irraālitate ejusdem, cum qua realiter identificatz. Quare qui iudicaret hōem à longe uenientem eē aāl & n̄ eē raāle, iudicaret necessario eē irraāle, adeoq̄ aālitatem bruti, ab irraālitate obiectiuè n̄ prēscinderet. 104

Instabis. in Casu posito pt̄ uidens p unum actum iudicare illud ueniens eē aāl, & postea p alium actum dstum iudicare n̄ eē raāle, iste itaq̄ p primum actum n̄ fingit sed uerum dicit, gō p illum actum ueram hōis aālitatem considerat, & iudicat eē in illo sed n̄ considerat neq̄ iudicat eē in illo raālitatem, gō hanc obiectiue p actum illū iudicatiuum prēscindit ab aālitate hōis, minor pt̄z n̄ pt̄ quis simul m̄ p duos dstōs actus iudicare eē in aliquo sbō raālitatem, & n̄ eē raālitatem in eodem, aleas duobus simul cōnis assentiretz, sed p 2dum actum in illo ueniente iudicat n̄ eē raālitatē gō p primum actum n̄ iudicat simul eē raālitatem in eodem ueniente. Rx D. pbm̄ min. n̄ pt̄ quis simul m̄ p duos actus dstos iudicare eē in aliquo sbō raālitatē & n̄ esse si hi duo actus foāliter æque, & explicitè, ex parte modi concipiendi iudicent eē in aliquo sbō raālitatem & n̄ eē C. n̄ pt̄ quis simul m̄ p actus duos dstōs iudicare eē in aliquo raālitatem & n̄ eē; si p unum actum maāliter & confusè ex parte modi concipiendi iudicet n̄ eē eandem in eodem sbō N. Raō am̄ hujus ē, qā iudicare maāliter & confusè ex parte modi concipiendi eē in aliquo raālitatem, hoc solum sgcat quod licet quis uere ex parte obi, iudicet eē in aliquo raālitatem, qā iudicat eē in eo aālitatē cum qua ē idem raālitas. tn̄ ex parte modi concipiendi ita imp̄fecte cognoscit & iudicat, & cum tanta confusione, ut solum uideatz in illo cognoscere iudicare animalitatem & n̄ rationalitem, ac proinde n̄ repugnat qd̄ simul p alium actum iudicet foāliter & explicitè n̄ eē in illo raālitatem. 105

Obj. 3. Vox hōō & uox Petrus n̄ sunt synonimē, gō sigcant aliquid diuersum ex parte obi, gō inter hōem & Petrum datz prēcisio Obiectiua; Rx 1 instando hōō & aāl raāle n̄ sunt uoces synonimē qā una sigcat conceptum confusum & alterum clarum, gō sgcant aliquid diuersū ex parte obi, & tn̄ iuxta oēs idem dicit dfio ex parte obi & definitum. Rx 2do: N. cqm̄, raōē qā nomina n̄ tm̄ diuersificant p hoc qd̄ diuersas res sgcent, sed m̄ quod diuersum modum concipiendi & tendendi sgcent. quare hōō & Prs n̄ p sgm̄ diuersē rei, sed p sgm̄ diuersi modi tendendi differunt. 106

Obj. 4to: Si una foālitas n̄ poēt obiectiuè prēscindi ab alia, sequeret qd̄ qui 107.

cognosceret aāl ut sic cognosceret oēs diffas specificas eiusm aāliu, & qui cognosceret ens ut sic, cognosceret oēs diffas cēles oium entium, & qui cognosceret relāonem ut sic, cognosceret oēs diffas oium relāonum, adeoq & relāoū diuinarum diffas attingeret, atqui ille qui cognoscit aāl ut sic ens ut sic, relāonem ut sic, nō cognoscit oēs diffas specificas eiuſ aāliu, entium relāonum, cum illas exprimere & explicare nō ualeat, gō una fōlitas p̄t obiectiue prescindi ab alia R. D. sqlā maj: sequeret gō qui cognosceret aāl ut sic, cognosceret imfectē, implicitē & confuse oēs diffas aāliu C idem dicendum de ente relāone) C. sqlā maj: sequeret quod qui cognosceret aāl ut sic cognosceret pfectē explicite & distincte oēs diffas specificas eiuſ aāliu N. maj: simil D. min: N. cqn. qui gō cognoscit aāl ut sic, ens ut sic relāonem ut sic, cognoscit quidem oēs diffas entium relāonum nō diuinarum sed ualde imfecte implicite & confuse, atq ex modo concipiendi ita scilt ut licet ex parte obi illas attingat, ex parte tn actus nideat illas fōliter nō attingere cum nō discernat illas, ideoq licet has oēs diffas ex parte obi cognoscat, illas tn nō ualeat exprimere, R. 1bo: instando, p̄t qui p unum actum confuse cognoscere oēs species aāliu, rg. cum dicit, oēs species aāliu subiectiuē aāli ut sic, & p unum actum p̄t confuse cognoscere oēs species entis, rg. nō dicat, oēs species entis sunt entitates reales; P̄t item cognoscere p unum actum, oēs species, uel quasi species relāonum diuinarum, rg. si dicat, oēs species uel quasi species relāonum diuinarum sūt increatē, gō p̄t qui nāaliter cognoscere, imo defacto cognoscit oēs diffas specificas eiuſ aāliu entium, relāonum Dei gō p̄t illas exprimere & explicare, explicit itaq illas.

108 Obj: 6to: Si nō datq̄ p̄uisio obiectiua, sequit idem obm cognosci clarē & nō cognosci clarē, cognosci obscurē, & nō obscurē seu confuse, gō sequeret de uno obō uerificari duo p̄dicta, atqui nō p̄ssunt uerificari, gō dantur p̄uisiones obiectiuē. Maior p̄z cum uideo à longe hoēm uerientem, nec discerno eō hoēm, tunc cognosco clarē aāliter & nō cognosco clarē nāaliter, cum p̄oim rationem reddere de aālitate nō itē de nāalitate, R. N. adō cum sua p̄one, in casu enim argtō cognosco id, quod cōprincipium physicum, caāe motum progressiuum, quod principium ē procul dubio entitas uerientis hoīs, & quidem cognosco tam aāl, quam nāale, eadem claritate & concludere pfectiuē cognii imfecte clarē, & imfectē confuse, gā utrāq indiuisibiliter fōlitatem, adeoq totam entitatem hoīs, cognosco tunc clarē claritate discernente illam à nō aāliibus, rg. à plantis elementis &c: & simul utrāq fōlitatem adeoq totam entitatem hoīs cognosco tunc confuse, confusione contrahente illā cum aāliibus, poē am aliquam cgm eē imfectē clarā, & imfectē confusam seu obscuram nō ē dubium, adinstar crepusculi, imfectē clari & imfectē obscuri, in casu gō obiectionis, tam aāl quam nāale; eadem claritate sub conceptu aāliis cognosco, hoc ē relatē ad sensāones, à quo conceptu oīm denominatq fōlitor aāliis sub conceptu nāalis, hoc ē relatē ad ratiocināones, à quo conceptu oīm denominatq fōlitor nāale, ideoq p̄ssumo ex parte actus aāl à nāali. P̄t nō primū tasi nē dtqui, sequeret idem obm cognosci clarē & nō cognosci clarē p eandē cgm N. p unam cgm cognosci clarē, & p aliam clarē nō cognosci: C.

109 Dices: gō tunc nō cognosciq fōlitor nāale, sed Solūm aāl fōlitor cognoscitur R. D. illatum, gō tunc nō cognosciq fōlitor nāale, sub conceptu nāalis C. sub conce

ptu aãlis N. uel aliter, gõ tunc n̄ cognoscit raãle foãliter, foãlitate tenente se ex parte obi N., foãlitate tenente se ex parte actus C. Porro cognosci foãliter aãl & n̄ cognosci foãliter raãle, foãlitate tenente se ex parte actus n̄ sit cõnia, qã p hoc solum scit adesse mihi tunc illum conceptum foãlem seu foãm cõo intentionalem, à qua totus hoõ denominatur aãl, & n̄ adesse tunc alium conceptũ foãlẽ seu foãm cõo: intentionalem, à qua totum idemq obm̄ denominaretur raãle. Ista ãm sit cnã cognosci aãl foãliter & n̄ cognosci raãle foãliter, foãlitate tenente se ex parte obi; qã sensus hujus ẽ: unam foãlitatẽ obiectiuam cognosci & alteram quæ ẽ idem realiter, cum prima n̄ cognosci p eandem cgm̄.

II Instabis, qdõ uideo à longe uenientẽ hoẽm, nullum habeo indicium cognoscendæ in eo raãlitatis, sed solius aãlitatis, nempe motum progressiuum, gõ nullo modo tunc concipio raãle, pt. adi, motus enim progressiuus n̄ ẽ sufficiens indiciũ cognoscendæ raãlitatis, alias quotiescunq à longe uiderem similem motum m̄ bruti: (utpote qui perinde se ht ad meam uisionem, dum caãtur à bruto, ac se ht dum se ht ab hoẽ) semp cognoscerem ex parte obi raãle. Item nullam tunc habeo speciem impressam, determinatiuam suã cõoperaõne intellectus mei ad cognoscendam raãlitatem, deinde poũm tunc de obõ ngrẽ quod sit raãle, n̄ poẽm ãm si illud eẽ raãle cognoscerem, gõ tunc nullo modo concipio raãle. Rx D. ad's qdõ à longe uideo hoẽm uenientem, nullum habeo indicium cognoscendæ in eo raãlitatis sub conceptu raãlitatis C. ad's sub conceptu aãlitatis N. ad's Motus gõ progressiuus ille sufficiens mihi indicium ẽ, ad cognoscendam raãlitatem, sub conceptu aãlis seu sub concepto n̄ distgtẽ obm̄ ab ullo aãli, Motus enim ille supponit caãti physice à raãli, & ois effectus ducit in cgm̄ suæ caãæ, siue magis siue minus claram. Vnde ob eandem caãm si uideret alius similis progressiuus motus n̄ ab hoẽ sed equo caãtus, duceret me in cgm̄, n̄ raãlitatis sed equinitatis, sub simili tn̄ conceptu aãlis n̄ distgtẽ equinitatem ab ullo aãli. Eandem dctm̄ applico illi instantiæ de specie impressa, dicendo qd in casu argti habeam speciem impressam determinatiuam mei intellectus ad cognoscendam raãlitatem sub conceptu aãlitatis confundente raãle cum aãlibus. qd ãm obm̄ illud poim ngrẽ ~~illu~~ raãle, raõ ẽ qã scilicet illud cognosco ità obscurè, ut ui illius actus nunquam poũm illud discernere à brutis, quàm ob caãm m̄ pt uera dfio ngri de dfto sine præcisione obiectiua

Obj 6. Sicut se hnt 2 Imagines respectu exemplarium & obiectorum, ita se hnt 2 cgnes (quæ sunt imagines intentionales) respectu suorum obiectorum, sed duæ imagines n̄ poũnt eẽ diuersæ nisi repræsentent diuersa exemplaria & obã, à quibus proinde dicunt specificari, gõ m̄ duæ cgnes, n̄ poũnt eẽ diuersæ, nisi repræsentent diuersa obã, subsumo, atqui cgio qua apprehendo aãl Petri, ẽ diuersa à cgne quã apprehendo raãle ejusdem, gõ m̄ obã harum cgnũm nempe aãl & raãle sunt diuersa, nec idem omnino obm̄ attingit p utramq cgm̄ dictam, quod ẽ obiectiuè præscindi aãl Petri à raãlitate ejusdem. Rx N. min. nam de eodem exemplari indiuisibili poũnt multiplicari imagines, imperfectè & inadæquate repræsentantes suum exemplar, ut quod deest pfectioni uni repræsentando, hoc suppleatur p aliam. Eodem m̄ modo cgnes inadæquatæ, quales sunt præcisiuè poũnt dari plures inadæquatè & imperfectè suum idem & indiuisibile obiectum repræsentantes.

quę prędicificaꝫ uel ex modo tendendi in obn̄. Si intuitiuā, uel ni sint ęnigmatice, ex diuersitate connotatorum quę attingunt indirecte & in obliquo.

112 Dices: Frustra hīc recurr ad diuersa realiter connotata, inordine ad quę cognoscatur idem obn̄ p diuersas cognes, nam ipsum connotatū hujus rg. appnit ad hoc intellige sensū p̄t nomen terminare diuersas cognes inadequatas & precisiuas, ptg ibi nomen precindi nā actus uitalis operationis accidentis, hīc an̄ profand & diuersitas cognū, n̄ p̄t nomen refundi, in diuersitatem connotatorum, aleas daret processus in infinitum, gō diuersę cognes ad idem obn̄ terminate, n̄ diuersificaꝫ ratione diuersorum connotatorum. Rx N. ads, pbm ejus C. & N. sequi processum in infinitum, Si enim rg. sensū quę e connotatum conceptus ad concipiaꝫ p ordinem ad eam quę ultimo determinat, concipiet sub conceptu precisiuo actionis Si concipiaꝫ relate ad obn̄ cui inhęret, concipiet sub conceptu accidentis, Si concipiaꝫ p ordinem ad ubicationē aut duratione, aut motionem pos intentionali, concipiet sub conceptu precisiuo entis, n̄ tm procedet, in infinitum, qā precisio foalium uniuersalium, ad quas semp deuenięndum e, puta accidentis, entis, substantię, in qualibet entitate fit p ordinem ad eadem connotata. Sepe m̄ connotata concipiuntꝫ p ordinem ad semutuo, ut obn̄ relatum ad accidens, accidens relate ad obn̄ Sicut n̄ solet explicari Pater relate ad Filium & e contra in quo n̄ e circulus uitiosus, qā tunc explicaꝫ unum p alium, quod presupponit aliunde aliqualiter notum puta obn̄ explicaꝫ relate ad accidens, notum p experientiam, & n̄ ex ipsa dfne obi, & ideo n̄ explicaꝫ ignotum p ignotum

113 Obꝫ 9. Compositio Metaphysica dt fieri ex dictis ratione nostra partibus, Sicut compositio physica fit ex dictis realiter partibus: omnis enim compo e distinctorum in suo genere unio, Sed compo ex genere & differa e Metaphysica, gō dt fieri ex dictis ratione nostra partibus, atqui hę partes n̄ sunt aliud nisi ipsum genus & differa, gō genus & differa in composito Metaphysico seu specie dstnguꝫ ratione nostra, & quidem dstnguꝫ ex parte obiecti, & n̄ tm ex parte conceptuum foalium, qā alioquin sequeret rg. hoem componi ex duobus conceptibus foalibus quod e absurdum, Sequeret item compositū Metaph: componi ex diuersis realiter partibus Metaphysicis, conceptus enim foales se aliter inter se dstnguꝫ. Rx Compo Metaph. dt fieri ex dictis ratione nostra partibus dictis inquam foaliter ex parte actus C., dictis ex parte obiecti N. Simil. Sylli & subsumpti O. cqt, ad I. Sqlm Rx sequeret hoem quaternus e Species componi ex duobus conceptibus foaliter C. nec ullum in hoc absurdum; Sequeret hoem quaternus daꝫ à parte rei ex duobus conceptus foalibus N. sqlm; Hoc gō quaternus e Species Cid e non quaternus daꝫ à parte rei, nam Species n̄ datur à parte rei componiꝫ foaliter & Equiualenter, ex duplici conceptu inadequato, altero generico referente obn̄ p ordinem ad Sensationes, altero differali referente totum idem obn̄ p ordinem ad discursus. Quare aal & male dicuntꝫ partes Metaphysicę hominis partialitate actuum inadequatę representantium idem totum obn̄ n̄ uero partialitate obi; hoc u. dicitꝫ totum Metaphysicum, n̄ totalitate actus adequatę representantis quidditatem obi. Ad 2dam sqlm Rx n̄ uol. Disputo: sequeret compositum Metaphysicum componi ex diuersis realiter partibus Metaphysicis diuersis inquam diuersitate tenente se ex parte actuum, aut conceptuum foalium (qui sunt ipsę

partes Metaphysicæ

partes Metaphysicæ) Concedo: diuersitate tenente se ex parte obi, quod subsint illis actibus aut conceptibus Nego. partes igit metaphi: explicitor considerari possunt: 1. ut sunt duo actus aut conceptus formales inadæquate representantes idem obm & nõ distgnt realiter, qa nihil sunt aliud quam cognis diuersi seu distõ realiter ejusdem obi. 2do: ut sunt unicum obm subsitans diuersis cognibus, seu conceptibus formalibus, & sic distgnt solum ratione nostra, illa enim dicunt distgui ratione nostra quæ cum sint unicum & in se indistum obm, subsitant diuersis cognibus, ut rõ. aal, & rale f. rationem distgnt qa sunt idem obm substans diuersis cognibus, rationale & rale, qa diuersis n substant cognibus seu conceptibus formalibus, ideo nec p rationem distgnt. Quare dctis rationis ut bene notauit Aureolus importat distm realem conceptum, a qua obm in se indistum diat extrinsece distgui ratione nostra.

Instabis de aali & rali Petri uerificant hæc duæ pnõ cõia sc intentionalia aal Pri distgt ratione nostra a rali Petri, rale Petri n distgt ratione nostra a rali Petri 154
go m potemus de illis uerificari hæc, cognosci n cognosa, adeoq sequeth præcisio obiectiua. Nec p hoc recurri ad diuersos conceptus formales, qa ly distgui ratione nostra & n distgui ratione nostra, n cadit supra ipsos conceptus formales aalis & ralis Chi namq distgnt realiter inter se) Sed cadit supra ipsum aal & rale obiective accepta, quæ proinde oportet eã aliquomodo obiective distã. Rx quod pnõa cõia uerificant ex una parte de aali & rali, & ex altera parte de rali & rali, facit ox una parte diuersitas realis conceptuum formalium aalis & rali, & ex altera identitas seu unitas conceptus formalis, sc rali & rali, ob quam rale nec p rationem distinguit a rali, Sicut nec eã diuersitatem formalem conceptuum distgt a rali. sicut cum go inordine ad uerificanda cõia cognosci & n cognosci nulla in obo hit diuersitas sed omnimoda identitas & unitas, Sequith hæc cõia n posse uerificari de ullo obo, ad illud ly distgui & n distgui ratione nostra n cadit supra formales ipsos conceptus Rx Dsdo n cadit directe supra ipsos conceptus formales aalis & ralis C. n cadit indirecte N. & dico quod quamvis quidem ly distgui ratione nostra & n distgui cadat in recto supra ipsum obm, quod e utrobiq omnino idem indirecte tñ cadit m supra conceptus formales realiter diuersos, quos in obliquo dicit idem obm, quatenus de illo dicunt ista cõia, Sicut enim ee Patrem licet directe cadat supra substantiam generantem, & indirecte supra Filium tamen substantia generans, dicit Pater cum habet filium, eademq n dicit Pater ducaret Filio, ita idem obm diuersis substans cognibus dicit distgui ratione nostra n dicit u. ita distgui, quatenus diuersis n substat cognibus

§ X.

In quo quædam ex dictis hac Quæstione infernnt.

Inter 5. istas uoces, diffa, diuersitas, diuisio, distio, mai a Philoso: plerũq pro 155
eodem sumuntur, proprie tñ & formaliter loquendo n sunt idem, nam primo diffa e inter illa quæ conueniunt in proximo genere, specificas u. formas hnt diuersas. Diuersitas est inter ea quæ & proximum genus & formas specificas hnt diuersas, Distio e separatio unius ab alio qualis e inter Prum separatum a Paulo. Tandem distio e carentia identitatis, seu ratio in cuius unum n e idem cum alio. Vnde nõ distgui inter prædicta

uoces latissimè patet, qâ tam differentibus quàm diuersis diuisisq, imo m̃ non diuisis competit.

116 Infert. 2do. Vnitatem nihil aliud ee quàm ngm̃ diuisionis in plura talia quale e ipsum, multitudo u. sunt ipsæ unitates in recto acceptæ, quatenus hæc n̄ est illa, identitas e affirmabilitas pdrum de se ipsis; quæ à recentioribus sic definit è summa coonicaõ pdtorum inter se, p quam unum tantundem coonicatur alteri ac sibi ipsi; Dstio u. e oppositus dissensus pdrum inter se.

117 Inf. 3. Ex isto adte unli; quæcunq ab inuicem separata existere pount saltem diuinitus st dstnè majori reali dstá; n̄ sequi unliter hanc eqm scilicet, gõ quæcunq sunt dstnè majori reali dstá, unum sine altero existere pt saltem diuinitus, nam excipiunt aliqua. primo dstá realiter inadæquatè, qâ aâ ab hoc realiter dstqt inadæquatè, hoo tn̄ nec diuinitus pt ee sine aâ 2do: ea quæ hnt ab inuicem dependentiam eelem, ita craá quamuis dstqt à Deo realiter tn̄ sine eo nec diuinitus existere pt. 3tio. extrema increata, qâ licet 3 Personæ diuinæ ab inuicem dstgnt realiter, tn̄ ab inuicem separatæ sine se existere nec diuinitus pount, Eodem modo discurrendum e in hoc casu, qdo unum pt sine alio existere, n̄ u. illud alterum sine eo, n̄ ee signum dstnis realis Modalis uniuersaliter, qâ sicut dictum e craám n̄ poe existere sine Deo, pt tn̄ Deus sine ea, & tn̄ craá n̄ dstqt Modaliter à Deo

118 Infert 4. dstnem raõnis ratiocinantis ee, qdo eadem res indiuisibilis rg. eetia hois concipitur pluribus conceptibus adæquatis, sed singulis ~~ad~~ inordine ad eosdem effectus & connotata, ut si uno conceptu dicas Prs e hoo, & altero Prs e aál raále Dstio Raõnis ratiocinatæ e, qdo eadem res indiuisibilis concipitur pluribus conceptibus inadæquatis & singulis inordine ad diuersos effectus & connotata: ut si uno conceptu dicas, hoo e aál, & altero hoo e raále, ubi eadem indiuisibilis eetia hois concipit ad diuersos effectus & connotata, à singulis conceptibus inadæquatis; Ille am̃ dicit conceptus adæquatus, qui exprimit totam quidditatem rei, ut hoo e aál raále, inadæquatus u. qui n̄ totam quidditatem rei explicat, uel si exprimit illam exprimit n̄ totaliter ut hoo e aál.

119 Infert. 5. Pluralitatem entitatum n̄ poe à nobis sufficienter concipi absq ad mixtione alicujus ngis, & hoc ob imbecillitatem intellectus nostri, facilius pcipientis dstnem inter aliqua p aliquid negatiuum quàm positiuum, hinc tn̄ n̄ sequit dstnem foaliter consistere in ngne dstá ab extremis, licet p hanc explicet: nam dum quæro cur raále hanc habeat ngm̃, quod n̄ sit mugibile & n̄ hanc quod n̄ sit aál, rectè respondet qâ raále e idem cum aáli & n̄ e idem cum mugibili, prius itaq erit hoc ens ee idem aut n̄ ee idem cum illo, quàm hrc ngm̃ aut ipsam n̄ hrc, ngio gõ e quædam passio consecuta ad entitatem entis positiui.

120 Infert 6. Dstnem uirtualem extrinsecam coincidere cum dstnè raõnis ratiocinatæ, dstio foalis ~~seu~~ ex naá rei seu Scotistica conuenit cum uirtu

ali intrinseca in hoc, quod utraq; saluet doctrinam: differunt am in hoc quia Scotistica nemine cogitante ponit actualem pluralitatem foalitatum secus u. virtualis intrinseca. Item virtuali intrinseca cum precisione Rubeschia & coe inter a plerisq; authoribus pro eodem sumunt, quam utramq; negauimus dari in creatis, qa admissa semel dctrie virtuali, concessis quij euidentibus in foa syllogistica premissis, possemus dubitare de infallibilitate cq (in qua ostendit duo ee inter se propterea idem, quod in premissis fuerint eadem unitorio) cum idem possit ee uerum & n ee uerum, ee fallibile & ee infallibile, nisi enim mihi dicas hoc iam concessisti in premissis ee identificata, adeoq; concedere m debes, ea identificari in conclone, Statim tibi dicam, una eademq; res pt ee simul identificata alteri & n ee identificata eidem rei. Tandem semel admissa dctrie hac, poterunt defendi oia contra lumen naa, & nulla re poterit intellectus conuinci, qa si mihi dicas mundum defacto existere, Solem lucere de die, dicam ego nec mundum existere, nec Solem de die lucere, reddamq; ultimam raonem, qa una eademq; res pt 2. edem admittere dum te, q Sicut p te e uerum Mundum existere & Solem lucere, ita p me uerum e nec mundum existere nec Solem lucere, & sic oes scie sibiq; deq; euenient.

Infert 7 Dum negauerimus dari aliquas dtrias uel praxises inter gradus Met. 121
n ee hic quaestionem de gradibus superioribus & inferioribus diuersum singulariu, nam certum e aalitatem hois distingui ab animalitate equi, Sed e quaestio de gradibus ejusdem individui, rg. de aalitate hois & ejus raalitate.

Infertur 8. Scotista in hoc fundant suam dtriam inter gradus Metaph: rg. inter aal 122.
hois & raale, quod uidelicet aalitas hois potuerit ee cum animalitate equi & cum illo constituere equum, n ita quidem ut simul ibi manerent 2 aalitate, sed ut aliquo modo esset quae erat equi & poneret in hoc uel in aliqua specie aalis. Sed hoc gratis e, adstruere independenter ab operatione intellectus alcis sequeretur hic manifesta 2 qda edia. Scilicet naam Petri realiter distingui a Petreitate, & naam Pri realiter non distingui a Petreitate: n distinguerent naa Pri a Petreitate realiter inata ipsis Petro sed potius distinguerentur, qa p aduersarios naa Pri actu & a parte rei seu nemine cogitante distinguit a Petreitate, g distinguit realiter. Contri: 1. qa Petreitas, & naa Pri raalitas & aalitas Pri pount separatim existere iuxta Scotum, iuxta quem aal Pri pt affici animalitati equi & e contra, aal equi pt affici raalitate Pri alquiraale Pri n potuit affici animalitate seu iraalitate equi, g aalitas & raalitas Pri (idem e de naa & Petreitate) potuit separatim existere eqr distingui realiter. Confi: 2. qa hinc sequeretur eas quod e in Angelo ee spirituale & n ee spirituale, ee qa in Angelo e, in hoc enim nihil male e, n ee qa potuit ee in lapide ut ait Scotus, item sequeretur eas quod e in hoc ee creatum & n ee creatum, n ee creatum qa potuit ee in Deo in quo nihil e creatum: go.

Infertur 9 ad roborandam aqta sua opponunt aduersarij doctrinam n aliquibus 123
Tomistis usurpatam ee ueram, nimirum duplicem dari unitatem una diaq; maalis- quae proueniat a principijs constituentibus, in diuinarum quae demum uocte D. Thoma a naa signata quantitate, & talis e dstio inter 2 individua ejusdem speciei: foalis u. unitas sicut & dstio quae fit p diuersa principia foalia, nue p diuersas

diffas eēles, & hec datz inter illa quē Speciē inter se conueniunt uel differunt ut rg. inter equum & hoem, qui ab equo n̄ tm̄ differt penes hoc, quod habeat maām signatam diuersā quantitate, Sed quod m̄ habeat diuersa pdā eēlia, quē si sint generica, uocatz dstio foālis generica, si u. sint pdā specifica, uocatz dstio Specifica: Similiter si sit conuenientia in pdo generico, uocatz unitas generica, si in Specifico Specifica. Hanc igit utramq unitatem dicunt in quouis indiuiduo reperiri, rg. in Pro unitas numerica ē, quē naām Pri reddit in diuisam in plures numero hoes; altera ē foālis, quē reddit naām Pri indiuisam in Plures Specie hoes & hec conuenit Pro, raone naē suē indiuisē dicunt itaq Scotistē has unitates eē dstas, unitas namq foālis ē eadem in omnibus indiuiduis, numerica autem n̄ ē eadem, qā numerica n̄ ē coōnicabilis, Siquidem multiplicatz pro uarietate indiuiduorum unitas u. foālis ē coōnicabilis, qā naā humana ē coōnicabilis pluribus, go m̄ naā Pri, ē dstā à parte rei, à Singularitate Pri. ad hoc totum Rx. ngdo illas unitates eē dstas à parte rei, sed sunt dstē tm̄ p raonem ad illud qd dicunt dari aliquam unitatem foālem N. Sed bene datz unitas fdtalis seu conuenientia in naā humana, at u. si pdā eēlia uocant indiuidui unitatem foālem, quot sunt numero indiuidua, tot sunt m̄ unitates foāles, qā hec tua unitas foālis iuxta me ē identificata numerice. Vnde multiplicatā unitate numerica, multiplicatz & foālis. Ad illud quod dicitz unitatem foālem ~~uu~~ eē coōnicabile, si unitas foālis consideretz ut abstracta C. si consideretz ut existens à parte rei N. Quare m̄si naē humanē ut ē coōnis pluribus, quē tn̄ coōnitas à parte re n̄ datz nisi p intellectum, conueniret eē unam unitate foāli, seu eē indiuisam in plures Species, male tn̄ sequitz go in omnibus indiuiduis est una unitas foālis, qā unitas numerica Pri, aliam fundat indiuisionem in plures Species, ab illa indiuisione, quam fundat unitas numerica Pauli, go & ipsē unitates foāles, tunc inter se distinguent.

124 Dices go Pri & Paulus distinguent specie, Ph. illāo quē distinguunt inter se unitate foāli distinguunt inter se Speciē, sed Pri & Plus distinguunt idūm te distinguunt unitate foāli go m̄ distinguunt Specie. major pt. qā hic bos & hic Leo ideo dstgnt inter se Specie, qā m̄ inter se dstgnt unitate foāli go. Rx N. illatum ad pbm D. maj: distinguunt inter se Speciē aliquando C. Semp N. maj: Raō ē qā cum unitas foālis & numerica sint identificatē inter se, & cum numerica poit eē aliqdō ejusdem, aliquando diuersē Speciej Sequitz & foālem, aliqdo eē ejusdem Speciei aliqdō diuersē.

QVÆSTIO II.

De Vniuersalibus in Communi

§ I

In quo diuiuidit & definitur Vnle.

1 Diuiditz unle 1. in Complexum & incomplexum, Complexum ē illud preceptum generale seu ppoo unlis, in qua ueritates alicujus uel oium Sciārum fundantz. rg. quodlibet ē uel n̄ ē, oē totum ē majus sua parte: Incomplexum ē quod uoce simplici sgcatz & unum existens dicit ordinem ad plura, Vnde ex diuerso modo, quo

unum ordinaz ad plura Multiplex ẽ Vnle.

Primũ itaq ẽ in cẽndo, & ẽ id quod ẽ pncipium & cã omnium aut multorũ effectuum, tale ẽ Deus respectu crãrum, sil Luna coelum respectu sublunarium. 2. unle ẽ in Representando, & ẽ quod multa representat, quale ẽ ego quilibet nãs unles & cõnes cognoscens ac representans. Tertium ẽ in Sgcando, & ẽ quolibet nox secundũ cõnis ac multa sgcans, tales voces sunt hõ equus &c: quæ sunt cõnes pluribus partibus, tales item voces sunt illæ, quæ sgcant multa p modum unius ut res publica, exercitus &c: Quartũ ẽ in Essendo, & ẽ id quod existit in pluribus, ut nãa humana, quæ ẽ in Petro & Paulo: Vltimum tandem unle ẽ in prædicando, qz scilicet pt pdi de pluribus, ut hõ qui pcaz de Petro & Paulo. 2

Omissã examinatõne aliorum unlium, quæ ad Lcam n pertinent, Solum hic agendum ẽ de Vnle, in cẽndo & pdicando, quod dicitz unle Lcum. Idem añ ẽ unle in cẽndo & pdicando, & solum differunt sicut passio & cõtia, rg. risibile & rãle sicut enim prius ẽ cẽ rãle quam risibile, ita prius ẽ aliquid cẽ in multis, quam pdicari de multis; Vnde ortum ẽ illud cõne proloquium, dicã De fundaz ui cẽ In. Quare unle in Essendo ẽ Metaph: unle u. in pdicando, ẽ Lcum hoc utrumq; unle tam in Essendo quam in pdicando, dividitz in illa 5o Membra. scilicet Genus, Speciem, Differã, Propriũ & accidens. Hinc. 3

Dico Vnle in Sgcando optime definitz ex Alẽ 7 Met. Quod ẽ unum aptum inesse multis, sicut unle in prædicando, Quod ẽ unum aptum pdicari de multis. 4

Explicaz dicto. Dicitz primo Vnle unum, tam quoad vocem, quam quoad rem sgcatam, debet enim unle vere & proprie cẽ trium universoꝝ n equivocoꝝ aut analogoꝝ, Vnde ree canis ẽ trium unlium respectu coelestis terrestris & marini Dicitz n utrumq; aptum in-esse multis, vel prædicari de multis, ad denotandum ut notat Angelicus Doctor 7 Metaph: quod n ẽ de rãne unlis, ut actu habeat plura inferiora sub se, in quibus sit & de quibus prædicetz, Sed sufficit hic in pcã Vnde naã Solis, vere ẽ unlis, qã licet actualiter sit tm unus Sol, plures tamen sunt possibiles, dicitz deniq; in multis, ad sgcandum, quod inferiora ipsius unlis debeant cẽ multa n in ipsa naã unli, quæ scilicet in eis multiplicari numero ~~dnt~~ dt, & hinc ẽ quod Deus n ẽ unlis, licet sit in multis & de multis Personis prædicetz, qã istæ n sunt plures in ipsa Deitate, sed sunt unus nomen Singulissimus Deus.

Collig. 1. Ad constituendam unle 2 concurrere, naãm realem tam naãe & unitatem tam Soam, dee añ unitas 2 itemm dicit, minimum unitatẽ naã, & aptitudinem ejusdem ad cẽ in multis & pdicari de multis. 5

Collig. 2. naãm unlem dum actu inest singularibus multiplicari numero, Sicut sunt multiplicia numero ipsa Singularia. hinc 6

Collig. 3 Totam naãm unlem cẽ debere in Singulis inferioribus adequate, & n ita ut pars sit in uno, pars in alio, alioquin esset cumulus Capidum, vel tritia; deniq; quodlibet totum respectu suarum partium cẽ unle qd ab oibus negaz. raõ ẽ quia quodlibet totum ẽ unum & ẽ inadequate in Singulis partibus, imo 7

inadæquatè ē singulæ partes, raō 2da cur debeat eē adæquatè in singulis de
sumitur ex Alē I Post. 10, qui ad unle requirit ut sit unum idemq univoce in
pluribus, Si am eēt inadæquatè tm in pluribus, n eēt idem unumq univocè, sed
aliud & aliud, adeoq diversum in diversis gō. Rursus unle dt eē unum quod se
cundum eandem raōnem poit pdri de pluribus distributivè, sed nisi adæquatè in sit plu
ribus, n erit unum idum eandem raōnem pōbile de pluribus distributivè, gō. min. pa
tet nam tunc, vel prædicant plura de pluribus rg. lapides plures sunt cumulus
lapidum, vel nullo modo prædicabit unum de pluribus, nam lapidum cumulus, n pt di
ci de singulis lapidibus, rg. hic lapis ē cumulus, vel prædicabit unum de uno, rg. naō
Pri de Pro, Pauli de Paulo &c: adeoq aliud & aliud n unum idemq de pluribus
8 Dices 1. Vnum & multa opponunt sibi, gō n pōunt eē de eētia unlis. Rx
D. ads, unum & multa eodem modo sumpta opponunt sibi, seu intrinsece & rea
liter sumpta C. ads, unum extrinsecè, seu p intellectum, & multa realiter opponunt
sibi N. ads & eqm, unle am ē unum p raōnem abstrahentem. ut infra.
9 Dices 2. Ens p accidens n pt definiri, Sed unle ē hujusmodi, gō. Rx D. maj:
Ens p accidens, n pt dfniri dfne explicante quidditatem ipsius quam ht p accidens
N. maj: n pt dfniri dfne explicante quidditatem aliquam p se C. maj:

§ II

Quottuplex sit Vnitas & quæ requirit ad Vnle.

10 Diximus præcedenti §. unle eēliter debere eē unum, iam inquirendum ē qualis
illa unitas sit quæ requirit ad unle, sive quæ constituit unum aptum inesse
multis. Vnum enim ē concretum, quod pro fōa importat unitatem. Quod ut me
lius declaret: Sciendum ē ex Alē, 5 Met. II. cōoniter dfniri unum: Vnum ē in
divisum in se & divisum à quolibet alio, seu qd quatenus tale, dividi non
pt in plura ejusdem raōnis ac ipsum ē. Vbi ly divisum à quolibet alio,
idem sgcat, ac dstum à quolibet alio, n u. divisum seu n unitum alteri
raō ē, nam aā rg. vel Angelus, licet uniat corpori, manet adhuc una, gō
ad raōnem unius n requirit quod n sit unitum alteri, Ex qua dfne unius in
concreto, definitur unitas in abstracto, ē indivisio in se, & divisio seu dstio à quo
libet alio, seu unitas ē p quam ens dividi nequit in plura ejusdem raōnis ac
ipsum ē, rg. unitas qua Pri ē unus, hoc ē p quam dividi n pt in plures Pros.
11 Negaō divisionis inclusa in dfne unius & unitatis n ē aliquid pure nega
divum vel positivum dstum realiter ab ente: Est D. Thomæ & probabitur furius
in Metaphy: ubi proprius locus agendi de passionibus Entis. Nunc breviter pt raōne
D. Thomæ, qā Si eēt p aliquid dstum unum de illo quæritur Est ne unum p se
an p aliquid aliud dstum, Si p aliud procedet in infinitum, Si p se habet inte
tum 2. qā naā divina, sine omni negativo, vel positivo dstō realiter ē Seipsa
una, Similiter & Pri ex se ipso ē unus hoc. 3tio: qā unum ē passio entis rea
lis ac proinde & ipsum reale. Dfne unius sic explicata, confirmant dicta de dstne
Q. I. § 2 n. 13 & sequent: quod scilicet constet in ipsis entitatibus n u. in aliquo
dstō, qā quælibet res & ens se ipso ē unum, ac proinde dstum ab alio.

Vnitas quantum ad prēsens attinet, alia ē rāónis seu prēcisionis, qua aliquod pdn abstractum à pluribus quibus realiter inest, uel inesse pt ē impartibile in plura ejusdem rāónis ac ipsum ē, rg. aāl ut rē ē unum unitate prēcisionis, alia ē Singularis, seu numerica, quæ dicit n̄ tantū tale, & ē ꝑ quam una quæq; res ē hoc individuum in plura similia impartibile, & hæc unitas uocat n̄ māālis, eo quod individuationem denotat à māā. Alia ē fōālis siue cēlis ꝑ quam res aliqua est una, Speciē, uel genere, n̄ partibilis in plures Species uel genera, unitas rāónis uerum ē qđ n̄ dēt realiter independenter ab intellectu; certum prētera ē, unitatem numerū à parte rei, qā dat unum numero rg. Petrus, gō & unitas illum constituens. Sta an hæ unitates sufficiant ad unūm dicēt infra. Dubium ē de unitate fōāli tam generica quam Specifica utrum dēt realiter remine cogitante. Pro resolutione. 12

Notandum I. Dupliciter aliquid dicit unum Speciē, primo Logicē, seu ꝑ prēcisionem quod ē naā eadem prædicabilis de pluribus ꝑfectē similibus in tota cētā realiter, rg. hoō ē unum Speciē, qā ē prædicabile de Pō Paulo &c: qui sunt ꝑfectē similes in tota cētā realiter. Vnitas constituens hoc unum ē ꝑ quam n̄ ē partibile in plures ejusdem rāónis ac ipsum ē, zō: unum Speciē dicit physicē & realiter, qđ ē naā ꝑfectē simili in pluribus, loquendo de Speciē multiplicata, si u. termo sit de Speciē immultiplicatā, adeoq; in uno solo individuo consistente, ē naā completa prētē nec dētā in plures. Vnitas constituens Physicē unum ē ꝑ quam n̄ est partibile in plura physicē ejusdem rāónis ac ipsum ē. Similiter Vnum generē explicatur dupliciter primo Logicē, & ē cadem naā pōbilis de pluribus imperfectē similibus, adeoq; Speciē & cētā diffōlis rg. aāl de bouę leone &c: zō: Vnum physicē & realiter ē naā imperfectē similis in pluribus. Vnitas ꝑ quam sunt unum ē ꝑ quam n̄ sunt pōbilia in plura ejusdem rāónis ac ipsa sunt, primo sensu genus & Species, uocant soliter talia, quoniam uocant tm̄ substantialiter genus & speciē. 13

Not. zō: Vnum physicē & soliter uti & unitas dupliciter sicut Sumi pōt, primo pro naā multiplicata eadem tri dēnē definibili, qā naā ē soliter similitudinis zō: pro ipsa similitudine fundata & recepta in naā rē pluificata. Hoc notato certum unum genere uel speciē ~~[illegible]~~ in primo sensu Notati I. seu Logicē sumptum n̄ dat à parte rei independenter ab intellectu cuiuslibet ꝑcisionē intellectus. Quoniam marent de zō sensu quæ 14

Dicendum ē primo: dat Vnitas physica, generica, specifica à parte rei remine cogitante in secundo sensu Notati primi & in utroq; Notati zō: Est D. Thom. prima pars q. 3 A. 1 & 2. Thomista: ibi & Scholastici: cajetanus de Ente cap. 4 rāó ē qā uere remine cogitante Pōs & Plōs sunt similes ꝑfectē in tota cētā, gō n̄ unitas specifica nihil ē aliud quam conuenientia in tota cētā dat à parte rei unitas specifica, zō: qui n̄ differunt Speciē à parte rei sunt unum Speciē, sed Pōs & Plōs n̄ differunt Speciē, gō sunt unum Speciē, gō similes ꝑfectē. Similiter Pōs cuan equus conueniunt imperfectē in cētā gō n̄ conuenientia imperfecta nō unitas generica dabitur à parte rei. Confir: rāónibus § sequenti adducendis contra Concl: sequentē & reliquas § sequenti ponendas quæ nihil probant ut patebit quā hanc conclusionem primam. 15

16 Dicendum III. Hæc Unitas foális seu cælis in primo Deum vel Angelo ní é distę à parte rei remine cogitante à numerica, é Contra Scotum, quam tenet Author Art. 4 quæstn Qu: I. & Qlib. 8ª Art 2ª: ad 3mum.

Pz. I. oć ens finite operaćnem intellectus é Singulare & unum numero, Sed omni unitas ante operaćnem intellectus é ens, gó é Singulare & unum numero, gó minor patet, major probaz nullum é assignabile ens, quod n' sit singulare & unum numero, gó oć é Singulare numero. Sed pz Si cćt aliquod cćt illa unitas foális, illa n' é gó. min. pbtr. illa unitas naá seu cælis é idem cum unitate numerica identice reali ut fatenz Scotistæ, gó n' é distá distnć reali cum repugnet idem distingui ab eodem realiter & realiter ipsi identificari, Sed nulla daz distio alia à parte rei preter realem ut ostensa é gó n' sunt distæ ulla distnć ante operaćnē intellectus à parte rei, gó sunt idem. Confir: oć identificatum realiter Singulari & uni numero, é Singulare & unum numero sed naá illa seu unitas cælis, é identificata singulari & uni numero, ut fatenz ipsi Adversarii & probatū é loco citato gó.

17 Pz. 2do: Si daretur cælis unitas distá à numerica independenter ab intellectu, illa cćt distá à pluribus numero unitatibus, Sed n' daz independenter ab intellectu talis unitas, gó. major é Scotistarum, minor pz. Unitas illa foális cælis é naá rg. Pri & Pauli &c: sed naá Pri & Pauli sunt plures unitates numero, gó unitas illa cælis, Sunt plures unitates numero, ac proinde n' é distá à pluribus unitatibus numero, major é Scotistarum, minor pz. naá Pri distæ numericé à naá Pauli, aliquin haberent eandem numero naám, gó naá Pri & Pauli sunt plures numero unitates. Confirmaz eadem minor naá Pri é indivisibilis in plures naas Pli gó é una, Similiter naá Pauli é indivisibilis in plures naas Pli, gó similiter é una, gó cum hæ unitates sint distæ, naá Pli & Pri sunt plures unitates numero, ac proinde n' sunt distæ à pluribus unitatibus numero.

Confir: Illa n' sunt unum foáliter quæ sunt distá foáliter, Sed naá humana Pri est distá foáliter à naá humana Pli, gó. major patet, minor pz illa quæ sunt distá realiter sunt à fortiori distá foáliter ex naá rei, Sed naá humana Pri é distá realiter à naá humana Pli, gó. major patet apud ipsos Scotistas admittentes distnć foáles, inter aál & raále, & negantes realem repugnat enim distá realiter identificari foáliter cum distio reali excludat eam identitatem, minor pz. nam mutua separabilitas é Signum distionis realis, Sed naá humana Pri, é separabilis à naá humana Pauli, gó sunt distinctæ realiter.

19 Pz 3tio: Illa unitas naá foális deberet cć in individuis ut fatenz Scotistæ, gó n' cćt unitas, sed foáliter plures numero unitates, adeoq unitas hæc p aggregaćnem, sicut cumulus lapidum, cjá pz tunc naá quæcunq n' haberet unitatē foálem, aliam quam p aggregaćnem, qdó haberet plures unitates foáles, Sed naá humana existens in individuis hæt plures unitates foáles, gó n' hæt unitatem aliam quàm aggregationis, cjá é bona major é certa, cjá unitas é indivisibilitas in plura ejusdem rationis, gć ex opposito Si naá é divisibilis in plures unitates foáles, n' hæt unitatem aliam quam aggregationis, minor ejusdem Syllogismi pz, naá humana in quodlibet individuo hæt unitatem foálem distam, gó hæt plures unitates foáles, cjá é bona. Pro probatione & Confirmatione min: Quæ pbnis & probaz itcrum nam unitates separabiles loco & tempore sunt distæ realiter, Sed unitas foális rg. individuum Pri é separabilis ab unitate foáli Pauli, sicut & ipse Pri à Paulo, gó. minor patet, cjá unitas foális Pri identificatur cum identitate Pri, Pauli cum Pauli, ex hi.

Inferes, unitatem hanc posse esse sufficientem ad unde constituendum. I. nam unitas numerica est insufficiens 2. Alem. I. Perihern: cap. 8 cum n sit predicabilis de pluribus, ge & posse quae realiter est idem cum numerica qa spe unitas posse est tm unitas aggrii ut ostensum. Unitas ani aggregationis est insufficiens ge. & qa in hac unitate posse fundant, oes sentis, admittentes unde e parte rei, ideo ostensu insufficientis huius unitatis ad unde oes corruunt.

§ III

Rejiciuntur Singillatim Sententiae ponentes Vnde a parte rei

Stabilito semel unitatem eam seu pdca eam nam, n distingui realiter ab unitate numerica, sufficienter rejiciuntur sentiae fundantes unitatem in ea, cum Vnitas numerica insufficiens sit iuxta oes, attamen ut dishictius procedamus singulas breviter rejiciemus. 21

Prima igit Sententia est Platonis, qui ut communiter dicit ex Alle, docuit dari a parte rei nam undes communes, ingenerabiles, incorruptibiles, separatas a singularibus existentes ab aterno, usq in aternum esto nullum ens in parti producere, & hujusmodi ideas esse asserebat quasi exemplaria rerum omnibus entibus communia, docebat igitur ille dari hoem in communi rana in communi, quae omnia entia in concauo Lunae reponebat, & talia undia vocabat principia eorum & individuorum, ideo qa dicebat hoes vel ranas in parti ab illo hoe, incommuni vel rana produci in communi, vel suam esse participare, Ideas am vocabat ideo qd omnia entia in parti fierent ad similitudinem & ideam illorum. Quid quid sit de mente Platonis, quam certe aliam docet ee Augu: & plures alij apud Conimbr: in Phfat: Porphyrij q. I. Articulo 2do:

Dicendum est II. Non dari nam undis separata extra ola singularia independenter ab intellectu ut relatum est, Est communis omnium contra Platonem. Pb. illa nam undis seu Ideae sunt identificatae cum singularibus, ge n sunt inseparabiles, ab aterno ingenerabiles &c: pas patet: primo ex § precedenti, ubi ostensum est nam n distingui a singularitate. 2. Nam illae Ideae secundum Platonem sunt communicatae singularibus & simul posse sunt pni, realiter de singularibus ac praedicatum am essentiam undis, identificatae pri cum sbo, ge. Prima qa pb. qa singulare n est unde separatum, a se, ingenerabile ab aterno &c. ge Si illae Ideae, sunt idem cum singularibus n sunt undes, separatae a se &c. 2. Nihil est separatum a re cujus est retia, Sed illae Ideae sunt retia singularium ge. Itio alias omnia singularia humanae Speciei rg. sunt unicus hoe, & sic Plato fuisset, idem cum scelratissimo quoq. Pb sqla, quia Sicut defacto in tribus Personis divinis est una retia seu nam divina, 3 Personae sunt unus Deus, ita Si una nam humana, vel idea humanae nam est in oibus singularibus, omnia singularia sunt unus hoe. Ad: Illae Ideae sunt producibiles comptibiles &c: & n sunt, & mille alia contradictiones, ge: pb pas qa singularia cum quibus sunt idem sunt generabilia comptibilia ~~sunt~~ tc. Si am dicas qd n sint idem cum singularibus, ac proinde n requiri hoc qd hu dicti: Contra sunt primo oes rationes § precedentis, Contra 2do: ge n sunt posibiles illae ideae de singularibus, identitatem, adeoq Plato n est hoe, Sed dictum quid ab hoc: Contra tio dato quod sunt a parte rei ejusmodi ideae dictae, adhuc n est unde a parte rei, patet, nam ad hoc requiritur multiplicatas in eadem nam, Ideae am hois rg. n est multiplicata in inferioribus, ge n est unde, Sicut defacto n est nam divina. Si am dicas, ee multiplicatam & simul unam, contradictionem ponis, ee scilicet unam, & n ee unam qa est multiplex. Si am dicas ee multiplicatam eamq dictam in singulis, contra est, qa n est una numero aggregatione ac proinde insufficiens ad unde, ut constat ex §. primo & infra patebit.

Secunda Sententia ꝯ Phonsecæ, Athinas huic 5° Metaph: cap. 28 Q. 2. qui ut ūrā adtenuet à parte rei, uiam ingressus ē, quam nemo sequi uoluit, posuit hīe autor naāa rg. humanam, in ẓplici statu. Primus status ē naā dūm se, sed dum pōt sua ēēlia antequam existat, & rē dicit ēē proxem aliquo signo naā sui inferioris indifferentem ad hoc uel illud, & qā in hoc statu ē arte operationem intellectus, ura & apta ac indifferens multis, ideo dixit à parte rei ēē ūrle. 2dus status ē, quo intelligiē naā iam determinata p̄ suas diffās & contracta: in quo statu dicebat n̄ ēē unlem sed uellem & statum contradictionis. 3tius status ē obiectiuē existentiæ, in quo natura consideratur p̄ intellectum abstracta à suis individuis, & in hoc statu uhq ē ūnlis, quē rō gō ē de primo Statu.

24 Dicendum ē 2dō: contra Phonsecam quod n̄ detr ulla unitas arte operatiuē intellectus sufficiens ad unle, ē Alii D. Tho: & cōnīr inter Ip. Societatis.

P̄z-1 Naā in statu primo uelē detā realiter ab individuis uel n̄, si primum, contra sunt oēs rationes & procedentis. Contra 2dō, gō naā n̄ pōt unquam identificari cum individuis, quod enim ē semel distum realiter repugnat identificari. Contra 3tiō gō n̄ potest prīn identicè de inferioribus. Vide Phonseca n° ē hoc. Si dum, gō n̄ ē indifferens ad Singularia nec prior illis unde nuit dētr Phonsecæ, illāo p̄. qā Singulare n̄ est indifferens ad se, nec prius se ipso gō. 2. Infero, gō n̄ ē unlis in primo statu quia ideo in 2dō statu n̄ dum Phonse: n̄ ē unlis, qā iam ē ipsa individua, gō pariter si naā in primo statu ē identificata individuis n̄ erit unlis.

25 P̄z 2dō: quidquid conuenit alicui pro aliquo signo naā conuenit pro toto instanti realiter, gō si naā pro prīn ē una n̄ erit una pro posterion, & sic cum sit multiplex pro posterion, erit una & n̄ una pro eodem instanti realī quod implicat Contra: naā illa ēēt & n̄ ēēt in Singularibus, Sed hoc repugnat, gō. major p̄z, pro prīn dum Phonsecam n̄ ēēt in Singularibus pro posterion n̄ ēēt, gō ēēt & n̄ ēēt pro eodem instanti; similiter p̄z ēē multiplicem & n̄ ēē, ēē proxem Singularibus & n̄ ēē & alib multis contradictionem.

26 Tertia Sententia ꝯ Scoti Proximus n̄ multum dissimili, qui dicit, naāa rg. humana à parte rei ēē ratione negatiuē unlem, docet enim naāa cujuslibet individui prout foāliter à Singularitate distāt ēē ex se indifferentem ad hoc uel illud & simul ex se ēē unam, id ē quantum ex peccatis ēēlibus n̄ ēē diuersam gō uocat negatiuē uram, & cum sit ipsa in multis infert ēē unlem à parte rei

29 Duplex mens Scoti à Suis exponit primo ut naā illa sit realiter idem cum individuis, & solum foāliter ex naā rei dictam, nec ēē eandem numero in individuis Sed tm eandem foāliter, hoc ē quantum ē ex Se ē una eadem, Sed pp Singularitates cum quibus identificat realiter ē multiplex numero & dtā, quā Singularitates si separarent ab illa maneret una omnino, 2dō ut naā illa foāliter dtā sit ab individuis & n̄ multiplicet in illis, Sed eadem omnino sit in omnibus sine distō reali. Contra hos 2dō Classis Scholastas.

Dicendum ē 3tiō: Non dat à parteri naā una, eademq sine distō reali in multis. P̄z-1 qā ponerent in creatis simile quid mysterio Trinitatis, naā uidelicet una eademq identificata individuis realiter distis inter se, 2dō, sequeret omnia Singularia, ēē unum hoem, patet: nam in illis n̄ ēēt nisi una naā humana, n̄ secus ac in 3bus Personis una diuina, quē ideo sunt unus Deus. ecquo

sequeret eandem naãm, eé in Juda & Christo, beatam & damnatam, & alib̃ millenis
eedtibus, 3. quelibet cnã hret substantiam Dei eandem, ac prouide eét Deus, é contra
Deus eét cnã, qá n̄ minus substantia é unle quam hó, ac prouide eadem in omnibus
inferioribus, ac eqr quelibet cnã eét quid diuinum & é contra. 4. dato hoc impdi
bili, adhuc naã illa n̄ eét unlis, nam ad hoc requiriz multiplicitas naã, quã dicit unlis
at rdum hos, autores naã eét una eadem̄z sine distõe reali in oibus, adeoz̄ multiplicata
gó n̄ eét unlis.

Dicendum é 4 Contra Scotistas primæ Classis n̄ daz naã à parte rei independenter ab 29
intellecte, una in multis, cum sui multiplicatõe numerica & identitate foáli. Probaz 1.
naã rg. humana, ut é à parte rei in Pro rg. n̄ é indifferens eadem̄z foáliter apta eé
in Paulo, gó erunt fdtm Scotistarum, cadz pz. naã humana à parte rei é identificata
cum Singulatitatibus & implicat illas ab ipsis separari sed repugnat Singulantatem
rg. Pri, eé indifferentem & aptam inesse Plo, gó. Preterea, Singulantates sunt
inepte ad constituendum unle, gó cum unitas illa foális Scotistica, sit identificata
numericè, erit inepta ad constituendum unle, item unitas illa foális etm aggnis
seu plures unitates foáles, unitas am aggnis é inepta ad unle gó, ut docet §. 2.
Confir: nam aliasquidquid é in rte Spirituale uel maãle, rg. Angli Deo, eét Spiritua
le, ree quidquid é in rte corporeo & maãli rg. lapide, eet maãle. Pz. nam Substan
tia rdum Scotum é indifferens ex se, ut sit in hoc uel illo inferiori, & é apta eé in
quolibet, gó substantia Angeli ex se potuit eé in lapide, gó cum eét in lapide
uel eét Spiritualis uel maãlis. Si primum, gó n̄ totum quod é in lapide é maãle,
Si rdum, cum potit eadem substantia eé in Angelo, gó n̄ totum gó é in Angelo, est
Spirituale, sed maãle.

Pz. 2. qá admissa Sentia Scoti, adhuc n̄ sequeret unle à parte rei, cadz pz. 30
qá ad unle requiriz ut naã pluificet in infesionibus, sed dato quod naã sit una
foáliter dtá à singularibus ex naã rei, n̄ pluificaz eadem in inferioribus, gó non
pz. ad hoc ut pluificet dt distgui in illis, sed n̄ distgz ullo modo, gó. min. pz:
naã Pri & Pauli rdum Scotum distgnz precisè ratione Singulantatum, gó sumpto ut
contra dtó, ex naã rei à Singulantate, n̄ distgnz ullo modo. cqá patet, nam sic
sumpta, n̄ sunt distinctiuum & rationem foálem distinguendi, gó sumpta ut contradistincta
à singulantatibus n̄ distgnz inter se ullo modo, gó n̄ pluificanz gó n̄ daz unle
à parte rei, Confir: argtis, quibus rejecta é sentia Phonicea admittentis illam unitatem
formalem in naã, Cdo: rejiãt argtis oibus, §. 6. & 10. num: 122 & sequentibus.

§ V

Respondetur Obiectionibus contra §. Precedentem.

Obj. 1. cum Scoto, Naã humana ecliter sumpta & rdum se, n̄ é Singularis, gó 31
cum sit Singulari cum Paulo, & Pro id habebit ex aliquo extrinseco ibi scilicet
individuante, gó individuabit, seu Singulantas distgz à naã rdum se, ex quo ulte
rius infertur, Si naã rdum se n̄ é Singularis, gó é unlis, cqá pz qá naã rdum
se é una & simul é apta inesse multis, gó é unlis, cadz primum pz, qá Sinaã
rdum se é individua & Singularis, n̄ potit eé unlis, gó cum potit eé unlis n̄ est
rdum se singularis, cadz pz; quod conuenit alicui intrinsecè, et eciter semp illi

conuenit & contrarium illius nunquam pót illi conuenire, ut patet in inductione Sed cè unle, è contrarium singulari, nec cum eo stat gò Si naá ꝺum se è singulari, n' pót cè unlè. R. I. hoc ultimum argm probat naám ꝺum se n' cè unlè qá n' poet eè singulari cum sibi opponatr. R. 2. N.gò Supposituum naám ꝺum se dari à parte rei, sed hiè status conuenit illi ab actu intellectus prescindente illa ab indiuiduis. R. 3. C. adi D. cqs gò cum nt singulari id habebit ab extrinseco, naá considerata p actum intellectus & existentiæ obiectiuè C. cqm, ab extrinseco ipsi realiter existenti N. cqm. Simil. D. ꝺum cqs, dum ulterius inferth Si naá ꝺum se n' eét singulare, gò è unlis N. cqm, Si sermo sit de unli positiuo, nam sic nec è unlis nec singulari, sed utrumq ipsi accidit nam Si eét ꝺum Se unlis, nunquam poét eè singulare, ut patet argto facto in pbré primi adi, quod qá n' è contra nos, ideo totum approbamus, quandoquidem naá ꝺum se seu ut abstracta n' è singulare apud nos. Quæ autem pacto dici poit Unlis infra dicemus.

32 Dices Naá humana è coómicabilis pluribus à parte rei, singularitas n' è coómicabilis à parte rei, gò ditgnh inter se, gò naá è una unitate dita à numerica, adi patet, nam defacto coómicatr naá, gò è coómicabilis & singularitas n' coómicabilis: Huic obiecto: Responsum è, §. 8. n. 66.

33 Dices 2ꝺo. hæc pnó è falsa Pris è incommunicabilis, qá ht naam humanæ & hæc è uera, è incoómicabilis qá ht singularitatem, gò naá & singularitas ostenꝺ R. 9. adi, è falsa in sensu reali N. adi, in sensu fóali & prdicamentali C. adi

34 Obj. 2 Pris n' constituit p idem inese hóis & inese Pri, gò cum p naám constituat inese hóis, & p singularitatem inese Pri distinguat naá & singularitas, ad 3 ph. Pris p idem constituit inese hóis & quod Paulus, sed Paulus n' constituit p singularitatem Pri, gò nec Pris. R. realiter loquendo N. adi, fóaliter & in sensu prdicatiuo C. adi, ad pbm N. maj: Pris enim p naám suam distans à naá Pli constituit inese hominis similiter Paulus, qui cum realiter sit idem cum singularitatibus, ideo quilibet constituet inese hóis p singularitatem, & inese Pauli æquè p naám suam.

35 Dices Unlè seu pdicabilia sunt incorruptibilia, gò ditgnh à pdicis singularibus. R. N. suppo: dari à parte rei pdicabilia, Sed à parte rei nihil aliud è, quam singulare, gò à parte rei pdicabilia sunt corruptibilia, & soluun Metaphysicè considerata, sunt incorruptibilia, qá scilicet hnt conuenientiam reassantiam inter se, rg. hoc cum adi naái.

36 Obj. 3 - Pris & Pli n' differunt eéliter, gò sunt indiuisi essentialiter, gò quid unum, indiuisio enim est unitas. R. I. Pris & Pli n' differunt eéliter gò sunt unum eéliter Si de unitate excludente distinctionem sermo sit, persona est eqé, naá è, qá unum eéliter, dicit unam eétiam, unitas am eéliè, præter caentiam diffé, eéli dicit caentiam diffé numericè, quam caentiam cum n' habeat naá Pris & Pli, n' pót dici hæc unitatem eédem seu unam eétiam indistinctam. R. 2. D. adi n' differunt eéliter, hoc è n' hnt diffás eéles diuersas C. adi, n' hnt diffás eéles distás N. adi, Simil. D. cqs. gò sunt indiuisi eéliter

hoc é idem N. cqm, Sunt similes eclter, hoc é in eckā C. cqñ. Similiter dr̃ cqs gō sunt unum unitate identitatis, seu patiente Pm & Plm unum idemq; N. cqm, unum unitate Similitudinis supponente plures entitates eorundem C. cqm.

Obj. 4 quæ hñt unam dfm̃, independenter ab intellectu hñt unam eckiam, Sed Pr̃i & Pll̃i hñt unam dfm̃ independenter ab intellectu, gō unam eckiam. Rx I. tm̃ sacat Maj: N. min: Rx 2do: D. maj: quæ hñt unam dfm̃ hñt unam eckiam uel similitudine uel identitate C. maj: hñt unam eckiam semp identitate N. maj: Raō est qā ultra unitatem dfm̃is requiriz quod n̄ sint dtā, Pr̃i am̃ & Pll̃s sunt dtī ea liter, gō n̄ hñt unam eckiam adequatam licet habeant unam inadequatam. Unde dtg̃da é minor, hñt unam dfm̃ adequatam N. min: inadequatam C. min: & N. cqm. 31

Obj. 5. Ea hñt unitatem foalem dtam à parte rei à numerica, quæ conueniunt pluribus à parte rei, sed talis é naā humana, gō hñt unitatem foālem dtam à numerica, major patet, nam unitas numerica n̄ pt conuenire pluribus, min. Simili: patet, nam naā humana independenter eō intellectu conuenit Pr̃o Pll̃o &c: gō. Rx D. maj: ea hñt unitatem foalem dtam à numerica, quæ identicè sumpta conueniunt pluribus C. maj: quæ n̄ identicè, sed aliud & aliud dicit de pluribus N. maj: uel simpli: transeat maj: D. min: naā humana conuenit pluribus eadem N. min: dtā dtis adeoq; alia & alio C. min: & N. cqm: Naā humana n̄ conuenit eadem Pr̃o & Pll̃o, sed dta & similis. 38

Obj. 6. Plura in ea ratione in qua conueniunt n̄ possunt hre diuisionem gō hñt rqm diuisionis, gō unitatem. Sed individua humana conueniunt in naā humana gō hñt in ea unitatem. Cōs pz. Si enim hrent diuisionem haberent dissimilitudinem, gō cum n̄ habeant dissimilitudinem sed Similitudinem, nec habebunt diuisionem. Cōfir: ex Alē 5 Meta: 20 ubi docet, eadem sunt quorum substantia é una, Similia quorum qualitas é una, Equalia quorum quantitas est una uti dare tribuit Alēs similibus unitatem, Sic arguit quidam in MMS. Rx N. ads, imo dico necessario dnt hre diuisionem seu multitudinem, qā idem n̄ é simile sibi, sed idem secum, Similitudo enim eckiter é inter plura, ad pbm N. ads diuisio enim n̄ infert dissimilitudinem sed solum & stare pt cum similitudine simi ut dictum é, eckiter requiriz ad similitudinem. Ad Confirmā: dico sicut Alēs dixit Similia eé quorum qualitas una, ita dixit Equalia eé quorum quantitas é una, quis am̃ ex hoc inferet, duas ulnas uel turres Equales, eé unam eandemq; quantitatem, imo si eét una quantitas, repugnaret Equalitas, quæ eckiter é inter plura. Sicut gō Alēs loquens de quantitate una intelligi dt de unitate fundamentali, quæ consistit in pluribus una dfné definibilibus, ita dum docet Similia eé, quorum qualitas é una, intelligendus é de unitate fundamentali, quæ sit ipsamet pluralitas quorum uel plurium una dfné foali definibilium. 39

Dices I. Relaō n̄ pt dari quæ fundaz in unitate uel identitate, quia detz eatē unitas uel Identitas à parte rei, gō cum detz relaō sup unitate specifica fundatur à parte rei, dari dt ejusmodi unitas. Rx C. ads D. eqs datz relaō fundata in unitate specifica, hoc é pluribus unitatibus, eadem dfné definibilibus, quæ é unitas aggregatiōis datz talis unitas C. cqm, datz relaō fundata in unitate identitatis 40.

plurium N. eqm.

41 Dices 2do: dat distio & diuersitas Specifica à parte rei, gó & unitas Specifica opposita distni. Rx D. ads dat distio Specifica distá ab ipsis entitatibus hominum Singularium N. ads, identificata illis C. ads, Simil. D. eqs & Sic retorqueo argtm.

42 Obj: 7 Prs cum Paulo conueniunt uniuocè à parte rei in raóne hominis, gó una eademq raó hois é in utroq, eqá patet hoc enim é raó uniuoca, Rx Prm & Plm n conuenire uniuocè in raóne hois à parte rei, nisi fundtiter & raó é, qá uniuocum dicit unam raónem quæ eadem sit in pluribus, Sed euidens é n ee eandem naam in Pró & Plo realiter, cum sint Separatæ realiter, gó n é uniuoce eadem realiter sed tm fdliter, qá Scilicet é naa abstrahibilis p intllm & separabilis à diffis à quibus cum Separatis fit foaliter una apta in esse pluribus eadem, proinde uniuoca.

§ V

An Vnitas Similitudinaria Sufficiat ad Vnle?

Quidam Doctores, ex eo quod naæ rg. humanæ indiuidua independenter ab intellectu sint Similia & conueniant in hoc, quod habeant naam humanam, dixere naturam humanam ee unam Similitudine à parte rei & qa simul é multa indiuidua intulerunt à parte rei unle proprium. contra quos.

43 Dicendum é I. Vnitas Similitudinaria é insufficiens ad unle. Pb I. Vnitas illa Similitudinaria n é distá à parte rei à numerica, Sed numerica é insufficiens gó. Major pt. Vnitas Similitudinaria 2dum hos autores é unitas Specifica uel generica consistens in pdis eelibus naæ, Sed pdá eelia naæ n distgntr. realiter à numericis, gó unitas illa Similitudinaria Seu Specifica &c: n distgtr à numerica. Major é autorum hujus unitatis minor admittitur ab ijsdem & probata é sufficienter paragrapho 2do: eqá é bona. Confir: Si naa 2dum pdá eelia, à parte rei eet unlis, repugnaret illam ee Singularem à parte rei, gó n é unlis à parte rei cum sit Singularis, ads pt. qá Singulare é, quod n pt inesse pluribus unle u. qd pt, Sed posse & n poé ee in pluribus, repugnat ut conueniant eidem, gó si naa é unlis à parte rei, repugnat ut sit Singularis

44 Dices Cum é Singularis, tunc n é unlis. Sed contra é, gó à parte rei n é Singularis cum sit singularis, Contra 2do: qá quod conuenit alicui eeliter, necessario & inseparabiliter ei conuenit, gó si naæ 2dum pdá eelia conuenit ee unlem, semp illi conueniet, gó m tunc cum é Singularis, gó quodlibet Singulare, eet unle, qd repugnat ut ostensum é. Cum gó constet naam quamlibet à parte rei ee Singularem, repugnat ut sit unlis à parte rei.

45 Pb 2do: Illa unitas Similitudinaria, Seu Specifica, uel é distum aliquid realiter à collectione omnium indiuiduorum, uel n, Si n, gó é multiplicitas foalissima & unitas tm aggnis impropriè, sqlá pt. nam collectio indiuiduorum n é quid distinctum ab ipsis indiuiduis, Sed é ipsamet plura indiuidua, gó collectio illa, é foalissima pluralitas ac multiplicitas, & Solum unitas impropria aggnis, Sed hæc unitas é insufficiens ad unle, gó unitas Similitudinaria é insufficiens ad uniuersale

subsumptum Probo Vnle p Alen. I Poten: c' idem unum in multis n' equinoce
Sed tota illa collectio n' c eadem in multis, Sed pars in parte, & sic n' predicatur
unum idem de multis. Sed unum de uno uel plura de multis.

Dices tota collectio posset inadequate, & c' inadequate in pluribus, Sed contra 41
nam sic quodlibet totum cet unle respectu suarum partium, nam n' inadequate c' illis
Sic cumulus lapidum, acerus tritici cent unle, qd c' contra coorem Philosopho: Contra
2. qa quodlibet inferius dt participare totam naam coorem, go sic naa coonis, c' collectio
quodlibet in diuiduum, cet tota collectio. Contra 3. qa ipi Aduersarij agentes contra
Platonem & Phonse: uolunt illud unum identice inesse multis inferioribus, go Similiter
ipi dicere dnt, illam collectionem in qua ponunt unitatem, debere identice inesse
pluribus inferioribus.

Dices rdo: inest equiualenter tota collectio cuilibet individuo, nam humanitas rg. Petri 42
equialet omnibus, Sed contra c', qa sic quodlibet singulare cet unle, naa cet unum
de equialens in pluribus, quod repugnat, go illa equiualentia n' sufficit, Sed dt
ipsum identice inesse pluribus.

Si am dicas distgui illam unitatem realiter a collectione omnium singularium, con
tra c', qa cum unitas illa similitudinaria, sit unitas specifica, sequeteq go uni
tas specifica sit dita realiter ab omnibus singularibus, ac proinde cum unitas
specifica sint ipsa qa cellia naa, sequeroq naam realiter distgui ab individuis, go
c' contra coorem sensum Philosophorum. rdo cet eadem naa in omnibus & eqr
unus hoo omnia singularia, ac proinde omnia impossibilia, & absurda quae deducta
sunt ex sentia Platonis Phonsee & Scriptarum ex hac sequentq. Quod am cet cadet
naa in oibus patet: nam n' habent p quod foaliter multiplicaret, se ipsa enim c una
dita ab ti singularitate, ac proinde singularitas c' ipsi extrinseca & eqr impotens ea
pluificare, sicut qa ego hni meam unitatem dtam realiter ab omni extrinseco
quid quid extrinseci mihi aduenial, rg. color, calor, frigus &c: n' eo inde multipli
cabor. Quae obiici possent contra hanc conclusionem Solutis eorum facilis
e ex precedentibus, & plenaq ian in ipsis Soluta.

Dicitur c' rdo: Vnle & eius unitas propria & requisita sit p raonem prescinden 48
tem, a diffi, hoc e p eqr confusam. Ph I Vnle c' unum idem aptum inesse
multis, Sed naa rg. humana abstracta p intellectum c' una & eadem apta inesse
multis, go unle. min. pz. tene c' naa una a parte rei qo n' c' pluificata
a parte rei ex Supposito qd sit go tunc c' una intentionaliter qo n' c' pluificata intio
naliter Supposito, qd sit intentionaliter, Sed in actu abstrahente n' e pluifi
cata, Sed potius liberata a pluralitatibus, hoc e diffi numerici, go in actu
abstrahente c' una; Conf. naa sine diffi n' c' multiplex qa p illas foaliter
multiplicaq, Sed obm actus abstrahentis, e naa conceptus Sine diffi go obm
ex parte actus abstrahentis n' c multiplex. go unum, adeoq cum sit idem
aptum inesse multis ent unle.

Ph. 3. Nulla unitas sufficiens ad unle, pt hni independenter ab intelle 49.
ctu, ut constat hac tota questione, go n' naa aliqua c' unitas, dt hre unitatem
aliam, quam realem, ac proinde raonis cum alia n' dez. Conf. ois unitas uel e
realis uel raonis, ut constat § rdo & patet a pari nam sicut n' daz ens me
dium inter reale & raonis ita nec unitas, sed realis e insufficiens utpote idem cum mere
raonis, go raonis.

50 Obij Alés I Perihern. ut refert S. Thom. ibidem Sect. 10 diuirit res in singulares & unles, gó res independenter ab intellectu sunt unles sicut sunt unles singulares, & Alés diuirit ibi res, n' ut sunt à parte rei simpliciter, sed prout subsunt actibus intellectus, & exprimunt p nrá singularia rg. Pn', uel nrá unlia, rg. Loó, ex quo minime infertur cé unle indipendenter ab intellectu. Sic &c. Thomas lt Sect. 10 Cit cujus uerba sunt, Dicendum é gó hic diuidi tur res, dum quod sgcárt p nrá quæ subjiciunt enuntiationibus. Dictum est ām, gó nomina n' significent res nin mediante intellectu, & ideo oportet, gó ista diuisio rerum accipiat dum quod cadit in intellectum, hoc illo.

51 Pp. 4. gá intellectus uel ita concipit indiuiduá obiectorum, ut eas distinguat uel ita concipit ut n' distinguat, Si primum, n' é ad propositum, loquimur enim de rá prosciua ab indiuiduáne, Si rerum ista habeat unle, gá habeat hoc gó é aptitudo inesse multis ut probatum é, Confir: I Ex eo quod eadem entitas rationis cognoscat p diuersas cognes in ordine ad connotata diuersa fiunt plura póá, ut dictum é in maá de præcisionibus obiectiuis, gó à pari ex eo, gó plura realiter distá cognoscant in ordine ad connotatum in quo sunt similia fiet unum, Conf. 2do. naá rg. aáli prout cognita p talem cgn confusam é indiuisa gó una cgá patet ex dfne unitatis, aós pp. gá naá é diuisa prout é in diuersis individuis & diffis, Sed prout cognita cgne confusa modo explicata n' dicit indiuidua & diffás, gó sic cognita n' é diuisa, gó una. Conf. 3. gá actus qui representat náam humanam sine singularitate, cognoscit aliquid obm, quod sit rede, gó illud obm ut é obm talis actus, é unum, gá unum é passio entis realis.

§ VII

Quid sit aptitudo náe Vnlis, & an deh à parte rei

52 Prneto I. Aptitudinem in cói cé póam, uel capacitatem ad agendum uel recipiendum aliquid.

53 Prneto II Aptitudinem aliam cé positiuam, aliam negatiuam, Pma é inclinatio rem ad suos effectus comparata ornamenta & complementa sui. Aliter uocatur innatus appetitus & Physica aptitudo, hanc aptitudinem hnt intellectus ad actus scientificos, uoluntas ad actus amoni, naá I. ad foás &c. negatiua é quam hnt res ad actum aut rem, quam nec petunt nec respuunt, uulgo appellatur n' repugnantia, Sive Icá aut Metaphysica n' repugnantia, hoc rursus é duplex, alia quam res hnt ad actum, quem simpliciter n' respuunt, & hoc stat cum uiolentia ac repugnantia: talis é in lapide ad motum sursum, uocatur n' repugnantia simpliciter, alia é quam res hnt ad actum, aut rem, quas nec simpliciter nec dum quid repugnant, quæ tamen habere se hnt cum illa ac sine illa, uocatur n' repugnantia absoluta, ég idem fere me cum indiffá, talis é in pariete, ad susapiendam albedinem rg. item in oculis codestibus ad motum uel quietem.

54 Prneto 3. Aliam cé aptitudinem proximam aliam remotam, póá remota é quá

hnt res ad agendum

hnt res ad agendum aut recipiendum aliquid impeditæ talis aptitudo e ad cur
rendum in ligato pedibus, in maa prima Pri ad recipiendam foam bucephali, Proxi
ma aptitudo e, poa expedita ac prompta, quam hnt res ad agendum aut recipien
dum aliquid nullo modo impeditæ, talis aptitudo in adolescente sano & forti liberoq
pedibus ad currendum, in poa visiua ad videndos colores in loco illuminato, in
maa ligni disposita ad foam ignis recipiendam.

Prenoto: 4. Aptitudinem adhuc diuidi in Realem & Raonis, quæ tn n sit fictitia 55
& Chymerica, item in determinatam & indeterminatam, seu uagam, Prior adstringi
tur ad unum aliquid ex parte actus, posterior am nulli determinate astringit ex
parte actus, determinatam aptitudinem, ht poa grauis ad ubi circa centrum.
indeterminata am e poa rg. comedendi, quæ n e determinata nisi forte p accidens
ad hanc uel illam comestionem, ad hunt uel illum cibum, hæ am oes aptitudines
pount ee in una eademq re, ut in exemplo maæ patet.

Dico II. Aptitudo unlis foaliter n e quid positiuum, sed ngao repugnantiæ ad eendum 56
in multis, ita Cajetan: de ecta cap. 4 Connib: Calagurit. &c:

Pb I. Sola n repugnantia sufficit ad hoc ut reddat naam unlem capacem &
aptam ad essendum in multis, go aptitudo naæ unlis consistit in n repugnantia, Pb
ads, in naa singulari sola repugnantia e sufficiens ad hoc, ut reddat incapace, & ine
ptam ad eendum in multis, go in naa unli; sola n repugnantia e sufficiens ad hoc
ut reddat capacem & aptam ad eendum in multis. ads e manifestum, qa ob me
ram & solam repugnantiam, & p eam naa singulari n pt ee in pluribus, pb. eqa, qd
sufficit ad naam singularem reddendam incapacem & ineptam eendi in multis, ergo
ngao sufficit ad naam unlem reddendam aptam & capacem eendi in multis sed repugnantia ~~singularis~~ sufficit
ad naam singularem reddendam incapacem eendi in multis, go ngao repugnantiæ sufficit
ad naam unlem reddendam aptam & capacem eendi in multis. major ~~com~~ediata pb, qa
qd ponit foa aliqua in naa singulari, illud tollit & destruit negao ejusdem foæ
in eadem naa quatenus e unlis, go si foa aliqua ponit sufficienter in naa sin
gulari incapacitatem & ineptitudinem ad eendum in multis, ngao hujus foæ destruet
& tollet hanc incapacitatem in eadem naa qua e unlis, ngao enim e malignan
tis naæ, quidquid post se inuenit destruit & tollit, sed tollere incapacitate e indu
cere incapacitatem, nam rao foalis expulsiua priuaonis e inductiua foæ, go hi ngao
repugnantiæ, e rao foalis sublatiua & expulsiua incapacitatis naæ unlis, ad essendum
in multis, erit m rao foalis inductiua capacitatis naæ unlis ad essendum in multis
adeoq ngao repugnantiæ erit rao foalis aptitudinis unlis

Dices negando suppositum qd in naa unli sit incapacitas ad eendum in multis 57
sed Rx in naa unli ut iam facta e unlis n e incapacitas ad eendum in multis
C. in naa unli ut primo incipit fieri unlis n e incapacitas ad eendum in multis
N. Sicut in Composito physico n e priuao foæ dum n e factum, e uero dum
primo incipit fieri. Vnde dicitur principiare in fieri.

Pb 2do: Qdo naa abstrahitur à singularibus, tollitur ab ea repugnantia ad essendum 58
in multis per ngm repugnantiæ, go qdo naa abstrahitur à singularibus, sit capax ad

cẽnsum in multis ꝑ ngã repugnantiã. Ꝓ cgã ꝑ illud fit naã capax ad cẽnsum in multis, ꝑ quod tollit ad ea repugnantia ac cẽnsum in multis, tãs ẽ certum, nam ngã repugnantiã, tollit repugnantiam.

59 Ꝓ 3tiũ: Quia Sol ut ait S. Thomas & nos Superius diximus ẽ vniuersale & tñ nã ram hẽt n̄ repugnantiam ad cẽnsum in multis: n̄ hẽt enim positiuam properionẽ ad cẽnsum in multis quæ n̄ sunt, gõ ad aptitudinem ũnlis sufficit n̄ repugnantia.

60 Obj. 1. Negaõ repugnantiã, engaõ negaõ, nam repugnantia ad cẽ in multis repta in indiuiduis ẽ ngaõ quedam gõ aptitudo ũnlis ẽ quid positiuum, nam ngaõ ngnis ẽ quid positiuum. Ꝓ N. tãs, repugnantia enim hic & nunc ẽ quid positiuum. ẽ enim singularitas positiua, quæ fundat & facit repugnantiam ad cẽ in multis, aut-ẽ pdm̃ positiuum ꝑ quod aliqua entitas exigit eẽlitor ngãm multiplicitatis, sicut repugnantia aut incapaatas ad susipiendã ẽ crã ẽ quid positiuum, capaatas ãm ad eadem susipienda ẽ quid negatiuum, nihil enim positiue ẽ capax duorum contrariorum sed tñ ꝑ menam non repugnantiam.

61 Obj. 2. ngaõ repugnantiã dt fundari in aliquo positiuo, omnis enim ngaõ supponit affirmaõnem, ut docuit Ales in Complexis Primo de interpretaõne, Sed hoc positiuum n̄ pt ẽ naã cõnis, aleas si hẽc ut naã quedam ẽ fundant ngm repugnantiã ubicuq̃ cẽt eam indicaret, adeoq̃ n̄ existens in singularibus, hrẽt n̄ repugnantiã gõ aliquod aliud positiuum intermedium dt assignari, & in hoc consistit raõ foãlis aptitudinis ũnlis. Ꝓ C. maj: N. min: cum sua pbõne, gã ngaõ foã tollit ꝑ accessum foã, gõ ngaõ repugnantiã, tollit ꝑ accessum diffã, seu singularitatis ad naãm cõnem quã quidem singularitas seu diffã ẽ ipsa foã negata in naã cõni, ejusdem põnis ẽglã sẽ pt distingui, sequeretz quod ubicuq̃ naã cẽt naã ut cõnis eam indicaret & hẽt C. ut singulari N. Sicut enim naã ut singulari conuenit repugnantia naã ut cõni conuenit n̄ repugnantia.

62 Obj. 3. Naã ũnlis ꝑ se ipsam actu identificat cum inferioribus, & ꝑ se ipsam actu plurificat in illis, gõ ꝑ se ipsam apta & potens erat aut ẽ ad cẽndum & plurificandum in multis, adeoq̃ aptitudo naã ũnlis ẽ quid positiuum, Ꝓ cgã, gã actus & poã sunt idem sine sunt ejusdem generis ut ait Ales 9 Metaph. 3. & ab actu ad poãm bona ẽ cgã, Ꝓ N. cgm, raõ ẽ gã naã dum identificat cum inferioribus hẽt pñ quandam positiuam sibi identificatam, nempe singularitatem, ad quam contrahit, ẽque multiplex numero in multiplicibus indiuiduis, raõne ejusdem sibi identificatã singularitatis. Duranã ẽ in statu ũnlitatis dicit & hẽt ngm hujus pñ. Vt naã cgã teneat & argtm̃ non habeat, dt sic supponere, ut naã ꝑ se ipsam raõne ejusdem pñ sibi identificati, sit apta cẽ in multis raõne cujus ꝑ se ẽ in multis, aleas idem argtm̃ ipsis quoq̃ adueranjs rolendum erit gã sic proponã: naã ꝑ se ipsam raõne singularitatis sibi identificatã actu plurificat in multis; gõ naã ꝑ se ipsam raõne singularitatis sibi identificatã potens & apta ẽ plurificari in multis. Jam axiomata & sẽnias explico. Primum n̄ ẽ ita intelligendum, quod si poã & actus sint in eodem genere pdali, id enim manifeste falsum ẽ, nam poã ẽ in genere pdali qualitatis: productio u. seu actus in genere pdali actionis,

Est gō sic intelligendum, quod res in poā & eadem in actu sub eodem genere ponantur, ut hoō ē sub aāli tqm suo genere, siue accipiatur hoō cum ē in poā ad existendum, siue cum iam actu existit, naā itaq ut ē apta seu potens existere in pluribus, & ut actu p sui multiplicaōnem existit in pluribus, hoc modo ē ejusdem generis, etā aptitudo ejusdem ponatur quid negatiuum. 2do axiomati necessaria ē limitatio, nam unliter acceptum falsum ē, male enim arguitur ab actu ad poam sic, accidens ē hoi actu ratiocinari, gō accidens ē hoi posse ratiocinari, item, accidens ē aāli actu sentire, gō & posse sentire. ita gō intelligendum ē, qd ex exiā actus alicujus, bene inferatur & probetur poā ejusdem actus, unde bene infers hoō ratiocinatur gō pt ratiocinari. n̄ am̄ requiritur ut ex modo exiē actus inferatur modus existendi, seu ēendi poē: p accidens enim hoō actu ratiocinatur sed p se ē potens ratiocinari.

Plij 4 cum ijs qui aptitudinem unlis statuunt in relaōne ad inferiora sic: 63
relaō ē quid positiuum, sed aptitudo unlis foāliter ē foāliter relaō gō foāliter ē quid positiuum, Ph min: qā aptitudo unlis foāliter n̄ pt concipi sine respectu multorum, gō ē foāliter relaō. R. D. maj: relaō affirmata ē quid positiuum C. maj: negata N. maj: simil: D. mino: sed aptitudo unlis ē foāliter negata relaō C. min: ē foāliter relaōne affirmata N. min: & cqn. relaō gō affirmata, ē quid positiuum, ē enim ordo seu respectus unius ad alterum positiue affirmatus, negata u. qā ē ipsa ngaō relaōnis, n̄ ē quid positiuum. Aptitudo itaq unlis ē relaō negata, hoc ē, ē negatio relationis repugnantiē ad multa, adeoq n̄ ē quid positiuum. Vnde cum aptitudo unlis foāliter concipitur respectu multorum, concipitur relatiuē n̄ tn̄ p positiuam relationem ad multa sed p negatiuam, hoc ē p relationis ngm̄ repugnantiē ad multa, n̄ repugnantia enim ē ngaō relaōnis repugnantiē ad multa, quare includit relaōnem negatam n̄ am̄ affirmatam.

Instabis talis ē aptitudo naē qualem intellectus concipit, sed intellectus concipit aptitudinem naē cum relaōne positiua, gō aptitudo naē ē relaō positiua. R. D. min: intellectus concipit aptitudinem naē cum relaōne positiua affirmata N. min: concipit aptitudinem naē cum relaōne positiua negata C. min. & D. simil. cqs, gō aptitudo naē ē relaō positiua affirmata N. cqm ē relaō positiua negata, idē n̄ repugnantia quē ē negaō positiuē relaōnis repugnantiē ad multa C. cqm. 64

Vrgebis intellectus concipit m̄ aptitudinem naē cum relaōne positiua affirmata, nam concipit respectum naē unlis ad multa singularia affirmando eundem n̄ am̄ negando de naā unli. R. D. assumptum, intellectus concipit m̄ aptitudinem naē unlis, cum relaōne positiua affirmata, concipit inquam ut accidentaliter & cqr se ad naam unlis habente. C. assumptum concipit aptitudinem naē unlis cum relaōne positiua affirmata, concipit inquam ut ēēliter & tqm raō foālis constitutiua unlis se habente N. assumpt. Dico itaq quod intellectus concipiat quidem aptitudinem naē unlis cum relaōne positiua affirmata, sed duntaxat ut habente se cqr ad unlis naturam: dum enim intellectus concipit respectum positiuum naē unlis ad inferiora, iam intelligitur pro priori constitutum ēē unle, p solam non repugnantiam ad multa. Vnde n̄ repugnantia ē fōtm̄ illius respectus, quod uero relaō hec positiua n̄ sit, ideoq nec concipiatur ab intellectu, ut raō foālis con 65

ptuchica unlis patet, nam prcisa hae & alia rclaone & respectu, & ponta sola n repugnantia ad multa, naa cocnis fit foaliter unlis foaliter, ut patet ex instantia de Sole, Iura & aliis incorruptibilibus, quamu naa p Solam n repugnantiam, sine quouis alio respecta, fit foaliter, unlis foaliter.

66 Dico 2. aptitudo remota ad cendum in multis deq ijs predicandum, n daf in naa contracta. Est cocnis Thomistarum & aliquorum recentiorum.

Phz: quod nec p Dei poam pt cc in aliis illud n habet aptitudinem n remotam ad cendum in aliis deq ijs predicandum, Sed naa contracta ad individuum n habet aptitudinem n remotam ad cendum in aliis deq ijs predicandum. Phz major, nam alias poa aliqua creata, major cat quae poa divina, nam poc creata poet aliquid saltem remoti, nimirum p aptitudinem remotam, quod Deus nec proxime nec remotope set, proxime quidem ut Suppo: remote uero, qa in Deo remota poa seu capacitas ad aliquid n daf. Siquidem Deum ad hoc ut sit expeditus in operando nihil pt impedire. Phz. min: naa una numero, nec p Dei poam pt cc in aliis qa nec p Dei poam pt cc multiplex numero, alcar daretur simul z cona sed naa contracta ad individuum c una, qa c ipsum individuum go.

67 Dices. Ostgo go tibi primi Syllo min: & eqs hoc modo, Sed naa contracta qua contracta c nec p Dei poam pt cc in aliis C min: naa contracta quae contracta c, nec p Dei poam pt cc in aliis N min: go naa contracta qua contracta c, n habet aptitudinem remotam ad cendum in multis C eqn quae contracta est N eqn. Sed contra c qa aduersarii conenduntur aptitudinem remotam cc in naa contracta sic duplicatiue accepta, seu qua contracta c, quorum go confugiunt ad naam contractam Specificatiue acceptam, seu quae contracta c, si omi naa n susciet aptitudinem remotam ad cendum in multis, n tamen ea conuenit aptitudo proxima. Est enim expedita ad hoc ut sit in multis, neq hit impedimentum singularitatis cum accipiat n qua contracta, sed singularitatem.

68 Phz I. Daf in naa prima aptitudo remota, go si in naa singulari, ads c una, eqa phz. qa naa ita determinat p diffam sicut naa p foam, go si in naa ad foas aptitudo n tollit sed impedit aduentu unius ita in naa singulari aptitudo esse in multis n tollit sed impedit. Rc C. ads N. eqn. pbni N. ads Falso enim comparatur naa contracta p diffam cum naa existente sub una foa: nam naa singularis eadem pscuerans separari pt a qualibet foa singulari & disponi ad aliam ei criam eamq recipere, & ideo merito prohibet hte poam remotam id c impeditam ad alteras foas, naa u. semel contracta ad diffam unam nunquam ab ea separari pt physice, go frustra dicitur hte poam remotam seu impeditam ad essendum in multis.

69 Obi 2do: Naa rcum se & in ipsa existentia sui in individuo c in multis, go hit aptitudinem ad essendum in multis, ads patet, eqa phz quia ab actu ad poam sequela valet eqa. Rc D. ads, naa rcum se & in ipsa existentia sui in individuo c in multis divisa, ac multiplex numero & determinata ad unum individuum C. ads, c in multis individuis numero & indeterminata ad individuum N. ads, similiter D. eqs applicando tos

distrīs ad ly aptitudinem. gō ht aptitudinem diuisam & multiplicem numero & determinatam ad unum indiuiduum C. indiuisam nrō & indeterminatam ad unum indiuiduum N. cqm naā gō ut ē in quolibet indiuiduo ht aptitudinem essendi in multis hoc sensu uidelicet Hujus indiuidui naā ē apta eē in hoc indiuiduo, illius in illo istius in isto &c: Sicut m naā ut ē in quolibet indiuiduo ~~ht aptitudinem eēndi~~, ē in multis, hoc ē naā indiuidui ē in hoc indiuiduo, alterius in altero &c: Et hoc tm euincit argtm cum suo axiomate Vnde naā contracta ht aptitudinem ut sit in eo solo indiuiduo in quo existit, sed hæc aptitudo n ē unlis, unlis enim aptitudo dt eē ad eēndum in multis scilicet indiuisa numero, nam naā numero indiuisa nullo modo pt eē in indiuiduis.

Obj 3tio: Naā ut existit in singularibus ē una unitate formali gō ht aptitudinem ad eē in multis. Non proximam gō remotam, adś ē certum, cqā prima pz quod ē unum unitate formali ē cōnicabile, adeoq eē in multis, p hoc enim unum unitate numerica dstgz ab uno unitate fōali, quod illud faciat omnis naā incommunicabilem & indiuisibilem hoc uerō communicabilem & diuisibilem, sed naā ut existit in singularibus ē una unitate fōali gō. R D. adś naā ut existit in singularibus, ē una unitate fōali cōni N. adś ē una unitate formali singulari C. adś & N. cqm simili: D. pbnis majo: quod ē unum unitate fōali cōni ē cōnicabile, adeoq aptum eē in multis C. maj: quod ē unum unitate fōali singulari ē cōnicabile adeoq aptum eē in multis N. maj: Quare unum unitate numerica n dstgz ab uno unitate fōali singulari, unitas enim formalis quatenus ē in unoquoq indiuiduo ē idē realiter cum numerica adeoq sicut hæc, ita & illa facit naām indiuisibilem & incōnicabilem, unum am unitate numerica ab uno unitate fōali cōni (quæ cōnis unitas fit abstractione intellectiua naē à diffis, ut superius dictum) dstgz qā illud facit naam indiuisibilem & incommunicabilem, hoc u. cōnicabilem & aptam eē in pluribus. 70

Instabis naā contracta raōne unitatis fōalis ht fdtm ut abstrahaz p intellectū & in hac abstractione consequatur aptitudinem proximam ad essendum in multis, gō illud fdtm dici potest aptitudo remota. R C. adē D. cqs gō illud fdtm poterit dici aptitudo remota ad eēndum in multis N. cqm ad abstractionem faciendam p intellectū C. cqm, hoc am n ē aptitudo m remota unlis, qā aptitudo m remota unlis dt eē ad eēndum in multis, deq ijs prædicandum. 71

Dico 3tio: Aptitudo unlis fōaliter n datur à parte rei. Est cōnis Alis 1 de Anima cap. 1 tex. 8, S. Tho: opusc: 56 Cap. 4. de Ente & Essentia, Cajeta: Connubri: Calagu: Philipp. à SS. Trin: Pz. Si Aptitudo unlis fōaliter daret à parte rei, ante operaōnem intellectus, daret uel in naā ut possibili, uel in naā ut contracta, uel in naā 2dum se accepta, sed aptitudo unlis, in nulla harum datur, gō. major constat plures enim naē, n sunt status, adeoq n ē ullus alius status in quo ante operaōnem intllus dari poit aptitudo unlis fōaliter min: pz. quoad omnem partem, primo quoad primam nam in naā possibili ad summum intelligi & dari pt aptitudo ad unam singularitatem uagē acceptam, id ē hanc uel illam, quam aptitudinem seu indiffam amittit p singularitatem cum n poit contrahi ad illam, gō in naā possibili n datur aptitudo unlis fōaliter, aptitudo am unlis fōaliter ē ad omnia determinate singularia n am ad omnia aut aliqua uaga tm, Vnde aptitudo unlis dt eē determinata n am uaga. Pz quoad 2dam partem qā ~~Pz quo~~ in hoc statu naā ht eēlem repugnantiam ad multiplicaōnem, qā à parte rei 72

nihil ē, nam Singulare & in Singularibus nihil ē ab eis à parte rei dictum. Deinde impossibile ē naāliter naām unius individui eē in pluribus individuis, uel simul uel successiue, hoc enim ē proprium solius naturæ diuinæ, qā una numero existit in 3bus Personis diuinis, aptitudo aīm n̄ daf ad id quod ē impossibile, gē in naā ut contracta & Singularisata n̄ datur aptitudo ulla ad eſſendum in multis. iam Probatur quāda tenāam maiorē partem, quia in hoc statu natura tantum dicit prædicata eſſentialia, uerbi gratia natura humana secundum se accepta dicit animalitatē & nāalitatē. In hoc m statu naā dicit passiones seu proprietates naām dum se consideratam consequentes, quales in naā humana sunt, admirabilitas risibilitas, disciplinæ capaacitas &c. sed aptitudo ad eēndum in multis, nec inter pdā cēlia, nec inter passiones naām dum se consideratē numeraf, alcas ubicunq; hēc naā cēt, cēt n̄ hēc aptitudo (nam ubicunq; ē naā ibi omne ejus pdm cēle, necnon passio præcipuè Metaphysica eē debet) quod tamen falsum ē, qā naā contracta, ē uere naā dum se, & tn hēt pointiam repugnantiam ad eēndum in multis, redum aptitudinem ad eſſendum in multis, gō aptitudo ad eſſendum in multis, n̄ daf in naā dum se considerata.

13 Obj. n̄ repugnat naām ex principiis naālibus seu individuantibus eē Singulare & contractam ex principiis aīm Specificis indeterminatam & eqr aptam eē in pluribus, gō datur aptitudo ad eēndum in multis. Confr à pari, Naā prima mālis ē sub una foā, hēt aptitudinem ad alias, ut interim supponiq, gē n̄ naā ut contracta & Singularisata, hēt aptitudinem ad eēndum in pluribus. Nē Concessa I parte, adis, D. nam n̄ repugnat ex principiis Specificis physicē & à parte rei acceptis naā eē indeterminatam, & eqr aptam eē in pluribus. Nego n̄ repugnat ex principiis Metaphysicē seu intentionaliter seu abstractis p intellectum, naām eē indeterminatam, & eqr aptā eē in pluribus C. Dico itaq; gō principia Specifica à parte rei sunt idem cum mālibus, adeoq; sicut hēc illa & illa faciunt realiter naām singularem contractā & determinatam. Jam u. Metaphysicē accepta seu ut sunt abstracta p intellectum, ponunt quidem naām facere indeterminatam, adeoq; aptam eē in pluribus. Sed hēc aptitudo iam ē p operationem intellectus n̄ ex à parte rei, ad Confirmationē Nē eqm, disparitas ē, qā mā prima ex sua intrinseca naā & cēliter, hēt capacitatem ad eēs foās, quæ capacitas seu poā passiua ad foās, maāt in omni & pro oī statu & ubicq; consequitur at u. aptitudo ad eēndum in multis n̄ ē cēlis naā ut superius declaratum, solumq; illi competit nāe statūs abstractionis, qā aptitudo hēc, n̄ ē aptitudo quomodocunq; sed aptitudo ut naā una pluificetq; in multis, quæ unitas utpote coēnis illi n̄ conuenit, nisi beneficio intellectus.

§ VI

Quid & quadruplex sit pdcātio unius & quid ad ejus ueritatem requiratf?

14 Prædicatio ē iudicium affirmatiuum seu enunciatiuum unius de alio in quo maior naā pōt considerari. dividit I in formalem & identicam, identica ē in qua pdm & sbm eodem prorsus modo exprimunt, tg. hōt ē hō. ānal ē ānal. formaliter quando o pdm aliter exprimitf quam sbm, tg. Paulus ē hō, hic ēnal, Vnde pdo formaliter uel

pdcaõ, alia e uera in sensu foãli, alia identico, ppoõ seu pdcaõ uera in sensu foãli
e, qdõ pdm e de eẽntia sbi, seu qdõ importat in dfne adequata subiecti, rg. hoõ e
aãl, hoõ e raãlis, ubi ly aãl raãle, quæ sunt pdã intrant dfm hois qui e sbm
ppoõ uero seu pdcaõ in sensu identico e qdo pdm n e de eẽtia subiecti, seu n in
trat dfm foãlem adequatam sbi, sed tm realiter ipsi identificat rg. hoõ e risibi
lis, admirativus, aãl e raãle raãle e risibile, in quibus ppnibus pdm n e de dfne
subiecti ut patet; Hinc Colligit diffã inter pdcaõnem identicam, & sensu iden
ticum illa e, qdõ pdm & sbm eodem modo exprimunt ut dictum e, rg. hoõ e hoõ, hic
am e, qdõ pdm e idem realiter cum sbo, non tn e de dfne subiecti, & diuersimode
exprimit ut dictum e, rg. aãl e raãle.

Diuidit 2do: pdcaõ in eẽlem & accidentalem, eẽlis e in qua rectum pdi identificat 15
recto sbi, nec importat ex parte pdi aliqua foã dstã à sbo denominans ipsum, quæ n im
portet ex parte sbi, rg. hoõ e aãl, Deus e æternus &c: accidentalis in qua rectum pdi i
dentificat recto sbi, & ex parte pdi importat aliqua foã dstã à sbo determinans ipsum
quæ n importat ex parte sbi, rg. hoõ e, albus, ubi præter identitatem recti utriusq scili
cet pdi & sbi, importat foã ex parte pdi scilicet albedo quæ determinat. sbm & e dstã
ab ipso, nec importat ex parte sbi, similiter hæc e accidentalis: Prs e amans cgnum hæ
resum, quæ denominat sbm nec importat ex parte sbi, resoluit enim dicta ppoõ Prs
e hns amorem cgnum hæresum. hæc u. e eẽlis, album e album & similes qã ex parte pdi
n importat ulla foã, quæ n sit ex parte sbi. 2do, n importat ulla foã dstã à sbo deno
minans ipsum similiter hæ, aãl e principium sensaõnum, craã e ens ab alio &c: qã n
importat ulla foã ex parte pdi denominans sbm quæ n importaret ex parte sbi, nam licet
sensaõnum in prima ppne & in 2da ab alio, importent ex parte pdi important tn m
ex parte sbi in obliquo, adeoq licet obliqui pdi n identificent rectis sbi, identifican
tur tn obliquis, adeoq totum pdm necessario conuenit toti sbo modo explicato. Item
hæc, Deus e productiuus craãrum, ubi licet creæ importent ex parte pdi n subiecti, tamen
creæ n sunt foã denominans Deum, nec aliud tale importatum, cqr e pdcaõ eẽlis. Exqu:

Deducit 1 Quod ppoõ uera poit transire in falsam si sbm transeat à foã importata 16
in pdne acciãli, ad ngm foæ, quamuis rectum pdi & sbi identificent rg. Prs e albus
erit falsa, si albedo n sit in Prõ. Vnde huiusmodi ppnes sunt contingentes, eo ipso
qd foã apportata ex parte pdi poit abesse à sbo saltem mentaliter.

Deducit 2. quod ppoõ seu pdcaõ acciãlis ex 2plici capite poit ee falsa, 1 si rectu 17
pdi n identificet recto sbi, rg. hoõ e albedo, 2do: si foã apportata ex parte pdi n competat
sbo, rg. hoõ e æternus uel rugibilis, nam æternas uel rugibilitas n competit hoi

Deducit 3. tunc pdcaõnem ee ueram in pdne eẽli qdõ rectum pdi e idem cum 18.
recto sbi, & obliqui inter se, si qui afferant ex parte utriusq in pdne u. acciali.
tunc e uera pdcaõ qdo ultra p identitatem pdi cum sbo, 2dum rectum foã apportata
ex parte pdi e in sbo uel conuenit ipsi ex quo patet, an concreta de concretis
uel abstracta de abstractis, uel abstracta de concretis, aut e contra bene prædicent, siue sint concre
ta & abstracta Physica siue Metaph: siue Imæ, siue 2dæ intentionis, uidendum enim
e si sit pdcaõ eẽlis tunc si conuenit ipsi regula data proxime. qdõ pdcaõ eẽlis sit
uera & in uerit, similiter si falsa erit falsa, 2do: si acciãlis pariter uidenda erit

regula quæ si conuenit uera erit, sin minus falsa. Hinc opus n̄ē tradere Species regulas de singulis concretis & abstractis ut passim faciunt multitudine pdicabilium regularum & pdicationem concretorum & abstractorum, confusionem quam claritatem Typonibus affrent. cum ex datis regulis facile quilibet pdicatio an uera uel falsa nt adueniri potē

79 Diuidit3 itio pdicē in directam & indirectam, indirecta ē qdo ratō inferior directe lineæ pdicat3 de superiori uel speciei de differa, proprio, accidente, rg. aal ē hoō, uel rale ē hoō uel risibile ē hoō, uel album ē hoō. Directa ē qdo ratō superior pdicat3 de inferiori, uel differa de specie uel genere, uel proprium aut accidens de specie aut individuo, rg. aal ē rale, hoō ē risibile hoō ē albus &c:

80 Ex quo deducit3 pdicationem directam ee triplicem Inquid, In quale, & Inquakequid, Inquid dicit3 qdo aliquid cōe sbō pdicat3 rg. hoō ē aal, pdicatō in quid duplex ē, prima completa & ē qdo adequata cētia Metaphyica de sbō pdicat3 rg. Pr̄s ē hoō, 2da incompleta pō pars cētiæ Metaphyicæ subtrahitē prolata de sbō pdicat3 rg. hoō ē aal. Pdicat3 In Quale dicit3 qdo aliquid pdr. extra cētiam fōlem sbi de illo pdicat3 rg. hoō ē risibilis hoō ē albus in quale quid dicit3 qdo aliquid cōe sbō pdicat3, sed p modum adiacentis ceu adiectiue offertur, rg. Pr̄s ē rale, & contingit qdocunq differa de specie uel individuo pdicat3.

81 Deducit3 2do: quid sit pdicatō de primo adiacente, & quid pdicatō de 2do adiacente de quibus dicimus 4ta summulæ p. I q-2 num. I.

82 Tardem Pdicat3, alia ē unlis alia partis, unlis ē qdo pdm latius patet ex se quā sbm Ro g. hoō ē aal, Partis ē, qdo pdm affiat particula aliquis, rg. Pr̄s ē aliquis hoō.

83 Ex quo infertur, aliud ee pdicationem unlem aliud ppriam unlem. Ppōs unlis ē, qdo sbm ē universalisatum parlā oīs, nullus, uel saltem illi æquiualet. Pdicatō unlis ē, qdo pdm ē unle ex se, & usup latius patet sbō. Vide hic pdicat3, hoō ē aal rale n̄ē unlis licet tam sbm quam pdm sit tr̄s unlis ex se: ratō ē qā pdm n̄ patet latius sbō, sed ē æqualis de æquali, n̄ u. superioris de inferiori, qō requirit ad pdm unlem.

84 Inferitur 2. nunquam in ppria aliqua pdm posse habere sensum distributiuē universaliter (ly omnis) indicatum, rg. n̄ ualet hoō ē omne aal rale qā n̄ sumit3 distributiue pro hoc illo hoē ut sensus sit, hic hoō ē aal rale, ille Pr̄s Pl̄s &c. sed collectiuē p collectionem, ut sensus sit collectio hoīm ē collectio aaliū ralium. qui sensus n̄ distributiuus sed collectiuus ē & pdicat3 n̄ unlis sed partis unlis collectionis de alia. quare

85 Dico II. predicabilitas seu aptitudo ad predicandum de singularibus ē passio unlis Metaphyicæ, ē cōnis. Ph̄. illud ē passio alicuius rei qō illam cōiter consitatā supponit in propria ratione, & aliquo modo eandem complet idea enim risibilitas ē passio hois qā supponit hoēm cōiter constitutum cuing aliquomodo complet cōnicando illi risibilitatem. Sed predicabilitas supponit unle Metaphyicum cōiter constitutum in ratione propria illudq complet in ratione predicabilis cōnicando illi predicabilitatem, qō ē passio unlis Metaphysici, major certa ē minor pr̄, qā ante predicabilitatem supponit unle Metaphyicum ee unum aptum inesse multis, nam ante predicabilitatem supponit ee unum unitate focli cōni saltem negatiue, hoc ē, quatenus nullum in pari ringulare repugnat. Deinde unle Metaphy. ē nāa denudata ab omnibus individuantibus conditionibus, hāc se ni differenter ad ulla singularia sed ante predicabilitatem unlem Metaphyicā ē talis nāa qō ante predicabilitē unle Metaphy: ē cōiter constituta in sua ratione propria.

Dico 2do: prædicabilitas seu capacitas passiua ad prædicandum de multis ē de cēhā 86
unīli logici. Ph prædicabile ē unle logicum, sed prædicabilitas ē de cēhā prædica-
bili, gō prædicabilitas ē de cēhā unli logicū, maior patet, qā logica agit de unli-
quatenus ē prædicabile, min. ꝛ́ ꝑt qā ꝛ̄aō foālis constitutiua alicuius in cē prædicabilis
constitutiuum enim est unum de cēhā illius cuius ē constitutiuum, sed prædicabili-
tas ē raō talis, gō. Contrā: qā unle logicum definiť ab Aſtē ꝑ prædicabilitatem qī
definiť ab eo tqꝫ ꝑpō cēlia, Ph qā dno enim bona & uera, dī cc ꝑ pdā cēhā.

§ VIII.

In quo quædam ex dictis hac quæstione Colligūntur & inferuntur.

Colligiť 1 Vnum aliud est per accidens, aliud ꝑ se, Vnū ꝑ accidens ē, qꝺ ꝛ́ hīt raōn unius 87
tm ordinē seu pōt; & uel constat ex partibus physica unione ꝛ́ copulatis, uel copulatis, qui-
dem physicē, sed quæ in suis speciebus sint entia completa; talis unitas ē inter sbm &
accidens, inter accidentia in eodem sbō existentia, inter ea quæ sunt in eodem loco aut tem-
pore, item inter ea quæ rectum extremo uncto aut tactu inter pdām & actum uel habitum ejusdē
Vnum ꝑ se (aliter unum cēhā uocaī ꝑ) ē illud qꝺ hīt determinatam cēhiam in uno tm
genere aut Specie siue illud sit simplex ut Deus & oia summa genera, siue compo-
tum, ut corpora physica & Metaphysicē species, hæc unitas cēlis alias ē foālis, alia nu-
merica de quibus § 2. & aliis sparsim dictum.

Colligiť. 2do: unitatem foālem ponitiuē cōnem gīōm indiuiduis ꝛ́ dari à parte rei, sed fieri ꝑ 88
intellectum, patet primo, qā unitas foālis, uelē eadem in omnibus individuis rg. naīa huma
nē, uel quois individuum, hīt suam unitatem foālem si primum, sequiť ꝛ́ dari plures homines
si 2dum habeo intentum, si enim in quois individuo ē sua unitas foālis, sicut in quois
individuo ē sua naīa, quar. comitatis & consequiť unitas foālis (utpote intrinseca & transt alis
propietas) gō quot fuerint individua & naē singulares tot erunt unitates foales, cum à par-
te rei ꝛ́ deť una naīa in omnibus gō nulla erit unitas foālis ponitiuē cōnis, ꝛ́ dať à par
te rei ꝛ́ deť una naīa individua in omnibus gō nulla erit unitas foālis ponitiuē cōnis, ꝛ́ dať à par
te rei ꝛ́ deť una naīa in omnibus gō nulla erit unitas foālis ponitiuē cōnis, ꝛ́ dať à par
Tandem quidquid ē à parte rei, uelē Singulare, uel in Singularibus existit, gō quidquid ē
à parte rei ꝛ́ ꝑt cē unum unitate cōni, gō unitas foālis ponitiuē cōnis, ꝛ́ dať à par
te rei, adꝰ ē manifestē uerum, qā prima ꝑs quoad secundam adꝰ partem, nam quoad pri
mam ē euidens, Siquidem singulare & cōne maximē sibi opponunť. Ph am se: quidquid
existit in Singularibus ē circumscriptum propietatibus Singularibus, sed quod ē circumscri
ptum propietatibus Singularibus ꝛ́ ꝑt cē unum cōne multi, seu unitate cōni, gō quod exi
stit in Singularibus ꝛ́ ꝑt cē unum unitate cōni, maior ē certa minor ꝑs, qā propietas
singularis ē cē unum duntaxat numero & in uno quoq individuo multiplicari numero.

Colligiť. 3. Valē foāliter acceptum ꝛ́ cē congeriem Singularium, sibi in aliquo uel in aliqui- 89
bus similium. Vnitas enim conueniēntiæ ꝛ́ sufficit ad constituendum unle foāliter, sed he
ne tali congeries similium individuorum ē unle Potaliter, qā similitudo individuorum pot
bet intellectui fdtm, ad quod aliquod aut naīam à Singularibus separandam, quæ separatabil
res à parte rei existentes ē quibus intellectus sumit fdtm ad faciendum unle foāliter.

Colligiť. 4. naīam 2dum se acceptam hoc ē 2dum suam propriam raōnem & principia intrinse- 90
ca nec cē unlem nec pārlem, sed indifferentem ad utrumq, ideoq ꝛ́ datur talis à parte rei.
Colligiť id ex D. Thoma De ente & cēlia cap. 4 ubi ait: Naīa 2dum se nec ē una Cinti
ligę numericē) nec plures. & naē ē qā naīa 2dum se dicit tm pdā cēlia, sicut aal
dicit tm sola pdā cēlia, cq indifferens ad hoc ut sit raōle uel irraōle; hoō similiter

de se dicat tm̄ sola pdā cēlia, eq̄ indifferens ut sit albus uel niger. Deinde naā ꝛdum se accepta n̄ ē cōonis, hoc enim h̄t ꝑ intellectum abstrahentem, n̄ am̄ ex se nec ē suis principiis intrinsecis, gō ꝛdum se n̄ ē unlis, n̄ m̄ ꝛdum se ē una numero, hoc enim h̄t à suo indiuiduo ad quod contrahitur, n̄ am̄ ex se & suis intrinsecis principiis, alias n̄ poēt m̄ ꝑ abstractionem intellectus fieri cōonis. naā tn̄ ꝛdum se considerata p̄t dici negatiuè cōonis, eo quod in hoc statu n̄ sit singularis oē am̄ qd̄ n̄ ē singulare p̄t dici negatiuè cōone eo qd̄ n̄ concipiat ut appropriatum alicui indiuiduo, naā nihilominus considerata ut à parte rei existens n̄ ē indifferens ad singularitatem sed determinata ad eandem cum sit indiuiduum ipsum; Hinc ad majō: illustrāonem.

95 Infertur naām ꝫpliciter seu in ꝫplici statu posse considerari, primo ꝛdum se & sua pdā cēlia, ꝛdo, ut ē naā hujus indiuidui parlis; ꝫtio ut ē naā cōonis omnibus indiuiduis, de hoc m̄ ē insinuatum § 3 hujus Qu: numero 23. In hoc itaq̄ ꝫplici statu, ꝫplex quoq̄ conuenit unitas naā; nam naā ꝛdum se ē una unitate fōali seu cēli, & abstrahit ab unitate unli & parli, qā naā ꝛdum se ut immediate dictum, tm̄ dicit sua cēlia, & unitatem in cēlibus, et qā nec unlitas nec parlitas ē de cēlia naā, ideo nec ē unlis nec particularis. Naā u. ut ē hujus indiuidui parlis, ē una unitate numerica, quam h̄t à diffā numerica. Porro naā ut ē cōonis omnibus indiuiduis ē una unitate fōali cōoni facta talis ꝑ abstractionem, ubi aduertis qd̄ intellectus unitati fōali, addat respectum ad multa eamq̄ hoc respectu faciat cōonem.

92 Colligi: 5. Aptitudinem unlis fōaliter dari solum in naā abstracta ꝑ intellectum, deq̄ dari solum ꝑ operōnem mentis abstrahentis naām à singularibus. Vnde aptitudo unlis ē quid negatiuum, sicut m̄ ē unitas ejusdem. Vnitas namq̄ ē negāo diuisionis, aptitudo am̄ ē negatio repugnantiæ cēndi in multis. hinc si quis inferat unle eē quid negatiuū nihil absurdi inferet.

93 Colli: 6. Nomine repugnantiæ hic à nobis intelligi pdm̄ aliquod positiuum impediens multiplicitatem quale pdm̄ p̄t eē aut singularitas, aut relāo positiua repugnantiæ quare hic ꝑ repugnantiam n̄ intelligit fōaliter impossibilitas aut ineptitudo, nisi ad summum eqr̄ cum enim impossibilitas, sit ngāo possibilitatis, & ineptitudo sit negāo aptitudinis si ꝑ repugnantiam intelligerit fōaliter impossibilitas aut ineptitudo negāo repugnantiæ eēt quid positiuum, qā eēt ngāo ngnis, quare naā ꝛdum se acceptæ n̄ conuenit aptitudo unlis fōaliter, qā naā taliter accepta n̄ ē unlis fōaliter ut dictū ē hic numero 90

94 Colligi: 7. Abstractionem eē ꝫplicem alia ē Vnlis, qua unle abstrahit à parli rg. hōo ab indiuiduis, alia fōalis quā fōa uel id qd̄ h̄t rāonem fōæ abstrahit à naā uel ab eo qd̄ h̄t rāonem māæ. Vnde nomina esto sint quid abstractum abstractione unli, ut hōo, aāl, Leo &c: n̄ sqcant tn̄ in abstracto nec pro abstractis sumunt sed pro concretis & in concreto significantes. Ex quolibet am̄ concreto m̄ singulari, fōari p̄t nn̄ abstractum, ut ex Deo Deitas, homine humanitas Petro Petreitas &c: in quibus certè nulla ē abstractio unlis. Abstractio gō nominum solum ē fōalis ꝑ quā n̄ solum separatur accidens à sbō sed m̄ naā à supposito. Porro abstracta ꝛdum quod præcise inuolunt abstractionem fōalem, nullum dicunt ordinem ad inferiora, sed tm̄ ad suppositum à quo separata sunt: qā n̄ dicimus color ē alicujus albedinis color, sed ē alicujus colorati color, nec dicimus aālitas ē humanitatis aālitas, sed alicujus aālis.

95 Colligi: 8. Inter compositum eēle & accidentale hanc eē diffām, quod cum compositū substantiale sit uere ens ꝑ se & simpliciter unum ac totum, h̄t ueras partes ex quis

bus componitur, quę sunt simpliciter partes, & tm̃ rẽum quidtota, nec simpliciter cõ dicũ tota pount. Compositum u. acciale cum sit ens p̃ accidens, & tm̃ rẽum quid unum de totum, Vt partes quę rẽum quid sunt partes, simpliciter am̃ unaquę ẽ totum. ideoq; con creta accidia n̄ ponunt directè in prędicamenti, sed reducunt ad prędicamenta suorum abtractorum, & sũt unlia seu prędicabilia tm̃ rẽum quid, Abtracta u. subtantialia po nuntur in prędicamenti suorum concretorum & dicunt unlia ac prędicabilia tm̃ rẽum quid ac p̃ reductionem ad sua concreta. Sicut am̃ abtracta accidalia p̃ hoc quod media abtractione fŏáli Significant ut partes rẽum quid suorum concretorum, n̄ desinunt cõ tota simpliciter respecta suorum inferiorum de quibus pŏit pdcari. ita abtracta sub tantialia p̃ hoc qđ media abtractione fŏáli, Significant ut partes simpliciter suorum con cretorum, n̄ desinunt rẽum quid hr̃é rationem totalis respectu inferiorum de quibus pŏint pdcari.

Colli: 9 Parle quatenus sigcát rem unli subiectam, Sic coẽniter definit conformiter 96
ad dfm̃ unlis: Est id quod ẽ aptum subesse & subiici unli - Duplex am̃ ẽ parle alius physicum alius Metaphysicum, Physicum ẽ omne singulare qđ sub nulla ratione aut considerátione p̃t cẽ unle, vg. Pr̃s, & tale singulare dicitur singulare p̃ se & ex sua ratione fŏáli. Metaphysicum ẽ, quod n̄ dat à parte rei ẽ sub diversis considerátio nibus ẽ inferius adeoq; subiicibile, & superius adeoq; prędicabile, Vt hoc vg. ẽ parle in quartum respectu ab unli dat, respectu cujus hoc ẽ quid inferius adeoq; subiici bile, quatenus u. hoc respicit hm̃ Pr̃m, & alia inferiora, ẽ prędicabile: Et vocatur Singulare n̄ p̃ se, sed ex identificatione cum altero Singulari. Secundo Partialem quod proxime ab unli respicitur, dividit̃ in membra tq. Primum dicit̃ particu lare in quid incompletè, rẽum in quid complete. 3tium in quale cẽliter 4tum in quale necessariò, ꝑhem in quale contingenter. ꝑ hęc partia, respondent 5 prędicabq.

Infertur Pártia unlis cẽli requirere unitatem p̃ se seu cẽlem (sunt am̃ unlia cẽlia Genus diffa Species) Partia u. universalium accidentalium, ex se quidem n̄ requirunt unitatem cẽlem, raro tm̃ abq; unitate p̃ se reperiunt̃. Quod Partia unlis cẽlis requirant unitatem p̃ se seu cẽlem p̃s. Partia partiapartia unle cẽle con ituunt̃ ex diffa conferente & nata contracta, gẽ. dãs ẽ cõne cqá p̃s. qá ex diff fa contrahente & nata contracta semp̃ consurgit unum p̃ se, & hęc ratio n̄ modo unum ḥt in genere & Specie quę subeunt contractionem, sed m̃ in diffa cẽli, quę altenus hęreticis contrahitur, qá saltem ratione generis aut Speciei efficit unũ p se. Quod rẽum videlicet qđ partia unlium accidentalium ex se n̄ requirant unitatem cẽlem p̃s. Partia unlium accidentalium n̄ constituunt̃ p̃ contractionem sui unlis, sed ante illud supponunt̃ ẽ in suo ẽ constituta, Solumq; ab eo denominatiné sortiunt̃ qo p̃s. cqá illa, pount ẽ partia accidentalis unlis quę pount ab eo sortiri denominationem, sed sbá complexa exempla videlicet unitate cẽli pount sortiri denominatio accidentali unli; vg. domus ẽ sbá complexum, & accipit denominationem cogniti, ab acciali unli qđ ẽ cẽ cognitum, gẽ sbá complexa exentia unitate cẽli, pount cẽ pártia, unlis accidentalis. Quod am̃ raro hęc pártia absq; unitate p̃ se repe riunt̃ patet ex variis accidentium gradibus, & primo quidem, nullum proprium & acci dens reale ẽ intrinsecum hr̃é p̃t sbm̃ complexum, qá accidens cõne ẽ in sbo Singu lare, Sed nullum accidens Singulare p̃t intrinsecè in Rpsere nisi in uno sbo, gẽ nullũ

accidens intrinsecum, pt hre sbm complexum, Complexum enim ē simpliciter multa ordo inter accidentia extrinseca, tempus & locus denominant entia p se, gō pars ia homen accidentalium unium, hnt unitatem p se. Sds pt qā nullum accidens compositum occurrat pt qd p se, primo sit in loco uel tempore & nō p suas partes.

98 Dices contra I. pm hoc ē Species respectu Christi, hicq ē parte respectu hoīs, sed Christus n hīt unitatem cēlā, sed hīt duas naās scilicet diuinam & humanam, ex quibus p incarnacōnis mysterium n resultauit alia naa seu cēlā, gō partia unius cēlis n hnt aut certē n requirunt unitatem cēlem. R. hoc ut Species predicat de Christo dno qā licet Christus includat duas naās n sgcat tm conflatus seu compositus ex illis, sed sgcat tam subsistens quoad utrumq in uno Supposito diuino, Christus gō esto quidem n hīt unitatem cēlia, hīt tm unitatem subsistentiē, Vnde ē adhuc ens unum p se in rāne subsistenti, adeoq hoc pacto hīt unitatem cēlem. Hinc

99 Infertur: Partē debere quidem totum subijci unli n tm debere subijci quoad omne foām, ut cernere ē in hoi ppriū, Christus ē hoc, hoc ē foātus, Christus enim rāone solius naē humanē ē hoc, & hoc rāone hoc duntaxat ē formatus.

100 Coll: I. De rāone Vnli foāliter tam logicā qm Metaphy: cē ordinem unius ad multa ita ut nullum dehī unle absolutum sed tm respectum, dixi unli foāliter: qā unle foāliter ē naa absoluta, dixi item cē ordinem unius ad multa, n enim quicunq ordo ad multa constituit naam unlem sed tm ordo fundatus in unitate naā, nam n ordo multorum ad multa, sed unius ad multa ē unli, Vnde unle vocat pater abstle unum in multis. Iam pt. nihil dicat unle nisi respectum multorum gō. Pt sds qā qualemcunq res in se disponem habeat, nisi cognoscat inordine ad multa n cognoscet ut unli, nam n de naa absoluta, in qua aduersarij statuunt unle Saltē Metaphycum, si quaeras quare sit unli, n aliter responderi potest, nisi quia est apta inesse multis. Sed

101 Dices rāonem hanc cē a posteriori, a prius enim ideo naa illa ē foāliter unli, qā ē abstracta, adeoq p abstractionem naa absoluta constituit in rāone foāliter unli absolute contra ē, qā hoc ipsa naa abstracta, quatenus unli n pt n dici cē apta, seu n repugnat cē in multis.

102 Colli: II. Quod ordo ad multa quem dicit unle foāliter n sit quid reale sed rāonis patet, qā ordo unli fundat in unitate naa unli, ē enim ordo unius ad multa seu ordo cum unitate, & indivisione naa, ad esse dum in multis, atqui unitas naa unli, n ē quid reale sed rationis ut Supernus ostensum ē, gō nec ordo in ea fundatus, Ens enim rationis n pt fundare ens reale, qā hoc excedit virtutem ejus hanius am ordinis terminus ē cē in multis & dici de multis, qui tres sunt inter se distincti naa, dici enim sequit ad cē, & dici de multis sequit ad cē in multis. hi m tres sunt inter se distincti naa naā ē in multis p identitatem & contractionem p differentias specificas aut numericas, in identificatione am aut contractione n minus pendo quod consistit in affirmatione unius de altero, quare ordo hic in unli ē aptitudo, ordo enim actualis inexistentiē tollit potius & destruit rationem unlis.

103 Colliq. 12. in Vnli foāliter spliciter cē negationem, singularitatis diuisionis & repugnantiē, ngāo repugnantiē ē ordo unli de quo Superius, quare ad ēhiam unlis sufficit ordo negatiuus, ordo u. positiuus ē tm proprietas cqs cēhiae.

104 Colliq. 13 Vnle foāliter sumptum dicit p precisionem foālem ex parte actus.

id ē p actum intellectus cognoscentem plura indiuidua similia quidem, sed n̄ quatenus similia, (hoc enim ipso cognosceret plura ut plura) nec p actum cognoscentem plura similia ut unum ex parte obi, qā sic fingeret, sed p actum cognoscentem similia confusè, ad instar unius ita ut ex ui talis actus n̄ discernat ullatenus intellectus plura inter se, nec certificetur de pluralitate illorum, rāo prima ē qā naā fit p precisionem foāle una apta eē in multis & pdcari de multis, nam naā n̄ fit una apta eē in multis & predicari de multis, nisi contineat in se oēs foāliter singulares naās, p solam am̄ & ob solam precisionem foālem, continet in se foāliter oēs singulares naās, qā p precisionem obiectiuam n̄ continet illas sed obiectiuè ab illis precindit & separat, rāo idā qā unle fit p precisionem rāonis, sed n̄ p obiectiuam, qā hec repugnat ut ostensum ē, gō p foālem ex parte actus cum iam n̄ detur aliq.

Colli: 14 Vnle foāle n̄ fieri p cgm̄ disjunctiuam de trō cōoni, rg. hanc: aliquis hōō, uel copulatiuam, rg. hanc: oīs hōō qā ex ui harum cgnus ita imperfectè singularia confundunt ut m̄ exprimant plura ut plura & certificetur intellectus de pluralitate sui obi, siquidem nihil distinguit à se ipso nec secum copulatur. Vnde hec, & similes ppnes oīs hōō ē aāl, nullus hōō ē lapis, eatenus utiles sunt sciis, quatenus presupponunt confusum conceptum eētiē hōis, includentis aāl, & excludentis lapidem. Idem dicendum de comparatiua, nam & hec ex modo tendendi exprimit pluralitatē. 105

Colli: 15 Per iudicium quo naā cōonis predicat de aliquo indiuiduo pārli n̄ fieri naām foāliter unlem, qā naā solum parlis n̄ē aptum susceptiuum unlitatis sed actus iudicij quo rg. iudico Prm̄ eē hōem attingit solum determinatam & pārlem naām, gō n̄ pt facere unle foāliter, min. patet qā qdō predico Prm̄ eē hōem p tale iudicium attingo aliquam naām sed n̄ eam quē inest Paulo aut Joanni, gō determinatā naām Petri. Hinc 106

Infertur p iudicium quo naā cōonis predicat de aliquo cōoni naām fieri foāliter unlem ut cum predico hōō ē raāle, p tale enim iudicium concipio oēs naās raāles confusè p modum unius, ita ut ex modo concipiendi unam naām raālem concipere iudicatiuè uidear. 107

Collig. ultimo: p speciem impressam seu speciem intelligibilem n̄ fieri unle foāliter nisi duntaxat uirtualiter in actu primo & initiatiuè. hujus enim effectus foālis ē reddere poām potentem, cognoscere & producere speciem expressam, hoc ē ipsam foālem cgm̄ complendo poām ex parte obi, gō in tantum concurrit ad unle, inquantum disponit & complet intellectum ex parte obi, ad faciendum & cognoscendum idemmet unle. Quare intellectus agens, hoc ē producens species impressas n̄ abstrahit uniuersalia à singularibus sed species spirituales à maālibus, ex quibus omnibus. 108

Infertur I. qd unle foāliter sit denominaō extrinseca pro maāli & in recto, dicens multa indiuidua similia, pro foāli u. & in obliquo dicens cgm̄ confusam, seu actum cognoscentem similia confusè ad instar unius, ita ut ex ui talis actus n̄ discernat ullatenus intellectus plura inter se, nec certificetur de pluralitate illorum. 109

Dices I. hinc patet quod unle sint foāliter ipsa singularia confusè cognita sed hec dant à parte rei, gō unle foāliter datur à parte rei qd tn̄ ē contra superius dicta. R. Vnle foāliter sunt ipsa singularia confusè cognita quā confusè cognita C. maj: Vnle foāliter sunt singularia quē confusè cognita N. maj: sed dant à parte rei singularia confusè cognita qua confusè cognita N. min: n̄ enim dant singularia à parte rei eo modo quo representant p intellectum. quē confusè cognita C. minorem 110

111 Dicens rõe denominãõ extrinseca dat̃ à parte rei sed unle é denominãõ extrinseca, gõ unle dat̃ à parte rei, R. O. maj. denominãõ extrinseca Deum id quod dicit pro maãlq & in recto dat̃ à parte rei C. Deum id quod dicit pro foãli & in obliquo N. maj: Simpliciter tñ & absolutè negat̃ unle foãliter, dari & cõ existens à parte rei extra intellectum, gã ad constituendam unlis foãliter, requirit̃ multitudo ut maã, unitas ut foã, & hõe n' dat̃ à parte rei, sequit̃ quoq ipsum unle n' dari à parte rei. Sicut cum foã é accidens licet maã sit substantia totum é accidens, cum foã sit artificialis licet maã sit naãlis, totum é artificiale, gã itaq foã constitutiua unlis, n' dat̃ à parte rei sed fit ab intellectu, ideo unle simpliciter n' dat̃ à parte rei.

112 Instabis Unle adeoq & denominãõ extrinseca ejusdem pro foãli dicit cgnem confusam singularium ad instar unius, Sed hõe dat̃ à parte rei é enim actus intellectus existens à parte rei, gõ unle n' totum foãle & obliquum, adeoq absolute dat̃ à parte rei. R. O. min. Sed hõe dat̃ à parte rei in intellectu C. extra intellectum N. Simili D. cãs. cgiõ gõ dat̃ à parte rei in intellectu is é ens quid reale intentionale, n' tñ reale à parte rei remine cogitante.

113 Infertur 2do: unitatem unlis foãliter cõ, extrinsecam & secundum quid duntaxat consistentem in proprietate foãli seu in cgne confusa singularium ad instar unius quam videlicet singularia qõ it simpliciter multa fiunt unum in intellectu, qã an hõe unitas sit necessaria & sufficiat ad unle foãliter, raõ é qã ex una parte per hanc unitatem natura rg. hominis, é unum & multa seu unum in multis, é multa intrinsecè ex parte obi & realiter, é unum intentionaliter extrinsecè & ex parte actus / confusi, in cujus cum n' discernant Pr̃i & Plí &c: dum quid sibi repugnant & dividunt̃ in raõne hõis; Ideo extrinsecè auferetur ab eis pluralitas in raõne hõis ac proinde in talis actus confusi fit extrinsecè unitas seu indivisio naã humana in Pr̃m Plm &c: Sicut é contra in actu clarè cognitionis Pr̃i & Petri fit divisio p raõnem ejus naã in Pr̃m & Plm; Ex altera u- parte, multa ut denominata in unum, conducunt proximè ad scias, qõ é de raõne unlis foãlis talis gõ talis unitas sufficit & necessaria é ad unle foãliter.

114 Neq quidpiam absurdi é dicere aliquid cõ unum extrinsecè, hoc enim p nihil é aliud quam concipi aliquid p actum confusum p modum unius qõ in se n' é unum qua raõne pt̃ n' dici aliquid extrinsecè ens eo qõ concipiat̃ p modum entis, Extrinsecè Spirituale eo quod concipiat̃ p modum Spiritualis, ens in se n' sit ens nec Spirituale ex parte obiecti.

115 Infertur 3tio Caãm naãlem unle foãliter cõ multa singularia, Caãm foãlem cõ actum confusè cognoscentem multa singularia p modum unius. caãm ethaem tem cõ intellectum, qui Solus facit unle Scientificum & pfectum, qui n' à S. Thoma 2do contra gentes Chorion inter poãs cognoscitiuas Spirituales & naãles nuncupat̃ hinc

116 Infertur 4. à Solo intellectu cõg humano fieri unle foãle pfectum, superior enim is é divinus & Angelicus ob suam pfectionem in cognoscendo duntaxat cognoscit etiam rei, cognoscit simul in ipsa varietatem accidentium & multiplicitatem individuorum. Inferior aũ poã cognoscitiua naãlis nempe sensus licet aliqualiter, confusè obm cognoscat, tñ ob suam dependentiam à naã & conditionibus naãlibus n'

prescindit ab accidentibus ñ dividuantibus loci & temporis, qđ tñ requirit ad faciendam ũle fŏale ꝑfectum de quo nobis hic sermo. Imꝑfectum tñ quoddam & mãle. ũle ꝑt frĕi à poá sensitiua aut uolitiua qá naá ut obijcit actui poá uolitiuo aut sensitiuo, hĩt aliquam unitatem ñ quidem cõnem fŏaliter, qá illa unitas prouenies à tali actu ñ reddit naam fŏaliter cõmunicabilem & prædicabilem de pluribus, sed solum cõnem mãliter qá illa unitas cadit in aliquam naam seu naas, quę ex se re ipsa cõmunicabilis multis sit.

Infertur 5to: ad ũle in cõndo hoc requiri: 1. ut insit saltem poá multis, ꝑ identitatẽ cum ipsis ad quam scilicet sequit affirmabilitas, quadecaá nec áa existens in pluribus partibus corporis ꝑ unionem, nec corpus Christi existens in pluribus locis ꝑ Replicaónem, nec Deus existens ubiq ꝑ immensitatem ŝt ũle in cõndo, respectu illorum quibus inest, 2do: ut insit multis ñ solum collectiue, sed ñ distributiue acceptis, Et ideo excreitus ñ ẽ ũle, respectu plurium militum. 3tio: Vt ñ significet inesse multis solum ꝺum sui partem aliquam sicut oceanus pluribus inest guttis. 4to: ut insit cum reali diuisione & multiplicaóne sui qualiter ñ inest tribus Personis naa Diuina, quę proinde ẽ singularis ñ ũlis

Quæstio IIII.

De Vniuersalibus seu Prædicabilibus in Pærti.

Prædicabile ut sic definit qđ ꝑt de pluribus ꝑdcãri, 2o. assignauit ꝑdcabilia Porphyrius in hoc tractatu de 5e uocibus, Genere Specie, diffa, Accidente, & Proprio, quę cõmiter ũlia & prædicabilia dicunt. Tractatum hunc Isagogen seu introductionem nuncapauit, eo qđ ũlissima imo necessarius sit ad scias bene paiendas. Porphyrio consentiunt passim studiosi, defenderter nec plura, nec pauciora dari ꝑdicabilia ẽ numeratis 5o. nos prius de Singulis agemus, quibus examinatis subijcimus sententiam nostrã de diuisione hac an sit adæquata nec ne

§ II.

De Genere Vtrum bene definiatur à Porphyrio.

Prænot. I. ꝑpliciter posse Genus accipi primo enim nomine generis significat aliqua multitudo ab uno Progenitore uel Patria descendens, sic à Romulo Romani, a Jacob optime dicit genus Jacobum, 2do accipit pro naali principio generationis, sicue ian principiate nt Pater nicę Patria, à qua collecti hĩc ducit originem, in hac acceptione ccaitur Poeta

Mantua me genuit. — — — —

id ẽ Genere sum Mantuanus, sic cõmiter dicimus eẽ Hispanum aut Polonum genere ꝑtio, ad nostrum institutum accomodate, sumit genus sub ratione prædicabilitatis sic acceptum ẽ id ẽ mente Porphyrij, cui supponuntur Species, de genere sic sumpta agens.

Prænot. II. Genus Logicè & in ultima acceptione sumptum dividit in Suprema cui omnia reliqua subijciunt & ipsum nulli subalternum cui subijcitur alia, & ipsa quoq, alteri subijcit, Infimum qđ subijcit aliis generibus ipsa u. nullum subijcit sed tm recies quale ẽ áal.

Prænot. III. Prædicari in purum quid ẽ ꝑdcari cõliter, & ꝑ modum ꝑ se stantis hinc quiditas uocat eẽa rei, Prædicari in purum quale ẽ ꝑdcari accidentaliter & ꝑ modum adiacentis, ꝑdcari in quale quid ẽ ꝑdcari cõliter, & simul ñ per modum

adiacentis. Illud am̄ prædicat p modum p se stantis quo respondet ad interrogaõ
nem quid sit illa res, ut si interroget quid sit Pr̄s bene respondeo ē substantia, est
hoc illud u. prædicat p modum adiacentis, quo respondet ad interrogaõnem qualis sit illa res
ut si interroger qualis sit Pr̄s, bene Respondeo ē risibilis ē Sapiens, &c: his Prænota.

4 Dico Genus ē quod pdcat de pluribus Specie differentibus in quid ē Porphyrij Cap. 2.
& coõnis displicet tñ hæc dfnio Ariagæ Disp: 6 Logicæ Sect. I n. I. & quibusdam
recentioribus, pp raõnem quam ubi de Specie egerimus afferam, & alias leves difficulta
tes quæ immerito ab ea sustinenda avertere dñt, cum eam sustineat D. Thomas & antiquio
res coõniter. Addunt aliqui cum Ariaga incompletè Sed Supfluè, nam eo ipso qd prædi
cet de specie differentibus prædicat incompletè, seu ut pars eēciæ Metaphysicæ, n̄ u. ut
adæquata eēcia Metaphysica, si enim prædicaret ut adæquata eēcia Metaphysica, eo ipso im
plicaret ut de pluribus Specie diffbus prædicet cum repugnet ut plura Specie differant
& nihilominus adæquatè in eēcia conveniant, gō eo ipso qd de de Specie differentibus
prædicet pdcat ut pars seu incompletè adeoq supflue addit ly Incompletè.

5 Dfio itaq data optima ē cum conveniat omni & Soli definito illudq adæquatè ex
plicet p genus & diffam. Quod conveniat oī definito seu omni generi pāti patet, con
venit enim tam Supremo, quam subalterno & infimo cum omnia prædicent de Specie
differentibus in quid. Quod m̄ Soli generi conveniat & n̄ aliis Speciebus prædi
cabilium pt̄ p explicaõnem Singularum partium dfnis. Dicitq itaq primo qd prædicat
de pluribus, hoc ē qd aptum ē prædicari, & ponitur loco generis, qd convenit cum reliquis
prædicabilibus. Dicitq ido de Specie differentibus p qd differt à Specie, quæ Solū
de numero differentibus prædicat. Dicitq tandem in quid p qd differt à diffa, quæ
prædicat in quale quid, Item ab accidenti & proprio qd pdcat in quale, gō convenit So
li generi.

6 Obj I Dfio dt genere & diffa constare, Sed genus ut sic n̄ ht aliud genus Supra se, gō de
finiri n̄ pt. min. pt̄. qā Genus ut sic continet sub se omnia genera, Sicut aāl ut sic omnia
aālia. Ergo n̄ ht supra se genus. R. C. maj: D. min: n̄ ht Supra se genus quod sit genus
quidditative, seu de cujus raõne & eēcia sit conceptus generis N. min: n̄ ht genus
supra se qd sit denominativè genus seu extrinsecè dependenter ab actu intellectus
C. min: & N. cqm. Prædicabile gō qd ponitq in dfnē generis ut sic 2ter sumi pt
I. quidditative dum sua eēcia, quæ in dfnē ipsius ponit vg. qd pt de pluribus dia
ido: denominative n̄ purè dum eēcia, Sed simul dum aliqua quæ illi accialiter con
veniunt dependenter ab actu intellectus illud se Solo considerante, tale ē raõ gene
ris, hæc enim n̄ ē de eēcia pdicabilis ut Sic, alias eēt de eēcia cujuslibet prædi
cabilis qd ē falsum, sed illi convenit extrinsecè dependenter ab actu intellectus
quo concipit dum sua eēcia purè, n̄ am̄ consequitq unitas quædam respiciens
plura Specie, quæ dicit genericitas, & denominat illud genus, Sicut dictum ē
de uñli. Iam gō primo modo sumptum pbile ponitq in dfnē generis, & ē Su
perius ipso, n̄ u. ido modo qā Sic ē inferius ut dicetq statim; Sicut aāl ponitur
in dfnē hoīs n̄ dum denominaõnem extrinsecam generis, quam ht dependenter
ab actu intellectus, alias de eēcia hoīs eēt, eē genus qd falsum ē, ideo po

nitur aāl quidditative

pt aal quidditatiue, seu idum hoc quod e esse principium sentiendi.

Dices primo: id quod e denominatiue genus e denominatiue pbile, sed pdcabile n e denominatiue pble, go neq denominatiue genus, Major e vera, qa sicut quod e denominatiue album e denominatiue coloratum sic quod e denomte genus e dntiue pdcabile, cqa similiter bona, qa sic se ht genus ad pbile sicut album ad coloratum, min. am pt nam hec pdcao, pbile e pbile e eelis, go pbile n e denominatiue & extrinsece pbile, adeoq nec genus go genus n habebit genus. Rx C. maj: D. min: pdcabile n e predicabile denominatiue tm C. min: m N. min: & cqm. idem pdcabile pt ee & quidditatiue & dntiue tale, qa cum pbile quidditatiue sumptum sit in hoc & illo pbili inferiori, rg. genere specie &c: sicut aal in hoc Leone &c: pt considerari in cooni abstractum ab inferioribus quam abstractionem consequitur quedam unitas respiciens illa inferiora, & sic dici pt ab illa unitate denominatiue pbile de illis inferioribus que cum specie differant, erit pbile de specie differentibus ac proinde genus. 7

Dices 2do: id qd e album quidditatiue, n pt ee album denominatiue, go nec qd e pbile quidditatiue pt ee pbile denominatiue. Rx C. ads N. cqm, Disparitas e qa album quidditatiue includit foaliter albedinem & qa sic sumptum, n pt informari alia albedine, recepta in albo ut albo, ideo n pt denominatiue ee album cum albedo n denominet, nisi cui intrinsece inhaeret, At u. qd e quidditatiue pbile, pt cognosci alia cgne abstractiua & dependenter ab illo fieri dntiue pbile ut explicatum e. 8

Obj 2do: Si genus ut sic definiret eet species & n genus qd e falsum, cqr n pt definiri, ads pt. Species enim e que constat genere & diffa, sed quod definit constat genere & diffa, go. Rx D. ads esset species ~~predic~~ subjcibilis seu contenta sub pbili ut sic C. ads eet species pbilis hoc e pbile parte de pluribus numero diffbus, qd e idum pbile N. ads. ad pbm dico species predicabilis ultra hoc qd constet genere & diffa dt ee pbile de pluribus solo numero diffbus, qd n conuenit generi ut sic, go adhuc e dtum genus primum pbile a specie 2do pbili. 9

Obj 3tio Si predicabile eet genus respectu generis ut sic & aliorum predicabilium rao generis ut sic predicaret de ipso in quid seu eeliter, qa de omni genere parti predicat genus ut sic eeliter tam de suis inferioribus. Ex quo Infertur 1. go rao generis conuenit quidditatiue pbili ut sic & n denominatiue tm sicut rao aalis hoi conuenit quidditatiue. Infert 2do: go omnia pbilia sunt genus & possunt pdri de pluribus diffbus specie. pt hec cqa quid quid e de eetia superioris e de eetia inferioris, sed de eetia pbilis ut sic e genus nam de ipso pdcat in quid, go genus erit de eetia omnium de quibus predicat pbile sicut qa aal e principium sentiendi, ubicunq reperitur aal & de quocunq predicato predicat n principium sentiendi. Rx D. ads Si pdcabile ut sic quidditatiue e genus, rao generis e de eetia pbilis ut sic C. ads Si pbile ut sic n quidditatiue sed denominatiue erit genus N. ads D. m cqs, go rao generis idum id qd genus ut sic dicit de maali & in recto pdcat in ~~rect~~ quid de pdcabili ut sic C. consequent. 10

gō raō generis ut sie tam 2dum id quod dicit in recto & de maāli quam qd
dicit in obliquo, pdcat in quid de pbili ut sie N. cqr, & cqr D. utrumq illaōnem.

11 Dico itaq & do regulam generalem in oibus concretis accialibus, qualia sunt ge
nus species &c: pdcat identicè tm id quod important de maāli seu in recto
n u. m id quod important in obliquo, nam obliqui n dnt identificari recto, quidquid
sit an debeant identificari inter se, maāle am horum concretorum e naā pbilis, foāle
u. seu obliquum e modus ille in quid quale de specie uel numero diffbus &c.
Ex quo clare infertur in pdcaone qua genus pdcat de pbili, prdicat identicè
tm naā pbilis, n u. ille modus in quid de specie diffbus, idem e sentiendū de spe
cie diffa &c: quē similiter cum prdicent de pbli identicè sola naā pdcat mo
di u. accidentaliter tm p modum foā adiacentis, sicut qdo pdcat de Petro albū
solum rectum pdi identicè affirmat de Pro, albedo u. accidentaliter.

12 Hinc facile solues plm illaōnis 2dē, D. maj: 2dum dicta qd e de essentia
superioris quidditatiuè & intrinsecè, e de eētia inferioris C. maj: quidquid e de
essentia superioris denominatiuè & extrinsecè N. maj: simil. D. min. Sed de eētia
pbilis e genus quantum ad maāle & rectum generis C. min. quantum ad obliquū
N. min. uel aliter, sed de eētia pbilis sumpti quidditatiue e genus N. denomina
tiuè sumpti N. min. & cqr, qā n quidquid conuenit superiori denominatiue &
extrinsecè, statim conuenit inferioribus ut patet exemplo adducto aālis, cui compe
tit eē genus & tn homini contento sub animali, n competit eē genus, raō e ex
dictis qā licet aāli competat eē genus, competit tn denominatiuè solum & ideo n
competit inferiori, qā u. raō principii sentiendi conuenit quidditatiuè & intrinse
cè aāli. ideo conuenit omni contento sub aāli. Similiter gō licet conueniat pbi
li ut sie eē genus tn qā denominatiuè illi conuenit, quantum ad id quod genus
importat in obliquo, ideo n de quocunq inferiori pbili dicit genus quantū ad obli
quum generis, quod e eē pdcabile de pluribus diffus, speciē inquis.

13 Hinc explicat optimè cum genus ut sie sit pbile particulare, quomodo ab illo &
reliquibus pbilibus partibus abstrahi poit pbile ut sie, & sie ijs eē superius in hac
raōne, item cum pbile ut sie sit m denominatiuè & extrinsecè genus explicatum quo
modo ab illo & alijs pbilibus partibus abstrahi poit raō generis ut sie ac proinde in
hac raōne eē superius pbili. Explicat 2do: quomodo genus ut sie sit superius &
simul inferius pbli ut sie, similiter quomodo pbile sit superius & inferius genere ut
sie sine cōctione; qā id contingit sub diuersa raōne, nam pbile ut sie sumptum in
trinsecè & quidditatiuè, e superius quolibet pbili parti & cqr m genere ut sie qd
e pbile parte, sumptum u. denominatiuè, seu in raōne generis e inferius genere
ut sie sub quo continent oiā reliqua genera, similiter genus ut sie in raōne generis
e superius pbili denominatiuè sumpto, genus u. in raōne pbilis e inferius pbili
quidditatiuè sumpto, adeoq sub diuersa raōne, unum alio superius & inferius.

14 Dices genus ut sie in raōne generis e prdicabile, ac proinde inferius prdicabi
li, sed m in raōne generis ut sie e superius prdicabili, gō in eadem raōne generis re
spectu ejusdem pbilis superius & inferius. R. C. maj: D. min. m in raōne generis est
superius prdicabili quidditatiuè sumpto N. denominatiuè sumptum ut quoddam genus

é C. min: Simili: D. cqs gó in ratione eadem generis respectu ejusdem pobilis diuersimodè tn Sumpti é Superius & inferius C. cqm, respectu ejusdem pobilis eodem Modo Sumpti N. cqm. Vt enim genus é inferius prædicabili pobile Sumitz quidditatiue, ut am genus é Superius prædicabili, pobile Sumitur denominatiuè, adeoq in diuersa ratione.

Instabis ad plura se extendit pobile ut sie, quàm genus ut sie, gó genus ut sie 15
n é Superius pobili ut sie, R. C. ads N. cqm, ut enim illo sit Superius Sufficit Si in aliqua ratione contineat sub ipso, licet n in omnibus, ac proinde n patebit latius pobili Simpliciter sed tm idum quid.

Obj. 4. Si pobile ut sie eét genus ad 5 pobilia, eét Superius & inferius, n tm 16
genere sed m se ipso, sed hoc eé n pt gó. major pz nam qd é Superius aliquo é Superius omni sub illo contento, rg. qd é Superius hoé, é Superius contentis sub hoé sed pobile ut sie é Superius genere ut sie, gó m é Superius omni ~~gene~~ contento sub genere ut sie, ac proinde se ipso, cum ipsum contineat sub genere ut sie in ratione generis, Similiter genus ut sie é Superius pobili, gó é m Superius omni contento sub pobili, sed genus ut sie cum sit pobile, continetz sub pobili ut sie, gó genus ut sie é Superius genere ut sie, ac proinde se ipso inferius & Superius. gó. R. N. maio: ad pbm D. maj: qd é Superius aliquo é Superius omni contento sub illo in ea ratione in qua continetz sub illo C. maj: in alia quacunq ratione é Superius illo N. maj: Simili. D. min: sed pobile quidtauè sumptum seu in ratione pobilis é Superius genere C. min:, dentiuè sumptum & in ratione generis é Superius genere N. min Simili: D. cqs gó é Superius omni contento sub pobili in ratione pobilis C. cqm, é Superius in quacunq alia ratione N. cqm, Simil: dissolue oem Senem ppnu de genere. Pobile gó ut sie é Superius omni pobili parli, & omni contento sub pobili parli, in ratione pobilis, n u. contento in aliis rationibus, gó licet pobile ut sie, contineat sub genere ut sie, n tn continetz in ratione pobilis, sed in ratione generis, ideo n continetz sub se ipso. Simili: genus ut sie é Superius omni genere parli, n u. genere ut sie, adeoq se ipso, qd genus ut sie n continetz sub genere ut sie, uel sub illo contento in ratione generis sub genere ut sie, licet enim pobile sit sub genere ut sie sub quo continetz ipsum genus, n tn pobile in ratione pobilis é sub genere sed in ratione generis, in qua ratione genus n continetz sub pobili, adeoq ex hoc capite, nec sub se ipso. R. ido: licet idem eét se ipso inferius & Superius, id n eét inconueniens sub diuersis rationibus. Sicut n é inconueniens qd idem sub diuersis rationibus sit se ipso prius & posterius, rg. Ens sub ratione entis, é prius se ipso ut é unum, & sub ratione unius é posterius se ipso ut é ens. deniq id accidit in omni re cujus proprietas n distinguit realiter ab ipsa, ut in homine respectu risibilis &c:

Dices Species pt pdcari de Specie differentibus, gó n solum genus ads patet 17
in Species subalternis. R. D. ads Species subalterna pt pdcari ut Species é de differentibus Specie N. ads, ut genus é C. ads & N. cqm, nam ut é Species subijcibilis seu respectu generis, nec é unlis nec pobilis foaliter, Sed solum respectu inferiorum é pobilis, quo cum Specie differat é pobilis ut genus.

18 Obij 5to: 2de Substantiæ (iuxta Alem cap. de substantia) significant quale quid sed genera sunt 2de substantiæ iuxta eundem ibidem, ergo genera sgcant quale quid ergo pdcant in quale quid, non u. purè in quid - Confir: qa hæc pdcatio albū est coloratum est pdcatio generis sicut hæc, albedo est color & tn̄ coloratum pdcat p modū adiacentis & cqr in quale, ergo genus pdcat in quale quid. Rx. 2de substantiæ (quæ sunt genera & species) sigcant quale quid respectu naæ & qualitatis cum qua re aliter identificant N. 2de substantiæ respectu & comparatiuæ ad primas (quæ sunt indiuidua) sigcant quale quid C. maj: qa respectu suppositi seu indiuidui oīs foa ht se ad modum qualitatis, in hoc tn̄ est discrimen inter genus & diffam, qd licet ambo importent foam, genus tn̄ importat illam ut determinabilem ad modum maæ, & primi fundamenti, & ita quoad rem & modum pdcat in quid dam u. diffa importat illam p modum determinantis, adeoq saltem quoad modū pdcandi prædicat in quale, ad Confir: Rx hæc pdcatio album est coloratum, est pdcatio generis, si ly coloratum sumatur comparatè ad sbm seu suppositum sustentans albedinem N qd sit pdcatio generis est enim tm̄ pdcatio accidentis, sicut hæc corpus est coloratum, si coloratum sumat comparatè ad album C. sed N. qd prædicet in quale de ipso, sicut color, non in quale sed in quid pdcat de albedine.

Colli: quæ hic dicta sunt de dfne generis proportionaliter dicenda ee de dfne aliorum pdblium.

§ II.

An genus poit saluari in una specie.

Sensus quæstionis est an pdm aliquod, poet hre raonem generis, nisi non eet prædicabilis, nisi unica species sub ipso.

19 Dico: Repugnat ee genus sine pluribus speciebus saltem possibilibus, est coonis quam tenet S. Thom. I. Post. 12. ubi sic ait: non est possibile inuenire aliquod genus cujus una tm̄ sit species, genus enim diuiditur in species, p oppositas diffas; oportet am si unum contrariorum inuenitur in naa & reliquum inueniri ut pte in Phylosophoz de cœlo. hæc ibi. Vli simul probat conclusionem nostram, quam desumptis ex Alé 4 Topicorum cap. 3, & textu 10. 3 Metaphy: Rao conclusionis est qa genus in aliqua specie est pdm magis coone, quam diffa, sed eo casu ubi unica eet species possibilis repugnaret pdm magis coone quam diffa, ergo repugnaret genus. Major patet min. pt illo casu aal rg. Æque cum tot conueniret cum quot raale, & à tot differret, à quot raale, cum non eet possibile ex supposito nisi aal raale, ergo non eet magis coone unū pdm alio. ads patet, nam à non aalibus p utrumq differret & cum aalibus p utrumq conuenirent, cum supponant non ee alia aalia, quam raalia, ergo inter se conueniunt tam in aali quam in raali, ergo à tot differret p aal, quot p raale. & cum tot conueniret p raale, cum quot p aal, ac proinde non eet magis coone aal raali, ergo nec genus. Confir: genus ex dfne & eetia sua est pdbile de pluribus diffus specie, sed eo casu non ee prædicabile de pluribus differentibus specie

ergo non eet genus. hinc

Infertur illo casu n̄ eē aliquid quod aāl componeret aliquomodo cum raāli, raō ē qā 20
n̄ realiter, cum nec defacto componat realiter, utpote quæ realiter idem sunt, ad compositio-
nem am̄ dstanem partium unitio requiritur, nec m̄ raōne, qā m̄ sic n̄ eēt dstā, sicut de-
facto n̄ ē dstum aāl ab aāli, nec raāle à raāli, raō ē qā ideo aāl defacto dstum ē
raōne à raāli, qā aāl ē principium sentiendi, raāle discurrendi foāliter, sed eo casu
utrumq eēt principium tam discurrendi quam sentiendi foāliter, gō. min. pt. ideo defa-
cto aāl ē principium sentiendi foāliter n̄ raāle, qā foālitas aālis reperitur in aliquo
supposito, in quo n̄ reperitur raāle, sed eo casu, ubicunq reperietur una foālitas reperi-
retur & altera, gō nullum eēt fdtm̄ dstgdi eas foāliter, ac proinde n̄ eēnt dstæ foāliter
adeoq nec componere foāliter aliud.

Obj.: Etiam eo casu, hæc pdcaō hōō ē aāl eēt generica, gō aāl eēt genus, ads pt 21
eēt enim in quid incompleta cum n̄ exprimeret totam eētiam hōis Præterea n̄ esset
diffæ, qā n̄ eēt in quale quid, nec Proprij, aut Accidentis, cum sit eēle hōi aāl.
R. N. ads, ad pbm̄ dico futuram pdcaōnem diffæ, eo enim casu aāl eēt idem m̄
foāliter cum raāli licet n̄ exprimeret raāle, sicut defacto ē uiuens, substantia, & præ-
dicaret in quale quid, qā pdcaretur pmodum determinantis, aāl enim eo casu eēt deter-
minans raōnem uiuentis magis coōnem, sicut defacto raāle ē determinans raōnem
aālis, ac proinde eēt in quale quid; & hōō eo casu definiri deberet, ē uiuens
aāl, uel uiuens sensitiuum, uel uiuens raāle; qā eo casu oīa idem essent.

Dico II. Species subjicibilis saluari pt in uno individuo, dummodo sint possibiles 22
plures species sub eodem genere, ē D. Thom. loco citato dicentis; Vnica am̄ species, di-
uiditur in diuersa individua p diuisionem naæ, contingit am̄ totam naām alicui spe-
ciei proportionatam, ab uno individuo comprehendi, & tunc n̄ ē nisi unum individuum
in una specie, idem ht in primo sentiarum. raō ē, qā si eēnt plures species sub eo-
dem genere, licet n̄ eēnt plura individua, uerè haberent pdā generica & diffālia.
gō poēnt uere componere speciem & naām specificam, licet n̄ eēnt plura indiui-
dua sub illa specie, Confir: qā hoc casu, licet n̄ eēt pobilis illa species, atta-
men eēt uerè sub genere, adeoq eēt subjicibilis & constaret pdis magis & minus
coōni, hoc ē genere & diffā, gō eēt species, nam species subjicibilis & uniuersim
species, nihil aliud ē quam naā constans genere & diffā, gō cum hæc hret eo
casu eēt uere species qd am̄ constaret genere & diffā patet, nam si Adamus rg.
solus fuisset possibilis, dummodo fuissent alia aālia possibilia, n̄ minus eo casu
in raōne aālis conuenisset cum aālibus ac defacto, & in raōne raālis differ-
ret ab oībus, gō habuisset genus & diffam, adeoq fuisset species humana.

Quæres I. quopacto genus ht se instar maæ, & diffā instar foæ, R. ex eo 23
qd sicut maā ē indifferens ad foās diuersas, sic genus ad diffās. 2do: sicut
maā ē ex se quid indeterminatum & determinabile p foām, ut sit ens quoddā
certæ speciei physicè, sic genus ē quid indeterminatum & determinabile p diffā
ut sit species & eētia Metaphysica infima.

Quæres II. quopacto in rebus compositis ex maā & foā desumatur genus ex 24
maā, & diffā ex foā? R. Ex S. Tho: prima part. q. 3 A. 5, hoc n̄ ita intelligē-
dum eē, acri id sit genus qd ht raōnem maæ realiter, & illud diffā, qd ht
raōnem foæ, sic enim daretur genus realiter dstum à diffā, nec fierent unum indi-

uisibile, sed unum compositum physicum, sed sic intelligendum e, qd genus rg. aal desumitz ex maa & gradu foe rg. aae qui e sensitiuitas, raale u. denominatur ex maa & gradu foe seu aae raalis quo ipsa e raalis; Eodem modo discurrendum de aliis generibus, uiuente, corpore, &c: & earum diffis; in rebus am simplicibus & n compositis physice in eetia, qualia sunt Angeli, aa raalis, Genus e ipse idem gradus & foalitas quae e magis coonis, & reperitur in aliis suppositis m specie dstis; diffa u. e gradus minus coonis, rg. in Angelis & aa raali, substantia e genus, diffa uero quâ differunt à substantiis n intellectiuis e gradus intellectiuus; diffa u. quâ differunt ab aliis intellectiuis e major uel minor uelitas in cognoscendo, Ex quibus:

25 Infertur I. Genus in rebus compositis ex maa & foa, n e quid diuisibile sed compositum realiter simili & diffa. Rao e qa genus in his rebus e maa simul cum aliquo gradu foe, diffa u. e eadem maa cum alio gradu ejusdem foe, qa gradus habent se instar foalis in concreto generis, & diffe, maa am & foa distinguunt realiter adequate, & sunt unum solum compositione, go tam genus quam diffa in rebus compositis ex maa & foa sunt quid compositum, realiter & n indiuisibile.

26 Infertur II. Genus adequate sumptum, scilicet tam cum maale quam foale similiter & diffa adequate sumpta, sunt idem indiuisibile. Rao e qa genus e maa & foa diffa similiter e eadem maa & eadem foa, indiuisibilis realiter, & cum diuersos gradus foaliter: maa am & foa simul sumpta n dstgnt realiter à se ipsis simul sumptis, go genus & diffa adequate sumpta sunt idem realiter sine dstne, adeoq indiuisibile quod

27 Infertur III. Genus inadequate sumptum seu cum qd includit maam, dstguitur realiter à diffa, cum qd hec includit gradum foe. Rao e qa sic sumpta, genus & diffa sunt ipsa maa & foa sed maa & foa realiter dstgnt, go qdo dicitur qd genus sit realiter idem cum diffa, & n dita, intelligendum e de genere & diffa adequate sumptis, ut explicatum e illaone cda. Similiter qdo dicit genus & diffa distingui solum abstractiue, & foaliter ita ut unum n sit in concepto alterius foali intelligendum e de genere & diffa cum id qd dicunt de foali seu cum gradu foe ejusdem realiter identificatos, & raone dstos, rg. aal & raale cum gradum animae sensitiue & raalis.

28 Infertur IV. Entia maalia & immaalia, qualia sunt Angeli & aa raalis, differunt n tm specie sed m genere. rao e qa entia maalia, quae hnt maam & foam hnt genus constans ex mae & foe gradu. Immaalia u., n hnt talia genera sed solum foalitates magis coones, subeuntraonem generis ut explicatu e immediate ante illa: I.

29 Infertur V. Corpora coelestia & sublunaria differunt m genere si corporum coelestium maa e diuersa specie à maa sublunarium. rao e qa hnt tam foas quam maas ex quibus desumitz rao generis diuersae raonis & speciei, & genera quae constant ex mais diuersis erunt diuersae raones. quae omnia desumpta ex Ale 10 Meta. ubi docet corruptibile & incorruptibile genere differre, adeoq supponit diffam generica consistere in disconuenientia mae, idem docet 7 Meta: 28 S. Thom. ibidem, & prima parte quaest. 3 Art. 3 & quaest. 66 art. 2.

§ III.

Aliqua ~~genera~~ dubia circa naam generis resoluunt.

Quæres II. quomodo genus sit pars, & quomodo totum in compositione Metaphysica? 30
Ante Rñ Prmoto. I. Vnam eandemq; rem posse eé simul partem & totum sub diuersa rõne, Pró enim rg. erit in se totum quoddam comparatus tñ cum aliqua coõnitate uel exercitus é pars illius, ita & rõnalia humana é quoddam totum, in rõne rõnalis & tñ é pars respectu hujus concreti hoé, in quo includitur subsistentia.

Prmoto 2. Totum posse dupliciter accipi Physicè scilicet & Metaphysicè, totũ physicè illud dicitũ qd ex partibus physicis conflatũ sine illuõ totum nit eõle, ut hoé ex aãli & rãali & corpore, siue integrale homogeneum, ut aqua ex pluribus guttis aquæ, siue heterogeneum, ut corpus ex capite manibus pedibus &c. Totum Metaphy: é quod constituitũ ex partibus eõlibus p intellectum inter se distis ut hoé ex aãli & rãali. Jam ad quæstionem. 31

Respondeo: Genus eé partem Metaph: actualem Speciei, Totum aũ potestatiuum, siue poãle respectu ejusdem, rãe primæ partis é, qã Species rg. hoé n tñ dicit aãlitatem sed n rãlitatem, tam partes Metaphy: ex quibus componitur, gé genus erit pars actualis Speciei qd ipsum pt, qã in cognoscenda Specie hoíi 3 repeniunt, 1. actus quo cognoscit aãl, 2do: actus quo cognoscitur rãle, 3tio: quo cognoscitur totus hoé. Prima cgnõ é generica qã representat rãnem coõnem pluribus differentibus Speciei, rg. hominem &c: 2da dici pt diffalis, qã Solius hoíi é propria, p quam à cæteris rebus distguit. 3tia Specifica, qã integram eõiam hoíi complectitur, quæ é eõliter de pluribus numero diffbus, prædicabili, respectu gé hujus 3tiæ cgnõ genus optimè dici pt pars actualis Speciei, qã ex eo componit & diffa, nempe ex aãli & rãali, & rãe ulteriores é qã compositio nihil é aliud quam simul positio aliquarum rerum, ex quibus positis totum constituit, gé cum Speciei sit totum quoddam actuale n pt concipi sine genere & diffa, nam eõia Speciei consistit in utroq; conceptu, videlicet generis & diffæ. 32

Dices, genus é pars Speciei, uñ respondisti gé genus n pt prædicari de Specie, cqã pt. qã nulla pars pt poni in recto de suo toto, n enim uerum é dicere hoc é corpus, hoé é aãl, gé genus n pt poni de Specie. Rñ N. qm, ad pbm dico, illam eunctere n posse fieri prædicationem totius in recto de parte in compositi physici, quorum partes realiter distant, at u. in compositis logicis bene pt fieri talis prædicatio, qã in compositis logicis partes à parte rei identificantur.

Rãe rãe partis respondeni é, qã aãl rg. latius patet quam hoé, gé genus erit quoddam Potestatiuum respectu Speciei. Dixi quoddam, n enim genus é totum quoddam potestatiuum physicum, qã é idem physicè cum Speciebus ac proinde n fit ad eas prædicandum physicam, genus gé é totum potestatiuum logicum seu p intellectum, n quod potest componi ex Speciebus, nunquam enim rãe Superior componitur ex inferioribus, qã tota eõia Superiori concipi pt mõ n concipiãr rãale, Sed qã actu confuso generico plura in congregatim sine ulla distõne ponuntur ac proinde, genus sub rãne pobili é totum respectu Speciei, id ipsum ulterius pt, genus dum eam rãnem é totum respectu Speciei dum quam respicit Speciem tam partem, Sed respicit Speciem tam partem dum rãnem pobilis, gé genus dum rãnem pobilis é totum potestatiuum respectu Speciei, major data é, qã totum ut totum dicit relãnem ad suas partes min. pt. Species respicit genus ut totum dum rãnem pobilis, gé n genus respicit 33

speciem tam partem dum rationem pdicabilis. ad pz: Species ut subjicit genere e pars sed pars quae subjicit respicit totum pdicabile, correlativa enim sunt, scilicet pars & totū ac proinde subjectibile & pdicabile, go species cum sit pars subjectibilis respiciet genus ut totum dum rationem pdicabilis.

34 Dices: hinc sequetur, qd genus n' aliter dat totum respectu Speciei quam pars illius in poa, hoc dia non dt, go. Rx C. sqlm nam genus n' aliter e' potestativum, quam prout pdicabile respectu Speciei quae ut pars generi subjicit, sed genus e' pdicabile foaliter, ut pars in poa, go genus n' aliter e' potestativum totum, respectu Speciei, quam sit pars ejus dō in poa, min. pz, qa genus e' pdicabile in quid incomplete, similiter & species illi incomplete subjicit qa genus n' continet integram eam Speciei sed partem, go genus e' foaliter pdicabile, prout e' pars Speciei. Pz.

35 Quaeres II. An Genus pdicat immediate de individuis arto Rx Individuum aliud e' completum incompletum aliud, Completum e', go constitutū p conceptum Specificum, & quatenus sic constitutum concipit rq. Pz, incompletum e', qd completur quidē in re, & ex parte objecti p conceptum Specificum, & qu. n' concipit tm dum illum totum, sed duntaxat dum unam rationem eam concipit, & n' concipit ex parte actus dum alteram rq. hoc aal. Vnde divisio individui sic pt clarius proponi: Individuum aliud e' complete cognitum aliud incomplete cognitum.

36 Pronto III. Vim quaestioni in hoc proritam: Genus definitur e', go sitio go pdicat de pluribus Specie differentibus, si itaq genus pdicat de individuis, quaestio e' an de illis pdicet ut Genus, & an immediate, an u. tm mediate.

37 Rx itaq genus de individuis completis n' pdicat immediate sed mediate, de individuis u. incompletis seu incomplete cognitis pdicat immediate. Ratio primi puncti Rxis e', Quia quo immediatius pdicari pt alia ratio eorum de individuis completis illud n' pdicat immediate, sed mediate de illis, atqui genera immediatius pdi pt alia ratione eorum de individuis completis, nempe species haec enim e' immediatior individui. Ergo genus n' pdicat immediate de individuis completis. Pro: Individua completa includunt & foaliter dicunt conceptum Specificum p quem constituit. go genus de individuis completis n' pdicat immediate. Ad pz patet ex Pmo. cqa pz. Gradus Supremus n' pdicat de gradu infimo includente aut supponente gradum medium, & quo gradus Supremus pdicat de infimo, n' enim pt ce immediata progressio de extremo Supremo ad infimum, ubi dat medium praecipue hic se ut quod qualis e' Species respectu generis, Tod individua completa sunt gradus infimi complectentes facilitor gradus medios nempe Specificos, go de illis gradus Supremus, nempe genericus n' pt immediate pdicari.

38. Ratio 2di puncti e'. qa quo video a longe aliquod aal, iudico illud ce aal qa aliquam aalis illi proprietatem convenire video, & n' possum iudicare, hoc aal ce hoem aut leonem, tunc cognosco clare rationem aalis tali individuo competere & n' cognosco rationem determinatam Specificam, go aal immediate convenit individuo incompleto, Ad 2 ex Pmo. patet cqa probat in casu enim Adi aal de nullo immediatius affirmatur & cgm quam de illo obo go n' cognoscit nec discernit

quoad Speciem, sed solum quoad sensaõnes vel alias proprietates aãlis. Deinde qdo
video 4 rg. individua aãlis, duos scilicet hoẽs & duos Leones, & explicitè cogno
sco eẽ aãlia, n̄ tn̄ discerno quę seu cujus Speciei, tunc ab illis 4 individuis abstra
ho immediatè raõnem coõnem aãlis quam illis omnibus eodem modo video convenire
Sed illa raõ ẽ generica, quę convenit pluribus diffbus Specie, g̃o raõ generica imme
diatè p̃t abstrahi ab individuis. Subsumo Sed raõ abstracta p̃t de illis imme
diatè p̃dcari à quibus immediatè abstrahitur, g̃o raõ generica p̃t immediatè de in
dividuis p̃dcari; cum poit ab illis immediatè abstrahi.

Obj. I contra I. punctum Rñis, Genus immediatè p̃dcat de Speciebus, sed individua 39
completa in Sentia tenentium precisiones foãles sunt Species, g̃o genus p̃dcat immediatè
de individuis completis. Rx C. Maj. D. min: Sed individua completa confusè cogni
ta sunt Species C. min: clarè cognita N. min: g̃o genus p̃dcat de individuis comple
tis confusè cognitis C. clarè cognitis N. cqm̃. & dico qd̃ individua confusè cognita
n̄ sunt iam individua, nisi pro maãli, foãliter am̃ sunt raõ coõnis Specifica.

Obj. 2: contra 2dum punctum Rñis ubi conceptus Specificus mediat, ibi n̄ predicatur 40.
immediatè genus de eo inter quod mediat conceptus Specificus, Sed in p̃dne generis
de individuo incompleto conceptus Specificus mediat, nam illud individuum confusè
h̃t raõnem Speciei, eo namq̃ ipso qd̃ subjiciat generi dt eẽ Species. g̃o. Rx D. maj:
ubi mediat conceptus Specificus confusus ibi n̄ p̃dcat immediatè genus de individuo
incompleto N. Vli mediat conceptus clarus Specificus C. maj: Simil. D. min: sed in
p̃dcaõne generis de individuo incompleto mediat conceptus confusus Specificus C. clarus N.
Sciendum itaq̃ ẽ qd̃ conceptus confusus n̄ efficiat ut raõ coõnis immediatè p̃dicet
de foãlitate confusè cognita, nam ab ea foãlitate quę latet seu quę confusè
cognoscit, ~~alias qdo aãl p̃dcat~~ raõ coõnis n̄ accipit denominaõnem generis aut
Speciei aut alicujus alterius p̃dbilis, sed duntaxat ab ea quę clarè cognoscit alias
qdo aãl p̃dcat de individuis incompletis predicaret m̃ hoc ipso immediatè de indi
viduis completis, imo de omnibus gradibus Superioribus cum in individuis incompletis
confusè cognoscant omnes raõnes individuales, adeoq̃ cognoscat Pr̃ Pli &c: m̃ 2dum
raõnem individui completi, oẽs quoq̃ gradus Superiores entis, substantiæ &c:

Obj. 3tio. Genus definitur eẽ id qd̃ p̃dcat de pluribus Specie differentibus, sed 41.
n̄ p̃dcaret immediatè de individuis incompletis, n̄ p̃dcaret de Specie, sed numero
diffbus, g̃o. Rx. Genus dfnit ꝑ p̃dcari de pluribus Specie differentibus, ad dstnẽ
speciei à genere C. ad exclusionem individui à p̃dne Generis N., Genus g̃o dfnit
ꝑ ordinem ad Speciem, n̄ qd̃ immediatè n̄ respiciat m̃ individua, sed qã differt
eẽliter à Specie ꝑ ly diffbus Specie. Quare am̃ ad meliorem explicaõnem naẽ
generis n̄ apponat ly & numero diffus raõ ẽ qã in dfnẽ generis ut certum Sup
ponit id qd̃ p̃dcat de Specie, eodem modo de individuis incompletis p̃dn̄.

Quę: 3tio cur Genus n̄ constituat duas Species p̃dbiles, unam quę de Speciebus 42
alteram quę de individuis immediatè p̃dcet? Rx ideo qã p̃dn̄ conveniens Speciei, con
venit m̃ individuis, ut rg. qã aãl convenit hoi, convenit m̃ Pr̃o Plo &c:

Quęres 4. an Genus sit nobilius & ꝑfectius diffã? Rx in modo p̃dicandi ẽno 43.
bilius & ꝑfectius, n̄ tn̄ in modo essendi: patet quoad primum nam p̃dn̄ in quid

ē modus pdēdi nobilior & pfectior quam modus porcandi in quale. Deinde Genus pdicaf p modum se stantis & absoluti, diffa u p modum adiacentis seu adiectivi patet quoad rem qa in modo essendi pfectior ē foa vel actus, quam maa vel poa ut apud oēs ē in confesso. Sed genus ē velut maa, diffa ē veluti foa, gō in modo essendi hic pfectior & nobilior illo.

44. Quares 4to: An genus sit prius Specie? Rx durōne n ē prius. nam genus ē idem realiter gō species, nihil aūt ē prius se ipso prioritate durōnis. Et tn Genus prius Specie in subsistendi cgā. nam à Specie valet cga ad Genus, secus à genere ad Speciem.

45. Quares 5to: An Genus posit pdn de suis diffis, & videt posse, cum bona sit hec pdō vāle ē āal. Rx tn negative, genus namq ut patet ex Superius dictis dl pdcari in quid de rāis substantiis aut habentibus se p modum p se stantis, diffa ām hnt se tm p modum adiacentis. predicta pdō vāle ē āal in rigore loquendo & in sensu foali ē malo, gō si in hac voce, vāle subintelligaf substantiuum aliqd & accipiaf ly vāle substantive n adiective, iam erit Species includens videlicet genus & diffām, ac proinde in dicta pone, predicabitur genus de Specie.

46. Quares 7. An rāo entis respectu substantie & accidentis posit ce genus? Rx Negative, rāo ē qa de rāone generis pfecti ē, n pōe pdcari de diffis dividentibus. Illud genus, si enim predicaref m de diffis, iam n tm in quid, sed m in quale quid & p modum adiacentis predicaref. cum gē ens de suis diffis posit pdn, sequit illud n ē pfectum genus sed prout diversimodē p't pdn, m ad diversa p't reduci possibile.

47. Quares 8. An Genus posit conservari in unica Specie. Rx Si Sumaf Genus māliter, se quoad physicam entitatem, aūt ut ē quoddam totum, continens pdicāla, oēq realem pfectionem, certum ē quod posit conservari in una specie, nam genus totum suam ēitatem, cōnicat speciei, & in Specie unica vīa pdā cētia generica reperiunf. Et de facto posit Generalem Rerum rectionem nāa āli in unica Specie humana conservabili. Sicut initio mundi Salton exiguo tempore in Solo Adam conservata fuit. Si u. Sumaf Metaphice seu Logice & tdo intentionaliter quatenus habilitor & p rationem ē totum quoddam potestativum continens pdā oēs species suas, seu quatenus ē possibile, exigit omnino plures Species Saltem possibiles, vel plura individua incompleta ad sui pfectionem & conservationem rāo est evidens ex Superius dictis in quibus toties inculcavimus ad rationem unius requiri infinitam multitudinem, hic tm notandum ē gō primum Rnis hujus puncti est proprium genus conservari in una Specie, aut Specie in uno individuo, Scilicet totam ēitatem speciei aut Specici ce in uno individuo) propriē enim loquendo aliud ē quarere, an genus posit conservari in una Specie, & aliud an Genus sit possibile de pluribus, aut de una tm speci.

§ IV

De Specie utrum bene definiatur a Porphyrio?

48. Species generali nre quatuor ad rationem facit institutu, sc̄at naām constantem genere & diffa ut explicabitur infenius. Dividit in Subjectibilem & possibilem, ad cum modum quō genus in Supremum & subalternum seu infimum. dicit Subjectibili respectu generis qō respicit ut quid Superius, dicit possibili respectu individuorum, quē respicit ut quid infenius. Predicabili Species dicī m solet infima, seu atoma & Specialissima, eo qō

n̄ habeat infra se aliam speciem; Sicut genus infimum dicit̄ qđ n̄ ht̄ infra se aliud genus, subaltema ám Species é illa, quæ ht̄ infra se aliam, & hbc é simul genus. Et̄ agemus de dfné utriusq hoc §.

Dico II. Species pbilis é id qđ de pluribus solo numero diffbus in quid pdcaf, Est Porphyrij cap. 2. & cōnis, addit à recentioribus cum Arriaga hꝝ completè scd Supfluè; eo enim ipso qđ pdcaf de solo numero diffbus in quid, pdcaf completè seu ut tota cētia qđ Supfluum é hꝝ completè, nisi forte ad majo: explicationem, cui pattt nra repugnat pdcāt de solo numero differentibus in quid quæ tn̄ sit incompleta, qđ necessario é completa, seu ut tota essentia cōnis sibi. Cui patet, si enim é incompleta seu ut pars cētæ uelut pars determinabilis quæ dicit genus & iam n̄ é de solo numero diffbus scd Specie. si ám é pars determinans quæ é diffa hbc n̄ é in quid, scd in quale quid alia ám n̄ daf qđ repugnat cū in quid de solo numero diffbus & n̄ cē completan scd incompletan. 49

Ꝝ iam p explicā: concluo dicit̄ primo qđ pdcaf seu aptum é pōni qđ ponitur loco generis, dicit̄ scd: de solo numero diffbus in quid qđ scīcat pōni cēlitor, ut tota cētia p quod differt à genere, qđ pdcaf de Specie diffbus adeoq ut pars essentiæ. Item à diffa quæ pdcaf in quale quid, similiter propria & accidentia quæ pdcanꝝ in quale. 50

Dico II. cum pōni de solo nro diffbus, & sit pdcāi completè ut patet in Proprio, nec n̄ pdcāi in quid sit similiter pdcāi de solo nro diffbus, quomodo qđ eo ipso qđ aliquid pdcāi in quid, de solo nro diffbus, pdcaf ut completa cētia? Ꝝ licet nec pdcāi in quid, nec pdcāi de solo nro diffbus seorsim ut pōni completè. Si tn̄ simul sumantur, eo ipso pdcanꝝ completè, nam pdcāi in quid, & pdcāi cēlitor p modum determinabilis cui Si addaf pdcāi, de solo numero diffbus, eo ipso censurqđ pdcāi completa, cum repugnet pdcāi cēli de solo nro diffbus incompleta, seu ut pars cētæ; ut ostensum é, qđ necessario ut tota cētia. 51

Dico III. Species ut Sic pdcaf de rebus Speciebus, rg. de Specie hōis Leonis &c. sed hæc differunt Specie, qđ Species pdcaf de Specie diffbus, qđ n̄ de solo nro diffferentibus, qđ Species n̄ differt à genere. Ꝝ D. maj: Species ut Sic pdcaf de eibq Speciebus collective accepti N. maj: Species ut Sic pdcaf de rebus distributivè acceptis C. maj: D. Simili min: Species qđ distributivè accepti, Specie differunt C. collectivè accepto N. min: & cū utraq; atq; supponitur eamdem, quod scilicet Species ut Sic, sit nra quædam abstracta, quæ de singulis Speciebus partibus prædicaf, sed Species ut Sic é collectio omnium Specierum partium; collectio ám sumpta collectivè, n̄ pdcaf de pluribus nro uel Specie diffbus, sed Solum de ipsa ponē æquali de æquali seu collectioni de collectione, n̄ ponē ūni cum extrinseco repugnet collectionem adæquatè sumptam eē ūne, Solum qđ quælibet Species in parti, seu ois distributivè pdcaf de numero diffbus, rg. Species hōis de hominibus, Leonis de Leonibus. pro quo melius intelligendo: 52

Notandum qđ dfnis Species ut Sic n̄ definit aliqua raō cōnis quæ postea sit pbilis de Specie Leonis hōis &c: ad cuius modum quo cum dfnis homo definitur aliqua raō cōnis, quæ conuenit Pō Paulo &c. Nam si hoc fieret n̄ eē ~~Species~~ sed genus ut probat argū, Sed definiens immediate ois Species par- 53

hiculares rg. boui Leonis &c: qua Scilicet sumptę distributiuè dicunt Species ut sic, & de illis tm̃ de immediato dsto, dicit distributiuè qđ sint pbiles de pluribus solo nrō differs in quid, & sic patet quod Species ut sic predicat di differs specie. idem ē de aliis pbilibus, genere, differa Proprio &c: qua Similiter dum definiunt n̄ definitur aliqua una naā abstracta, seō p dfm̃ generis, ocis naē generis, p dfm̃ differ, ocis differ, &c:

54 Dices II. Species ut sic ē unle Cidem dic de genere & differentia &c: qō dt posse predicari collectiue sumpta de pluribus. R. d. qđ, ut sic sumpta distributiuè seu & hōc & hōc ē unle, C. sumpta collectiue N. cqm, Species qō ut sic sunt ocis Species distributiuè accepte, seu & hōc & hōc &c: n̄ am collectiuè, raō ē nam Species ut sic ē pbile de pluribus solo nrō differentibus, omnes am̃ collectiuè sumptę, n̄ st pbiles de pluribus, quę solo nrō differant, uti patet, cum homo rg. Pr̄s à Lucepha lo solo numero. Sunt tm̃ distributiuè accepti, hoc ē & hōc & hōc &c. pbiles de solo numero differentibus, rg. Species humana de homine, equi de equo. &c:

Dices III. In hac ppne Pr̄s ē aāl ndm̃ predicaf tota ~~naā~~ essentia, & tm̃ n̄ ē predicē Speciei, qō mala ē dsio. R. d. Antece: pdcaf tota cōia in quid N. in quid & in quale quid C. uti notandum ē pro pluribus similibus fallaciis euitandis, cum agitur de predicabilibus agitur Solum de terminis, & nuncibus incomplexis qualis ē hȳ aāl ut patet ex ipsa intentione Porphyrii qui, tractaturus fuse de predicabilibus inhibuit de uocibus, quas incomplexas posuit, aāl qō naā n̄ pinet ad ullum predicabile dicęte uocibus, quas incomplexas posuit, aāl qō naā n̄ pinet ad ullum predicabile dicęte uocibus reduchie dum quod scilicet pdcaf genus aāl pertinet ad genus dum qō u. pdcaf differa pinet ad differam, & sic ad diuersa pbilia reducit. R. rdo: Si m̃ ad pbilia spectent ppnes de pdō complexo, ad eandem Speciem predicabilis pinebunt ad quam pinet trs incomplexus, cui Equivalet complexus, ac proinde dicta pdcae essent Species sicut ē ista Prs ē hoō.

56 Dices III. Dum pdcaf de tribus Personis numero differs in quid & tm̃ n̄ est Species, qō mala dsio. R. d. aāl: pdcaf de pluribus psonis numero differs in raōne de tali N. cōia in raōne psnę R. d. aāl & Neqm. Species qō dt pdn̄ ut unle, adeoq in eadem raōne specifica multiplicabili, Deus am̃ n̄ ē unle, nec multiplicaf in Personis. Vide nec Personę, propriē & adequatē numero differunt, cum ad hoc requiraf dsio numerica in naā.

57 Dico III. Speciem subjicibilem à Porphyrio bene definiri qđ sit ea quę subjicit ge neri, hęc dsio ab ōibus fere Philosophis admittitur, Et. nos Probamus: qā subjā generi nihil aliud ē, quam eā raōnem inferiorem contentam sub genere de qua genus pdcaf. Sed Species ē talis, qō &c: Confr: qā Species ē pars obiectiua generis, scilicet plura individua ejusdem Speciei omnino similia confusē cognita, qō.

58 Obj. I. Si Species ēt id quę subjicit genera committeret circulus uitiosus qā idem p idem, seu Species p Speciem definiret, qō. R. N. maj: pbris ejus N. mino: tunc omni committit circulus uitiosus, qō n̄ explicaf naē definiti, ut Si diceres Pater ē qui dt Filium & Filius ē qui dt Patrem, tunc ē circulus uitiosus, qā idem p idem respondet. Ceterum qđ in dfnibus relationum inuicem conuenant tm̃, sed cum ex plicaōne definiti, n̄ ē circulus uitiosus; Quare bene dt dfnes Pater ē qui habet

filium, Filius am̃ é substantia genita. Vnde unum relativum dt p aliud n̄ relatiue sed absolutè acceptum definiri. n̄ p't am fieri ut in dfnibus relativorum in uicem tm̃ n̄ connotentur qá res una quæ ita definitur, sicut é, sed relativa in uicem sunt uicem connotant, gò et cum definiuntz debent in uicem connotari. Sic in̄ qò definitur genus p Speciem. Et Species p genus n̄ ponitur, genus in dfne Speciei, ut p Speciem cognitum, sed ut cognitum aliunde saltem cgne confusa, quo comparet p't sine ordine ad Speciem.

Obj 2do: dfiò Speciei n̄ conuenit in̄diuiduo incompleto., gò dfio Speciei n̄ é bona. cá é certa, ads p̄z in̄dividua immediatè subjiciuntz generi gò dfio Speciei n̄ conuenit in̄diuiduo incompleto - R. N. ads & pbri eam qá in dfne Speciei dt intelligi illa partá Soli videlicet gò Species soli Subjiciat generi; in̄diuiduum u. cum n̄ modo generi sed n̄ speciei subjiciat, dfiò Speciei eidem conuenire n̄ p't. 59

Obj 3tio óis dfiò dt ee p notiora sed genus n̄ é notius Specie, gò Species n̄ recte definitur p genus. Major patet, min. p̄z. qá Genus definitum é inordine ad Speciem tam notiorem, gò Si itaq genus sit notius Specie, utrumq; erit ad in̄uicem magis notum, gò repugnet. R. D. maj: dfiò adæquatè sumpta dt ee p notiora definito C. dfiò inadæquatè sumpta, seu dum singulas particulas dt ee p notiora N. maj: Simil. D. min. Sed genus n̄ é notius Specie sumpta cum aliis N. min: Species sumpta ab aliis absolutè é notior C. min: Supposita explicatione ipsius N. min: cum enim genus sit explicatum prius p Speciem, & alia notiora iam é quid notius Specie. 60

Obj 4to: Speciei subjicibili é cælitor universali, gò definiri dt n̄ p ordinem ad Superiora, sed p ordinem ad inferiora sicut alia unitia. ads patet, nam Species immediatè subest generi, sed generi qua tali n̄ subest unile gò Species subjicibilis é unile. R. N. ads uel D. Species subjicibilis ut subjicibilis é unile N. qua Subjicibili sub formalitate publici é unile C. ads & N. eam, vacé, qá subjicibili qua tali, dicit ordinem ad inferiora, gò Subjicibili quà tali n̄ é unile. 61.

Dices: Saltem hæc dfio n̄ é cælis, seu tm̃ descriptiua, subjicibilitas enim et proprietas Speciei, sicut publicitas generis, dfio am̃ traditæ p proprietatem é tm̃ descriptiua. R. N. ads & pbr̄ R. cum distinctione Subjicibilitas remota & radicalis est proprietas Speciei N. formalis & proxima C. Sicut risibilitas radicalis seu radix risibilitatis n̄ é proprietas seu cælia hois. Idem dicendum de prædicabilitate respectu generis Metaphysicè considerati, non logicè & quatenus é publice eidem omnino hæ suæ prædicabilitatem. ttiæ gò definitur Species p radicalem & remotam subjicibilitatem n̄ am̃ p formalem & proximam. 62.

Obj 5to: Aliqua Species n̄ prædicat de pluribus diffbus numero, gò hæc dfio n̄ conuenit omni dtæ. ads p̄z. Species aliqua simul subjicibili & publici rgi aal n̄ prædicat de Pró & Paulo immediatè, sed de hoc Leone &c: R. N. ads ad cius pbr̄ D. ads: aal n̄ prædicat immediate de Pró ut Pró é C. ut é aal N. vacé qá ni aal prædicatur immediate de Pró ut é Pró prædicatu tm̃ de illo tam̃ pars, ac provide eót solum generica prædicá. prædicat gò de illo, solum ut é aal. 63

64 Instabis. hoc aal, n' e' immediate aal, go de hoc aali n' pdbitz immediate aal R. N. ads, nam hoc aal, quatenus aal e' immediate aal Pris qm quatenus e' Pris e' indicta hie hoc.

65 Quæres I. Quid sit subijci genere? R. e' ee raonem inferiorem contentam sub genere de qua genus pdcat, seu ee plura individua ejusdem Speciei omnino similia confuse cognita quæ sunt pars obi generice cognitionis, cujus altera pars sunt quoq individua diversarum Specierum

66 Quæres II. p quem actum Species fiat foaliter subijcibilis. R. p eundem, p quem foaliter fit genus pdbile. quare sicut genus fit foaliter p abstractionem foalem, ita Species fit foaliter subijcibilis. nam ly de aliquo denotat raonem subycibilem, sbm enim e' id, de quo aliquid e' pdbile. Rao 2da. qa idem actus actu existens denominat sbm & pdm, go m idem in poa existens denominat subijcibile & pdbile sicut visio actualis denominat obm visum, visio am in poa denominat obm visibile.

67 Quæ. III. An species subijcibilis ut subycibilis sit unlis? R. Negative, rao e' qa unle foaliter constituitz in ordine ad sua inferiora, de quibus aptum pdri subijcibile vero e' in ordine ad sua Superiora, qd de ipso pdcat, go foaliter rao subijcibilis n' e' pdbilis cqr nec unlis.

68 Dices, qdlibet inferius dt participare raonem superioris, sed Species ut subijcibilis e' inferius unli, go Species subijcibilis dt participare raonem Superioris. R. D. maj: quodlibet inferius, dt participare raonem Superioris maaliter Sumptum C. maj: foaliter sumptum ut inferius e' N. maj: C. min: D. cqs go Species subijcibilis e' unlis maaliter C. foaliter, ut subijcibilis e' N. cqm. Species enim constituitz unlis p se ipsam, & post p denominaonem illi superadditam extrinsece denominat subijcibilis ee vi cujus denominaonis n' hit unlitatem

§ V.

An ad Speciem prædicabilem reqrant plura individua possibilia.

69 Prenoto: II. Difficultatem præsentem ortam ee occasione Thomistarum qui asserunt naam angelicam Michaelis rg. aut Gabrielis n' posse intra eandem Speciem ultimam pdcari, neq posse ee duos angelos solo nro dstos sed eos necessario specie differre cum Angelicæ naæ n' accipiant individuaonem ab aliis sed à seipsis hæc quæstio quamvis proprie Theologica sit tn nos intra cancellos Logicos retinendo eam breviter ventilabimus. Supposito itaq eo (de quo fusius in Theologia) qd tm daretz unicum individuum alicujus Speciei scilicet Angelicæ, An in eo casu talis eet Species pdbilis nunc e' discutiendum.

70 Prenoto III. Cajetanus cap. 4 de ente & ectia, & cap. 4 de Specie docuit tales Species ee unles huic autori adstipulati sunt, illiq suffragantz fere oes Thomistæ moderni Sæculi & alij n' pauci, Oppositum tenent Nominales, trahentes prot se Angeli: Docto: ut videre e' apud Hurtadum D. 5 Logiæ, Sect: 3 subsecto: I, nu: 19 quam ut probabiliorem & nos amplectentes.

71 Dicimus ad Speciem pdbilem requiri plura individua possibilia in re. Ph unle e' unum aptum inesse multis, seu pdri de multis, sed illa naa n' ee apta inesse multis & pdcari de multis, go illa naa n' eet unlis neq pdbilis major e' dfio unlis ab oibus recepta, minor negari nequit, qa supponibus naam n' ee multipli

cabilem in plura individua, sed unico contineri ea tenet.

Respondent Thomistæ nam Michaelis in multiplicabilem in plura individua posse ap- 12
prehendi eo modo in alio in individuis, ab intellectu confictis inordine ad quæ est ultimo
sed contra é, qa hac ratione ponent dicere Thomistæ intellectum fingere alios Deos Chy
merico dicti à vero Deo, & respectu habito ad illos Deos licet, nam divina ab
eo de multis posibilem, hoc am é falsum, go.

Dices II. Speciem Angelicam n poe quidem multiplicari physicè pt tn multiplicari logicè 13
sed contra é, qa si Species angelica n est multiplicabilis physicè, ita neq; est eo
aliqui n é multiplicabilis physicè, go ree logicè. major pz. multiplicari Speciem logicè, eo
pt predicabilem de multis, sed n physicè n est multiplicabilis n potest sua predicabilis de mul
tis nisi fingat physicè &c: major clara, qa n pt concipi multiplicitas speciei logicæ
nisi pbilitatem, min. pz. Species é pbilis univoce de individuis plurib; sed
si tna Angelica repugnat multiplicari physicè in individuis, repugnat eo pbilem
univoce de pluribus individuis, go n illi repugnabit ratio Speciei pbilis de multis
min. pz. qa ratio Angelica iuxta doctrinam Thomistæ: n pt ee nisi unicum individu
duum, qui si aliqua alia multiplicarentur essent figmenta vel entia rationis ut volunt
Thomistæ, atqui hoc n, go. quomodo enim potent ee coarctari ratio univoca in ra
tione individui, individuo u. & enti chymerico.

Dices III. Etiamsi n potest concipi Gabriel rg. nisi sub ratione Gabrielis, pt tn concipi 14
sine ratione Singulari, go. sed contra qa nisi gratis concederemus posse Gabrielem conci
pi sub ratione Gabrielis & n sub ratione Singularis quod tn omnino falsum é, qa ita se
pt in Angelo Singularitas sicut in hoc realitas ipsius n annuentibus adversarijs, tn ree
dum potest concipi ratione Gabrielis, ut logicè multiplicabilis, qa licet p conceptum confu
sum possumus concipere rem aliquam n concipiendo illius effectam entitatem, ut possumus rg.
de hoc, scilicet conceptum confusum n scilicet conceptu claro de illius realitate tn n
possumus concipere hoc, cum eo qd illi repugnat, nemo enim dicit qd potest hoc
cum irrealitate concipere, sed n minus repugnat Angelo multiplicitas, quam hoc irrea
litas, go licet &c:

Dices IIII. Ratione Gabrielis ut precisa à Sua Singularitate é indeterminata & in esse 15
rem, go unitis. adis pz. qa ratione hoc eo ipso & qd prescindat à sua singularitate
fit indifferens et unitis, go n ob eandem rationem fit unitis ratione Gabrielis Re N. adis
qa sicut ratione Gabrielis prescindit ab ejus Singularitate ita n requit eo indifferens
ad alias nisi ad ejus Singularitatem. ad pbm. Dico n eo ipso precise qd ratione
hoc prescindat à sua singularitate fit unitis, sed qa tunc simul prescindit ab
omnibus Singularitatibus, respectu quarum illa ratio sic precisa dicit ee unitis, ratione
tam Gabrielis cum hoc coarctat duæ Thomistæ requit quomodocunq; à Sua singula
ritate precisa ee unitis

Instabis: Ratione Gabrielis pt abstrahere à Sua singularitate sed ratione abstracta pt 16
convenire ofni unitis, go ratione Gabrielis pt ee unitis. Re N. min: licet enim ratione
Gabrielis possit prescindi à singularitate qa tn n é multiplicabilis qd requirit ad
unitem n pt ee Species pbilis, sed Solum subjicibilis.

Urgebis: Ratione Gabrielis pt sic confuse concipi ut prorsus rescindat situ, vel non 1

multiplicabilis, sed tunc concipereꝯ p modum rei ũnlis, gᵒ illa nãa habnẽlis sic concepta potent cẽ ũnlis. Rᵒ quanlis concederẽꝯ illam nãam, sic confuse posse concipi ut intellectus requeat discernere vltne multiplicabili uel nᵒ, tñ nᵒ licet inferre ideo illam fore ũnlem quod sic concipiaꝯ cum ad hoc ut res aliqua dicaꝯ cẽ ũnlis requirꝯ ut sit realiter multiplicabilis, & ut cognoscaꝯ sine singularitate tam foãli quam radicali, in illo an casu cognoscaꝯ sine singularitate foãli nᵒ radicali, quę nihil aliud ẽ, nisi exigentia identificari uni certo & determinato Sgliti.

§ VII.

Quid & quotuplex sit Differentia.

78 Diffã ut hic ẽ qua res una differt ab alia: Alia ẽ Cõnis alia Propria, & alia propriissima, nam cũ diffã uel ẽ cẽlis uel nᵒ ẽ cẽlis. Si ẽ cẽlis tunc ẽ propriissima qã ẽ de cẽlã rei, si nᵒ ẽ cẽlis tunc uel ẽ Separabilis uel nᵒ ẽ Separabilis, si est Separabilis tunc ẽ cõnis, si nᵒ ẽ Separabilis tunc uocaꝯ propria. Propriissima diffã de qua in præsenti maxime agit, ob triplex suum munus, triplex quoq; ẽ. Diuina quatenus diuidit Genus, Constitutiua quatenus componit Speciem, Predicabilis dicaꝯ quatenus pdt pdi de inferioribus. Diuina diffã sic definiꝯ ẽ id quod diuidit Genus in Species, rg. p raãle & irraãle diuidiꝯ aãl quod ẽ Genus, in suas Species Scilicet in hoẽm & brutum.

79 Omnis dfio cẽlis dt constare genere & diffã, gᵒ omnis essentia quæ definiꝯ dt esse Species, sed diffã nᵒ ẽ Species, gᵒ nᵒ pdt sic definiri Rᵒ R. N. subsumptum, qã diffã ẽ Species ex 5ᵒ pdicabilibus, nec repugnat ut idem sit & Species & diffã diuerso respectu. Diffã igiꝯ ẽ diffã prout diuidit genus, componit Speciem pdcaꝯ de inferioribus, Species ẽ prout ipsa componiꝯ ex genere & diffã.

80 Constitutiua diffã ẽ id quod cum genere componit Speciem id ẽ Metaphysice compõne rg. raãle, constituit & componit cum aãli Speciem hois, & irraãle cum aãli constituit brutum Iam.

81 Dico. Diffã pbili quę ẽ vltm pbile ẽ quę pdcaꝯ de pluribus diffbus Speciei in quale quid, hoc ẽ cẽliter quidem, sed tñ adiectiue, & p modum adiacentis ac determinantis alterum, determinare enim ẽ aliquomodo qualificare, sed diffã ẽ hujusmodi raãle enim pdcaꝯ cẽliter de hoẽ Pro & Plo, & sgcaꝯ ut adiacens aãli, quod actuat ac determinat ad certam Speciem humanam, gᵒ.

82 Obserua diffam infimam seu atomam nᵒ differre Specie à subaltema, adeoq; nᵒ constituere duo pbilia, qã ambo pdcantꝯ in quale quid, eodem modo scilicet incompletè, cẽi enim diffã sunt conceptus incompleti, nec magis raãle complet hoẽm quam sensibile aãl.

83 Quæres II. respectu quorum diffã constituiꝯ pbilis? Rᵒ I. diffã ẽ ũnlis nᵒ ut diuidit genus uel ut constituit Speciem, qã sic sumpta nᵒ respicit plura, sed unum genus uel unicam Speciem, quam defacto constituit, unde amꝯ dt respicere plura. Rᵒ 2do. diffã comparata ad inferiora Speciei hinc atomæ, siue subalterno, ẽ ũnlis

& vltm pbile

& ytium pdbile, i subalterna quidem de Specie diffbus infima de numero diffbus in qua
le quid, raõ e qá diffá hoc respectu e unum aptum pdcari de multis, nam sic acce
pta, ht multa inferiora & de illis pdcari pt, tqm Superius de inferioribus, rg. Sensiti
uum, e diffá subalterna, & pt pdcari rg. de hoc Leone &c: sic hoc e Sensitiuus, n pre
dicatz am unliter diffá de genere quod diuidit, rg. aal e raale, nec de Specie quam
componit, rg. hoc e raale, qá sic n patet latius, quam id de quo pdcatz ad pdm am
requirit ut sit Superius & latius patens, go.

Dices: diffá pdcatz de Specie, rg. hoc e raalis, sed pdcatz n ut singulare, go ut uniuersale 84
R. D. cqs, pdcatz ut unle maaliter C. ut unle foaliter N. id e diffá quae pdcatz de Specie e
unlis, n tn respectu illius, sed respectu inferiorum ejus. Vnde hec & similes pdnes st foales sed
n st unles.

Queres II. Quid sit differre Specie. R. propne & Philosophice loquendo differre Specie e ee 85
duo dissimilia in aliquo pdo eeli, prescindendo ab omnibus hecceitatibus n solum eorum que
differunt, sed m caarum circumstantiarum. Dixi prescindendo ab oi hecceitate &c: ad distnem spe
cificae diffe, à diffá indiuiduali, que e dissimilitudo in aliquo pdo includens aliquam
hecceitatem saltem sui connotati.

Illustratur & explicatur Rsio exemplo tali uisio ug. qua Bucephalus rg. uidet albedi 86
nem A. differt Specie à uisione, qua Pri uidet eandem albedinem, qá si prescindamus utra
q uisionem ab hecceitate earum, neanon ab hecceitatibus uidentium & ab obi uisi, adhuc remane
bit in utraq uisione pdm eele uisibile, nempe in una dependentia ab hoc, in altera dependen
tia ab equo, at uisio quá Pri uidet albedinem A. n differt Specie sed numero tm, à uisi
one qua Paulus uidet albedinem B. qá si prescindamus hecceitates, tam ex parte uidentium
quam uisionum & albedinum remanebunt adhuc pdá utriusq uisionis omnia similia & eelia.

Iam Ptz Rsio pdm p se considerabile & contemplabile à Sciis prescindit ab hic & nunc oibusq 87
prorsus hecceitatibus m connotatorum, sed Species e tale pdm go prescindit &c: go ulterius differre
Specie e differre pdo eeli, prescindente ab hic & nunc & omni prorsus hecceitate m connota
ti cujuscunq major patet, tum qá hecceitates sub una quaq Specie sunt infinitae fermae, & cqr
imptransibiles ab intellectu finito, tum qá sunt equales in pfectione, ac proinde in consideraone
scientifica contemplabiles, minor ptz, qá de qualibet Specie pt dari dfio & ex dfne demonstraõ
ex demonstraone sciá, primum quidem actualis deinde habitualis, go Species p se e conte
plabilis ab intellectu humano in Scientiis.

Obj. I. pdm eele dummodo sit coone pluribus, solo nro diffbus quamuis n prescindat 88
à respectu ad hecceitatem aliquam (quale pdm e unio rg. dicens respectum ad solum Prm)
e pdm Specificum, go differre Specie e differre in tali pdo, quamuis n prescindente ab hec
ceitate, ads pt hoc enim pdm n e genericum, cum n sit coone pluribus Specie diffbus, nec pdm pro
pri uel Accidentis cum sit eele, nec demum indiuiduale, cum sit coone pluribus, go hoc pdm
e specificum, & e uel ipsa Species, uel ipsa diffá Specifica. R. N. ads & pbns cqm, tale go
pdm rg. unio physica que e in Pro (idem dicendum de ubicaone in hoc loco &c:), nec e pdm
indiuiduale, qá pt pdm de multis unionibus possibilibus, inter corpus & aam Pri, nec
Specificum qá n pdcatz de oibus indiuiduis indiscernibilibus in consideraone scientifica, pu
ta de unione Pli, Pri &c: sed e pdm medium, inter Specificum & indiuiduale. qá u. ta
le pdm n conducit p se ad usum Scientiarum, eo qd n prescindat ab oi hecceitate, ideo
Lca respiciens ad sciás tqm ipsarum instrumentum, tali pdo n assignauit locum in diuisione
predicabilium.

89 Obj: 2. Species sunt sicut numeri iuxta Philo: gò sicut numeri differunt p̃ additionem aut detractionem ñ minimam, ita & species differunt p̃ quamcunq; additionem p̃dicâli, quamuis ñ præcidentis ab aliqua hæcceitate saltem connotati alicujus. Rx 2. retorquendo idem Philo: dicit plus & minus ñ variant Speciem, gò sentit p̃ additionem aut detractionem solam ñ differre specie. Rx 180: D. cæ, gò sicut numeri differunt p̃ solam additionẽ aut detractionem, ita species differunt aut res differunt specie p̃ solam additionem cujus cunq; p̃dicâli p̃ se considerabilis à scijs C; ñ considerabilis p̃ se à scijs N. Hoc gò solum valet in primi effato Philo: quod sicut numeri p̃ unitatem, ita species p̃ quoduis indivisibile p̃dicâle p̃ se considerabile à scijs variantur.

90 Obj: 3tio circulus aureus & circulus ferreus ñ differunt specie ut docet Alex, item furtum libri & furtum pecuniæ ñ differunt specie ut docent Theologi Morales & tñ ita sunt dissimilia in p̃dicâlibus præscindendo ab oi hæcceitate gò. Rx D. ad circulus aureus & ferreus ñ differunt specie quoad quid & in considerone Mathematica attendente ad solam figuram C. ñ differunt specie simpliciter, & in considerone Philoca attendente præcise in rebus ad p̃dicam p̃ se considerabile à scijs. N. ad 3, similiter D. ad 4am partem, furtum libri & furtum pecuniæ ñ differunt specie morali C. Philosophicâ N.

91 Obj 4to: Calor intensus ut 8. ñ differt specie à calore ut 2, item quantitas bipalmaris ñ differt specie à quantitate palmari, deinde cæio expressiva duorum hóum non differt specie à cæio expressiva unius hóis, & tñ ita, ibi comparata sunt ista dissimilia, præscindendo ab oi hæcceitate & respectu ad eam, gò &c: Rx N. ad 4am partem ad 1. intantum enim calor ut 8 differt à calore ut 2 (suppono interim gradus cæ homogeneos) in quantum calor ut 8 supra duos gradus caloris in duplo abstrahit à solis hæcceitatibus differentes, idem de quantitate dicendum: similiter cæio expressiva duorum hominum p̃ hoc solum differt à cæio expressiva unius hóis, qd prior dicit ordinem ad duas hæcceitates posterior ad unam.

92 Quæres 3tio An prædictam dissimilitudinem specificam sequatur ea ná rei inæqualitas p̃fectionis. Rx affirmd: ráo à priori è. Xpe (supposito gò eã p̃fectio cæliter, sit recessus à nihilo & accessus ad Deum p̃ aliquam similitudinem ipsius, & supposito gò duæ diversæ species diversimodè recedant à nihilo & accedant ad Deum, duæ species diversi, ñ valent diversimodè recedere à nihilo & diversimodè accedere ad Deum, quin inæqualiter recedant à nihilo, & inæqualiter accedant ad Deum, id è inæqualiter sint p̃fectæ, gò dissimilitudinem specificam sequitur inæqualitas p̃fectionis. ad p̃z tum qá implicat duas p̃ lineam rectam recedere à quo & accedere diversimodè ad tm ad quem ẽqualiter utriusq; accessu ad tm ad quem. tum qá ñ possunt dari duæ diversæ similitudines seu imagines unius exemplaris (quale exemplar expressum p̃ duas species è divina Bonitas) quin illæ imagines inæqualiter exprimant suum exemplar, ideoq; magis aut minus p̃fectæ.

93 Quæres 4to: An differa ultima seu infima specifica, possit componi ex duobus generibus vel duabus differis subalternis. Rx Negative, ráo prima è à pari qá fóa metaphysica dt ea simplicior & p̃fectior quàm fóa physica, sed differa infima è fóa metaphysica, gò subsumo: sed si differa infima eãt composita ea eãt simplicior fóa physica, hæc communis non è composita cum nulla res naturalis sit constituta p̃ duplicem fóam partialem ex qua constituat una totalis, ráo fóa differa subalterna è quid simplex gò ñ &c. infima. dein ad 1. nullum dubium eqá p̃z. eadem è ráo omnium generum quæ ponuntur in linea p̃dicali, & dividunt p̃ differentias

gō si genera subalterna diuidunt & constituunt p diffās simplices, m genus ultimum, dt diui
di p diffās simplices: nam si à gradu imperfecto & poāli sumitur diffā uera, simplex, potiori
iure à gradu pfecto & actuali eadem simplex sumi dt. rāo 3tia, quælibet species infima
ht certam & propriam eētiam, qua à cæteris speciebus, sub eodem genere contentis, & ab aliis
entibus separat & distinguit, sed hæc diffā n pt prouenire nisi à diffā propria simplici, gō. major
ē manifesta minor pt. diffā generica n efficit aliam eētiam à genere ditām, gō eētia spe
ciei dt prouenire à diffā specifica hoc ē infima.

Dices: una quidem diffā generica, n efficit nouam eētiam, at duæ genericæ simul efficiunt 94
eētiam diuersam ab ea, quam una quæq p se cāabat; adeoq ex duabus diffis genericis pt
conflare infima p quam constituat eētia speciei infimæ. Sed contra ē I qā hæ duæ diffæ
genericæ, uel sunt generum disparatorum, quorum uidelicet unum n continet sub alio ut planta, aāl
uel generum sibi subordinatorum quorum unum continet sub alio, si dicant eē generum dispara
torum, hæ n pount colligi & complicari, unamq componere diffām, qā nullus ē ordo inter
eas sicut nec inter ipsa disparata genera. deinde hinc sequit quod una diffā collocaretur
& contineretur sub duplici genere n subordinato. Si dicant eē generum subordinatorum dato qd
point componi adhuc tn n explicabunt ultimum gradum speciei nam rg. sensitiuum & uege
tatiuum esto secum componant tn n explicant ultimum gradum hōis nempe raālitatem. Con
tra 2do: qā si diffæ genericæ componunt ita ut ex illis fiat diffā infima, gō componunt
uel physicè uel Metaphysicè, n physicè gō Metaphysicè, gō ulterius una ht se tqm genus
altera tqm diffā, ois enim compōo Metaphysica ē ex genere & diffā, sicut ois compōo phy
sica ē ex maā & foā. Infero, ergo compositum ex duplici diffa generica ē iam species n
uerò diffā infima. quod am species sit composita hoc nullus negat.

§ VII

De Proprio

Prænoto I. Proprium 4pliciter diuidi, primo qd conuenit soli speciei sed n omni ejus indiui 95
duo, ut eē Grammaticum uel Medicum hōi, 2do: quod omni indiuiduo sed n soli spe
ciei sicut hōi conuenit eē bipedem, 3tio quod conuenit omni indiuiduo & soli speciei sed n
semp ut canescere in senectute proprium ē hōi 4to quod ē maxime proprium ē illud quod
conuenit oī indiuiduo soli speciei, ut respectu hōis ē risibile, & hoc proprium ultimo
uocat 4to modo proprium, de quo nobis m hic agendum erit. nam reliqua tria ad acci
dens commune spectant.

Prænoto 2do: Proprium aliud eē physicum aliud Metaph: quare m proprietas, alia ē physi 96
ca, alia metaphysica, proprietas physica realiter distgt ab eētia à qua p raālem resultan
tiam realiter remanat. Metaphysica ē passio realiter identificata eētiæ, & solum ex
modo nostro concipiendi distā

Prænoto III. ad rāonem uerè proprietatis requiri duo uidelicet ut p se conueniat sbō seu 97
eētiæ, à qua profluit, hoc ē ut n fortuito neq p accidens illi conueniat 2do: ut point
conuenit cum eētia à qua dimanat, rg. ē risibile, gō hōō, ē hōō, gō risibilis.

Dico Proprium ut ē 4tum pdbile definit à S. Tho: opusc: 48 cap. 6 & 7 ex Porphyrio 98
quod pdcat de pluribus in quale necessario. differt ab accidente p ly necessario, ab aliis
uero, p ly in quale. hinc

Infertur primo proprium 4to modo sumptum & hic definitum solum ut respicit indiuidua spe 99

cuiꝰ de quibus ꝓdicaꝰ in quale necessariꝫ cꝫ unle & ꝑbile ut docet S. Thomas, loco citato: ratiõ q̃ quia respectu eorum solummodo cꝫ Superius & de pluribus ꝑbile ut u. respicit Speciem n̄ cꝫ unle nam sic n̄ cꝫ ꝑbile de pluribus sed de uno, rg. Speciꝭ 2do: respectu Speciei n̄ cꝫ Superius sed æquale, unle aũ necessariꝫ cꝫ Superius, respectu ejus, respectu cujus cꝫ unle gõ respectu Speciei n̄ cꝫ unle.

Infertur 2do: Solum propriũ 4to modo cꝫ simpliciter 4tum ꝑbile cõtra u. solum 2dũ quid & reductivè. ratio cꝫ qã Solum propriũ 4to modo simpliciter ꝓdicaꝰ de multis in quale necessariꝫ, gõ. Phꝫ 2dõs siquidem illud simpliciter necessariꝫ ꝓdicaꝰ de aliquibus, qõ simpliciter connectitur cum eorum cõtia & nãa, res enim ht simpliciter cꝫ p suam cõtiam & nãam, sed Solum propriũ 4to modo cꝫ hujusmodi inordine ad ea quorum cꝫ propriũ, gõ. min. ꝑh. qã Solum Propriũ 4to modo ex sua rãone fãli cꝫ inseparabile à nãa & ꝑfectitate eorum quorum cꝫ Propriũ, convenit enim illis Solis omnibus & semper. hinc patet optime Cajetanus & Philo: cap. 4 I Topicor: docere, qõ propria primis 3 modis sunt Propria cum addito non simpliciter, Propriũ enim 3tio modo cꝫ proprium quando id cꝫ dum illud tempus determinatum quo inest: Primo & 2do modo Propriũ cꝫ ad aliud scilicet respectu eorum qui ea carent, ut cꝫ bipedem cꝫ Propriũ hominibus respectu quadrupedum, cꝫ Medicum cꝫ proprium hominibus respectu eorum qui n̄ sunt Medici.

101 Infertur 3tio: Quod sicut Propriũ 4to modo Logicè & 2do intentionaliter optime definitur qõ cꝫ ꝑbile de multis in quale necessariꝫ, ita primo intentionaliter & Metaphysicè quod idẽ cꝫ ac propria passio quæ cꝫ sbm denominata à 2da intentione 4ti ꝑbilis bene definitur à Porphirio dicendo cꝫ illud quod inest omnibus Solis & semp in ꝑticularibus nãæ cujus cꝫ Propriũ.

102 Infertur 4to: Duplicater dixqui Proprietatem, aliam Physicam & realem, aliam Logicã & attributalem. Proprietas Physica & realis cꝫ, accidens reale, cqs entitatem, ut calor Summus consequitur ignem, Sensus equum, aãl, visibilitas hominem. Proprietas Lõa scutica butalis cꝫ quidam rotũ p rãonem solum distã ab cõtia & ipsam cqs sic infinitas dicatur Proprietas cõtis divinæ, Mortalitas viventi, n̄ sic contrariæ proprietas substantiæ &c n̄ quod ista aliquid distinct à rebus quarum dicantur proprietates, sed qã st quidã notiones mentis, quas intellectus noster distinguit ab cõtia & ipsi attribuit ueluti apprehensas ipsius entis.

103 Infert 5to: illa accidentia quæ conueniunt sbõ ex exigentia ipsius ptinent ad 4tum ꝑbile, quæ uero sbõ conueniunt ex exigentia Solum cãrum ex trinsecarum ptinent ad 3tium.

104 Infertur 6to: 4tuor Modi Propriũ differre à diffã, I. qã diffã ad constituendam rei nãam cꝫ necessariã, tãm pars ejus cõli, rg. rãale, Propriũ u. n̄ item rg. visibile quod n̄ constituit hoc sed tm consequitur ejus nãam, 2do: qã diffa semp dicit actum, cꝫ enim fõa dans cꝫ Specificum rebus. Propriũ u. dicit potentiam seu aptitudinem. 3tio qã diffã ꝓdicaꝰ in quid & in quale, Propriũ u. in Quale tm 4to: qã diffã cꝫ cãa Propriũ cꝫ effectus ut rãale cꝫ cãa visibilitatis, visibilitas aũ cꝫ effectus ipsius.

§ VIII.

De Accidente.

105 Quæst: I. Duplicatur sumi accidens I modo pro accidenti prædicamentali contradistincto à sbtã quod n̄ existit p se, sed inhæret alteri, ut quantitas qualitas &c: 2do Modo

pro accidenti pbili contra dicto à pdo cli, & idem c' ae pdn accidentale qd pt
cc cohitahire substanha & accidens, ans reale, & rationis Sicut lignum qd c' substan
ha & accidens, pbile respectu status, qa n' c de cchia Status qd sit lignea

Pposito II. Accidens aliud cc separabile à sbo, aliud inseparabile, dicitur c' separabi 166
le, cc nigrum corvus & Ethiopi c' inseparabile, aliud item cc physicum quale c' fugis
respectu acni, aliud Metaphy: quale c' connotatum n' necessarium. item aliud imo intentiona
le ut c' in se qdam nra accidentaria, aliud ido intentionale ut c' pbile.

Dico I. Accidens primo intentionaliter sumptum ita à Porphyrio definitur q c'id qd 167
pt abesse vel adesse sine sbi corruptione.

Explicatr dcio quia multa accidentia dantr quae n' possunt adesse sine sbi corruptione, qualia-
sunt nubrem morbi, mors, & quae n' possunt adesse nisi ejusdem corruptione, ut sexus ab ali-
enitas à naso, albedo à nive, nigredo à corvo vel Ethiope, ideo hae dcio sic' intelligen
da, accidens c' id, quod vel realiter, vel saltem intentionaliter pt adesse vel abesse si
ne sbi corruptione reali & intentionali; hae explicatio c' ad mentem Porphyrij qui cum de
Socrate, cc nigrum corvum Ethiopicum inseparabiliter accidit, eundem subiecat; mente tn
cogitatione nra corvus albus & Ethiops n' niger, sine sbi corruptione concipi pt. hinc
Infertr II intentionalem hanc separationem accidentis à sbo, debere cc p negatione aut 168
contrarij affirmationem, ideog dum p intellectum accidens separatr à sbo separatr n' p prima
operationem, id c' abstractionem cgn sed p rationem rei rg. emittiendo, Corvus n' c niger.

Infertr III. Ex hac intentionali presentia vel absentia accidentis in sbo n' tm formaliter re 169
nee cgt & arguitive destrui sbm in intellectu p quod differt à proprio vel proprietate, quae
intentionaliter pt separari ab cchia n' corrupta eadem formaliter, immediate & directe, arguiti
ve tm & cgt corruptionem subeunte.

Dico III. Accidens ptum pbile & Vile Sci coentur definitr c' illud qd pocat de mul 110
tis in quale contingens. hinc

Nota quale n' sumendum hic pro solo quali potali, alias Solo hae pocatio Pris c' calidus, pal
lidus, similesq alias cant accidentales, calor enim pallor sunt qualitates, Sed hic ly
quale, liberaliter sumendum c' prout nimirum denotat pdn quod cunq contingenter qualifi
cans sbm, Vide hae pocationes Pris c' in Gymnasio Ean c' pilosus Petrus c' Pater sunt acciden
tales.

§ IX

De Individuo quid & quotuplex sit.

Pro plenior intelligentia eorum quae dicta sunt maxime de genere & specie egit Porphy 117
rius de individuo qd c' correlativum Speciei pbilis. Individuum am explicater sumi pt
Scilicet primo intentionaliter &c. ido intentionaliter. Individuum I intentionaliter impor
tat naam à parte rei partitatem & singularitatem, se rei descripsit: Est illud qd hr
proprietates quarum collectio nunquam in alio fiet, hujusmodi am proprietates sunt 7 hic X.

Forma Figura Locus Tempus cum Nomine Sanguis
Patria sunt septem quae n' habet unus et alter.

Forma regat singularem complexionem, figra partium proportionem & delineamenta, Locus par
tem illius terrae vel urbis ubi quis natus vel mortuus extra p se patet, quae omnia dicunt
proprietates individuales, qa impossibile c' reperiri duo individua quae in omnibus praedicti

simul conueniant, saltem enim differunt loco. cum duo indiuidua aĉ in eodem loco realiter sint impossibile

112 Notandum ē gō hōc dfio solum indiuiduis substantiā conuenit de quibus principaliter intendebat Porphyrius, indiuiduum gē primo intentionaliter acceptum tanq subdita qm actus. definitur à S. Thoma, quod ē illud quod nec reali nec formali diuisione ē diuisibile in plura, quemadmodum quodlibet in recto ē ipsum, ut hoc lignum bipalmare diuidit in duo palmos, quorum neutrum ē totum ipsum lignum bipalmare.

113 Indiuiduum ibo intentionaliter importat naām singularem, cum illa dā intentione vel respectu raōnis qui consequit ex conideraōne intellectus, p̄t am conideran indiuiduum comparatiue ad Speciem cui subijcit & sic definitur quod ē pt quod ponit sub determinata Specie, vel comparatiue ad se ipsum de quo pdicat & sic definit à Porphyrio qd ē illud quod pdicat de uno solo. Circa quam ofrem Notandum gō ly pdicari intelligat de pdicatione identica n foāli, foāliter enim de hoc indiuiduum ut indiuiduum pdicat p quod distinguit ab unoli, gō licet pre identica pdicat de seipso, ut cum dicit hoc ē hoc, tn foāli pre pdicat de aliis. Pr am ita pdicat identice de seipso dicendo Pr ē Pr utfoāliter de hoc dicat.

114 Dicens Lr definitur vel definitur in indiuiduum in cōni vel in parti & determinatum rq. Pr Plr &c: dum dicit n pt, qd singulare determinatum n ē definibile de singularibus enim n datur scia. nec in primum dicit pt, tum qā indiuiduum uagē & in cōni n pdicat de uno solo, sed de multis, valet enim dicere Pr ē indiuiduum Plr ē indiuiduum &c: tam primo quam 2do intentionaliter, tum qā indiuiduum in cōni dicit equinocē dum aliquis de omnibus indiuiduis gō n ē definibile unica ofre. Rx hui Lr definitur omnia indiuidua determinatē & in parti, ut contenta in indiuiduo cōni. Vide ad primum Rx quod indiuiduum in cōni pdicat de multis in quod, & denominatiue pdicat u. t. de uno ut quo & realiter indiuiduum ad enim ē id quo constituit qdlibet indiuiduum determinatum in raōne pbilis, de uno tn, licet ipsa indiuiduatio & pdicabilitas de uno tn abstracta p intellectum & comparata ad omnia indiuidua sit tn cōni, ad dum dico gō indiuiduum n dicat equinocē de omnibus indiuiduis, n enim Pr & Plr sunt omnino diuersi in raōne indiuidui, ax u. sit n equinocum nec unuocum dicendi autores, sed potius denoce in re am conueniunt.

115 Quares II. An raō cōnis abstracta ab indiuidui, hoc ē indiuiduum ut sic sit unle pbile & si ē ad quod spectat ē quinq pbilibus. Rx ad primum Affue. ē enim unum aptum inesse multi & pdi de multis, ad dum Rx gō spectet ad pbile pdicabile nam raō indiuidui, n ē in raōne indiuidui, ax u. sit n equinocum nec unuocum dicendi autores, sed potius denoce in re am conueniunt.

Metaphy in cē cētia rei, sed tm pprietas illius

116 Quer. III. Quidnit indiuiduum uagum. Rx cē non singularem sed incertum, quē nullo tō demonstrativo ostendi p̄t, ut dum dico aliquis hoc, quoddam aal, n ideo tn id indiuiduum uagum ita appellatur, quasi obm in se sit uagum, sed quia actus vitalis in illud fertur uagē & confuse. ut rq. si occiderent ante templum Petrus, & ego ovem n cognoscam concipio non determinatam uagē, quod minimum ante templum sit aliquis hoc, gō si eundem clare concipiam, dicam determinatē ante templum Pr cē.

117 Quares Vltimo, utrum divisio pbilis ut sic in pbilia sit adequata & immediata? Rx ad primum Affo: raō D. Tho. ē opuscu: 30, quidquid pdicat de alio vel ē cētia sui, vel n si ē cētia, vel ē tota vel n ē tota sed pars, si ē tota ē Species, si ē pars vel ē determinabilis & ē genus, vel foāli & determinativa & ē differa, si am n ē sic pdicabile subiecti, tunc vel ē passio ipius necessario ab ipso profluens, & cum ipso convexa, &

dicit Proprium, uel n̄ ē passio necessario connexa sed separabilis & ē accidens. Confir: implicat aliquid pdcari & n̄ in aliquo modo, sed ꝯtm modi sunt pdcandi gō. min. pt omnis modus pdcandi uel ē in quid, uel in quale, uel compositus ex utroq scilicet in quale quid, si in quid, uel ut pars & ē genus, uel ut totum & ē species: si in quale uel ē necessario & p se & ē proprium, uel n̄ ē necessario sed contingenter & ē accidens, si in quale quid, erit diffa, nec ē aliud modus ad hos n̄ reducibilis, gō sunt tm̄ ꝯ. ad 2dum R. Negatiue qā inter pdbile ut sic & ꝯ pdbilia, mediant aliæ raones, scilicet pdbile ēēliter, quod est superius ad genus speciem & diffam, & pdbile accidentaliter qd ē superius ad alia duo pdbilia, gō n̄ ē immediata, eēt enim immediatior, si diuideret in pdbile ēēliter & accidentaliter licet n̄ eēt ultimata.

QVÆSTIO IV.

De Entepræ dicamentis.

§ I

Quid sit Vniuoca Æquiuoca & Annaloga.

Æquiuoca Vniuoca Annaloga breuiter in Summulis attigimus hic de illis plenius agendum. 1
Vniuoca itaq sunt quorum nn̄ ē cōōne, & raō substantiæ p nn̄ sgcata ē eadem, ut aāl ē uniuocum respectu hominis & equi. Nota ly raō substantiæ, latius hic sumi pro raōne eētiæ cujuscunq siue accidentalis siue eēlis, aleas nullum accidens eēt uniuocum Vniuoca diuidunt in uniuoca uniuocata & Vniuoca uniuocantia, Vniuocata st ipsa plura participantia eandem raōnem, rg. hoō & equus raōnem aālis Vniuocantia st ipsa nomina & 2dum hæc eēdem raōnes quæ ab inferioribus participant rg. aāl, respectu hois & equi, altrū respectu niuis & lactis.

Æquiuoca sunt, quorum nn̄ cōōne ē raō u. sbstantiæ p nn̄ sgcata diuersa, rg. canis respectu aālis latrabilis, sideris & monstri marini, Diuidunt in Æquiuoca Æquiuocata & Æquiuocantia, Item in Æquiuoca à casu, & Æquiuoca à consilio, illa fortuito & sine proportione ad res, quas sgcant suam uident hrē sgm̄, ut Edo, respectu comestionis & diuulgaōnis, hæc am̄ cum proportione & similitudine, ut rg. Taurus respectu bouis & montis habentis aliquam cum boue similitudinem, Denominatiua sunt, quæ ab aliquo nominis denominaōnem hnt solo diffa casu ut Grammaticus à Grammatica, fortis à fortitudine. 2

Obseruandum primo, casum hic n̄ sumi strictè pro casu grammaticali, nam Grammaticus & Grammatica tali casu n̄ differunt, sed pro quacunq cadentia & desinentia, & terminaōne uocum, ad denominatiuū hic passiue à Philo: intelligi. 3tio: denominatiuum respectu diuersorum eē Vniuocum & Æquiuocum, rg. mordax denominatum à morsu, ē uniuocum respectu hujus & illius canis. Æquiuocum u. respectu canis & hois. 3

Annaloga sunt, quorum nn̄ ē cōōne & raō sgcata p nn̄ partim eadem partim diuersa; Diuidit in Annaloga Annalogata & Annalogantia, Item alia st Propria, alia impropria, Propria st, qdō raō quæ Annaloga dicit propriè conuenit Annalogatis, ut raō entis iuxta cōōnem sbstē & accidenti. Impropria, qdō raō annaloga conuenit uni principali annalogato propriè, aliis am̄ impropriè Metaphoricè, ut risus respectu hois & prati, impropria subdiuidunt in Annaloga Attnis & Proportionis. Illa sunt quorum nn̄ ē cōōne, & raō 4

Scripsimus 2 M

sgcata dum trí eadem, diuersa u. dum habitudinem ad trm, ut sanum respecta ad
lri, mediare & pulsus, hec sunt, quorum nrí é cone, & rão sgcata diuersa, proporti
naliter trí eadem, ut risus respectu loci & prati, sanum respectu hoi & mediaire.

Infert 1 Annalogia idem sonat apud Grecos quod latine proportio, & do: Annalogia pse scripta
stat pro sanatione seu priuatione, & per abusionem pro cone Exioma, rg. risus, simpliciter sgcat risum hoi.

Infert II Dicendum inter Annaloga pportionis & attributionis quem annaloga attributionis habent
rationem unam p nrm sgcatam quæ intrinsecè é in principali, extrinsecè & denominative in
aliis, annaloga u. proportionis licet rationem intrinsecè eam quæ sgcat p nrm, rg. oppositum
nihilo intrinsecè conuenit subtalr accidenti. dum licimen é, qđ annaloga attributionis habent unam rationem necessariam dum quid, quæ sgcat p nrm, quæ in trinsecè é in principali, ex
trinsecè in aliis Annaloga u. proportionis ex ipso qđ sgcent rationem intrinsecam Annalogatis rationem aliter non plures sgcant quæ unum sit sola unitate abstractionis inducente multiplicitatem licet eam nrí
capiscet, ztium é qđ principalius Annalogatur in annalo- in annalogia attributionis pozat in
dfné extremum, annaloga u. proportionis nrí ponere unum in dfné altenius.

Infert III Annaloga Metapho: nrí sgcant p nrm unam rationem abstractam nrí imfecto seu
nrí explicantem pluralitatem, sed sgcant fmaliter plures & solum similitudinarie unam in quo
differunt ab annalogis proportionalitatis propriis, quæ sgcant unam rationem abstractam
imfecto, rg. ens, sgcat opponitur nihilo. vide

Infert IV. Dari Annaloga seu rationes medias, inter æquiuoca & univocantia secun
patet ex Aristotele, plurimis in locis; maxime I Ethic: cap. 6 ubi rationem boni docet
nrí éé univocam nec æquiuocam à casu, nec ab uno vel ad unum, sed potius dum propor
tionem, qđ seruit Alri dari rationem mediam inter æquiuoca stricte, & unica, idem docet
S. Thom: de pe hl & pz. éé rationem omnino eandem, & éé diuersam omnino nrí stante
qđ hoc medium qđ neutrum horum sunt dñi patet, nam cria repugnat éé falsa, atqui
horum utrumq pt éé falsum, si scilicet sit partim eadem partim diuersa qđ é éé Arra
loquem, qđ. do: prolectis insta, ens éé annalogum, seu ita unum, ut sit implicate —
multa, adeoq partim idem partim diuersum.

§ II.

Vtrum Ens respectu Dei & creat, Substantiæ & accidentis sit Annalogum.

Dicendum é Ens nrí éé univocum sed Annalogum respectu Dei, creat, substalr accidenti & cæterorum, é Diui Thomæ p parto Quæst. 13 A. 5 & alt denumish ex Alé p Met. cap. 2 do
& 7 Meta. cap. 4 & alibi éq cone inter Peripatheticos & Thomistas contra Scotum.

Pz I. deducendo ad impossibile, Si ens éet univocum nrí daretur plures species entium
adeoq éent omnia ejusdem speciei qđ ens nrí é univocum dñi pz tunc nrí daretur plures spe
cies entium qđo quodlibet ens in quocunq assignabili pot conveniret univocè & effecte cum
omni alio, sed si ens éet univocum quodcunq ens in quocunq assignabili pot conveniret u
nivocè & effectè cum omni alio qđ. cqa bona major constat, qa ea nrí differunt specie
quorum eadem é effio & effecta, sed ea quæ univocè conveniunt in omnibus omnino pris
specificis nrí differunt specie, qđ. min: patet ex dfne major similiter é evidens & pz in
ductione; ideo ens Dei & Pls nrí differunt specie qa conveniunt univocè in ibus pris

specificis. Similiter Deo & hoó, differunt Specie, qá licet conueniant unioce in rone alis
in tñ conueniunt in rone rabilis & rugibilis, in quibus si conuenirent, utiq; n̄ different specie
minor primi Sylli pz. Ens é unioocum ad omnia entia dum aduersarios, adeoq; in rone entis
conueniunt unioce, sed quodcunq; assignabile pdm entis realis é ens foalissimè, gó quodcunq;
assignabile pdm é unioocum ac proinde in quocunq; assignabili pdo conueniunt unioce. cá
é legitima, major doctrina aduersariorum, minor pz illud pdm assignabile quodcunq; foalissime
acceptum é diffa entis realis gó n̄ é chymera gó ens foalissimè, dos patet, nam illud pdm
foalissimè debent differre q aduersarios ens reale, rg. hoó Deus Specie ab omni alio, gó foalissime
sumptum é diffa entis realis, do patet nam de illo pdo foalissimè sumpto, rg. Assciate
uel uale in sensu foalissimo é uerum dicere é pdm quo hoó uel Deus differt ab omni alio
foalissimè, & quo foalissime constituit ultimo in suo ee, gó eét diffa entis realis foalissimè
cá ultima constat m primi argti, prima am cá pz ejusdem entimematis, nulla diffa entis
realis é Chymera, sed illud pdm foalissimè, é diffa entis realis, gó illud pdm foalissimè n̄ é
Chymera cá é legitima, minor constat ex immediate dicti, major pz deductione ad impossi
bile, si illa major é falsa, gó coniunctiua quæ é aliqua diffa entis realis, é Chymera gó
in hujus conuertens ent uera, quæ é aliqua Chymera é diffa entis realis, patet enim affa
conuertis simpliciter. iam sic omni diffa entis realis maxime specifica, de qua hic a
gimus é constitutiua entis realis, seu Specieí, Sed aliqua Chymera é diffa entis realis,
gó aliqua Chymera é constitutiua entis realis quæ é ejus maxima Chymera & impossi
le, cá é legitima, major & minor constant.

Ph II. Implicat partem ee Equalem toti, dum axioma totum é majus sua parte sed 10
si ens eét unioocum, hoc fieret, gó. minor pz nam si eét unioocum & pfectè abstracta à
diffis uere contrahit & componit totum aliquod cum diffa, sicut rao coonis & determi
nabilis cum rone determinante, gó si diffa foaliter includit ens, ipsa iam dicit
tantum quantum componitum ex ente & diffa, gó cum ipsa sit pars illius componi
ti, eát Equalis toti quod manifestissimè sequit.

Ph III. Quocunq; aliquis effectus n̄ adæquat pfectionem cáð in ea rone in qua effici 11
h, nñ coone illis & rao nñe sgata n̄ pt ee unioca, sed crá sunt effectus Dei m̄ in
rone entis n̄ adæquantes ops pfectionem entis, gó crá n̄ conueniunt unioce in rone entis
cum Deo, major constat, si enim n̄ adæquat in ea rone in qua efficit iam n̄ é pfectè simi
lis in ea rone, adeoq; nec unioce conueniunt. min. pz. nam Deus hit oem rationem entis
& pfectissimus é in oi genere entis sine ullo defectu entis, Sed nulla crá hit oem rationem
entis ut constat, imo caret infinitis Dei pfectionibus & entibus, gó nulla crá adæquat
pfectionis Dei in rone entis.

Ph IV. Si Ens eét unioocum, quilibet Species entis debeat continere intrinsicè oem 12
rationem & pfectionem entis sgatam nñe ens, & cui applicari possit foaliter ens, sed hoc
repugnat, gó repugnat ens ee unioocum, major patet. nam cá Sicut aal é unioocum quil
libet Species aalis continet intrinsicè oem pfectionem aalis sgatam foaliter nñe aal
& cui applicari potit ly eát foaliter, idem é que quocunq; unioco. Do patet
eadem major à pnti, nam si n̄ hit oem rationem & pfectionem sgatam nomine Ens, hoc
ipso n̄ é unioocum, cá n̄ conueniret nñe & nñ sgata eadem pfectè pluribus, ut patet
quod é de rone unioocum, ut constat ex dfne, gó quilibet hic debeat intrin
sicè oem pfectionem sgatam nñe ens. min. patet primi Sylli nam eó ens contí
net intrinsicè oem pfectionem imaginabilem, adeoq; eé pfectissimum in omni genere repugnat

creaturę, & conuenit Soli Deo, sed cē ens continens oēm rationem & pfectionem entis
intrinsicē, ē ens continens oēm pfectionem imaginabilem, gō cē ens continens oēm
pfectionem in ratione entis, repugnat crāe, & conuenit Soli Deo, gō repugnat gō oēs
cēs entis contineant intrinsicē oēm pfectionem & rationem entis sgcatam nrē cris.
maior ē euidens, nam quodlibet crāe caret infinitis pfectionibus Dei, adeoq; n̄ continet oēs
pfectiones imaginabiles intrinsicē, min̄. nihil patet nam quicunq; pfectio imaginabilis
ē foāliſsimē ens, & dstā à Chymera & nihilo. gō ens continens oēm pfectionem entis,
continet oēm pfectionem simpliciter imaginabilem. Et quo infertur, si ens ē unicum,
cui ens cē pfectissimum simpliciter in omni genere, adeoq; Deus, gō repugnat.

13 Ph̄ 2do: Analogum ē n̄ cōone pluribus & nec f n̄ sgcata partim eadem partim
diuersa, sed ens ē huiusmodi, gō ens ē analogum, maior ē dñs Analogorum, mi-
nor quoad primam partem concedit ab addentibus, scilicet quod sit n̄ cōone, pbr
tertia concedit ab ijs qui docent cē unicum, gō an̄ sit diuersa ratiōnal pb. nam
nrē entis sgcant cēs diffē immediatē, utpote quæ sunt foāliſsimē ens, nrē an̄
ens sgcat quidquid hꝫ rationem entis foāliter, seu supposito nihilo, & nihil aliud
sicut nrē cālis sgcat quidquid ē foāliter cāl, & nihil aliud, sed dicere entia
qua tales ultimē sunt diuersē, gō nec f n̄ ens sgcata ē diuersa, gō cum nt n̄ ca-
dent ē partim eadem, partim diuersa, sicut ita cadet & conueniens pluribus, ut nit n̄
mal. diuersa. Confirmat, nam diffē entia foāliſsimē, seu dum ultimo sui
sunt ens & opponuntur nihilo, gō cēs conueniunt in hac ratione entis, sed n̄ diffē
dum ultimum sui, differunt ab inuicem ut patet, substantia enim & accidens, do
nec sunt maxime differunt, gō diffē entia dum ultimum conueniunt & diffe
runt, gō cum diffē sgcent nrē entis, ratio sgcata nrē entis partim conue
nit partim differt, seu ita conuenit ut simul differat, unitate nempe n̄ explicā
te diuersitatem, quamuis illam in actuat.

§. III.

Soluunt obiectiones.

14 Obj. 1. In conceptu entis n̄ representant diffē entia dum gō sunt diffē
sed soluūtur dum gō conueniunt inter se, gō diffē entia, n̄ inducunt in conceptu
entis, dō pb: in conceptu cālis n̄ representant diffē cālia, gō nec in conceptu
entis diffē entia. Rꝫ D. n̄ representant implicitē & confusē N. cāl. explicitē & distē
& cāl. Similiter D. ca. dō pōm Crāe N cān, disparitas ē qā diffē cālia dum sunt
ultimum conceptum, seu foāliter sumptē n̄ in cāl, genus enim dum Alēn dō Metaph.
toy 10 ē extra conceptum differentiæ, gō cum cāl sit genus, ē extra conceptum diffa
rentiæ, ens u. dum eundem Alēn, n̄ ē genus sed transcendens, & inhibitum in omnibus
diffis, adeoq; f ipsum representant cēs diffē.

15 Dices I. cāl n̄ transcendit has diffas, gō nec ens. Rꝫ I. insolubile & importunum
hunc cē arguendi modum, quo pōt quilibet probare quod sibi placeret rg. crāe cē
Deum & ē contra, & quidcunq; assignauero pro disparitate, id ipsum assumendo dicer
do Deo conuenit hoc gō & crāe, & ē contra, & n̄ dicas id cē impossibile in crāa,
replicabo n̄ cē impossibile in crāa, gō nec in Deo nec ē contra; Rꝫ C. cāe N. cān, ratio
patet ex dictis nam diffē cālia n̄ inhibuntur rationem cālis, alias pars cēt æqualis

toh. aal de quodcunq n facerent compositionem cum diffa cét analogum, imo nec dant ullum genus quę omnia sunt absurda & contra ipsum Aduersa:

Dices II. Eodem argto quo pbas diffam entis cé ens, probant pt diffa aáli cé aal 15
gñ. ads, pt hoc argto pbas diffam entis cé ens: Diffe foáliter n st nihil seu ngáo entis, go st foáliter ens. similiter dico ráále foáliter, n é n aal, seu ngáo aáli, go ráále foáliter é aal. ads patet gá ráále foáliter é principium sentiendi, go n é ngáo aáli, ido gá ngáo n constituit aliquid positiuum quale é ráále, gé. Rę dico mus ad initium Q. I. §. 2. num. 21 In xplicatione oó ngái dctás & indstas archy. hoc ponte nint totum argtm go delebat cé simile nostro, nam ads é falsum quo dicit ra le foáliter n é cé ngáo aáli intelligendo de ngné indstá. Vnde pessime infertur cé aal ex eo go n st ngáo dctá, nam sufficit cé indstan ad hoc ut sit oppositum aáli, & excludens à conceptu suo aal foáliter, sicut quodlibet ens excludit aliud à se ctm p suammet echiam. Diffe am entis foáissime sunt st ens & n ngáo entis, nec op ponte enti sed nihilo, go prius argtm subsistit & n pertinus. Et p hoc patet Rę ad primum ads, licamus enim rable cé principium discurrendi, sed hoc ipsum é foáissima ngáo aáli, indtá à ráali. Ida similiter probat n subsistit, nam nihil metat quo mi mus pertinens sit ngáo indste à se ipso, pd é nihil aliud quàm cé suum ex cludens ab identitate secum qlibet excludens.

Obj. II cum Arriaga & é quádam ráo à priori. Accidens & substáa ut concepta con 17
ceptu entis sunt omnino similia inter se & Rt idem nri, go conceptus entis é uni uocus respectu illorum. ads pt nam rotum cum dico ens ut ens n explico diffam ullam, sed nec cum dico substáa é ens, uel accidens é ens, adeoq idem prorsus de utroq prdco, nec pount (inquit ille) Aduersarij n ordinibus transcendentijs a nobis assignatis casum, in quo hs. uox ens & conceptus illius sqeat uel faciat expresse cognoscere aliquam diffam ráonem, go hęc uox é unius. Rę N. maj: ad pbm. D. ads cum dico ens n explico diffam ullam, id é n cognosco explicate & clare ads n explico id é nullo modo modo exaplo N. ads & cqm. Arriaga obiter é ratio de unibus, ibi manq agendo docet, go ly hoc aal &c: & quodlibet una pot confuse repręsentet oia inferiora, quo pacto, go hic docet ens, go aqua ipsum é unius cum & una n repręsentaret inferiora. Ido: Si ens idem prorsus prdco & substáa & accidente, nec repręsentant ullo modo inferiora & diffe entia, nonne hoc é admittere precisiones Thom: quas negat & propugnat, p oia Sacra & profana dcta agen. Ad id quod addit Arriaga, scilicet go ly ens, in nullo casu faciat expresse cognoscere ráonem differendi nullius momenti é. I. gá falsum é nam in Scriptura Sacra Deus ipse dicit: Ego sum qui sum, qui é misit me ad uos &c: uby ly ego expresse facit uenire in cgm Dei & nullius alterius. Ido: probat oia Equiuoca, cé uniuoca, nam n nullum casum assignabit mihi Arriaga, quo uox Gallus rg. faciat me uenire in cgm unius, pt alio, ut n proportio naliter ipsi assignem ens, me facere uenire in cgm diffe entis, go si ex eo ens é unius cum qlibet Equiuocum erit uniuocum.

Obj. III Ráo generica & specifica pcdunt uniuocè de inferioribus, sed ens utpote transcendens 18
é idem cum ráone generica & specifica, gé ens dicit uniuocè de inferioribus, Rę C. maj: D. min: Ens aliquod determinatum & prále é idem cum ráone generica uel specifica C. min: quodcunq ens expressum nre hoc ens N. min: simil. D. cqs go aliquod ens determinatum dicatur uniuocè C. quocunq ens sumptum adequatè go sgeat nre hoc ens N. cqm. A. p.q dubio

plura entia partia & determinata, sunt unioca, sed n̄ omnia simul sumpta & expressa hoc nrē ens, ignte quid quid ē opponitum nihilo, sed tm expressa nrbus partibus, & n̄ transcendentibus rg. hoō aāl, quē licet sint entia partia, n̄ tm transcendentia, qā n̄ de quolibet dicunt fōaliter qō patet. Ex hijs.

Infert I. licet sit bona cqā ab hoc determinato ente, rg. substantia, ad ens simpliciter n̄ tm ē contra, rāo ē qā hoc determinatum ens rg. substā ē fōalissimē ens, & nihil aliud, qō bene sequit, ē substā qō ē ens, at u. ens simpliciter preter hoc determinatum ens, dicit plura inferiora, ab indeterminato ām & confuse, n̄ oppositā ad determinatum, rg. ē aāl qō hoō, item ē aliquis hoc, qō Pet, qō nec in nostro casu.

Infert II. licet tria entia sint fōalissimē ens & nihil aliud n̄ tm valet cqā ab uno ad aliud, rg. ē substā qō accidens, qā licet sint ens & nihil aliud, ſt tm ens diuersum & diuersum & primo differens seu dum totum suum eē.

Infert III. Substantia, Accidens &c: & Suprema reliqua genera pōt n̄ posse definiri adeoq eē simplicissima & primo diuersa se totis, qā n̄ hnt genus supra se qō dispā spectat.

Infert IV. Analoga conueniū cum æquiuocis à casu, qō utrūq sgcant rāones diuersas eodem nrē, sed differunt, qō æquiuocis impositum sit nrī meo casu, sine ulla speciali inter ea proportione, & conuenientia, quē n̄ sit cum aliis diuersi nrīs, at u. Analoga, n̄ meo casu idem nr̄ sortita sunt sed pp conuenientiam specialem, inter ea quē sgcant eo nrē, quē conuenientia n̄ reperitur cum aliis n̄ sgcatis eo nrē, Sic substā & accidens conueniunt qō sint oppositum nihilo, quod n̄ conuenit alicui rg. Chymerā n̄ sgcatē nrē ens.

§ IV

Vtrum Ens sit transcendens & an prescindat à differentijs.

Prenoto I. quod primum titulū partem, illud dicit transcendens, qō ita ē de eētia rei ut nihil in eis intelligat de quo fōaliter sumpto n̄ possit & in cujus fōali conceptu n̄ implicēt, quē conceptus transcendens differt ab unioco, quod licet sit de eētia inferiorum, n̄ tm implicite in conceptu fōali differentiæ. Ens itaq abstractissimē sumptum potest de quolibet dici pōt ē opponitum nihilo, & Chymerā, de hoc qō conceptu entis quærit an sit transcendens respectu suarum differentiarum, quē sunt alteitas quē facit ens à se Ipsa realitas quē facit eas ipse qō ē substā, Aralietas, quē facit ens ab alio qō ē eiāq; Iralietas quē facit ens in alio qō ē accidens.

Prenoto II. quod dum punctum explicetur fieri prescissionem, Vnam potest, seu exporte obi, ita ut quis prescindit aliquā fōaliter ex conceptu suo ab eo à quo prescindit nec inuoluat in conceptu fōali alterius, & hoc pacto repugnat prescindere ens à differentijs, nam differentiæ sunt eāliter ens & nihil sup ens addunt, rāone cujus ab illis prescindi possint. Vñ: Imperfectē, hoc ē ex parte actus, ita ut actus unius n̄ exprimat aliud licet includat in conceptu fōali ipsius, seu ē precisio quā ita aliquid cognoscit tanquam oēs fōalitates, licet nū illarum cgnīs n̄ exprimant clarē. Jan

Dicendum ē I. Ens ē transcendens ē D. Thomæ I. parte q. 3 Art. 5 & Phys I. rāone ex Ale 3. Meta: 13 ubi probat ens n̄ eē genus hoc discursu, nullum genus pōcat de differentijs, Ens pōcat de differentijs, qō ens n̄ ē genus, Eaque rē argumentor contra Aduersarium nel Ales in maj: ppne loquit de pdicāne fōali nel de identica, Si de identica major ē falsa, cum in sensu identico, genus pōcat de differentijs, Siquidem illis identificatur.

si de ꝓdicatione fōali, gō ita eodem sensu loquit ñ in minori, adeoq mutabitur suppositū & nulla erit conclusio, gō dum Adu. arguit ꝓdicatū de diffō in sensu fōali, gō includitur in conceptu fōali eorum cum de ratione ꝓnis fōalis sit, gō ꝓn includat in conceptu fōali subiecti gō ens ē transcendens.

Ph II. Differentia entis rg. Aseitas Perseitas &c: dum ultimum suum conceptum, ie quid oppositum Chymerā & nihilo gō ens, cqā patet nam cē oppositum Chymere & nihilo ē ens gō ... Ph. diffō entis rg. Aseitas Perseitas &c: quantumcunq fōalissimē acceptō hoc gō sint diffē entis realis, & ꝓpō affirmans ē uerissima, sed nulla rō ñ oppo ita Chymere & nihilo ꝑt cē diffā entis realis aut Dei, gō nulla rō ñ opponita Chymere & nihilo ꝑt cē Aseitas Perseitas &c: qē ē legitima minor patet major Ph. de conceptu fōalissimo Dei ē aseitas gō aseitas fōalissime ē ens, cqā Ph. alias aliquod ñ eet de conceptu fōali Dei, & sic Deus ñ eet actus purus & ipsum cē gō repugnat. Confirma Aseitas ē cē à se, sed cē à se ē necessitas essendi, necessitas aũ essendi ē necessitas essendi à nihilo gō ē rō entis, gō à primo ad ultimum Aseitas ē fōalissimē ens. 26

Dices: diffō ñ ſt fōaliter ens sed tm determinat entis & taleitas, sed contra est illa taleitas fōaliter, uel ē nihil, uel ñ ē nihil, sed opponitur nihilo, ñ dum habeñ interitum, hoc enim ē cē ens, si primum gō diffā Dei ē nihil, nihiliter substantia, gō ē absurdum & in deo impossibile. 27

Instabis. illa taleita prescindit fōaliter ita ut nec sit nihil, nec ñ nihil seu oppositū nihilo, sed contra, cōtianum alterū necessario ē uera altera falsa, & repugnat utrumq esse uerum & falsum ñ in sensu fōali ut constat ex summulis. Contra hoc: nam de diffā Dei ñ fōalissimē sumpta ē uerum dicere gō sit necessitas existendi à se gō ñ sit Chymera, nihilum &c: cqā patet nam ñ ē Chymera, nihilum &c: ē fōaliter ee ens sed ab Ph. nam diffē Dei ñ fōalissimē sumpta ē id q gō differt à entia, hē entia est ultimus conceptus diffē Dei à quo prescindi nequit, sed q Aseitatem Deus differt à entia gō q carden à fortiori distat à nihilo, gō ē uerum dicere de diffā Dei gō ñ sit nihilum cū Deus ñ distat à nihilo q nihilum, gō ē ens. distare enim à nihilo ē ens. 28

Vrgebis Deus realiter differt à entia q aseitatem ñ fōaliter sed contra nam Deus fōalissimē sumptus in suo conceptu fōali ē ens à se, adeoq ex eadem ens à conceptu suo ee ab alio gō fōalissimē sumptus ē ortus à entia & à fortiori à nihilo. Contra hoc: nam realiter Deus quæ differt q ens, gō fōalissimē ꝓ aseitatem alias ñ ē rō cur ab itas nō diffā Dei ꝓbris quam ens: contra ult nam aseitas ꝑt prescindat ab entia fōalissimē sumpta facit comportem cum ente ñ realiter cum Deo ñ sit compositus realiter sed simpliciter simplex gō fōaliter, gō Deus fōaliter differt ab ente q quæ ñ ē fōaliter q aseitatem, gō à nihilo gō aseitas ē ens, idem de alijs diffis entis, gō Dei fōaliter ſt ens, gō ens ē ē transcendens diffa. 29

Ph III. Deus fōalissimē differt magis à nihilo qñ entia ut Deus ē quam utens ē, gō multo magis comprehit diffē Dei sibi tale à nihilo qñ ipsi certi, patet ratione dum Aduers: docentes ens dia unitiue de deo & creaturis patet inquam nam tam Deus quam entia, in ratione entis unitiue dum ipsos distant à nihilo, sed Deus ñ fōalissimē sumptus magis distat à nihilo quam entia gō id ꝑt à diffa. 30

Ph. IV. maxime contra Aduer: docentes diffas fōaliter nec ee ens nec ñ ens, suppono duas egnes quarum una cognoscat diffas entis fōaliter sumptas, ita reflexē ut ab illis ens ē precisum alia cognoscat chymeram. Hoc posito illud gō ē obm egnis quæ cognoscat diffas ē dictum à Chymera & nihilo, gō ens, cqā patet hoc enim ē cē ens, ab similiter nam diffē entis ñ fōaliter ñ ſt Chymera, & suppono gō cum cognosco diffas ñ cognosco Chymeram, gō dictum à Chymera, adeoq oppositum Chymere cqā ens. Contra: nec impossibile 31

ponens id qđ ē obñ cgni qua cognoscunt diffa entis cū oppositum chymere, ut patet
nam Chymera n̄ ē possibilis, nec diffa entis realis, qđ illud obñ ē ens. Confir. 2do: quo
quid sit an tu tua confusa cgne aduertas te cognoscere de deum à nihilo, uel n̄ aduertas
quidq tu, raō illa intelligibilis quam sit pro obō tua cgio an sit dita à nihilo sal-
tem ut Deus illam comprehendit, uel n̄ sit dita, si n̄ ē dita, qđ deus sbtaā &c: ē̄liter
conditurus ꝑ aliquod medium à nihilo, iōq ꝑ modum diffa, qđ tu repugnat. Si primum qđ
ē ens.

32 Dices quartum ē ex mea cgne nec ē illud dictum à nihilo & Chymera, nec n̄ ē, sed con-
tra, qā hoc n̄ probat diffam fōaliter sumptam n̄ inhibere raōnem entis, sicut licet nōis
quispiam n̄ cognoscat hominem ee rationalem, minimè inde pt. hoēm in conceptu suo fōali, n̄ in-
hibere raōnem realis.

33 Obj 1. Possibilitas ut possibilis fōaliter differt ab irrealitate, qđ nec possibilis ut talis
nec irrealitas sunt fōaliter ens. cā pt. qā si possibilitas fōaliter ut talis, similiter &
irrealitas erunt fōaliter ens, cum conueniant in raōne entis, m̄ conuenient vi raōne possibilis
& irrealitatis & non differrent. R̄ C. ad N̄am ad pbñ, C. qđ conueniant n̄ in possibilitate ira
lietate imfectè seu conuenientia mixta diffa, hoc enim ē de raōne transcendentium ut ita
conueniant ut simul differant, dupliciter qđ conuenientia inter possibilitatem & irrealitatem con
sideran pt. I si possibilis irrealitas sumanf sic expressè, & sic n̄ ē alia conuenientia inter
eas, quam proportionalitatis & similitudinis, qua proinde ex ipso q ē duarum raōnum distan
& consistit in hoc qđ nicil possibilis ē determinatum ex qđ dicit ꝑ se, ita irrealitas ē de
terminatum ens, qđ dicit in alio, n̄ v. g. illa conuenientia alicujus raōnis quod eadem omni
no utriq conueniat, ut pote entibus primo diuersis. 2do: modo si possibilis & irrealitas sumanf
n̄ subtis nominibus expressè, sed nomine & conceptu aliquo magis confuso, rq. entis, seu
oppositi nihili, & sic conueniunt conuenientia abstractionis imfectè hoc sensu, qđ scilicet
n̄ exprimaf hoc conceptu eorum diuersitas, seu diuersa raō entis. quam quelibet licet licet
implicate inuduaf, adeoq ita conueniunt & sunt unum imfectè & confusè ut sint simul
diuersa implicitè n̄ conueniant aī in ulla raōne pfectè ab illis precisa.

34 Obj 2do: Diffa ut ē raō differendi n̄ includit conuenientiam ut patet, qđ diffa entis non
includit in se fōaliter ens cā patet nam ens ē conuenientia, qđ n̄ includit in diffa. R̄ D.
cād, diffa propria seu generis & rationis obiectiuè à se dctē, n̄ includit conuenientiam seu ge
nus cujus ē diffa C. cād, diffa impropriè seu alicujus obiectiuè à se indistincte sed plures
naes majorem & minorem claritatem exprimendi eandem raōnem n̄ includit in se conuenientiam
N̄am ad cām. ad pbñ. D. cād, Ens ē conuenientia imfecta seu inuoluens diffas licet n̄ ex
plicans C. cād, ē conuenientia pfecta, seu n̄ inuoluens diffas N̄am ad cām. Diffa qđ en
tis n̄ sunt alicujus raōnis à se dctē obiectiuè, sed sui ipsarum ut confusè conceptarum hoc
conceptu oppositum nihilo seu ens, & ens contrahi ꝑ diffas nihil ē aliud quam id ipsum
clarius exprimi, similiter ens abstrahere à diffis, nihil ē aliud, quam diffas confusè con
apere n̄ exprimendo diuersitatem, licet inuoluendo.

35 Obj 3tio: sbtia & accidens n̄ licet summam conuenientiam cum n̄ conueniant univocè, qđ
aliquid plus dicunt, quam ens, cā pt. nam si nihil addunt sup ens cum in ente solo
diffa conuenientia solo appareat, n̄ distinguent sed habebunt summam conuenientiam R̄ C. ad
D. cās. qđ aliquid plus dicunt id ē majorem aliquam claritatem idem exprimendi C. qđ aliquid
plus dicunt, id ē aliquam raōnem obiectiuam n̄ expressam ꝑ ly ens implicitè N̄. cām, cā

p̄bm. N. subsumptum, ens enim fālitr includit diffās quæ sunt disconvenientia quibꝫ
nō provide ens n̄ é sola convenientia.

Obj. 4. Si rāe entis imbibiū indiffi, gō conveniunt eēi in hac rāone entis gō potent abillis abstrahi hēc rāe entis. R. D. sqlm convenient convenientia proportionis & abstractionis imperfectē C. sqlm convenient convenientia ejusdem rāonis p̄fectē abstracte N. sqlm. simil. D. eqs. gō potent abillis abstrahi p̄fecte hēc rāe entis M. imperfectē C. eqm.

Obj. 5to: conceptus obiectivus de quo intellectus é certus, dctꝫ à conceptu de quo é dubius, atqui intellectus p̄t esse certus de aliquo an sit ens & dubitare an sit substantia vel accidens gō conceptus entis, dctꝫ à diffis obiectivē, min. patet, nam nullus dubitavit an quantitas sit ens, at multi dubitarunt an sit sbtāa vel accidens. R. D. maj: conceptus Objectivus de quo intellectus é certus, dctꝫ simpliciter à conceptu de quo é dubius N. maj: dctꝫ duum quidem C. majorem & minorem N. eqm dctis hōc duum quid consistit in eo, quod unus conceptus magis exprimat & explicet quam alter p̄ conceptus diversos gēales & sic dctꝫ ofio à definito, de eodem gō conceptu obiectivo ut confuse sgcato p̄t esse intellectus certus qd alicui conveniat & dubius an idem conceptus dctē & p̄fecte sgcatus conveniat eidem. Sic nihilus certus é se esse hoēm & dubius an sit aāl rāle, & ti aāl rāle & hoō é idem conceptus obiectivus, differens tm̄ eodem majorem & minorem claritatem quæ exprimit, idem é in casu nostro. Addo: gō conceptus confusus entis é obiectivē realiter à conceptu differentiē, verbi gratia Porcitatis &c. tqꝫ totum à parte & includens ab invicem: nam ens dicit oēi diffās, Porcitas aīt unam solum, n̄ aīt dctꝫ ab oībus simul sumptis, nisi penes majorem & minorem claritatem.

Dicendum II. Ens n̄ poē p̄fecte præscindi à diffis, sed tm̄ imperfectē, ita ut n̄ illius n̄ exprimat aliud, licet includat in conceptu gēali ignis. Obj. præscindere imperfectē nihil é aliud, quam ita concipere aliquam rāonem, quæ n̄ explicet dctē omnia contenta in ipsa at p̄t ita concipi ens, gō. major patet ex prænotato 2do: minor p̄b. potuī concipere ens ut à opposito n̄ hilo, sed hēc rāe n̄ exprimit dctē sbtāa accidens ut patet, ex alia parte illa included, gō. 2do: tunc p̄t aliquid saltem imperfectē præscindi à pluribus, qō plura in eo conveniunt saltem imperfectē sed crā, Deus, sbtāa conveniunt imperfecte in hoc quod sunt opponibus nihilo, gō p̄t præscindi imperfecte ab illis hēc rāe. Quod aīt n̄ possint ens præscindi p̄fecte a diffis patet ex præcedentibus §§. probatum é sufficienter.

Obj. I. vel ens continet diffās disjunctim ita ut sgcāt immediatē sbtāam vel accidens vel conjunctum, ita ut sgcent sbtāam & accidens simul, vel demum ut sgcent rāonem abstractam p̄fectē, n̄ primum aliās invocatione qua dico, sbtāa é ens sensus oēt, sbtāa é sbtāa vel accidens. n̄ secundum aliās sensus oēt dictō prius, sbtāa é sbtāa & accidens, quæ ofia sunt falsa, gō dicendum é ctio: R. quod contineat inferiora collective ut sensus sit, Ens é sbtāa Deus crā, &c:

Dices Si hoc pacto includit diffās, gō cum ens vocatꝫ de sbtāa vocatꝫ sbtāa accidens Deus crā, gō. R. N. sqlm determinatꝫ enim p̄ sbm ut n̄ supponat pro omnibus quæ sgcat sed pro solo sbō cui applicatꝫ sicut licet Deus sgcat immediatē 3 p̄sonas, tm̄ in hac ppne Deus é incarnatus pon incarnatus determinat sbm & facit supponere pro sola 2da p̄sonata. 70

Obj. II. Si ens includeret ēcliter inferiora de quocunq vocarē ens vocarē oēi diffē quod é absurdum, gō. p̄b. sqlā, nam Si diffē st ēcliter in ente inclusē, eo ipso de quocunq vocatꝫ ens, vocarē oēs diffē, sicut de quocunq vocatꝫ hoī vocatꝫ n̄ ēclvrāle, corpus mineralē quæ ēcliter includuntꝫ in hoē, gō. R. D. majō: Si ens adēquate sumptum vocarē de inferioribus, de quocunq vocarē ens vocarē oēi diffē C. maj: Si ens vocarē tantum

inadæquatè de infinitis de quocunq; prædicatis & dicto N. maj: ab plon disparitas ē, nam in hoc corpus mixtum &c: nihil identificant & sunt una ratio indivisibilis, at ens genera, & inferiora entis in identificant sed realiter diversa sunt, ideo p't prædicari una ratio hoc nrē ens sgcata de aliquo n' prescindendo reliquas. Ado gō prædicat Analogum de analogato prædicat de illo totum cum rationem quæ ex illa collectione ipsi competit, n' ab prædicatis collectis adæquatè sumpta.

10 Maii

QVÆSTIO V.

De Prædicamentis.

§ I

Quid & quotuplex sit potn & aliqua dubia resoluunt.

1 Potn ē supremum aliquod genus subordinans sibi genera & species descendentes ad individuum. circa numerum potentiarum variè fuerunt sententiæ, communiter tn à Philo: assignantur. quæ sunt Substantia Quantitas, Relatio, Qualitas, Actio Passio. Vbi seu locus, Quando, seu tempus, Situs & Habitus. quæ sequentibus versiculis exprimunt.

Arbor Sex seruos Fouere Retrigerat uitos
Rui cras stabo nec tunicatus eo

Explicat harum dictionum videas in Sumpuly. Parte 1. Q. 29 sc. numero 5. I.

2 Numerus hic denarius potentiarum, maxime ff autoritatem, tantorum Philosophorum scilicet Alij cap. 4 S. Thom. in Metaph. Lectione 5ª & 3 Physico: lect. 9. S. Aug. lib 10 de Categoria cap. 8 tenendus est. possunt tn aliquæ ejus rationes assignari. I. sanè oēs conditiones bonæ divisionis. Nā: qā potn nihil ē aliud quam Supremum aliquod genus, subordinans sibi alia genera & species, ita ut ipsum n' subordinetur alteri, sed hujusmodi genera sit tm decem, gō tm decem potæ. min: ph. nam oia ad hæc 10 reduci possunt entia realia & physica, nec ē assignabile aliquod gō n' possit reduci, gō n' sunt plura, Nō: ex his unum alteri n' subordinatur, cum n' possit unum de altero pdi in sensu stali quod sequitur in gō quoniam unum alteri subordinat, ut patet in potā sbltā, quæ de omnibus generibus sibi subordinatis pdcari p't in sensu stali, alias conveniens hujus numeri potentiarum, passim videri possunt apud Autores.

3 Dices divisio dt cē p membra cōnia, ac proinde bimembris gō hæc cum sit p 10 membra n' ē bona, R n' ee unde principium divisionem deberē cē p membra cōnia & bimembrem ut sit bona, nam actus intellectus dividunt in apprehensivum quæ indicativus seu enuntiativus, & discursivus qui n' sunt cōnia, Nō: apud plerosque actus morales dividunt in bonos malos & indifferentes. Illius gō actūs intelligēdum ē (nisi aliud suadeat necessitas vel utilitas & finis) ad quem ordinat divisio illa sed hic suadet utilitas & facilitas, quæ ē finis hujus divisionis, gō.

4 Nota ut aliquid possit poni in potē, dt habere conditiones sequentes, 1ª dt cē univocum. Vide si accidens ē analogum ad accidentia n' bene dividere ens in substans & accidens tam duas potæ. Nō: dt ee vox simplex seu n' complexa, 3tia dt ee pars

ut homo Angelus &c

ut hoc Angelus &c: n p accidens ut cumulus lapidum item dr explicari p modum determinabilis & p se stantis ut dal, corpus &c: 4to: dr cr finitum & limitatum & n infinitum, 5to: dr cr positivum & n privativum vel negativum. 6: dr cr totum seu complexum ex genere & differentia.

Quæres II. An dicte conditiones requirant in omnibus potri, ante Rr notandum 5v
citer posse aliquid cr in potr. I. directe, & sunt illa, quæ in linea recta potr locari, rq. in potr substantia, corpus niveum &c: 2do: indirecte, & sunt illa quæ ad latera collocari ut sunt diffa, 3tio reductive & sunt illa, quæ nec in linea recta nec laterali locari, sed solum reducuntur ad ea quæ in linea recta ponuntur vel p modum partium, vel p modum contrarii ut dr tenebræ privationes &c: sic n artefacta cum sint ens p accidens possunt reduci ad ea circa quæ potr habitus in quantum nituntur fra artificiali. Rr gr: I. dicte conditiones n conveniunt ijs quæ locantur in linea laterali nec ijs quæ reductive possunt ad aliquod potr, nec I. art, qa n dr tota nec 2di: qa n dr realia. Rr 2do: dicte conditiones n conveniunt accidentibus, qa n dr physice nec metaphysice sufficiat ut sint tota metaphysice n accidentibus conveniunt in abstracto sumpti. Rr 3tio: dicte conditiones proxime conveniunt potr substantiæ, ut patet p applicationem singularem.

Quæres II. quomodo differunt pdm possibile & potr. Rr sic. pdm est id quod de aliquo 6
pdcari, nec est unum nec n possibile u. e unum pdm nec habeat sub se alia unum nec n, potr am e unum hns sub se pdta unum.

Quæres III Cur possibilia sunt 5. potra decem? Rr qa in possibilibus spectantur diversi modi 7
quibus pdm convenit sbo, hi am modi dr tm 5. ut dictum e, gr. diversitas am potest sumi penes diversa pda genera subordinantia sibi alia & ut ipsa n subordinantur, hujus modi am dr decem ut ostensum e, gr.

Quæres IV. An potra realiter inter se distent. Rr substantia distat realiter ab ijs quæ 8
sunt accidentia, an am ea quæ sunt accidentia inter se distant realiter, ubi de illis tractatus redibit dicemus.

Quæres V. Utrum Deus ponit cr in potr. Rr Deum n cr in ullo potr aut genere, ita communiter
philo: nec I e qa si Deus contineret in aliquo potr, illud cr sbtia, (in hoc n contineretur gr, major patet nam reliqua sunt accidentia quæ de Deo prædicari nequeunt. minor ps. n datur ullum genus, & cr nec sbtia, possibile de Deo & creaturis univoce, gr n datur ullum genus contines sub se Deum & creaturas, qa patet nec ps. cr genus totum Alex: Hales: Mag: in 1. & De Trin: 1 parte, qu. 2. Art. 5v ⊙ dr cr extra conceptum differentiæ, sed nulla res communis Deo & creaturæ e extra conceptum diffa Dei, sed cr liter includit in diffa Dei, gr nulla res communis, pt cr genus respectu Dei & creaturarum. min. ps. diffa Dei quomodocunque nominetur e ens a se dicens cum perfectione & in omni genere illimitatum sed ens dicens cum perfectione & in omni genere illimitatum, necessario includit perfectionem sbtiæ cum qualibet ratione formaliter Deo cr possibili, minor constat, major ps, nam Deus e ens & cujuscunq ratione formaliter illimitatum, & in omni genere perfectissimum, sed hoc n dr nisi a rationibus communibus quæ sunt communes universe cum creaturis alias quilibet creatura, hns illam rationem communem Deo, cr in omni genere perfectissima ut conspicuum e, gr id dr hoc a ratione differali, gr ratio

diffatiꝰ ꝺei in omni genere ē ens ꝑfectissimum, ꝙ̀ continet foāliss̄ime, oēn omnino ꝑfectionem cuiuscunq; generi, ꝙ̀ nulla rāo cōnis ꝺeo & crāis ē genus, cum oēliter imbiaz in diffā ꝺei.

Rāo ꝓda: omne ꝙ̀ continez sub genere ē compositum ex genere & diffā cum ꝑtē in re, sed ꝺeus n̄ ē compositus ex genere & diffā cum ꝑtē in re, ꝙ̀ n̄ ē sub genere, min ꝑz. nam ut aliquid sit compositum ex genere & diffā cum ꝑtē in re, ꝺt oē compositum ex ꝑfectionibus quarum una post reperiri in aliquo supposito n̄ reperta alia, sed ꝑfectiones diuinæ, utpote m̄ foāliter infinitæ, n̄ possunt reperiri una in aliquo supposito & n̄ alia ꝙ̀ ꝺeus n̄ ē compositus ex genere & diffā cum ꝑtē in re, min. patet, n̄ in creatis suppositis in quibus nihil ē infinitum foāliter n̄ m̄ in diuinis, nam oēs ꝑfectiones possibiles de ꝺeo foāliter sunt in quolibet supposito diuino ut patet, ꝙ̀. Confir: 2. si ꝺeus constaret genere & diffā, ēēt pars æqualis toti ꝙ̀. cāis ꝑz., nam diffā ꝺei continet oēm ꝑfectionem possibilem de ꝺeo foāliter ꝙ̀ continet ꝑfectionem generis, adeoq; diffā ꝺei continet, quidquid continet ꝺeus foāliter, & nil ē æquali toti. Confir: 3ꝺo: ꝙ̀ ꝺeus ē ens simplicissimum ꝺeum Patres & Theologi, atqui si componeretz ex genere & diffā n̄ ēēt magis simplex in cōhā, quam sit aīa rāōlis uel Angelus, ꝙ̀ n̄ componit. minor patet, nam m̄ aīa rāōlis & Angelus, sunt realiter unum indiuisibile & simplex ens, ꝙ̀ & solum rāone compositum, ex genere & diffā, ꝙ̀ si ꝺeus m̄ ēē compositus ex genere & diffā n̄ ēē magis simplex quam aīa uel Angelus, adeoq; n̄ ēēt simplicissimum ens. Confirmaz. ista auctoritas allata Quæstio: 4 § 3ꝺo: mutato nōe entis in n̄ sbstāa.

11 Obj: 1. rāo substantiæ ē indeterminata ad finitam & infinitam & prescindens ab utraq; ꝑfectē, ꝙ̀ ꝑt ꝓdcari de finita & infinita eadem rāo abstracta, sed ꝺeus ē sbstāa infinita, crāa finita, ꝙ̀ eadem rāo substantiæ, ꝑt ꝓdcari de ꝺeo & crāis. R̄ N. cās, nam rāo sbstāe ꝙ̀at immediate & importat quidquid ē foāliss̄ime sbstāa, & nihil aliud dictum obiectiue à sbstāa, ꝙ̀ importat sbstam ꝺei foāliter sumptam, sed substāa ꝺei m̄ foāliss̄ime sumpta ē infinita in omni genere, ꝙ̀ sbstāa importat sbstāam infinitam, ꝙ̀ n̄ prescindit ab illa, nec ē indifferens ad illam, licet prescindat à finita. sbstāa itaq; importat immediatè plures rāones, quarum una ē sbstāa ꝺei infinita, altera u. sbstāa crāe cōnis, & uniuocè conuenies oībus sbstāis creatis.

12 Dices si daretz linea infinita, ēēt in ꝓtē quantitatis, ꝙ̀ similiter, licet ꝺeus sit infinitus in genere sbstāe, ꝑt ēē in ꝓtē sbstāe. R̄ Transeat cās N. eqn. dispar tas ē quia licet linea ēēt infinita in extensione & longitudine, adhuc n̄ ēēt infinita in omni genere, ac proinde n̄ contineret illa infinitas ꝑfectionem generi, sed quælibet ꝑfā diuina ē foāliss̄ime infinitum in omni genere, adeoq; unum includens ꝑfectionem cuiuslibet, ꝙ̀ n̄ ꝑt ad ullum cōne uniuocè crāis, quæ nihil simpliciter infinitum sunt.

13 Obj: 2ꝺo: Christus ponit in ꝓtē sbstāe, sed Christus ē ꝺeus ꝙ̀ ꝺeus ponit in ꝓtē substantiæ. R̄ ꝺ. maj: Christus ꝺeum & naam humanam ponit in ꝓtē sbstāe C. maj ꝺeum & naam diuinam N. min: C. min. & N. eqn.

14 Dices, ꝺeus ē sbstāa, ꝙ̀ ꝓdcaz de ꝺeo sbstāa, ꝙ̀ continez sub ꝓtē sbstāe, R̄ ꝺ. as ꝺeus ē sbstāa infinita simpliciter in omni genere C. cās, abstrahens ab infinitate N. cās, Similiter ꝺ. eqs, ꝙ̀ de ꝺeo ꝓdcaz sbstāa simpliciter infinita C. eqm abstrahens ab infinitate N. eqn.

similiter N. Dam cam, nam in Deo nulla é rão foáliter le Deo pdibili, que abstrahat foáliter ab infinitate, sed necessario ois rão de Deo foáliter pdibili é infinita simpliciter gó rão sbtáe foáliter de Deo pdibili é infinita simpliciter.

§ III.

Quid sit sbtáa & quo pacto se habeat ad inferiora?

Substantia propriè definiri nequit, qà n̄ ht genus se latius patens, quod addẽs requirit nihil 3a
omnino describi pt hoc pacto, é ens p se subsistens completè diaz ens in quo anālogicè
conuenit cum accidente, dicit p se subsistens, in quo sbtáa differt ab accidente, quod est
ens in alio, seu inhaerens sbtáe. addit complete p quod excludunt sbtáe incompletæ
quæ in pdto sbtáa directè n̄ collocant, & tales sbtáe sunt. maā, foā, diffa sbtáalis,
subsistentia, existentia, quæ sunt sbtáe incompletæ, & indirecte solum collocant in hoc pdto
sbtáa hoc modo descripta, n̄ é supremum genus pdti, rão é, qà sic, conuenit tam creatæ
quam increatæ, sed ostensum é nullum genus cē commune Deo & creaā, gó sbtáa hoc sen-
su n̄ é supremum genus pdti, gó necessariò dt cē unīuocum respectu eorum de quibus diaz
Vt gó describaz sbtáa utē supremum genus pdti, addenda é pārla defectibile, ut 16
sensus sit, sbtáa é ens defectibile p se subsistens completè. Hæc enim descriptio n̄ con-
uenit sbtáe increatæ, quæ n̄ é defectibilis, ex alia parte conuenit soli pdto sbtáe, &
pcat unīuocè de omni sbtáa creata, gó sic sumpta é Supremum genus, minor patet
gó scilicet soli conuenit pdtó sbtáe, accidentia enim qualia sunt reliqua pdta n̄ sunt apta
existere p se, nam dependent naāliter à sbó inhaerendo, unde n̄ dicunt ens in alio, tqà
sbó inhaerendo: quod aī conueniat unīuocè ois sbtáe creatæ pb. nam hoc rão prescindit
à diffis cuiuslibet sbtáe, gó é uno, gó cum pot pdicari de qualibet sbtáa creata, eadem
rão pfectè, adeoq unīuocè pt pdicari, de qualibet sbtáa creata. ads pb. nam illa
rão é Supremum genus pdti, sed genus prescindit à diffis, gó illa rão é unīuoca. Confir:
genus é unīuocum respectu inferiorum, de quibus aptum é pdicari, sed illa rão é genus Supre-
mum, gó é unīuoca.
Dices I. Ille gradus sbtáe generice, nec cēt spiritualis nec corporeus cum abstrag prescin- 17
dat, sed hoc é absurdum cum n̄ pot dari aliqua res, quæ nec sit corporea nec spiritualis
gó prescindit pfectè. R̄ hunc gradum foaliter nec cē corporeum nec Spiritualem, realiter
tñ in Spiritualibus & naālibus, é immaālis incorporeus, eo pacto quo aāl pri-
cipium, nec é naāle nec invaāle, realiter tñ in bruto é invaāle, in homine naāle
Dices II. Ille gradus vel é Simplex vel compositus, n̄ simplex qà conuenit naālibus & 18
compositis, n̄ compositus, qà conuenit simplicibus & immaālibus, gó. R̄ simili: ille gra-
dus foaliter, nec é simplex nec compositus, sed indifferens & prescindens ab utroq; ut dictū
idq necessarium é in ois omnino generibus respectu differarum.
Dices III. Inter simplex & compositum n̄ datur medium, gó eo ipso gó aliquid n̄ est 19
simplex é compositum, R̄ similiter, inter simplex & compositum realiter n̄ datur medium
foaliter tñ datur, scilicet, n̄ simplex n̄ componitur n̄ unitur &c: quæ foaliter nec sunt
simplex nec compositum, realiter tñ ponunt cē simplex vel compositum. Sicut inter naāle
& invaāle respectu aāli, realiter n̄ é medium, foaliter tñ é aāl, gó neutrum horum est.

20 Proprietate ꝑti substantiæ, cõuenit assignarꝫ 1. quod sit ꝑbilis uniuoce ꝙdo: qõ eadem sit susceptiua duorum contrariorum cum sui mutatione, & hæc proprietas conuenit ꝓ priõ primæ sbtiæ de qua infra. 2dio: qõ n' recipiat magis & minus se n' quando q. ꝺ̃ dicat, quod prima sbtiæ e' magis sbtiæ, quam ꝺ̃a, intelligendum e' hoc sensu, q. ꝑma contineat ꝑdã primam quam ꝺ̃a sbtiæ, n' uero quod magis hoc e' qõ ꝑfectior sit in ratione substantiæ, ꝙdo: intelligendus e' hoc sensu, quod scilicet sit rectior, utpote sensu ꝑceptibilis hoc pacto sbtiæ corporeæ, magis dicunꝫ sbtiæ quam incorporeæ. 4ta proprietas e' qõ n' habeat proprie contrarium, contraria enim proprie sunt quæ se mutuo ab eodem sbõ in diuersis expellunt, sbtiæ aũ cum n' sit in sbõ inhærentis nec ab eo expelli ꝑt,

21 Sbtiæ cõuniter ꝺ̃ æ dliditꝫ in primam & ꝺ̃as. prima e' quæ neq. de sbõ aliquo dicitꝫ unlitor, neq. e' in sbõ & hæc sunt individua, sbtiæ ꝺ̃a sit genus specierum & ratio unles ꝓbiles de individuo ꝑ modum speciei uel generis. plures quæstiones de sbtiæ, instituemus deo fauente in physica agendo de generatione & corruptione, item in Metaphysica, ac pasim ubi occasio data fuerit.

§ III

De Relatione quid sit & quottuplex.

22 Omissis aliis ꝑtibus quæ sparsim ꝑ decursum explicabunꝫ solum de relatione ex professo quæstionem instituemus, quæ putilis e', & in omni fere n' Philosophica tm, sed & Theologica maxima ac summe necessaria. Dari aũ relationes reales in creaturis cõstat omnibꝫ dentꝫ in Deo docet fides siquidem Pater æternus dicit Relationem ad Filium suum ꝑ quam ab illo distinguit & constituit Pater) patet tum exemplo tum ratione exemplo quidem sicut enim Pater æternus realiter refertur ad Filium, qã generat illum ita quoq Pater creatus refertur realiter ad filium qã realiter generat ipsum. Ratione quoq nam ut arguit D. Thomas quæstione de Pota art. 9 bonum unicuiq consistit in unius rei ad alteram, qõ datꝫ in rebus ordo, seu relatio unius ad aliam, eã patet nam bonum n' ꝑt in eo consistere quod n' datꝫ, ꝙdo u. declarantur, ut enim Alex docet, unicuiq e' sicut exercitui, cujus bonum consistit in ordine militum, tum inter se tum ad ducem, quo ordine ꝑ discordiam sublato ruit simul exercitus, ita quoq bonum unicuiq consistit in ordine rerum, tum inter se tum ad deum, quo sublato perist ꝑfectio unicuiq.

23 Tria aũ requiruntꝫ ad Relationem, primo fdm̃ seu sbm̃, 2do tm̃, 3tio ratio fundandi fdm̃ relationis dicitꝫ id quod refertur, tm̃ id qõ quod aliquid refertꝫ, ratio fundandi e' ratio quam unum refertꝫ ad alium, exempli gratia, relatio e' Paternitas, cujus relationis fdm̃ e' entitas Patris, tm̃ e' Filius, ratio fundandi e' actio generativa.

24 Dico Relatio ut rem e' id cujus eã e' ad aliquid aliquo modo se hre, e' Alii in Metaph. cap. 15, Sensus ꝺfnis e', relatio e' cujus eã ordinata ad aliud, quare relatio nihil e' aliud, quam respectus seu ordo ad aliud.

25 Obꝫ 1. De eãdem relationis e', n' tm ad aliquid sed m' in aliquo se hre, qõ n' esset qualitas, ꝙdo ꝑ. omni accidenti ꝺ̃e e' eã in alio, sed relatio e' accidens, qõ. R. ꝺ. ad de eãdem, seu ratione ultimo diffãli relationis e', n' tm ad aliquid sed m' in aliquo se hre N. de ratione ultimo diffãli relationis e' ad aliquid se hre, de ratione ad

gerenca quidem, ē hꝛé se in alio C. cadꝫ. Rꝯ 2do: Retorquendo argtm. de cchia al
bedinj ē cē in aliquo, gō n̄ bene explicatur sua cchia, dum explicatꝫ nine expressione hu
jus, gō sit in aliquo, rg. dum dicit, albedo ē qualitas digregatiua nivis

Instabis 2dio dꝫ dicn ꝑ rationem generican & diffāalem, gō relatio, ꝺt definin n̄ tm 26
ꝑ cē Ad sed m̄ p cē In nam cē in ē rō generica relationis. Rꝯ C. cadē N. eqm
pbm D. cē in ē rō relationis generica oīs, N. alicujus C. cum enim sola relō ꝓtalis
ut interim supponiꝫ sit accidens ꝓtale, relatio u. transtalis, sit rebus cēlis, sequiꝫ qꝰ soli
relationi ꝓtali, competat rō generica acidentis, nemp cē in alio, n̄ aūn m̄ relationi trans
tali, relatio aūn sicut & quidcuīq aliud ꝺt ita definin, ut 2dio sua, suis omnibus
competat speciebus, n̄ competeret aūn. Si ꝑ rationem accidentis tm̄ ꝑ genus definiꝫ, loco
generis gō in 2dio dicta ponit, id cujus cē.

Vrgebis n̄ relationi transtali competit cē in alio, nam ē in rebus absolutis. Rꝯ D. sed 27
competit cē in alio transtaliter C. ꝓtaliter N. cadꝫ, relō aūn n̄ ꝺt definin ꝑ cē in alio
transtaliter, sicut neq; ens definiꝫ ꝑ cē in, esto in omnibus rebus transtaliter indudaꝫ
porro cē in alio simpliciter prolatum competit accidenti, qualitas enim ē spliciter diffa acidis.

Obꝫ II. Non bene dicta dicentes definitur, ꝑ dici ad aliud, gō nec bene definitur ꝑ 28
cē ad aliud, cqá pꝫ. qui dicit necessario sequit ad cē. gō si alicui n̄ convenit dici, n̄ conue
nit n̄ cē. Rꝯ I. Retorquendo argtm. dicere ē proprietas fluens ad cē, gō n̄ ꝓdicta sed ꝑ
cē ꝺt res definin, alcas n̄ definiꝫ, sed tm̄ describenꝫ, quā de caā Vide Metaphysicum dmꝫ
n̄ ꝑ ꝓcan, sed ꝑ cē in multis. Rꝯ 2do: N. eqm, pbm D. dici necessario & convertibiliter
semp sequiꝫ cē N. n̄ semp. convertibiliter & æquè late patendo C. Dici gō ad aliud ꝑ quod
ab antiquis definiebaꝫ relatio, latius patet, quam cē ad aliud, nam se extendit ad ea quę
solum dicunt & n̄ sunt relativa, gō. Sicut partes coponi caput, manus &c: esto sint
quid vere absolutum dicunt tm̄ ꝑ ordinem ad aliud. Vt gō rg. caput ē alicujus caput
& omnino aut impossibile cēt extendere nullam sbtaam cē ad aliquid ut ait Ales –
Si definio relationis ab antiquis assignata cēt competens.

Obꝫ III. Si Relō definiretꝫ ꝑ cē ad aliud, sed hꝛé definiretꝫ ꝑ posse sōm actup, ad tm 29
sed sic n̄ ꝺt 2finin, gō. min: pꝫ. qā accidentia n̄ 2diminꝫ ꝑ actu afficere sbm. Rꝯ N.
min: qnq; pbm, modi enim qui sunt accidentia definiuntꝫ ꝑ actu afficere & determinare
tm̄ in 2differentem.

Colli: in Relatione cē duas rationes, cē in alio & cē ad aliud, tam diffāalem illam 30
gē numerican saltem respectu ꝓtalis Relationis.

Relatio dividiꝫ I. in Realem & Rationi. Realis ē inter extrema realiter ꝺtā, qua 31
unum refertur ad aliud ante operationem intellectus. rg. Pater ad Filium, caā ad effectā
Rationis ē inter extrema rationis ꝺtā, & solum dicitur ab intellectu respicientia, rg Relatio talis adsens:
Dividiꝫ 2do: in Relationem 2dum cē & 2dum dici. Relō 2dum cē ē qdo unum extre 32
mum unum respicit aliud realiter, rg. Pater Filium. 2dum dici ē qdo unum extre
mum n̄ refertur ad aliud propriè, sed tm̄ cognoscitꝫ ꝑ aliud ꝑꝑ quandam similitudinem
re. maālia & imaālia cognoscimus ꝑ corporea & maālia, quę inuicem n̄ hnt relationem, ꝑ ma
& quibusdam Relō 2dum cē usurpaꝫ pro Relatione reali, Relō 2dum dici pro relatione rationis.

33 Tertio diuidit Relaõ in n̄ mutuam & Mutuam, Mutua ē inter extrema, quæ se inuicem respiciunt rg. Pater Filium, & ē contra, n̄ Mutua ē inter extrema quorum unum quidem respicit aliud, n̄ tn̄ respicit ab illo, talis relatio ē inter actum & obm̄ actus enim respicit obm̄, n̄ u. ē contra. Relatio mutua subdiuidit in relationem æquiparantiæ, & disquiparantiæ: æquiparantiæ ē inter extrema quæ se mutuo ejusdem nominis relatione respiciunt, rg. plura similia se respiciunt relatione similitudinis. Disquiparantiæ ē inter plura extrema se mutuo diuersi nnis relatione respicientia, rg. Pater respicit Filium relaõne Paternitatis. Filius Patrem relaõne Filiaõnis, &c: Seruus Dnum.

34 Famosissima diuisio relaõnis in Transtalem & pdtalem Transtalis ē quæ ipsis pdis cēlibus, ipsq fdtõ ex illius pdis absolutis ē identificata, ita ut res relatiua sit imbibita in ipsa substantia, & in raõnibus illis quæ alias ex se sunt absolutæ Sicens ab alio ē relaõ transtalis ad Deum in omni craã, & in omni illius pdõ. Relaõ pdtalis ē respectus unius ad aliud; dicit am̄ pdtalis quia constituit speciale pdcamētū sup additum substantiæ.

35 Oēs Relaõnes fundant 2dum Philo: in 3bus ueluti generibus quæ sunt generales raõnes fundandi ex quibus proueniunt oēs relaõnes. primum ē quantitas seu unitas & numerus, 2dum ē actio & passio, 3tium ē mensura & mensurabile. ad Primum scilicet quantitatem seu unitatem & numerum reducunt relaõnes identitatis, diuersitatis, similitudinis, æqualitatis præsentiæ absentiæ, & his opposita nnē am̄ unitatis hic intelligimus conuenientiam quandam conuenientia am̄ 3plex ē, 1ma substantiæ. qdõ 2 sbtaæ pfectè conueniunt seu pount hrē unam raõnem uniuocam, 2da ē in qualitate, qdõ plures qualitates pfectè conueniunt inter se, 3tia ē in quantitate qdõ plures quantitates conueniunt inter se, prima conuenientia fundat fundat relaõnem identitatis, 2da similitudinis, 3tia æqualitatis, totidem st̄ species fundatæ in nrõ seu disconuenientia, scilicet diuersitas opposita identitati dissimilitudo opposita similitudini &c: Huc ptinent relaõnes fundatæ in loco ut præsentiæ & absentiæ, fundatæ in tempore ut ut coëxistentiæ hæc enim sunt quantitas quædam.

36 Ad 2dum scilicet actionem & Passionem reducunt relationes Patris ad Filiū caæ ad effm̄ & ē contra quæ oēs fundant in actionibus quibusdam, Seruus ad Dnū in emptione & inductione uel alio titulo. Similiter ad 3tium scilicet mensurā & mensuratum reducunt relaõnes inter actum, & obm̄, scientiam & scibile, sensaõnē & sensibile &c, Obm̄ gõ poãnum & actuum ē quædam mensura ad quam se extendunt & n̄ultra.

37 Collig. Posse eandem nrõ entitatem diuersimodè comparatam hrē diuersas relaõnes, nam eadem nrõ albedo ut comparata cum alia albedine, ht̄ relaõnem similitudinis fundatam in unitate seu conuenientia qualitatum, comparata cum nigredine ht̄ relaõnem dissimis fundatam in nrõ seu disconuenientia qualitatum, comparata ad caãm à qua producit ht̄ relaõnem effectus ad caãm, fundatam in actione & passione, comparata demum ad poãm cujus ē obm̄ ht̄ Relaõnem obi ad poãm fundatam in mensura & mensurabili.

§ IV.

Ostenditur in quo non consistat Relatio prædicamentalis.

Prænoto II. circa relationem pdtalem in quonam consistat 3plex ē Sentia, prima docet adæquatè consistere in Solo fdtō cujus sentiæ authores aliqui requirunt ad raōnem relaōnis pdtalis trm sed tm tqm connotatum extrinsecum, necessario tn requisitum, 2da quæ ē Thomistarum & Scotistarum docet consistere in modo dctō à fdtō & trō, 3tia Nominalium quæ docet consistere, in fdtō & trō indiuisibiliter acceptis. 38

Prænoto III Aliud longe ē includi eēliter ac intrinsecè, & aliud in recto importari, qd enim includitur eēliter in conceptu rei alicujus pt partialiter in obliquo tm importari rg. album in recto ~~importari~~ dicit ipsum tantummodo sbm, in obliquo u. albedinem album enim ē sbm hns albedinem, & tn album n tm sbm sed m albedinem ipsam eēliter includit, similiter cognitum licet cgio n sit intrinseca obm qd dicit cognitum, ē tn intrinseca huic concreto cognitum. Quare uerum quidem ē qd pro eo res Simpliciter Supponat & accipiat qd importatur in recto, ut patet in exemplis datis n tn tm illud duntaxat eēliter includit in aliquo, qd in recto importat. Hic itaq n quærit pro quo Simpliciter n supponat uel supponat relatio, sed tm qd dicat uel n dicat intrinsecè & eēliter. 39

Prænoto 3tio: denominaōnes recti & obliqui n ē reales, sed desumptas extrinsecè à modo sgcandi pt enim una eademq res nunc ē rectum, nunc obliquum, cum Sola diuersitate conceptum & uniuocum, quæ conceptibus substituunt. Illud am dicit concipi in recto qd ita concipit, ut ex ui talis modi Concipiendi intellectus, poit ipsum immediate pdcari de aliquo, uel aliquid de ipso, rg. hoc concipit in recto, qa ita concipit ut ex ui talis modi concipiendi intellectus hunc trm immediate pdcare de Pro aut de hoc raale, dicendo Prs ē hoc, hoc ē raalis, secus de obliquo dici dt Notandum am ē hic, quod quamuis duo aliqui termini complexi, rg. ego qui lego librum liber qui legit à me sgcent easdem omnino res, tn pp solam mutaōnem recti in obliquum, n quidquid pdcat de uno, m statim pdcat de alio, ego enim qui lego librum sum raalis, n am liber qui à me legit, Similiter contritio terminata ad peccatum ē Supraalis, non tn peccatum terminans ~~ad~~ contritionem ē Supraale, & similiter discurrendum de aliis tns complexis, differentibus solum ex parte modi sgdi n am ex parte rerum significatarum. 40

Prænoto 4to: Fdtm & trm poē Sumi completè & incompletè, Incompletè sumunt qdo pro solis entitatibus quæ refertur & ad quam alia refert sumunt. Completè am qdo sumunt cū raōne fundandi & terminandi His præmissis. 41

Dico I. Relaōnem pdtalem in consistere adæquatè in Solo fdtō. Ph. I. manente Solo adæquato constitutiuo Paternitatis, manet à parte rei Paternitas, sed manente Sola Entitate Patris ~~Patrinitatis~~ n manet à parte rei Paternitas, gc Sola entitas Patris n ē adæquatum intrinsecum constitutiuum Paternitatis, gc ulterius Solum fdtm n ē adæqtm constitutiuum intrinsecum relaōnis, major ē euidens, Solum enim adæqtm intrinsecum constitutiuum minor m ē certa qa Prs rg. n existente filio existit n hns relaōnem Paternitatis. 42

Dices Petrus n existente Filio existit n hns relaōnem Paternitatis quoad denominaōnem habens tamen eandem quoad entitatem. Sed Contra qa si Prs n existente filio ē hns entitatem totalem relaōnis, gc m ē habens denominaōnem relaōnis denominaō enim nihil ē aliud nisi entitas foæ in sbo capaci, Prs am ē capax talis foæ seu denominaōnis. Contra 2do: qa denominaō Patris n fit p operaōnē intellectus, sed est

aliquod ens contradistinctum ab omni cognitione, neq enim Pater ē mentis nīs sgcans Sola entitatem Patris, gō si remanet totum à quo fit denominatō Patris, remanebit nīhilominus ipsa denominatō Patris

44 Contra 3tio, qā gō nō potero dicere Solam aām rationalem cē hoc in intrinsecē corpus n. & unio rem, tam trō extrinseco connotante, & cāt persante corpore & uniōne, manere totum hoc, nō quidem inesse denominationi, sed inesse entitati.

44 Dices 2do: In tali casu nō manere Paternitatem terminativē eadem id qō dicit in obliquo sed contra ēqā hoc dicere ē petere principium, quia enim ē de hoc an relatio Paternitatis dicat, & connotet intrinsecē ae ēcliter id, qō dicit terminativē & in obliquo, Vnde sic infero ad hoc argtor Per te entitas filij ē connotatum extrinsecum, requisitum ad hoc, ut existat tota relatio Paternitatis, sed nō p te entitas filij nē connotatum extrinsecum requisitum ad hoc ut existat Sola entitas Patris, gō Sola entitas Patris nē tota ratio Paternitatis;

45 Dices 3tio: nō manet in tali casu Paternitas formaliter, manet trō realiter, sed contra est nō manere Paternitatem formaliter, aut perire relationem formaliter, uel ē qō peccat aliquis meus concipiendo seu cogitando, sed hoc nō ē ad rem, qā nō ideo Petrus ē Pater uel nē ē Pater, qā ego cum concipio uel nō concipio cē Patrem. uel perire Paternitatem formaliter ē qō peccat aliquid reale extra intellectum, quod nō admittat quis: id qō pertinet ē ne identificatum cum relatione formaliter acceptā uel nō, Si primum, gō relatio formaliter accepta nē Solum fundamentum qō nō perit. Si secundum contra ē qā iam tota relatio formaliter remanet, nam tota relatio formaliter exibit à parte rei, cum illa p te sit solum fundamentum.

46 Pz II. Si Relatio consistens adequatō intrinsecē in Solo fundamentō, sequeretur qō persante Paulo filio, Pr remaneret & denominaret Patrem sqlā nō admittitur gō. pz. sqla, si p possibile uel impossibile, persante altero, existeret visio de altero, in tali casu oculus simpliciter denominaret videns, gō nō Si persante Paulo filio maneret entitas Petri Patris, Pr denominaret simpliciter Patrem, adeō videns eqā pz. ideo in casu adō oculus denominaret Petrum formaliter videntem, qā licet in se totam foam, à qua denominaret videns, certo periret illud obliquum seu connotatum, qō exigit visio, scilicet obō album, atqui nō in scientia Aduersa persante Paulo filio, Pr ejus genitor, licet totam foam, à qua simpliciter denominaret Patrem qā licet suam entitatem, quæ ē tota foa iuxta Aduersa: denominans Pm Patrem, certo nō haberet obliquum seu connotatum requisitum respe filius, gō nō persante filio Pr ejus genitor dicit simpliciter denominari Patrem, quoties enim remanet adequata foa denominans, totius remaneret simpliciter denominatō.

47 Confir: Repugnat nouā denominatō realis, Sine nouā entitate reali, gō nō repugnat nouā denominatō intrinseca, sine nouā entitate intrinseca, pz eqā, Equè ē de ēcha denominationi realis intrinsecē entitas intrinseca Sicut ē de ēcha denominationi realis entitas realis, uel dēs disparitas, gō repugnat aduenire foti denominationem intrinsecam relationis, presente Solum extrinseco trō, Sine nouā entitate intrinseca eidem adueniente, gō ultra nius Si absente trō, fotm nō haberit denominationem intrinsecam relationis, cum aduenierit trō, nullam entitatem intrinsecē accipiat, neq ture habebit denominationem intrinsecam relationis quā carebit absente trō.

48 Dices destructo Relationis trō destruitur relatio eadem id qō dicit in obliquo nō autem eadem id quod dicit in recto, tandem aduenientē trō aduenit quidem foti relatio eadem id qō dicit in obliquo, sed nō eadem id quod dicit in recto. Contra ē, qā obliquus seu trō nē pars intrinsecē constituens relationem, iuxta Contrahistas, gō manente recto, manet nō tota

cčha relaónis sine trs destructs sine n; si enim cá sui intrinsecè constitutiua remanet, n destructo trs, cur illa deficeret? si u. destructo trs n ponit cčha relaónis id ideo č, qá relaó n č adequatè fotó identificata seu hít sui intrinsecam compartem ipsum terminum

Obj II. trs č trs connotatum extrinsecum relaónis potalis, gó. ads pz. trs n č quid intrinsecum relaóni, qá č aliud à relaóne, gó. ads pz. relaó definis gó sit id cujus totum cč č ad aliud, sed hoc aliud č trs, gó trs n č quid intrinsecum relaóni. R. N. ads cum sua póre, ulteriorem sic D. relaó definis cč id, cujus cč (nam ly totum n ponit adsse) č ad aliud à fotó C. cujus cč č ad aliud à relaóne N. trs gó č quid aliud à fotó n tamen à relatione. Pz.

Obj II. In eo n consistit fodlitor relaó intrinsecè, quo perunte tqm connotato aut conditione extrinseca, perit relaó, sed perunte filio tqm connotato aut conditione extrinseca perit relatio gó. minor pz. Caá efficiens rg. ignis ablatá approximaóne stupe, n pt comburere, gó n Pr perunte filio tqm connotato extrinseco, pt n denominari pater. gó ulterius relaó consistit solum in fotó connotando trm. R. N. supp: argti gó trs sit connotatum extrinsecum relationis ad partatem R. C. adè N. eqm disparitas č qá effectus, n č cč caá efficiens, sed realiter distans caá & effs; quare pt extrinsecas conditiones impedire caá nè producat effectum atu denominaó, quo č caá fodlis, cum sit idem cum foá denominante si adest albquata foč denominari, n pt n adesse ipsa denominaó, req enim fieri pt additionem vel ablationem alicujus extrinseci, ut res aliqua quá existit n existat, cum impossibile sit idem cč & n cč. 2o.

~~Dico~~ Dico II. Relaónem potalem, nec cč Modum, nec cč aliquid accidens distans realiter à fundamento & termino & č contra quinda Thomistas Pz: I. authoritate D. Tho: opuscul. 48 tract. 3o cap. 2 qui ait: ~~cum~~ dico gó similitudo sortis hít ~~Platonis~~ albedinem ejus ut Platonis n č intelligendum, gó similitudo sortis ~~hít albedinem ejus~~ sit aliqua res in sorte alia ab ipsa albedine, sed solum č ipsa albedo, ut se hít ad albedinem Platonis ut ad trm. Si enim similitudo addaret supra albedinem sortis, aliquam rem, nullo modò potest aliquis alicui fieri similis sine sui mutaóne. Negant aliqui ex Thomistis hunc textum, aut potius hoc opus, unde hic textus desumit cč divi Thomæ. sed videamus alium ejusdem Doctoris, quem ngre n ponunt, & hunc hít lect. 3. sic mihi adeunt mihi de novo p hoc gó incipio cč Alter Equalis p ipsius mutaónem, qui textus uterq clarissimus č. Pz. 2 raóne ex eo ipso patet quòd existant duo alba, ablato quocunq alio sup addito, hæc 2 sunt sibi similia, gó. ads pz. Similia sunt, quorum qualitas č una, sed hoc ipso gó existant 2 alba, datur gó eorum qualitas sit una, gó hoc ipso sunt sibi similia, min. pz. hoc ipso gó existant 2 alba, existunt specie indita, & totidem ut sup pono gradus habentia. Confir: ponamus gó Pr rg. sit trinitarius, & Pr nihil accedit trm gó Pls nascatur, & acquirat magnitudinem trinitarem, iam Pr & Pls erunt inter se disparitate equales. Pz. ads Ex Alé p Metaphr. qui probat gó motus n dat ad relaónem nisi p accidens, ubi sic loquitur. contingit enim altero mutato, neutrum cč alterum n mutari ut de sic arguitur si ista sit qualitatis quæ inter Pm & Plm exurgit cčt aliquod accidens superadditum Pr trinitarii, tunc n tm Pls mutaretur qui ex n trinitarii fit trinitarius sed n tm Pr mutaretur qui iam fuit trinitarius. gó nunquam cčt relaó, ubi uterq extremorum & à quo & ad quem n mutantur gó tm regat Alés. 2.

.

53 Ph. 3. Si Relaõ eẽt modus Sup̃additus cum raõne fundandi, sequeret q̃d dealbato uno pariete hic totus mundus mutaret, hoc dici n̄ d't, gõ. sq̃la p̃t. q̃a dealbata Pariete hic, consurgeret in omnibus & Singulis rebus coloratis noua Sup̃addita entitas relaõnis scilicet similitudinis uel dissimilitudinis gõ oẽs res mutarent intrinsecè p acquisionem, nouæ entitatis intrinsecè inhærentis omnibus coloratis.

54 Confir I. A Relaõne inæqualitatis duo extrema s't foãliter inæqualia seu dissimilia p suas entitates, ante oẽm Modum, q̃a quantitas unius palmi & quantitas unius Semipalmi præciso omni modo p suos Solas entitates s't foãliter dissimiles & inæquales, nam unus palmus foãliter excedit p suam entitatem suum palmum, q̃a p suam entitatem includit. plures partes q̃m Semipalmus, gõ m̄ 2 extrema sunt foãliter æqualia & Similia p suas entitates ante oẽm modum, uel det ab Aduers. dispa: Conf. 2do: Albedo ut dissimilis refert ad aliam dissimilitudinem p modum iuxta Aduers. atqui entitas albedinis ẽ m̄ dissimilis ipsi modo, n̄ p alium, q̃a sic iremus in infinitum, gõ p se ipsam.

55 Dices Contra I Confi Palmum & Semipalmum ante illum modum eẽ foãliter inæquales n̄ am̄ foãliter. Contra quæro ego an p illam fundamentalem inæqualitatem quam admittitis ante modum, palmus sit major semipalmo, an n̄? quod non sit major dici non potest, modus enim præsupponit maioritatem ergo primum dici d't consequenter, ẽ major et inæqualis, gõ ante oẽm modum, palmus ad semipalmum refertur, ut inæqualis ad inæqualem.

56 Obij I. Absolutæ Entitates, n̄ pount se ipsis inuicem ad se referri, sed fdtm̄ & trs s't entitates absolutæ, gõ n̄ pount se ipsis inuicem ad se referri, gõ d't ad se referri p modum sup̃additum. R̸ D. maj: Absolutæ entitates n̄ pount se ipsis inuicem ad se referri sine sup̃addita raõne fundandi C. Sine Sup̃addito modo N. & C. min: Simil. D. eq's quare fdtõ & trõ, ad hoc ut ad se referant d't quidem superaddi raõ fundandi, n̄ tn̄ Modus

57 Oz Impossibile ẽ aliquid ab uno contradictorio transire, ad aliud sine sufficienti mutaõne, gõ impossibile est aliquid transire à non eẽ relati ad eẽ relati, sine sufficienti mutatione, sed nisi relatio dicatur eẽ modus n̄ assignatur sufficiens mutaõ cum qua sbm̄ transeat à non eẽ relati, ad eẽ relati. gõ &c: R̸ C. primo adẽ N. subsequens, ideo enim sbm̄ transit à n̄ eẽ relati ad eẽ relati, ostendit p nos sufficiens mutaõ p̃sistent uidelicet in positione trĩ nec non raõnis fundandi subiecto realiter sup̃additæ.

58 Obij III. Vnio connectens maãm & foãm ẽ modus entitatiuus, gõ m̄ relaõ referens sbm̄ at trm̄ ẽ modus entitatiuus. R̸ N. eq̃m, disparitas ẽ q̃a maã & foã s't se ipsis indifferentes ad hoc ut secum connectant ut Superius de distrione modali, & suo loco in physica Quare ad tollendam hanc indiffam̄ omnino necessarius ẽ modus scilicet unio, atu. sbm̄ & trs n̄ sunt se ipsis indiffã ad hoc ut ad se referant, sed se ipsis determinant ad hoc ut ad se referantur, quare nulla ẽ necessitas modi in relaõne.

Instabis. Raõ fundandi plerumq̃ si n̄ semp̃ est modus, ut euidenter patet sed relaõ nunquam est sine raõne fundandi, gõ relatio nq̃m est sine modo, sed sine quo nunquam est relatio, in illo consistit, gõ. R̸ 1. N. maj: quod relaõnis raõ fundandi sit semp̃ modus nam ratio fundandi primi generis nempe unitas & numerus & 3tij nempe Mensura & mensurabile n̄ ẽ modus. R̸ 2do: D. Minorem Relatio nunquam est sine raõne

fundandi ~~formaliter & immediate~~ uel presuppositiue ~~uel~~ mediate, uel foaliter & immediate, qdo nunquam est sine raone fundandi foaliter & immediate tm N. nam pereunte & presupposita tm nec manente foaliter actione actione generatiua e relao uere inter Patre & Filium, go relao nunquam e sine modo psuppositiue & mediate transeat, foaliter & immdte N. Foaliter enim e relao inter Patrem & Filium, esto n sit foaliter & immdte actualis generao.

Obij 4. Accidens dstgt à substaa, sed relao e accidens, ponitur enim in pdto accidentis, fundamentum u. est sbstaa, saltem sepe, go saltem qdo Fotm e sbstaa, dstgret ab illo relao. R 2plici modo poe ee relaonem accidentis uel & physicum & simul Metaphy: uel tm pure Metaphysicum. Physicum & simul Metaphysicum tunc e qdo e ejus Fotm accidens physicum rg. albedo, Metaphysicum u. purum tunc e qdo ejus Fotm e substaa. Jam go D. minorem Relatio est accidens uel Metaphysicum uel physicum ~~Concedo~~. & Metaphysicum C. semper physicum & Metaphysicum N. minorem & consequentiam, quia accidens Metaphysicum nec Modaliter nec realiter distinguit à substantia. 60

Obij 5to: albedo uerbi gratia quae est fundamentum relaonis similitudinis ad aliam albedinem, ponitur in pdto qualitatis, sed relatio non ponitur in pdto qualitatis, sed e nouum & diuersum pdtm à qualitate, go relao differt à suo Foto, nimirum ab albedine. 61

sed e nouum & diuersum pdtm à qualitate, go relatio differt à suo Foto, nimirum albedine. R CC. premissis D. cqs differt relao raone à suo Foto C. realiter N. raonis am dstio sufficit ut aliquid poni poit in pdtis diuersis.

Infertur relaonem ee denominaonem partim intrinsecam partim extrinsecam, qa qdo Petrus acquirit denominaonem Patris existente Filio similiter album denominaonem similitudinis existente altero albo, n ht se aliter & aliter intrinsece, sed extrinsece solum, qa pp defectum coexistentiae Filii, Prs n dicebat Pater ante existentem Filium, sicut nec paries albus similis alteri, ante existentiam alterius; n u. pp defectum alicujus intrinsecae rei, Prs n erat Pater ante Filium, quem relao Paternitatis requirit in Petro. Explicatur id clarius, Prs e existens, postea erit coexistens Paulo cras nascituro, ante natum Paulum totum Prs ht quod requirit ex parte ipsius Petri ad coexistendum, qa u. coexistens dicit foaliter duas existentias, neutra seorsim sufficit ad denominaonem coexistentis, sed quando utraq existentia ponitur iam subgit in utraq denominao coexistentis, & Pri sola existentia, quae illum antea denominabat existentem solum ita cum denominat coexistentem, n se sola, sed cum altera existentia Pauli. 62

Dices Iuxta te implicat denominao noua adequate realis intrinseca, quin adueniat aliquid noui reale intrinsecum, rg. implicat me denominare album, nisi in me ponatur albedo, go m implicat denominao partim intrinseca partim extrinseca quin adueniat aliquid noui partim intrinsecum, go implicat Prm fieri similem Paulo p aliquid solum extrinsece adueniens, sed dt aliquid n tm Paulo sed m Pro partim intrinsecum aduenire, rg. Prs e niger & Pls albus, adeoq Prs à Plo dissimilis, ponamus postea Plm ex albo fieri nigrum, quo posito, argtm urget Prm illi necdum fore similem qa nigredo Plo adueniens e Pro pure extrinseca, adeoq tm aliquid noui extrinsecum aduenit, Prm am ee similem, e denominao partim intrinseca, go m aliquid intrinsecum Pro dt aduenire, atqui n nigredo qa illam adr habuit, go accidens nouum, siue nouus modus, qui dicit similitudo, go sic debetis concedere, quouis instanti innumeras nouas entitates produci, ad cujusuis nouae relaonis resultantiam. R C. ade D. cqs implicat denominao noua partim intrinseca, quin adueniat aliquid noui partim intrinsecum, si illud iam ante in sbo 63

n̄ fuit C. si fuit N. cqm̄. raō disparitatis, inter denominaōnem adequate intrinsecam de nouo aduenientem ē manifesta, qā denominaō purè intrinseca, ad hoc ut resultet, n̄ p̄t adiuuari ab aliquo extrinsecè adueniente, gō nisi aliquid intrinsecè sbō adueniat, nunquā illa resultabit, at u. denominaō partim intrinseca pendet ab aliquo extrinsecus adueniente gō illud partim intrinsecum, n̄ ē opus ut adueniat tunc simul cum eo qd̄ aduenit extrinsecè, sed si iam ante in sbō prēexistit poterit tribuere nouam denominaōnem partim intrinsecam quam primum id qd̄ ab extrinseco ad hanc denominaōnem comptendam requirit accessit. Quare notandum ē n̄ requiri mutaōnem intrinsecam in utroq extremo, nam in uno fieri dt, sic rg. ut Pr̄ fiat, in nigredine quam h̄t Paulo albo similis, dt Pl̄i albus fieri niger adeoq dt mutari intrinsecè Pr̄ uero tm̄ extrinsecè, & ē contra.

64 Dico III. Relaōnem pdtalem n̄ ēē fōalitatem dstam actu ex naā rei à Fdtō & trō, ē Contra Scotistas. Ph. Si relaō pdtalis ēēt fōalitas taliter dstā à suis extremis ēēt ens Modale, qā ēēt ens ~~foa~~ ēēliter affixum h̄ns propriam entitatem quippe h̄ns propriam definibilitatem potens existere, & existens ex naā rei & nemine cogitante in extremis, n̄ potens am̄ p absolutam m̄ poam existere sine illis, hoc enim ē eō modo ut sit ens ēēliter alligatum alicui, ut sine eo cui alligat nec p diuinam poam poit existere, Confir: Conclu: argtis pro superiori assertione, item contra dtnem Scotisticam adductis.

65 Obj. illa dstgnt fōaliter ex naā rei quæ h̄nt diuersas conceptibilitates, sed relaō & Fdtm̄ h̄nt diuersas conceptibilitates, gō. Rx I. retorquendo: illa dstgnt fōaliter &c: Sed definitum & dfio, h̄nt diuersas conceptibilitates, gō. Simili: Sed in Deo Poā productiua hōis & poā productiua Angeli, h̄nt diuersas conceptibilitates, gō hæc ab illa nemine cogitante in Deo dstgt. quare neganda ē major Obiectionis. Rx 2do: Sed relaō & Fdtm̄ cum trō indiuisibiliter acceptum h̄nt diuersas conceptibilitates N. se solo acceptum, h̄nt diuersas conceptibilitates C. gō relaō & Fdtm̄ cum trō indiuisibiliter acceptum dstgnt ex naā rei N. gō relaō & Fdtm̄ se solo acceptum dstgnt ex naā rei seu nemine cogitante C. n̄ tm̄ fōaliter ~~seu~~ ex naā rei ut uolunt Scotistæ cum talis dstio implicet.

66 Instabis. I. quæ se n̄ transcendunt fōaliter dstgnt fōaliter, sed relaō & Fdtm̄ n̄ se transcendunt fōaliter, gō dstgnt fōaliter R. prim: N. maj: qā accidens & substaā de quibus p̄t retorqueri argtm̄ n̄ transcendunt se fōaliter &t n̄ dstgnt realiter n̄ fōaliter. Rx 2do: D. min: & cqm̄ distinctione superiori. quare Fdtm̄ cum trō indiuisibiliter acceptum ē fōaliter relaō adeoq relaō Fdtm̄ sic acceptum transcendit fōaliter.

67 Instabis II. Quod caātur Metphē dstguit fōaliter ex naā rei ab eo à quo caāt, sed relaō causat Metaphysicè à Fdtō & trō, gō ab illis dstgt fōaliter ex naā rei. Rx N. maj: caā n̄ enim Metaphysicè ē caāri ex modo nostro concipiendi n̄ ē necesse ut dstguat nemine cogitante ~~fōaliter~~ à suo causante.

68 Dico IV. Relaōnem pdtalem in sola raōne fdandi & trdi n̄ consistere fōaliter. Est cōonis contra paucos Recentio: Ph. I. in relaōne pdtali fundata in unitate, aliqua extrema relata n̄ dstgnt realiter à raōne fundandi & terminandi, ita tm̄ ut hæ ipsæ raōnes realiter inter se dstguant, atqdō in eadem relaōne, extrema relata dstgnt realiter à raōne fundandi & terminandi similiter dstis inter se, gō relatio pdtalis fundata in unitate n̄ consistit adequate in sola raōne fundandi ternādi, ads quoad prim: part: pt. exemplo similitudinis duarum albedinum duæ namq albedines st extrema relata indstā realiter à raōne fundandi & terminandi nempe ab unitate se conuenientia albedinis unius cum altera, impossibile enim ē ut sint duæ

albedines, & nõ est inter eas unitas seu conuenientia cum albedine unius cum altera sed hĩ ipsæ rãones nempe unitas seu conuenientia cum albedine terent se ex parte unius albedinis, & unitas seu conuenientia in albedine, tenent se ex parte alterius albedinis sit realiter inter se distã, qã ipsæ albedines realiter inter se distinguũt, rãones am istã, sunt realiter ipsæ albedines, gõ rãones istæ realiter inter se distinguũt. deinde p suam entitatem una albedo conuenit cum altera, gõ sicut entitas unius õ realiter extra entitatem alterius, ita conuenientia unius õ realiter extra conuenientiam alterius. ph. idem ad quas duas partes exemplo similitudinis duorum parietum alborum, duo enim parietes albi, sunt extrema relata & realiter distã à rãone fundandi & terminandi, nempe ab unitate qualitatis in hoc & illo pariete seu ab albedine & hæ similiter rãones realiter distinguũt inter se, gõ. Iam nõ ph. cqã prima, in qua relãone aliqõ extrema relata nõ distinguũt realiter à rãone fundandi & terminandi realiter distis inter se, illa relãe nõ consistit adequatè in sola rãone fundandi & terminandi, sed in Relãone potali fundata in unitate &c: gõ. min: est iam probata, major ph qã gõ extrema relata nõ distinguũt realiter à rãone fundandi & terminandi, ipsi his rãonibus inter se distis, tunc relãe identificab. Põtõ & trõ, ut patet in Relãone similitudinis duarum albedinum, gõ tunc nõ consistit adequatè in sola rãone fundandi & terminandi de nõ in Põtõ & trõ. Rõdõ u. extrema relata distinguũt realiter à rãone fundi & terminandi ipsi rãonis similiter inter se distis, tunc manente sola rãone fundandi & terminandi nõ manentibus am extremis relatis nõ manet relã, saltem hæc rg. manente duplici albedine duorum parietum, & nõ manentibus parietibus nõ manet similitudo duorum parietum, sed tm similitudo albedinum distã à parte rei, qã separabilis à similitudine parietum, gõ tunc relãone nõ consistit in sola rãone fundandi & terminandi sed nõ dt intrinsecè importare extrema relata rg. parietes ipsos.

Ph II. De Relãone fundata in actione & passione, qã in Relãone Paternitatis aliisq; fundatis in actione & passione, ponita p possibile vel impossibile sola rãone fundandi & terminandi & ablatis extremis relatis (quæ intali relãone distinguũt relative à rãone fundandi instã à rãone terminandi), nõ ponit formaliter relã potalis sed ponitur transtalis, gõ &c. cqã ph quo sdo p possibile aut impossibile & ablatis aliis ponit relã potalis illud è adequatum intrinsecum constitutivum relationis potalis, sed posita p possibile vel impossibile rãone fundandi rg. actionis generativa instã à rãone terminandi & ablatis extremis relatis nõ ponit formaliter relã potalis gõ. Confir: qã transacta generatione quæ è rão fundandi in relãone Paternitatis) & manentibus Põtõ & trõ manet relã Paternitatis, gõ in sola rãone fundandi nõ consistit intrinsecè relã potalis, quo enim nõ manente manet relã potalis in eo solo nõ consistit adequatè intrinsecè relã potalis.

Dices transacta generatione, manet relã & denominãt Paternitatis Moraliter nõ u. physicè, sed contra è primo, qã ôn qui physicè genuit physicè è Pater, sed Pr rg. transacta physica generatione physicè genuit Paulum, gõ è physicè Pater nõ transacta generatione. contra rdo: qã si transacta generatione p Aduersa: manet physicè relã & denominãt Paternitatis, sequit̃ p eosdem nec moraliter manere, qõ sic extendo ad hæc, nel scis qõ transacta generatione nõ sit nec denominet̃ physicè Pater, nel nescis cur si nescis cur qõd asseris & hæc id qõ nescis, si gõ scis gõ imprudenter & falsè primas è Patrem quem scis in re & physicè nõ è Patrem: deinde in foro absurdum aliud contra Aduersarios: gõ Beata Mater Maria nõ è iam physicè Mater Christi, nam à multo tempore transacta è gene

vati Christi.

11 Obj. I. Actio generativa, ut pdá constitutiva relationis potentialis, gó ē foaliter relatio potentialis, gó ultionis in ipsa sola consistit relatio potentialis, dñs pz. qá actio generativa ē nexus agentis cum tro, cum ex ui hujus actionis, n̄ pōit cē, nec concipi cáa actu causans sine effectu causato & uicissim. Rō N. dōs, ad pmm C. dōe N. cqm. uel D. gó actio generativa ut pdá constitutiva relationis potentialis ea inter se connectendo C. ea inse foaliter continendo N. actio gó generativa tm connectit pdá relationis n̄ am illa foaliter in se continet, sicut unio tantum connectit maām cum foa n̄ am illas foaliter imo nec realiter continet, ubi in hoc tm ē comparatio actionis cum unione, gó sicut hēc connectendo, n̄ continet foaliter in se ea quē connectit, ita nec actio.

12 Obj. II. oē concretum accidentale d̄t plus dicere quam dicat foa concreti. sed relatium ē concretum accidentale, & relatio ē foa hujus concreti, gó d̄t plus dicere, quam relatio, n̄ diceret m̄ plus. Si relatio n̄ tm in ratione fundandi, sed m̄ in pōto rita cē dicerēt. Rō D. maj: oē concretum accidentale absolutum, d̄t plus dicere quam foa concreti absoluti C. oē concretum accidentale relatiuum d̄t plus dicere quam foa concreti relatiui N. Sed relatiuum ē concretum accidentale absolutum N. relatiuum C. min: rō am ē, qá in tantum dicit concretum absolutum plus dicere quam foa in quantum abstrahit a sbō, & solitarē sumit cum gó relatio n̄ potest abstrahi à sbō, qá nec cē nec concipi pōt quin concipiatr sbō relatum, ideo n̄ minus dicit quam dicit relatiuum.

13 Infertur rationem fundandi n̄ dre semp actu intercedere inter extrema relata, sed sufficit qđ precesserit, præsertim loquendo de relationibus fundatis in actione & passione.

§ V.

In quo decidit in quo consistat relatio potentialis & alia dubia resoluuntr.

14 Dicendum ē, Relationem potentialem adequatē ēliter consistere n̄ solum in pōto, sed m̄ in tro completē sumptis. Pz II. relatio potentialis n̄ consistit adequatē in solo pōto, nec in sola ratione fundandi & terminandi ut probatum ē, gó d̄t consistere adequatē in pōto & tro complete sumptis. §

Pz III. quo solo ablato & manentibus p possibile & impossibile omnibus alijs requisitis, eo quo foaliter & immediatē tollit relatio potentialis, illud ē intrinsecum constitutiuum relationis potentialis, sed ablato solo tro, & manentibus p possibile uel impossibile omnibus alijs requisitis n̄ manet foaliter & immediatē relatio potentialis, qá ablato filio, n̄ manet foaliter & immediate paternitas, gó tr ē constitutiuum intrinsecum relationis potentialis, adeoq n̄ solum pōti, major ē certa minor quo p̄ euidens, nam ablato filio Pr n̄ ē foaliter Pater.

Obj. II. Si Relatio potentialis consisteret n̄ tm in pōto sed m̄ in tro sequeretr qđ n̄ ēēt potentialis qá ēēt ens p accidens ēēt enim aggregatum ex pluribus entibus, puta Paternitas ex substantia generante & genita, sed hoc dici n̄ d̄t, gó. Rō N. sqlr maj: pbm D. ēēt ens p accidens in consideratione Physica C. in consideratione Lcá N. sub hoc enim tro Paternitas in concreto accepta, ita exprimunr plura n̄ unita physicē, ut unum sgcat in recto & aliud in obliquo. Vnde fit, ut Paternitas in concreto pōit pdcari de uno p te, rg. de Pō quod sufficit ut aliquid spectet ad pōtm, ubi patet in ij quē m ponunr in pōto habitus: nam rg. ē armatum, pīnet ad pōtm habitus, qá ē armatum ita exprimit plura, ut unum sgcat in recto, & aliud in obliquo, in recto quidem Pm rg. in obliquo am arma, quibus Ps dicit armatus.

Dices II. Si Paternitas eē complexum sbstaā generante & genita, m̄ Filiaō eēt complexum ex sbstaā genita & generante, ac proinde Paternitas & Filiaō, eēnt idem realiter secum, sed hoc dici n̄ dt, aliās de uno eodemq poēt dici, ē foāliter Pater, ē foāliter Filius, atq ita Paulus Filius Petri, posset dici Pater Petri, ubi enim abstracta n̄ dstgnt realiter, m̄ n̄ dstgnt realiter concreta, alias idem realiter abstractum eēt in dstis realiter concretis, si gō realiter n̄ dstgnt Paternitas & Filiaō, n̄ dstguent m̄ realiter Pater & Filius, adeoq poterunt de se mutuo pdcari. R̄ D. maj: Paternitas & Filiaō, eēnt idem realiter secum, si considerent rdum ea, quē sgcant quomodo cunq C. Si considerent rdum id quod dicunt in recto N. maj: Paternitas enim in recto ē entitas Petri rq. qui genuit Paulum, Filiaō am ē entitas Pauli genita à Pro. Simil. D. min: sed hoc dici n̄ dt qd Paternitas & Filiaō sint idem realiter, si considerent rdum id qd dicunt in recto, si considerent quomodo cunq N. min: pbris m̄ N. min: nam ad hoc ut aliquis qui ē foāliter Pater, sit foāliter respectu ejusdem tri filius, requit ut Pater & Filius idem sgcēnt in recto, ideo de quocunq dicit raāle de eodem dicit eē risibile, deinde in tris complexis, idem quoad rem omnino sgcantibus ut dictum ē § 4 n. 40 hujus Ppos: ob solam mutaōnem recti in obliquum, uel ē contra, n̄ quidquid dicit de uno dicit m̄ de altero, quare hi tri Pro genuit Paulum, Paulus genitus ē à Petro idē quidem quoad rem sgcant, n̄ tn quoad modum sgcandi, Vnde pp mutaōnem recti in obliquū n̄ dicit de Paulo eē foāliter Patrem, qd dicit de Pro. ulteriorem ejusdem minoris pbm N. nam ex eodem realiter abstracto, proueniunt duo realiter diuersa concreta, ut ex cognione cognoscens, cognitus, & sic de aliis similibus; unica itaq & realiter indista foā, realiter diuersis concretis inesse pt, pt quoq dstgui sic, ubi abstracta n̄ dstgnt realiter, m̄ n̄ dstgnt realiter concreta rdum id qd sgcant quomodocunq C. rdum id qd sgcant concreta in recto N. roborat hic dstio instantiā de cgnē respectu cognoscentis & cogniti.

Dices III. Si Paternitas & Filiaō sunt idem, ruit illud argtm Theolog: quē opponunt relatiuē dstgnt realiter, sed Paternitas & Filiaō opponunt relatiuē gō dstgnt realiter. Pro N. ruere illud argtm Theol. retinet enim suam ueritatem si procedat de Paternitate & Filiaōne diuina, si u procedat de creata, n̄ ē omnimode uerum, quare D. min: sed Paternitas & Filiaō creata, opponunt relatiuē si sumant rdum id qd dicunt in recto C. Si sumant rdum quod sunt complexum ex recto & obliquo N. ~

Instabis Paternitas & Filiaō diuina, m̄ rdum quod sunt complexum ex recto & obliquo dstgnt realiter, gō quoq creata, m̄ rdum quod sunt concretum ex recto & obliquo dstgnt realiter. R̄ C. ad N. cqm, disparitas ē, qā Paternitas & Filiaō diuina, sunt iuxta coōnem sentiam relaōnes transtales, uel quasi transtales. Ideoq Paternitas adequate identificat Patri, & Filiaō adequate identificat Filio. quare cum in diuinis detur oppositio producentis & producti, inter Paternitatem & Filiaōnem, m̄ ut sunt complexum ex recto & obliquo, necesse quoq ē pari modo eē inter ea dstnem realem. Iam u. Paternitas & Filiaō creata, nec sunt relaōnes transtales, nec inter ea quatenus sunt complexum ex recto & obliquo dat oppositio producentis & producti, solum enim inter recta eorū dat hic oppoō. ~

Vrgebis Inter Paternitatem & Filiaōnem diuinam m̄ ut st ex recto & obliquo complexum datur oppositio producentis & producti, gō similiter inter Paternitatem & Filiaōnē creatam. R̄ 3. retorquendo: inter generaōnem actiuam & passiuam diuinam, dat oppoō producentis & producti, gō m̄ inter generaōnem actiuam & passiuam creatam datur.

gē tm ex Aduersarijs multi negant. Rc 2. adē N. eqm, qā vbi ē oppō producentis & producti. productum n̄ dt eē idem cum producente, alias idem opponeret sibi ipsi, cum itaq; in diuinis Paternitas distinguat realiter à Filiatione, nec filiatio diuina sit intrinsecē constitutiua Paternitatis diuinæ, ut ē contra filiatio creata, ē intrinsecē constitutiua Paternitatis, idoneq; cum Paternitate creata, sequit̄ inter paternitatem creatam & Filiationem n̄ eē oppositionem producentis & producti, eē u. in diuinis. Quod am̄ filiatio creata sit intrinsecē constitutiua Paternitatis creatæ in concreto accepte, patet ex pbē rōa huius §. ē contra de diuina Filiatione constat quod n̄ sit intrinsecē constitutiua Paternitatis diuinæ, m̄ eē Paternitati, nam Pater æternus p se ipsum ē cōliter denominatus ad hoc ut generet filium, eq ipse p se generatio actiua Filij, quare ablato p impossibile filio, n̄ foāliter, sed solum arguitiuē tolleret Pater æternus.

82 Obj: II. Si Paternitas rg. rōnem oīa quæ adequatē cōliter dicit ē Pr̄s in recto, & Paulus in obliquo cum alijs requisitis, sequit̄ gō Filius sit pars Patris saltem in obliquo sed hoc dici n̄ dt, gē filius n̄ constituit cōliter & intrinsecē Paternitatem. Rc 2. retorquendo. cognitum rōnem oīa quæ adequatē dicit, ē cognō & Paries gō Paries ē pars cognoti vel cognitī. Rc rōn: D. sqlm, sequit̄ gō filius sit pars Patris accepti rōnem in gō dicat tam in recto quam in obliquo C. accepti rōnem in quod dicit in recto tm N. Sed hoc dici n̄ dt quod Filius sit Pars Patris rōnem id accepti quod dicit in recto tm C. minacepti rōnem id quod dicit tam in recto quam in obliquo N. quotiescunq; gō sumit̄ relatio pro tali rōnem in quod dicit in recto, toties obliquum n̄ ē pars relationis, at u. quotiēs relatio n̄ accipit̄ Solum rōnem id quod dicit in recto sed m̄ rōnem id quod dicit in obliquo toties obliquum ē intrinsecum relationi. Hinc patet quod Filius n̄ ponit simpliciter dici pars Patris Pater enim supponit pro recto, sed bene Patris ut Pater ē complexum ex recto & obliquo, sicut m̄ cognitio ē pars cognitī n̄ quatenus cognitum dicit Solum parietem, sed quatenus dicit conjunctum ex pariete & cane.

83 Obj III. Si Relatio ē Fōm & tm cum ratione fundandi, gē relatio n̄ ē ad aliud sed ad se. Rc I. retorq: Si unitum ē pars una & altera cum unione, sequit̄ quod unitum cum altero unitum sibi secum, gō unitum n̄ ē cum altero, sed secum unitum. Rc rōn: D. sqlm gō relatio sumpta rōnem omnia, quæ dicit intrinsecē & cōliter n̄ ē ad aliud sed ad se. C. sumpta rōnem id quod dicit in recto N. Sic m̄ unitum n̄ rōnem id quod dicit intrinsecē & cōliter ē cum altero unitum, nam hoc pacto cēt m̄ unitum unioni, adeoq; sibi ipsi & n̄ alicui alteri, cum unitum dicat intrinsecē unionem, quare hujus ppria unitum ē cum altero unitum, Sensus ē quod id quod venit in recto in denominatione unitī unitas cum altero. Simili instantia foāni pt de cognito.

84 Instabis relatio reduplicatiuē accepta se ut relatio ē ad aliud, Sed relatio rōnem recti duntaxat accepta n̄ ē relatio reduplicatiuē se ut relatio, gē relatio rōnem rectum accepta n̄ ē ad aliud: min: pz. qā ē tm Specificatiuē & denominatiuē relatio, ē enim id quod denominat reformi ad aliud. Rc I instando: unitum reduplicatiuē acceptum ē cum altero acceptum, sed unitum rōnem rectum duntaxat n̄ ē unitum reduplicatiuē acceptum gō unitum rōnem rectum duntaxat n̄ ē cum altero unitum. Rc rōn: relatio reduplicatiuē accepta ē ad aliud si reduplicatio Solum cadat supra id quod ordinat ad aliud N. id quod ordinat ad aliud, n̄ ē relatio ut relatio foāliter, sed tm rectum relationis Si reduplicatio cadat supra rationem foālem ob quam rectum ordinat ad obliquum C. ma-

hinc scripsimus in Vigilia Pentecostes

Similiter D. mino:

Linquo coax ranis, cras corvo, uanaq; uanis.

Ad logicam pergo quæ mortis nontimet ergo.

similiter D. min: sed relaõ idum rectum duntaxat accepta, n̄ ē reduplicatiue relaõ reduplicaõne cadente in id quod ordinat ad aliud N., n̄ ē reduplicatiue relaõ reduplicaõne cadente in raõnem foãlem, ob quam rectum ordinat ad obliquum C. min: raõ am̄ foãlis ob quam rectum ordinat ad obliquum, n̄ ē solum rectum sed rectum sicum cū obliquo, ex eo enim quod sint tales entitates cum coëxistentia & reliquis requisitis. Vnū ex illis ordinat ad aliud; sicut qã partes & unio sunt simul, ideo quod unitur cum alio, unitur foãliter p unionem tqm̄ p raõnem pp quam unum unit cum alio & cum ipsa unione, quare fallacia reduplicaõnis hoc loco diligenter aduertenda, quæ m̄ in aliis reduplicatiuis frequenter p̄t accidere exempli graã hæc ppõo caã prout caã actu alis ē producit actionem, si hoc sensu proferat quasi u. totum id quod conflat caã actu caãntem, producat actionem ē falsa, qã actio n̄ producit se ipsam & tn̄ foãliter & eẽliter constituit caãm ut actu causantem, si am̄ hoc sensu proferatur quod ea entitas quæ ē caã p ipsam actionem caãt eẽffectum. tunc ē uera.

Obij 4to. Relaõ transtalis adæquatè identificat fdfõ & nec partialiter consistit intrinsecè in tro, gõ m̄ pdtalis Rs I. retorquendo: relaõ transtalis ē eẽlis fdbo, gõ m̄ pdtalis ē eẽlis fundamento (intellige soli) Rs 2do. C. adē N. cqm̄ raõ ē qã sublato p possibile aut impossibile trõ relaõnis transtalis maneret relaõ foãliter transtalis, nam si fdtm̄ hujus relaõnis daret sine suo trõ uti datur fdtm̄ relaõnis pdtalis sine suo trõ, rg. si entitas hominis daret sine Deo tunc sublato p impossibile Deo maneret foãliter tota relaõ Abaleotatis in sola entitate hois utpote limitata, ideoq trs n̄ ē pars intrinsecè constitutiua relaõnis transtalis cum constitutiuum intrinsecum sit illud quo solo ablato, & manentibus p possibile uel impsble omnibus aliis requisitis eo ipso foãliter & immediatè res aut denominaõ tolleret & quo posito cum aliis ejusdem quoad hoc generis, sublatis u. m̄ reliquis p possibile uel impsble, eo ipso res foãliter & immediatè poneret, at u. sublato trõ relaõnis pdtalis foãliter & immediate tolleret relaõ pdtalis qã sublato Filio foãliter tollit denominaõ Patris, & posito eo cum reliquis ejusdem quoad hoc generis foãliter poneret relaõ pdtalis; quare trs relaõnis pdtalis, ē pars intrinsecè constitutiua ejusdem n̄ tn̄ transtalis.

§ VI

In quo quædam de relaõne Pdtali quæruntur & inferuntur.

Quære I An relaõ pdtalis terminet ad relatiuum an absolutum? ante Rs Notandū ē in trõ relaõnis rg. in Filio qui ē trs Paternitatis relaõnis duo inueniri unum absolutum alterum relatiuum, nimirum entitatem genitam & Filiaõnis relaõnem. quæritur gõ an relaõ pdtalis quã Pater respicit Filium terminet ad entitatem Filij uel ad relaõnem filiaõnis? & Respondemus qd terminet ad absolutum n̄ ad relatiuum ē Scoti Calag. Vasquez Kerij &c: raõ ē qã n̄ ideo Pater refertur ad filium, qã filius refertur ad Patrem, sed ideo qã filius ē genitus à Patre, eẽ am̄ genitum n̄ ē conceptus relatiui pdti, qã eẽ genitum n̄ includit in suo conceptu exiam̄ Patris, quam tn̄ dt includere ut relatiuum p hoc enim qd Filius rg. referat uicissim ad Patrem, n̄ ht raõnem tri sed correlatiui. Confir: quia Pater ē Pater entitatis Filij n̄ relaõnis, gõ dt terminari ad absolutū scilicet entitatem filij n̄ u. ad relatiuum relaõ enim Filij ē posterior entitate Filij cum

hæc resultet ex fdto & trō, nec relaō intendit p se à Patre.

Quærit 2do: An ad multiplicaōnem terminorum multiplicent nrō relaōnes, R. Negativè cum S. Thoma: qui 3tia parte qæ: 35 Art. 5 sic ait Et qā plures fōæ ejusdem Speciei n̄ pōunt simul ēē in eodem sbō n̄ ē possibile quod sint plures Paternitates in eo qui ē Pater plurium filiorum generaōne naāli Raō 1. ē qā si multiplicatis Filiis multiplicāt in uno hōe Paternitates, gō erunt in eodem hōe multi patres, adeoq unus hōō erit multiplex Pater, multiplicatis namq denominaōnibus multiplicant denominata. Raō 2da quia idem relatum p eandem relaōnem referri pt ad plures trōs inadæquatos & partiales gō. ads ph. qā filius p eandem relaōnem Filiaōnis refertur & in Patrem & in Matrem tqm trōs inadæquatos, qā Mater & Pater concurrunt ad generaōnem Filij tqm unū totale & adæquatum principium, gō.

88 Quæ. 3tio: Quomodo relaō habeat conceptum accidentis, cum accidens dicat ēēliter In. Relaō u. dicat ēē Ad. R. utrumq dicit ēēliter relaō, respectu fdti ht ēē In respectu tri ht ēē Ad.

89 Quæ. 4to: Quod sit discrimen relaōnis pdtalis & accidentalis? Ante R. suppono dari relaōnem transtalem, illamq ēē ēēlem absolutæ entitati, nam ens creatum adæquatè sumptum n̄ pt intelligi sine dependentia à Deo item accidens in cōōni concipit cū respectu ad id cujus ē accidens, item actus pōarum n̄ pount intelligi sine obis & pōa n̄ pount intelligi sine ordine ad actus & obā, Deinde relaō transtalis n̄ ē accialis absolutæ entitati, qā sola pdtalis ē accialis. Iam ad quæst. R. discrimen hoc ēē qd relaō transtalis ē adæquatè intrinseca fdtō, hoc ipso enim qd aliqua entitas p sua pōa connectit ēēliter & adæquatè cum alia ē iam relaō transtalis, iam u. relaō pdtalis n̄ ē adæquatè intrinseca fdtō, sed fdtō & trō, tqm partibus intrinsecis sui constitutiuis, concurrente m̄ ēēliter raōne fundandi tqm unione aut actione, partes has inordine ad constituendum concretum relaōnis uniente. Secundum ē discrimen qd rectum relaōnis transtalis se solo infert trm ejusdem, rg. ē uisio Parietis, gō ē Paries, ē unio gō ē aā & corpus, n̄ am in relaōne pdtali inferri pt ē rectum gō ē obliquum pt enim ēē rectum Paternitatis rg. Pri absq eo qd existat obliquum nempe ejus Filium, 3tium qd relaō pdtalis purè referat, nullumq aliud munus exerceat nisi respiciat trm, at u. transtalis n̄ purè refert sed præter connectere unum cum alio exercet aliquod munus circa suum trm rg. illum amando cognoscendo, illum uniendo &c: datq aliam denominaōnem trō, præter ēē termini, rg. ēē amati cogniti &c:

90 Infert: I. Relaōnem pdtalem semp exigere trm actu existentem, & raō ē qā nnē relaōnis pdtalis intelligunt oēs relaōnem, quæ accidentaliter aduenit sbō, qā p accidens ē sbō seu fdtō, qd illi trs coëxistat, rg. Pariēti albo p accidens est qd simul cum eo existat alter paries albus, idem dicendum de reliquis relaōnibus pdtalibus Confi: qā si relaō hæc ēēt ad trm possibilem, gō hōō qui nunquam genuit, diceret relaōnem Paternitatis, adeoq diceret simpliciter Pater, nam à Paternitate dicit Pater.

91 Infert. II. Non semp requiri in quauis relaōne actu raōnem fundandi, sed sufficit quod præcesserit, esto enim aliquid ingredit in conceptum alicujus denominaōnis tn n̄ semp ut actu existens, sed atqdō ut præteritum ingredit talem denominationem,

sic dicit aqua benedicta, à benedictione prōtenta, panis antiquus à duratione prōtenta.

Infert III. Axioma illud, n datur p se motus rg. ad albedinem, qā hōc produceret primum motum alterationis, sed tm ad albedinem, n ut relatō ē, sed ut ē entitas absoluta, agens enim p se intendit producere hanc entitatem.

QVÆSTIO VI.

in vigilia pentecostes

De Postprædicamentis

§ Vnicus.

Expeditis Alēs Categorijs agit de Postprædicamentis quæ sūt 5. Oppō, Prioritas simultas Motus & Habitus. sunt aūt postpta affectiones siue proprietates cētōrū ēntiū

Oppositio alia ē dum opponit una ppō alteri, & hōc dicit complexa, de qua in sum I
multis sufficienter, alia ē dum unus trs opponit alteri & hōc uocat incomplexa de qua
ē hīc negotium. Opposita incomplexa seu simplicia sic definiunt, quæ in eodem sbō
simul ee n possunt ut calor, frigus &c: Oppō 4duplex ē alia ē priuatiua, quæ
ē inter fōam & ngm fōæ in sbō capaci fōæ, rg. inter lucem & tenebras &c: Alia
cōria quæ ē inter fōam & ejus ngm, rg. inter stare & n stare rg. cnia alia quæ
ē inter duas fōas positiuas se mutuo ab eodem sbō exludentes, ut inter frigus
& calorem, alia relatiua, quæ ē inter Pātm & trm relationis realis, ut inter Patrem &
Filium.

Prioritatis 5 modi sunt quibus totidem Posteritatis respondent: primo dicitur 2
aliquid prius alterō tempore, rg. Adam Abele, Senex iuuene &c: 2do: sqla seu in
subsistendi cqa qdo scilicet ualet qā ab alia ad alius licet n ē contra, tm id
ad quod ualet cqa dicit prius, sqla alio, rg. ab hōc ad āal, ualet cqa licet n ē
contra, ideo āal ē prius in subsistendi cqa hōc, eo qd ab hōc ad āal subsistat cqa
n ē contra. 3tio ordine qdo scilicet ē aliquid constitutiuum alterius & pass componens
aut præcedens, ut murus dicit prior ordine quam domus littera quam Syllaba. 4to: dignitate, seu honore, ut Rex dicit prior duce. 5to: naā Sic caā dicit prior effectu
rg. ignis calore. & hōc prioritas naā dicit n in quo ad 5tum prioritatis à quo quæ
ē inter principium & principiatum, inter Patrem æternum & Filium, qui licet sint
necessario simul, ita ut implicet ee Patrem sine Filio, tm qā Filius procedit à
Patre, Pater dicit prior origine, seu à quo: Sic dicit n prior caā actu caus
suo effectu, sed de hīs prioritatibus fusius in Phyica, uti propriis earum locus ē. Oēs
istī modi recensent scē ueteres

Tempore, Natura, Prius Ordine, dic & Honore,
Causam causato dicimus ee Prius.

Simultaneitatis tot sūt fere modi qō prioritatis, alia enim sunt prius tempore, alia 3
naā, alia dignitate &c:

Species Motus 6 numerant Generatō, Corruptio, Augmentatō Diminutō, Alteratō, Latio 4
seu motus localis. de quibus in Phyica.

Modi habendi uarij sunt, alius ē p unionem cōtēr, Sic hōc ht aām, Alius
ē p unionem continuatiuam, Sic hōc ht manum, alius p inexistentiam, Sic uas ht uinū

Alius p possessionem, sic dines ht millam pecuniam, alius p relationem, ut Pator ht Filium, alius p inhærentiam, ut substa ht accidens. De his alibi fusius tractatur, prime partis Logices imposito, ad sequentem gradum faciamus.

PARS II.

De Secunda Intellectus Operatione.

Philosophus completo libro Categoriarum, totaq; in eo libro prima parte Log, accedit ad secundam partem in qua de 2da intellectus operatione agit, quam iuxta communem Latinorum sensum dixit in suo libro, quos intitulavit Peri hermenias id est de interpretatione, Cuius autem tituli hæc est, quod duobus hinc voluminibus, tractat Aristo de prime vocali, & nata vocum quæ sint interpretes animi & per eas interni conceptus, tum per signa manifestans. Et quamvis mentis simplices prius sint internus conceptus, maxime tum & per se cupiat primes; illos manifestant & interpretans quasi sint.

QVÆSTIO I

Quid & quotuplex sit signum? ubi an Voces sint signa rerum an conceptuum deciditur.

§ I

Definitur & dividitur Signum.

1 Signum communiter cum Aristo dicit quod nos facit in cognitionem alicujus rei venire, hoc autem dicit rei dicit intelligi, Signum est id quod se ipsum ostendendo potest cognoscenti aperire aliquid representare, scilicet quod sit institutum ad hoc, sive ad hunc finem ut ducat in talem cognitionem. Quare esto aliquid representet quidpiam potest cognosci tunc, si tum primo & principaliter institutum ad hunc finem non est signum.

2 Dividit I. Signum, in Naturale & ad placitum, primum est quod ex natura sua si cognoscatur potest ducere in cognitionem alterius, ut fumus in cognitionem ignis, duum est, quod ex libera institutione & voluntate hominum, potest ducere in cognitionem alterius, ut hedera in cognitionem vini venalis, Ad classem Signorum naturalium, revocant signa artificiata ut imagines, quæ licet ab arte procedant, nihilominus ex natura sua nata sunt ducere cognoscentem alterius.

3 Dividit 2do: Signum in rememorativum quale est iris rememorativa pactionis Dei, & in prognosticum, quale est mane rubens cœlum, quod futurum designat tempestatem.

4 Dividit 3tio: in practicum & speculativum, Practicum est quod sensando capitur, & capiendo sensat, qualia sunt Sacramenta, Sensibilia & simul causativa gratiæ. Speculativum, est quod tum sensu manifestat cognoscenti eam in quando.

5 Dividit 4to: Aliud enim est formale, aliud instrumentale, formale est quod in se cognitum ducit nos in cognitionem alicujus, vel est ipsa imago aut similitudo seipsa representans aliquid post cognoscitivo, tale signum est cognitio intellectiva & sensitiva, instrumentale est quod media sui cognite ducat nos in cognitionem alterius. hoc S. August. sic definiuit, Est quod præter sui cognitionem quam sensibus ingerit, aliquid aliud facit in cognitionem venire. quod definitio propria

convenit signo naāli & sensibili

5to: Signa Sensibilia, quæ principaliter dicunt signa in ordine ad hoēs alia sunt quæ 6
fiunt oculis, alia quæ gestu corporis, alia quæ scriptura, alia quæ Sono, alia quæ voce
Sonus aīm ē qualitas producta ex corporum collisione, vox u. ē Sonus factus ab aāli ore
suo cum imaginaōne alicujus rei sgcandæ, quæ alia ē articulata, nempe Syllabis dstā,
aleas Sonus literatus appellata, alia inarticulata, carens videlicet dstnē Syllabarum, ut
gemitus, Suspiria &c:

Obj. I. contra dfm signi: Vox nn ē signum sui, gō n ē necesse, qd signum sgēt aliud 7
à se, ads pt, qā hæc vox nn sgcat omnia nna, sed ipsa m ē nn, gō sgcat se. R
N. ads ad pbm D. maj: sgcat omnia nna dsta à se C. maj: indsta N. maj: Simil. D. min
N. cqm

Dices quidquid n sgcat p vocem nn n ē nn sed hæc vox ē nn, gō sgcat p ly nn. R pri 8
mo D. maj quidquid n sgcat p hanc determinatam vocem nn, n ē nn N. maj: p hanc vel
aliam ijsdem syllabis constantem C. maj: plures enim st voces dstæ quæ eodem modo ex
primunt, licet, gō vox nn n sgcet p se ipsam, pt sgcari p 2dam, 3tiam, quod sufficit
ut sit nn. R 2do: licet vox nn non sgcet p se ipsam simul cum aliis, tn n eēt si
gnum sui, sed aliorum nnum.

Obj. 2do: vox nihil nihil sgcat & tn ē signum, gō ut vox aliqua sit signum, n ē ne 9
cessarium qd aliquid sgcet, multo minus dstum à se. R D. nihil sgcat, id ē n sgcat N.
nihil sgcat hoc ē sgcat nihileitatem C. ads & D. eqs, gō n ē necessarium, ut aliquid si
gnificet, qd sit aliquid reale C. qd sit aliquid dstum à signo N. cqm. ubi Notandum
aliud ē nihil sgcat cum præponitur ly nihil verbo sgcat, aliud sgcat nihil cum post
ponitur. primus modus ē negativus & idem sonat, ac nullam hns sgcaōnem, 2dus est
affirmativus, qd dicens qd habeat sgm nihil, sed transeamus hinc ait Augustinus, quoquo
modo se res habeat, nè res absurdè m nobis accedat, si nihil nos teneat & tn moras
patiamur.

§ II.

An Voces sint signa naālia, an u. ad placitum & quid primario sgcent utrum res vel conceptus ipsos?

Voces in cōmi sic dfniunt ab Alē, sunt notæ earum quæ st in animo passionum, Vo 10
ces aīm in parti, sunt Nomen & Verbum de quibus in Summulis. Certum ē qd
conceptus & cgnes quæ appellant voces internæ & mentales sgcent naāliter, Intellectio
enim ut ait S. Aug. ē naālis imago rei imaginabilis, Similiter voces inarticulatæ
sgcant naāliter, ut Suspiria &c:

Dicendum II. oēs voces articulatæ m scriptæ, sunt tm signa ad placitum rei sgcatæ. 11
Ph. illa sgcaō ē ad placitum absolutè quæ ab houm beneplacito & voluntate dependet
ut sit in vocibus, & tolli pt 2dum eandem voluntatem, Sed quod voces sgcent con
ceptus de rebus, absolutè dependet ab hoūm voluntate, & p eandem tolli pt, gō
min. pt. Voces sgcant conceptus de rebus dependenter ab eo qd sgcent res, sed qd sgcent
res, dependet ab hoūm beneplacito, gō. major constat, nam tollat à vocibus quod
sgcent res has determinatè, tollitur simul qd sgcent conceptus de rebus ut patet, sed
pōunt hoēs pro sua voluntate tollere à vocibus qd sgcent res, gō. Confir. I. quia
voces nullam hnt connexionem cum rebus illis quas sgcant, deinde oē signum naāle

uel ē caā signati ut ignis caloris, uel effectus ut fumus respectu ignis, uel simile uel dissimile, sed uoces nihil horum sunt respectu horum quas sgcant, gō uoces n̄ sunt naāle, gō ad placitum. Confir: 2do: Signum naāle, ē apud oēs æquale, sed uoces n̄ apud oēs idem sgcant, imo sæpe eadem uox pro diuersitate naōnum, diuersas h̄t sgcaōnes, gō n̄ s̄t signum naāle.

Dices uirtus sgcatiua ē eētia signi, atqui eētiæ rerum n̄ dependent à uoluntate hoūm, gō nec uirtus sgcatiua uocum, gō uoces sgcant sua oba in naā rei, R. D. min. eētiæ rerum n̄ dependent à uoluntate hoūm quæ n̄ constituunt p illam C. quæ constituunt N.

Dicendum ē II. Voces ut s̄t signa ad placitum primario & directè sgcare solas res 2dario u. & indirectè conceptus. Ph. id uoces sgcant primario & directè ad qd̄ principaliter s̄t assumptæ, sed ad res sgcandas uoces sunt assumptæ principaliter, gō illas primario & directè sgcant, 2do: loquens uult sgcāre rem audienti & n̄ suum conceptum, 3tio ipse conceptus immediatè attingit rem, gō & ipsa uox attingit rem uox enim ē uicaria conceptus, gō facit hoc qd̄ conceptus, gō uox sgcat primario rem, nihilominus uoces immediate sgcant conceptus loquentis, qā conceptus loquentis ē medium, p quod deuenit audiens in cgnem rerum. id totum clarius habet in Summul. I parte §3 n4 Vnde facile quæ poēnt obijci contra dicta soluunt.

Infert. I. quæ de uocibus dicta s̄t proportionaliter dicenda sunt de Scriptura.

Infert II. Vocem duo dicere, unum pro naāli, nempe sonum articulatum, & hic ē, à naā, aliud pro foāli, nempe sgm̄ & hæc ex hominum impositione. Cæterum uox simpliciter signum ad placitum dici d̄t, qā à foā sumit denominaō.

Infert III. Significatum uocum præcipuum & utqd̄ eē res, significatum u. ut quo eē conceptus; nam uoces mediis conceptibus res sgcant.

16 Infert IV Locutionem eē 3plicem uocalem, scriptam & p nutus, definitur loquela ē positio signorum cum intentione utendi eam sgnē & rem conceptam alteri manifestandi, quare ad locuōnem 3 requirunt, primo ponere signa 2do: intentio usurpandi in ea sgnē quam h̄nt ex naā uel intentione, 3tio cgio sgnis uocum & tandem n̄ prolaō ad alium qui intelligat, quod am̄ ista requirant ad locuōnem foālem patet, nam si alterutrum horum desit n̄ erit propriè locuō, si enim n̄ sint signa eo ipso n̄ erit locuō nam locuō ē manifestaō conceptus, sed n̄ p̄t manifestari p se à nobis conceptus, gō p signum id fieri necesse ē, similiter si desit sciā sgcaōnis n̄ erit locuō, patet in pritaco & ignaro idiomatis græci rg. qā si proferat uocem aliquam græcam cujus sgm̄ ignorat n̄ dicet loqui propriè, requirit tandem, ut talis sciā n̄ sit p accidens in loquente, sed influere d̄t in loquelam, hoc ē d̄t loquens uelle uti tali sgnē quam nouit, patet hoc similiter in pritaco & dormiente, qui ideo n̄ dicunt propriè loqui qā licet uoces sgcatiuas proferant, n̄ tn̄ intendunt uti sgnē eorum, gō requirit intentio utendi sgnē uocum; Tandem tn̄ requirit ut proferat signa alteri, qui illa intelligat, si enim sibi proferat uel ignaro sgnis uocum n̄ dicet loqui propriè, sed uocem tm̄ proferre.

QVÆSTIO II

De Veritate & Falsitate Ep̄num

§ I

Quid sit ueritas & in quo consistat.

Hic ē agendum de ueritate ppri, quidnam ám sit ppō, quotuplex, in Summ: actum ē unica tm̃ cuiusdāmodi restat hoc loco examinanda proprietas, scilicet ueritas & ei opposita falsitas. Veritas ut sic ē proportio quædam actus cum obō, 3plex ám cōmuniter assignatur, prima ē communis, quæ ē passio entis, & nihil aliud quam quodlibet eus prout ē aptum cognosci, de hac ueritate in Metaphysica. 2da ueritas ē Moralis quæ ē conformitas locutionis externæ cum iudicio interno de eadem re, & hæc opponit mendacio; de hac Ethica & Moralibꝰ. 3tia ueritas ē fōalis, de hac dicit cōmuniter, ē conformitas actus cum obō, & de hac ueritate nobis hic erit sermo; huic opponit falsitas, quæ dicit ēē differentias actus cum obō. 1

Cum ám dicit Veritas ēē conformitas actus cum obō intelligit n̄ in abstracto, quasi sit naō & ēētia eiusdem cum obō, hoc enim n̄, cum obō sit subtā, ueritas academica, obm̃ māle, hæc immāli, intelligit gō conformitas in representando, ut scilicet actus n̄ aliter representet obm̃ quam sit in se, seu n̄ representat ēē aliquid in obō, gō n̄ ē, uel ē contra, hoc supposito, quæstio ē, in quo consistat Veritas, an in actu & obō simul, an in solo actu, ita ut sit ēētia & intrinseca soli actui, an u. in aliquo alio ab actu & obō proportionaliter ac quærebamus de relatione. 2

Dicendum ē ueritas fōalis, siue ueritas in representando & falsitas n̄ ē adequate in trinseca, & ēētia actui, sed ē ēē in recto actum in obliquo ám ēē obm̃, ita ēē uel n̄ ēē. Phz. Actus qui iam ē uerus, potuit ēē falsus & ē contra gō ueritas, n̄ ē ēētia actui, cgā ē euidens, tās phz actus affirmans cursum Petri currente Petro potuit eundem affirmare cursum n̄ currente Petro gō. Confir: I. Sicut Similitudo & dissimilitudo identificant cum utroq extremo, ita ueritas & falsitas, identificant utriq extremo, scilicet actui & obō. Confir: 2do: gā manente solo actu seu cgne & sublato obō, rg manente cgne de cursu Petri, & sublato cursu Petri, n̄ manet fōaliter ueritas huius ppri Phi currit gō. Hoc argtm confirmant ea quæ dicta sunt de Relatione. Q. 5o §. 5o. Confir: 3tia. Manente adequata fōa intrinseca dit manere denominatio fōaliter, denominatio enim fōalis nihil aliud ē quam ipsa fōa, sed manente cgne de cursu rg. Petri & n̄ manente cursu Petri, n̄ manet fōaliter denominatio ueræ ppri Phi currit, gō cgio n̄ ē adequata intrinseca fōa huius ueritatis ppri. 3

Dices. Manente adequata fōa intrinseca fōa absoluta, dit manere & manet semper denominatio formalis, ergo n̄ tm̃ manente adequata intrinseca fōa respectiua, gā fōa respectiua dependet in denominando à connotato extrinseco, secus fōa absoluta. Contra ē primo: manente adequata intrinseca fōa absoluta, manet semp denominatio absoluta gō n̄ manente adequata intrinseca, fōa respectiua, manet semp denominatio fōalis respectiua. Sicut enim fōa absoluta ē ipsum ēē denominationis absolutæ, ita & fōa respectiua ē ipsum ēē denominationis respectiuæ. Contra 2do: gā fōa absoluta, in denominando fōaliter & intrinsecè n̄ pendet, nec pendere pōt ab ullo extrinseco, gō n̄ fōa respectiua in denominando intrinsece & fōaliter pōt pendere ab ullo extrinseco, n̄ pōt enim aliquid extrinsecum se dare in intrinsecum constitutiuum alicuius denominationis fōalis. 4

Phz. 2do: Veritas ē conformitas actus cū obō exco quātus uel n̄ ē, pōt ē uera uel falsa, sed cōformitas fōaliter & ēētialiter includit duo, id quod ē conforme & alterum cui ē conforme gō n̄ obm̃, obm̃ ē pars intrinseca cū ipsa fōa. 5

Dices: Obm̃ tm̃ se hꝰ ut connotatum, p modum conditionis, n̄ ám intret ēētiam ueritatis p modum partis, contra ē, illud n̄ ē pura conditio quo solo ablato pereat ēētia fōaliter, sed ablato solo obō pereat ēētia ueritatis, gō, obm̃ n̄ ē pura conditio. 6

Phz. 2tio: actus quo affirmo aër ē illuminatus idem ēēt quōad intrinseca, siue aër habeat lumen siue n̄, gō actus quo me n̄ ē ēētialiter uerus uel falsus. Adeoq actui n̄ ē adequate 7

intrinseca & eclis, ueritas uel falsitas, ad's ph. cgio repræsentans lumen in aëre n' mutaret sua pdá ex eo qá lumen n' existeret in aëre, siquidem repræsentaõ d't solum hre connexionem necessariam cum re, quam repræsentat, sed actus quo affirmo aër e illuminatus n' existente lumine in aëre quamuis sit falsus, n' e repræsentaõ, neq imago rigaõnis luminis existentis in aëre sed potius luminis existentis in aëre, gõ actus hic n' mutat quoad sua pdá ex eo qd n' existat lumen in aëre, Confir: tali instantia. Imago Cæsaris n' mutatur intrinsecè p hoc qd n' existat Cæsar neq ht connexionem cum alio, nisi cum entitate ejusdem Cæsaris, gõ m' cgio aut repræsentaõ, (quæ e imago intentionalis) luminis in aëre n' mutat intrinsecè p hoc qd n' existat lumen in aëre neq ht connexionem cum alio quam cum lumine in aëre.

8 Obij I. Affirmaõ obi qd e, e adæquatè eclis & intrinseca soli actui, Sed ueritas e affirmaõ obi quod e, gõ ueritas e intrinseca soli actui. R. D. min. ueritas e affirmaõ obi qd e, includendo simul exiam obi & obliquum C. n' includendo N. aut aliter D. maj: Affirmaõ obi qd e adæquatè e intrinseca soli actui idum rectum C. idum obliquum N. simil. D. min: sed ueritas e affirmaõ obi qd e, in sensu composito obi existentis C. in sensu diuiso N. ut enim ueritas eet eclis soli actui, qui e affirmaõ obi qd e, deberet ly quod e identificari ipsi actui

9 Obij II. De futuris contingentibus e actualis ueritas, atqui n' e obm actuale quia n' existit actu, gõ obm n' constituit ueritatem. R. D. maj: De futuris contingentibus e actualis ueritas Moraliter C. physicè N. nam reuera tota eclia, seu oes partes ueritatis hodie n' existunt, sufficit tn ad ueritatem, ut existat id qd ueritas dicit in recto, Instantiæ st in relaõnibus Prioris Posterioris. Patris Filij &c. in quibus licet hodie una tm pars existat tn hodie hæ denominaõnes dicunt moraliter existere.

10 Dices ad constitutionem albi, n' sufficit id qd album dicit in recto, gõ neq ad constitutionem ueritatis. R. N. cqm, disparitas e qá album e denominaõ physica, denominaõnes am physicæ requirunt partium suarum coëxistentiam, Veritas u. cum sit denominaõ Moralis, ideo n' exigit coëxistentiam partium physicam sed tm Moralem. Vltima raõ hujus petenda e à uoluntate libera hominum, aliter de concretis & denominaõnibus physicis, aliter de Logicis & moralibus loquentium.

11 Obij III illud e adæquate intrinsecum quod nec diuinitus pt separari, sed ueritas nec diuinitus pt separari ab actibus, gõ e illis adæquate intrinseca. R. N. maj: qá pt aliqua res adæquate detá, ita pendere ab altera ut ne diuinitus poit separari, sic psona diuina Filij non pt separari à psona patris, possibilitas effectus, à possibilitate causæ, & tn ista n' sunt sibi identificata; Solum gõ e illud cum Pro rg. adæquatè idem, quo solo ablato petus perit & posito ponitur Prs.

12 Obij IV. Veritas e pfectio actus, falsitas e impfectio actus, gõ e intrinseca actui. R. I. N. ad's, nam hic actus Prs currit, n' e intrinsecè pfectior, si Prs currat, nec impfectior si n' currat, hoc enim actui e prorsus extrinsecum, pfectio am actus e repræsentaõ, quæ semp e eadem, siue obm ita se habeat siue n'. R. ad: D. ad's ueritas e pfectio actus & intellectus, sumpta ueritas idum rectum seu entitatem actus C. idum obliquum N. Aliter Veritas radicalis e pfectio actus & intellectus C. ueritas foalis N. Radicalis gõ ueritas est pfectio actus & intellectus quæ nihil aliud e, quam eclis exigentia actus, ut obm ita se habeat sicut ipse affirmat. Ex dictis.

13 Infert. I. ad denominaõnem n' requiri ut omnibus illis quæ primario æquè constituunt aliquam raõnem & denominaõnem æqualiter conueniat illa denominaõ, nam Pater æque primario & ecliter constituit p Filium, & Dnus p seruum, & tn raõ & denominaõ Patris n' pt conuenire Filio, nec raõ & denominaõ Dni Seruo sic quoq licet obm n' dicat uerum, sufficit tn qd id denominet ee uerum qd ponit in recto, atqui solus actus ponitur in recto, gõ solus actus d't denominari uerus, sic & albedo n' dicit alba

& tñ constituit rationem albi.

Infers. II. Illud ñ cé meram conditionem aut connotatum, sed partem cétiꝰ, quo Solo ablato perit cétia foáliter, sed ablato solo obó perit céhia veritati, gó ñ c' mera conditio. duare tam veritas quàm falsitas, adequatè intrinsecè consistit, tam in actu quàm in obó ita tñ ut actus veniat in recto obm in obliquo

Infers III. Hinc ñ cé questionem de actibus supnáliꝰ, aut náliꝰ cgniõis scientificæ, in quibus euidenter apparet connexio pdi cum obó, qá in hi daß caá determinans ad producendam talem entitatem & Speciem cgnis, intantum enim cgio Supnáli, c' adequatè intrinsecè vera, qá habitus supnáliꝰ determinat poám ad talem Speciem cgnis, & cgio náliꝰ in tantum est adequatè intrinsecè vera, in quantum obm euidenter apparens determinat intellectum ad producendam cgm veram, sed c' quæstio de actibus náliꝰ in quibus ñ c' necessaria connexio pdi cum obó in his enim nulla daß caá determinans intllm ad cgm céliter veram, cúr intlls maneat indifferens ad producendam entitatem cgnis veræ vel falsæ. Similiter ñ valet argm ab actibꝰ voluntatis, ad hos náles opinatiuos, nam m in actibus voluntatis daß caá influens seu derivans bonitatem vel malitiam in actus, malitiam influit cgnis prohibitioni, & malitiæ obiectiuæ, bonitatem am mohium honestatis & pontiæ mohii mali in opportun. tribuentis repulsio. In actibꝰ v. opinatiuis ñ pt ulla assignari caá, quæ possit influat vel deriuet in actum connexionem cum obó denotato, quam cum alio obó & sic ñ pt hñ hæc connexio intrinseca ipsi actui opinatiuo.

§ II

An eadem propositio possit de vera transire in falsam & è contra?

16 Prænotã II. ñ cé nobis quæstionem de actibus céliter veris vel necessario qualeꝰ sunt actus diuini vel supnáles fidei, Item náles in mà necessario vel impossibili, sed quæstio c' de actibus contingenter veris, quorum obm ñ existit necessario, rg. Pñ studet currit &c.

17 Prænotã II. Cum oñ ppó sgcat cum tempore náre copulã c', unum am verum illa partícula est hñc pt, ideo primo sgcat aliquid pro omni tempore, rg. ut sensus sit, Pñ semp studet currit &c: vel sgcat pro aliquo tempore determinato illud exprimendo, rg. Pñ hora prima studet vtio sgcat pro aliquo tempore parti indeterminatè, rg. vel sensus sit, Pñ aliquo tempore studet, tho: ut sgcat pro tempore præsenti.

Dicendum c Eurdem actum, seu eandem ppram ñ pó transire de vera in falsam vel è contra sub quacunq; consideꝛ circumstantia temporis. Sept Hurtadi Compton. Carleton Calaguritani, & multorum recentiorum contra Thomist. Scholas, Toletum Rubium. Cnnibn: &c: antiquiores.

Ph. I. actus qui ñ pt mutare obm ñ pt transire de vero in falsum sed nullus actus intellectus pt mutare obm, gó nullus actus intellectus pt transire de vero in falsum, nec è contra, major phs. qá cé cgo verum c' cé conformem obó, gó ut actus aliquis de vero transeat in falsum dt mutare obó. Actus namq; ñ pt ñ cé conformis obó, nisi mutet obm, minor phs qá actus c' céliter imago & repræsentatiõ obiecti, gó hic actus c' repræsentatiõ hujus obi & ñ alterius: sicut hæc unio c' horum & ñ aliorum extremorum nexus, atqui si mutaret obm dt imago alterius obi, aliud namq; repræsentaret obm, go.

Pt II. Duplex modus pt fieri eruntiatio de obó, primo ita ut obm determinet ad certum tempus & ad ois ejus partes, dicendo rg. Pñ tota hora scribit. tho: ita ut obm ad nullum certum tempus determinet ut Pñ scribit, in primo casu euidens c' ñ pó ppra de vera transire in falsam, vel enim Pñ pro tota illa hora scribit vel ñ, Si primum, gó ppó semp c' vera qdo cunq; proferatur: Si secundum, semp c' falsa, neq; pt dari medium ut scribat tota hora & ñ scribat.

in 2do Si hujus ppnis Pri scribit sensus sit, Pri pro aliquo tempore n determinando illud scribit
Si seuera Pri pro aliquo tempore scripserit n pt ee ppoo falsa, si pro nullo n pt ee uera, Si am
ppnis hujus sensus sit iste Pri pro quolibet tempore siue omni tempore scribit, tunc Si omni
tempore scribat Pri erit semp uera, Si aliquo n scribat erit semp falsa, go nullus sensus assigna
n pt, in quo ppoo manens eadem ex uera fiat falsa & e contra.

20 Dices ppoo nisi aliunde limitetur, determinat obm ad instans seu tempus pro quo profertur
quare dum dico Pri scribit sensus e, Pri scribit pro hoc tempore, quo id affirmo, sed poet
aliquis p integram horam affirmare Pri scribit, Pro duntaxat p unam semihoram scribente, p
alteram quiescente, go tunc ppoo hoc transiret de uera in falsam, ob mutaonem sbi. contra
e, qa hujus ipsius ppnis uel sensus e iste, Pri scribit pro eo toto tempore pro quo id af
firmo, uel e iste, Pri scribit pro aliquo tempore pro quo id affirmo, Si primum & Pri p
unam semihoram duntaxat scribat semp e falsa, si uero p integram horam scribat semp e uera
Si 2dum semp quoq e uera m tunc qdo Pri n scribit. qa m tunc uerum e qd Pri scri
bat pro aliquo tempore pro quo affirmas ipsum scribere, quamuis pro aliquo tempore n scribat
Confir: implicat ut Pri pro aliquo tempore scribat, & pro nullo tempore scribet, go implicat
ut hoc ppoo; Pri aliquo tempore scribit, de uera transeat in falsam, Si enim ex uera fieret
falsa, go Pri aliquo tempore scribens, fieret nullo tempore scribens, m quo tempore supponi
tur ee scribens.

Obj I Veritas e accidens actus, go pt ab illo abesse, accidens enim e quod pt adesse uel
21 abesse, R. C. ads D. cqs, go ueritas ab illo pt abesse, antequam sit & quoad primum ee C. post
quam supponit semel in actu ee N. cqm

Dices Albedo qa e accidens, n tm pt abesse à pariete, antequam sit, sed m postquam
22 in illo fuit, go m ueritas poterit abesse ab actu postquam in illo fuit. R. D. ads, albedo
pt abesse à pariete postquam in illo fuit qa e accidens, quia ~~cunq~~ ~~e~~ inquam e qualecunq accidens
N. qa e physicum accidens C. ads & N. cqm, ueritas am e accidens Logicum.

23 Instabis physicum accidens pt adesse uel abesse postquam fuit, go & Logicum R. N.
cqm: disparitas est: qa separao accidentis physici à sbo postquam in illo fuit n includit
& n infert separaonem à sbo, pro illo instanti pro quo in illo fuit, at u. accidens Lcum
quale e ueritas, talem separaonem includit & infert.

24 Vrgebis Separao accidentis physici, n infert separaonem à sbo pro illo instanti pro quo
in illo fuit, go nec Separao accidentis Logici. R. N. cqm, qa Separari albedinem à pariete
postquam in illo fuit nihil e aliud, quam albedinem quae fuit in pariete in instanti A, tolli
ab eo in instanti B. qd p se euidens e, n inferre separaonem albedinis à pariete pro instan
ti A. At u. separari ueritatem in instanti B. ab actu qui fuit uerus in instanti A. non
e tolli rg. cursum Petri pro instanti B. sed e tolli cursum Pri pro instanti A, quem cum
supponamus fuisse in instanti A, n pt tolli ueritas ab actu in instanti B. qa debuisset tolli cur
sus ab instanti A. atqui ille supponit fuisse in instanti A. go sequeret cursum fuisse & n fuis
se, pro eodem indiuisibili instanti, qd implicat.

25 Obj III Pt dari actus una hora durans, rg. Pri studet, qui praescindat à raone diffali
temporis, & tn repraesentet raonem genericam praesentiae: hic itaq actus pro priori media
hora, si Pri studeat erit uerus, Si u. pro 2da n studeat erit falsus, go. R. Actum illum
nec ee uerum nec falsum, Sicut enim praescindit à raone diffali temporis, ita m praescin
dit à ueritate & falsitate, in maa tn contingenti ueritas & falsitas desumit ex eo
qd obm sit existens pro tali diffa temporis pro qua affirmat, uel certe n sit existens,

Cum enim omnis ppoō importet aliquod uerbum omne aīm uerbum sit significatiuum cum tempore, ideo oīs ppoō ē enuntiaō obiecti, n̄ quomodocunq̄ sed cum tempore determinato uel indeterminato, quare si nulla sit diffaā temporis, nulla erit ueritas aut falsitas

Dices Verbum sæpius absoluitur à tempore, rg. in hac & similibus ppnibus, oīs hoō ē aāl Rx in hac & similibus in maā necessaria procedentibus ppnibus, importatur & sgcat oē tempus indeterminatum, sensus enim hujus ppnis ē: hoō quocunq̄ tempore ē seu existit semp ē aāl.

Obj vtio cum p duo instantia seu tempora, aliud quo Pr̄s currit, aliud quo n̄ currit retinet quis cgm̄ quā affirmat Prm̄ currere, talis cgio pro primo tempore ē uera, pro 2do falsa, gō. ads ph: Mutato obō cgio quæ erat illi antea conformis n̄ pt illi amplius ee conformis sed difformis, sed dum Pr̄s pro 2do tempore cessat currere, mutatur obm̄ cgnis, affirmātis cursum Petri, gō cgio hæc pro 2do tempore, ē difformis obō, adeoq falsa, Rx N. ads pbnis. D. maj: mutato obō inesse physico tm̄ n̄ mutato aīm in ee obiectiuo, cgio n̄ ē illi amplius conformis N. mutato obō tam inesse physico quam inesse obiectiuo C. in casu gō argti esto Pr̄s pro 2do tempore cessat currere, cgio tn̄ affirmans cursum Petri conseruata illo 2do tempore n̄ ē difformis obō, manet enim obm̄ nempe cursus Petri in ee obiectiuo, ut pote qui tali cgnioni objicit, & p eam repræsentatur, cgio enim illa, semp repræsentat, qd Pr̄s cursus fuerit primo tempore. simil. D. min. & N. cqm̄.

Obj 4to: hæc ppoō ante Mortem Christi erat uera, Christus morietur, si aīm hæc eadem ppoō hodierepproduceret erit hodie iam falsa, gō. Ph. 2da pars adis qā Christus n̄ morietur sed iam ē mortuus, gō ista ppoō affirmat falsum, Rx admisso casu N. 2dam partem adis, cujus pbm̄ Di Christus n̄ morietur sed iam ē mortuus respectu istius temporis quo nunc loquor C. respectu illius temporis, quod antecessit mortem Christi, & qd hæc ppoō sgcat N.

Dices, hæc ppoō Christus morietur ē uera pro tempore, mortem adē, falsa pro tempore mortem consequto, gō quæ fuit uera fit falsa, Rx C. prima parte adis N. 2dam, nam sit falsa pro tempore mortem consecuto, deberet m̄ sgcare tempus mortem consecutum, atqui hoc n̄ sgcat, gō respectu illius n̄ ē falsa. Hinc

Infert II. Aliud ē ee actum falsum pro aliquo tempore, aliud n̄ ee actum uerum pro illo tempore, ut enim actus sit falsus pro aliquo tempore, dt actus affirmare illud tempus pro quo ē obm̄ differre, ut aīs n̄ sit uerus, sufficit ut actus illud tempus n̄ affirmet. 30

Dices, oīs actus, dt ee uel uerus uel falsus, gō dt uel affirmare uel negare illud tempus. Rx D. ads oīs actus dt ee uerus uel falsus pro illo tempore qd sgcat C. pro alio tempore qd n̄ sgcat N. pro illo enim tempore qd n̄ sgcat, nec ē uerus nec falsus, qā nec ē ipsi conformis nec difformis, sed præcisiuē se ht. 31

Infert. III. ppnum in maā necessaria & quæ dicunt ueritatis æternæ, ee conditionatū sensum, rg. hujus, Chymæra ē implicans, hic ē sensus, si Chymæra pro quocunq̄ tempore existat, pro illo omni inuoluit duo cdria, quare ppnes hæ, important oē indeterminatū tempus. 32

§ III.

Vtrum altera cdriarum ppnum de futuris contingentibus sit determinate uera l. falsa?

Prænoto II. Sensum quæstionis hunc ee, An scilicet duæ ppnes cdriæ, de futuris contingentibus, sit ita determinatè uera uel falsa, sicut ppnes cdriæ de præsenti de præterito. rg. ppnes cdriæ de futuris contingentibus sunt: Pr̄s cras peccabit, Pr̄s cras non peccabit: 33

ppnes de presenti cdrio sunt, Prs nunc orat, Prs nunc n orat. de preterito sunt, Prs in lectione n fuit, Prs in lectione fuit, n e questio de ppnibus cdriis de presenti aut de preterito, hoc enim certum e ex duabus ppnibus cdriis, unam ee veram alteram falsam, qa obm harum ppnum e determinatum p hoc qd habeat vel iam habuerit suam existentiam, solum e questio de futuris, utrum sint determinate vere vel false, & qa futura aliqua sunt necessaria, que dnt omnino necessario evenire, alia futura contingentia, ideo hic n querit de necessariis sed de contingentibus.

34 Prenoto II. Futurum contingens 2plex e, aliud absolute futurum, aliud conditionate futurum, absolute futurum e, qd dicit independenter ab aliqua conditione futurum ee, rg. Prs cras peccabit, condicionatum e, qd dependenter ab aliqua conditione aliquam rem ee futuram enuntiat rg. Si Prs bene studuerit premiabit. hic querit de utrisq futuris, hec questio Theologis e solemnis, nos tm de ppnibus creatis naalibus, id e que concipiunt absq ulla revelaone, circa contingens liberum futurum agimus, an scilicet ex his ppnibus cdriis, dum dico, Prs cras peccabit, Prs cras n peccabit, sit una determinate vera altera falsa? item ex his conditionatis, si Prs bene studuerit premialitur, si Prs bene studuerit n premiabitur, sit una determinate vera, altera falsa.

35 Prenoto III. Futuritio rei, includit in se nunc, in primo n e, in altero e, & in priori denominatur res futura, sed n pro priori sed pro posteriori, qd bene notandum e & in mente habendum aliud instans ee in quo futurum denominatur futurum, aliud pro quo denominatur futurum, quare hujus ppnis, nunc e futurum crastinum Prs peccatum, sensus e, nunc e instans presens, à quo distat tanta distantia à parte post peccatum Prs.

36 Dicendum e ppnes de futuris contingentibus n tm absolutis sed m conditionatis sunt determinate vere, vel determinate false, ita ut una eorum sit determinate vera, & altera determinate falsa, e Ariage, Carleton Calogn. Hurtadi Suarez. etc.

Ph. I. ppoo dicit vera, que e conformis obo, sed altera ex cdriis dt ee conformis obiecto sive sit de presenti sive futuro sive preterito, go e vera altera, licet nobis n constet, saltem Deus novit que sit, & poet nobis illam revelare. min: pt. nam ideo de presenti altera e vera, qa inter ee & n ee n dat medium, sed m inter erit & n erit n dat medium pro instanti reali, go ppoo id dicens e vera, vel falsa. Patet 2do: qa aleas de eodem verificabunt 2 cdria contra principium luminis nae, idem n pt simul ee & n ee, quodlibet e vel n e, go altera e vera ex cdriis. Confir: veniente crastino die Prs aut peccat aut n peccat, medium enim hic n dat, si peccat, go hodie vera fuit ppoo que dicit Prs cras peccabit, si n peccat, go falsa.

37 Ph 2do: obm dt necessario ee vel n ee, go altera pars cdctionis necessario existit. 2do: Deus scit, que sit vera ex duabus cdriis conditionatis sive absolutis, atqui si neutra haberet veritatem determinatam n poet scire, go. 3tio: ponamus qd Deus hodie sic dicat, si Prs cras blasphemaverit condemnabitur, si n blasphemaverit n condemnabitur nunc hec ppoo cditionata, erit determinate vera. Confir: hec ppoo antichristus peccabit, e determinate vera, hec am antichristus n peccabit e determinate falsa, sed iste ppnes st singulares de futuro contingenti, go.

38 Obj II. Si ppnes de futuris contingentibus eent determinate vere vel false tolleret libertas humana, atqui hoc dici nequit, go. pt. sqla, si hec ppoo hodie vera e, Prs cras peccabit, cum n poit evadere falsa, n pt cras n peccare Prs, go necessario n libere

peccabit cras. R. hanc Theologi obiectionem qui fuse de similibus, Soluendam ee, tamē & nos R. I. retorquendo, Sic dicendo, Prs nunc peccat, e ppoo determinate uera, go Prs necessario nunc peccat, adeoq nunc libere. qua retorsione à presenti uel preterito peccato Pri rg. oia pount eludi aduersarionem argta. R. 2do: N. sqlm pbm D. n pt cras n peccare Prs & hoc ex necessitate adi, seu ex necessitate aliqua cogente illum ad hoc N. & hoc ex necessitate cqi, seu ex libera illius determinaone. C. necessitas ads e qdo dat aliquid eeliter nunc trahens peccatum Pri, necessitas cqs e, qdo facta suppoone. Pe peccato Pri nunc de eodem uerificat. ppoo Sicut dum se aliquis determinauit ad scribendum actu, n pt amplius n scribere & tn libere n necessario scribit; thic notandum bene. hanc dstnem sepe applicandam ee quoties dicitur cgio necessario uera, aut conformis obo, uel falsa, aut difformis obiecto.

Dices ppoo nunc e conformis obo cum obm n e, go presupponitur ante obm, go n e uera ex suppoone obiecti, go enim precedit aliud, certe illud n supponit. R. C. ade D. cqs. go presupponitur ante obm existens actu C. ante obm futurum N. ad hoc ut ppoo sit uera nunc n requirit ut obm existat nunc, Sic quamuis benedictio aque n existat nunc sed sit preterita, tn uerum e nunc qd hec aqua sit benedicta, imo de ppnibus de futuro & preterito, omnino obm n dt existere nunc, alias falsa e hec ppoo Antichristus erit & hec Adam fuit. 39

Obij 2do: Contingentia opponitur determinaoni, go futurum contingens, nullam pt hre determinaonem, go n e determinate, sed quod n e determinate, n facit actum uerum determinatum, go. R. contingentia opponitur & repugnat determinaoni adi & ui causae, C. cqi, & ui operaonis N. 40.

Obij 3tio Veritas desumitur ab obo, sed obm conditionate futurum neq e neq fuit, imo aliquando nec erit, go n dat de eo ueritas. R. D. maj: ueritas desumitur ab obo, ita se habente sicut affirmatum C. ab obo semp realiter existente N. obm go conditionatum, & si neq sit, neq fuit, nec absolute futurum sit tn ita se ht sicut affirmatur 41.

Obij 4to: A re pure possibili, nequit dari pure actualis determinao, go si obm pure conditionatum e pure possibile sicut sepe e, n pt actus desumere ab illo actualem denominaonem ueri. R. N. maj: ad denominaone enim moralem Sufficit si existat rectus actualiter, atqui hic existit rectus nempe ipse actus, go. 42

Dices Ergo m Prs actu existens poterit dici prior Paulo possibili. R. N. illaonem. Quare Notandum e triplices ee denominaones extrinsecas, primae sunt quae requirunt actualem exiam utriusq extremi de presenti, saltem pro unico instanti, ut ee Regem doctorem &c: 2dae sunt quae nullo quidem instanti requirunt utriusq extremi coexistentiam, requirunt tn extremum saltem successiue absolute existere, ut denominaones prioris, posterioris &c: Tertiae sunt quae modo existat extremum unum, sunt contentae Sola possibilitate alterius extremi, & tales, sunt denominaones ueri & falsi. Fdtm u. hujus, cur aliquae denominaones petant utriusq extremi coexiam, aliquae u. non, e istud: qa Pls rg. in ee possibili & conditionato e indifferens ut sit Pro prior & posterior, Sicut e indifferens ut sit actu Pater & Filius ut go determinate Pro tribuat denominaonem, potius prioris quam posterioris, requirit aliqua determinao, quae n pt fieri nisi p actualem exiam & duraonem illius., at u. Prs in ee possibili n e indifferens, ut tribuat meae ppni denominaonem ueri uel falsi, sed necessario & determinate tribuit alterutram, qa necessario posita conditione, uel determinate erit conditionatum uel n erit. 43

Obij 5. n e major rao cur una potius ex his cdnis Prs cras peccabit, Prs cras n peccabit sit uera quam altera, go uel utraq e determinate uera, uel neutra. primum dici n pt go 2dum, cqr ppnes de futuro contingenti sunt indifferentes ad ueritatem & falsitatem, 44

Rx I retorquendo: de ppribus Cōrii pr tempore presenti, hī rg. Pr̄ heri peccauit, Pr̄ heri n̄ peccauit. Rx 2 N. dō, rāo an hōc ē, conformitas scilicet unius ppnis cum obo eueniturs in tali tempore sequenti. gā licet Pr̄, posit n̄ peccare, nec actualr peccet, gā tn̄ cras uere peccabit, ideo ppō potest affirmari Pr̄m cras peccaturum ē fālr uera, falsa u. oppontur affirmari. reliquas rones Theologicas relinquimus Theolo: cum propriē illuc spectant.

§ IV

In quo aliqua dubia de Veritate & Falsitate soluunt.

45 Qust: I. An unus actus posit cēt uerior, uel falsior altero. ante Rx certum ē unam ueritatem, pōt cē magis necessariam alterā. rg. Deum ē trinum & unum, ē necessrō uerū quām Pr̄m currere, hoām oē aal rāale, quam album. dō: pōt unam ueritatem cē pfectiorem altera, gā aliquō fit hīc gō sunt certa controuersiam, sed quēritas, An ueritas in quantum accipit pro conformitate actus cum obo possit cē in uno actu major quam in altero. iam Rx actus uerus p conformitatem sui cum obō, n̄ pt cē uerior altero. Falsitas u. ē major alia circa obm tam indiuisibile quām circa obm diuisibile, rāo primi parch ē, gā ad ueritatem requirit exia sui-obi, sicut affirmat, Sed licet una exia sit alia pfectior aut magis necessaria, requirit tn̄ cē major altera, gō nec actus unus uerior altero. dō: actum cē uerum ē reprsentare obm sicut ē, unus am actus n̄ reprsentat magis obm sicut ē quām alter, hoc enim consistit in indiuisibili. Si enim uel minimum addat uel demat actus, n̄ reprsentat obm sicuti ē, & ē falsus, gō. Rāo dī ē nam actus qui dicit Pr̄ currit, minus dicit à uero Pr̄ sedentē, quam actus dicens, Pr̄ n̄ sedet, dō patet, nam magis dicit qui dicit affirmat, quām qui tn̄ dispanctus uel crium, aut sbenium, cum cēna maximē inter se dicant. Rāo 2dī ē, gā pt unus actus minus adequare obm, quām alter, ac proinde magis unus recedere ab obo quam alter. dō: inequalitas pt cē una major quam altera, atqui falsitas est inequalitas, gō. hinc magis falluz, qui affirmat 3 cum nausea scribere, uno tn̄ cum nausea scribente, quam qui dicit 6 cum nausea scribere.

46 Obj̄ II. Pt unus actus cē intonior altero, & obm pt cē unus intensius altero, Si inequalitas, gō m̄ ueritas, pt cē major una altera, gā p3. ueritas consistit tam in actu quam in obō iuxta te, gō. Teō tam actus quām obm pōt intendi, gō. Rx C. dō ē N. cqm, pōt D. Veritas consistit tam in actu quam in obō, prout hīc duo precise dicunt conformitatem & adequationem, seu sē se habentiam prout actus affir: C. prout dicunt alias pfectiones Scilicet intensionem physicam, majorem claritatem, meliorem obi expressionem N.

47 Obj̄ III. Dator actus certior euidentior & probabilior altero, gō & uerior, Rx N. cqm, disparitas ē quia certitudo & euidentia, in prima & clara ad Rōnem intellectus ad obm consistat. probabilitas am. peres motiua ad aliquem assensum determinat. quē cum possit dari majorem n̄ ē minus gō & actus certiores & probabiliores dent. homam am nihil ē in ueritate, quē determinat à sola actus cum obō adequatione & conformitate.

48. Obj̄ IIII. Pt unus actus cē melior altero, gō & uerior. Sicut enim ueritas ē conformitas actus cum obō, ita bonitas ē conformitas actus recta rāone & cum regula honesta. Rx N. cqm & paritatem, nam conformitas bonitatis ē Moralis. Conformitas

am ueritatis ē quasi physica. Vnde bonitas Moralis, dependet à prudenti hoim dictamine, unum nobilissima Motiua, at ueritas n̄ dependet a prudenti hoim dictamine, sed precisè à quę cum n̄ recipiat magis & minus, nec ueritas recipere p̄t.

Obij IV. Vnus actus p̄t ē altero falsior, ḡ & uerior, ph cqā, ideo unus actus p̄t ē falsior altero, qā unus p̄t magis recedere à ueritate quam alter (sed n̄ magis unus p̄t accedere ad ueritatem, quam alter, qā rg. Centum currentibus, magis accedit ad ueritatem, non aginta nouem currunt, quam ille qui dicit tm unus currit, ḡ unus actus p̄t magis accedere ad ueritatem quam alter. R̄ N. cqā as pbm. causalem, ideo actus unus p̄t ē altero falsior, qā unus p̄t magis recedere à ueritate quam alter, & qā in hoc recessu formaliter consistit falsitas C. qā simpliciter p̄t recedere N. maj: min: m̄ o. sed n̄ p̄t unus actus p̄t magis accedere ad ueritatem quam alter, & in hoc majori accessu ueritas n̄ consistit C. & in hoc accessu majori ueritas consistit N. maj. Verum ē quod magis accedat ad ueritatem qui dicit ḡg currunt, currentibus 100, quam qui dicit tm unus currit, sed ex hoc tm sequit qd minus falsè dicat quam alter, n̄ aut qd magis uere cum neuter ueritatem dicat, quę in hoc consistit, ut nihil neget qd ē in obō, & nihil affirmet qd.

Dices contrariorum eadem ē ratio sed ueritas & falsitas sunt sibi cōtria, ḡ erit eadem eorum ratio cqr. Si unus actus p̄t dari altero falsior ḡ & uerior. R̄ ā. retorquendo. contrariorum ē eadem ratio, sed ueritas ē conformitas actus cum obō, ḡ & falsitas erit conformitas actus cum obō. R̄ dō: oppositorum opposita ē ratio, quare illud cuius eadem ē ratio, sic intelligendum ē, qd ad eandem potam phicat, considerate unum oppositum ad quam aliud saltem indirecte.

Obij V. Conclusio ē uera pp promissas, ḡ promissę magis uerę cqā patet, nam pp qd unus tale, illud ē magis tale. R̄ N. as conclusio enim uera ē qa conformis obō formaliter, n̄ aut qa promissę sunt uerę, mirę fuit māliter, hoc ē qa ē à principiis pluribus determinatis ad uerum.

Qubus II. An ueritas & falsitas formaliter conueniat primo intellectui operatiui. R̄ N. ratio à priori ē, qa ueritas n̄ ē quęcunq conformitas actus cum obō, sed talis conformitas quā idem fiat in intellectu, qd ē à parte rei, quare n̄ sufficit ad ueritatem sola conformitas, in ratione imaginis, nam talis conformitas ē cōnis actui uero uel falso, sed requirit, ut p actum uerum uniant quodammodo in intellectu ea, quę sunt idem à parte rei & diuidant ea, quę sunt realiter dista, ad falsitatem ē contra. cum ḡ p primam apprem nec diuidant res, nec diuidant p modum tendendi, n̄ dat in ea conformitas constituens ueritatem, nec difftas constituens falsitatem: sed datur in ea conformitas, nempe in ratione imaginis, semp enim imago ē alicujus rei imago. Vide ē imaginem alicujus sobiecti, neq imponat ueritatē neq falsitatem.

Infertur Conformitatem & Veritatem aliam ē Circa quid est res, aliam circa rem ē uel n̄ ē, prima n̄ dicit Veritas simpliciter, & competit apphīe. Posterior am ē simpliciter ueritas & n̄ competit apphīi. Et hęc quę in libros Perihermenias de ueritate diximus. in Xauden incarnate & increate Veritati, ejusq Matri honorem dicta sunto.

A. M. D. G.

PARS III.

6 Junij 1681

De his quæ ad tertiam itll's operationem spectant.

Hæc pars ab Alé intitulatur in libros de Priori & Posteriori Analysi, Analysis am̃ é idem qd̃ resoluo, resoluo u. ex eodem Alé 3 de coelo, é regressus à compositis ad Simplicia, seu inuestigaõ principiorum uel partium, quibus aliquid constat. 2plex am̃ é resoluo, Maãlis & foãlis, Foãlis é quæ inuestigat principia foãlia, vg. Foãm fgram Sylli &c: Maãlis é, quæ ppnes ipsas & tres, ex quibus constat considerat. ideo & Alesf Analysim diuisit in 2 partes, quarum prima h't 2. libros, & uocat prior Analyticorum. Posterior item 2 & uocat posterior Analyticorum. in libris priorum agit de foãli analysi, seu discursu & Syllo, Essentia ejus & proprietatibus diuisione fgrã &c: in libris posteriorum agit de maãli Analysi, seu præmissis ipsius discursus, quem & nos sequentes eundem Modum seruabimus.

QVÆSTIO II.

De Syllogismo

6 Junij.

§ II.

Quid sit & in quo consistat Syllogismus.

1 Discursus intellectualis qui é genus respectu Sylli nihil aliud é quàm Modus sciendi. in quo unum ex alio infertur, seu é progressio intellectus ab una cgñe ad aliam. hic Modus sciendi, alius é foãlis, qui modo é definitus, alius uirtualis qui reperitur in Deo & Angelis, é q unus indiuisibilis actus, quo una ueritas in alia simul & semel cognoscit. Quare n̄ bene sectus ad raõnem foãlis discursus dicit sufficere, si una ueritas obiectiua p aliam cognoscat. nã hinc sequeret Deum foãliter discurrere, qd̃ é contra omnium Sensum, cum hic discursus, importet intellectus imperfectionem n̄ ualentis omnia uno intuito penetrare. ido: sequeret discursum uirtualẽ n̄ differre à foãli.

2 Alés primo priorum 10 & primo Topicorum 12 definit Syllum ut dictum é in Summulis é oraõ in qua quibusdam positis aliquid quid appositis necesse é contingere eo qd̃ hæc sint explicaõ huius dffis, parte 3. Q. I. §. 1 num. 3 uideat, ubi & diuisio Sylli inuenit. aliquibus displicet hæc parlã Oraõ, loco cuius ponunt has, é Modus sciendi, qã uidelicet oraõ, tam bene sgcat ppnes quæ Modus sciendi n̄ sunt, quàm quæ sunt, nihilominus cum sic ab Alé & ab omnibus dfniat Syllus, p parlam Oraõ, n̄ é raõ cur n̄ sit tolleranda.

3 Dices II. Pis bona dfio, d't fieri p genus proximum, sed hæc n̄ fit, gõ. major Supponit min. pt. proximum genus respectu sylli é argumentaõ. gõ. R. N. maj: multæ enim dfnes fiunt p genus remotum, quare Alés 6 Topic: 3tio: inter alia hoc præcipit ut dfnes p genera, siue proxima siue remota tradant. regula gõ illa qd̃ dfio debeat constare genere proximo intelligenda é qd̃ scilicet id regulariter fieri debeat, n̄ am̃ ad oer & sem

per trahenda definitiones.

per trahenda definitiones.

Dices II. Definitio Syllogismi debet competere omni assignabili Syllogismo, sed 4
hec dfio non competit, gō nonsubsistit., minor probatur, n̄ competit mentali Syllogismo
mentalis enim Syllogismus n̄ est oratio, quia ab Alē Oratio definitur, quod sit
uox ex hominum instituto significans, cujus partes seorsim acceptæ sunt significa-
tiuæ, sed mentalis Syllogismus non ē uox gō. Rx C. maj. N. min. pbnis N. ads, cujus
pbm D. Orāo uocalis definit ab Alē uox C. oratio quæcunq N. Dubium est,
utrum essentia Syllogismi consistat in Solis præmissis, uel in conclusione, an in utroq
Occasionem dedit dubitandi Alēs qui modo Solas præmissas, uocat Syllum ut I. port. 25
modo conclusionem ut I Port. 5 Modo u. aggregatum ex utroq ut 2 Port. 2do:

Dicendum ē Syllum adæquate consistere in in Præmissis & conclusione &c: Ita 5
Alēs I Port. 2do: D. Thomas. I part. Q. 14 A. 7 & Q. 28 Ar. 3 & 4.

Probat I. ex dfne Syllogismi ubi dicitur est oratio in qua quibusdam positis
hoc ē præmissis aliud quid appositis sequit id ē conclus, gō tam conclus quam præmissæ sūt intra
eētiam Sylli. 2do: Syllus ē eēliter discursus, gō includit eēliter tum præmissas tum conclusionem
ads patet, cqa pt. discursus ē motus mentalis ex una cgne in aliam, sed motus eēliter dicit
tum cgm ex qua, tum cgm ad quam fit motus, gō & Syllus, major certa, minor pt à pari
motus physici, qui eēliter includit tum trm à quo, tum trm ad quem. Confir: exemplo Mu-
tāonis, quæ qa ē transitus à n̄ eē ad eē, eēliter includit tum trm à quo negatiuum tum trm
ad quem positiuum, gō similiter cum discursus sit transitus à cgne unius ueritatis ad aliam
includet eēliter utramq

Pt. II. Argumentāo eēliter n̄ tm præmissam uel præmissas sed m conclusionem includit de- 6
finit enim eē orāo constans adē & cqe, sed Syllus ē argumentāo, cum hec sit genus proxima
Sylli gō. Confirmat ly gō ē de eētia Sylli, gō m præmissæ, qa ablatis præmissis n̄ ualet fōa-
liter ly gō. qd sgcat alicujus ppnis cum adi connexionem, gō si nihil ē ads, implicat ex-
plicare quomodo ly gō. poit hre uim fōalem connectendi, gō.

Pt. III. Ex Aduersariorum Sentia, tenente conclusionem n̄ eē de eētia Sylli, sequeretur Modos 7
Barbara, & Baralip n̄ differre eēliter, sed eēliter eē eundem modum, qd tn ē contra mentē
omnium, qa modus Baralip. reducit p ostensionem ad Barbara, n̄ reduceret am si eēt idem cum Modo
Barbara. nihil enim reducit ad se ipsum. ~~tandem, Modus directe concludens eēliter differt
à modo directo, rg. Barbara à modo Celarent, gō multo magis à modo indirecto.~~ sqla pt. qa
hi modi sola conclusione differunt, gō n̄ differunt eētia, cum juxta Aduersarios conclus non
sit eētia Sylli. Tandem Modus directe concludens eēliter differt à modo directo, rg. Barbara à
modo celarent, gō multo magis ab indirecto.

Dices contra pbm conclusionis idam. Cqs aut Conclus n̄ includit in argumentāone, tqm pars 8
intrinseca, sed tm ut extrinseca, gō n̄ ē de eētia. Contra ē qa nihil dicit constare sibi
extrinseco, alias possem dicere, qd corpus & aa ex quibus constat hoō sint extrinseca homini
Deinde impossibile ē eē fōaliter argtāonem, & n̄ eē ads & cqs, argtāo enim eēliter dicit Illāo-
nem unius ex alio, sed sublato cqi tollit fōaliter illāo unius ex alio. gō.

Obj. I. Syllus ē Modus sciendi, gō n̄ pt includere præmissas & conclusionē, cqa pt. Modus 9
Sciendi requit eē clarus & obscurus, atqui præmissæ sæpe sunt claræ, conclus obscura & ē contra
gō Syllus n̄ pt eē utrumq. Rx N. cqm pbnis D. maj. Modus sciendi indiuisibilis

& consistens in eodem actu indiuisibili, nequit eē clarus & obscurus C. maj. diuisibilis & constans aggregaōne actuum N. maj. C. min. N. cqm.

10 Obij II. Demonstraō generat Scientiam ex Alē primo posteriorum ido: Sed Solæ præmissæ generant conclusionem, quæ ē scientia, gō Syllus demonstratiuus sunt solæ præmissæ, R. I. qd Demonstraō inadæquatè sumpta, generat scientiam actualem nempe conclusionem, n̄ u. Sumpta adæquatè. R. ido: explicō Alem de Scia habituali, & sic D. maj. Demonstraō adæquatè sumpta generat sciam habitualem C. maj. generat Sciam actualem, seu actum scientificum N. maj. C. min. N. cqm. Demonstraō enim adæquatè sumpta, generat habitum qui inclinat ad similes dfinitiones efficiendas, quæ st scia actualis, at demonstraō n̄ producat aliam demonstraōnem immediate.

11 Obij III. Si conclusio eēt pars eēlis Sylli hic resolueret m̄ in Conclusionem, sed n̄ resoluitur qā in duas tm̄ ppnes nempe majo: & min. resoluitur ut docet Alēs I. prio: 33 gō. R. C. sqlm N. min. pbnis ejus N. aōs. Ad Alem R. illum eo loco loqui de Syllo incompletè, & inadæquatè accepto, uanè namq ipse accipit Syllum, uti hoc § ad initium prænotauimus. Quare hic locus oppositis Alicis textibus retundendus est.

12 Obij IV. Discurrere ē inferre unum ex Alio, sed inferre unum ex alio conuenit Soli conclusioni Sola enim infertur, gō discurrere conuenit soli conclusioni. R. C. maj. N. min: discurrere enim inuoluit tum cqm ex qua infertur, tum cqm quæ infertur, adeōq conuenit tum præmissis ex quibus infertur conclusio, tum conclusioni quæ infertur.

13 Dices discursus ē Modus sciendi qui manifestat ignotum, Sed conclusio Sola manifestat ignotum scilicet identitatem duorum, gō Sola ē discursus. R. D. maj: discursus ē Modus Sciendi qui manifestat ignotum quodcunq N. maj. qui manifestat deducendo ex priori aliquā notitiam aliam C. mi: & hoc sensu N. min. & cqm. R. patet, nam n̄ Solius conclusionis ē deducere seu inferre, sed simul cum præmissis.

§ II.

Vtrum præmissæ sint causa conclusionis & qualis?

Cōonis ē authorum sensus, præmissas eē causam conclusionis, & raō ē qā eētia discursus conuenit in hoc, qd unum cognoscatur dependenter ab alio n̄ pure unum post aliud, alias oēs ppnes disparatæ, haberent raōnem discursus, gō in discursu conclusio dependet aliquo genere dependentiæ & caālitatis à præmissis. Confir: I. ex ipsa dfnē Sylli quā dicitur Syllum eē oraōnem in qua quibusdam positis aliud sequitur. (hoc ē conclusio) ex necessitate, sed id ad cujus positionem sequitur aliud necessario ē caā illius aliquomodo, gō præmissæ aliquo modo sunt caā conclusionis. Confir: ido: eodem Modo se hnt præmissæ in Speculatiuis, quo finis in practicis, ex S. Tho: plurimis locis, & Alēs ~~[illegible]~~ 7 Ethicor: 8 sed finis ē caā mediorum gō & præmissæ conclusionis, & tandem manifestè id assent Alēs I Posteri: 8. dicens demonstraōnem eē Syllum qui facit scire & propterea constare dt ppnibus quæ sint causæ conclusionis, & infra citandis locis.

Dubium ē in quo genere caē præmissæ caēnt conclusionem, an in genere caē maālis uel foālis, finalis uel efficientis. Iplices am̄ sunt præmissæ, obiectiuæ aliæ aliæ foāles, obiectiuæ sunt ipsa obā ppnum Sylli, foāles sunt ipsi actus intellectus rite dispositi. quæstio ē de præmissis formalibus n̄ obiectiuis, nam obiectiuæ sunt ipsa conclusio obiectiua saltem inadæquatè, idem am̄ n̄ ē caā sui. hoc posito.

Dicendum ē I. Premisse n̄ st caā maālis uel fōālis conclūonis, ē Diui Thom. I. contra gentes cap. 99 & prima parte Q. 14 A. 7. & I Post. Rao ē qā caā maālis & fōālis sunt intrinsecē, & componunt id cuius sunt caē ex 2do Physic. tract. 20, & 5 Metaphy. 2do: constat inductione, sed premisse n̄ componunt intrinsecē conclūonem nec in illa recipiunt uel ipsa in illis ut constat, gō a sunt caā maālis uel fōālis.

Dicendum II. Neq sunt caā finalis ē S. Thome locis citatis, rāe ē, nam finis ē cuius assequendi gratia sunt reliqua & ad cuius assecūonem ordinant ea, que ff ipsum st sed assensus conclūoni n̄ ordinat ad assensum premissarum, sed potius ē contra, gō assensus premissarum ē finis conclūonis.

Dices, conclūoni assentimur pp premissas, gō premisse st finis assensus conclūonis. R. li 14 ff dicat rationem finis N. adē, Si dicat rationem motiui & determinatiui Cadē N. cqm, conclō enim n̄ ordinat ad premissas, utpote que cām ante habent licet sint motiuum, bn̄ n̄ mouent ad sui consequtionem sed altoniq, finis am̄ ad sui consequtionem mouet & intantum ad altonies in quantum aliud ad ipsum ordinat.

Dicendum ē III. premisse sunt caā efficiens conclūonis, ē Alii 2 Metaph. 31, ubi expresse cā salitatem premissarum respectu conclūonis reuocat ad efficientem. Diui Thom. ibidem lect. 9 & prīo Poster. lect. 7 & 4. Vasquez P. Rem.

Pz. quia premisse st cause extrinsece conclūonis ut probatum ē, sed sola efficiens ē extrinseca cum finali, gō cum n̄ sint finalis sunt efficiens. Confir. II. qā illud ē caā efficiens alicuius actus, qō mouet & determinat poām effectiuam alicuius actus, quod mouet & determinat poām effectiuam alicuius actus maxime n̄ ex se indeterminata ad ipsum uel ad aliud sed premisse mouent & determinant intellm ad eliciendam conclūonem, qui ex se ē indeterminatus ad nunc potius actum illum gō. Confir. 3tio. Additio finis ē caā efficiens additionis Mediorum, gō m̄ premisse conclūonis, cadē ē certum Si sit additio efficax finis, cqā pz sicut enim ponita additione efficaci finis sequit additio mediorum ita ponito assensu premissarum sequit conclō, gō si prior ē caā efficiens ext & posterior. Confir. 4tio. Assensus premissarum, uel ē conditio ad agendum, uel ipsa caā effectiua assensus conclūonis, sed n̄ ē sola conditio, gō ē caā effectiua, major patet minor pz. qā qō ita determinat principium efficiens ad aliquem effectum qō si bi in multis pōis assimilet prędictum effectum, n̄ se ht ut conditio, qā n̄ sibi assimilat effectum, sed ht se ut caā fōālis & ipsa caā effectiua, ut patet in approximāone quē determinat ignem ad comburendum, & ideo habitus & species determinantes poām ad agendum st caā effectiua actus ejusdem poē qā in multis pōis illud sibi assimilat, sed in multis pōis assensus premissarum assimilat sibi assensum conclūonis, scilicet in certitudine, euidentia ueritate falsitate & hujusmodi gō.

Obij 1. cum Araga, n̄ ēt multiplicandi influxus sine necessitate, sed ut intellectus elicit assensum conclūonis, nullam ht necessitatem influxus effectiui assensus premissarum, gō talis influxus n̄ ē ponendus. minor pz. a pari, uoluntas ff solam ppnem bonitatis obiectiuē absq concursu effectiuo cqūs, determinat sufficienter ad amandum, gō n̄ intellectus ff solam ppōnem ueritatis conclūonis, determinat sufficienter, ad illi assentiendum absq concursu effectiuo assensus premissarum. R. N. min. Cad pbm primo cadē ē falsum in sentia Capetani & multorum Thomi. qui defendunt cqm effectiue influere in amorem, sed tm̄ scat cadē N. cqm disparitas ē, qā uoluntas ht in se sufficientem, & adequatam uim tem ad amandum bonum, ideo solum indiget qō illi applicet ff cqm, quā prouide ce ht ut conditio obiectiua & in genere caē fōālis qā applicat semp & conditio in eo genere in quo influit caā applicata. Intellectus u. n̄ ht sufficientem uir

tutem ex se ipso ad assentiendum conclusioni, nec assensus premissarum requiritur ut sola propositio obiectionis, quia ad hoc sufficeret apprehensio ejusdem veritatis premissarum, & connexionis necessariae cum illis.

21 Obj. II. Causa efficiens non agit nisi quando existit, sed quando elicitur conclusio premissae saepe non existunt, ergo premissae non possunt esse causa conclusionis. Rx. I. retorquendo. causa efficiens non agit, nisi quando existit, ergo Sacramenta non causant gratiam tunc quando existunt. Rx. 2do. D. maj. causa efficiens non agit nisi quando existit, vel in se, vel in sua specie C. nisi quando existit in se tantum N. sed quando elicitur conclusio saepe non existunt premissae, nec in se, nec in sua specie N. saepe non existunt in se existunt tamen in sua specie C. min. haec autem exia in sua specie, sufficit ad efficiendam conclusionem, sicut exia vanorum obiectorum per solam speciem sui in intellectu nostro, sufficit ad producendas de illis cognitiones.

22 Obj. III. Logica tantum directive & illuminative concurrit ad actus aliarum scientiarum, ergo & premissae ad actum conclusionis. Rx. I. retorquendo. intellectus ad actus aliarum à Logica scientiarum habet species ab obiectis propriis eorum actuum, ergo non intellectus ad producendum actum conclusionis, habet speciem impressam à conclusione quae necdum est. Rx. 2do. C. ad C. N. cum disparitas est, quia Logica superflue diceretur esse causa efficiens actuum scientiarum à se distinctarum, cum intellectus cum specie impressa, sit sufficiens causa effectiva actus, quia ergo in ordine ad producendos actus aliarum à Logica scientiarum completur per species eorundem, sequitur ad Logicae ad eosdem concursum non esse effectivum sed directivum, at u. cum intellectus in ordine ad producendam conclusionem non habeat speciem impressam conclusionis, sequitur quod à premissis tamquam cum principio fungente officio speciei in premissam debeat compleri ad producendam conclusionem.

23 Dices intellectus sicut ad producendos actus aliarum à Logica scientiarum, habet species impressas ab obiectis eorum, ita non ad producendam conclusionem habet speciem impressam ab obiecto conclusionis, ergo sicut ad producendos actus aliarum scientiarum, non concurrit cum intellectu, Logica effective sed tantum directive, ita non ad producendam conclusionem, non concurrent premissae cum intellectu effective sed tantum directive. Rx. D. 2dam partem adis, ita non ad producendam conclusionem habet speciem impressam ab obiecto conclusionis. Si per obiectum conclusionis intelligatur res aut materia circa quam versatur conclusio C. Si per obiectum conclusionis intelligatur ipse actus conclusionis N. Intellectus ergo habet quidem speciem obiecti conclusionis, primo modo accepti, quia supponitur habere speciem obiecti premissarum, idem autem est obiectum premissarum & conclusionis, non tamen habet speciem obiecti conclusionis 2do modo accepti, quia non habet speciem ipsius actus obiectionis cum hic nondum existat. Instabis.

Instabis species impressa est vicaria obiecti non autem actus. Rx. C. quod sit vicaria obiecti, sed non aliquando est vicaria actus, cum actus saepe agat vices obiecti, ritque obiectum.

25 Quaeres sta premissae efficiant physice conclusionem an tantum moraliter illuminando & pure determinando, per modum ~~intellectus~~ formae inhaerentis intellectui. Rx. efficiunt physice, ratio est quia id quod concurrit ad aliquid, assimilando sibi illud in pluribus positis, concurrit ut efficiens physice, agens enim assimilat sibi passum agendo, sed premissae ita concurrunt ut in pluribus positis assimilent sibi conclusionem uti probatum est ergo. Confirm. quia premissae 2dum omnes virtualiter continent conclusionem, & necessitant ad illam uti

infra dicet, sed continentia alterius, & connexio necessaria, conuenit solum propriè, causæ efficienti physicæ, gò.

Notandum tñ quod ñ sit cáa illuminans & p modum fòæ inhærentis intellectui ad determinans ad conclúonem. Et hoc vult S. Tho. primo Post. doc. ubi dixerit influxum phi- 26
losophum in conclúone, tum ab eo gò lít ignis in alium ignem, tam ab eo qui influit the-
dicus, uel consulens in effectum ab alio productum, quia scilicet neuter horum ita influit
ut simul illuminet p modum fòæ inhærentis & dirigentis poam ad effectum, & hinc con-
sili aut authoritates, docentes præmissas influere p influxum directiuum & illuminatiuum quem
docent cé fòalem, cuius ijs qui docent cé efficientem; nam stat simul cé efficientem respe-
ctu conclúonis & illuminatiuum respectu intllí. cum in ipso recipiant præmissæ. Ex dictis

Infert 1. ratè cur requiratur cæia ultima præmissa, ad cáandam conclúonem quæ cé, qá præ- 27
missæ concurrunt illuminándo intellectum ad eliciendam conclúonem, & simul efficiunt con-
clúonem, sed hoc requirit fieri, nisi existant dum cáant, gò requiritur cæia causa, min. phz.
qá lux prætenta ñ pòt illuminare modo, ignis hesternus hodie combussit, gò nec præmissæ
illuminare intellm, nec efficere conclúonem, dum ñ existant. Confirm: qá fuisse & ñ cé requi-
quam reliquisse, e prosus aeri ñ fuisset, sed si ñ fuissent præmissæ, ñ pòsent dici illuminare &
efficere conclúonem, gò nec si fuerunt & ñ sunt actu. hinc patet differentia inter præmissas menta-
les & vocales gò vocales ñ durent simul cum conclúone, secus mentales, qá mentales sunt
cáa conclúonis ñ ám Vocales.

Infert 2do: conclúonem cé cèlitèr conclúonem, ratè qá hic actus qui é conclusio, ita de- 28
pendet à præmissis, ut repugnet illum cé, & ñ ab his nrís præmissis, gò hic actus est
cèlitèr conclúo. Cqá patet, cèlitèr enim pendere à præmissis é fòalissime cé conclúonem
aut phz præmissæ sit motivum fòale actus, seu pp gò intellectus assentitur conclúoni, sed
repugnat cé eidem actum, ñ manentibus ijsdem motiuis fòalibus. gò.

§ III

An posito assensu præmissarum intllís necessitet ad assensum Conclúonis & quomodo?

Duplex é necessitas quantum ad præsens attinet, prima quoad Speciem, quæ ñ contraria-
tur dicit alia quoad exercitium, quæ dicit contradictionis quoad Speciem é, gò póa est
quidem libera, ad eliciendum, uel ñ eliciendum actum. Si tñ uelit operari, dt necessario, -
actum hujus Speciei & ñ alterius eligere, sic voluntas é libera ut amet bonum, si tñ uelit
amare, ñ pòt alio actu nisi amoris. necessitas quoad exercitium, seu coactionis é, gòb póa ita
é determinata ad actum, certæ speciei ut cogatur ad illum eliciendum, ita ut se ab illo
nequeat prohibere: sic Beati uidentes Deum ñ possunt abstinere ab amore illius, deutur, hinc
necessitate quadrij.

Dicendum 2. Intellectus posito assensu præmissarum, necessitatur quoad Speciem ad as-
sentiendum conclúoni phz. 1. ex ipsa dfne Scitti, in qua dicit gò aliquid sequi necessa-
rè, gò cum ex uero ñ pòt sequi nisi uerum de ex præmissis si admittantur ut uerè, ñ pòt
sequi nisi uerum, ac proinde intllís ñ pòt dissentiri, sed cogitur ad assensum supposito quod
uelit operari. 2do: præmissis quibus assentitur intllís cognoscuntur ut uerè, gò ui illarum, requi-
ritur eliciat actum alium quàm circa uerum ut cognitum, gò necessitatur ad assensum, ita
ut ñ pòsit dissentiri ac proinde ad Speciem. cqá hoc phz. nam prima est manifesta-

circa uerum nequit uersari nisi assensus, sicut circa bonum ut tale nisi amor, gō si ex ui præmissarum, necessitatur ad uerum & ꝑ illas repræsentatꝫ obm̄ conclusionis ut uerum, necessitatur ad assensum, ac proinde ad speciem.

Ptꝫ 2do: intellꝰ n̄ potest assentiri falso, de quo certus ē quod sit falsum, sicut uoluntas nequit amare malam propositum ut tale, sed posito assensu præmissarum conclusionem eē falsam certꝫ ē intellꝰ eē falsum, scilicet quæ st̄ eadem uni tertio n̄ eē idem inter se, sed posito assensu præmissarum, notum ē ei duo eē idem cum 3tio, gō n̄ eē idem inter se notum ē illi eē falsum. Confir. n̄ pt̄ intellectus eidem obō cognito ut uero assentiri & dissentiri stante assensu sed si n̄ necessitatur ad conclusionem quoad speciem posito assensu præmissarum hoc fieret gō. min. patet, nam ꝑ præmissas assentitur ut suppono, ꝑ conclusionem dissentitur, gō simul assentitꝫ & dissentitur. major m̄ patet, nam st̄ cōria uirtualiter assensus & dissensus circa idem obm̄ imo admitteret cōria foālia, si admissis præmissis rg. ōis hōō ē raālis, sed Prs ē hōō, n̄ necessitatur ad conclusionem hanc gō Prs ē raālis, sed poēt elicere contrarium, scilicet Prs n̄ est raālis, admitteret foālia cōria, nam hæc Prs n̄ ē raālis, ē cōria majoris concessæ.

Dicendum II. Intellꝰ posito assensu præmissarum necessitatur m̄ quoad exercitium est. Alis I Priorum. cap. I. S. Thom: prima parte quæ. 81. Art. 2do: in corpore, & multorum aliorum contra paucos.

Ptꝫ II. poā necessaria positis omnibus ad agendum requisitis n̄ pt̄ n̄ operari, ac proinde necessitatur quoad exercitium, sed intellectus ē poā necessaria, & posito assensu præmissarum ht̄ oia requisita ad assentiendum conclusioni, major constat inductione cāarum necessariarum sic uiso posito gō ht̄ obm̄ præsens illuminatum & apertos oculos, n̄ pt̄ n̄ uidere, similiter tactus, min. ptꝫ. intellectus proposito sibi uero sufficienter, n̄ indiget ullo requisito, ut illi assentiatꝫ, sed naāliter & necessario, statim assentitꝫ supposito quod n̄ sit debilitatus ob elicitos actus plurimos, sicut poā uisiua, posito obō sufficienter, n̄ pt̄ illud n̄ uidere, sed ꝑ præmissas sufficienter proponitꝫ intellectui ueritas duorum inter se, cum proponatꝫ identitas duorum inter se, gō ht̄ oia requisita.

33 Dices intellꝰ indiget n̄ renuentia uoluntatis gō, sed contra primo, qā hoc gratis confingitꝫ absq ulla raōne, & experientia. Contra 2do: qā uoluntas, nullius poē cognoscitiuæ, pt̄ impedire actum, proposito ipsi sufficienter obō; sic n̄ pt̄ impedire poām uisiuam, aut tactiuam, ut n̄ sentiat acerbissimum dolorem, applicato ad costas igne. imo nec ipsa uoluntas licet libera, pt̄ cohibere, proposito sibi puro bono se ipsam, gō multo minus cohibere intellm̄ uel aliam poām ab assensu ueri euidentis, seu n̄ habentis raōnem falsi, sed posito assensu præmissarum, & penetrata ui syllogistica, euidens ē intellectui, conclusionem eē ueram, cum euidens sit, quæ sunt eadem uni tertio eē idem inter se. Contra 3tio, qā n̄ ē ulla ratio cur uoluntas n̄ poit impedire actum poē uisiuæ, proposito sufficienter obō, poit am̄ actum intellꝰ.

34 Ptꝫ II. Qā sequeretꝫ quod poit quis suspendere iudicium his præmissis euidentibus concessis: quicunq ht̄ alienum tenetꝫ restituere, sed calumnians in maā graui ht̄ alienum hic poēt quis suspendere iudicium, & cqr̄ n̄ peccare retinendo alienum, qā n̄ hrēt iudicium, quo iudicaret se teneri ad restitutionem, & sic poēt se quis expedire, ab omni obligaōne & obseruantia præceptorum Dei, quæ n̄ obligant, nisi cum conscientia dictat nos obligari.

35 Infertꝫ I. Intellectum n̄ tm̄ necessitari cum præmissæ st̄ euidentes, sed m̄ cum sunt

probabiles, posito assensu prēmissarum & ijs pręexistātis, Ratio eadem, qā euidens ē intellectui quę sunt eadem uni tertio aliquo modo, ēē eadem inter se eidem pacto, gō si admittit̄ ista probabiliter aliqua idem cum tertio, euidens ē & necessitatur ad admittendū ēē pblr idē inter se, rō: qā uoluntas n̄ pt̄ uelle aliquid, cum quo uidet aliud necessario connexum quin acceptet illud aliud, rg. n̄ pt̄ uelle damnationem quin acceptet cruciatus æternos, quos uidet necessario connexos damnationi, gō nec intellectus pt̄ acceptare p assensum prēmissas cum quibus uidet necessario connexam conclusionem, ex principio illo quę sunt eadem &c: quin acceptet p assensum conclusionem. Vtrū experientia constat, n̄ pōt amicum rg. assentiri prēmissis, ex quibus euidenter sequit̄ mortuum sibi ēē charissimum amicum, quin assentiatur ēē mortuum amicum, gō nec intellectus assentiri prēmissis ex quibus inferr̄ euidenter conclusio, quin assentiat̄ conclusioni, sed n̄ minus euidens ē ēē probabiliter idem inter se, quę pt̄ probabiliter idem cum tertio, quàm sit euidens, ēē euidenter idem inter se quę pt̄ euidenter cum tertio, gō si ad posteriùs necessitat̄, n̄ ad prius necessitabitur.

Infert̄ 2do: eodem instanti temporis, quo intellt̄ habt̄ prēmissas eligit conclusionem, rō est 36
qā intellt̄ habitis prēmissis, ē cā nālis & necessaria, hīs omnia requisita ad conclusionem, sed cā necessaria, requit̄ n̄ agere habitis requisitis. gō. major & minor constant ex dictis hoc §. Vnde gratis dicitur à quibusdam intellt̄ poē cessare à conclusione posito assensu prēmissarum, qā pt̄ illi nouum motiuum occurrere gē retrahat ab assensu, gratis inquam, qā eodem instanti cum prēmissis ē conclusio, utpote effectus cā necessariā, adeq̄ stantibus prēmissis n̄ pt̄ quidquam contrarium aduenire impedire.

Obj̄. I. Contra Illā: 1. ad oēm actum probabilem, requirit̄ imperium uoluntatis, gō posito assensu prēmissarum, si uoluntas renuat, n̄ assentiēt conclusioni probabili. Confir: I. Polit: 3. intellectum docet despotice subijci uoluntati, gē pt̄ illum cohibere à suo actu qūo uult. R. D. cā, ad oēm actum probabilem n̄ connexum necessario cum alio, cuius prōbuit assensum, requirit̄ imperium uoluntatis C. cā, connexum necessario cum aliquo alio cui assensum prōbuit N. cās & cām, pt̄ quidem uoluntas, impedire assensum conclusionis si impediat assensum prēmissarum, n̄ aliter sicut pt̄ impedire poāt uiniam, Claudendo oculos nē uideat obm, n̄ ui si obm sit propositum sufficienter apertis oculis; ad confir: R. Ntēm loqui, casu quo actus aliquis n̄ ē necessario connexus cum aliis, quibus assensum prōbuit.

Obj̄. II. Poā locomotiua pendet in omnibus à uoluntate, gō & intellt̄. R. transeat ad 38
N. cām qā poā locomotiua, n̄ pt̄ aliunde determinari quàm à uoluntate, ideo n̄ in operando penderet ab illa, At intellt̄ aliunde scilicet à prēmissis, hinc ē qt̄ gō poā locomotiua aliunde determinat̄ ad motum, rg. ab aliquo impellente uiolenter, Voluntas impedire requit̄ motum.

Obj̄. III. Si prēmisse necessitant n̄ quoad exercitium, n̄ dabitur habitus ad conclusionem, gō ē contra eōnem Philosophi: sensum: regla pt̄, nam ubi ē summa necessitas ē summa facilitas, ac proinde superfluus habitus cujus munus ē facilitare. R. Habitus hrē triplex munus, primo facilitare & inclinare in actu primo 2do uniuare in actu 2do poam, nē adhibeat tantas uires, quantas adhiberet absente habitu; dam itaq̄ C. sqlm non dabit̄ habitus ad conclusiones inclinans & facilitans in actu primo C. sqlm, uniuer-

in actu rō N. sqlm̃ licet enim necessitet̃ poā ad actum trī concurrente habitu mino
rī conatu eliciat actum quam sine habitu.

40 Obj. IV. Ex qidem p̄missis p̄t sequi conclō tam directa, ut in 4 Modis primæ fig̃æ, quā
indirecta ut in 5. posterioribus eiusdem fig̃æ. gō hic intervenire ēt impenium voluntatis
determinans ad conclōnem directam, potius quam indirectam, vel ē contra. gō p̄t similiter
voluntas regando impenium facere, ut nulla sequat̃ conclō. R̄ in hoc casu simpliciter
sequi conclōnem directam, indipendenter à voluntate, qā conclō directa ē magis nāli in
tellectui & effectus immediatus p̄missarum ex qua deinde mediatè sequit̃ conclō indirecta
scilicet p conversionem directæ. Unde simpliciter in mente elicit̃ prius directa.

41. Obj. V. Assensus p̄missarum n̄ h̄t majorem connexionem physicam cum assensu conclōnis
quam assensus unius ēōrij cum dissensu fōāli alterius, vel assensus unius cum assensu
equipollentis, vel connexi sed assensus unius ēōrij n̄ necessitat ad exercitium, licet necessi
tet ad speciem, ad dissensum fōālem alterius, gō nec p̄missæ ad conclōnem major p̄t
nam tota ui p̄missarum, demmit̃ ex necessitate, n̄ assentiendi duobus ēōrij, gō fieret
si negarē conclō concessis p̄missis; at sicut assensus p̄missarum ē virtualis as
sensus conclōnis, ita assensus unius ēōrij, ē virtualis dissensus alterius, min. n̄ p̄t
nam quatres unum amo, n̄ ideo odio habeo ēōnium, nec quatres affirmo lucem n̄
tenebras, alias semp̄ eliceren 2. actus. R̄ 1. N. maj. magis enim p̄missæ necessi
tant ad conclusionem quam contradictorium, ad alterius contradictorii assen sum
ratō ē quia repr̄sentant evidenter identitatem alionem inter se cui intlls assensum negare n̄ p̄t
quod n̄ accidit in ēōrio uno respectu alterius. R̄ ad: transeat major & min. si repr̄sentēt evi
denter aliud & occurrat N. min. Si n̄ repr̄sentēt min. & N. cām, deq̄ enim intellectus necessi
tat̃ ad dissentiendum ēōrio ponito assensu uni p̄ principium illud, idem n̄ p̄t simul ee & n̄ ee.

42 Obj. 6., n̄ quis eliciat has p̄missas, ois homo ē mendax Christus ē homo, sine dubio homo men
tibit in forte conclōnem, gō intellectus assensu p̄missarum, n̄ necessitat̃ ad assensum conclōnis
quod exercitium. R̄ C. tanō N. cām, & N. gō in hoc syllo sint penetrate, & proposito p̄missæ
ut absolutè & sine restrictione uere, & evidenter certe. quæ proinde ob defectum hujus requi
siti n̄ necessitant ad assensum conclōnis

§ IV.

In quo quidam de Sylo quibusq̄ & dissentiunt.

43 Quibus I. Vinus conclō intrinsecè athigat obm̄ p̄missarum. R̄ Actus conclōnis intrinse
cè athigit obā p̄missarum, tam notionum fōāle. ita S. Thom. Phonseca Comb: & Arriaga
Sersius quæstionis & Reprs. c, Conclō n̄ tm̄ dicit ee duo idem inter se, sed n̄ dicit,
ideo duo ee idem inter se, qā sunt idem cum uno tertio in p̄missis. Sive actus conclō
nis pro obō h̄t n̄ tm̄ identitatem p̄dī cum sbō, sed n̄ h̄t identitatem eorundem cū
medio termino, quæ identitas erat obm̄ p̄missarum. dicit̃ itaq̄ gō conclō athigat
obiectivas p̄missas, seu obm̄ p̄missarum; nam fōāles p̄missæ sive ipsi actus pro
missarum, ab actu conclōnis n̄ athigunt̃, cum actus conclōnis n̄ sit actus reflexus
sup actus p̄missarum, ideas conclō ēet falsa. Nam si hæc conclō gō Pr̄ ē rāalis
reflecteret se supra actus p̄missarum, tunc sic deberet explicari: qā qā cognovi Pr̄m ee
& hominem, & n̄ cognovi ōem hrēm ee rāalem, ideo Pr̄ ē nāalis; gō ē falsum cum

p̄ n̄ ēt rāl̄is pp̄ meam cḡm̄ quod ego cognoscam ipsum rāl̄em, ꝛ̄ō hoc ht̄ ex sua
assentiā. Vnde concl̄ō tm̄ attingit obm̄ p̄missarum, n̄ u. ipsas premissas. sam explicatō

Ph̄ II. Omnis actus intentionalis attingit cēliter suum obm̄ motiuum, sed obm̄ premiss 44.
rum ē obm̄ motiuum, respectu actus concl̄onis, gō illud cēliter attingit. Major patet
inductione, amor medij tendit cēliter in finem, uisio attingit ipsum lumen ꝙd ē Mob
uum attingendi colorem, & sic de ceteris gō. Conf. intellectus ē eo modo tendit in
obm̄ quo illat̄ proponitur, sed n̄ tm̄ ei proponit̄ identitas duorum inter se, sed n̄ connexio
eorundem cum uno vtrō, gō illa concl̄ō tangit̄ in concl̄one, ꝛ̄ō hec connexio ē obm̄ prē
missarum, gō.

Ph̄ II. qā alias nunquam possemus negare cḡm̄, n̄ cḡ ēt uerum, rg. cum the premiss 45
lapis ē rāl̄is, sed lignum ē lapis, ex his deducit hec cḡa, gō homo ē rāl̄is, cḡ ē ue
rum, cḡa falsa, gō qō negat̄ cḡa, negat̄ aliquid aliud quām cḡ, nempe negat̄ con
nexio cum premissis, gō illa contradictio tangit̄ in concl̄one. Hinc notandum implicare
ut inferat̄ eadem numero concl̄ō ex diuersis premissis: quippe implicat mutari repre
sentatiuum. Sed concl̄ō quoad suas premissas representat, gō implicat ut concl̄ō mutet premissas.

Obj̄ I Si actus concl̄onis attingeret obm̄ premissarum, sequer̄t qō intellē eodem modo 46
ti, bū assentiret premissis, sed hoc dici n̄ p̄t gō. Conf: qā actus concl̄onis continē
ret totam ꝓfectionem premissarum, contineret nāmq; obm̄, qd ē ꝓfectio earundem, gō ia
fructa daret̄ premiss. Ph̄ 2. maj: sequer̄t qō intellē eodem modo se habenti assen
tiret̄ ijsdem premissis, & obm̄ premissarum sub diuersa rāe C. ḡlis maj. sub eadē
ratione N. quare p̄ premissas fōales assentitur intellē obō premissarum, dum se
& absolutē cognito, p̄ actum concl̄onis assentit̄ eidem tām motiuo, pp̄ qd assen
titur identitati extremorum, atq; adeo semel assentitur premissis ut quod, semel utquo
Ad Confir: Ph̄ n̄ continere concl̄onem totam ꝓfectionem premissarum, licet enim con
clō attingat idem obm̄, n̄ tm̄ attingit illud eodem modo, quo premissa ipse, neq;
illud dum se iudicat (quod ē ꝓfectio) sed tendit in illud tam iudicatum, tām mo
tiuum pp̄ quem assentitur identitati extremorum.

Obj̄ II. Medius trs̄ n̄ d̄t ingredi Concl̄onem, atqui si obiectiue premiss attingeret 47
a concl̄one, intraret medius trs̄ concl̄onem, gō. Ph̄ 2. maj. Medius trs̄ n̄ d̄t intrare
concl̄onem, ut quod seu ut extremum affirmatum vel negatum C. ut quo seu ut rāe
motiua N. nimi C. min. N. cḡm̄. qā hic ingredit̄ medius trs̄ concl̄onem ut quo
n̄ am ut quod. Aliter n̄ d̄t intrare concl̄onem tām obm̄ vel pōm C. tām motiuum N.

Obj̄ III. Hinc sequit̄ eundem actum ē simul affirmatiuum & negatiuum, ꝙd ē con 48
tra rationem, gō, adō p̄t unus actus premissarum p̄t ē affirmatiuus, alter negatiuus,
vtilis unus partis alter, rg. in Petro, gō si concl̄ō reflectit̄ premissas, ~~simul~~ erit
simul vtilis & partis, affirmatiua & negatiua Ph̄ N. tū, qā alicujus actus veritas
& affirmatē n̄ desumit̄ penes obm̄ fōale, sed mātāle, obm̄ enim fōale indirecte tm̄
& obliquē attingit̄, quare actus iste, in inferno nulla datur redemptio, qā Deus dixit
ē tm̄ actus negatiuus, in n̄ obm̄ fōale reliquāe Dei ponat̄ affirmatiua.

Dices, gō saltem idem actus erit certus & incertus, obscurus & euidens, quod repugnat 49

rg. oĩs hoĩ é aal, Christus é hoĩ gõ é aal. Rx N. cadẽ jnam conclõnis euidentiã uel certitudo precisè desumit penes identitatem extremorum, cum medio trõ, hãc aũ identitas sequit debiliorem partem prẽmissarum, gõ nõ concluõ.

5ª0 Cultus II. An necessaria sit cgiõ de bonitate cgẽ ad eliciendam conclõnem. Rx I. nõ é opus cgiõ seu iudicio de bonitate illatiõis formaliter ad eliciendam conclõnem, Rão é qã nec in prẽmissis actus prẽmissarum nec in conclõne reflexe cognoscit actus conclõnis, gé neq ante conclõnem necesse est reflexe cognoscere talem actum conclõnis, bene inferri ex talibus prẽmissarum actibus, actus enim prẽmissarum & conclõnis constituentes formalem bonitatem cgẽ, sunt signa formalia nõ dñt prius cognosci, quàm ducant in cgã sui obi, gõ nec actus prẽmissarum, nec conclõnis dñt reflexe cognosci. Rx võ: ad inferendam conclõnem necessariõ é apprehensio illius illatiõis, licet nõ sit necessarium iudicium reflexum de bonitate illatiõis obiectiue, nã qã bonitas illatiõi obiectiue é, é ipsum obẽ conclõnis, ad qui é pt intellis ferre iudicium de obẽ conclõnis, nisi ipsi prius & apprehẽ proponat cum ante eé iudicium, saltem ordinarie apphsis precedat. gõ ad illatiõnem apphsis conclõni requirit apphsis, hãc nãq apphsis excitatur ab assensu prẽmissarum, dq necessario, modo fuerint clarè cognita connexio, duorum cum uno tertio.

b Dices contra I Rx ex quorũ primo: ad quemuis assensum conclõni requirit cgiõ prẽmissarum obiectiuarum, gõ requirit cgiõ de bonitate illatiõis. Rx N. cqm ad cgm nãq de bonitate illatiõis, nõ sufficit cognoscere prẽmissas vtcunq sed dt quoq cognosci b bonitas fõr syllogisticã, in illis, iten dt illius cognosci principium, quæ sunt cadere &c. & quæ prẽmissæ sint bonæ ad inferendam conclõnem.

§ V

An detur Enthymema in mente.

Diximus conclõnem sequi necessariõ ex prẽmissis in syllõ pfecto, dubium é an nõ ex una prẽmissa, sequaq concluõ necessariõ, quod idem é, ac an dẽt Enthymema in mente seu discursus constans duabus ppriis, rãe &c eqa, & quidem certum é illud dari in nocibus, rg. cum dico Pri ambulat, gõ moueth, difficultas é an dẽt in mente hoc sensu An intlis possit immediatè pt unicam prẽmissam quæ nullo pacto continet aliam, nec cognoscat in ipsa alia, assentiri conclõni & eam inferre.

5ª2 Dicendum é Dari Enthymema in mente siue syllõis imperfectum é contra Thiagam & multos Rx. Ph. I. ex hac vntli oĩs hoĩ é aal, immediate pt inferri gõ aliquis hoĩ é aal, quod sic probo, qé intlis, hãt sufficientem usum tunc ad inferendam conclõnem gõ. dõi ph. tunc intlis hãt sufficientem usum ad inferendam conclõnem, qdo concluõ continet in mitute alias immediatè antecessis, sed hæc continet gõ. Major euidens est & pz. à pari, qã ideo precisè in syllo pfecto, Concessa utraq prẽmissa infert immediatè conclõ, qã hãc continet in utraq prẽmissa, Minor nõ pz. in tõe Concesso est ex parte obiecti suppõ distributiua vntlis oĩs hoĩ, atqui sub omni homine, continet immediatè aliquis hoĩ, gõ. ex parte u. cpõi é iteram supponẽs universaliter

saltem specifica, tametsi enim in hac prædicatione, oīs hoō ē aāl, ñ marcat unlē generīcum, tionsit tñ in unlē specificum, atqui sub aāli specifico latet immediatè, aliquod aāl individuale, gō.

Ph. ndo: Conversio ē illaō unius ex alio, gō conversio ē discursus, atqui conversio constat tñ una prēmissa & ē in mente, gō dat Enthymema in mente. p. ſ. subsumpta gō dico oīs hoō ē aāl, euidenter inde infero hinc oī alia proportione p conversionē gō aliquod aāl ē hoō, gō conversio ē illaō unius ex alio constans unā tñ prēmissa, ph aāl. Si aliqua prēmissa subintelligerē in proposito discursu, tunc hō atqui aliquod aāl ē aāl, sed hōc ñ pt subintelligi, gō nulla, major adueratis: min. pt. Syllus iste, omnis hoō ē aāl, atqui aliquod aāl ē aāl, gō aliquod aāl ē hoō, nullius ē momenti, gō ñ pt illa duæ prēmissæ subintelligi, cāō pt. Syllus iste in nulla ē fgrā & in nullo modo Alice, nam I. Medius tñr ingredi conclusionem. Rō: bi prædicat medium, gō debet esse in duā fgrā atqui in duā ñ ē, gā in Dā fgrā una prēmissa semp est negatiua, quæ hīc ñ ē facienda, gō. 93

Obj. II. Discursus & ita assentiri duo cē idem inter se, ut possit hujus assensus dari rationem, atqui ñ pt dari rationem cur Pr̄ sit rāāli, si tñ oēs hoēs cognouit cē rāāles mīs ñ cognoscat Pm cē hominem, gō ñ pt assentiri intellectus mīs cognouerit duo cē idem cum uno vtō. gō necessario pt p 2 prēmissas. Rō transeat cāō de totum, ñ omnes dicimus, gō intellis necessario debeat alīs omni conclusioni ex una prēmissa deduct, sed aliquibus tñ conclusionibus. Rō ndo: D. min. mīs cognoscat tñ cē homine eodem actu quo dicit oīs hoō ē rāāalis C. distincte N. — 94

Dices sequiſ ex hac solutione, gō ille discursus habeat unam quidem prēmissam æquiualentem tñ duabus, gā in uno actu cognoscit & sem hoēm cē rāālem, & Pm cē hoēm, gō habeo intentum. Rō D. sqlm Si cognoscat uno actu in quo p̄plicem copulam unius duo extrema cum medio tñ C. Si p Simplicem copulam unius unum extremum cum altero N. nam gō oīs hoō venit cum rāāli, Pr̄ ñ venit cum omni homine, sed tñ sub illo continetur obiectiuè, & intellis cognoscit illum cē hoēm formaliter in ly oīs hoō, cum oīs hoō nihil aliud sit saltem realiter, quàm Pr̄ Petrus Joannes &c: sicut itaq ex hoc Pr̄ Joannes &c: st rāāles, potest inferre immediatè, gō Pr̄ ē rāāli, ita ex hoc, oīs hoō ē rāāalis potest inferre gō & Pm. 95

Obj. II. Una prēmissa unlis ñ necessitat ad conclusionem, atqui prēmissæ discursus necessitant ad conclusionem, gō Enthymema ñ erit discursus. Si constet una prēmissa tñ. Rō D. min. prēmissæ discursus pfectissimi necessitant C. cujuscunq discursus N. nam de essentia discursus ut sic ē, tñ ut unum ex alio infallibiliter inferatur, ñ an ut prēmissæ necessitent ad conclusionem hinc — 96

Inferē. potē dari discursum qui ñ regulet immediatè hoc principium. quicunq it eadem uniformis it eadem inter se, sed pt dari discursus, qui regulet isto principio: dicitur de oī dicitur de nullo, id ē quidquid affirmatur de conceptu cōmī ualitor & adæquatè sumpto, dicitur ñ de omni inferiori sub illo contento, & quidquid negatur de unlī, ñ de inferiori sub eo contento negatur, & sic principii regulatur Enthymema, prout ars regulat Syllus pfectus. Dixi gō ñ oīs discursus regulatur hoc principio immediatè

quecunq sunt &c: qa cum enthymema ponit solu in syllum uerum erit dicere qđ uolunt
aduersarij scilicet subintelligi minorem, scd hanc n' cé de ecthia assensus ad conclusionem
cum possim assentiri conclusioni, quamuis minorem illam actu n' habeam. nihilominus absoluto
talia enthymemata dant, in quibus nullatenus intelligi pt min. uti ostensum est.

§ 8 Quoniã hic occasionaliter de Syllo, dant Sylli in quibus implicat ut duo dicant cé idem
cum uno tertio, rg. qđo ex effectu deducit eaa, ut ubicunq e sol e calor, sed supra e sol
qđ e calor. Sol tn & calor n' sunt idem nec cum loco nec interse; quomodo qđ talis
syllus regulatur illo principio: quecunq ét &c: R/ I quod hoc principium n' requirat, ut duo
extrema & realiter sint idem, sed ut aliquo modo sint idem, siue p relationem siue p cãlitatem. R/ 2do: omnino pcé cé necesse ut sint realiter idem. Vide in illo Sylle & similibus
semp e connexio cum medio, nisi illud medium ut tempus, nisi locus, nisi rem nãm, sit ille
syllus ét intelligi quod tempus in quo e sol, sit identificatum tempori in quo e calor & sic idem
identificant huic medio realiter, idem erit iudicium de ceteris similibus Syllis. in quibus ét cé semp
identitas duorum cum tertio, ut sit identitas illorum inter se.

QVÆSTIO II. (16 Iunii Scripta)

Quid sit Demonstratio quotduplex, & quæ principia, effectus ejusdem.

§ I.

Quid sit demonstratio, quotduplex, quæ, & quot sint præcognitiones & præcognita.

I Nomine præcognitionis intelligunt Phil: cum Aré I Post. I & 8 cgm, præcium quod præcedat
necessario conclusionem demonstrationem, Præcognita u. dicunt ipsa obã quæ præcognoscunt & à
præcognitionibus denominant præcognita. Duplex am dum Aré præcognitio necessa
ria e ad conclusionem demonstrationem, prima quoad quid sit, 2da quoad An sit: Præco
gnitio quoad quid sit duplex e, prima quid sit connexionis 2da quoad rei. Præcgio quoad
An sit, triplex quoq e, I. An sit possibilis uel existens 2do: An sit idem, triplex am præco
gnitum requisitum ad eandem conclusionem I. sbm de quo aliquid demonstrat 2do: principia ex
quibus demonstrat quæ sunt præmissæ, 3. Passio quæ demonstratur, & hæc pdm dicitur.

I Quod am hæc 3. debeant præcognosci rãne, qã ut quis insistat & assentiat conclusioni
ét cognoscere motivum cur ei assentiat, motivum am n' movet nisi præcognitum, ex principiis
illo ff qđ unum quodq tale, &c: sed præmissæ sunt motivum conclusionis, qđ præmissæ sunt
præcognoscã, ac proinde à fortiori tria scilicet sbm & pdm conclusionis & medium tria, cujus ve
tute inferunt ut connexa inter se, qã sunt connexa in præmissis cum medio, qđ ánt-
præcognosci, præcipue quæ sunt præmissæ, sbm conclusionis, de quo aliquid demonstrat &
pdm seu passio quæ demonstrat, ac medium quo connectuntur in præmissis, & licet Aré
n' meminerit expresse medij termini, illum tn comprehendit in pdo & sbo, cum habeat in
præmissis rãonem pdi uel subiecti.

3 De sbo ét præcognosci quid sit, & subinde An sit, qđ scilicet n' demonstrat existã
uel possibilitas illius, de passione seu pdo, ét præcognosci quid sit, n' uero An sit, seu

an conueniat & insit sbō, raō ē posteriorīs, nam hoc in conclōne inferth q̄ p demonstraōnem probatur, gō n̄ dīt prēcognosci, alias Superflue demonstraret & inferret, tam̄ ignotum ex notioribus quod supponit ēē iam notius, raō am̄ cur sbm & pdm debeat prēcognosci, quoad quid sit ē, qā ea quoru n̄ & eēhā, seu quidditas ignorat, n̄ posset iudicare eē idem inter se & hrē conuenientiam, gō n̄ prius demonstrare, seu euidenter infore, pdm sbē conuenire, nisi prēcognoscamus nr̄ & quidditates eorum. De prīncipiis seu premissis deberh prēcognosci an sint uera, rab ē qā premissis infomāt conclōnem demonstratiuam, quatenus sunt acceptabiles ab intellectu p assensum euidentem, sed intellectus, assensum n̄ prebet nisi uera, gō premissis dīt prēcognosci quod sint uera.

Quartum ad dfm Demonstraōnis, hēc zplex ab Alē tradit Prima, I. Post. 2 De monstraō ē Syllis faciens scire, & hēc dfio ē p effectum. Dicit Demonstraō eē Syllogismū p quod conuenit cum cēteris probabilibus, & inuidentibus, p ly faciens scire differt à cēteris Syllis, ita dfio ē Demonstraō ē Syllogismus, constans ex ueris primis immediatis principiis notioribus caūsq; conclōnis. hēc dfio ē p caām maālem, utrūq; am̄ dfio ē in Scholis receptissima. 4

Celebris diuisio Demonstraōnis ē, in Dīstraōnem à Priori, seu pp quid & Dīstraōnem à posteriori, seu qā, à priori ē, qdō p caām tam̄ p medium tim̄ phs effectus, rg. p trāsitatem, risibilitas, ut oē vaāle ē risibile, hoc ē vaālis qā ē risibilis. Hinc aduertendum ē, quod Demonstraō à priori, debeat probare conclōnem p medium, qō nō caā conclusionis, hoc ē dīt aliquis effectum p caām, probari, n̄ quidem p caām semp valeat, sed n̄ p caām vālore notiū, ut patet in pdēti exemplo, ubi caā ab effecta vālore tm̄, dctg;. Demonstraō à Post. ē qdō caā phs p effectum, & effectus in Syllo ponitur loco medij termini, rg. p fumum ignis, p diem exiā Solis. 5

Obij. Scire ē rem p caām cognoscere, sed demonstraō qā non à posteriori cum sit p effectum n̄ cognoscit p caām, gō n̄ facit scire, eqr n̄ ē demonstraō, gō sola demonstraō pp quid, seu à priori ē propriē demonstraō, Rc zplēm eē caām, prima in essendo, quae ponit rem in rerum nāā, & aliud ducit in cgn illius rei, ita ē in cognoscendo, quae licet n̄ ponat rem physice, ducit tn̄ in cgn illius, & ē quid notius illā, Ita itaq; cum Alē dicat, quod scire sit rem p caām cognoscere, intelligit caām in cognoscendo, n̄ in essendo recalle nō, sed effectus pt ducere in cgn caūs sue in essendo, & plenūq; ē notū notior effectus quam caā, gō pt aliquid p effecta aliquid sciri, Sic Deum scimus & cognoscimus p creaturas & demonstraōnem exiām dei, n̄ à priori & p caām, sed à post: p creaām, uel aliqd conuertibile cum deo, ut existens à se, ens necessariō existens, ens primum &c: Sic n̄ demonstramus definitiue p dfm à priori, & tn̄ dfio n̄ ē caā in essendo definiti, sed ē quid conuertibile, & rbus definito, aptum ducere in cgn ipius, adeoq; caā in cognoscendo, seu determinans ad cgn alterius. 6

Quero An Demonstraō circularis sit uitiosa? Demonstraō am̄ & quilibet argumentaō diciē circularis, qdō quod in priori demonstraōne fuit premissa, in posteriori fit conclō, & quod fuit conclō, fit premissa; ut si quis probet hoem eē vālem qā ē risibilis, & deinde probet eē risibilem qā vaālis ē. Quare ante Rc Nota: zplicem eē circulum, seu regressum demonstrationum: alter ē foālis & effectus, alter maālis & impfectus, foālis est cum ex aliquo principio infertur conclō, & deinde ex eadem conclōne infertur idem principium, in quartum prius ex illo rectificata ē, ut rg. Si quis hominem probat- 7

eē risibilem ex eo qd sit raālis, & rursus ex eo precisè quod sit risibilis inferat eē raā lem, n tn n aliunde sciat eē risibilem, nisi ex raālitate, Maālis ē, cum ex aliquo principio infertur conclūo, & deinde ex eadem conclūone, ut aliunde magis notificata infertur alio modo idem principium, ut rg. Si quis ex eo qā hōo ē risibilis, probaret eē raālem, & rursus ex eo quod sit raālis probaret eē risibilem, sed ita ut eē hominem raālem, n ex eo tm precisè scire, qā ē risibilis, sed m aliunde, ~~sed~~ & ex ui aliorum motiuorum; Iam ad Ex Rc 3. n dari circulum fōalem, & hic m uocatur uitiosus circulus, raō ē, qā implicat ut idem sit nobis notius simul & ignotius respectu ejusdem, sed pre missa ē nobis notior conclūne, utpote notificata p ipsam, gō implicat ut eadem ppōo quē fuit premissa, euadat conclūo illata ab eadem ppne, ut prius manifestata & notificata p ipsā. Rc vbi: Circulum maālem dari, ē que utilis inter demonstrāonem pp quid in diuerso genere raō ē, qā n sequitur illud prius, qd sequebatur ex circulo fōali, pt enim conclūo fieri aliunde notior, quam sit ipsum aōs, quod p eam pbtur, & sic n erit unum simul & magis & minus notum, nam poūm probare sanitatem p deambulāonem, tqm p caām finalem & eandem deambulāonem p sanitatem tqm caām efficientem.

§ II

Quales debeant esse premisse Conclusionis.

8 Constat ex definiōne Alis data precedenti §. quod premisse debeant eē uere, immediate, notiores, priores & caē conclūonis quarum singularum uocum, declarāo, & rāo uel congruentia subnectenda ē. Quantum gō ad primum quod premisse debeant eē uere raō ē, qā ex premissis sequitur conclūo necessario uera, sed ex falso, n sequitur necessario uerum, gō premisse demonstrāonis, n poūnt eē false sed uere. & licet, quandoq ex falso sequatur uerum, id tn contingit ex supposito, quod premissa illa que ē falsa admittatur adeoq uera ab intellectu putetur cum admittere n poit nisi uerum; Vnde m eo casu, sequitur ex premissa uera, n quod uera in se sit, sed qā intellectus iudicat eē ueram. Certum tn ē, ueritatem premissarum n eē majorem quam sit in conclūone, quare premisse n st ueriores conclūone, raō ē, qā ueritas consistit in indiuisibili, gō n datur major in uno, quam in altero. Conf. 3. obm premissarum, n distgt realiter ab obō conclūonis, gō quam uerum dixerunt premisse, tam uerum & conclūo dicat

9 Secūdo premisse dnt eē prime immediate & p se note, que oiā idem sunt, tn majoris explicāonis grā in dfne posita. Prima, immediata, p se nota premissa ē, que sine alterius adminiculo conuincit intellectum. Dicitur prima quatenus nihil hit prius quō ueritas illius probetur, eadem m dicitur immediata, quatenus caret medio quo probetur & dicitur prorsus eadem p se nota, quatenus se ipsā mouet ad assensum, & tales ppnes, sunt, axiomata, & ppnes que saltem prudentibus note sunt, rāo am cum similes debeant eē premisse, est, qā pp premissas intellectus conclūoni assentitur, gō si ipse n sunt note p se immediate, sed pp alias quaeritur de illis aliis an sint p se note si non dabitur processus sine fine, uel deueniendum est ad p se notas immediate ut intlls certo & euidenter assenti n poit, intlls enim non pt certo & euidenter assentiri absq formidine de opposito, nisi ei quod ipsi euidenter apparet uerum, uel in se immediate uel in alio euidenti motiuo.

Quare Notandum ē, qđ n̄ oīs demonstrāo debeat hr̄e p̄missas primas & immediatas fōaliter sed dt saltem hr̄e uirtualiter primas, hoc ē tales, quę deducant ex aliis p se nobis immdtè unde intlls, qđ assentiſ conclōni pp p̄missas nota uirtualiter, tamen assentiſ pp p̄miſ as primas & immediatas in se fōaliter, quod am̄ sufficiat, si sint uirtualiter immediatę patet ex Alē I. Topic: I. ubi describens demonstrāonem, ait eam ē ex p̄missis firmis ueris, aut ex iis quę deducunt ex primis & veris

Tertio p̄missę dnt ēe certę & euidentes, Certitudo nihil aliud est, quam firma adhēsio intellectus ad obm, Euidentia u. ē quędam ꝓspicuitas, quā intlls clare ꝓspicit & penetrat obm. Vnde euidentia ꝓsupponit certitudinem, & certitudo addit claritatem, quod am̄ p̄missę debeant ēe certę & euidentes, rāo ē, qā p hoc tollit Scia, seu conclō demonstratiua, à conclōne probabili & Theologica, quod scientifica sit ex p̄missis certis & euidentibus, Theologica, licet ex certis sit n̄ tm̄ euidentibus. Probabilis uero nec sit ex certis nec euidentibus, qđ 2do: Conclō ē certa & euidens seu talis ejus quā iudicat intlls impossibile ēe aliter se habere, qđ & p̄missę. cā ph. Assensus nitens mobili requiter proportionaliter nāam mobili, qđ Si conclō ē certa & euidens, & p̄missę quę sunt mobilium conclōnis erunt tales, cā patet, nam impossibile ē, ut assensus nitens mobili tm̄ probabili sit certus & euidens & ē contra, ꝓ hoc enim dicit assensus probabilis, qā nititur tm̄ mobili probabili certus & euidens, qā nititur mobili infallibili & euidenti. 10

Triplex am̄ ē certitudo & euidentia, Metaphysica, physica & Moralis, Metaphysica requirit ad Demonstrāonem Meta: quę sola ē propię demonstrāo, Phyica ad Phyicam, Moralis ad scitam. Metaphyica certitudo & euidentia ē, quę habet ex principijs Metaphyicis, cēliter connexis ita ut nec diuinitus aliter se hr̄e ponit, talis ē inter hoēm & risibile, cēliam & propriam dfm & definitum &c: Phyica ē quę habet ex caūis phyicis & effectibus, quę nāaliter aliter se hr̄e pōt, pōt tm̄ diuinitus, rg. Solem defacto lucere, uel ignem ēe ubi fumus ē, ē phyicē certi & euidens, qā nāaliter opportunum ēe requit, licet diuinitus pōit ēe. Moralis ē quę habetur ex cōmi plurium consensu maxime prudentum & fide dignorum, rg. ēe Romam, fuisse Michaëlem Regem Poloniē, &c. 11

Tandem p̄missę dnt ēe notiores conclōne, patet ex ipsa dfne demonstrāonis, 2do exāne discursus, de cujus rāone ē deducere minus notum ex majus noto, 3tio, qđ duo ita se habent, ut unum n̄ pōit sine alio cognosci, pōit u. aliud sine ipso, tunc illud qđ pōt sine alio cognosci ē notius, qā ē facile cognoscibile, utpote ꝓ pauciora, sed p̄missę possunt cognosci sine conclōne, n̄ u. ē contra, qđ sunt notiores conclōne. 12

Debent ēe m̄ priores & caūa conclōnis, scilicet in cognoscendo, ut dictum ē §. precedenti & Quæst. precedenti §. 2, n. 25. determinatum ē p̄missas ēe caūas efficientes conclōnis. - quod am̄ sint priores patet, nam p̄missę sunt caūa efficiens conclōnis, qđ dnt ēe priores illa, sicut oīs caūa efficiens sua effectu. 2do: p̄missę sunt prōcognita, sed prōcognitum dt ēe prius ergo. 13

An am̄ p̄missę debeant ēe certiores & euidentiores conclōne, dubium ē, ad quod sol. neminem ante Q. Notandum ē, eam certitudinem & euidentiam, suscipere magis & minus rāo ē, qā certitudo ē assensus ueritatis alicui obi, sine ulla formidine in oppositum, adeo certitudo, ultra veritatem dicit: tamen hęsitarem obi, quę excludat formidinem de oppositis sed pōt ēe major & minor adhēsio qđ & certitudo, min. pb. qā adhēsio illa pōt oīm uel ex lumine quo proponit obm, uel firmitate Motiui cui innititur actus, atq ex utroque capite, pōt ēe major adhēsio una quam alia, min. constat, nam pōt lumen aut 14

applicáõ, quá proponit obm cé clarior, & magis à uero indefectibili una quam alia, ut patet in applibus, quibus proponunt principia prima & p se nota. Similiter applus fidei seu articulorum fidei, quo utiq sunt magis indefectibiles à uero, quam applés, proponente aliquid probabiliter tm, similiter motiuum p't cé firmius unum altero, rõ. authoritas Dei, é firmius motiuum aliquid credendi quam authoritas hoiis, ut p se patet. Pf. quoq de euidentia, gõ suscipiat Magis & minus, qá euidentia, é assensus adéo certus & clarus, ut conuincat intllm & determinet, aõ assensum uel dissensum adeoq euidentia suã certitudinem dicat claritatem conuincentem intllm, sed p't cé major & minor claritas quã proponit obm, gõ & euidentia, minor patet, nam dantq ppones & principia, magis & minus nota & euidentia, quo tñ sunt omnia euidentia, gõ datur major & minor dantia, sed é certum, nam hoc cé aãt nãale, euidens é, at euidentius é totum cé majq suã parte. Confr. Scia Dei qua intuetur & comprehendit se ipsum, é certior & euidentior quacunq certitudine actus creati in fidei, gõ datur unus actus certior & euidentior altero. Sed é certum, Deum esse clarius, certius, & euidentius se cognoscit, & quocunq aliud quam potest, ab illa cnã cognosci gõ: Simil. actus fidei é certior quolibet actu nãali, utpote in mixtus motiuo, scilicet veracitati diuinæ magis infallibili quocunq motiuo creato. Jam ex dictis Pr. premissas cé certiores & euidentiores conclusione quatãli, sta Alés 2 Part. 2 de alijs cum D. Tho: rão é, qá quicquid aduenit magis ad prima principia euidentiæ é magis euidens & certum. sed premissæ magis accedunt ad prima principia euidentiæ ex terminis immediate quam conclusio, gõ minor constat, nam premissis assentimur pp se, immediatè sicut primis principijs, uel saltem immediatius quam ipsi conclusioni cum concludimur nunquam assentiamur pp se, sed semp pp premissas, major similiter patet nam prima principia sunt lumine nãli nota, euidentiæ certissima, gõ quõ magis aliqõ accedit ad illa et é illis similius, eo magis é certum & euidens, sicut quod magis accedit ad ens perfectissimum eo magis é perfectum. Tho: id cui intllis assentitur immediatè pp se, é illi notius & euidentius quam id cui n' p't assentiri pp se, sed necessario pp aliud, sed premissi assentiri pp se, conclusioni nunquam pp se, sed pp premissas, gõ Contr: I. qá intllis discurrendo céliter, procedit à magis uero ad minus uerum ut patet ex natura modi sciendi, quali é discursus, & alias frustaremur éét discursus, & inutilis si ex aque noto procederet ad aque notum, & nullam sciam acquisiremus p discursum sed cé magis magis notum, & eõ euidens magis idem sunt maximè gõ é notum p se immediatè, quales sunt premissæ demonstrationis. gõ si premissæ sunt magis notæ, et m magis euidentes. Confr. II. ex Ale. I. ex trito illo axiomate, quod in alicuius valet in pois cognoscibilis locum sit, pp quod unumquodq tale, é illud magis tale, sed Conclusio é certa & euidens pp premissas, ex Alé loco citato, gõ & ipsæ magis.

15 Insurgunt aliqui contra dictum axioma, dicuntq illud multiplicem continere falsitatem, nihilominus tuendum ob authoritatem Alis. & D. Tho: adhibitis certis conditionibus, quarum prima est ut utriq extremo inint pdm illud, uel foa in qua comparandæ sed ut insit in in qualibet detà, tio ut suscipiat magis & minus, 4. ut denominatio seu foa cõnis utriq extremo sit in uno dependenter ab alio, tam motiuo, atqui constat premissas & conclusionem cé certas & euidentes, idq certitudine dtà, gõ. Tho: Certitudinem & euidentiam

dinem & euidentiam suscipere magis & minus, ex dictis demum denominaõnem certitudinis & euidentiæ, inesse concluõni dependenter à præmissis tqm motiuo, gõ concluõ ex dicto axiomate ẽ minus certa quam præmissæ.

Dices Hæc 3tia conditio ẽ Supflua ad uerificandum axioma, qã Deus magis amat 16
prædestinatum, quam ñ prædestinatum, & tñ diuini actus sunt æqualis pfectionis, scilicet infinitæ simpliciter, nec magis unus altero pfectior; Sed contra, hæc namq rãõ ẽ insufficiens, Nam Deus ñ dicit magis amare, unum alio intensiuè, hoc ẽ actu intensiori, sed tm extensiuè, hoc ẽ qõ plura conferat beneficia uni, qm alteri p eundem actum uoltatis suæ.

Requirit insup Alẽs ut præmissæ sint necessariæ Veritatis, & uñles pro quo notandum ẽ 17
2pliciter posse ẽẽ præmissas necessariæ Veritatis, primo qã pdm necessario & simpliciter conuenit sbõ, ita ut ñ poit ñ conuenire, 2do: qã necessario conuenit sbõ tm ex suppoõne, quã supposita pdm infallibiliter conuenit sbõ, ita ut facta illa suppoõne ñ poit ñ conuenire, licet absolute poterat ñ conuenire, hoc posito sufficit si præmissæ sint necessariæ, ex suppoõne dummodo sint certæ, & euidentes, & connexæ necessario cum concluõne Nam Syllus faciens scire, ẽ demonstratiuus, sed ille Syllus facerit scire, gõ. min. pt. In illo Syllogismo eẽt sciã, qã eẽt ex præmissis certis & euidentibus, qd ẽ ẽẽ sciam, gõ Syllus ille generat sciam, rg. Si Deus euidenter proponeret & reuelaret mihi Salutem Petri Eo modo quo Prophetis mysteria fidei euidenter proposuit, ut docent Theologi, possem euidenter deducere ex præmissis certis & euidentibus Prm Saluandum, rg. quidquid Deus dicit ẽ uerum, sed quod Petrus Saluabit Deus dicit, gõ quod Prs Saluabit ẽ uerum. ubi Hæc ẽ euidens, min simil. ut suppono ex reuelaõne euidenti Dei, cqã in foã, ac proinde euidens & scientifica & tñ minor ẽ necessaria ñ absolutè, sed tm ex Suppoõne qõ Deus dicat, gõ. Confirm. nam ex existentia creaturarum, pt existentia Dei demonstrari, ut cõmiter docent Theologi sed existentia creaturarum ẽ contingens absolutè & tm ex suppoõne necessaria, gõ. Qõ am debeant m ẽẽ Vñles saltem una certum ẽ, qã dñt ẽẽ certæ & euidentes, cum Singularitates sint nobis, ignotæ, nec certo & euidenter nobis constant, nisi ut substant alicui uñli, gõ dt saltem aliqua ẽẽ uniuersalis.

QVÆSTIO III

De Scientia.

Effectus Sylli probabilis ẽ opinio, Demonstratiui Scientia, Opinio ẽ assensus probabilis cum formidine Oppositi. p assensum differt à dubio negatiuo & suppoõne nam qui dubitat neutri parti assentit qui u. Suspicat propendet quidem ob quædam iudicia ad unam partem, absolutè tñ assensum ñ præbet, p formidinem differt à Sciã demum p probabilitatem differt ab errore, Sciã uarie accipit, primo latissimè, 2do strictius, 3tio strictissimè, de quo in Prolegomenis, hic nobis agendum de Sciã strictissimè sumpta, Erauerat, aut uerius Somniauerat Plato, ñ dari de nouo sciam, sed dicebat oia optineri p reminiscentiam, fingebat enim hic Philosophus, aãs houm ante unionem sui cum corporibus, uiuere ẽẽq doctissimas, p incorporaõnem u. obliquisci omnium, ac tandem longo studio, recordari pristinæ scientiæ. Sed hoc delirium Platonis uniuersæ rident Scholæ, Supposito itaq cum Alẽ, & alijs Peripateticis, dari sciam & quidem de nouo, Solum in præsenti afferenda ẽ dfio sciæ, ejusq naã inuestiganda.

§ I

Quid sit Sciá quotduplex, aliaq dubia de Sciá habituali Soluuntur

1 Sciá cum Ale é cgio rei certa & euidens, deducta ex præmissis certis & euidentibus, dicitur cgio rei certa, ad excludendam Suspicionem, dubium & opinionem, dicitur 2do euidens, ad excludendam fidem, quæ n é euidens, dicitur vtio deducta, ad excludendam cgm primorum principiorum, quæ n é cgio discursiua sed immediata, licet hoc sumpto uocabulo, talis cgio dici poit Scia, Sumendo Sciam pro notitia certa & euidenti. An am obm scie debeat ee necessarium, constat ex Q. præcedenti, & ex proœmialibus. item an debeat m ee unle, patet quoq ex immediato dictis ante hanc Quæst.

2 Sciá diuidit in realem & sermocinalem, realis é quæ tractat de rebus, Sermocinalis é quæ de Sermone, & hujusmodi é Lcá, 2do diuidit in Practicam & Speculatiuam, Practica é, quæ ht pro fine operaonem, Speculatiua u. ueritatem, de quibus Sufficienter Supra.

3 Diuiditur vtio Scia in actualem & habitualem, Actualis é ipse actus conclusionis deductus ex præmissis de qua hactenus; Habitualis é, habitus seu qualitas pmanens in poá, relicta ab actibus inclinans ad similes actus producendos, à quibus ipse productus é. & de hac hic breuiter discurrendum. Nam tractatu de Habitibus, utpote dependentem à cgne eorum in physicam & Animasticam differremus, post libros de aá, ubi ex professo de illis agendum é.

4 Diuiditur Scia Habitualis, in Partialem & Totalem. Partialis é acquisita facilitas, elijciendi actus, circa aliquod obm partle, rg. qui sæpius argumentat, acquirit habitum argtandi, qui sæpius discurrit de Vnlibus, acquirit habitum de illis discurrendi & sic de alijs, Sciá totalis é, facilitas acquisita elijciendi actus Scientificos, circa oiá obá partia alicujus sciæ totalis rg. habitus totalis Logicæ, é facilitas discurrendi, de omnibus obis Lcæ, ~~é facilitas discur~~ posta de dñibus Vnlis, Sylla. demonstraone.

5 Quærit II. An Sciá totalis sit qualitas una simplex uel aggregatum multorum habituum Specie distinctorum? Rx ee aggregatum plurimorum habituum, rao é qa habitus é qualitas facilitans ad actus similes ijs, à quibus ipse genitus é, qd si in Sciá aliqua, sunt plures actus Specie diuersi, m plures Specie diuersos habitus, debebunt generare, cqa patet experientia, & Confir: oibus argtis, datis pro probatio Lcam n ee simplicem qualitatem, uideant in Prolegomenis. Q. 3. § 1n 98 & sequentibus, usq ad Q. 4. Addo tn posse, ee Sciam totalem, m unam simplicem qualitatem, qdo scilicet ht obm unicum foale simplex sic singuli habitus uirtutum habentes pro obo foali unam simplicem honestatem, sunt simplices qualitates. At qdo obm foale, n é simplex qualitas, uel ens, sed aggregatum ex multis, ijsq Specie diuersis, qui constituunt unum habitum totalem, rao am hujus simplicitatis habitus, petenda e à contrario.

6 Quærit II. Quid sit subalternari Sciam, & an det subalternaõ Scientiarum? Rx quoad primum, Sciam unam subalternari, é nihil aliud quam ee sub altera, illa quæ subalternata dicitur subalterna, illa sub qua é altera, dicitur subalternans. Quoad 2dam partem ante Rx Notandum é I. tripliciter posse unam sciam alteri subalternari, primo ratione finis, qd scilicet. una Scia ad aliam ordinet tqm ad finem, & sic oes scie humanæ subalternant Sciæ beatorum, qa oes eo ordinant ad illam scilicet acquirendam, secundo

ut contineat, aliqua ~~ut~~ conditione accidi sub abstracto, Sine carente tali conditione, Sic obn Arithmetica, qd ē numerus, continet sub se obn Musica, quod ē numerus canorus, qui ē ra accidi, vtio. Scia subalternari dicit ratione principiorum, qd scilicet una utit principii alterius & at alia mutuati, tunc illa quā accipit & mutuat dicit subalternata. Sic scā utit principii Metaphysici, quā sunt ee totum ē majus sua parte, quodlibet ē vel n ē &c & similiter alia sa. Notandum II. qd obn unius scie, ē sub alio ita ut adhat differa Specificam n propriē utunt subalterni authores, quare requirit ad propriam Subalternationem primo, ut Subalterna dependeat à subalternante, in ratione scia, seu in certitudine & evidentia, qd ut n reliqui duā conditiones conueniunt, in notato primo patet, Hi notati fr iam ad vnum punctum Dubitti, quod videlicet deg tam propria quam impropria Sciarum subalternatio, prima pars constat ex Notato I. vbi dictum ē, qd plurium Sciarum obn contineat sub obo Metaphysicā, ita ut adhat differa Specificam, Sic enim diuersa ē ratio formalis sub qua, Entis ut ē Mobile, ac Entis ut sic in abstracto, saltem ratione nostra & explicite qd sufficit, 2da pars n constat ex eodem Notato, nam Chymica, n ratione ordinis & scia, dependet à Geometria, item Mathematica ab Arithmetica, quā ut certō sint probatiōes suas conclusiones ex principiis istarum. Vnde qdo Scia quoad oia tria, Scilicet obn finem & principia, altera subordinat, tunc proprie dicit subalternari. Datur & alia connexio inter Scias, quā n ē propriē subalternatio, Scā consistit in utilitate, quam una praestat alteri, Sic Scā ē utilissimo necessaria, ceteris aliis scitis, qā illa utunt n tm illis subalternatis, nam obn illarum, n continet sub obo Scie, nec finis Scā ē finis aliarum sciarum, qdo ē contra alias scie, sunt finis Scā, saltem extrinsecus & remotus, Scā namq ē instrumentum sciendi aliis scitis, & ad hoc ordinat ut post intellm bene discurrere in qualibet matia, & licet principia illius Syllogistici alias scit utanq, hoc tm n sufficit ad subalternationem.

§ II. 4

An Scia possit simul stare cum opinione in eodem Intellu de eodem Obo?

Fides ē assensus intellus imperatus à voluntate, circa aliquod obn pp authoritatem dicentis. Duplex ē humana & diuina, humana ē, cum credimus aliquid pp authoritatem alicujus hominis dicentis, Diuina ē cum credimus pp authoritatem Dei loquentis. Suspicio ē actus intellus, quo iudicamus aliquid ee probabile ob aliquas conjecturas. Suspendo assensum, hoc ē nec assentiendo, nec dissentiendo, qua n sit cui, seu cui in matia foli, dicit temeraria, cui si assensus plenus accedat, dicit iudicium temerarium. Dubium ē, actus intellus fluctuans se ad neutram eōchionis partem determinans, Opinio ē assensus intellus circa aliquod obn, cum formidine radicali vel foli de oppositō, rg, cum assertione mortua ee Regem Galliæ, qā aliqui homo dixit, qā manet adhuc locus formidini in oppositum pro quo:

Notandum Formido ē timor intellus ne oppositum ei cui assentit sit verum, vtplex ē, prima foalis & actualis, 2da radicalis, Foalis ē quando intellus actu timet, nē oppositum ejus cui assentit sit verum, & explicat hoc modo forte aliter se fit obn cui assentit vel pit se aliter hic quam dico, radicalis ē, iudicium quo intellus ita assentit obo, ut actu n timeat, posit tm timere, nisi actualis timor aliunde impediat. Seu ē quidam motus tendendi in aliquam conclusionem ita debilis ex se, ut ex vi talis tendentiæ possit omn

iudicium in quo consistit formido actualis, quare iuxta aliquos, formido radicalis
e indifferens ad habendam certitudinem uel formidinem actualem, & eque pt conjungi
cum hoc iudicio, res pt se aliter habere, ac cum isto, res n pt se aliter hre
Hinc opinio differt à fide diuina, qd fides sit certus assensus absq ulla formidine,
opinio u. sit assensus cum formidine, ido à fide humana quod fides sit assensus n
conuincens, sed pp authoritatem dicentis, Opinio u. e assensus n conuincens, pp rao nem
n conuincentem quae rao proponit p apphnem.

9 Dicendum II. Scia & opinio, cum actuali formidine n pount simul in eodem in
tllu stare, m p absolutam poam. Ph I. Actus scie & opinionis cum actu
ali formidine, eeliter inferunt effectus foales, eeliter repugnantes, in intllu cir
ca idem obm, go sunt in illo incompossibiles simul, m p Dei poam absolutam
eqa patet, qa Dei poa absoluta, n se extendit ad impossibile, & quod eeliter
repugnantiam includit, ads ph qa actus scie e quo intlls infallibiliter ad
heret & sine actuali formidine rei scite, p actum u. opinionis, adheret rei
opinate, cum actuali formidine oppositi, sed ad herere eidem rei cum formidi
ne actuali, & absq formidine actuali oppositi m p diuersum medium, repugnat
eeliter go. Ph

10 Ph. II. Non minus opponunt motus & quies quam assensus firmus seu certus & absq formi
dine, cum assensu incerto & cum formidine, assensus enim firmus firmat & facit intllm qui
escere in obo, assensus u. cum formidine, facit quod fluctuet circa ipsum, & quodammodo
moueat motu trepidationis, sed m p diuersa principia, implicat idem simul quiescere & moueri
in ordine ad eundem tm & locum, go m implicat eundem intllm p diuersum medium, simul
assentiri cum formidine & absq formidine circa idem obm. Confir: auth: D. Tho: prima
parte, lect. 14 sic scribentis, manifestum e quod n contingit omnino simul scire & opina
ri idem, qa simul hret hoc existimaonem quod res poit se aliter hre, & quod n posit
aliter se hre.

11 Dices intlls eo casu iudicaret solum idem obm respectu Motiuorum, quibus innititur actus
scie, aliter se hre n poe, & respectu Motiuorum quibus nititur actus formidinis aliter se
hre poe, At respectu diuersorum motiuorum, hec judicia n repugnant, cum n sint cdna
go. Sed contra e II. quod actus quilibet reflectat se supra motiua, pp quae illi intlls as
sensum prebet, sed supponita illorum cqne, p apprnem simplicem, uel m actum judicij absolute
assentitur obo, seu dicit pdm conuenire sbo contingenter. Contra ido: qa similiter
dicere possem, qd poit dari assensus & dissensus, affirmao & negao ejusdem obi, ex diuer
sis motiuis me existere, qa uiuo loquor &c: & non existere, quia aliquis dicit, item
Deum ee qa scio uel credo, & n ee, qa gentiles & Athei, id negant & rao nibus probant
Contra 3tio: qa similiter poet ee in eodem intllu scia & error de eodem obo, quod
falsum e. Contra 4to: qa similiter amor & odium poet componi in eadem uoluntate
cum necessario nitant diuersis motiuis. Amor nempe bono & odium malo, & demum omnes
actus alij ab inuicem incompossibiles ut patet consideranti, go firmum e, n poe simul
stare scientiam simul cum formidine actuali

12 Olij II. Lumen minus n destruit lumen majus & pount ee in eodem sbo, sed opini
o e sicut lumen minus ad lumen majus respectu scie go. major ps. Lumen candele
recipitur in ea parte aeris in qua & lumen solis go. Rx D. min: Opinio hit se sicut

lumen minus p̄fāè R. Sicut lumen minus obumbratum tenebris & eas intrinsecè inducens
C. p̄t ita; lumen candelæ cū cum luce Solis, qā licet sit minus, n̄ tñ includit aliquas
tenebras, iam aī opinio includit ineuidentiam & formidinem partis oppositæ, quæ compara
ta ad euidentiam scīæ & certitudinem, sicut ad lucem tenebræ. Vnde n̄ repugnat qō sint simul 13
Obj. II. Cum quodam recentiore, ponamus qō hō uel Angelus, hoc instanti sibi imperet actum aliquem, hīc certè ut prudenter sibi imperet, ōt hīc tale iudicium probabile de se, qō n̄ habeo uires impeditas ad operandum talem actum, ponamus uero n̄ qō Deus hoc eodem instanti, nolit concurrere cum eodem homine uel Angelo, ad productionem huius actūs certe hī hō aut Angelus experiēt se eodem instanti hīc uires impeditas, qā experiēt se efficaciter, uelle actum imperatum & tñ cum n̄ hīc, qō habebit duo iudicia simul, alterum probabile, quo iudicabit se hīc uires n̄ impeditas, alterum certum, quo affirmabit se hīc uires impeditas, qō ulterius scia & opinio possunt simul stare in eodem intellū, īm cum actuali formidine. R. cum Gracian. &c. q. 1 c. 6 Art. 10 C. 6 D. cqs qō habebit duo iudicia simul, alterum probabile alterum certum, quæ iudicia sunt de eōdem simpliciter R. quæ iudicia sunt unum de eō simpliciter & alterum de eōdem quid C. Iudicium itaq; ads, quo in casu obiectionis iudicant hō uel Angelus sē hīc uires impeditas n̄ eēt tale, meæ uires, n̄ sunt defacto impeditæ simpliciter, sed eēt tale, meæ uires quantum ē ex hīc, quæ apparent pro prīori, n̄ sunt impeditæ. iudicium am̄ posterius ē tale, meæ uires sunt modo simpliciter impeditæ, quare hæc iudicia n̄ contradicunt sibi, sed simul possunt existere uti patet. hinc quoq; liquet qō ad prudenter operandum, n̄ requiritur ut quis consulat rāones & motiua p̄cognes, quæ Solum haberi possunt à posteriori, hoc enim eēt impossibile, sed sufficit qō consulat de illis p̄cognes quæ hīc possunt pro prīori nobis, ad actum quem eligit. iudicia itaq; hæc duo non sunt de eodem obō, aliud enim obm̄ ē, uires impeditæ simpliciter aliter & aliter uires n̄ impeditæ tñ ex iis quæ apparent pro prīori, hīc am̄ quærimus, an scia & opinio post eō simul de eodem obō.

Obiect. Nos qō operamur & quoties operamur iudicamus simpliciter & sine ulla limitatione, n̄ hīc uires impeditas, qō R. is data sit. Respondeo C. antecedens, quando operamur iudicamus simpliciter & sine ulla limitatione libera n̄ hīc impeditas uires C. ads qō operamur iudicamus simpliciter, & sine ulla limitatione recta n̄ hīc uires impeditas R. quare quoties operamur possumus quidem dici & dicimur simpliciter operari ex eo qō nulla libera operans limitatē, quæ uidelicet aliquō possit apponi, aliquid possit n̄ apponi, ecliter tñ semper & ex nā rei, euenit limitatē hæc dum operamur, si scilicet uires n̄ sint impeditæ p̄ n̄ām concursus diuini. Quare dum operamur, si scilicet uires recte iudicando operamur n̄ tñ simpliciter ex nā rei. 14

Dicendum II. Scīam cum opinione formidinem radicalem habentem n̄ posse simul in eodem intellū de eodem obō stare. Pbz. I. Scia n̄ p̄t stare in eodem intellū de eodem obō, simul cum opinione probabili, qō req radicali, ads superius probatum, eqa pb. quoties intellus formidare p̄t toties actu formidat, sed quoties scia p̄t stare in eodem intellū simul cum opinione radicali, toties intellus p̄t formidare, qō. major pbz à pari, quoties igitur uerè p̄t toties unit, qō m quoties intellus formidare p̄t toties actu formidat, utrobiq; enim ē poā necessaria. 15

Pb. II. Impossibile ē, ut actus uiteris motiuo infallibili cognito ut tali sit certus 16

Solum radicaliter, & n' actualiter, gᵒ multᵒ magis impossibile é, ut actus pendens, ab à motivo fallibili cognito quâ tali, sit incertus tm radicaliter. Pb. cqa qa certo potit impedir in aliquo casu, ut effectus pendens à cáa pfecta, n' sit æque pfectus ac cáa, ut patet in generatione Monstrorum fieri tm n' pt ut effectus procedens à cáa adæquata imperfecta n' sit imperfectus imperfectione proportionali ad illam, gᵒ. Confir: qa quantumuis fieri possit ut actus niteus motivo infallibili, n' cét actualiter certus, fieri tm n' pt, ut actus niteus Motivo tm fallibili n' sit actualiter fallibilis & incertus.

17 Pb IIII. Bonum admixtum malo cognitum ut tale, n' pt voluntatem movere ad amorem qui ita sit amor, ut n' sit displicentia mali, quod é admixtum bono, gᵒ motivum fallibile, n' pt intellm movere ad assensum, qui n' sit Suspicio & actualis formido falsitatis. Confir: actus reflexus supra iudicium directum, procedens ex motivo tm probabili, actualiter fluctuat & formidat, gᵒ n' actus directus, qui é obm reflexi, fluctuat & formidat. Cons patet, qa actus reflexus supra directum, procedentem tm ex motivo fallibili, n' pt n' iudicare eum cé fallibilem, & cqr formidare de eodem actu directo, qa an pb qa intellus actus reflexus supra directum actualiter formidat, in quantum videt in actu directo, aliquod pom, ratione cujus ille actus directus, n' sit firmus & infallibilis assensus, gᵒ eo ipso dt cognoscere pom actualis formidinis, qa sola radicalis formido, (cui illam explicant) n' é sufficiens Motivum actui reflexo formidandi actualiter. Sicut Sola fallibilitas motivi n' cognita quâ tali, n' é sufficiens motivum actui directi, ut actualiter formidet.

18 Dices Actus reflexus desumit Suam formidinem actualem tm ab obo actus directi, n' m. ab ipso actu directo. Contra é, qa Si actus reflexus, accipit Suam formidinem ab obo actus directi, gᵒ actus directus per ꝑ se tendens in Motivum tm probabile & nullo modo Scientificum, debebit formidinem actualem ab eodem obo desumere.

19 Obj I. Actus physicè aut Moraliter certus pt conjungi cum actu Metaphysicè certo & infallibili, gᵒ & actus probabilis. R. D. tas, actus illi possunt conjungi cum actu Metaphysicè certo, quibus nulla apparet fallibilitas actu Movens in motivo illorum actuum. C. si apparet talis fallibilitas N. tas & eqm, qa in Motivo probabili cognito qua tali semper relucet aliqua fallibilitas.

20 Obj II. Habitus actus é dispo ad certum gᵒ pt conjungi cum certo pb. cqa (qa gᵒ imperfectus é dispo ad pfectum cum illo pt conjungi gᵒ. R. D. tas probabilis actus e dispo manens N. tas, é dispo transiens C. tas & N. eqm, de dispone itaq transientis ratione é, qualis é opinio respectu scié nè manens cum foa pfectioni. Ita D. Thom: 2 parte 2. q. his verbis: Sicut in generatione substan. conveniunt dispones, & in adventu pfi consequunt ita in processu Scientifico opiniones & probabilia media præcedunt demonstrationes veras quam introducit Saa, & in aduentu Scie desinunt.

21 Obj IIII. Quotcis sunt compossibiles duo cáe adæquatæ ex quibus necessario sequuntur duo effectus sunt m compossibiles tales effectus, Sed sunt compossibiles duo syllogismi in foa, alter constans ex præmissis evidentibus ex probabilibus alter, ex

quibus tqm ex caīs necessarijs, sequat conclusio ejusdem obi, gō m sunt compossibiles duæ conclusiones altera scientifica, altera probabilis circa idem obm. R. D. maj: quoties st compossibiles duæ caæ adæquatæ, ex quibus necessario sequunt duo effectus, sunt m compossibiles tales effectus, si tales caæ n se impediant mutuo, à productione talium effectuum C. si impediant N. maj: Simil. D. min. N. cqm, Nam in casu nostro, Syllus euidens p assensum certum, impedit assensum incertum circa eandem conclusionem, qui assensus, alioquin sequeret ex Syllo mere probabili, ideoq n sequit assensus incertus.

Olj 4. In eodem intllu de eodem obo pt conjungi apphio cum judicio, & cgio abstractiua cum intuitiua, respectu ejusdem obi, gō & actus sciæ cum opinionis. R. N. cqm disparitas e, qa in prioribus casibus n sequit affirmaō & ngaō exercita ejusdem de eodē probatum am e quod ois actus opinatiuus, raone actualis formidinis, sit exercita affirmaō possibilitatis oppositi cujus e exercita ngaō actus scientifici. 22

§ III.

Vtrum Actus Opinionis sit compossibilis in eodem intllu cum actu Fidei & Fides cum scia.

Dicendum e, circa idem obm maale ex diuersis foalibus poūnt ee simul in eodem intllu plures actus quorum alter sit sciæ, alter opinionis, alter Fidei. Ph. I. Compossibiles sunt habitus fidei ~~& actus~~ Sciæ, & actus probabiles, gō & actus eorum, ads pt nam alias Philosophus, Sciens Articulum aliquem pderet de illo Habitum Fidei, sed habitus fidei circa unum articulum, ita e connexus circa oēs ut depdito habitu circa unum articulum pdat absolute, circa oēs omnino, ut patet in hæretico discredente circa unum articulum, sed hoc falsum e, qd Philosophus sciens unum articulum perdat fidem circa oēs, aleas Doctissimi quiq n haberent Fidem, gō. cqa prima pt qa si est aliqua repugnantia in actibus Sciæ, Fidei & opinionis, ea e raō obscuritatis, euidentiæ incertitudinis, sed n minus ee obscurum euidenter incertum certum, idem sbm habitualiter opponunt sibi quam ~~Actualiter~~ habitualiter, gō si ee obscurum euidenter incertum certū idem sbm habitualiter, sunt compossibilia in eodem sbo, m erunt compossibilia actualiter 23

Ph. II. qa aleas Christus Dnus, nihil potuisset credere fide diuina, qdoquidem oēs articulos sciuit p sciam beatam. Confir: Philosophus Gentilis, Sciens Deum ee pt conuerti, gō pt simul cum actu fidei habere sciam, cqa pt ex Apostolo ad Hebreos 11 Accedentem ad Deum oportet credere qa e & quod remunerator sit, gō Gentilis dum uult conuerti, dt credere Deum ee, sed m scit, gō scit & credit. & nisi simul sciā cum fide stare poīt Doctissimi quiq eānt pejoris conditionis rusticis, cum n poent circa pleraq obā & articulos fidei exercere actus fidei. 24

Olj II. S. Paulus ad Hæbreos 11 dicit Fidem ee argtm non apparentium. Vnde S. August. dicit, Fides e credere quod n uides. R. S. Paulum n uelle aliud quam id quod n apparet poē credi, n u. quod nihil aliud poēt credi, quam quod n apparet; patet nam eodem sensu dixit Fidem argtm n apparentium, quo dixerat ante, ee Sperandarum rerum substaām, at certum e Fidem n ee ita Sperandarum sbstaām rerum, ut m n sit aliarum, quas n speramus, imo quas maxime timemus & horremus, ut inferni mōtis 25

iudicij, item credimus Tobiæ Canem, n̄ tn̄ Speramus. Eodem modo & S. August. intelligendus ē, qui pluribus alijs locis docet compossibilem eē fidem cum Sciā.

25 Olij III. Ex eodem Paulo docente, quam diu Sumus in corpore peregrinamur à Dn̄o ꝑ fidem ambulamus, gō ꝑ fidem mouemur ad Sciam Beatam qua Deum possidemus, Sed præsente tō cessat motus, gō præsente motu cessat fides. R̄ I. Si de fide humana Sit Sermo. N. hanc eē Motum ad Sciam beatam, ideoq; ex hoc Capite potest componi cum Sciā, Si u. Sit sermo de fide diuina, Similiter N. illam eē motum ad Sciam humanam. quidquid sit de Beata, quamuis gō n̄ eēt compossibilis, cum Sciā beata ē tn̄ cum naāli, quod sufficit nobis nec nos plus uolamus.

Olij IIII. Dnō, Q. I A. 5o Docet S. Thomas, n̄ poē eē simul in eodem hoē Sciam cum opinione, nec cum fide. R̄ I. S. Thomas loquitur de Sciā beata in Patria & cum illa docet eē incompossibilem fidem ut ē meritoria, dum hanc prouidentiam, nam in patria n̄ amplius ē locus meriti. R̄ 2do: S. Tho: negat poē eē de eodem obō, unum nrō actum qui sit sciā & fides uel opinio, aut m̄ diuersos ex eodem motiuo qd ultro concedimus. hinc

Notandum uniliter pro aliis in oppositum ex SS. PP. soluendis textibus. SS. PP. tm̄ negare eē compossibilem fidem cum sciā, ex motiuo sciæ apparenti, n̄ u. ex motiuo fidei obscuro, qd ē diuinum testimonium. 2do: SS. PP. plerumq; loquuntur de fide Meritoria, nec multum fuit curæ SS. PPbus de hac quæstione purè Speculatiua, qui Sermones suos ad populum dirigebant, ut eum ad opera magis uirtuosa, & meritoria emolirent ac incitarent. Plura in hac maā Theologis decidendum relinquamus. Nobis iam cum his Spinosis hodie laboribus supremam imponere manum, imo logicas succidere Spinas liceat, ad Majorem ejus Gloriam qui pro nobis olim Spinis coronari uoluit. Simulq; honerem Lilij inter Spinas, SSmæ Genitricis Mariæ, ac S. Patris Nostri Pauli Primi Eremitæ.

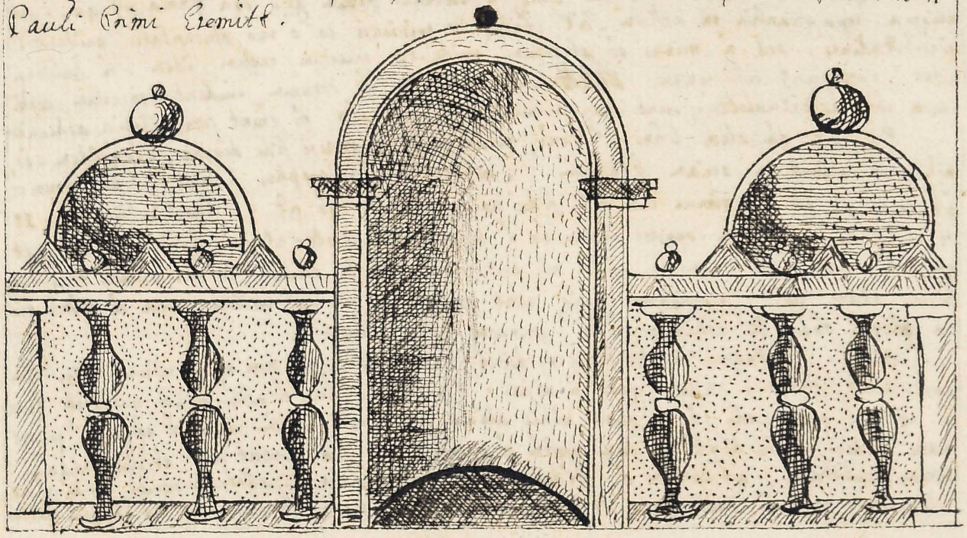

SYNOPSIS TOTIVS PHILOSOPHIÆ.

Philosophia est Scientia rerum naturalium p suas causas deductarum. Triplex est: Rationalis siue Logica, Naãlis siue phyica, Supnaãlis seu Metaphysica.

Ex Logica.

Logica dividitur in Naturalem & Artificialem, Vtraq in Actualem & Habitualem. Actualis Naturalis sunt actus ipius quibus intlls absq ope ullius artis in qualibet Scientia discurrit, componendo, dividendo &c., Habitualis est vel hbts ab hujusmodi actibus generitus p similes elicitcos indinarys, vel ipsa principia generalia lumine naturã nota ex quibus naãliter discurrimus. Artificialis actualis sunt acty intlls eliciti ope & regulis artis. Habitualis sunt regulæ & præcepta quædam habituatia acquirita studio. Hæc Alia est Critica, Topica alia, alia Sophistica. Tandem Docens & Vtens, Vtraq Actualis & Habitualis. Docens actualis st ipsa præcepta, Vtens actualis sunt ipi actus elicti iuxta præcepta & regulas. Hbts Logicæ Vtentis & Docentis distinguunt inter se realiter, qa m actus ipsi p quos hi hbts generant distinguunt, nam actus Vtentis sunt regulatur Docantis u. sunt ipsa regulæ. Tdo qa e nova difficultas in Vsu regulanu. Vtio qa hi hbti st separabiles ab invicem. Hinc alia e conformitas actus cum obiecto, quæ dicit veritas fãlis, alia actus cum præceptis Logicæ, quæ vocat rectitudo, quæ rectitudines separatim existere pount, ut patet in definitione, homo est rationale animal.

Scientia alia e Actualis, habitualis alia, Actualis e assensus certus & evidens alicujus conclnis, p demonstrationem comparatus. Habitualis e habitus seu qualitas certa & evidens p demonstrationem acquirita. Habitus am e qualitas quædam inhærens potentiæ producta ab uno actu intenso, vel multis remissis facilitans pam ad producendos similes actus. Logica Docens e scia, qa continet veras & proprias demonstrationes, cum demonstret dfm debere eo clariorem suo definito, demonstrationem generare Scientiam. Tdo: qa ex principiis evidentibus p evidentem consequentiam, proprietates & caas suorum obm demonstrat. 3. qa ois alius scitæ modum, procedendi scientifice, hnt a Logica, cum agat de scitia modi sciendi. Vtens Logica e ars activa, qa n e cognoscens, sed e efficiens, rg. dfnes divisiones, iuxta præcepta & regulas. Tdo: qa sca utens e hbts compositivus instrumentorum Logicalium, n semp autem actio practica e effectiva externarum operationum, sed aliquo dirigens internas actiones.

Habti Speculativus e ille cujus finis e veritatis cognitio, quin ulterius progrediatur ad opus. Practicus e cujus finis e operatio. Hinc Scientia e cujus obm e contemplabile & licet sit in se factibile, n dt tn attingi modo factibili, sed modo speculabili, e contra de ratione practici est, ut sit ipsius obm factibile & modo factibili attingat, ut dirigat operantem ad actu efficiendum illud ipsum opus qd talis scientia ht pro obo, idq ut immediate illa cognitio dirigat duo am requirunt ad eam ppre dirigentem, primum ut ostendat modum facilitatis operis, dum ut p te ad illud opus efficiendum

iuuet & concurrat. Hinc Ꝛca ē Speculatiuo-practica, qā actus ipsius aliqui ſt speculatiui, aliqui practici; qō sint practici patet, qā sunt prescriptiui regularum quibꝫ facienda sit dſio diuisiō &c: suntq; egres operis factibilis à Scientē ꝑ se & immediate dirigentes ad ejus effectionem. Quōm sint Speculatiui patet qā in illis ueritatem tm̄ indagat & contemplatur n̄ procedendo ultra.

Ꝛca n̄ ē necessaria simpliciter ad acquirendas alias scias, sed tm̄ ex suppoōne qō quis uelit scire facilē, ordinatē, & securē. Ideo directiuē tm̄ influit in actus illarum, qā actus alia rum scientiarum n̄ sunt similes actibus Logicē, ꝑ quos acquirꝫ Ꝛca habitualis, cum fiant ex diuersis motiuis, & difficultates diuersas habeant. Componiꝫ ex pluribus habitibus realiter inter se distis, qā iuxta diuersitatem specificam actuum diuersificat hōs & multiplicat qui ꝑ tales actus generant. Et licet habitus supnāles sint simplices qualitates n̄ sequiꝫ tm̄ etiam Logicē eō talem, qā licet spūnāles n̄ habeant diuersos actus, hōs tm̄ supnāles hnt se ꝑ modum poārum dantes simpliciter posse, acquisiti u. facilitor tm̄ posse. Vnde Logica habitualis pt dici qualitas vna simplex unitate & simplicitate artificiosa & extrica, n̄ u. unitate ēli & intrinseca: & ideo in Scia habitualis ponit in potō qualitatis, n̄ ꝑ se sed ꝑ suas partes ex quibus conflatur.

Obiectum ē id quod obijciꝫ alicui potentiæ, uel scie, Maāle ē quod attingit ꝑ formale, Foāle ē quod attingit ꝑ se & aliud ꝑ illud. Foāle aliud ē quod & est id quod in se & ꝑ se attingit. Aliud quo ēq ratio illa sub quo attingit foāle quod. Tandem obm aliud ē attributum & ē illud cujus egis ordinatur ad aliud obm magis principuum. Aliud attingit ad cujus exactam egm ordinanꝫ ocs egres, illius scie & illud aliud n̄ refertur in illa Scientia. Hinc 3 sunt de ratione obiecti. 1. ut sit unum saltem ꝑ aggregationem seu similitudinem & analogiam. 2. ut oia ad illud referantur uel tqm̄ principia, uel tqm̄ partes, uel ꝑprietates uel species. 3. ut ꝑ illud scia distinguatur ab omni alia quā non ē ipsa. Obiectum Maāle Logicē proximum sunt operaōnes intllis ut abstrahunt à rectis uel n̄ rectis, suntq; indifferentes ad hoc ut fiant rectē conformiter ad regulas Logicē. Ratio ē qā Logica immediate uersat circa operaōnes intllis dando regulas rectas & bonas faciendi. Vltō qā Ꝛca docens hēt pro obō attentem, quō st ipsi actus intllis prōsi à rectitudine. 3tio: qā finis adequatus Logicē ē operatiō recta, recta u. operatio consurgit ex operatione & rectitudine. quare intllis dirigiꝫ à Logica subiectiue in quantum recipiꝫ regulam directiuam, Objectiue u. operationes in quantū diriguntur illā regula. Obm foāle sunt operaōnes intllis, ut dirigibiles, seu sunt ipsi conceptus foāles, scilicet dſio, diuisiō &c: Rāe ē qā operaōnes ut dirigibiles primo & ꝑ se à Ꝛca attinguntur cum tradat modum quomodo debeat fieri rg. dſio diuisiō &c: de his enim docet. Obiectum attingit sunt operaōnes rectē, qā omnia quē tractant in Ꝛca referuntur & dirigunt ea, ut cognoscant operaōnes rectē, & fiant. Vltō: operaōnes rectē st ultimus finis Logicē, cum ad hoc sit inuenta ut præcaueat errores intllis docet intllm rectē operari, qō. 3tio qā finis adequatus totius obm attingit consurgit ex maāli & foāli, sed maāle sunt operaōnes, foāle rectitudo, qō obm attingit st operaōnes rectē. Obm principale Logicē ē syllogismus demonstratiuus, Demonstratiō nanq; ē ultimum & ꝑfectissimum opus, Ꝛca tam ex parte mat, cum māa ejus sit necessaria & infallibilis, quam ex parte formæ, qā fōa syllogistica ē ceteris ꝑfectior, & licet dſio sit explicatiua ētis rei, demonstratiua u. ꝑpriatis rei, ex hoc tm̄ tm̄ requiꝫ dſionem ēe ꝑfectissimam demonstratiōne ex parte rei explicatē, n̄ u. ex parte modi explicandi, qui ē ꝑfectior in demonstratione.

Distinctio é negabilitas unius de altero. Identitas u. é affirmabilitas unius de altero, Dstio 2plex é Realis quæ é negabilitas independens ab intllu unius de alio. Raõnalis quæ fit p intllm diuersis conceptibus idem realiter concipiente. Dstio realis alia é strictissima, p quam ita extrema diuidunt ut ab inuicem separata existere point, alia realis Modalis quæ é inter extrema, quorum unum saltem sine alio nec diuinitus existere pt, qualis é inter modum & modificatum. Rationis m 2plex é, alia raõnis raõnatæ, quæ é conceptus unius rationis sine alia, alia raõnis ratiocinantis quæ é inter extrema quorum unum inuoluit in conceptu alterius, sed ita obscurè ut intllus id n aduertat: dicit m foalis confusa: Distinctio foaliter consistit in ipsis entitatibus quæ dicunt dstgui. Raõ é qa res p id foaliter dstgt ab oi alio, quod n é ipsa, p quod constituit ultimo in suo ee, p suam am entitatem res quælibet constituit, quæ entitas é pdm diffaale. 2plices am st ngnes, aliæ ngnes negatiuæ, quæ point adesse uel abesse rei positiuæ, rg. ngaõ albedinis, in sbo capaci albedinis, aliæ sunt ngnes positiuæ, quæ st ipsæ res, seu eetiæ rerum, quæ se ipso excludunt à se dstum, rg. ngaõ identitatis hois cum bona, é ipsa entitas hois. Distinctio uirtualis, é unius simplicis entitatis æquiualentia, pluribus rebus realiter dstis. Hæc n dat in creatis. Raõ é qa hæc dstio euertit principia lumine naæ nota rg. idem n poe ee, & n ee: 2do quia nulla cdna point de uno eodemq uerificari. pari modo discurrendum, de dstne ex naa rei sicut de dstne uirtuali. Modus é ultima actualis rei indifftis determinaõ. Datur dstio realis modalis. qa dant modi, cum indiffa n poit tolli nisi p determinaõnem actualem quæ é ipse modus. Signum hujus dstnis é n mutua separabilitas extremorum ad pmanentiam quæ separabilitas oritur titulo determinaõnis actualis rei indifferentis.

Vniuersale, aliud é in caando, eq illud quod é principium, uel caa oium, aut multorum; aliud in repræsentando, qd oia uel multa repræsentat, aliud in sgcando, aliud in essendo quod existit in pluribus, in pdcando aliud qd pt pdcari de pluribus. in Essendo é metaphysicum, in pdcando Lcum, utrumq sic definit, Est unum aptum inesse multis & pdcari de multis. illa am multa sufficit ut sint psblia. Vnle constituit natura realis p modum maæ, Vnlitas u. p modum foæ, hæc am unlitas dicit unlitatem naæ & aptitudinem ejusdem ad essendum in multis & pdcari de multis. Tota quæq naa unlis dt ee in singulis inferioribus adæquatè. Vnum é id quod é indiuisum in se, & diuisum à quælibet alio, Cum itaq Vnle requirat unitatem & multiplicitatem, & quidem in eadem ratione. Vt enim aal sit unle, dt ee unum in raõne aalis, & in eadem raõne, dt poe ee in multis, prædicanq de multis. cum u. impsble sit à parte rei ut det aliquid qd sit unum & multa in eadem raõne, ideo non dat à parte rei unle foale, licet det Fdtale, qd é ipsa naæ coõnes, quæ non sunt separatæ à singularibus, aptæ tamen separari p intllm. Foale Vnle sit naæ separatæ p intllm à singularibus; quare multiplicitas unlis habet à parte rei, Vnitas p intllm. Vnle & ejus unitas ppria & requisita fit p raõnem præscindentem à differentiis, hoc é p cgm confusam, qa nulla alia Vnitas sufficiens ad unle pt hri independenter ab intllu: sicut & aptitudo unlis ad eendum in multis & pdcari de multis. Hinc Vnle foaliter fit p præcisionem foalem, n u. p præcisionem obiectiuam, cum hæc n detur qa impsble é unam eandemq rem ee & n ee ex parte obi, idem cognosci obiectiuè & n cognosci obiectiuè, sicut implicat idem produci & n produci, identificari aal cum foali tro, hujus rg. cgnis, & raale identificatum cum aali non identificari cum eodem tro.

Vniuersale Logicum diuiditur in 5 unlic, siue pdblia, scilicet Genus, Speciem, Diffaam Proprium & Accidens. Genus diuidit in Supremum, cui omnia reliqua subjiciuntur

Infimum qd subijcit aliis generibus, ipsi u. nullum sed tm Species; Subalternum cui subijciunt alia, & ipsum quoq alteri. Definitur Genus ee id qd pdcat de pluribus Specie differentibus in quid, hoc e eeliter: Hac dfne definit m primum pdbile, qd e Genus respectu quinq pdbilium, in quantum pt pdcari de 5 pdbilibus in quid, n includit am nec definitur qua unle e, & unum aptum pdicari de multis. Genus respectu Speciei e pars actualis Metaphyrica, totum am potestatiuum Logicum respectu ejusdem. ratio primi est quia Species rg. hoo n tm dicit aalitatem, sed m raalitatem tgm partes Metaphyricas ex quibus componitur. 2di rao e qa aal rg. latius patet quam homo. Non pt saluari Genus in unica Specie, qa respicit contrarias diffaas, quae n sunt in una Specie. Species e id: quod de pluribus solo nro differentibus in quid pdcat hoc e eeliter. Ad hanc quoq Speciem pdbilem requirunt plura indiuidua psblia in re. qa naa illa abstracta ab uno tm indiuiduo cteris implicantibus n eet apta inesse multis, & pdcari de multis, quod e de ratione eeli uniuersalis. Indiuiduum e id, qd e indiuisum in se & diuisum à quolibet alio ultima diuisione, ut Prs. Diffaa e id, qd pt pdcari de pluribus differentibus Specie in quale quid, hoc e eeliter quidem & adiectiue, ut raale de hoe. Proprium e id quod pdcat de pluribus in quale necessario, ut risibile de homine. Accidens e id, quod pdcat de multis in quale contingens, ut album de hoe, pariete, &c: Omnia hec 5 pdblia sunt unlia respectu eorum de quibus pdcari pount, n u. respectu eorum cujus partes sunt, uel à quibus dimanant. Diuisio quoq hec unlis in 5 pdbilia est adequata, n tn immediata.

Antepdta sunt 4. Vniuoca, Æquiuoca, Analoga, & denominatiua. Vniuoca sunt = quorum nn est coone rao quoq substaa p nn sgcata e eadem, ut aal respectu hois & equi. Æquiuoca sunt quorum nn solum coone est, rao u. p nn sgcata diuersa. rg. canis, respectu aalis latrabilis, Sideris cœlestis, & piscis marini. Analoga sunt quorum nn e coone, rao u. p nn sgcata, partim eadem partim diuersa: Sic Deus, craa, Sbtaa & accidens, st analoga respectu nnis Entis. Denominatiua sunt, que ab aliquo nnis appellaonem habent solo differentia casu, ut fortis à fortitudine &c. Ens est Analogu respectu Dei & Craa, Sbtaa & accidentis, quia inequaliter hec omnia participant raonem entis. Deus enim participat raonem entis eelis, craa contingenter, Substantia e Ens p se, & in se, Accidens u. ens in alio. Transcendens e illud qd ita e de eetia rerum, ut nihil in eis inueniat de quo foaliter sumpto n predicet & in cujus foali conceptu n imbibatur. Et p hoc transcendens differt ab uniuoco, qd uniuocum licet sit de eetia inferiorum, n tn imbibit in conceptu foali diffaarum sicut transcendens Ens itaq e transcendens, & n pt pfecte prescindi à diffis. Rao e qa diffe entis quantucunq foalissime accepte, hnt hoc qd sint diffe entis realis. Hinc disparitas e de diffis aalis, qa diffe aalis 2dum suum ultimum conceptum siue foaliter sumpte, n sunt aal, genus enim e extra conceptum diffaarum; Entis u. diffe 2dum ultimum m conceptu suum & foaliter sumpte sunt ens, qa st quid oppositum nihilo & chymere.

Predicamenta sunt 20. que in quantum pount ee extremum ppris, Scilicet sbm uel predicatum Spectant ad Logicam: st am hec Sbtaa, quantitas, qualitas, Relao, actio, Passio vbi, quando, Situs, & habitus. Sbtaa e ens p se subsistens. Sbtaa alia e prima alia 2da, prima e sbtaa parlis rg. Prs, Sbtaa 2da sunt genus species & alie naa unles abstracte à singularibus. Quantitas e accidens tribuens sbo extensionem. Qualitas e accidens quo aliquid quale est. Actio e eaalitas agentis. Passio e actualis receptio.

rg. calefactionis. Vbi e accidens raone cujus aliquid in loco. Quando e accidens raone cujus e aliquid in tempore. Situs e accidens disponens partes rei locatæ in loco. Habitus e accidens resultans ex sbo uestito. Relao ut sic e id cujus ee e ad aliquid aliquo modo se hre. Relao tria inuoluit, Fundamentum, trm, & raonem fundandi. Prædicamentalis Relao e respectus unius ad aliud, Transitalis e, quæ ipsis pdis eelibus ipsiq fdto & illius pdis absolutis e identificata. Prædicamentalis consistit adæquate eeliter in fdto & tro complete sumptis, hoc e cum raone fundandi. qa uno ex his ablato aliis manentibus eo ipso foaliter & immediate tollitur relao pdtalis.

Postprædicamenta sunt ~~[illegible]~~: quinq. Oppositio. Prioritas, Simultas, Motus & Hre. Opposita sunt quæ de uno affirmari n pount, ut album & nigrum: alia opposita sunt relatiua, ut Pater & Filius, alia contraria ut frigus & calor, alia priuatiua, ut lux & tenebræ, alia cdria, ut ee & n ee. Priora sunt alia tempore alia ordine, alia naa alia dignitate &c: simul quoq uel tempore, uel ordine, uel naa &c. Motus e tendentia imperfecti ad perfectum, 6 am Species motus assignantur. Scilicet Generao Corruptio, Augmentao, diminuo, alterao & latio. Modi habendi uarij quoq sunt alius e per unionem eelem, alius per unionem continuatiuam, alius per possessionem &c.

2DA Pars Logicæ.

Propoo e enuntiatio unius de alio. Alia e interna, in mente existens, alia externa per signa externa manifestata. Signum e quod nos facit in alicujus rei cgm uenire, aliudq naale qd ex naa sua si cognoscatur, pt ducere in cgm alterius. Ad placitum aliud, qd ex libera institutione houm pt ducere in cgm alterius. Voces sunt notæ casum quæ sunt in animo passionum. Omnes uoces articulatæ sunt signa ad placitum rei significatæ, qa hoc pendet à uoluntate houm, & uoces nulla hnt cum rebus quas sgcant connexionem. Voces primario & directe sgcant res, 2dario u. & indirecte conceptus. qa uoces primario & principaliter sunt acceptæ ad significandas res. Omnis ppoo cum sit iudicium de re, e uera uel falsa. Veritas ~~primaria~~ e conformitas actus cum obo. e contra falsitas. Veritas foaliter seu in repræsentando, & falsitas e adæquate intrea & eelis actui cum obo, Conformitas u. & foalissime, & eeliter includit id qd e conforme, hoc e actus, & alterum cui e conforme, & est obm. Eadem ppoo n pt transire de uera in falsam, nec e contra, qa nullus actus pt mutare obm, mutaret am si poet transire de uero in falsum, uel e contra, qa ee cgm ueram e ee conforme obo, cum sit imago & repræsentao obi. Hinc ppnes de futuris contingentibus n tm absolutis, sed m conditionatis sunt determinate ueræ uel falsæ, quia dnt ee conformes uel difformes obiectis.

3TIA Pars Logicæ.

Discursus intellectualis qui e genus respectu Syllogismi, e modus sciendi in quo unu ex alio infertur. Species discursus sunt 5. Syllogismus, Enthy: Dilemma, Inductio & Exemplum, Syllogismus e oratio in qua quibusdam positis, aliud quid à positis necesse est contingere eo quod hæc sint. Syllus adæquate eeliter consistit in præmissis & conclusione qa syllus e discursus, discursus am e motus mentalis ex una in aliam cgm, go dicit cgm ex qua hoc e præmissas, & cgm ad quam, hoc e conclusionem. 2do: qa sequeretur modum Barbara, & Baralipton ee eundem eeliter modum. Intlli posito assensu præmissarum necessitatur tam quoad speciem, quam quoad exercitium ad assentiendum conclusioni: qa in præmissis

iam conclusio concessa e ibi latens. Enthymema e argumentatio duabus tm constans ppositionibus Datur in mente tale in quo nullo modo subintelligitur tertia, tale rg. totum e majus sua parte, go pars e minor suo toto, item: ois hoc e aal, go aliquod aal e hoc. Aliae Species discursus in Summulis enodatae sunt. Syllus tandem, alius e Demonstrativus in quo ex premissis certis & evidentibus certa & evidens sequitur conclusio. hic generat Scientiam. Alius pbabilis in quo premissae incertae & pbabiles; & generat opinionem, Sophisticus alius in quo ex premissis fallacibus & erroneis sequitur fallax conclusio. & generat errorem.

Scientia e cognitis rei certa & evidens deducta ex premissis certis & evidentibus. Nequit in uno intllu de eodem obo ee Scia, opinio, & error, qa obm scie n pt se aliter hre, pt am opinionis, n pt am idem obm, aliter se hre, & n hre. Circa idem tn obm maale ex diversis foalibus pount ee simul in eodem intllu plures actus, quorum unus scie sit, alter opinionis, Fidei alter, qa st compossibiles habitus tales, go & actus.

EX PHYSICA.

Physica e Scientia Speculativa, quia e habitus demonstrative procedens, in sola obi sui contemplatione sistens. Obm maale physicum e corpus naale specificative sumptum, qa physica considerat principia & passiones corporis naalis prout determinabiles p suam formam. Obm foale e naalitas ipsa, sub qua considerat corpus naale, ~~cum nulla alia scia~~ qa e rao & finis physicae naalitas quare attingat corpus naale, cum nulla alia scientia attingat corpus sub raone naalitatis, preter physicam, Attnis itaq Obm e corpus naale qua naale.

Prima principia sunt illa quae n fiunt ex aliis, neq ex se ipsis, sed omnia fiunt ex ipsis. Quod dent principia corporis, quotidiana mutao sblis probat. Corpus am naale 2pliciter consideran pt primo ut e in fieri, hoc e in quantum e adhuc in via, 2do: in facto ee, hoc est in quantum constitutum est ex partibus eelibus. Corporis naalis in fieri, 3 sunt principia, Scilicet maa foa & privao. Duo in facto maa & foa. Primi rao e qa in omni mutaone sbli dt dari aliquod sbm quod mutat & hoc e maa, in Mutaone u. sbli dt dari aliquid sble quod de novo acquirat & hoc e foa: tandem debuerat prius fuisse carentia in sbo mutato illius quod acquirit & hoc e privao, 2dum patet qa hoc tm manent, Scilicet maa & foa postquam compositum genitum est. Unde privao e extra corpori quod fit, n tn corpori ut fit seu ipsi conversioni. Privao e carentia foae in sbo capaci Negao e carentia foae in sbo incapaci. Ngnes 2plices sunt aliae intentionales, quae st ipsae propoones negatae, Obiectivae aliae, quae st ipsa oba ppnum negatarum. Obiectiva ngao 2plex e, Passiva quae e ipsum n ee rei positivae, rg ngao passiva antichristi, e n ee antichristi Activa e ipsa rao vel Fdtm ngnum passivarum, sive e id qd excludit ipsum ens positivum rg. ngao activa antichristi e ipsum decretum Dei, quod n vult ee antichristum. Ngnes itaque & privaones activae dant a parte rei: qa illis conveniunt pda, convertibilia cum ente reali positivo, scilicet Unum Verum &c: Privao principiat p primum sui n ee, & in instanti quo foa producta est. Materia ut sic e ex qua aliquid fit. Est 2plex: prima quae e primum sbm uniuscujusq rei ex quo fit aliquid cum insit, n 2dum accidens & si corrumpit in hoc abit ultimum. Et 2da e entitas affecta foa sbli, aut dispositionibus reddentibus illam pxime dispositam ad recipiendam foam sblem. Maa prima est sbstaa incompleta. Non e pura poa obiectiva, sed ht propriam exiam dstam ab exia foae Rao e qa maa prima e physice potens recipere foas. 2do: qa creatur a Deo, go e actu cum sit aliquid entitativi, cqr ht actum entitativum. 3tio qa exia maae n producit eade

actione quâ producit exia foe, cum actio productiua maæ sit creatiua, foe u. eductiua. 4to: qâ maâ prima ē principium suarum passionum antequam existat foâ, gō dt existere ante exiam foe. 5to: exia maæ ē raō foalis, quâ maâ foaliter & intrīe fit ens in actu Logico, n pt am p aliquid à se dstum constitui in ratione talis entis. Vnde maâ prima ht particularem exiam incompletam. Poâ passiua remota ē eēlis maâ. qâ maâ n pt concipi in suo eē sine hac poâ, cum semp concipiat ut primum sbm. Habet appetitum innatum passiuum ad foas oēs; qâ quælibet foâ ē pfectio maæ cum sit actus ipsius. Naturaliter n pt existere sine omni forma, pt tn diuinitus cum ht eēliam & exiam ppriā dstam ab exia foe. 2do: qâ accia pount miraculosè conseruari sine sbo. Excipiunt hic aliquæ foe modales, ut vbicaō, duraō &c: qâ ab his maâ dependet eēliter à posteriori. Hæc am maæ conueniunt n ut maâ ē, sed ~~ut~~ inquantum est ens.

Forma. ut sic ē actus dans eē rei. 2plex ē, sblis, & accialis, sblis ē actus primus ex quo fit unum p se & n 2dum accidens. Foâ accialis ē actus 2dus dans eē 2dum rei præsupponens aliud eē. Vna foâ sblis totalis pt supnaaliter informare plures maas totales, & ē contra. qâ n implicat miraculosè idem eē in pluribus locis adæquatis, & plura adæquate in eodē loco, gō m. Foe sbles partiales n dantur in uno eodemq composito, Ratio est qâ foâ sblis dat maæ primum esse, illæ am foe partiales n darent primum esse, sed foâ totalis, gō non eēnt sbles. Hinc patet quoq non dari formam corporeitatis, nam n potest dari naaliter corruptio, semp enim substernet priuaōni maâ actuata forma corporeitatis. Vnio ē modus substantialis realiter distinctus ab ipsis extremis m intimè sibi præsentibus. qâ ē rerum indifferentium, scilicet maæ & foe ad unum compositum actualis determinatio, separabilis ab illis qâ maâ & foâ quæ fuerunt sibi unita in instanti A. pount in instanti B. eē, & n eē sibi unita. 2do: qâ noua denominaō realis requirit foam denominantem realem, maam am eē unitam foe ē denominaō noua realis, quæ aliunde fieri non pt nisi ab unione adueniente extremis, gō compositum n dstgt à suis partibus simul sumptis. totum enim nihil aliud includit præter maam foam & vnionem. Natura stricte sumpta, ē principiū & caâ motus & quietis ejus in quo ē primo & p se, & n 2dum accidens, 2plex am ē naâ actiua quæ ē foâ, & passiua quæ ē maâ, ex hac 2plici naâ resultat ens naale nempe compositū.

Causa ut sic: ē principium influens eē in aliud. Diuidit principaliter in 4 genera Scilicet caam maalem, ex qua aliquid fit cum insit, Foalem p quam aliquid fit ita ut insit. Efficientem à qua primo est aut fit mutaō. Finalem pp quā aliquid fit. Actum primum proximum caæ, neq actio psblis, neq effectus sed ipsa entitas constituit physice. qâ actio & effectus psblis st quid posterius actu primo caæ, cum sint idem realiter cum actu existentibus, quæ sunt posteriora, p id am quod ē posterius ipso n pt constitui intrīe. Hinc disparitas ē ad caam in actu 2do caantem, qâ operari actu superaddit actui primo, sine caæ in actu primo, scilicet ipsum effm à se dependentem, posse u. operari solam tm poam operatiuam dicit, sicut à pari de pariete actu albo, & psblem eē album siue potentem patet: Vnde licet caâ in actu primo proximo n poit concipi sine actione psbli, implicaret tm caâ in actu primo arquitiue, n u. implicaret foaliter. Tā caâ Creata, quam Increata dicit eēlem connexionem cum psblitate effectus. Raō est qâ psblitas ē intrum pdum constitutiuum caæ, cum sit ipsa uirtus pductiua. 2do: quia uirtus absoluta pducendi effm est nobilior, quam conditionata, gō potius illa quam hæc tribuenda ē caæ primæ. Nihil potest eē caâ sui ipsius quoad primo eē m diuinitus qâ nihil pt à se ipso realiter dstgui, producens enim & productum distinguunt vbr

Potest tamen res aliunde ab alia caa à se distincta p unam actionem producta, diuinitus se ipsam producere p 2dam actionem. Duæ caæ totales in actu 2do: n pount caare simul eundem effectum naaliter, pount tn diuinitus, patet hoc in ordinaone Presbiterorum simul consecrantium. Vnde licet p unam actionem totalem habeatur totum ee effectus intensiue, siue totum totalitate effs, n hret tn totum ee extensiue, seu totum totalitate tenente se ex parte caæ. Nulla caa pt naaliter agere in distans n agendo p medium Hinc caa physice influens dt ee eodem tempore quo producit effs & in distans uirtute sui licet distet distantia suppositi, qa dare caa effectui n pt id quod n ht, go ut det ee, dt ipsa ee & existere illo instanti quo dat. 2do: actio p quam fit effs à caa e modus realis, modus am n pt existere sine suo extremo scilicet caa.

Caa alia adhuc e, Extrca, alia intrca. Intrca e quæ manet in solo effectu, ut sunt maa & foa. Extrca e quæ n constituit p suum ee intrce effm, ut st efficiens & finalis. Caa intrca maalis 2plex e: Vna sustentatiua quæ dicit ee principium physicum postulans uniri suo effectui in cujus eetiam influit. Altera constitutiua, & e pars compositi, quæ alteri composti supponitur. Caa m foalis 2plex e, intrca & extrca, Extrca e ad cujus imitaonem res constituit in suo ee specifico: & talis e idea, quæ e foa in mente existens, ad cujus imitaonem aliquid fit, p se & ex intentione agentis determinantis siti finem. Caa foalis intrca e quæ componit compositum datq se illi in partem, cujus 2plex e effs, primarius e ipsum compositum, 2darius e qui consequitur ad primarium, scilicet expulsio foalis antiquæ foæ de sbo: unde licet simul tempore sit introductio nouæ & expulsio antiquæ foæ, prior tn naa e, introductio nouæ, quam expulsio, cum sit caa expulsionis Caa extrca scilicet efficiens e 2plex, niminus creata & increata. Creata pt producere substantias & accia, ita ut sbstaa una producat aliam mediis pprietatibus & accidentibus, accia uero immediate p accia, qa nihil e qd mediaret, ibi am mediant accia qa sine his sicut existere nequit sbstaa, ita nec operari. Actio & passio n distqnt realiter, sed solum raone nostra quatenus eadem entitas cognoscit duobus conceptibus relate ad diuersa connotata, nunc ad caam efficientem, nunc ad maalem. Caa increata e Deus, qui creat conseruat & cooperatur omnibus, uelut caa prima 2dis, concurrendo cum illis immediate ad omnes effectus eadem indiuisibili actione, n am aliquo prævio concursu prædeterminante. quod concurrat immediate patet, qa pt facere qd caa manens applicata debite passo n resistenti, & nullo habito contrario n operet, qd m eadem indiuisibili actione, patet, qa caa 2da e subordinata primæ, duo am agentia subordinata concurrunt ad eundem effm eadem indiuisibili actione, uti patet in caa principali, & instrumentali, poa & habitu &c: 2do: qa actio creaturæ e quid creatum, go dependet à Deo immediate, quod am n prædeterminando concurrat, pt qa hæc pdeterminao, nec e necessaria ad caas ~~[illegible]~~ necessarias quia caæ necessariæ sunt ex se determinatæ ad agendum, & p hoc differunt à cais liberis, nec m e necessaria ad caas liberas, qa hæc destrueret eetiam caæ liberæ, scilicet libertatem, si quidem cum pdeterminaone poa illa libera, n eet principium n determinatum ad unum, eqr n liberum. Hinc Deus n e caa p se peccati, sed tm p accidens & p missiua, cum concurrat tm concursu indiffti & indeterminato cum intentione innata & elicita quantum e de se in contrarium uidelicet nè fiat peccatu & p hoc differt concursus Dei ad actum bonum & ad actum malum, quia

ad actum bonum concurrit efficaciter, simpliciter volens illum, secus ad actum malum.

Corpus g̃o naãle ex his compositum & m̃ cãatum h̃t 4 ꝑprietates. Mobilitatẽ Locabilitatem, Duraõnem, & quantabilitatem siue Quantitatem. Motus ẽ actꝰ entis in poã prout in potentia, siue ẽ tendentia imꝑfecti ad ꝑfectum. Desumit suam specificaõnem tam genericam quàm specificam principaliter & ordinarie à tr̃o ad quem foãli & adequati, hoc ẽ à foã cum unione sui ad sbm̃ accepta. q̃a à tr̃o ad quem accipit suam denominaõnem & diffam̃. Cum motu, qui semper ẽ in poã donec ꝑueniat ad trm̃ connexionem h̃t infinitum, cujus semꝑ ẽ aliquid extra. Eplex ẽ Infinitum Categoremat. seu actuale, cujus ~~semꝑ~~ ꝯdum quantitatem accipientibus semꝑ ẽ aliquid extra accipere ꝑ partes actu positas, & tale implicat; q̃a eẽt infinitum ut supponitꝫ, & n̄ eẽt q̃a eẽt finitum, & à cãa positum & absolutum. Syncategoremati cum seu infinitum in poã ẽ cujus ꝯdum quantitatem accipientibus semꝑ ẽ aliquid accipere ꝑ partes partim iam positas partim ponendas, aut psbles poni, ita ut partes actu positæ nq̃m sint infinitæ, sed ponendæ uel psbles poni. plures & plures in infinitum. & hoc defacto dat, ut cogitaõnes in æternum durabiles plures & plures, suum aã raãlis, Angelorum durationes.

Locus ẽ Suꝑficies prima immobilis corporis continentis, id ẽ locus ẽ qui immediate contingit corpus, & iste ẽ locus ꝑprius, coõnis u. qui plura continet, Locus uacuus ẽ in quo nihil ẽ, siue qui n̄ ẽ repletus corpore, & talis naãliter eẽ nequit, tota enim naã eum horret, & in aliis legibus suis dispensat modo uitet uacuum, p̃t tn̄ dari diuinitùs & in illo motus fieri; cum tali casu daretꝫ adhuc distantia terminorum, inter quos fieret motus. Locus imaginarius ẽ uacuitas interminata, quã imaginamur post coelum empyreum eẽ diffusam in immensum, sed hic locus n̄ datur solumq̃ ẽ psblis in Deo in quantum p̃t illum replere & facere locum actualem: Locus uero realis & proprius qui dicitꝫ suꝑficies corporis continentis, dicitꝫ m̃ immobilis, n̄ raõne illius corporis cujus ẽ suꝑficies, hoc enim p̃t moueri sicut oẽ corpus, sed raõne certæ distantiæ à fixis signis universi, hæc am̃ distantia semꝑ ẽ eadem, Vnde locus adequate acceptus duo dicit, unum pro foãli, hoc ẽ inuariatam distantiam ad partes universi constanter fixas, aliud pro maãli hoc ẽ suꝑficiem ambientem corpus, sicut poũnt 2 corpora eẽ in uno eodemq̃ loco diuinitùs, ita unum corpus p̃t eẽ diuinitùs in pluribꝰ locis adequatis circumscriptiuè, patet à pari de præsentia definitiua.

Tempus ẽ numerus motus ꝯdum prius & posterius, Est am̃ numerus numeratus, hoc ẽ ipsæ res quæ sunt in tempore, & ideo tempus realiter nihil aliud ẽ, quàm primum mobile quod facit una die naãli unum circulum, & ꝑ illius motum, numerantꝫ tempora & anni. Duraõ in creatis distinguitꝫ realiter modaliter à re durante & tempore extr̃eo sicut & Vbicaõ à re ubicata & loco, q̃a duraõ aduenit cr̃æ constitutæ in suo eẽ, cum duraõ sit ꝑmanentia in eẽ, aduentitium am̃ cr̃æ ẽ ꝑseuerare cum poũt destrui. — Quantitas, ẽ id quod ẽ diuisibile in ea quæ insunt, quorum utrumq̃ uel unũ quodq̃ unum quid & hoc aliquid aptum aptum ẽ eẽ. Alia ẽ continua cujus partes copulantur uno termino coõni, ut linea. Alia discreta cujus partes n̄ copulantꝫ tr̃o coõni, ut cumulus tritici. Continuum am̃ aliud ẽ successiuum quale ẽ tempus, aliud ꝑmanens, quale ẽ linea uel corpus. Vtrumq̃ constat partibus in infinitum diuisibilibus

qá omne quantum constat partibus quantis, sed quod é quantum é diuisibile, gó omne quantum constat partibus diuisibilibus. Continui partes aliquæ sunt actu distinctæ plerœq; am tm poá, quod actu distinguant patet, qá sunt aliquæ quæ actu negantur ad inuicem, sic caput n é pes & è contra. 2do: qá illis aliquibus conueniunt pda cdnia, nam una pars sæpe é calida altera n, imo frigida, gó. 3tio quæ semel s't actu dstá semp s't actu dstá, atqui gutta rg. aquæ ante commixtionem cum aqua fuit actu dstá, gó & post commixtionem. quod m poá plerœq; distinguant patet qá aleas sicent oes actu, eent actu infinitæ, qá eent plura n in finito numero gó in infinito.

Mundus é compages ò cœlo terraq; & ex ijs naturis quæ intra cœlum & terrã continent coaugmentata. Non potuit dari ab æterno, qá nequit Deus tam tarde creaturam producere, quin poit tardius aliam, gó m nequit tam cito quin potuerit citius aliam. gó nulla pt ee ab æterno, 2do: qá ee ab æterno é n hre initium, cqr nqm incœpisse, sed implicat aliquid creati n hre initium, gó. Cœlum é compositum sblé, ex maá & foá, maám ht ejusdem speciei cum sublunaribus. Tres tm sunt, Planetarium, Firmamẽtum & Empyreum, Planetarium é fluidum, qá experientia constat planetas ita uagari in cœlis, sicut pisces in mari, dum unus modo superius modo inferius uideat, qd in solido fie n n poét, reliqui cœli solidi sunt uelut ære furi, ob illorum stabilitatem, mouent cœli motu pfectissimo scilicet circulari: influunt in hæc inferiora, ut patet in mari tempore Lunæ crescentis & decrescentis, mouent ab extrinseco hoc é ab intelligentiis qá n sunt uiuentes. Elementum é id in quod cætera corpora diuidunt in quibus inest poá uel actu, ipsum am é indiuisibile 2dum speciem; 4: sunt Ignis, aër, terra, aqua. n sunt in mixtis foáliter, aleas in uno composito eent plures foás sblés: sunt tn uirtute p suas ~~actiones~~ qualitates, nempe calorem, frigus, siccitatem, & humiditatem, quæ in se inuicem agendo destruunt mixtum. Quodlibet elementum ht 2 qualitates primas, utramq; in summo qá aleas id quod deficeret ex aliqua dret suppleri ex opposita qualitate, & sic eo ipso elementa eent ipsa mixta. Mixtio é actio generatiua sbstaæ, exigentis primarum 4 qualitatum temperamentum. Mixta alia sunt pfecta quæ sunt ex 4 elementis composita, alia impfecta, quæ uel ex uno tm, uel ex duobus, & talia sunt meteora, quæ fiunt ex uaporibus & exhalaõnibus, alia sunt ignea quæ multum de maá ignis & qualitate ejus hnt: alia aërea quæ in aëre nata ex illius maá & qualitatibus mixta sunt, alia terrea in quibus terra, alia aquea in quibus aqua prœualet.

Generaõ 2plex é, sblis & accialis, Illa é mutatio totius in totum nullo sensibili remanente, ut sbo eodem. In generaõne sbli n datur resolutio usq; ad materiam primam, sed manent aliqua acciá eõonia nouæ & antiquæ foæ, scilicet quantitas cuius sola maá é sbm, figura calor &c: sbm Generaõnis sblis é maá prima, quæ é eõone receptaculum foarum, trs é compositum sblẽ, medium é transitus ille quo disponitur maá pro hac foá, adeoq; generaõ in tempore fit, in instanti am finitur. Generaõ sblis alia é uiuentium, alia n uiuentium. Generaõ uiuentium strictè sumpta, é origo uiuentis à principio uiuente, conjuncto in similitudinem naæ.

Generatio accialis é mutaõ ad qualitatem sensibilem contrariam aut mediam ma

nente eodem sbō sensibili. Generaō hōc alteraō uocaʒ, qā ꝑ eam sbm alteratur, dum rq. fit calidum uel frigidum. Alteraō diuidiʒ in ꝑfectiuam quē mutaō ad qualitatem, n̄ habentem contrarium, ut lux, sonus, & Corruptiuam & ē motus ad qualitatem habentem contrarium, ut calor, frigus &c. Vtraq; subdiuidiʒ in extensiuam, quā fit in pluribus partibus sbi & intensiuam quā fit in una parte sbi. fit am̄ major uel minor sine intendiʒ n̄ ꝑ meram prēcisē majorem radicaōnem in sbō. sed simul ꝑ additionem gradus ad gradum sine partis qualitatis ad qualitatem in eodem sbō. qā impsblē ē qualitatem in ēcli ꝑfectione ꝑfici nisi ipsi aliquid de nouo ēcli accedat, qualitas am̄ intensa ē ꝑfectior intrē & ēcliter, quām remissa. Res alterant ꝑ qualitates contrarias. Augmentaō ē mutaō à minori ad majorem quantitatem, fit m ꝑ additionem partis ad partem. Diminuō u. ꝑ ablationem. Ranum ē quod sub magnis dimensionibus panum hꝫ māz, ē contra densum. Hinc raritas sive rerefactio physicē sumpta, consistit soāliter in majori extensione partium. Vnde raritas radicaliter consistit in qualitate exigitiua extensionis majoris quoad locū soāliter am̄ in ipsa actuali extensione.

Anima Est actus primus corporis organici poā uitam habentis, n̄ psupponit corpus organicum, sed facit. Tres sunt aīæ, Vegetatiua sensitiua, & Rāalis. In uno uiuente n̄ daʒ nisi una aa, qā in uno composito n̄ daʒ nisi una soā sbtia. Nec dant in eadem maā plures aīæ successiuē, alea hoc prius ēēt Lator plantē, tandem bruti ultimo hnis. Omnes partes solidæ infoantʒ & m̄ humores ab aa; aleas dasent in uno composito plures soæ sbtiæ totales, uel partiales. Aā n̄ solum constituit aātum sed m̄ constituit uiuens, sive facit. Viuens am̄ ē qđ dum suam naam quomodolibet se mouet. Vita in actu primo ē id, ꝑ quod sbtiæ primo sunt aptē dum naam ad mouendum se ꝑ effectus ad quod n̄ à generante determinantʒ, sed seipsas determinant iuxta oportunitatem obiecti. Vita in actu primo, sive poā ad se mouendum ē ēēlis uiuentibus, Vita u. in actu 2do, sive operaōnes ipsæ, sunt accia in creaturis in 2do u. ipsa ēētia, qui expers ē compoōnis. Aīæ brutorum ꝑfectorum constant partibus integralibus, qā alias aa equi ēēt tota in toto, & tota in qualibet parte equi quod ē contra raōnem soā māalis, 2do: soā bnitorum educunʒ ē maā & ei commensuranʒ, gē. Poā aīæ, n̄ distgnʒ realiter ab aa, qā potiā sola organisaōne maʒ aa ꝑt exercere uarias operaōnes, 2do pos alianum rerum quibus se reducunt ad sibi debitas qualitates & passiones, n̄ sunt dētæ, gē nec aīæ. nec ex diuersitate actuum ꝑt inferri distiō poānum, qā m̄ actus apprehensiuus, iudicij & discursus sunt diuersi & tn̄ unica daʒ poā intellectiua ad hos actus, item amor & odium sunt actus diuersi & tn̄ ab eadem uoluntate proueniunt.

Anima uegetatiua, Est actus corporis organici, quo potens ē exercere operaōnes nutriendi, augmentandi & generandi uitaliter, & hæ, poæ sunt aīæ uegetatiuæ, scilicet nutritiō augmentaō & generaō. Anima sensitiua ē actus corporis organici quo potens ē exercere actus sensitiuos. Poā aā hujus sunt 3. cognoscitiua, appetitiua & locomotiua, cognoscitiuæ sunt multē interne & externæ. Externi sensus sunt 5. Visus auditus, Gustus, odoratus, tactus. Sensus interni multi numerantʒ, sed tn̄ suntʒ moraliter raōne nostra, scilicet Imaginatiua, Estimatiua, & Memoriā, quatenus hæc sumitur pro poā conseruatiua phantasmatum, Appetitiua ē 2plex Irascibili & concupiscibili: hæ ē prosequutiua boni & auersatiua mali simpliciter, illa ē m̄ prosequutiua boni ardui uincendo difficultates, auersiua & fugitiua mali ardui.

Anima rãalis Est actus primus corporis organici quo potens é exercere operãones intelligendi & uolendi. Pducit à Deo simulq unitur corpori. Est purè Spiritualis, qa ita é independens à maa & quantitate, ut sine illa naaliter eé poit. Ex naã sua é incorruptibilis, & immortalis, qa ht eé independens à maa, caretq contrario Est actus uerè infoans, qa aa é id quo uiuimus, mouemur intelligimus, qui actus proueniunt ab intrco. Poa aa rãalis sunt duæ Intlls & uoluntas. Intlls alius é agens, qui producit Species Spirituales, & immaales, quæ ab actibus n st productæ constituuntq hbts. Patiens alius qui recipit easdem primas Species & cum illis elicit cgm. Actus intlls sunt tm 3. Apphsio, Iudicium & discursus, ad hos omnes alii referunt. Sicut intlls é poa pceptiua ueri, sic uoluntas é appetitiua boni, idq repræsentati, nihil enim uolitum quin præcognitum. Vnde n dat intellectiuum sine uolitiuo, nec è contra, qa ois res ht appetitum, uel innatum, uel elicitũ ad bonum sibi congruens. Actus uoluntatis sunt uolitiones & nolitiones, hæ sunt efficaces uel inefficaces.

Species alia é impressa, Expressa alia. Impressa é quædam qualitas producta in medio, uel organis, ab obis, ut loco eorum ad cgm eorumdem cum poa uitali concurrat. Expressa é ipsa cgio & expressio obiecti. Dant Species impressæ in pois internis, & externis duabus, scilicet Visu & Auditu, & hæc Species impressa complet poam in pductione cgnis obiecti p modum caæ efficientis instrumentalis, cum poa sit ex se indifferens ad cognoscendum, hoc uel illud obm, quam indiffam tollit Species impressa determinando p suum concursum. Habitus é qualitas pmanens p ducta p actus uitales, facilitans poam ad similes actus à quibus genita é. In uoluntate, dant hbts pprie dicti, qa uoluntas é poa libera indifferens ad opposita sentiens difficultatem. In intllu u. & aliis pois necessarijs n dant hbts, qa poæ necessariæ n st indifferentes & sunt expeditæ ad operandum.

EX METAPHYSICA.

Metaphysica é Scientia Speculatiua Entis realis ut sic, adum rãones à maa abstractas, Deo, & crais cõones. Ens am é id quod é aptum existere à parte rei Aliud é reale, aliud rationis. Reale é id quod existit uel pt existere in rerum naa independenter ab intllu. Ens rãonis est, quod n existit à parte rei, sed tm intentionaliter, in intllu. Ens reale subdiuidit in Ens creatum & Increatum Ens creatum in sbstaam & accidens. Accidens in 9 pdta. Ens reale duo includit, unum in recto, alterum in obliquo, in recto includit id quod fundat carentiam entis rãonis chymærici, in obliquo u. ipsam ngm entis realis chymærici. Proprietates strictè sumptas 3 tm ht ens reale, Vnum, Verum, Bonũ hoc enim ipso quod aliquid sit ens, sequit quod sit quid indiuisum in se & diuisum à quolibet alio, & hoc é eé unum, deinde sequit qd sit cognoscibile saltem à Deo, & hoc é eé uerum, sequit tandem qd sit appetibile & hoc é bonum. Vnitas consistit in positiuo siue in eetia cuiusque rei,

qa unitas nihil aliud est, quàm indiuisio in plura talia, sed ipsa entitas est talis indiuisio, gó. hinc res indiuiduant foaliter p suam eetiam intream. p id enim res foaliter constituunt, p quod foaliter diuidunt siue distinguunt p suam uero eetiam distinguunt gó. 2do: qa ipsa maa é foaliter indiuidua & dsta indiuidualiter ab aliis materiis intra eandem speciem infimæ maæ, & tn indiuiduat n p aliam maam signatam, gó.

Possibilitas entis in se intrce æterna ac simpliciter necessaria n é quid dstum à Deo. qa eé eaam productiuam effi, & effm eé pducibilem à caa, seu eé psblem, n differt in re ex parte obiecti, sed tm ex parte apphsionum, quarum una id apprehendit in recto quod altera in obliquo, eé am eaam primam productiuam effi é ipsa oipoa Dei. Es sentia & Existentia n distinguunt realiter inter se. qa sicut exia psblis transit de non existente actu ad existentem actum, sine supaddita alia exia, ita & eetia potent transire de n eé actu ad eé actu sine aliquo à se dsto. 2do: sicut exia & eetia psbles é eadem res idemq ita eetia actualis & exia actualis ent idem. Subsistentia é ultimus trs naæ sblis p quam naa foaliter reddit alteri incommunicabilis completa & in se subsistens. Est quid positiuum realiter modaliter dstum à naa. qa ultimo & actualiter determinat rem indifferentem, & n pt absolute conseruari sine naa.

Substantia é id quod ht totam suam pfectionem intream n ordinatam eéliter ad pficiendum intrce aliquid à se adæquate dstum, secus u. Accidens. Ens immaale est id quod é separabile ex naa rei à sbo quanto, secus ens maale. Dant Intelligentiæ Spiritualia entia, patet ex meris eorum effectibus, passim uocant ui officij Angeli, Creati sunt à Deo tunc qdo mundus productus est omnes fuerunt ad initium boni, sed aliqui deprauati sunt, sunt incorruptibiles & immortales ab intreo, & nisi p absolutam Dei poam destrui possunt. Deus é Ens Increatum, qui é independens ab alio, ab eo u. omnia dependent tam in eé quàm in operari. Demonstrari pt à posteriori hoc é ex effectibus & creaturis. — Cui hoc totum compendium, imò totum biennalem philosophicæ lugubrationis cursum cum suis omnibus apicibus & punctis consecramus.

W czasie powtórnej wizyty 1931 roku
księdza ta została znaleziona na strychu
kościoła w Berowej i przeniesiona do
biblioteki sem. duch. w Sandomierzu

Z BIBLIOTEKI SEMINARIUM SANDOMIERSKIEGO

BIBLIOTEKA
Wyższego Seminarium Duchownego
w SANDOMIERZU
F 771

liter immediatum in Specie effectum C. necessario caat hunc numero effectum N. pro
ductio gō effectus in Specie, & multò magis productio hujus numero effectus, distinguit
realiter à caā m̄ necessaria, sumpta cum omnibus requisitis ex parte actus primi
saltem prescindendo à Decreto Dei, siquidem nihil ē indifferens, m̄ de poā absoluta -
ad se ipsum. Iam u. posito Decreto Dei uolente ut hæc caā hic & nunc, producat hunc
numero effectum, tollit in diffā caē, solum efficienter & mediate, quatenus uoluntas
hæc diuina, infrustrabilis efficit necessario, productionem hujus numero effectus, procedentē
& immediatè indiffā caē. Sic m̄
necessario albus p talem uolun
necessario ad talem uoluntatē
producat lucem, uult aliquid aliud
m, cum omnibus requisitis ex par
à prima, licet eodem Modo ten
cum habeant eundem Modum
uult plus directè quam Solem
m̄ plus ē productio lucis à Sole
illuminaōnem Solus sine Sole il
N. Potest enim Deus loco istius
re, p't ponere aliam similem illumi
imili sbō, minor simili: distinguit
fōaliter nec æquiualenter illumina
alenter N. min. illam quoq ppnē
N. ad usus possibiles C. Vsus
actuali, hujus numero agentis &
iudagens alium effectum & aliud
t, illa u. ppōo p't Deus facere
m Deus n̄ poit elicere uisionem
ut distgdā sic, p't Deus facere id
adicaliter C. quatenus enim Deus
atenus tm̄ p't producere p se ipsum
Quintæ pbnis C. ads N. cqm
sit connotatum extrinsecum, cum
determinatiuum ad eē uniti
imum determinatiuum actuale rei
ālis, qui n̄ ē ultimum determina
o. Sextæ pbnis C. ads N. cqm
qā tolleret libertatem humanam
one cqti N. atqui m̄ modus tol
tollit libertatem humanam
ertas tunc, qdo agens adr ad -
ultium necessitatur & determinatr ad
agendum, ex Suppōone u. cqi tollitur libertas ad agendum, qdō quis post quam
se libere determinauit ad agendum n̄ p't n̄ agere; illa prior tollit propriè & sim